དྲག་པོ་གླུ་ཚང་གི་ལ་ཆོས་དེབ་ཁེང་བདུན་པ།

༈། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་རྒྱུན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་།

འདུལ་བའི་ལས་ཚོག་རིན་པོ་ཆེའི་ཁེང་བ་

ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

དྲག་པོ་བཤད་སྒྲུབ་གླིང་གླ་ཚང་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་།

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

དྭགས་པོ་བཤད་སྒྲུབ་གླིང་གྲྭ་ཚང་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་།

2019

༄༅། །ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་།
འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་

ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

འཕྲུལ་དེབ་འདོན་ཁེངས་དང་པོ།

དྭགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད་གླིང་གྲྭ་ཚང་།

Published by:

DAGPO SHEDRUPLING MONASTERY,

A society registered under the Himachal Pradesh Societies Registration Act, 2006 Registration No.: 605 dated 8-01-2016, Kullu

V.P.O. Kais - 175101, Distt. Kullu, Himachal Pradesh (INDIA)

E-mail: dhakposociety@gmail.com

Printed at New Delhi by: Norbu Graphics

དྭགས་པོ་རྒྭ་ཌ་སྐོག་ཏུ་འབོད་པས་འཕྲུལ་དེབ་བཟོས།

a

སྔོན་འགྲོའི་གཏམ།

དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་སྐབས་འདིར་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཡི་ཁ་ཕྱོགས་མདུན་དུ་བསྐྱོད་
ཅིང་སྔོན་མཐོན་གྱི་ཚན་རིག་དང་དཔལ་འབྱོར་ཤེས་ཡོན་རིག་གནས་སོགས་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་
པ་དང་ཆབས་ཅིག བློ་གྲོས་ཀྱི་མིག་དང་ལྡན་པ་མང་པོས་ཕྱི་དངོས་པོའི་མཐུན་རྐྱེན་ཙམ་ལས་
མིའི་གཞི་རྩའི་དགོས་མཁོ་ཡོངས་རྫོགས་སྐོང་མི་ཐུབ་པར་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེས་མཚོན་
པའི་ནང་བསམ་བློར་བཅོས་བསྒྱུར་དང་གནས་ཚད་གོང་མཐོར་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་ཁག་

གལ་ཆེར་མཐོང་ཏེ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཁག་ལ་དོ་སྣང་དང་
གདེངས་འཇོག་གནང་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར། རང་ཅག་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་རྗེས་
འཇུག་ལ་ཁས་ཆེ་བ་ཞིག་གིས་ངོས་ནས། མདོ་རྒྱུད་གསུང་རབ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་བོད་གངས་
ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་ཇོ་ནང་དང་བཅས་པའི་རིས་མེད་ཀྱི་མཁས་དབང་རྣམས་
ཀྱིས་དཀའ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མས་ཕྱི་རབས་ཀྱི་གདུལ་བྱའི་དོན་དུ་བཞག་པའི་གསུང་རབ་གི་

གནའ་དཔེ་འཚོལ་བསྡུ་དང་ལེགས་སྒྲིག་སྲུང་སྐྱོབ་གང་ཐུབ་ཞུ་རྒྱུ་ནི་ཁ་ཚ་དགོས་གཏུགས་
ཤིག་ཆགས་ཡོད། དེར་བརྟེན་རང་རེའི་གྲྭ་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་ལ་མཚོན་ནའང་དུས་རབས་ཀྱི་

རླབས་རྒྱུན་དྲག་པོའི་ཁྲོད་ལྷག་པའི་དམ་པ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་རིན་བྲལ་གྱི་གསུང་ཇི་ཡོད་
རྣམས་དེའི་རྒྱུད་འཛིན་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དག་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་ཞུ་རྒྱུ་ནི་ལྡོག་ཏུ་མེད་པའི་

b

འགན་འཁྲི་ཡིན་པས། འདིར་སྐབས་སུ་བབ་པ་དཔལ་ལྡན་དྭགས་པོ་གྲྭ་ཚང་འདི་ཉིད་ཐོག་མར་
ཕྱག་འདེབས་པ་པོ་འཇམ་མགོན་བླ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་དངོས་སློབ་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པས་ (༡༤༠༢-༡༤༧༨) མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཁྱད་འཕགས་མང་དུ་ཡོད་པ་ལས་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་
ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་སྔར་ནས་དཔེ་རྒྱུན་ཤིན་ཏུ་དཀོན་སྟབས། ལོ་མང་གི་སྔོན་
ནས་གཙོ་བོ་༸སྐྱབས་རྗེ་དྭགས་པོ་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ཐུའུ་བཀྭན་རིན་པོ་ཆེ་དང་
དབལ་མང་པཎྜི་ཏ་སོགས་ཀྱི་གསུང་ལ་བལྟས་ན་ཕལ་ཆེར་མདོ་སྨད་བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་
དང་བྱ་ཁྱུང་དགོན་སོགས་སུ་བཞུགས་ཚོད་དུ་དགོངས་ནས་འབྲེལ་ཡོད་བརྒྱུད་མ་དཔེ་ཐབས་འཚོལ་ཞུས་ཀྱང་ཕྱག་ཏུ་མ་བྱུང་ཞིང་། དེ་མཚུངས་བླ་སློབ་ཚང་མས་དེའི་དཔེ་རྒྱུན་
ཞིག་ཐོབ་ན་ཅི་མ་རུང་སྙམ་པའི་འདུན་པ་ནར་མར་ཡོད་པའི་སྐབས་དེར་བོད་ནས་སེར་གཙུག་
དཔེ་རྙིང་འཚོལ་བསྡུ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༦ ལོར་དཔར་བསྐྲུན་ཞུས་པའི་
ཁྲི་ཆེན་བློ་གྲོས་བརྟན་པའི་གསུང་ཐོར་བུ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཞེས་པའི་དེབ་གཅིག་དཔར་བསྐྲུན་
ཞུས་པ་དེའི་ནང་གོང་གི་རྣམ་བཤད་དེ་དང་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་དང་།
འདུལ་བའི་སྡོམ་རྒྱུན་བཅས་རྩ་ཆེའི་གསུང་འདི་དག་བཞུགས་པ་འདི་ཉིད་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༧ ལོར་

ང་ཚོར་ཐོབ་པར་བརྟེན། ཆེས་དགའ་སྤྲོ་དང་བཅས་དེ་འཕྲལ་༸སྐྱབས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེར་རྩ་ཆེའི་

བཀའ་སློབ་རིན་པོ་ཆེ་གཞིར་བཟུང་གུས་པས་དེབ་འདི་གཞིར་བཞག་དཔར་རྩ་གློག་ཀླད་དུ་
སྒྲིག་འཇུག་སོགས་བརྒྱུད་ནས་ད་ལམ་རེ་ཞིག་ལེགས་པར་གྲུབ་སྟེ། འདི་ག་མཉམ་མེད་
དྭགས་པོ་གྲྭ་ཚང་གི་ཕྱག་མཛོད་ཁང་གིས་ཀྱང་མཐུན་འགྱུར་ཚད་མེད་གནང་བའི་འོག་དཔར་
བསྐྲུན་གྱིས་འགྲེམ་སྤེལ་ཞུ་རྒྱུ་བྱུང་བ་ནི། ཐར་འདོད་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱི་གཙོས་པའི་འདི་དག་ལ་

c

དོ་སྣང་ཡོད་པའི་ཤེས་ལྡན་མི་སྣ་རྣམས་ལ་ལེགས་སྐྱེས་ཤིག་ཡིན་བསམས། སྤྱིར་ན་རྗེ་
བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོས་གསུང་ལ་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་སྡེ་རིན་པོ་ཆེའི་དོན་རྣམས་བྱང་ཆུབ་
ལམ་གྱི་རིམ་པའི་མན་ངག་ཏུ་སྦྱར་ཏེ་སྟོན་པ་གདམས་ངག་གི་གཞུང་རྩ་བ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་
དང་། དེའི་ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་རྣམས་མདོ་མང་པོ་ནས་བཏུས་ཏེ་རྒྱས་པར་སྟོན་པ་མདོ་སྡེ་
རྒྱན་དང། ཞི་ལྷག་གཉིས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཟུར་དུ་བཀར་ནས་སྟོན་པ་དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་
དང་། ཆོས་དང་ཆོས་ཉིད་རྣམ་འབྱེད་གཉིས། སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་སྤྲོས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་
དང་བྲལ་བའི་རང་བཞིན་གནས་རིགས་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ་མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲུབ་
པ་རྒྱུད་བླ་མ་བཅས་མཛད་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ལ་བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྔ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་ལ།
ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་རྣམས་མདོ་མང་པོ་ནས་བཏུས་ཏེ་རྒྱས་པར་སྟོན་པ་མདོ་སྡེ་རྒྱན་འདི་

ཉིད་ནི། ལེའུ་ཉེར་གཅིག་གི་སྒོ་ནས་སྟོན་ཏེ། དང་བོ་ཐེག་ཆེན་ངོས་བཟུང་བའམ་དགོས་
སོགས་ཀྱི་ལེའུ། གཉིས་པ་ཐེག་ཆེན་བཀར་སྒྲུབ་ཀྱི་ལེའུ། གསུམ་པ་སྐྱབས་འགྲོའི་ལེའུ།
བཞི་བ་རིགས་ཀྱི་ལེའུ། ལྔ་བ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ལེའུ། དྲུག་པ་བསྒྲུབ་པའི་ལེའུ། བདུན་པ་དེ་
ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ལེའུ། བརྒྱད་པ་མཐུའི་ལེའུ། དགུ་བ་ཡོངས་སྨིན་གྱི་ལེའུ། བཅུ་བ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་

ལེའུ། བཅུ་གཅིག་པ་ཆོས་མོས་ཀྱི་ལེའུ། བཅུ་གཉིས་པ་ཆོས་འཚོལ་གྱི་ལེའུ། བཅུ་གསུམ་པ་
ཆོས་བཤད་ཀྱི་ལེའུ། བཅུ་བཞི་བ་ཆོས་སྒྲུབ་ཀྱི་ལེའུ། བཅོ་ལྔ་བ་གདམས་ངག་རྗེས་བསྟན་གྱི་
ལེའུ། བཅུ་དྲུག་པ་ཐབས་ལྡན་གྱི་ལེའུ། བཅུ་བདུན་པ་ཕྱིན་དྲུག་དང་བསྡུ་བཞིའི་ལེའུ། བཅོ་
བརྒྱད་པ་མཆོད་བསྟེན་ཚད་མེད་ཀྱི་ལེའུ། བཅུ་དགུ་བ་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་ལེའུ། ཉི་

ཤུ་བ་ཡོན་ཏན་གྱི་ལེའུ། ཉེར་གཅིག་པ་མཐར་ཐུག་གི་ལེའུ་བཅས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྟོན་ཏོ། །བསྟན་
བཅོས་འདིའི་འགྲེལ་པ་ལ་རྒྱ་འགྲེལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་གྱི་

d

བཤད་པ་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པ་ཤློ་ཀ་སུམ་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་པ། མདོ་
སྡེ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་སློབ་དཔོན་བཙུན་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པས་མཛད་པ། མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་

འགྲེལ་བཤད་སློབ་དཔོན་བློ་གྲོས་བརྟན་པས་མཛད་པར་གྲགས་པ། མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་ཚིག་དང་
པོ་གཉིས་ཀྱི་བཤད་པ་སློབ་དཔོན་གཞན་ལ་ཕན་པ་བཟང་པོས་མཛད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་
སྡེ་རྒྱན་གྱི་དོན་བསྡུས་པ་སློབ་དཔོན་ཛྙཱ་ན་ཤྲཱི་མཛད་པ་སོགས་ཡོད་ཅིང་། བོད་འགྲེལ་ལ། རྔོག་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་(༡༠༥༩-༡༡༠༩)ཀྱིས་མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་དོན་བསྡུས། ཕྱྭ་པ་
ཆོས་ཀྱི་སེང་གེས་(༡༡༠༩-༡༡༦༩)མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་ཡང་རྒྱན་ཉི་འོད་གསལ་བ། སེ་
སྤྱིལ་ཕུ་བ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་(༡༡༢༡-༡༡༨༩)གྱིས་མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་དོན་མདོར་
བསྡུས་བཀྲོལ་བ། བཅོམ་ལྡན་རིག་པའི་རལ་གྲིས་(༡༢༢༧-༡༣༠༥)ཛད་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་

རྣམ་བཤད་མེ་ཏོག་ཅེས་པ་དང་། ས་བཟང་མ་ཏི་པཎ་ཆེན་བློ་གྲོས་རྒྱལ་མཚན་(༡༢༩༤-
༡༣༧༦)གྱིས་མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ཐེག་ཆེན་རབ་གསལ་སྣང་བ། དངུལ་ཆུ་རྒྱལ་སྲས་ཐོགས་མེད་བཟང་པོས་(༡༢༩༥-༡༣༦༩)མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་

རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ། རོང་སྟོན་ཤཱཀྱ་རྒྱལ་མཚན་(༡༣༦༧-༡༤༤༩)གྱིས་མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་
རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་ཐེག་ཆེན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་གནད་ཀྱི་སྒྲོན་མེ། གསང་ཕུ་གླིང་སྟོད་པ་
འཇམ་དབྱངས་རིན་ཆེན་གྲགས་པས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་ལེགས་བཤད་བསྟན་པའི་ཉི་མ།

གསང་ཕུ་ལྷ་སྟོན་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱིས་དཀའ་གནས་

བཤད་པ། ལོ་ཙཱ་བ་སྐྱབས་མཆོག་དཔལ་བཟང་(རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་དང་དུས་མཉམ།)གིས་མཛད་
པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་སྤྱི་དོན། རྒྱལ་སྲས་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དཔལ་བས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ།
ཐུའུ་བཀྭན་བློ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས་(༡༧༣༧-༡༨༠༢)མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་དང་བྱང་ས་

e

གཉིས་སྦྱར་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་ཐེག་ཆེན་ལམ་བཟང་གསལ་བའི་ཉི་

མ། དབལ་མང་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན་(༡༧༦༤-༡༨༥༣)གྱིས་མཛད་པའི་མདོ་སྡེའི་

རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་བ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱས་པའི་མེ་ཏོག། ཀུན་མཁྱེན་མི་ཕམ་རིན་པོ་ཆེས་(༡༨༤༦-
༡༩༡༢)མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་ཐེག་མཆོག་བདུད་རྩིའི་དགའ་སྟོན། སྒོ་མང་
མཁན་ཟུར་ངག་དབང་ཉི་མ་(༡༩༠༧-༡༩༩༠)རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་ཚིག་
དོན་ངོ་སྤྲོད་ཐུབ་བསྟན་རྒྱས་པའི་འབྲས་བུ་སོགས་བཞུགས་ཡོད་ཅིང་། དགེ་ལྡན་པའི་མཁས་

པའི་ཁྲོད་ནས་འགྲེལ་པ་སྔ་ཤོས་དང་ཚད་ཐུབ་ནི་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པས་(༡༤༠༢-༡༤༧༨)མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་

འཇུག་ངོགས་ཞེས་པ་འདི་ཉིད་ཡིན་ནམ་སྙམ་ཏེ། ཐུའུ་བཀྭན་རིན་པོ་ཆེ་དང་དབལ་མང་པཎྜི་

ཏ་གཉིས་ཀས་རྣམ་བཤད་འདི་གཞིར་བཞག་མཛད་པར་གསལ་འདུག་ཅིང་། དེ་བཞིན་གུང་

ཐང་སྐུ་ཕྲེང་བཞི་པ་དཀོན་མཆོག་བསྟན་པ་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་བླ་བྲང་གི་ཁྲིར་བཞུགས་དུས་
དྭགས་པོ་བློ་གྲོས་བརྟན་པའི་གསུང་འདིའི་ཐོག་ནས་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་ཟབ་ཁྲིད་མཛད་པར་
གསལ་བ་ལས་རོབ་ཙམ་ཤེས་ཐུབ་སྙམ། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དར་
མ་རིན་ཆེན་གྱི་གསུང་རྒྱུན་མན་ངག་གི་བརྒྱན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི། རྣམ་བཤད་འདི་ཉིད་ལས།

རྒྱལ་ཚབ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ་ཉིད་ཀྱིས་གསུང་ལས་ཐོས་སོ། །ཞེས་གསལ་བ་ལྟར།
ཚིག་དོན་གང་ཅིར་མཁས་པའི་གསུང་རྒྱུན་དང་གང་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་འཁྲུངས་པའི་

བཞེད་པ་དྲི་མ་མེད་པ་རྒྱས་བསྡུས་འཚམས་ཤིང་ཞལ་གསལ་བ་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དུ་མ་
ལྡན་ཡོད། དམིགས་བསལ་གྱིས་ཞུ་རྒྱུར་ཐེངས་འདིའི་དཔར་བསྐྲུན་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་གྲྭ་

ཚང་གི་སློབ་གཉེར་བ་སྲིད་ཁང་མགོན་པོ་དང་། བཀྲ་ཤིས་ལུང་བསྟན་གཉིས་ནས་ཀྱང་དགུན་

f

ཁའི་གུང་གསེང་གི་དུས་ཚོད་སྤྱད་དེ་དཀའ་ཚེགས་ལ་མ་འཛེམ་པར་མ་དཔེ་དང་ཞིབ་བསྡུར་
གྱི་རོགས་པ་གནང་བ་དང་། གྲྭ་ཚང་གིས་གློག་ཀླད་སོགས་མཐུན་འགྱུར་གང་དགོས་གནང་
བ་མ་ཟད་ཐེངས་འདིར་དགོས་མཁོའི་དབང་གིས་ཐོག་མར་དེབ་གྲངས་ཉུང་ངུ་ཞིག་དཔར་

བསྐྲུན་ཞུ་རྒྱུ་དང་། སླད་སློབ་གཉེར་གྱི་ཞབས་འདེགས་སུ་དམིགས་ཏེ་རྩ་འགྲེལ་སྦྱར་མ་ཞིག་

གང་མགྱོགས་དཔར་བསྐྲུན་ཞུ་རྒྱུའི་ཆོག་མཆན་བཅས་ཐོབ་ཡོད་པས་གོ་སྐབས་འདི་བརྒྱུད་

ནས་འབྲེལ་ཡོད་རྣམས་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། དེ་བཞིན་སླད་ཞིབ་བསྡུར་བྱ་བདེའི་ཆེད་
མ་དཔེའི་ཤོག་གྲངས་ཨང་ཀི་གང་ཡིན་གུགས་རྟགས་༼༽འདིའི་ནང་བཅུག་ཡོད་ཅིང་། སྔ་ཕྱི་

བར་གསུམ་དུ་རྒྱ་ཆེའི་ཀློག་པ་པོའི་ཐུགས་དགྱེས་ཐབས་ལ་འབད་ཁུལ་ལགས་ཀྱང་། སྒྲིག་པ་
པོ་གནའ་དེང་གི་ཤེས་ཡོན་ཤིན་ཏུ་དམན་པ་དང་ལས་ཞོར་དུ་བགྱི་པར་སོང་ནོར་འཁྲུལ་གྱི་ཆ་
མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཡོད་ངེས་པས་མཁྱེན་ལྡན་ཀློག་པ་པོ་རྣམས་ལ་སྙིང་ནས་བཟོད་གསོལ་དང་འབྲེལ། ཐད་ཀར་རྩ་ཆེའི་ལམ་སྟོན་དང་སྐྱོན་སེལ་གནང་ན་དགའ་བསུ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། འདིར་

འབད་རྣམ་དཀར་གྱི་དགེ་བའི་ཕུང་པོ་ཅུང་ཟད་མཆིས་པ་ཀུན་ཀྱང་། ཇི་སྐད་དུ། དགེ་བ་འདི་
ཡིས་སྐྱེ་བོ་ཀུན། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཚོགས་རྫོགས་ཤིང་། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ལས་བྱུང་བའི། །དམ་པ་སྐུ་གཉིས་ཐོབ་པར་ཤོག །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། དེ་དེ་བཞིན་འགྲུབ་པའི་

རྒྱུར་གྱུར་ཅིག །

ཅེས་ལག་བསྟར་ཞུ་སྒྲིག་པ་དྭགས་པོ་དྷ་ཛ་སིཾཧ་དུ་འབོད་པས།
ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༥ ཉིན།

g

h

དཀར་ཆགསྔོན་འགྲོའི་གཏམ།.. a

རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པའི་རྣམ་ཐར་སྙིང་བསྡུས།.. i
ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།............................... 1
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས།............ 77 མཆོད་བརྗོད་སོགས།.. 77 ལེའུ་དང་པོ་བསྡུས་དོན་བཤད་པ།... 85 ལེའུ་གཉིས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀར་སྒྲུབ་པ།.. 99
ལེའུ་གསུམ་པ་རིགས་ཁྱད་པར་བྱེད་པའི་སྐྱབས་འགྲོ་བསྟན་པ།............................... 105
ལེའུ་བཞི་པ་རིགས་དངོས་བསྟན་པ།.. 124
ལེའུ་ལྔ་པ་སྤྱོད་པའི་རྟེན་སེམས་བསྐྱེད་བསྟན་པ།... 130
ལེའུ་དྲུག་པ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་བསྟན་པ།... 141
ལེའུ་བདུན་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟན་པ།.. 147 ལེའུ་བརྒྱད་པ་མཐུ་བསྟན་པ།.. 152 ལེའུ་དགུ་པ་ཡོངས་སྨིན་བསྟན་པ།.. 157 ལེའུ་བཅུ་པ་བྱང་ཆུབ་བསྟན་པ།.. 164

ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ་མོས་པ་བསྟན་པ།... 185
ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ་ཆོས་ཚོལ་བསྟན་པ།... 191 ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པ་ཆོས་བཤད་བསྟན་པ།... 219 ལེའུ་བཅུ་བཞི་པ་ཆོས་སྒྲུབ་བསྟན་པ།... 228 ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པ་གདམས་ངག་རྗེས་སུ་བསྟན་པ།... 235 ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པ་ཐབས་དང་ལྡན་པའི་ལས་བསྟན་པ།.. 247
ལེའུ་བཅུ་བདུན་པ་ཕར་ཕྱིན་དང་བསྡུ་བ་བསྟན་པ།... 249 ལེའུ་བཅོ་བརྒྱད་པ་མཆོད་རྟེན་ཚད་མེད་བསྟན་པ།... 272 ལེའུ་བཅུ་དགུ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་བསྟན་པ།.................................. 288
ལེའུ་ཉི་ཤུ་པ་ཡོན་ཏན་བསྟན་པ།... 316 ལེའུ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་པ་སྤྱོད་པ་དང་མཐར་ཐུག་པ་བསྟན་པ།.................................... 333 མཇུག་བྱང་སྨོན་ཚིག.. 350 འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ།.. 353
འདུལ་བའི་སྡོམ་རྒྱུན་གྱི་མཁན་རབས།... 433 དཔར་བྱང་སྨོན་ཚིག... 435

i

རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པའི་རྣམ་ཐར་སྙིང་བསྡུས།

ཇི་སྐད་དུ། རྒྱལ་ཀུན་ཡེ་ཤེས་གཅིག་བསྡུས་འཇམ་པའི་དབྱངས། །རབ་གྲུབ་རྣམ་གསུམ་
མཁས་པའི་བྱ་བ་ཡིས། །ཐུབ་བསྟན་རྒྱས་མཛད་བློ་གྲོས་བརྟན་པའི་ཞབས། །རྗེ་བཙུན་བླ་མའི་

ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །ཞེས་སོགས་དམ་པ་དུ་མས་ཡང་ཡང་བསྔགས་པར་མཛད་པ་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ་མཆོག་གི་རྣམ་ཐར་ས་བཅད་མ་སྟོང་ཙམ་བརྗོད་པ་ལ།
དེ་ཡང་དམ་པ་གང་ཉིད་སྐུ་བལྟམས་པའི་ཡུལ་ནི། གཙང་སྟོད་རིག་པའི་འབྱུང་གནས་ཀྱི་

ཤངས་མགྲོན་ཁང་《དེང་གཞིས་རྩེ་རྣམ་གླིང་རྫོང་ཁོངས་》དུ་རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ཆུ་རྟ་
(ཕྱི་ལོ་༡༤༠༢) ལོར་ངོ་མཚར་བའི་རྟགས་དུ་མ་དང་བཅས་སྐུ་འཁྲུངས། གནས་རྙིང་དུ་རབ་ཏུ་

བྱུང་། གཙང་སྟོད་དུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ཤིག་བདག་བཅག་གི་སྟོན་པ་མཉམ་མེད་ཟས་
གཙང་སྲས་པོ་འཁོར་དང་བཅས་པའི་ཞལ་དངོས་སུ་བསྟན་ནས་དཔའ་བོ་ཁྱོད་དབུས་ཕྱོགས་སུ་རྒྱལ་བ་འཇམ་དཔལ་སྙིང་པོའི་མདོ་སྔགས་ཀྱི་བསྟན་པའི་གནད་རྣམས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
པ་བུམ་པ་གང་བྱོའི་ཚུལ་དུ་ལོངས་ཤིག་ཅེས་ལུང་བསྟན་གྱི་མཚན་མ་གསལ་བར་བྱུང་
ཞིང་། དེ་ལྟར་དགུང་ལོ་ ༡༦ ཡས་མས་ལ་རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དང་ལྷན་དུ་སྔོན་གྱི་

ཐུགས་བསྐྱེད་བཟང་པོས་དབུས་སུ་འཇམ་མགོན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་དྲུང་དུ་བྱོན་ཏེ། དགུང་ལོ་

ii

མཛད་པ་པོའི་རྣམ་ཐར།

ཕྲ་ཡང་མགོན་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་པདྨོ་སྤྱི་བོའི་མཛེས་རྒྱན་དུ་བཞེས་ནས་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་

གདམས་པ་རྣམས་གང་ཐུགས་རིན་པོ་ཆེའི་བུམ་བཟང་གང་བར་མཛད། ལྷག་པར་བཀའ་
གདམས་བསྟན་པའི་ཆུ་འགོ་བྱང་རྭ་སྒྲེང་རྒྱལ་བའི་དབེན་གནས་ཡང་དགོན་བྲག་སེང་གེ་འདྲ་
བའི་ཞོལ་གྱི་རི་ཁྲོད་དུ་རྒྱལ་སྲས་དམ་པ་དེར་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་རབ་འབྱམས་གསུང་རབ་ཀུན་ལ་ལྟ་བའི་མིག་གཅིག་པུ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་གླེགས་བམ་ཞིག་གནང་ནས་ཤར་
ཕྱོགས་དྭགས་ཡུལ་གྱི་ལྗོངས་སུ་ཁྱོད་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟར་ཡོང་ངོ་ཞེས་སོགས་ལུང་
བསྟན་དང༌། མ་འོངས་པ་ན་ལྷོ་དྭགས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ལམ་རིམ་གྱི་འཆད་སྤེལ་ཆེད་ཆོས་སྡེ་
གསར་འཛུགས་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་དང་བཅས་སྩལ། རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་

གདན་ས་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་གནས་རྙིང་དུ་སློབ་གཉེར་མཛད་དེ། དེའི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱར་འགོ་ཡུན་
རིང་དུ་མཛད། སྤྱིར་ཡབ་སྲས་གསུམ་ག་དང༌། སྒོས་སུ་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་གཙོ་བོར་བསྟེན་ནས་བརྩོན་པ་ཆེན་པོས་སྦྱངས་པ་མཛད་པས་གཞན་དྲིང་མེད་པའི་མཁས་པར་གྱུར། ལྷག་
པར་བྱམས་ཆོས་དང་ལམ་རིམ་ལ་མཁས་པའི་མཚན་སྙན་གང་སར་འབར། དབུས་གཙང་གི་
གདན་ས་རྣམས་སུ་བཀའ་བཅུའི་གྲྭ་སྐོར་མཛད་པས་སྙེགས་སྟོན་བཀའ་བཅུ་པ་བློ་གྲོས་བརྟན་
པ་ཞེས་མཚན་སྙན་ཆེ། རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་དྲུང་ནས་སྟོད་འདུལ་སྡོམ་རྒྱུན་
བཞེས་པ་ནི། ཉིད་ཀྱི་གསུང་ལས། དོན་གྱི་སླད་དུ་མཚན་ནས་སྨོས་ཏེ་རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་

ཆེན་ཞེས་བྱ་བའི་མཁན་བུ་དཔལ་ལྡན་བློ་གྲོས་བརྟན་པས་ཞེས་སོགས་གསལ། གསང་ཕུ་
གླིང་སྟོད་ཁུ་སྦེ་གྲྭ་ཚང་གིས་འཆད་ཉན་པར་གདན་དྲངས་པ་ལྟར་ཕེབས་ནས་སྡེ་བདུན་མདོ་

དང་བཅས་པའི་བཤད་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་དེ་ལོ་ཤས་བཞུགས། དེར་གནས་སྐབས་ཀྱི་རྐྱེན་
ཆགས་སྡང་འཕེལ་བའི་དབང་གིས་བཞུགས་མ་སྤྲོ་བ་དང༌། ལྷག་པར་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་

iii

བཀའ་སློབ་ལུང་བསྟན་དུས་ལ་འབབས་པར་གཟིགས་ནས་གསང་ཕུ་ནས་ཨེ་དྭགས་ཕྱོགས་
སུ་བྱ་བྲལ་ལ་བྱོན། གདུལ་བྱ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཚིམ་པར་མཛད་དེ་སྡེ་སྣོད་སྤྱི་དང་
ལྷག་པར་འཕགས་པ་བྱམས་པའི་ཆོས་སྡེ་ལྔའི་ཚིག་དོན་འབྱམས་ཀླས་སུ་འཆད་པ་ལ། དཔལ་
མི་ཕམ་མགོན་པོ་སླར་ཡང་བྱོན་པ་ལྟ་བུའི་མཚན་སྙན་གྱི་བ་དན་དཀར་པོ་གངས་ལྗོངས་
ཡོངས་སུ་གཡོས། ཁྱད་པར་དེའི་མན་ངག་བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལ་ཐུགས་ཐོག་རང་
ནས་འཆད་སྤེལ་ལན་མང་གནང་བ་ལས། མཁན་ཆེན་ངག་གི་དབང་པོ་དང༌། བཤེས་གཉེན་
ཆོས་ཀྱི་དཔལ་བ་སོགས་ཐར་འདོད་བློ་གསལ་དོན་གཉེར་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་པདྨའི་ཚལ་

ལ་བུང་བ་འདུས་པ་ལྟར་རྗེ་འདི་ཉིད་ཀྱི་དྲུང་དུ་གདན་འཛོམས་པ་དང་། ལྷག་པར་བཙན་པོའི་
གདུང་རྒྱུད་ཨེ་ལྷ་རྒྱ་རི་བ་དང་མཆོད་ཡོན་འབྲེལ་བ་སོགས་རྐྱེན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དྭགས་
པོ་གྲྭ་ཚང་འདི་ཉིད་ཆགས་ཤིང། ཆོས་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་དྭགས་པོ་གྲྭ་ཚང་དང་བཅས་ལྷོ་ནས་གཡའ་
བཟང་དུ་ཕེབས་ནས་སྤྱན་སྔ་རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་དད་དེ་རེར་དགེ་ལུགས་པ་བར་སྐབས་སུ་ཚུགས་པ་བྱུང་བར་གསལ་ཤིང་། དེ་ནས་དྭགས་པོ་གྲྭ་ཚང་དུ་འཆད་ཉན་གྱི་སློབ་དཔོན་མཛད་
བཞིན་པའི་སྐབས་ཤིག་ལ་དགའ་ལྡན་བྱང་རྩེའི་འཆད་ཉན་གྱི་ཁྲིར་ཕེབས་དགོས་ཀྱི་སྙན་
གསན་བྱུང༌། དེའི་ཚེ་རྗེ་འདིས་འཁོར་རྣམས་ལ་རྗེ་བླ་མའི་གསེར་ཁྲིར་ཐོག་མར་ངས་འགྲོ། དེ་
ནས་ཁྱེད་རྣམས་སྦྲེང་ཚར་དུ་ཕེབས་ཏེ། རང་རེའི་བླ་སློབ་ཚང་མས་ལྟ་སྒོམ་སྤྱོད་འབྲས་གང་
གི་ཆ་ནས་ཀྱང་རྗེ་བླ་མའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེའི་མཛེས་རྒྱན་དུ་གྱུར་པ་ཞིག་ཅི་ནས་ཀྱང་བྱེད་
དགོས། ཞེས་བཀའ་གནང་སྟེ་སྒོམ་ཆེན་ངག་གི་དབང་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་གདན་སར་བསྐོས་ཏེ་
དགའ་ལྡན་བྱང་རྩེར་བྱོན་ནས་མདོ་སྔགས་ཀྱི་ཆོས་མཐའ་ཡས་པ་གསུངས། རྗེ་ཉིད་དགུང་ལོ་
དོན་གཉིས་པ་ཆུ་སྦྲུལ་སྤྱི་ལོ་༡༤༧༣ ལོར་ཆོས་རྗེ་བ་སོ་པ་རྗེའི་གསེར་ཁྲི་ལས་ཟུར་པའི་

iv

མཛད་པ་པོའི་རྣམ་ཐར།

ཚབ་དུ། དགེ་ལྡན་རིང་ལུགས་འཆང་བའི་གནས་བརྟན་རྒན་གྲས་ཀུན་གྱི་རེ་དགོངས་ལྟར་མི་
འཇིགས་སེང་གེའི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་ཞབས་སོར་འཁོད། ཁྲི་ལོ་དྲུག་ཙམ་བསྐྱངས། རྣམ་
དཀར་གྱི་འཕྲིན་ལས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ། ཁྱད་པར་རྩོམ་པ་ལེགས་བཤད་ཀྱི་འཕྲེང་བ་སྤེལ་
བ་ཡང༌། ཡོངས་གྲགས་བྱམས་ཆོས་ཕྱི་མ་བཞིའི་ཊཱིཀྐ། རྣམ་འགྲེལ་ལམ་བསྒྲིགས། འདུལ་
བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཆེན་འཕྲེང་བ། དགེ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་སོགས་མཛད་པ་ལས།ད་ལྟ་མཇལ་
དུ་ཡོད་པ་ནི་རྒྱུད་བླ་མའི་རྣམ་བཤད་བདེ་གཤེགས་སྙིང་པོའི་མཛེས་རྒྱན་དང་།མདོ་སྡེ་རྒྱན་
གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས།འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་
བཅས་བཞུགས་པ་ལས།མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་དེ་ནི་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་འགྲེལ་པ་ཀུན་
གྱི་ཆེས་སྔ་ཤོས་ཀྱི་གྲས་ཡིན་པར་མ་ཟད་མཁས་པ་མང་པོས་གསུང་འདི་གཞིར་བཞག་པའི་

འགྲེལ་པ་མཛད་པ་སོགས་བྱུང་ལ།བསྟན་བཅོས་རང་ལས་ཀྱང་།རྒྱལ་སྲས་དཔའ་བོ་རྣམས་
ཀྱི་འདུལ་བ་མཆོག །ཐེག་ཆེན་མདོ་སྡེ་ཀུན་གྱི་མཛེས་པའི་རྒྱན། །ལོག་རྟོག་དྲི་མས་བསླད་
པར་གྱུར་པ་འདི། །སེལ་བར་བྱེད་པའི་བྱི་དོར་བདག་གིས་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གཙོ་བོ་
རྒྱལ་ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གསུང་རྒྱུན་གཞིར་བཟུང་ཚིག་དོན་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་བསྡུས་
འཚམ་པ། གཞུང་དོན་ལོག་པར་རྟོགས་པའི་དྲི་མས་སྦག་པ་རྣམས་ལ་དགག་བཞག་དཔྱིས་ཕྱིན་པ་

མཛད་ཐོག །ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རང་ལུགས་ཁ་གསལ་གོ་བདེའི་ཚུལ་དུ་གཏན་ལ་འབེབ་པའི་

ལེགས་བཤད་རྨད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། མཁས་གྲུབ་ནོར་བཟང་རྒྱ་མཚོ་(༡༤༢༣-༡༥༡༣) སོགས་ཀྱིས་དགུང་ལོ་དོན་བརྒྱད་པ་ས་ཕོ་ཕག་གི་ལོ་(སྤྱི་ལོ་༡༤༧༩)ཟླ་བ་དང་པོའི་ཉེར་
གསུམ་ལ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་བཞེད་ཀྱང་། ཡོངས་གྲགས་དགུང་ལོ་དོན་བདུན་པ་ས་ཕོ་ཁྱི་ལོའི་(སྤྱི་ལོ་༡༤༧༨)ཧོར་ཟླ་བཅུ་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་ཉིན་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགའ་ལྡན་རྣམ་

v

པར་རྒྱལ་བའི་གླིང་དུ་ཡ་མཚན་པའི་ལྟས་དུ་མ་བསྟན་ཏེ་སྐུ་གཤེགས། གདུང་རྟེན་དངུལ་གྱི་

དབེན་ཟླུམ་མཆོད་རྟེན་རྗེའི་གསེར་གདུང་གི་གཡོན་བཞི་པར་བཞུགས་པར་གསལ་ཞིང་། ལོ་
ལྟར་དེའི་ཉིན་དྭགས་པོ་གྲྭ་ཚང་དུ་དགོངས་རྫོགས་ཀྱི་དུས་མཆོད་དུ་སྲུང་བརྩི་ཟབ་རྒྱས་ཞུ་
བཞིན་ཡོད།

འདི་ཡང་དྭགས་པོ་དྷ་ཛ་སིཾཧ་དུ་འབོད་པས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༦ ཉིན།

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

1

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། མ་ཧཱ་ཡཱ་ན་སཱུ་ཏྲ་ཨ་ལཾ་ཀཱ་ར་ནཱ་མ་ཀཱ་རི་ཀཱ། བོད་སྐད་དུ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་
ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། ། ༈ དོན་ཤེས་དོན་སྟོན་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ངག་དང་ཚིག་རྣམས་དྲི་མེད་པས། །སྡུག་བསྔལ་བསྒྲལ་ཕྱིར་དེ་ཡི་བདག་ཉིད་སྡུག་བསྔལ་འགྲོ་ལ་སྙིང་རྗེ་ལས། །ཐེག་མཆོག་
བསྟན་པའི་རྣམ་པ་ཆོས་ཀྱི་དེ་ཡིས་འགྲོ་བའི་སེམས་ཅན་ལ། །འབྱོར་པའི་དོན་ཚུལ་བླ་མེད་གྱུར་པ་
རྣམ་ལྔའི་བདག་ཉིད་སྟོན་པར་བྱེད།། ༈ གསེར་ལས་བརྡུངས་བྱས་འདྲ་ཞིང་པདྨ་རྒྱས་པ་
བཞིན། །བཀྲེས་པས་ཉེན་པ་གཡོས་ལེགས་ཁ་ཟས་ཟ་བ་འདྲ། །འཕྲིན་ཡིག་ལེགས་པ་ཐོས་འདྲ་རིན་

ཆེན་སྒྲོམ་ཕྱེ་ལྟའི། །ཆོས་དེ་འདིར་བཤད་པ་ཡང་དགའ་བའི་མཆོག་སྐྱེད་དོ།། ༈ གཟུགས་རྒྱན་རང་

བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་མེ་ལོང་ནང་སོང་ན། །མཐོང་བའི་དབང་གིས་མི་རྣམས་རབ་ཏུ་དགའ་བའི་

མཆོག་སྐྱེད་པ། །དེ་བཞིན་ལེགས་གསུངས་རྟག་ཏུ་རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཡི། །ཆོས་ཀྱང་དོན་རྣམས་ཕྱེ་བས་མཁས་རྣམས་འདི་ན་དགའ་མཆོག་སྐྱེད།། ༈ ཇི་ལྟར་མནམས་ན་རབ་དཀུ་ལ། །མྱངས་ན་ཞིམ་པའི་སྨན་བཞིན་དུ། །ཆོས་ཀྱང་དེ་བཞིན་གཉིས་སུ་གནས། །དོན་དང་ཡི་གེར་ཤེས་པར་
བྱ། །ཆོས་དཀའ་རྒྱ་ཆེན་ཟབ་མོ་འདི། །རྒྱལ་པོ་བཞིན་དུ་མཉེས་པར་དཀའ། །མཉེས་པར་བྱས་ན་དེ་བཞིན་དུ། །ཡོན་ཏན་མཆོག་གི་ནོར་སྦྱིན་བྱེད། །རིན་ཆེན་རིགས་ལྡན་རིན་ཐང་མེད། །ལྟ་མི་ཤེས་
པའི་མིག་མི་མགུ། །དེ་བཞིན་མི་མཁས་ཆོས་འདི་ལ། །བཟློག་ན་དེ་བཞིན་མགུ་བར་འགྱུར། །ཐེག་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

2

པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་ལེའུ་དང་པོའོ།། །།

༈ སྔར་ལུང་མ་བསྟན་ལྷན་ཅིག་བྱུང་། །སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་གྲུབ་པ་དང་། །ཡོད་དང་མེད་ན་ཡོད་
མེད་དང་། །གཉེན་པོ་དང་ནི་སྒྲ་གཞན་ཕྱིར། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་མངོན་སུམ་སྤྱན། །བསྟན་པ་
དག་ཀྱང་སྲུང་བར་མཛད། །དུས་ལའང་ཡེ་ཤེས་མ་བསྒྲིབས་པས། །དེ་ཕྱིར་བཏང་སྙོམས་མི་རུང་ངོ་
། །མ་ཚང་བ་དང་འགལ་བ་དང་། །ཐབས་མིན་དེ་ལྟར་མ་བསྟན་ཕྱིར། །ཉན་ཐོས་ཀྱི་ནི་ཐེག་པ་
འདི། །ཐེག་ཆེན་ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་མིན། །བསམ་པ་དང་ནི་བསྟན་པ་དང་། །སྦྱོར་བ་དང་ནི་རྟོན་པ་
དང་། །དུས་འགལ་ཕྱིར་ན་དམན་པ་གང་། །དེ་ནི་དམན་པ་ཁོ་ན་ཡིན། །རང་གི་ཉིད་ལ་འཇུག་པ་
དང་། །རང་གི་འདུལ་ལའང་སྣང་ཕྱིར་དང་། །ཟབ་པའི་ཕྱིར་དང་རྒྱ་ཆེའི་ཕྱིར། །ཆོས་ཉིད་དང་ནི་

འགལ་བ་མེད། །རྟོག་གེ་བརྟེན་ཅིང་མ་ངེས་ལ། །མ་ཁྱབ་ཀུན་རྫོབ་སྐྱོ་བ་ཅན། །བྱིས་པ་ལ་ནི་རྟེན་
པར་འདོད། །དེ་ཕྱིར་དེ་ནི་དེ་ཡུལ་མིན། །རྒྱ་ཆེའི་ཕྱིར་དང་ཟབ་པའི་ཕྱིར། །ཡོངས་སུ་སྨིན་དང་རྣམ་
མི་རྟོག །དེ་ཕྱིར་འདི་ལས་གཉིས་བསྟན་ཏེ། །དེ་ནི་བླ་ན་མེད་པའི་ཐབས། ། ༈ འགྲོ་བ་དེའི་གནས་

མིན་ལ་སྐྲག་པ་གདུང་བྱེད་འགྱུར། །བསོད་ནམས་མ་ཡིན་ཕུང་ཆེན་བསགས་བྱས་ཡུན་རིང་

དུ། །རིགས་མེད་གྲོགས་ངན་སྔོན་དགེ་མ་བསགས་བློ་མ་སྦྱངས། །ཆོས་འདིས་སྐྲག་འགྱུར་འདི་ན་

དོན་ཆེན་འདི་ལས་ལྟུང་། །དེ་ལས་གཞན་དང་གཞན་མེད་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྗེས་སོང་ཕྱིར། །སྣ་

ཚོགས་སྟོན་ཅིང་མང་པོའི་སྒོ་ནས་རྟག་ཏུ་སྟོན་དང་ལྡན། །ཇི་སྐད་བཤད་བཞིན་དོན་མིན་བཅོམ་ལྡན་
དགོངས་པ་ཤིན་ཏུ་ཟབ། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚུལ་བཞིན་བརྟགས་ན་ཆོས་འདིས་སྐྲག་མི་

འགྱུར། །འདི་ན་དང་པོར་ཐོས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་འབྱུང་། །ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་ལས་
ཡང་དག་དོན་ཡུལ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་། །དེ་ལས་ཆོས་ཐོབ་དེ་ཡོད་དེ་ལས་བློ་གྲོས་རབ་ཏུ་སྐྱེ། །གང་ཚེ་དེ་ནི་སོ་སོ་རང་རིག་མེད་ན་ཇི་ལྟར་ངེས། །བདག་གིས་མི་ཤེས་སངས་རྒྱས་ཟབ་མོ་མཁྱེན་མ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

3

ཡིན། །ཟབ་མོ་ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་རྟོག་གེའི་ཡུལ་མ་ཡིན། །ཅི་ཕྱིར་ཟབ་མོའི་དོན་རིག་པ་དག་ཐར་འགྱུར་

ཞེས། །བྱ་བ་དེ་ནི་སྐྲག་པའི་གནས་སུ་རིགས་མ་ཡིན། །དམན་པར་མོས་ཤིང་ཁམས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་

དམན། །གྲོགས་པོ་དམན་པ་དག་གིས་ཡོངས་བསྐོར་བ། །ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་
ཆོས། །འདི་ལ་གལ་ཏེ་མོས་མེད་གྲུབ་པ་ཡིན། །ཐོས་རྗེས་འབྲངས་ཏེ་བློ་ལྡན་ཐོབ་ནས་ནི། །གང་
ཞིག་ཐོས་ལ་རབ་ཏུ་གནས་བྱེད་པ། །རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་དཔག་ཏུ་མེད་ལུས་ལ། །རྨོངས་པ་གང་གི་

ཕྱིར་ན་ངེས་པར་བྱེད། །དོན་སྒྲ་ཇི་བཞིན་ཡོངས་རྟོག་ན། །བདག་ཉིད་སྙེམས་ཤིང་བློ་ཉམས་
འགྱུར། །ལེགས་པར་གསུངས་པའང་སྤངས་པས་ན། །བརླག་འགྱུར་ཆོས་ལ་ཁོང་ཁྲོས་སྒྲིབ། །ཡིད་
ཀྱི་ཉེས་པ་རང་བཞིན་གདུག་པ་སྟེ། །མི་རིགས་པ་ཡི་གཟུགས་ལའང་མི་རིགས་ན། །ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་
ཆོས་ལ་སྨོས་ཅི་དགོས། །དེ་ཕྱིར་བཏང་སྙོམས་གཞག་ལེགས་ཉེས་པ་མེད། །ཐེག་པ་ཆན་པོ་མདོ་
སྡེའི་རྒྱན་ལས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྒྲུབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་ལེའུ་སྟེ་གཉིས་པའོ།། །།

༈ ཀུན་ཏུ་འགྲོ་དང་ཁས་ལེན་རྟོགས་དང་ཟིལ་གནོན་པར། །དབྱེ་བའི་རང་བཞིན་དོན་རྣམ་བཞི་
ཡི་ཁྱད་པར་གྱིས། །ཐེག་པ་མཆོག་ཕྱིར་དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་རབ་སོང་བ་གང་། །དེ་ནི་སྐྱབས་སུ་
སོང་བ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཅེས་བྱ། །གང་ཕྱིར་དང་པོར་ངེས་པར་བྱ་བ་འདི་དཀའ་སྟེ། །དེ་ནི་བསྐལ་པ་

སྟོང་ཕྲག་དུ་མར་བསྒྲུབ་པར་དཀའ། །གང་ཕྱིར་གྲུབ་ན་སེམས་ཅན་ཕན་བྱེད་དོན་ཆེ་སྟེ། །དེ་ཕྱིར་

ཐེག་ཆེན་འདི་ལ་སྐྱབས་དོན་མཆོག་ཡིན་ནོ།། ༈ གང་ཞིག་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བསྒྲལ་བར་ཞུགས་པ་དང་། །ཐེག་པ་ཡེ་ཤེས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་ལ་མཁས་པར་ལྡན། །གང་ཞིག་མྱ་ངན་འདས་ལ་

འཁོར་ཞི་རོ་གཅིག་པ། །དེ་འདྲའི་བློ་ལྡན་དེ་འདིར་ཀུན་འགྲོར་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ གང་ཞིག་དགའ་བ་

མང་པོས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་དོན་གཉེར། །གང་ཞིག་སྐྱོ་བ་མེད་པར་དཀའ་བ་ཡང་དག་སྤྱོད། །གང་
ཞིག་རྣམ་སངས་རྒྱས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀུན་མཉམ་འགྱུར། །བློ་ལྡན་དེ་ནི་ཁས་ལེན་མཆོག་ཏུ་ཤེས་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

4

པར་བྱ།། ༈ སངས་རྒྱས་སྲས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་ལེགས་པར་གང་སྐྱེས་པ། །སེམས་དང་ཤེས་རབ་དང་ནི་

ཚོགས་ལྡན་སྙིང་རྗེ་ནི། །ས་བོན་མ་དང་མངལ་གནས་མ་མ་མཚུངས་པ་མེད། །བློ་ལྡན་དེ་ནི་ཁས་

ལེན་མཆོག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ། །སྣ་ཚོགས་མཚན་རྣམས་ཀུན་གྱིས་དེའི་ལུས་བརྒྱན། །སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་སྨིན་པར་བྱེད་སྟོབས་ཐོབ། །སངས་རྒྱས་བདེ་ཆེན་མཐའ་ཡས་ཞི་བ་རྙེད། །སེམས་ཅན་
ཀུན་སྐྱབས་ཐབས་ཆེན་བཤམས་པ་ཤེས། །སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱིས་འོད་ཟེར་ཆེན་པོས་དབང་བསྐུར་
བྱིན། །དེ་ནི་ཆོས་ལ་དབང་བ་ཀུན་དང་ཡང་དག་ལྡན། །སངས་རྒྱས་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་སྟོན་
པའི་རྣམ་པ་ཤེས། །བསླབ་པ་བཅའ་བས་ཚར་གཅོད་ཕན་འདོགས་བྱེད་ལ་བརྩོན།། ༈ བློན་པོ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུར་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། །བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཕྱོགས་མཐུན་བདལ་ལ་རྟག་ཏུ་སྤྱན་བྱེད་ཕྱིར། །གསང་བའི་གནས་ནི་རྣམ་གསུམ་རྟག་ཏུ་ཡང་དག་འཛིན་པའི་ཕྱིར། །སེམས་ཅན་
མང་དོན་རྟག་ཏུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་རབ་བྱེད་ཕྱིར།། ༈ བསོད་ནམས་ཕུང་ཆེན་སྲིད་གསུམ་བླ་མ་
སྲིད་པའི་བདེ་བ་དང་། །སྡུག་བསྔལ་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་རབ་ཞི་བློ་མཆོག་བདེ་བ་དང་། །ཆོས་མང་ཕུང་
པོ་མཆོག་རབ་རྟག་པའི་སྐུ་སྟེ་དགེ་བའི་ཚོགས། །བག་ཆགས་བཟློག་ཅིང་སྲིད་དང་ཞི་ལས་རྣམ་པར་

གྲོལ་བ་འཐོབ།། ༈ བློ་ལྡན་ཉན་ཐོས་ཚོགས་བཅས་དགེ་བ་རྒྱ་ཆེན་དོན་ཆེན་དང་། །མཐའ་ཡས་རྟག་རྒྱུན་མི་འཆད་ཟད་མི་ཤེས་པས་ཟིལ་གྱིས་གནོན། །དགེ་བ་དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་མ་ཡིན་

ཡོངས་སྨིན་བྱེད། །དབང་འབྱོར་རྙེད་པ་དེ་ནི་ཕུང་པོ་ཞི་བས་ཟད་མི་ཤེས།། ༈ འདི་ནི་དེ་དངོས་
འདོད་པས་ཁས་ལེན་དེ་ཡང་སྙིང་བརྩེ་ལས་རིག་བྱ། །དེ་ལས་རྣམ་པ་ཀུན་མཁྱེན་ཕན་དང་བདེ་བྱེད་
དཀའ་ལ་སྐྱོ་བ་མེད། །ངེས་པར་འབྱུང་ལ་ཐེག་པ་ཀུན་གྱིས་རྟོན་པའི་ཡོན་ཏན་རྟག་ཏུ་ལྡན།། ༈ བརྡ་
དང་ཆོས་ཉིད་ཐོབ་པ་བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་འགྲོ་འདི་མཆོག་ཡིན།། ༈ སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་འདིར་

སོང་དོན་ཆེན་ཏེ། །དེ་ནི་དཔག་མེད་ཡོན་ཏན་ཚོགས་འཕེལ་འགྱུར། །འགྲོ་བ་འདི་ལ་སྙིང་རྗེའི་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

5

བསམ་པས་ཁྱབ། །མཚུངས་མེད་འཕགས་ཆེན་ཆོས་ཀྱང་རྒྱས་པར་བྱེད། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་

རྒྱན་ལས། སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བའི་ལེའུ་སྟེ་གསུམ་པའོ།། །།

༈ ཡོད་དང་མཆོག་དང་མཚན་ཉིད་དང་། །རྟགས་དང་རིགས་རབ་དབྱེ་བ་དང་། །ཉེས་དམིགས་
དང་ནི་ཕན་ཡོན་དང་། །དཔེ་རྣམ་གཉིས་ཏེ་རྣམ་པ་བཞི།། ༈ ཁམས་རྣམས་དང་ནི་མོས་པ་དང་། །སྒྲུབ་
པ་ཐ་དད་དབྱེ་བ་དང་། །འབྲས་བུ་ཐ་དད་དམིགས་པའི་ཕྱིར། །རིགས་ཡོད་ཉིད་དུ་ངེས་པར་བརྗོད།།
༈ དེ་དགེ་ཁྱད་པར་འཕགས་པ་དང་། །ཐམས་ཅད་དང་ནི་དོན་ཆེན་དང་། །མི་ཟད་པ་ཡི་རྒྱུ་མཚན་
ཕྱིར། །རིགས་མཆོག་ཉིད་ཅེས་བརྗོད་པ་ཡིན།། ༈ རང་བཞིན་དང་ནི་རྒྱས་པ་དང་། །དེ་ནི་རྟེན་དང་
བརྟེན་པ་དང་། །ཡོད་མེད་ཉིད་དང་ཡོན་ཏན་ནི། །སྒྲོལ་བའི་དོན་དུ་ཤེས་པར་བྱ། ། ༈ སྦྱོར་བའི་སྔོན་
དུ་སྙིང་རྗེ་དང་། །མོས་པ་དང་ནི་བཟོད་པ་དང་། །དགེ་བ་ཡང་དག་སྤྱོད་པ་ནི། རིགས་ཀྱི་རྟགས་སུ་

ངེས་པར་བཤད། ། ༈ རིགས་ནི་ངེས་དང་མ་ངེས་དང་། །རྐྱེན་རྣམས་ཀྱིས་ནི་མི་འཕྲོགས་
དང་། །འཕྲོགས་པ་ཉིད་དེ་མདོར་ན་རིགས། །དབྱེ་བ་འདི་ནི་རྣམ་པ་བཞི། ། ༈ ཉོན་མོངས་གོམས་དང་
གྲོགས་ངན་དང་། །འཕོངས་དང་གཞན་གྱི་དབང་ཉིད་དང་། །མདོར་ན་རིགས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་
ནི། །རྣམ་པ་བཞི་རུ་ཤེས་པར་བྱ། ། ༈ རིང་མོ་ཞིག་ན་ངན་སོང་དུ། །འགྲོ་ཞིང་མྱུར་དུ་ཐར་པ་དང་། །དེ་
ནའང་སྡུག་བསྔལ་ཆུང་ངུ་མྱོང་། །སྐྱོ་བཅས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད།། ༈ གསེར་གྱི་རིགས་བཞིན་

ཤེས་པར་བྱ། །དགེ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་གནས། །ཡེ་ཤེས་དང་ནི་དྲི་མེད་ལྡན། །མཐུ་རྣམས་ཀྱི་

ཡང་གནས་ཡིན་ནོ།། ༈ རིན་ཆེན་མཆོག་རིགས་བཞིན་ཤེས་བྱ། །བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་རྒྱུ་མཚན་
ཕྱིར། །ཡེ་ཤེས་ཆེ་དང་ཏིང་འཛིན་འཕགས། །སེམས་ཅན་མང་པོའི་དོན་གནས་ཕྱིར།། ༈ ལ་ལ་
གཅིག་ཏུ་ཉེས་པར་སྤྱོད་ངེས་ཡོད། །ལ་ལ་དཀར་པོའི་ཆོས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་བཅོམ། །ལ་ལ་ཐར་པའི་ཆ་མཐུན་དགེ་བ་མེད། །དཀར་པོ་དམན་པ་ཡོད་པ་རྒྱུ་དང་བྲལ།། ༈ ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བཤད་པ་གཞན་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

6

ལ་ཕན་ཕྱིར་བསྟན་པའི་ཆོས་ཆེན་ལ། །མི་ཤེས་བཞིན་དུ་མོས་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེན་འབྱུང་ཞིང་སྒྲུབ་ལ་
བཟོད། །དེ་དག་ཐ་མར་རྣམ་པ་གཉིས་མཆོག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་འགྱུར་གང་ཡིན་དེ། །བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་དེ་རྒྱས་པའི་རིགས་ལས་ཤེས། །ཡོན་ཏན་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་
བྱང་ཆུབ་ཤིང་སྐྱེད་ཕྱིར། །བདེ་དང་སྡུག་བསྔལ་ཆེན་པོ་ཞི་བ་འཐོབ་བྱའི་ཕྱིར། །བདག་དང་གཞན་

ལ་ཕན་བདེ་བྱེད་པ་འབྲས་བུའི་ཕྱིར། །རིགས་མཆོག་དེ་ནི་རྩ་བ་བཟང་པོ་ལྟ་བུ་ཡིན། །ཐེག་པ་ཆེན་
པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། རིགས་ཀྱི་ལེའུ་སྟེ་བཞི་པའོ།། །།

༈ སྤྲོ་བ་ཆེ་དང་རྩོམ་པ་ཆེ། །དོན་ཆེ་བ་དང་འབྱུང་བ་ཆེ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སེམས་པ་

སྟེ། །དོན་གཉིས་ལྡན་པའི་སེམས་འབྱུང་བ།། ༈ སེམས་བསྐྱེད་དེ་ནི་ས་རྣམས་ལ། །མོས་དང་ལྷག་
བསམ་དག་པ་དང་། །རྣམ་པར་སྨིན་པ་གཞན་དུ་འདོད། །དེ་བཞིན་སྒྲིབ་པ་སྤངས་པ་འོ།། ༈ དེ་ཡི་རྩ་

བ་སྙིང་རྗེར་འདོད། །རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་ཕན་པར་སེམས། །ཆོས་ལ་མོས་དང་དེ་བཞིན་དེའི། །ཡེ་
ཤེས་ཚོལ་བ་དམིགས་པ་འོ། །གོང་དུ་འདུན་པ་འགྲོ་བ་སྟེ། །སྡོམ་པ་རྒྱ་ཆེན་དེ་ཡི་རྟེན། །ལམ་འགོག་
པ་ནི་མི་མཐུན་ཕྱོགས། །སློང་ཞིང་དང་དུ་ལེན་པ་འོ། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་རང་བཞིན་གྱི། །དགེ་
བ་འཕེལ་བ་དེའི་ཕན་ཡོན། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་རྟག་སྦྱོར་བ། །དེ་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བར་འདོད། །འདི་
ཡི་མཐར་ཐུག་ས་ཡིན་ཏེ། །སོ་སོ་རང་གི་དེར་སྦྱོར་བས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སེམས་བསྐྱེད་
པ། །རྣམ་པར་ངེས་པར་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ གྲོགས་སྟོབས་རྒྱུ་སྟོབས་རྩ་བའི་སྟོབས། །ཐོས་སྟོབས་
དགེ་བ་གོམས་པ་ལས། །མི་བརྟན་པ་དང་བརྟན་འབྱུང་བ། །གཞན་གྱིས་བསྟན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་
བཤད།། ༈ རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རབ་བསྙེན་བྱས། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཚོགས་རབ་བསགས། །ཆོས་ལ་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ནི། །སྐྱེས་ཕྱིར་དེ་ནི་དམ་པར་འདོད། །ཆོས་དང་སེམས་ཅན་
རྣམས་དང་ནི། །དེ་ཡི་བྱ་བ་སངས་རྒྱས་ཉིད། །མཆོག་ལ་སེམས་མཉམ་རྙེད་པའི་ཕྱིར། །དེ་ཡི་རབ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

7

དགའ་ཁྱད་པར་འཕགས། །སྐྱེ་བ་རྒྱ་ཆེན་དེ་ལ་སྤྲོ། །བསམ་པ་ཡང་ནི་དག་པ་དང་། །ལྷག་མ་དག་ལ་

མཁས་པ་དང་། །ངེས་པར་འབྱུང་བར་ཤེས་པར་བྱ། །ཆོས་ལ་མོས་པ་ས་བོན་དང་། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་

མཆོག་མ་ལས་སྐྱེས། །བསམ་གཏན་ལས་བྱུང་བདེ་བ་མངལ། །སྙིང་རྗེ་སྐྱེད་པའི་མ་མ་འོ། །སྨོན་
ལམ་ཆེན་པོ་བཅུ་སྒྲུབ་ཕྱིར། །རྒྱ་ཆེ་བར་ནི་ཤེས་པར་བྱ། །དཀའ་བ་ཡུན་རིང་མི་སྐྱོའི་ཕྱིར། །སྤྲོ་བར་
ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ། །བྱང་ཆུབ་ཉེ་བར་རྟོགས་པ་དང་། །དེ་ཡི་ཐབས་ཤེས་རྙེད་པའི་ཕྱིར། །བསམ་པ་

དག་པར་ཤེས་པར་བྱ། །ས་གཞན་ཚུལ་ལ་མཁས་པ་ཉིད། །ཇི་ལྟར་རྣམ་གཞག་ཡིད་བྱེད་པས། །དེ་
རྟོག་ཉིད་དུ་ཤེས་ཕྱིར་དང་། །དེ་ཉིད་ལ་ཡང་མི་རྟོག་ཕྱིར། །ངེས་པར་འབྱུང་བར་ཤེས་པར་བྱ། ། ༈
སྐྱེད་པ་ས་དང་མཚུངས་པ་སྟེ། །གཞན་ནི་བཟང་པོའི་གསེར་དང་འདྲ། །ཟླ་བ་ཡར་གྱི་ཚེས་པ་
བཞིན། །གཞན་ནི་མེ་དང་འདྲར་ཤེས་བྱ། །གཞན་ནི་གཏེར་ཆེན་བཞིན་ཤེས་བྱ། །གཞན་ནི་རིན་

ཆེན་འབྱུང་གནས་བཞིན། །རྒྱ་མཚོ་འདྲ་བར་ཤེས་བྱ་གཞན། །རྡོ་རྗེ་དང་འདྲ་རི་རབ་འདྲ། །སྨན་གྱི་

རྒྱལ་པོ་འདྲ་བ་སྟེ། །གཞན་ནི་མཛའ་ཆེན་འདྲར་ཤེས་བྱ། །ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་འདྲ་བ་དང་། །གཞན་

གྱི་ཉི་མ་འདྲར་ཤེས་བྱ། །གཞན་གྱི་དྲི་ཟའི་དབྱངས་སྙན་བཞིན། །གཞན་གྱི་རྒྱལ་པོ་འདྲར་ཤེས་
བྱ། །དེ་བཞིན་གཞན་ནི་མཛོད་ལྟ་བུ། །ལམ་པོ་ཆེ་དང་འདྲར་ཤེས་བྱ། །ཐེག་པ་འདྲ་བར་ཤེས་བྱ་
སྟེ། །སེམས་བསྐྱེད་བཀོད་མ་འདྲ་བ་ཡིན། །ཀུན་དགའི་སྒྲ་དང་འདྲ་བ་སྟེ། །ཀླུང་ཆེན་རྒྱུན་དང་འདྲ་བ་
འོ། །རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ། །སྤྲིན་དང་འདྲ་བར་བསྟན་པ་སྟེ། །དེ་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཡོན་
ཏན་ཕྱུག །སེམས་ནི་དགའ་བས་ཡང་དག་བསྐྱེད། ། ༈ ཆེར་འོས་སེམས་བསྐྱེད་སྤངས་པའི་སྐྱེ་བོ་
དག །གཞན་དོན་སེམས་དང་དེ་ཡི་ཐབས་རྙེད་དང་། །དགོངས་ཆེན་དོན་དང་དེ་ཉིད་མཆོག་མཐོང་
བས། །བདེ་བ་དེ་སྤངས་ཞི་བར་འགྲོ་བར་འགྱུར། ། ༈ བློ་ལྡན་སེམས་མཆོག་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ཡང་། །མཐའ་ཡས་ཉེས་པ་བྱེད་ལས་སེམས་རབ་བསྡམས། །གཉིས་འཕེལ་བྱེད་པས་རྟག་ཏུ་དགེ་བ་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

8

དང་། །བརྩེ་ལྡན་བདེ་དང་སྡུག་བསྔལ་དག་གིས་དགའ། །གང་ཚེ་གཞན་གྱི་དོན་ཕྱིར་ལུས་དང་
ནི། །སྲོག་ལ་མི་ལྟ་རབ་ངལ་ཁས་ལེན་པ། །དེ་ལྟ་བུ་དེ་གཞན་གྱི་གནོད་པ་ཡིས། །ཇི་ལྟར་ངན་པར་

བྱེད་པའི་ལས་ལ་འཇུག །དེ་ཡིས་ཆོས་ཀུན་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་དང་། །སྐྱེ་བ་སྐྱེད་མོས་ཚལ་འགྲོ་ལྟར་
རྟོགས་ནས། །འབྱོར་བའི་དུས་དང་རྒུད་པའི་དུས་ནའང་འདི། །ཉོན་མོངས་སྡུག་བསྔལ་དག་གིས་

འཇིགས་པ་མེད། །རང་གི་ཡོན་ཏན་སེམས་ཅན་ཕན་འདོགས་དགའ། །བསམ་བཞིན་སྐྱེ་བ་རྫུ་འཕྲུལ་
རྣམ་པར་འཕྲུལ། །རྒྱན་དང་སྟོན་མོ་ས་མཆོག་བརྩེ་དགའ་བ། །སྙིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་མིན་པ་རྣམས་ལ་

མེད། །གཞན་དོན་བརྩོན་ལྡན་སྙིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་འདི། །གང་ཚེ་མནར་མེད་པ་ལའང་དགར་འཛིན་
པ། །དེ་འདྲ་བ་དག་སྲིད་ན་གཞན་རྟེན་ཕྱིར། །སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ག་ལ་འཇིགས། །སློབ་
དཔོན་བརྩེ་ཆེན་རྟག་ཏུ་བརྟེན་པའི་བདག །ཕ་རོལ་སྡུག་བསྔལ་དག་གིས་སེམས་གདུང་བ། །གཞན་
གྱི་བྱ་བ་ཉེ་བར་གནས་པ་ལ། །གཞན་གྱིས་བསྐུལ་བ་ཤིན་ཏུ་ངོ་ཡང་ཚ། །མགོ་ལ་སེམས་ཅན་ཁུར་ཆེན་ཁྱེར་བ་ཡི། །སེམས་ཅན་མཆོག་ནི་དལ་གྱིས་འགྲོ་མི་མཛེས། །བདག་གཞན་སྣ་ཚོགས་འཆིང་
བས་རབ་བཅིངས་པས། །བརྩོན་པ་བརྒྱ་འགྱུར་དུ་ནི་བྱ་བའི་རིགས། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་

ལས། སེམས་བསྐྱེད་པའི་ལེའུ་སྟེ་ལྔ་པའོ།། །།

༈ གནས་རྩོམ་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་ཆེ་བདག་ཉིད། །རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པར་

འདོད། །རྟག་ཏུ་ལེན་པ་ཆེ་དང་བཟོད་པ་ཆེ། །དོན་ཆེན་ཡང་དག་སྒྲུབ་པའི་བྱ་བ་བྱེད།། ༈ གཞན་དང་
བདག་ཏུ་མཉམ་པའི་སེམས་ཉིད་དམ། །བདག་བས་གཞན་ཆེས་སྡུག་པ་རྙེད་ནས་ནི། །དེ་ལྟར་བདག་
བས་གཞན་དོན་མཆོག་འདུ་ཤེས། །རང་གི་དོན་གང་གཞན་གྱི་དོན་གང་ཡིན། །ཇི་ལྟར་སྙིང་རྗེའི་
བདག་ཉིད་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར། །བདག་ལ་སྡུག་བསྔལ་མི་བཟད་གདུང་བ་རབ་བྱེད་པ། །དེ་ལྟར་
འཇིག་རྟེན་གདུང་བའི་ལས་ཀྱིས་གཞན་དགྲ་ལའང་། །ཤིན་ཏུ་བརྩེ་བ་མེད་པར་རབ་ཏུ་འཇུག་མ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

9

ཡིན།། ༈ ཐ་ཆད་འབྲིང་དང་མཆོག་ཆོས་ཉིད་གནས་ལ། །ལེགས་པར་སྟོན་དང་མགུ་བྱེད་འཇུག་པ་དང་། །དོན་ལ་རྣམ་ངེས་དགེ་བ་ཡོངས་སྨིན་བྱེད། །དེ་བཞིན་གདམས་ངག་གནས་དང་བློ་རྣམ་
གྲོལ། །ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་འགྲུབ་དེ་བཞིན་དུ། །རིགས་སུ་སྐྱེ་དང་ལུང་བསྟན་དབང་བསྐུར་
དང་། །དེ་བཞིན་གཤེགས་མཁྱེན་བླ་མེད་གོ་འཕང་སྟེ། །བཅུ་གསུམ་བདག་ཉིད་འདི་ནི་གཞན་གྱི་

དོན། ། ༈ སྐྱེ་བོ་དང་མཐུན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་འཆད། །མི་འགྱིང་བ་དང་བདག་གི་མེད་ལ་མཁས། །བཟོད་
དུལ་ཤིན་ཏུ་རིང་སོང་མི་ཟད་པ། །རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་མཆོག་ཡིན་ནོ། ། ༈ འདོད་ལྡན་སྐྱེ་བོ་
འཇིགས་པ་ཆེ་ལ་འཇུག །སྲིད་དགའ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བདེ་གཡོ་བ་ལ། །ཞི་དགའ་རང་གི་ལེན་པ་རབ་
ཞི་ལ། །སྙིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་ལེན་ཀུན་ཞི་ལ་རྟག །སྐྱེ་བོ་རྨོངས་པ་རང་གི་བདེ་དོན་བརྩོན། །རྟག་ཏུ་
དེ་མ་ཐོབ་པར་སྡུག་བསྔལ་འགྱུར། །བརྟན་པ་རྟག་ཏུ་གཞན་དོན་བརྩོན་ལྡན་པ། །གཉི་གའི་དོན་བྱས་
མྱ་ངན་འདའ་བར་འགྱུར། ། ༈ རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་ཚེ་ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟ་བུར། །དབང་པོའི་སྤྱོད་ཡུལ་སྣ་ཚོགས་
འཇུག་འགྱུར་བ། །དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་རིགས་ཤིང་མཐུན་ཚིག་གིས། །སེམས་ཅན་ཕན་ཕྱིར་དེ་མངོན་འདུ་
བྱེད་དོ།། ༈ རྟག་ཏུ་ཉེས་པས་རང་དབང་མེད་པར་བྱས་སེམས་ཀྱི། །སྐྱེ་བོ་ལ་ནི་བློ་ལྡན་ཉེས་པར་མི་

འཛིན་ཏེ། །མི་འདོད་བཞིན་དུ་ལོག་པར་སྒྲུབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས། །སྐྱེ་བོ་དག་ལ་སྙིང་རྗེ་རྣམ་པར་
འཕེལ་ཕྱིར་རོ། ། ༈ སྒྲུབ་པ་འདིས་ནི་སྲིད་དང་འགྲོ་བ་ཀུན། །ཟིལ་གྱིས་མནན་འགྲོ་ཞི་བ་མཆོག་དང་
ལྡན། །ཡོན་ཏན་སྣ་ཚོགས་ཚོགས་ཀྱིས་རྣམ་པར་འཕེལ། །བྱམས་པའི་བསམ་པས་རྟག་ཏུ་འགྲོ་བ་
སྡུད། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། སྒྲུབ་པའི་ལེའུ་སྟེ་དྲུག་པའོ།། །།

༈ ཡོད་མིན་མེད་མིན་དེ་བཞིན་མིན་གཞན་མིན། །སྐྱེ་དང་འཇིག་མེད་འབྲི་བར་མི་འགྱུར་

ཏེ། །འཕེལ་བ་མེད་ཅིང་རྣམ་པར་དག་པའང་མེད། །རྣམ་པར་དག་འགྱུར་དེ་ནི་དོན་དམ་མཚན།། ༈
བདག་ཏུ་ལྟ་བ་བདག་ཉིད་བདག་མཚན་མིན། །ངན་པར་གནས་མིན་མཚན་ཉིད་མི་འདྲ་ཕྱིར། །གཉིས་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

10

ལས་གཞན་མེད་དེ་ནི་ནོར་བ་སྐྱེས། །དེ་ཕྱིར་ཐར་པ་ནོར་ཙམ་ཟད་པ་ཡིན།། ༈ ཇི་ལྟར་འཁྲུལ་པ་ཙམ་བརྟེན་སྐྱེ་བོ་ཡིས། །སྡུག་བསྔལ་རང་བཞིན་རྒྱུན་ཆགས་རྟོགས་མི་འགྱུར། །རིག་མིན་རིག་ཉིད་སྡུག་

བསྔལ་སྡུག་བསྔལ་མེད། །ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་ཡི་རང་བཞིན་མིན། །བརྟེན་ནས་དངོས་རབ་སྐྱེ་བ་
མངོན་འཇུག་ན། །སྐྱེ་བོ་ཇི་ལྟར་གཞན་གྱིས་བྱས་ལ་བརྟེན། །གང་ཕྱིར་ཡོད་པ་མི་མཐོང་མེད་མཐོང་བ། །འདི་འདྲའི་མུན་ནག་རྣམ་པ་དེ་གང་ཞིག །འདི་ལ་དོན་དམ་ཚུལ་གྱིས་ཞི་བ་དང་། །སྐྱེ་བ་དེ་

གཉིས་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད། །འོན་ཀྱང་དགེ་བའི་ལས་རྣམས་བྱེད་པ་དག །སྐྱེ་བ་ཟད་པས་ཞི་བ་

འཐོབ་པར་བཤད། ། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི། །མཐའ་ཡས་ཕ་རོལ་
ཚོགས་རྣམས་ལེགས་བསགས་ནས། །ཆོས་ལ་སེམས་པ་ཤིན་ཏུ་རྣམ་ངེས་ཕྱིར། །དོན་གྱི་རྣམ་པ་
བརྗོད་པའི་རྒྱུ་ཅན་རྟོགས། །དེ་ཡིས་བརྗོད་པ་ཙམ་དུ་དོན་རིག་ནས། །དེར་སྣང་སེམས་ཙམ་ལ་ནི་
ཡང་དག་གནས། །དེ་ནས་ཆོས་དབྱིངས་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་། །བྲལ་བ་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་

རྟོགས་པར་འགྱུར། །སེམས་ལས་གཞན་མེད་པར་ནི་བློས་རིག་ནས། །དེ་ནས་སེམས་ཀྱང་མེད་པ་

ཉིད་དུ་རྟོགས། །བློ་དང་ལྡན་པས་གཉིས་པོ་མེད་རིག་ནས། །དེ་མི་ལྡན་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་

གནས། །བློ་དང་ལྡན་པས་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་སྟོབས། །རྟག་ཏུ་ཀུན་ནས་མཉམ་པར་སོང་བ་ཡིས། །དེ་
ལ་བརྟེན་པའི་ཉེས་ཚོགས་ཚང་ཚིང་དག །དུག་སྨན་ཆེན་པོས་དུག་བཞིན་སེལ་བར་བྱེད། །ཐུབ་
པས་གསུངས་པའི་དམ་ཆོས་ལེགས་བཞག་པ། །རྩ་བ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་བློ་གྲོས་བཞག །དྲན་རྒྱུ་
རྟོག་པ་ཙམ་རིག་བརྟན་པ་དག །མྱུར་དུ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོའི་ཕ་རོལ་འགྲོ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་

རྒྱན་ལས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ལེའུ་སྟེ་བདུན་པའོ།། །།

༈ སྐྱེ་དང་ངག་སེམས་དགེ་དང་མི་དགེ་བསྐྱེད། །དེ་ཡི་གནས་དང་འབྱུང་བ་མངོན་སུམ་
གང་། །ཤེས་པ་ཀུན་འགྲོ་རབ་ཏུ་དབྱེ་བཅས་ལ། །ཐོགས་མེད་བརྟན་པ་ཐོབ་པའི་མཐུ་ཡིན་ནོ། ། ༈

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

11

བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཤིན་ཏུ་དག་ཐོབ་ནས། །མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་དང་། །ཇི་ལྟར་
རྣམ་གནས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལས། །མཐུ་གྲུབ་པ་ཡི་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར།། ༈ གང་གིས་འཕགས་

དང་ལྷ་དང་ཚངས་པ་ཡི། །གནས་པ་དཔེ་མེད་རྒྱ་ཆེས་རྟག་ཏུ་གནས། །ཕྱོགས་སུ་དེ་སོང་སངས་
རྒྱས་སེམས་ཅན་རྣམས། །ཡང་དག་མཆོད་བྱེད་རྣམ་པར་དག་པ་སྐྱེད།། ༈ ཆགས་དང་འཇིག་བཅས་

སེམས་ཅན་བཅས་པ་ཡི། །འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀུན་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་མཐོང་། །དབང་ལྡན་ཇི་ལྟར་འདོད་
བཞིན་དེ་དག་དང་། །རྣམ་བཅས་སྣ་ཚོགས་དག་ཀྱང་ཡང་དག་སྟོན། །འོད་ཟེར་བཏང་བས་ཤིན་ཏུ་
སྡུག་བསྔལ་བའི། །ངན་སོང་བ་དག་མཐོ་རིས་འགྲོ་བར་བྱེད། །བདུད་གནས་གཞལ་མེད་ཁང་མཐོ་
མཛེས་པ་དག །བདུད་བཅས་ཀུན་ཏུ་བསྐྱོད་ཅིང་སྐྲག་པར་བྱེད། །དེ་ནི་མཆོག་ཚོགས་ནང་དུ་ཏིང་ངེ་

འཛིན། །དཔག་མེད་རྣམ་པར་རོལ་པ་ཀུན་སྟོན་ཅིང་། །བཟོ་དང་སྐྱེ་དང་མཆོག་གི་སྤྲུལ་པ་
ཡིས། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་དུས་ཀུན་གནས། །ཡེ་ཤེས་དག་ལ་དབང་ཕྱིར་ཞིང་རྣམས་
ནི། །ཇི་ལྟར་འདོད་བཞིན་བསྟན་ཕྱིར་དག་པ་ཐོབ། །སངས་རྒྱས་མཚན་མི་གྲགས་པར་སངས་རྒྱས་
མཚན། །ཡང་དག་བསྒྲགས་པས་དེ་དག་ཁམས་གཞན་འབྱེད།། ༈ འདབ་གཤོག་ཀུན་ཏུ་རྒྱས་པའི་

བྱ་བཞིན་དུ། །སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་པར་ནུས་པ་ཉིད། །སངས་རྒྱས་ལས་ནི་ཤིན་ཏུ་བསྔགས་

པ་འཐོབ། །སྐྱེ་དགུ་རྣམས་ལ་ཚིག་གཟུང་འོས་པར་འགྱུར། ། ༈ མངོན་པར་ཤེས་པ་དྲུག་དང་རིག་པ་

གསུམ། །རྣམ་ཐར་བརྒྱད་དང་དེ་བཞིན་ཟིལ་གནོན་བརྒྱད། །ཟད་པར་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་དང་ཏིང་ངེ་

འཛིན། །དཔག་ཏུ་མེད་པ་བརྟན་པ་ཐོབ་པའི་མཐུ། ། ༈ དེ་ནི་དབང་མཆོག་ཐོབ་པའི་བློ་དང་ལྡན། །འགྲོ་
བ་དབང་མེད་རང་དབང་བཀོད་རྟག་ཏུ། །གཞན་ལ་ཕན་བྱ་གཅིག་ཏུ་མངོན་དགའ་སྟེ། །སེངྒེ་བཞིན་

དུ་རབ་བརྟན་སྲིད་ན་སྤྱོད། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། མཐུའི་ལེའུ་སྟེ་བརྒྱད་པའོ།། །། ༈

དགའ་དང་དད་དང་རབ་ཞི་སྙིང་བརྩེ་དང་། །བཟོད་དང་ཡིད་གཞུངས་མཐུ་ཅན་ཉིད་དང་ནི། །མི་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

12

འཕྲོགས་པ་དང་ཡན་ལག་ལྡན་པ་རབ། །དེ་ནི་རྒྱལ་སྲས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན། ། ༈ གྲོགས་
མཆོག་ལ་སོགས་གསུམ་དང་བརྩོན་རབ་དང་། །མཐར་ཕྱིན་དམ་པ་དང་ནི་ཆོས་མཆོག་སྡུད། །དམ་
ཆོས་ཆེར་གཟུང་ཕྱིར་ནི་སྙིང་རྗེ་ཅན། །ཡང་དག་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་འདོད། ། ༈ ཡོན་
ཏན་ཤེས་དང་སེམས་ཀྱང་མི་ཕྱེད་དང་། །ཏིང་འཛིན་མྱུར་དུ་ཐོབ་དང་འབྲས་བུ་མྱོང་། སྟོན་ལ་ཡིད་
ཆེས་བྱ་ཕྱིར་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི། །ཡང་དག་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་འདོད།། ༈ ཤིན་ཏུ་སྡོམ་ཞིང་

ཉོན་མོངས་རྟོག་པ་སྤོང་། །བར་ཆད་མེད་ཅིང་དགེ་ལ་མངོན་པར་དགའ། །རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱི་ཉོན་
མོངས་བསལ་བའི་ཕྱིར། །ཡང་དག་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་འདོད།། ༈ རང་བཞིན་སྙིང་བརྩེ་
གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་། །དམན་པའི་སེམས་ཀྱང་ཡང་དག་རབ་ཏུ་སྤོང་། །ཁྱད་པར་འགྲོ་དང་འགྲོ་བའི་མཆོག་གྱུར་ལུས། །གཞན་ལ་སྙིང་བརྩེ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན།། ༈ རང་བཞིན་བརྟན་

པ་སོ་སོར་བརྟགས་བསྒོམ་པ། །གྲང་སོགས་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་རྟག་མི་མཇེད། །ཁྱད་པར་འགྲོ་དང་
དགེ་ལ་མངོན་པར་དགའ། །བཟོད་པ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་འདོད།། ༈ རྣམ་སྨིན་དག་ཅིང་

ཐོས་སོགས་དྲན་མི་བརྗེད། །དེ་བཞིན་ལེགས་བཤད་ཉེས་པར་སྨྲས་པ་དག །རབ་ཤེས་བློ་ཆེན་སྐྱེ་

བར་རུང་བ་ཉིད། །ཤིན་ཏུ་ཡིད་གཞུངས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན།། ༈ དགེ་བ་གཉིས་ཀྱིས་ཁམས་
གཉིས་བརྟས་པ་དང་། །རྟེན་ནི་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་རུང་བའི་མཆོག །ཡིད་ལ་བསམ་གྲུབ་འགྲོ་བའི་

མཆོག་གྱུར་པ། །མཐུ་ཐོབ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ།། ༈ ཆོས་བཟང་རིགས་པས་རྣམ་
དཔྱད་བསམ་པ་ཅན། །རྟག་ཏུ་བདུད་ཀྱི་བར་ཆད་བྱེད་པ་མེད། །ཁྱད་པར་རྙེད་དང་གཞན་གྱི་ཕྱོགས་
སུན་འབྱིན། །མི་འཕྲོགས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། ། ༈ དགེ་བ་བསགས་དང་རྟེན་ཀྱང་བརྩོན་པར་རུང་། དབེན་དང་དགེ་བ་མཆོག་ལ་མངོན་པར་དགའ། །རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལྡན་

པ་ཡི། །ཡང་དག་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། ། ༈ དེ་ལྟར་དངོས་པོ་རྣམ་དགུས་སྨིན་པའི་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

13

བདག །ཕ་རོལ་ཡོངས་སུ་སྨིན་བྱེད་རུང་དང་ལྡན། །ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྒྱུན་འཕེལ་བདག་ཉིད་

ཅན། །རྟག་ཏུ་འགྲོ་བའི་གཉེན་མཆོག་གྱུར་པ་ཡིན། ། ༈ ཇི་ལྟར་རྨ་དང་ཟས་ལ་དེ་དག་གི།གཟག་དང་

སྤྱད་དུ་རུང་བ་སྨིན་འདོད་ལྟར། །དེ་བཞིན་རྟེན་འདིར་ཕྱོགས་གཉིས་ཞི་བ་དང་། །དེ་བཞིན་སྤྱད་པ་
ཉིད་དུ་སྨིན་པ་བསྟན།། ༈ ལུས་ཅན་བྲལ་བར་སྨིན་བྱེད་དེ་བཞིན་དུ། །ཡོངས་སྨིན་རབ་སྨིན་མཐུན་
པར་སྨིན་བྱེད་གཞན། །ལེགས་པ་སྨིན་བྱེད་རྟོགས་པས་སྨིན་བྱེད་དང་། །རྟག་སྨིན་གོང་དུ་སྨིན་བྱེད་བཤད་པར་འདོད། ། ༈ ཇི་ལྟར་རྒྱལ་སྲས་ཕན་པའི་བསམ་པས་འདིར། །འགྲོ་ཀུན་རྣམ་པར་སྨིན་བྱེད་
གནས་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་ཕ་དང་མ་དང་གཉེན་བཤེས་རྣམས། །བུ་དང་གཉེན་པ་རྣམས་ལ་ལེགས་
མི་གནས། །ཇི་ལྟར་བརྩེ་བདག་བདེ་དང་ཕན་ཕྱིར་སྦྱོར། །སེམས་ཅན་གཞན་ལ་བྱམས་འདོད་དེ་ལྟར་ནི། །སྐྱེ་བོ་བདག་ལའང་བྱམས་པར་མི་འདོད་ན། །རབ་སྡུག་སྐྱེ་བོ་གཞན་བརྟེན་སྨོས་ཅི་

དགོས། ། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་དག །གཞན་ལ་མི་སྦྱིན་པ་ནི་ཡོད་མེད་
དེ། །ཕན་འདོགས་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་གཞན་སྨིན་བྱེད། །མཉམ་པར་སྦྱིན་པའི་ཡོན་ཏན་ངོམས་མི་
འགྱུར།། ༈ བརྟན་པ་རང་བཞིན་ལྷག་པར་འཚེ་བ་མེད། །བདག་དགའ་བག་ཡོད་འདི་ལ་གཞན་འགོད་
ཅིང་། །ཕན་རྣམ་གཉིས་འདོགས་རྣམ་པར་སྨིན་པ་དང་། །རྒྱུ་མཐུན་ཡོན་ཏན་བརྒྱུད་པས་གཞན་སྨིན་
བྱེད། ། ༈ གཞན་གནོད་བྱེད་ལ་ཕན་བྱེད་བློ་ལྡན་པ། །གནོད་བྱེད་དྲག་པོ་དག་ཀྱང་རབ་ཏུ་བཟོད། །ཐབས་རིག་གནོད་བྱེད་བཟོད་པ་དེ་དག་གིས། །གནོད་བྱེད་དགེ་བ་ཡང་དག་ལེན་དུ་
འཇུག ། ༈ རྒྱལ་སྲས་བརྩོན་འགྲུས་མཆོག་ལ་བརྟེན་པ་དེ། །སེམས་ཅན་ཚོགས་རབ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ན། །ཕ་རོལ་སེམས་དགེ་གཅིག་གི་ཕྱིར་ཡང་ནི། །བསྐལ་པ་བྱེ་བ་སྟོང་དུའང་སྐྱོ་མི་འགྱུར། ། ༈
ཡིད་ཀྱི་དབང་ནི་བླ་ན་མེད་ཐོབ་ནས། །གཞན་གྱི་མཆོད་འདོད་ཐམས་ཅད་ངེས་བཅོམ་སྟེ། །མཆོག་

གི་བསྟན་ལ་གཞན་དག་འདུན་བྱེད་ཅིང་། །དེ་དག་དགེ་བ་ཡང་དག་འཕེལ་བར་བྱེད།། ༈ དེ་ཉིད་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

14

དགོངས་དོན་ཚུལ་ལ་རབ་ངེས་ཏེ། །སེམས་ཅན་ཐེ་ཚོམ་ཤིན་ཏུ་སེལ་བར་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་རྒྱལ་བའི་

བསྟན་ལ་དེ་གུས་པས། །རང་གཞན་དགེ་བའི་ཡོན་ཏན་རྣམ་འཕེལ་བྱེད། ། ༈ དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་སྙིང་རྗེ་ཡིས། །འགྲོ་ཀུན་བདེ་འགྲོའི་འགྲོ་བའང་དགེ་གསུམ་ལ།། ༈ རྣམ་པ་ཆུང་དང་
མཆོག་དང་འབྲིང་དག་གིས། །ཇི་ལྟར་ཡོད་དང་མཉམ་པར་འཇུག་པས་འདུལ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་
སྡེའི་རྒྱན་ལས། ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་ལེའུ་སྟེ་དགུ་པའོ།། །།

༈ དཀའ་སྤྱོད་དཔག་མེད་བརྒྱ་ཕྲག་དང་། །དཔག་མེད་དགེ་བ་བསགས་པ་དང་། །དཔག་ཏུ་མེད་
པའི་དུས་དང་ནི། །དཔག་མེད་སྒྲིབ་པ་ཟད་པའི་ཕྱིར། །སྒྲིབ་པ་ཀུན་གྱི་དྲི་མེད་པ། །རྣམ་པ་ཐམས་
ཅད་མཁྱེན་ཉིད་འཐོབ། །རིན་ཆེན་སྣོད་ནི་ཕྱེ་བ་ལྟར། །སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི་ཡང་དག་བསྟན། །ངལ་

བརྒྱས་རྨད་བྱུང་དཀའ་སྤྱད་དགེ་ཀུན་བསགས། །བསྐལ་མཆོག་དུས་རིང་འགྲོ་བའི་སྒྲིབ་ཀུན་
ཟད། །སར་གཏོགས་སྒྲིབ་པ་ཕྲ་བཅོམ་སངས་རྒྱས་ཏེ། །དེ་ནི་མཐུ་ཆེན་རིན་ཆེན་སྣོད་ཕྱེ་བཞིན། ། ༈
ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཉིད། །ཆོས་ནི་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ནི་ཆོས་དཀར་རང་
བཞིན་ཡང་། །དེ་ཡིས་དེ་ནི་བརྗོད་མ་ཡིན། །རིན་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཕྱིར། །དེ་ནི་རིན་ཆེན་
འབྱུང་གནས་བཞིན། །དགེ་བའི་ལོ་ཏོག་རྒྱུ་མཚན་ཕྱིར། །དེ་ནི་སྤྲིན་དང་འདྲ་བར་འདོད། །སངས་

རྒྱས་ཉིད་ནི་ཆོས་ཀུན་ལྡན་པའམ་ཡང་ན་ཆོས་ཀུན་བྲལ་བ་སྟེ། །རིན་ཆེན་ཆོས་རབ་ཆེ་ཡངས་
འབྱུང་ཕྱིར་རིན་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་བཞིན། །སྐྱེ་དགུ་རྣམས་ལ་ལེགས་བཤད་མི་ཟད་ཆོས་
ཀྱི་ཆར་ཆེན་འབེབས་པས་ན། །འབྱུང་པོའི་ལོ་ཏོག་དཀར་པོ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་འཕེལ་རྒྱུ་ཕྱིར་སྤྲིན་དང་
འདྲ།། ༈ རྟག་ཏུ་ཉོན་མོངས་ཚོགས་ཀུན་དང་། །ཉེས་པར་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་དང་། །རྒ་དང་འཆི་བ་

དག་ལས་ཀྱང་། །སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི་ཡོངས་སུ་སྐྱོབ།། ༈ འཚེ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དང་། །ངན་སོང་

དང་ནི་ཐབས་མིན་དང་། །འཇིག་ཚོགས་ཐེག་པ་དམན་དག་ལས། །དེ་ཕྱིར་སྐྱབས་ཀྱི་དམ་པ་འོ། ། ༈

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

15

སངས་རྒྱས་ཉིད་དེ་སྐྱབས་ནི་དཔེ་མེད་མཆོག་ཏུ་འདོད། །སྣ་ཚོགས་འཇིགས་གྱུར་འཇིག་ཚོགས་
ཀུན་དང་ཐེག་པ་དང་། །ངན་སོང་རྣམ་མང་སྡུག་བསྔལ་ཐབས་མིན་སོང་བ་རྣམས། །སྐྱེ་དང་འཆི་དང་

ཉོན་མོངས་ངན་སོང་ཀུན་ལས་སྲུང་། །སངས་རྒྱས་ཆོས་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་རྫོགས་པའི་སྐུ་གང་ཡིན། །དམ་

པའི་ཆོས་ལ་སེམས་ཅན་རབ་འདུལ་མཁྱེན་པ་གང་། །འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་ཐུགས་བརྩེའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་
གང་། །སངས་རྒྱས་ཉིད་དེ་འདིར་ནི་སྐྱབས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་འདོད། །འཇིག་རྟེན་ཇི་སྲིད་སེམས་ཅན་

གྱི། །གནོད་དང་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཀུན། །བཟློག་ཅིང་འབྱོར་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །སངས་རྒྱས་

སྐྱབས་ཆེན་ཉིད་དུ་འདོད། ། ༈ གང་ལ་ཉོན་མོངས་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པའི་ས་བོན་དུས་རིང་རྟག་ལྡན་
པ། །སྤོང་བ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེན་རྣམ་པ་ཀུན་གྱི་རབ་ཏུ་བཅོམ་གྱུར་ཅིང་། །གནས་གྱུར་ཆོས་དཀར་ཡོན་ཏན་མཆོག་རབ་ལྡན་པ་ཐོབ་པ་སངས་རྒྱས་ཉིད། །དེ་ནི་མི་རྟོག་རབ་དག་ཤིན་ཏུ་ཡུལ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་

ལམ་གྱིས་འཐོབ། ། ༈ དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་ནི་དེར་བཞུགས་ནས། །རི་དབང་མཐོ་སྟེང་བཞུགས་

བཞིན་འགྲོ་ལ་གཟིགས། །ཞི་བར་མངོན་དགའི་འགྲོ་ལའང་ཐུགས་རྗེ་ན། །སྲིད་ལ་མངོན་དགའི་སྐྱེ་བོ་

གཞན་ཅི་སྨོས།། ༈ གནས་ལ་འཇུག་དང་རབ་འཇུག་མི་འཇུག་དང་། །ལྡོག་དང་ཀུན་འཇུག་གཉིས་

དང་མི་གཉིས་དང་། །མཉམ་དང་ཁྱད་འཕགས་ཀུན་འགྲོའི་བདག་ཉིད་ནི། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
རྣམས་ཀྱི་ཡོངས་གྱུར་འདོད། ། ༈ ཇི་ལྟར་ནམ་མཁའ་རྟག་ཏུ་ཀུན་སོང་འདོད། །དེ་བཞིན་དེ་ཡང་རྟག་
ཏུ་ཀུན་སོང་འདོད། །ཇི་ལྟར་ནམ་མཁའ་གཟུགས་གྱུར་ཀུན་ཏུ་སོང་། །དེ་བཞིན་དེ་ཡང་སེམས་ཅན་
ཚོགས་ཀུན་སོང་། ། ༈ ཇི་ལྟར་ཆུ་ཡི་སྣོད་ཆག་ན། །ཟླ་བའི་གཟུགས་བརྙན་མི་སྣང་བ། །དེ་བཞིན་

སེམས་ཅན་ངན་པ་ལ། །སངས་རྒྱས་གཟུགས་ཀྱང་མི་སྣང་ངོ་།། ༈ ཇི་ལྟར་མེ་ནི་གཞན་དུ་
འབར། །གཞན་དུ་ཞི་བར་འགྱུར་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་ཡང་། །སྣང་དང་མི་སྣང་

ཤེས་པར་བྱ། །ཇི་ལྟར་རྔ་དག་མ་བརྡུང་བར། །སྒྲ་ནི་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་རྒྱལ་བ་བཟོ་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

16

མེད་པར། །བཤད་པ་དག་ནི་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་། །ཇི་ལྟར་ནོར་བུ་འབད་མེད་པར། །རང་གི་འོད་ནི་སྟོན་པ་
ལྟར། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱང་བཟོ་མེད་པར། །དེ་བཞིན་མཛད་པ་ངེས་པར་སྟོན། །ཇི་ལྟར་མཁའ་ལ་
འཇིག་རྟེན་གྱི། །བྱ་བ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སྣང་། །དེ་བཞིན་ཟག་མེད་དབྱིངས་ན་ཡང་། །རྒྱལ་བའི་

མཛད་པ་རྒྱུན་མི་འཆད། །ཇི་ལྟར་མཁའ་ལ་རྟག་ཏུ་ནི། །བྱ་བ་ཉམས་ཤིང་འབྱུང་བ་ལྟར། །དེ་བཞིན་

ཟག་མེད་དབྱིངས་ན་ཡང་། །སངས་རྒྱས་འཕྲིན་ལས་སྐྱེ་ཞིང་འབྲི། ། ༈ སྔ་མ་ཕྱི་མར་ཁྱད་མེད་
ཀྱང་། །སྒྲིབ་པ་ཀུན་གྱི་དྲི་མེད་པ། །དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་སངས་རྒྱས་འདོད། །དག་པ་མ་ཡིན་མ་དག་

མིན།། ༈ སྟོང་པ་ཉིད་ནི་རྣམ་དག་ན། །བདག་མེད་མཆོག་གི་བདག་ཐོབ་པས། །སངས་རྒྱས་དག་
པའི་བདག་ཐོབ་ཕྱིར། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་བདག་ཏུ་འགྱུར།། ༈ དེ་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཡོད་མིན་
ཞིང་། །མེད་པར་ཡང་ནི་མི་བརྗོད་དོ། །དེ་ལྟར་སངས་རྒྱས་དེ་སྐད་འདྲི། །ལུང་མ་བསྟན་པའི་ཚུལ་དུ་འདོད། ། ༈ ཇི་ལྟར་ལྕགས་ལ་ཚ་བ་དང་། །མིག་ལ་རབ་རིབ་ཞི་བ་ལྟར། །སངས་རྒྱས་སེམས་དང་ཡེ་
ཤེས་ལ། །ཡོད་དང་མེད་པར་མི་བརྗོད་དོ།། ༈ ཟག་མེད་དབྱིངས་ན་སངས་རྒྱས་རྣམས། །མཁའ་ལྟར་ལུས་ནི་མེད་ཕྱིར་དང་། །སྔོན་གྱི་ལུས་རྗེས་འབྲང་བའི་ཕྱིར། །གཅིག་མིན་མང་པོ་ཉིད་མ་ཡིན། །

༈ སྟོབས་སོགས་སངས་རྒྱས་ཆོས་རྣམས་ལ། །བྱང་ཆུབ་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་འདྲ། ། ༈ འགྲོ་བའི་

དགེ་བའི་ལོ་ཏོག་ལ། །སྤྲིན་ཆེན་དང་ཡང་འདྲ་བར་འདོད། ། ༈ བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་རབ་རྫོགས་
ཕྱིར། །ཟླ་བ་ཉ་བ་ལྟ་བུར་འདོད། ། ༈ ཡེ་ཤེས་སྣང་བ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། །ཉི་མ་ཆེན་པོ་འདྲ་བར་འདོད། །
༈ ཇི་ལྟར་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི། །འོད་ཟེར་དཔག་ཏུ་མེད་འདྲེས་ཤིང་། །རྟག་ཏུ་བྱ་བ་གཅིག་ལ་
འཇུག །འཇིག་རྟེན་ལ་ཡང་སྣང་བ་བྱེད། །དེ་བཞིན་ཟག་མེད་དབྱིངས་ན་ཡང་། །སངས་རྒྱས་དཔག་

ཏུ་མེད་འདྲེས་ཤིང་། །མཛད་པ་གཅིག་ནི་མཛད་པ་ལ། །ཡེ་ཤེས་སྣང་བར་མཛད་པར་འདོད།། ༈
དཔེར་ན་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གཅིག །བྱུང་ན་འོད་ཟེར་ཀུན་འབྱུང་བ། །དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

17

ཡང་། །ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བར་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ ཇི་ལྟར་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་དག །འཇུག་ལ་བདག་གིར་བྱ་

བ་མེད། །དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་། །འཇུག་ལ་བདག་གིར་མཛད་མི་མངའ། ། ༈ ཉི་མའི་

འོད་ཟེར་གཅིག་བཏང་བས། །འགྲོ་བ་སྣང་བ་བྱེད་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ། །སངས་

རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཅིག་ཅར་སྣང་།། ༈ ཇི་ལྟར་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་རྣམས། །སྤྲིན་ལ་སོགས་པས་བསྒྲིབས་

པར་འདོད། །དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་རྣམས། །སེམས་ཅན་གྱི་ནི་ཉེས་པས་བསྒྲིབས། ། ༈ ཇི་

ལྟར་མདུད་པའི་དབང་གིས་ན། །གོས་ལ་ཚོན་བཀྲ་མི་བཀྲ་བ། །དེ་བཞིན་འཕེན་པའི་དབང་གིས་

ན། །གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་བཀྲ་མི་བཀྲ།། ༈ དྲི་མེད་དབྱིངས་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི། །མཚན་ཉིད་དང་ནི་

གནས་པ་དང་། །འཕྲིན་ལས་ཟབ་པ་འདི་བཤད་པ། །མཁའ་ལ་ཚོན་གྱིས་རི་མོ་འབྲི། ། ༈ དེ་བཞིན་

ཉིད་ནི་ཐམས་ཅད་ལ། །ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་དག་གྱུར་པ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་ཉིད་དེ་ཡི་ཕྱིར། །འགྲོ་

ཀུན་དེ་ཡི་སྙིང་པོ་ཅན། ། ༈ ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་འབྱོར་པས་ནི། །འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་ཟིལ་གྱིས་

གནོན། །རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་པ་ཡིས། །ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཡང་ཟིལ་གྱིས་གནོན། །དེ་ཡིས་བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔའ་ཡི། །འབྱོར་པའི་ཆར་ཡང་མི་ཕོད་དོ། །དེ་ཡིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡི། །འབྱོར་པའི་

ཆར་ཡང་མི་ཕོད་དོ། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་འབྱོར་པ་ནི། །གང་གི་གང་དུ་ཇི་ལྟར་དང་། །ཇི་ཙམ་

དུས་གང་འཇུག་པ་ནི། །བསམ་ཡས་དཔག་ཏུ་མེད་པར་འདོད། ། ༈ དབང་པོ་ལྔ་རྣམས་གཞན་གྱུར་

ན། །དོན་ཀུན་འཇུག་དང་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་འབྱུང་། །འབྱོར་པ་དམ་པ་

འཐོབ་པར་འགྱུར། །ཡིད་ནི་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ན། །འབྱོར་དང་མཐུན་སྤྱོད་མི་རྟོག་པའི། །ཡེ་ཤེས་

ཤིན་ཏུ་དྲི་མེད་ལ། །འབྱོར་པ་དམ་པ་འཐོབ་པར་འགྱུར། །དོན་བཅས་འཛིན་པ་གཞན་གྱུར་ན། །ཇི་ལྟར་འདོད་བཞིན་ལོངས་སྤྱོད་དག །བསྟན་ཕྱིར་ཞིང་ནི་དག་པ་ལ། །འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་

འགྱུར། །རྣམ་རྟོག་གཞན་དུ་གྱུར་ན་ནི། །དུས་རྣམས་རྟག་ཏུ་ཡེ་ཤེས་དང་། །ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

18

ཐོགས་མེད་ལ། །འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །རྟེན་ནི་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ན། །སངས་རྒྱས་དྲི་
མེད་གནས་ལ་ནི། །མི་གནས་མྱ་ངན་འདས་པ་ཡིས། །འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །འཁྲིག་པ་
གཞན་ཀུན་གྱུར་པ་ན། །སངས་རྒྱས་བདེ་བར་གནས་པ་དང་། །མོ་མཐོང་ཉོན་མོངས་མེད་པ་ལ། །འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ནམ་མཁའི་འདུ་ཤེས་གཞན་གྱུར་ན། །བསམ་པའི་དོན་ནི་
འབྱོར་པ་དང་། །འགྲོ་གཟུགས་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལ། །འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །དེ་ལྟར་སངས་རྒྱས་དྲི་མེད་པའི། །གནས་ན་གཞན་གྱུར་དཔག་མེད་ལ། །བསམ་ཡས་བྱ་བ་སྒྲུབ་པ་
ཡི། །འབྱོར་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པར་འདོད།། ༈ འདི་ན་འཇིག་རྟེན་ཕྱོགས་ཕྱོགས་རྒྱལ་བའི་ལེགས་
བཤད་པའི། །དགེ་བ་འཕེལ་བའི་འཇིག་རྟེན་རྣམ་དག་མཆོག་ཏུ་འགྲོ། །དགེ་བ་མ་བསགས་དགེ་བ་
འཕེལ་བའི་མཆོག་ཏུ་འགྲོ། །དེ་ལྟར་མ་སྨིན་སྨིན་པ་རྟག་འགྲོའང་མ་ལུས་མིན། ། ༈ དེ་ལྟར་འཇིག་

རྟེན་ཕྱོགས་ཕྱོགས་བརྟེན་རྣམས་རྟག་པར་དུས་ཀུན་ཏུ། །བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་འཐོབ་དཀའ་ཡོན་ཏན་མཆོག་ལྡན་རྨད་བྱུང་ཅན། །རྟག་བརྟན་སྐྱབས་མེད་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་གང་ཡིན་པ་ཐོབ་པ་དེ། །ཡ་
མཚན་ཆེ་ལ་ཚུལ་བཟང་སྤྱད་ཕྱིར་ཡ་མཚན་ཆེ་བའང་མེད། ། ༈ དེ་ནི་ཅིག་ཅར་ལ་ལར་སྒོ་མང་བརྒྱ་
ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་། །ལ་ལར་སྐྱེ་བ་མི་སྣང་ལ་ལར་སྐྱེ་བའི་སྤྱོད་པ་སྣ་ཚོགས་དང་། །ལ་ལར་
བྱང་ཆུབ་ཐམས་ཅད་ལ་ལར་དེ་ནི་མྱ་ངན་འདས་སྟོན་ཀྱང་། །དེ་ནི་གནས་དེ་ལས་ཀྱང་རྣམ་པར་གཡོ་
མི་མངའ་ལ་ཐམས་ཅད་མཛད། ། ༈ སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་འདི་སྙམ་ལུས་ཅན་འདི་ནི་བདག་གིས་

སྨིན་བྱས་ཤེའམ། །འདི་ནི་རབ་ཏུ་སྨིན་བྱ་གཞན་ཡང་ད་ལྟར་སྨིན་པར་བྱེད་སྙམ་དུ། །འདུ་མཛད་མི་མངའ་བར་ཡང་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་རྟག་པར་སྒོ་གསུམ་ནས། །དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་སྐྱེ་
བོ་རབ་ཏུ་སྨིན་པར་འགྱུར་བ་ཉིད། ། ༈ ཇི་ལྟར་ཉི་མ་འབད་མེད་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་འོད་ཟེར་དག །རབ་འབྱམས་གསལ་བ་མང་པོས་ལོ་ཏོག་རྣམ་སྨིན་བྱེད་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་ཆོས་ལྡན་ཉི་མའང་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

19

རབ་ཞི་བྱེད་པ་ཆོས་ཀྱི་འོད། །རབ་འབྱམས་དག་གིས་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་སེམས་ཅན་རྣམ་སྨིན་
མཛད། ། ༈ ཇི་ལྟར་མར་མེ་གཅིག་ལས་མར་མེའི་ཚོགས་རབ་མང་། །དཔག་མེད་གྲངས་མེད་འབྱུང་
ཡང་དེ་ལ་ཟད་པ་མེད། །དེ་བཞིན་སྨིན་པ་གཅིག་ལས་སྨིན་པའི་ཚོགས་རབ་མང་། །གྲངས་མེད་
དཔག་མེད་འབྱུང་ཡང་དེ་ལ་ཟད་པ་མེད། ། ༈ ཇི་ལྟར་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་འདི་ནི་ཆུ་ཡིས་ངོམས་པར་མི་
འགྱུར་ཞིང་། ཆུ་ཆེན་མང་པོ་རབ་ཏུ་འབབ་པས་འཕེལ་བར་ཡང་ནི་མི་འགྱུར་བ། །དེ་བཞིན་སངས་
རྒྱས་ཁམས་ཀྱང་དག་པ་འཇུག་པ་རྟག་རྒྱུན་མི་འཆད་པས། །ངོམས་པ་མི་མངའ་འཕེལ་བར་མི་

འགྱུར་དེ་འདིར་རྨད་དུ་བྱུང་བའི་མཆོག ། ༈ ཆོས་རྣམས་ཀུན་གྱི་དེ་བཞིན་ཉིད། །སྒྲིབ་གཉིས་དག་

པའི་མཚན་ཉིད་དེ། །དངོས་དང་དེ་དམིགས་ཤེས་པ་ལ། །དབང་ཟད་མི་ཤེས་མཚན་ཉིད་དོ། །དེ་
བཞིན་ཉིད་ཤེས་ཐམས་ཅད་ནས། །བསྒོམས་པ་ལས་ནི་ཡང་དག་འབྱུང་། །སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་རྣམ་
ཀུན་ཏུ། །གཉིས་སྐྱེད་མི་ཟད་འབྲས་བུ་ཅན། །སྐུ་དང་གསུང་དང་ཐུགས་སྤྲུལ་པའི། །སྦྱོར་བའི་ཐབས་
ཀྱི་ལས་ཅན་ཏེ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་སྒོ་དང་། །དཔག་ཏུ་མེད་པ་གཉིས་དང་ལྡན། །རང་
བཞིན་ཆོས་རྫོགས་ལོངས་སྤྱོད་དང་། །སྤྲུལ་པ་དག་གིས་ཐ་དད་དུ། །འཇུག་པ་འདི་ནི་སངས་རྒྱས་
ཀྱི། །ཆོས་དབྱིངས་རྣམ་པར་དག་པར་བཤད། ། ༈ སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་དབྱེ་བ། རང་བཞིན་

ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པ་དང་། །གཞན་ནི་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་ཡིན་ཏེ། །དང་པོ་གཉིས་པོའི་རྟེན་ཡིན་ནོ། ། ༈
ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པ་ཁམས་ཀུན་ཏུ། །འཁོར་ཡང་སྡུད་དང་ཞིང་དང་མཚན། །སྐུ་དང་ཆོས་རྫོགས་ལོངས་སྤྱོད་དང་། །མཛད་པ་དག་གིས་ཐ་དད་དོ། ། ༈ རང་བཞིན་སྐུ་ནི་མཉམ་པ་དང་། །ཕྲ་ཞིང་དེ་
དང་འབྲེལ་བ་དང་། །དགྱེས་དགུར་ལོངས་སྤྱོད་བསྟན་པ་ལ། །ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་འབྱོར་རྒྱུར་འདོད་དོ། ། ༈ སངས་རྒྱས་སྤྲུལ་པ་དཔག་མེད་པ། །སྤྲུལ་པའི་སྐུ་ནི་འདོད་པ་སྟེ། །དོན་གཉིས་ཕུན་

སུམ་ཚོགས་པ་ནི། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་གཉིས་ལ་གནས། །བཟོ་དང་སྐྱེ་དང་བྱང་ཆུབ་ཆེ། །མྱ་ངན་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

20

འདས་པ་རྟག་སྟོན་པས། །སངས་རྒྱས་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་འདི་ནི། །རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཐབས་ཆེན་ནོ།། ༈
སྐུ་གསུམ་དག་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི། །སྐུ་བསྡུས་པར་ནི་ཤེས་བྱ་སྟེ། །སྐུ་གསུམ་དག་གིས་རང་

བཞིན་གྱི། །དོན་འདི་རྟེན་དང་བཅས་པར་བསྟན། །དེ་དག་རྟེན་དང་དགོངས་པ་དང་། །འཕྲིན་ལས་
ཀྱིས་ནི་མཉམ་པ་ཉིད། །རང་བཞིན་དང་ནི་རྒྱུན་མི་འཆད། །རྒྱུན་གྱིས་དེ་དག་རྟག་པ་ཉིད། ། ༈ མེ་
ལོང་ཡེ་ཤེས་མི་གཡོ་བ། །ཡེ་ཤེས་གསུམ་ནི་དེ་ལ་བརྟེན། མཉམ་པ་ཉིད་དང་སོ་སོར་རྟོག །བྱ་བ་
སྒྲུབ་པ་ཁོ་ན་འོ། ། ༈ མེ་ལོང་ཡེ་ཤེས་ང་ཡི་མེད། །ཡོངས་སུ་མ་ཆད་རྟག་ཏུ་ལྡན། །ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་མ་རྨོངས་ལ། །རྟག་ཏུ་དེ་ལ་མངོན་ཕྱོགས་མིན། །ཡེ་ཤེས་ཀུན་གྱི་རྒྱུ་མཚན་ཕྱིར། །ཡེ་ཤེས་འབྱུང་
གནས་ཆེན་པོ་འདྲ། །ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཉིད། །ཡེ་ཤེས་གཟུགས་བརྙན་འབྱུང་
བའི་ཕྱིར། །མཉམ་ཉིད་ཡེ་ཤེས་སེམས་ཅན་ལ། །བསྒོམ་པ་དག་པ་ལ་འདོད་དོ། །མི་གནས་ཞི་བར་

ཞུགས་པ་ནི། །མཉམ་ཉིད་ཡེ་ཤེས་ཡིན་པར་འདོད། །དུས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་བྱམས་པ་དང་། །ཐུགས་རྗེ་
ཆེན་པོ་དག་དང་ལྡན། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མོས་པ་བཞིན། །སངས་རྒྱས་སྐུ་ནི་ངེས་པར་སྟོན། །སོ་
སོར་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི། །ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་རྟག་མི་ཐོགས། །ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་རྣམས་
ཀྱི། །གཏེར་དང་འདྲ་བ་ཁོ་ན་ཡིན། །འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་སུ་ནི། །འབྱོར་པ་ཐམས་ཅད་སྟོན་
མཛད་པ། །ཐེ་ཚོམ་ཐམས་ཅད་གཅོད་པ་ཡི། །ཆོས་ཆེན་ཆར་ནི་རབ་ཏུ་འབེབས། །བྱ་བ་སྒྲུབ་པའི་

ཡེ་ཤེས་ནི། །ཁམས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་སྣ་ཚོགས་ཤིང་། །དཔག་མེད་བསམ་ཡས་སྤྲུལ་པ་ཡིས། །སེམས་
ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་པའོ། །སངས་རྒྱས་སྤྲུལ་པ་དེ་རྟག་ཏུ། །མཛད་པ་གྲུབ་པའི་བྱེ་བྲག་
དང་། །གྲངས་དང་ཞིང་གིས་རྣམ་ཀུན་ཏུ། །བསམ་མི་ཁྱབ་པར་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ འཛིན་པའི་ཕྱིར་དང་

སེམས་མཉམ་ཕྱིར། །ཡང་དག་ཆོས་རབ་སྟོན་ཕྱིར་དང་། །བྱ་བ་སྒྲུབ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། །ཡེ་ཤེས་བཞི་

པོ་ཡང་དག་འབྱུང་།། ༈ རིགས་ཐ་དད་ཕྱིར་དོན་ཡོད་ཕྱིར། །རྫོགས་ཕྱིར་ཐོག་མ་མེད་པའི་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

21

ཕྱིར། །སངས་རྒྱས་གཅིག་མིན་དྲི་མེད་གནས། །ཐ་དད་མེད་ཕྱིར་མང་པོའང་མིན། ། ༈ མེད་པ་གང་
ཡིན་དེ་ཉིད་ནི། །ཡོད་པ་ཡི་ནི་དམ་པར་འདོད། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མི་དམིགས་པ། །དམིགས་པ་ཡི་ནི་

མཆོག་ཏུ་འདོད། །བསྒོམ་པ་རྣམ་པར་མི་ལྟ་བའི། །བསྒོམ་པ་དམ་པར་འདོད་པ་སྟེ། །ཐོབ་པར་ལྟ་བ་
མེད་རྣམས་ཀྱི། །ཐོབ་པ་ཡང་ནི་དམ་པར་འདོད། །བླ་མ་རིང་དང་མཚན་མ་དང་། །བདག་གི་བརྩོན་
འགྲུས་ལྷག་ལྟ་བའི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ང་རྒྱལ་ཅན། །བྱང་ཆུབ་ལས་ནི་རིང་ཞེས་བྱ། །ཇི་སྐད་

བཤད་པ་དེ་དག་ཀུན། །རྟོག་པ་ཙམ་དུ་ལྟ་བ་ཡི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟོག་མེད་རྣམས། །བྱང་
ཆུབ་ཐོབ་ཅེས་ངེས་པར་བརྗོད། ། ༈ ཀླུང་དག་ས་ཡི་འོག་ཏུ་མ་སོང་བ། །གནས་རྣམས་ཐ་དད་ཆུ་ཡང་

ཐ་དད་ལ། །ཆུ་ཡང་ཆུང་ཞིང་བྱ་བ་ཐ་དད་བྱེད། །ཆུ་གནས་སྲོག་ཆགས་ཕྲ་མོའི་ཉེར་སྤྱད་འགྱུར། །རྒྱ་
མཚོར་སོང་བར་གྱུར་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །གནས་རྣམས་གཅིག་ཅིང་ཆུ་ཡང་ཆེ་ལ་གཅིག །བྱ་བ་
གཅིག་ཅིང་ཆུ་ལ་གནས་པ་ཡི། །སྲོག་ཆགས་མང་པོའི་རྟག་ཏུ་ཉེར་སྤྱད་ཆེ། །སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་མ་

ཞུགས་བརྟེན་པ་རྣམས། །རྟེན་ཀྱང་ཐ་དད་བློ་གྲོས་ཐ་དད་ཅིང་། །རྟོགས་ཆུང་རང་གི་བྱ་བ་ཐ་དད་
ལ། །སེམས་ཅན་ཉུང་དོན་རྟག་ཏུ་ཉེར་སྤྱད་འགྱུར། །སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་ཞུགས་ན་དེ་དག་ཀུན། །རྟེན་ཀྱང་གཅིག་ཅིང་རྟོགས་པ་ཆེ་ལ་གཅིག །མཛད་པ་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་ཤིང་རྟག་པར་ཡང་། །སེམས་
ཅན་ཚོགས་ཆེའི་ཉེ་བར་སྤྱད་པ་ཆེ།། ༈ དེ་ལྟར་སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི་དཀར་པོའི་ཆོས། །དཔེ་མེད་ལྡན་
ཕྱིར་ཕན་བདེའི་རྒྱུ་ཡི་ཕྱིར། །བདེ་དགེ་དམ་པ་མི་ཟད་འབྱུང་གནས་ཕྱིར། །བློ་ལྡན་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དགེ་བླང་བའི་རིགས། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་པའོ།། །།

༈ སྡོམ་ནི། དང་པོ་སྒྲུབ་སྐྱབས་རིགས་དང་ནི། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། །རང་གཞན་
དོན་དང་དེ་ཉིད་དོན། །མཐུ་དང་ཡོངས་སྨིན་བྱང་ཆུབ་བོ།། ༈ སྐྱེས་དང་མ་སྐྱེས་འཛིན་དང་གཟུང་གྱུར་དང་། །གྲོགས་བླངས་བདག་ཉིད་དང་ནི་ནོར་བ་དང་། །མ་ནོར་མངོན་སུམ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

22

གཞན། །སྒྲས་བྱུང་ཚོལ་བ་དང་ནི་ལྟ་བ་པོ། །འཕྲོགས་དང་འདྲེས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་མ་
འདྲེས། །དམན་དང་རྒྱ་ཆེ་བསྒྲིབས་དང་མ་བསྒྲིབས་དང་། །བརྩོན་དང་མི་བརྩོན་བསགས་དང་མ་
བསགས་དང་། །བརྟན་ཞུགས་རིང་དུ་སོང་བའི་མོས་པ་འོ།། ༈ ཡིད་ལ་མི་བྱེད་མང་བ་དང་། །ལེ་ལོ་
རྣལ་འབྱོར་འཁྲུགས་པ་དང་། །གྲོགས་ངན་དགེ་བ་ཞན་པ་དང་། །ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་ཡིད་ལ་

བྱེད། །བག་མེད་པ་དང་ཐོས་པ་ཉུང་། །ཐོས་དང་བསམ་པ་ཉུང་ངུས་ཆོག །ཞི་བ་ཙམ་གྱིས་ང་རྒྱལ་

དང་། །དེ་བཞིན་མ་འདྲིས་ཡིན་པར་འདོད། །མི་སྐྱོ་བ་དང་དེ་བཞིན་སྐྱོ། །བསྒྲིབས་པ་དང་ནི་མི་

བརྩོན་པ། །ཚོགས་མ་བསགས་པ་མོས་པ་ཡིས། །བར་དུ་གཅོད་པར་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ བསོད་ནམས་ཆེ་དང་འགྱོད་པ་མེད། །ཡིད་བདེ་བ་དང་བདེ་བ་ཆེ། །ཆུད་མི་ཟ་དང་བརྟན་པ་དང་། །དེ་བཞིན་

ཁྱད་པར་འགྲོ་བ་དང་། །ཆོས་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་དང་། །བདག་དང་གཞན་དོན་ཐོབ་པའི་མཆོག །མངོན་ཤེས་མྱུར་བ་དེ་དག་ནི། །མོས་པ་ཡི་ནི་ཕན་ཡོན་ཡིན། ། ༈ འདོད་པ་ཅན་གྱི་དེ་ཁྱི་
འདྲ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་པའི་རུས་སྦལ་བཞིན། །རང་དོན་བྱེད་པའི་དེ་བྲན་འདྲ། །གཞན་དོན་བྱེད་པའི་

རྒྱལ་པོ་བཞིན། །ཇི་ལྟར་ཁྱི་ནི་རྟག་ཏུ་ལྟོགས་ཤིང་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཉེན་ཆོག་མི་ཤེས། །ཇི་ལྟར་

རུས་སྦལ་དེ་ནི་ཆུ་ཡི་ནང་ན་ཀུན་ནས་བསྐུམས་ཤིང་འདུག །ཇི་ལྟར་བྲན་ནི་རྟག་ཏུ་འཇིགས་ཤིང་

སྐྲག་པའི་ལུས་ཀྱིས་རྣམ་པར་རྒྱུ། །ཇི་ལྟར་རྒྱལ་པོ་ཡང་ནི་བཀའ་ཡིས་ཡུལ་ལ་དབང་སྒྱུར་གནས་པ་
ལྟར། །དེ་བཞིན་གཡེམ་དང་གནས་དང་རང་གཞན་ཕན་བྱ་དོན་བྱེད་པའི། །མོས་པ་སྣ་ཚོགས་དག་
གི་རྟག་ཏུ་ཁྱད་པར་ཤེས་པར་བྱ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་དེ་མཆོག་ཚུལ་བཞིན་རིག་ནས་ནི། །འདི་ན་

བརྟན་པས་དེ་ལ་དེ་ཉིད་རྟག་པར་རབ་ཏུ་ཚོལ།། ༈ གང་ཕྱིར་སེམས་ཅན་མིར་གྱུར་པས། །ཚད་མེད་
སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ། །རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་དེའི་ཕྱིར། །ཞུམ་པ་དང་དུ་བླང་མི་བྱ། ། ༈ གཞན་དག་
ལ་ནི་ཟས་སྦྱིན་པའི། །བསོད་ནམས་འཕེལ་བ་ཇི་ལྟ་བར། །བདག་ཉིད་ཟ་བའི་མ་ཡིན་པ། །དེ་བཞིན་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

23

གཞན་དོན་རྟེན་གྱི་ཆོས། །བསྟན་ལས་མདོ་ལས་གསུངས་པ་ཡི། །བསོད་ནམས་ཆེར་འབྱུང་ཐོབ་པ་
ལྟར། །རང་གི་དོན་གྱི་རྟེན་གྱི་ཆོས། །བསྟན་ལས་ཐོབ་པ་མ་ཡིན་ནོ། ། ༈ དེ་ལྟར་འཕགས་པ་ཆེན་
པོའི་ཆོས་ནི་ཡངས་གྱུར་པ། །བློ་དང་ལྡན་པས་རྟག་ཏུ་མོས་པ་ཆེར་བསྐྱེད་ན། །བསོད་ནམས་རྒྱ་ཆེན་རྒྱུན་མི་འཆད་དང་དེ་འཕེལ་དང་། །ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་མེད་པས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོར་
འགྱུར། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། མོས་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་གཅིག་པའོ།། །།

༈ སྡེ་སྣོད་དག་ནི་གསུམ་མམ་གཉིས་ཀྱང་རུང་། །བསྡུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ་རྒྱུ་ནི་དགུར་འདོད་
དོ། །དེས་ནི་བག་ཆགས་རྟོགས་དང་ཞི་བ་དང་། །རབ་ཏུ་རྟོགས་པས་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱེད། །མདོ་
དང་ཆོས་མངོན་འདུལ་བ་དག །མདོར་ན་དོན་ནི་རྣམ་བཞིར་འདོད། །བློ་དང་ལྡན་པས་དེ་ཤེས་
ནས། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་འཐོབ། །གནས་རྣམས་དང་ནི་མཚན་ཉིད་དང་། །ཆོས་དོན་སྨོས་
ཕྱིར་མདོ་ཡིན་ནོ། །མངོན་དུའི་ཕྱིར་དང་ཡང་ཡང་དང་། །ཟིལ་གནོན་རྟོགས་ཕྱིར་མངོན་པའི་
ཆོས། །ལྟུང་དང་འབྱུང་དང་ལྡང་བ་དང་། །ངེས་པར་འབྱུང་དང་གང་ཟག་དང་། །བཅས་པ་དང་ནི་རབ་

དབྱེ་དང་། །རྣམ་པར་ངེས་ཕྱིར་འདུལ་བ་ཉིད། ། ༈ དམིགས་པ་ཆོས་དང་ནང་དང་ནི། །ཕྱི་དང་གཉིས་

ནི་ཡིན་པར་འདོད། །དོན་གཉིས་ཀྱིས་ནི་གཉིས་པོ་རྙེད། །གཉིས་པོ་དག་ནི་མི་དམིགས་པས། །ཡིད་
ཀྱི་བརྗོད་པས་བཤད་བཞིན་དོན། །རབ་དང་དོན་དུ་སྣང་བ་དང་། །བརྗོད་ལས་ཡིན་པར་རབ་འཛིན་

ཕྱིར། །སེམས་ནི་མིང་ལ་གནས་པའི་ཕྱིར། །ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ཤེས་གསུམ་གྱིས། །ཆོས་ཀྱི་
དམིགས་པ་རྙེད་པར་འགྱུར། །དམིགས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་རྙེད་པ། །སྔར་བཤད་དེ་ལ་ཡང་དག་
བརྟེན།། ༈ རིགས་གསུམ་པ་དང་བྱ་བ་བྱེད། །གནོད་བཅས་གནོད་མེད་རྟེན་ཅན་ཏེ། །མོས་པ་འཇོག་
པར་བྱེད་དང་གཞན། །འདུན་པ་དྲག་པོར་བྱེད་པ་དང་། །དམན་དང་རྫོགས་རྟེན་རྣམ་པ་

གཉིས། །བརྗོད་དང་བཅས་དང་བརྗོད་མེད་ཉིད། །ཤེས་པ་དང་ནི་མཚུངས་ལྡན་པ། །རྣལ་འབྱོར་རྒྱུ་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

24

དང་བདག་བཅས་དང་། །དེ་ནི་འདྲེས་ལ་དམིགས་པ་དང་། །མ་འདྲེས་པ་ལ་དམིགས་པ་སྟེ། །རྣམ་པ་
ལྔ་དང་རྣམ་བདུན་ཉིད། །འདི་ཡི་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ལྔ་། །རྣམ་པ་སྒོམ་དང་ལྡན་པ་ནི། །བཞི་དང་སུམ་

ཅུ་རྩ་བདུན་ནོ། །དེ་ནི་ལམ་གཉིས་རང་བཞིན་ཏེ། །ཕན་ཡོན་གཉིས་དང་ནོད་པ་དང་། །སྦྱོར་བ་པ་
དང་དབང་སྒྱུར་དང་། །ཆུང་དང་རྒྱ་ཆེའི་བདག་ཉིད་དེ། །རྣལ་འབྱོར་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་བྱེད་འདི། །ཐམས་
ཅད་བདག་ཉིད་ཡིན་པར་འདོད། ། ༈ རྟག་ཏུ་གཉིས་བྲལ་འཁྲུལ་པའི་རྟེན་གང་ཡིན་དང་གང་ཞིག་རྣམ་

ཀུན་ཏུ། །བརྗོད་པར་ནུས་མ་ཡིན་ཞིང་སྤྲོས་པ་མེད་པའི་བདག་ཉིད་དེ་ཁོ་ན། །ཤེས་བྱ་སྤང་བྱ་རང་
བཞིན་དྲི་མེད་འདོད་གང་རྣམ་པར་སྦྱང་བྱ་སྟེ། །དེ་ནི་ནམ་མཁའ་གསེར་དང་ཆུ་ལྟར་ཉོན་མོངས་པ་
ལས་རྣམ་དག་འདོད། །འགྲོ་བ་དག་ན་དེ་ལས་གཞན་ཡང་ཅུང་ཟད་ཡོད་མིན་ལ། །འགྲོ་བ་མ་ལུས་པ་
ཡང་དེ་ལ་ཀུན་ཏུ་རྨོངས་པའི་བློ། །ཡོད་པ་ཀུན་ནས་སྤངས་ཏེ་མེད་ལ་མངོན་ཞེན་གང་ཡིན་
པ། །འཇིག་རྟེན་རྨོངས་པའི་རྣམ་པ་ཚབས་ཆེན་འདི་ཀོ་ཇི་ལྟ་བུ། ། ༈ ཇི་ལྟར་སྒྱུ་མ་དེ་བཞིན་དུ། །ཡང་
དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་བརྗོད། །སྒྱུ་མའི་རྣམ་པ་ཇི་ལྟ་བར། །དེ་བཞིན་གཉིས་སུ་འཁྲུལ་པར་བརྗོད། །ཇི་

ལྟར་དེ་ལ་དེ་མེད་པ། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་དོན་དམ་འདོད། །ཇི་ལྟར་དེ་ནི་དམིགས་གྱུར་པ། །དེ་བཞིན་དུ་
ནི་ཀུན་རྫོབ་འདོད། །དེ་མེད་ན་ནི་དེ་ཡི་རྒྱུ། །གསལ་བར་དམིགས་པ་ཇི་ལྟ་བ། །དེ་བཞིན་གནས་ནི་

གཞན་གྱུར་ན། །ཡང་དག་མ་ཡིན་རྟོག་པ་དམིགས། །ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་མ་འཁྲུལ་བ། །དེ་ཡི་རྒྱུ་ལ་
འདོད་དགུར་སྤྱོད། །དེ་བཞིན་སྡོམ་བརྩོན་མ་འཁྲུལ་བ། །གནས་གཞན་གྱུར་ལ་དགྱེས་དགུར་སྤྱོད། །དེ་ཡི་རྣམ་པ་དེ་ལ་ཡོད། །དེ་ཡི་དངོས་པོ་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ལྟར་སྒྱུ་མ་ལ་སོགས་ལ། །ཡོད་
དང་མེད་པ་ཉིད་དུ་བརྗོད། །དེ་ལ་ཡོད་པ་མེད་མ་ཡིན། །མེད་པ་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །སྒྱུ་མ་དག་ལ་
སོགས་པ་ལ། །ཡོད་མེད་ཁྱད་པར་མེད་པའང་བརྗོད། །དེ་བཞིན་གཉིས་སྣང་དེ་ལ་ཡོད། །དེ་ཡི་

དངོས་པོ་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ལྟར་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ། །ཡོད་དང་མེད་པ་ཉིད་དུ་བརྗོད། །དེ་ལ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

25

ཡོད་པ་མེད་མ་ཡིན། །མེད་པ་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །གཟུགས་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་ནི། །ཡོད་མེད་ཁྱད་པར་མེད་པའང་བརྗོད། །སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་སྐུར་པ་ཡི། །མཐའ་རྣམས་དགག་པར་བྱ་ཕྱིར་

དང་། །ཐེག་པ་དམན་པས་འགྲོ་བ་དག །དགག་པར་བྱ་ཕྱིར་འདོད་པ་ཡིན། །འཁྲུལ་བའི་རྒྱུ་དག་
འཁྲུལ་བ་ནི། །གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་པ་དང་། །གཟུགས་ཅན་མིན་རྣམ་རིག་པར་འདོད། །མེད་

ཕྱིར་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་མེད་འགྱུར། །སྒྱུ་མའི་གླང་པོའི་གཟུགས་འཛིན་པ། །འཁྲུལ་ཕྱིར་གཉིས་སུ་

བརྗོད་པ་སྟེ། །དེ་ལ་ཇི་བཞིན་གཉིས་མེད་ཀྱང་། །གཉིས་པོ་དག་ཏུ་ཉེ་བར་དམིགས། །ཀེང་རུས་ཀྱི་

ནི་གཟུགས་འཛིན་པ། །འཁྲུལ་ཕྱིར་གཉིས་སུ་བརྗོད་པ་སྟེ། །དེ་ལ་ཇི་བཞིན་གཉིས་མེད་
ཀྱང་། །གཉིས་པོ་དག་ཏུ་ཉེ་བར་དམིགས། །འཁྲུལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཆོས་གང་ཡིན། །དེ་བཞིན་ཡོད་
དང་དེ་བཞིན་མེད། །ཡོད་མེད་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། །ཡོད་དང་མེད་དང་སྒྱུ་མ་འདྲ། །གཉེན་པོའི་
ཆོས་ནི་གང་ཡིན་པ། །དེ་བཞིན་མེད་དང་དེ་བཞིན་ཡོད། །དེ་བཞིན་མེད་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མེད། །སྒྱུ་
མ་དང་ཡང་འདྲ་བར་བསྟན། །སྒྱུ་མའི་རྒྱལ་པོ་སྒྱུ་མ་ཡི། །རྒྱལ་པོ་གཞན་གྱིས་ཕམ་པ་ལྟར། །གང་
དག་གིས་ནི་ཆོས་མཐོང་བའི། །རྒྱལ་སྲས་དེ་དག་ང་རྒྱལ་མེད། །སངས་རྒྱས་རྣམས་སངས་རྒྱས་མཆོག་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དང་དེ་ལས་འདུས་བྱས་དག །གསུངས་པ་སྒྱུ་མ་རྨི་ལམ་སྨིག་རྒྱུ་གཟུགས་
བརྙན་དང་འདྲ་མིག་ཡོར་དང་། །བྲག་ཅ་ལྟ་བུ་དང་ནི་ཆུ་ཟླའི་གཟུགས་འདྲ་སྤྲུལ་དང་འདྲར་ཤེས་
བྱ། །དྲུག་དང་དྲུག་དང་གཉིས་དང་དྲུག་ཚན་གཉིས་དང་གསུམ་པོ་རེ་རེར་འདོད། ། ༈ ཡང་དག་མིན་

རྟོག་ཡང་དག་མིན། །ཡང་དག་མ་ཡིན་མིན་མི་རྟོག །རྟོག་མིན་མི་རྟོག་མ་ཡིན་པ། །ཤེས་བྱ་ཐམས་
ཅད་ཡིན་པར་བརྗོད།། ༈ རང་གི་ཁམས་ལས་གཉིས་སྣང་ཞིང་། །མ་རིག་ཉོན་མོངས་ལྷན་ཅིག་
ཏུ། །འཇུག་པའི་རྣམ་རྟོག་རབ་འབྱུང་སྟེ། །རྫས་གཉིས་རྣམ་པར་སྤངས་པ་ཡིན། །དམིགས་པའི་ཁྱད་
པར་ཐོབ་པ་ཡི། །རང་གི་དབྱིངས་ལ་གནས་ལྡན་ཕྱིར། །དེ་ཉིད་གཉིས་སུ་སྣང་མེད་པར། །འཇུག་སྟེ་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

26

ལྤགས་དང་མདའ་བཞིན་ནོ།། ༈ སེམས་ནི་གཉིས་སུ་སྣང་བ་སྟེ། །དེ་བཞིན་ཆགས་སོགས་སྣང་
བའམ། །དད་ལ་སོགས་པར་སྣང་བར་འདོད། །ཉོན་མོངས་དགེ་ཆོས་ཡོད་མ་ཡིན། །སེམས་ནི་སྣ་

ཚོགས་སྣང་བ་དང་། །རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཅན་དུ་འཇུག །དེ་ལ་སྣང་དེ་ཡོད་དང་མེད། །དེ་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་

མ་ཡིན་ནོ། ། ༈ སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ལ། །ཕན་གདགས་ཕྱིར་ནི་མཚན་གཞི་
དང་། །མཚན་ཉིད་དང་ནི་མཚོན་པ་དག །རབ་ཏུ་དབྱེ་བས་ཡང་དག་བཤད། །སེམས་ནི་ལྟ་བཅས་
གང་ཡིན་དང་། །དེ་ཡི་གནས་སྐབས་མི་འགྱུར་བ། །འདི་ནི་མདོར་ན་མཚན་གཞི་སྟེ། །རབ་ཏུ་དབྱེ་ན་
ཚད་མེད་དོ། །ཇི་ལྟར་བརྗོད་དོན་འདུ་ཤེས་ཀྱི། །རྒྱུ་མཚན་དང་དེའི་བག་ཆགས་དང་། །དེ་ལས་ཀྱང་
དོན་སྣང་བ་ནི། །ཀུན་བརྟགས་པ་ཡི་མཚན་ཉིད་དོ། །མིང་དང་དོན་ནི་ཇི་ལྟ་བར། །དོན་དང་མིང་དུ་
སྣང་བ་གང་། །ཡང་དག་མིན་རྟོག་རྒྱུ་མཚན་ནི། །ཀུན་བརྟགས་པ་ཡི་མཚན་ཉིད་དོ། །རྣམ་གསུམ་
རྣམ་གསུམ་སྣང་བ་ཅན། །འཛིན་དང་གཟུང་བའི་མཚན་ཉིད་དེ། །ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་
ནི། །གཞན་གྱི་དབང་གི་མཚན་ཉིད་དོ། །མེད་དང་ཡོད་ཉིད་གང་ཡིན་དང་། །ཡོད་དང་མེད་པ་མཉམ་

ཉིད་དང་། །མ་ཞི་ཞི་དང་རྣམ་མི་རྟོག །ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །རྒྱུ་མཐུན་ཆོས་ལ་
དམིགས་ནས་ནི། །ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། །སེམས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་གནས་པ་དང་། །དོན་
ཡོད་པ་དང་མེད་པར་མཐོང་། ། ༈ དེ་ན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །འཕགས་རིགས་ཤིན་ཏུ་དྲི་མེད་
པ། །མཉམ་དང་ཁྱད་འཕགས་འབྲི་མེད་ཅིང་། །འཕེལ་བ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། ། ༈ ས་བོན་གཞན་
དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། །གནས་དོན་ལུས་སུ་སྣང་བ་དག །གཞན་དུ་གྱུར་པས་ཟག་མེད་དབྱིངས། །དེ་ནི་

རྟེན་ཀུན་འགྲོ་བ་ཅན། །ཡིད་དང་འཛིན་དང་རྣམ་པར་རྟོག །གྱུར་ཕྱིར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་དང་། །ཞིང་

དང་ཡེ་ཤེས་ལས་དག་ལ། །དབང་ནི་རྣམ་པ་བཞི་ཡིན་ནོ། །དབང་དེ་མི་གཡོ་ལ་སོགས་པའི། །ས་
གསུམ་ལ་ནི་རྣམ་བཞི་སྟེ། །གཅིག་ལ་རྣམ་གཉིས་དེ་ལས་གཞན། །དབང་རེ་རེར་ནི་འདོད་པ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

27

ཡིན། །བློ་དང་ལྡན་པས་སྲིད་རྟོགས་བདག་མེད་རྣམ་པ་གཉིས་ཀའང་རིག་འགྱུར་ལ། །དེ་ཡང་མཉམ་
པར་ཤེས་ནས་དེ་ནི་འཛིན་པའི་སྒོ་ནས་དེ་ཉིད་འཇུག །དེ་ནས་དེ་ལ་ཡིད་གནས་ཕྱིར་ན་དེ་ལ་དེ་
ཡང་མི་སྣང་ངོ་། །དེ་ནི་སྣང་བ་གྲོལ་བ་ཡིན་ཏེ་མཆོག་ཏུ་དམིགས་དང་བྲལ་བ་འོ། །ཚོགས་ཀྱི་གཞི་

དང་བསྐྱེད་ཡོད་ན། །མིང་ཙམ་དུ་ནི་མཐོང་བར་འགྱུར། །མིང་ཙམ་མཐོང་སྟེ་དེར་མཐོང་ནས། །དེ་
ཡང་ཕྱི་ནས་མི་མཐོང་ངོ་། །སེམས་ནི་གནས་ངན་ལེན་དང་བཅས། །བདག་ལྟའི་ཞགས་པས་ཟིན་
པར་ནི། །རབ་ཏུ་འཇུག་པར་འགྱུར་ཏེ་དེ། །ནང་དུ་གནས་ཕྱིར་ལྡོག་པར་འདོད། ། ༈ རང་དང་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ། །མེད་ཕྱིར་རང་གི་ངོ་བོ་ལ། །མི་གནས་ཕྱིར་དང་བཟུང་བཞིན་དེ། །མེད་ཕྱིར་ངོ་བོ་

ཉིད་མེད་འདོད། །སྔ་མ་ཕྱི་མའི་རྟེན་ཡིན་པས། །ངོ་བོ་ཉིད་ནི་མེད་པ་ཡིས། །སྐྱེ་མེད་འགག་མེད་
གཟོད་ནས་ཞི། །རང་བཞིན་མྱ་ངན་འདས་པ་འགྲུབ། ། ༈ ཐོག་མ་དང་ནི་དེ་ཉིད་གཞན་ཉིད་དང་། །རང་
གི་མཚན་ཉིད་རང་དང་གཞན་དུ་འགྱུར། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཁྱད་པར་ལ། །སྐྱེ་བ་མེད་པའི་

ཆོས་ལ་བཟོད་པར་བཤད།། ༈ ཆོས་དང་བདག་མེད་གྲོལ་བ་རྣམས། །མཚུངས་ཕྱིར་རིགས་ནི་ཐ་

དད་ཕྱིར། །བསམ་གཉིས་ཐོབ་ཕྱིར་སྤྲུལ་པའི་ཕྱིར། །མཐར་ཐུག་ཕྱིར་ནི་ཐེག་གཅིག་ཉིད། །ཁ་ཅིག་
དག་ནི་དྲང་ཕྱིར་དང་། །གཞན་དག་ཡང་དག་གཟུང་བའི་ཕྱིར། །རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་
ཀྱིས་ནི། །མ་ངེས་རྣམས་ལ་ཐེག་གཅིག་བཤད། །ཉན་ཐོས་མ་ངེས་རྣམ་གཉིས་ཏེ། །ཐེག་དོན་མཐོང་
དང་མ་མཐོང་བའོ། །དོན་མཐོང་འདོད་ཆགས་བྲལ་བ་དང་། །འདོད་ཆགས་བྲལ་མིན་འདི་དམན་

པའོ། །དེ་གཉིས་འཕགས་པའི་ལམ་ཐོབ་པ། །སྲིད་པ་དག་ཏུ་སྒྱུར་བའི་ཕྱིར། །བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་

སྒྱུར་བ་ཡི། །སྐྱེ་བ་དང་ནི་ཡང་དག་ལྡན། །གཅིག་ནི་སྨོན་ལམ་དབང་གིས་ན། །སྐྱེ་བ་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་
པར་བྱེད། །ཅིག་ཤོས་ཕྱིར་མི་འོང་བ་དང་། །ལྡན་ཕྱིར་སྤྲུལ་པས་རབ་ཏུ་སྒྲུབ། །དེ་གཉིས་ཡང་དང་
ཡང་དུ་ནི། །རང་སེམས་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་ལྡན་པས། །མྱ་ངན་འདས་ལ་མངོན་དགའི་ཕྱིར། །རྟོགས་པ་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

28

བུལ་བ་ཡིན་པར་འདོད། །དོན་བྱས་མ་ཡིན་དེ་སངས་རྒྱས། །མེད་པར་སྐྱེས་ནས་སྤྲུལ་དོན་
གཉེར། །བསམ་གཏན་དོན་བརྩོན་དེར་བརྟེན་ནས། །བྱང་ཆུབ་དམ་པ་འཐོབ་པར་འགྱུར། ། ༈ རིག་

པའི་གནས་ལྔ་དག་ལ་བརྩོན་པར་མ་བྱས་ན། །འཕགས་མཆོག་གིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་མི་

འགྱུར་ཏེ། །དེ་ལྟ་བས་ན་གཞན་དག་ཚར་བཅད་རྗེས་གཟུང་དང་། །བདག་ཉིད་ཀུན་ཤེས་བྱ་ཕྱིར་དེ་
ལ་དེ་བརྩོན་བྱེད། ། ༈ རྒྱུ་དམིགས་ནས་ནི་དགའ་བ་དང་། རྟེན་ལ་དེ་རྗེས་དྲན་པ་དང་། །འབྲས་བུ་
ཐུན་མོང་འདོད་པ་དང་། །ཇི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་བཞིན་མོས་པའོ། །མཐུ་ནི་རྣམ་པ་བཞི་དག་གིས། །དཀའ་

དང་ངེས་པར་མི་སྐྱོ་དང་། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་གཉེན་པོ་ལ། །སྒྲུབ་པ་རྣམ་པ་བཞི་ཡིན་ནོ། །རབ་
དང་ཡང་དག་ནོད་པ་དང་། །གཞན་ལ་སྦྱིན་པར་འདུན་པ་དང་། །གོ་ཆ་དང་ནི་སྨོན་ལམ་དང་། །མངོན་པར་དགའ་དང་བྱ་བའི་ཡིད། །སྦྱིན་སོགས་རྣམ་པ་དྲུག་ལ་ནི། །མཐུ་ཐོབ་པ་དང་ཡོངས་སྨིན་
དང་། །མཆོད་པ་དང་ནི་བསྟེན་པ་ལ། །ཡང་དག་སྤྲོ་བ་མཆོག་དང་བརྩེ། །མ་བྱས་ངན་པར་བྱས་པ་
ལ། །ངོ་ཚ་འགྱོད་དང་ཡུལ་ལ་དགའ། །སྐྱོ་ལ་དགྲ་བོའི་འདུ་ཤེས་དང་། །འགོང་དང་བརྗོད་པའི་བློ་
གྲོས་སོ། །སྦྱིན་སོགས་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི། །རྟེན་ཡིན་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་མིན། །གཉིས་པོ་

དག་ལ་སྐྱོན་དང་ནི། །ཡོན་ཏན་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག །བསགས་པ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ཡིས། །དགའ་དང་

དོན་ཆེན་མཐོང་བ་དང་། །རྣལ་འབྱོར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་དང་། །དེ་འཛིན་བྱེད་དང་ཕྲད་འདོད་པ། །ལོག་
པར་འཛིན་པ་རྣམ་པ་བདུན། །སྤོང་བའི་མཐུ་ནི་ཐོབ་པ་དང་། །ངོ་མཚར་ངོ་མཚར་མེད་པ་ལ། །འདུ་ཤེས་རྣམ་པ་བཞི་ཉིད་དོ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྙོམས་པ་དང་། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་མཐོང་བ་
དང་། །གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལན་རེ་དང་། །གསུམ་དུ་སྨོན་དང་རྒྱུན་དུ་འོ། །སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་
བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། །ཚུ་རོལ་མི་གནས་སེམས་པ་དང་། །དེས་སྨན་དར་བའི་སེམས་ཅན་ལ། །མི་དགའ་

བ་དང་རབ་དགའ་བའོ། །བསྒོམ་པ་བཅོས་དང་ཡང་དག་ལ། །མ་དད་པ་དང་དད་པ་དང་། །དང་དུ་མི་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

29

ལེན་ཡིད་བྱེད་དང་། །ལུང་བསྟན་ངེས་པར་དགའ་བ་འོ། །ཕྱི་མའི་ཚེ་ལ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། །འཇུག་

སེམས་མཉམ་པར་བལྟ་བའི་ཕྱིར། །མཆོག་ཆོས་རྣམས་ལ་ཞུགས་པ་ཡིས། །བདག་ཉིད་མཆོག་ཏུ་
ངེས་འཛིན་ཕྱིར། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་བཅུའི་རྒྱུས་བྱུང་བ། །དགེ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་འདི་དག །རྟག་ཏུ་བྱང་

ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི། །ཁམས་ནི་བརྟས་པར་བྱེད་པ་ཡིན།། ༈ རྒྱས་དང་ལྷག་པའི་བསམ་དང་ཆེན་
པོ་ནི། །བརྟན་པའི་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་ཡིན་པར་འདོད། །དེ་དག་གི་ནི་སྤང་དང་བཅས་པ་དང་། །སྤང་
བྱ་མེད་དང་དེ་བཞིན་དབང་འབྱོར་པའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཚོལ་བ་ནི། །སྐུ་མེད་པ་
དང་སྐུ་བཅས་སྐུ་ཐོབ་དང་། །སྐུ་ཡོངས་རྫོགས་དང་ང་རྒྱལ་མང་བ་དང་། །ང་རྒྱལ་ཕྲ་དང་ང་རྒྱལ་མེད་པར་འདོད། ། ༈ བརྟན་ཆོས་གཟུགས་དང་གཟུགས་མིན་ལ། །མཚན་དང་དེ་བཞིན་ནད་མེད་
དང་། །མངོན་ཤེས་རྣམས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་དང་། །དེ་ཟད་མི་ཤེས་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ།། ༈ རྒྱལ་བའི་སྲས་

རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཡོད་དང་མེད་པ་དང་། །སྒྲོ་འདོགས་སྐུར་པའི་རྟོག་དང་གཅིག་དང་དུ་མ་ཉིད། །རང་

དང་ཁྱད་པར་རྟོག་དང་མིང་དོན་ཇི་བཞིན་དུ། །མངོན་པར་ཞེན་པའི་རྟོག་པ་ཡང་དག་སྤང་བར་བྱ། ། ༈ དེ་ལྟར་བློ་གྲོས་དགེ་བ་བརྩོན་འགྲུས་དྲག་བརྟེན་ནས། །དེ་བཞིན་ཉིད་བཅས་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་

ཡོངས་བཙལ་བ། །དེ་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་སྐྱེ་དགུ་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་པར་འགྱུར། །དེ་ནི་རྒྱ་མཚོ་བཞིན་དུ་ཡོན་
ཏན་རྣམས་ཀྱིས་གང་།། ༈ ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། ཡོངས་སུ་ཚོལ་བའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་

གཉིས་པའོ།། །།

༈ བརྟན་པ་རྣམས་ནི་སྲོག་དང་ལོངས་སྤྱོད་ཚེགས་ཆེས་རྙེད་ཅིང་སྙིང་པོ་མེད་པ་དག །རབ་
དགའི་ཡིད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་རྣམས་ལ་སྦྱིན་རྣམས་རྒྱ་ཆེན་རྟག་གཏོང་ན། །ཆོས་
ཡངས་སྐྱེ་དགུ་རྣམས་ལ་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཕན་བྱེད་ཚེགས་ཆེས་རྙེད་མིན་ཞིང་། །ཤིན་ཏུ་བཏང་ཡང་

ཟད་མེད་འཕེལ་འགྱུར་བ་ལྟ་ལན་ཅིག་མ་ཡིན་སྨོས་ཅི་དགོས། ། ༈ གང་ཕྱིར་སོ་སོ་རང་རིག་བྱ་ཕྱིར་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

30

བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་མ་བསྟན། །ཐུགས་རྗེའི་བདག་ཉིད་སྦྲུལ་ཆེན་ལྟ་བུས་རིགས་བཤད་
དབུགས་འདྲའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས། །སྐྱེ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་ལ་ཀུན་ནས་དྲངས་ཏེ་ཉེར་ཞི་ཞལ་གྱི་

སྒོ། །རྣམ་པར་དག་པ་རྒྱ་ཆེན་ཐུན་མོང་ཟད་མི་ཤེས་ལ་ཡང་དག་བཀོད། །དེ་ལྟས་རྣལ་འབྱོར་ཅན་
གྱི་སྒོམ་པ་གང་ཡིན་དེ་ནི་དོན་མེད་མིན། །དེ་ལྟར་བདེ་བར་གཤེགས་ཀྱི་བསྟན་པ་གང་ཡིན་དེ་ཡང་
དོན་མེད་མིན། །གལ་ཏེ་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་དོན་མཐོང་འགྱུར་ན་སྒོམ་པ་དོན་མེད་འགྱུར། །གལ་ཏེ་མ་ཐོས་པར་ཡང་བསྒོམ་འཇུག་འགྱུར་ན་བསྟན་པ་དོན་མེད་འགྱུར། ། ༈ སེམས་དཔའ་མཆོག་གི་སྟོན་

པ་ནི། །ལུང་དང་རྟོགས་དང་དབང་འབྱོར་ལས། །ཁ་དང་གཟུགས་ནི་ཐམས་ཅད་དང་། །ནམ་མཁའ་
ལས་ཀྱང་འབྱུང་བ་ཡིན། ། ༈ རྒྱ་ཆེ་ཐེ་ཚོམ་སྤོང་བ་དང་། །གཟུང་འོས་དེ་ཉིད་གཉིས་སྟོན་པ། །འདི་

ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི། །སྟོན་པ་ཕུན་ཚོགས་ཡིན་ཞེས་བྱ། །སེམས་དཔའ་མཆོག་གི་སྟོན་པ་

ནི། །འཇམ་ཞིང་རྒྱགས་བྲལ་མི་སྐྱོ་དང་། །གསལ་ཞིང་སྣ་ཚོགས་རིགས་པ་དང་། །གོ་ཞིང་ཟང་ཟིང་

མེད་ཀུན་འགྲོ། ། ༈ རྒྱལ་སྲས་ཚིག་ནི་མི་ཞེན་པ། །སྙན་ཅིང་ལེགས་བཤད་གྲགས་པ་དང་། །ཅི་

རིགས་པ་དང་ཟང་ཟིང་མེད། །རན་ཅིང་དེ་བཞིན་ཡངས་པ་ཡིན། །བསྟན་དང་དེ་བཞིན་བཤད་པ་
དང་། །ཐེག་དང་མཐུན་དང་བདེ་བ་དང་། །གྲགས་པ་དང་ནི་ཅི་རིགས་དང་། །ངེས་པར་འབྱུང་དང་

མཐུན་པའི་ཕྱིར། །དེ་མདོར་སེམས་དཔའ་མཆོག་རྣམས་ཀྱི། །ཡི་གེ་ཕུན་ཚོགས་ཡིན་ཞེས་བྱ། ། ༈
བདེ་གཤེགས་གསུངས་ནི་མཐའ་ཡས་ཏེ། །ཡན་ལག་དྲུག་ཅུ་བསམ་མི་ཁྱབ། །ངག་ཚིག་ཤིན་ཏུ་

རིགས་པ་དང་། །བསྟན་དང་རྣམ་འབྱེད་ཐེ་ཚོམ་གཅོད། །ལན་མང་བྱེད་དང་ལྡན་པ་ནི། །མགོ་སྨོས་
རྣམ་སྤྲོས་གོ་རྣམས་ལ། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་པ་འདི། །འཁོར་གསུམ་གྱིས་ནི་དག་པ་

སྟེ། །འདི་ནི་ཉེས་པ་བརྒྱད་དག་དང་། །བྲལ་བ་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱ། །ལེ་ལོ་དང་ནི་མི་གོ་བ། །སྐབས་
མི་འབྱེད་དང་མ་ངེས་དང་། །ཐེ་ཚོམ་དག་ནི་མི་གཅོད་དང་། དེ་དང་བྲལ་བར་བརྟེན་མི་བྱེད། །སྐྱོ་བ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

31

དང་ནི་སེར་སྣ་ཉིད། །འདི་དག་གཏམ་གྱིས་ཉེས་པར་འདོད། །དེ་དག་མེད་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་
ཀྱི། །བཤད་པ་བླ་ན་མེད་པར་འགྱུར། ། ༈ དད་དང་དགའ་དང་བློ་རྣམས་ཀྱི། །རྒྱུ་ཕྱིར་ཆོས་འདི་དགེ་
བ་ཡིན། །དོན་རྣམ་གཉིས་ལྡན་གཟུང་བླ་དང་། །ཡོན་ཏན་གཞི་ཅན་ཚངས་སྤྱོད་སྟོན། །གཞན་དག་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་ལྡན་པ་དང་། །ཁམས་གསུམ་ཉོན་མོངས་རྣམ་སྤོང་རྫོགས་བྱེད་དང་། །ངོ་བོ་ཉིད་

དག་དྲི་མས་དག་པ་སྟེ། །ཚངས་སྤྱོད་ཡོན་ཏན་བཞི་ལྡན་ཡིན་པར་འདོད།། ༈ གཞུག་པ་ལྡེམ་པོར་
དགོངས་པ་དང་། །མཚན་ཉིད་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་དང་། །གཉེན་པོ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་དང་། །བསྒྱུར་བ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་སྟེ། །ཉན་ཐོས་དང་ནི་ངོ་བོ་ཉིད། །དེ་བཞིན་ཉེས་པ་འདུལ་བ་
དང་། །བརྗོད་པ་ཟབ་པ་ཉིད་ལ་ནི། །ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་འདི་རྣམ་བཞི།། ༈ མཉམ་པ་ཉིད་དང་དོན་
གཞན་དང་། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་དུས་གཞན་དང་། །གང་ཟག་གི་ནི་བསམ་པ་ལ། །དགོངས་པ་རྣམ་པ་
བཞིར་ཤེས་བྱ།། ༈ སངས་རྒྱས་ཆོས་ལ་བརྙས་པ་དང་། །ལེ་ལོ་ཅུང་ཟད་ཆོག་འཛིན་དང་། །ང་རྒྱལ་འདོད་ཆགས་སྤྱོད་པ་དང་། །འགྱོད་དང་མ་ངེས་ལྡོག་པ་ནི། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་སྟེ། །དེ་
ཡི་གཉེན་པོར་ཐེག་མཆོག་གསུངས། །དེས་དེའི་བར་དུ་གཅོད་པ་ཡི། །ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་སྤོང་བར་
འགྱུར། །གང་ཞིག་ཚིག་གམ་དོན་སྒོ་ནས། །ཚིགས་བཅད་གཉིས་འཛིན་རབ་སྦྱོར་བ། །སེམས་ཅན་
བློ་ལྡན་མཆོག་དེ་ཡིས། །ཡོན་ཏན་རྣམ་བཅུ་ཐོབ་འགྱུར་ཏེ། །ཁམས་ནི་ཟད་པར་བརྟས་པ་དང་། །འཆི་
བའི་ཚེ་ན་རབ་དགའ་མཆོག །ཇི་ལྟར་འདོད་པར་སྐྱེ་བ་དང་། །ཀུན་ཏུ་ཚེ་རབས་དྲན་པ་དང་། །སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་འཕྲད་པ་དང་། །དེ་ལས་ཐེག་མཆོག་ཐོས་པ་དང་། །མོས་པ་བློ་དང་བཅས་པ་དང་། །སྒོ་གཉིས་བྱང་ཆུབ་མྱུར་ཐོབ་པའོ།། ༈ དེ་ལྟར་བློ་བཟང་སྐྱོ་བ་མེད་ལྡན་བརྩེ་བ་ཅན། །སྙན་
པར་རབ་གྲགས་ཆོ་ག་བཟང་ཤེས་ལྡན་པ་ཡི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལེགས་པར་སྨྲ་བ་ཡིན་པ་

སྟེ། །བཤད་པས་སྐྱེ་བོའི་ནང་ན་ཉི་མ་བཞིན་དུ་ལྷམ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། །བཤད་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

32

པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་གསུམ་པའོ།། །།

༈ བློ་ལྡན་གཉིས་ལ་ལོག་ཉིད་དང་། །ཡང་དག་ཉིད་རྣམ་སྤངས་གསུམ་གྱིས། །གང་ཟག་དང་ནི་

ཆོས་དག་ལ། །བདག་མེད་རྣམ་གཉིས་ཀུན་ཤེས་ནས། །དོན་ཤེས་པ་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀུན། །གཟིངས་

དང་འདྲ་བ་ཉིད་དུ་རིག །ཐོས་པས་ཆོག་པར་འཛིན་སྤོང་བ། །དེས་ན་ཆོས་ཤེས་པ་ཞེས་བརྗོད། །སོ་
སོ་སྐྱེ་བོའི་ཤེས་པ་ཡིས། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་གཉིས་རྟོགས་ནས། །ཤེས་པ་དེ་ཡོངས་རྫོགས་བྱའི་

ཕྱིར། །མཐུན་པའི་ཆོས་ནི་རབ་ཏུ་སྒྲུབ། །དེ་ནས་དེས་ནི་ས་དང་པོར། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་
བདག་ཉིད། །ཀུན་དང་མཉམ་པར་འཇིག་རྟེན་ལས། །འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་བླ་མེད་འཐོབ། །མཐོང་བས་

སྤང་བྱའི་ཉོན་མོངས་རྣམས། །ཐམས་ཅད་ཡང་དག་ཟད་བྱས་ནས། །ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་སྤང་བའི་

ཕྱིར། །སྒོམ་པ་ལ་ནི་རབ་ཏུ་སྦྱོར། །རྣམ་འཇོག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི། །ཡེ་ཤེས་ལྷན་ཅིག་སྤྱོད་པ་
ཡིས། །དེ་བཞིན་ས་ནི་ལྷག་མ་ལ། །མཐུན་པ་ཡི་ནི་ཆོས་སྤྱོད་དོ།། ༈ བློ་ལྡན་གང་དུ་སྒྲུབ་པའི་

ཡུལ། །ལེགས་པར་རྙེད་དང་གནས་བཟང་དང་། །ས་བཟང་བ་དང་གྲོགས་བཟང་དང་། རྣལ་འབྱོར་བདེ་བའི་ཡོན་ཏན་ལྡན། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐོས་མང་དང་། །བདེན་མཐོང་སྨྲ་མཁས་བརྩེ་བ་ཅན། །སྐྱོ་མེད་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ནི། །ཆེན་པོ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ། །དམིགས་པ་བཟང་དང་སྟོན་པ་
བཟང་། །ཐབས་བཟང་བ་དང་ངེས་འབྱུང་དང་། །སྦྱོར་བ་བཟང་པོའི་བདག་ཉིད་ཀྱི། །ཡང་དག་གཏོད་
པ་ཡིན་པར་བཤད། །དགའ་དང་དལ་བར་སྐྱེ་བ་དང་། །ནད་མེད་པ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན། །རྣམ་པར་
འབྱེད་པའི་བྱེད་རྒྱུ་ནི། །སྔོན་ཆད་བསོད་ནམས་བྱས་པ་ཉིད།། ༈ ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནི་མ་གཏོགས་
པ། །གང་ཕྱིར་ཆོས་མེད་དེ་ཡི་ཕྱིར། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དག་ལས། །ངེས་འབྱུང་ཆགས་
སོགས་ཡིན་པར་དགོངས། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནི་མ་གཏོགས་པར། །གང་ཕྱིར་ཆོས་མེད་དེ་ཡི་

ཕྱིར། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་བསྟན་པ་ལ། །བློ་ལྡན་དགོངས་པ་དེ་ཡིན་འདོད། །གང་ཕྱིར་ཆགས་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

33

སོགས་དེ་ཉིད་ལ། །ཚུལ་བཞིན་འཇུག་པ་དེ་ཡི་ཕྱིར། །དེ་ལས་རྣམ་གྲོལ་འགྱུར་དེས་ན། །དེ་ཡིས་དེ་
དག་ལས་ངེས་འབྱུང་། ། ༈ སེམས་ཅན་ཆེད་དུ་དམྱལ་བའི་སྲིད་པར་གནས་པ་ཡི། །སྡུག་བསྔལ་མི་

བཟད་ཅིས་ཀྱང་རྒྱལ་སྲས་གནོད་བྱེད་མིན། །ཞི་སྲིད་ཡོན་ཏན་སྐྱོན་གྱིས་ཐེག་པ་དམན་ཞུགས་
པའི། །རྣམ་རྟོག་དགེ་བ་སྣ་ཚོགས་བློ་ལྡན་གནོད་བྱེད་ཡིན། །བློ་དང་ལྡན་པ་དམྱལ་བར་གནས་པ་
དུས་ཀུན་ཏུ། །བྱང་ཆུབ་དྲི་མེད་ཡངས་པའི་བར་དུ་གཅོད་བྱེད་མིན། །ཐེག་པ་གཞན་ལ་རབ་བསིལ་

རྣམ་རྟོག་བདག་ཕན་པ། །རབ་ཏུ་བདེ་བར་གནས་ཀྱང་བར་དུ་གཅོད་པར་བྱེད། །ཆོས་མེད་པ་དང་

དམིགས་པ་དང་། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་མེད་རྣམ་དག །སྒྱུ་མ་ལ་སོགས་འདྲ་བ་དང་། །དེ་བཞིན་

ནམ་མཁའ་འདྲར་ཤེས་བྱ། །ཇི་ལྟར་ཚུལ་བཞིན་བྲིས་པའི་རི་མོ་ལ། །མཐོ་དམན་མེད་ཀྱང་སྣང་བ་དེ་

བཞིན་དུ། །ཡང་དག་མ་ཡིན་རྟོག་ལ་རྣམ་ཀུན་ཏུ། །གཉིས་པོ་རྟག་ཏུ་མེད་ཀྱང་སྣང་བར་འགྱུར། །ཇི་

ལྟར་ཆུ་རྙོག་པ་ལས་དང་བ་ནི། །དང་བ་ཉིད་དེ་དེ་ལས་སྐྱེས་མིན་གྱི། །དེ་ནི་དེ་ལ་དྲི་མ་བྲལ་བར་
ཟད། །དེ་བཞིན་རང་སེམས་དག་ལ་ཚུལ་དེ་ཉིད། །སེམས་ནི་རྟག་ཏུ་རང་བཞིན་འོད་གསལ་
འདོད། །དེ་ནི་གློ་བུར་ཉེས་པས་མ་རུངས་བྱས། །ཆོས་ཉིད་སེམས་ལས་གཞན་པའི་སེམས་གཞན་
ནི། །འོད་གསལ་མ་ཡིན་རང་བཞིན་ལ་བརྗོད་དོ། ། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་ལ། །བུ་
གཅིག་པ་ལ་བྱ་བ་བཞིན། །རྐང་གི་ཁོང་ནས་བྱམས་པ་ཆེ། །དེ་ལྟས་རྟག་ཕན་བྱེད་པར་
འདོད། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་བྱེད་ཕྱིར། །དེ་ལ་ཆགས་སྐྱེས་ལྟུང་མི་འགྱུར། །འདི་ཡི་ཞེ་སྡང་
རྣམ་ཀུན་ཏུ། །སེམས་ཅན་ཀུན་དང་འགལ་བར་འགྱུར། །ཇི་ལྟར་ཕུག་རོན་རང་གི་བུ་མཆོག་
བྱམས། །རང་གི་བུ་དེ་ཉེ་བར་འཁྱུད་ནས་འདུག །དེ་འདྲ་བ་ལ་ཁོང་ཁྲོ་འགལ་བ་ལྟར། །བརྩེར་བཅས་
ལུས་ཅན་བུ་ལའང་དེ་དང་འདྲ། །གང་ཕྱིར་བྱམས་པ་དེ་ཕྱིར་ཁོང་ཁྲོ་འགལ། །གང་ཕྱིར་ཞི་བ་དེ་ཕྱིར་

གནོད་སེམས་འགལ། །གང་ཕྱིར་དོན་བྱེད་དེ་ཕྱིར་སྒྱུ་སེམས་འགལ། །གང་ཕྱིར་སིམ་བྱེད་དེ་ཕྱིར་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

34

འཇིགས་བྱེད་འགལ། ། ༈ སྨན་བཟང་པོ་ལ་ནད་པ་བཞིན། །འཁོར་བ་ལ་ནི་འཇུག་པར་བྱེད། །ནད་པ་
ལ་ནི་སྨན་པ་བཞིན། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྒྲུབ་པར་བྱེད། །བྲན་མ་གྲུབ་པ་ཇི་བཞིན་དུ། །བདག་
ཉིད་ལ་ནི་སྒྲུབ་པར་བྱེད། །ཟོང་ལ་ཚོང་པ་ཇི་བཞིན་དུ། །འདོད་པ་དག་ལ་སྒྲུབ་པར་བྱེད། །གོས་ལ་
བཙོ་བླག་མཁན་བཞིན་དུ། །ལས་ལ་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད། །བུ་གཞོན་པ་ལ་ཕ་བཞིན་དུ། །སེམས་
ཅན་མི་འཚོ་སྒྲུབ་པར་བྱེད། །མེ་དོན་གཉེར་ལ་གཙུབ་ཤིང་ལྟར། །རྟག་པར་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་པར་
བྱེད། །ཡིད་བརྟན་བཞིན་དུ་ལྷག་པའི་སེམས། །མ་རྫོགས་པ་ལ་སྒྲུབ་པར་བྱེད། །སྒྱུ་མ་མཁན་ལྟར་
ཤེས་བྱ་ལ། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་སྒྲུབ་པར་བྱེད། །དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི། །ཇི་ལྟར་གོང་དུ་
སྒྲུབ་པར་འདོད།། ༈ དེ་ལྟར་རྟག་ཏུ་བརྩོན་འགྲུས་རྒྱ་ཆེན་ལྡན། །གཉིས་ཡོངས་སྨིན་པར་བྱ་ལ་རབ་
བརྩོན་དེ། །རིམ་གྱིས་དྲི་མེད་མི་རྟོག་བློ་མཆོག་གིས། །སྒྲུབ་པ་བླ་ན་མེད་པར་རབ་ཏུ་འགྲོ། །ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། སྒྲུབ་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་བཞི་པའོ།། །།

༈ བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་ངེས་འབྱུང་ཞིང་། །མོས་པ་རྣམ་པར་འཕེལ་བྱེད་པ། །ཇི་ལྟར་ཆུ་ཡིས་རྒྱ་

མཚོ་བཞིན། །དགེ་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་ཡང་དག་རྫོགས། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཚོགས་བསགས་པའི། །རྒྱལ་

སྲས་གཟོད་ནས་དག་པ་པོ། །ལེགས་པར་ཤེས་ཤིང་སེམས་དགེ་བ། །བསྒོམ་པ་ལ་ནི་རབ་ཏུ་

སྦྱོར། །དེ་ཚེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུན་ལ་ནི། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ལས་ཞི་གནས་དང་། །ཡེ་ཤེས་ཡངས་པ་ཐོབ་

བྱའི་ཕྱིར། །གདམས་ངག་རྒྱ་ཆེན་རྙེད་པར་འགྱུར།། ༈ དེ་ནས་དང་པོར་སྡོམ་བརྩོན་དེ། །མདོ་ཡི་སྡེ་
ལ་སོགས་པའི་ཆོས། །མི་གཉིས་དང་ནི་རྣམ་འབྱེད་པ། །མདོ་སོགས་མིང་ལ་སེམས་འཇོག་གོ །དེ་
ནས་དེ་ནི་རིམ་བཞིན་དུ། །ཚིག་རབ་དབྱེ་ལ་དཔྱོད་བྱེད་ཅིང་། །སོ་སོའི་ནང་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ། །དེ་
ཡི་དོན་ཡང་རྣམ་པར་དཔྱོད། །དོན་དེ་དག་ནི་ངེས་བཟུང་ནས། །ཆོས་ལ་ཀུན་ནས་སྡོམ་པར་
བྱེད། །དེ་ཡི་དོན་ནི་ཐོབ་བྱའི་ཕྱིར། །དེ་ནས་དེ་ནི་སྨོན་པར་བྱེད། །ཡིད་ཀྱི་བརྗོད་པས་རྒྱུན་ཆགས་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

35

སུ། །བཙལ་བྱ་སོ་སོར་བརྟག་པར་བྱ། །ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བརྗོད་མེད་པར། །རོ་གཅིག་པས་ཀྱང་དཔྱད་

པར་བྱ། །ཆོས་ཀྱི་མིང་ནི་བསྡོམས་པའང་འདི། །ཞི་གནས་ལམ་དུ་ཤེས་པར་བྱ། །ལྷག་མཐོང་ལམ་

ནི་དེའི་དོན་རྣམས། །རྣམ་པར་དཔྱོད་པར་ཤེས་པར་བྱ། །ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ལམ་ནི་དེ། །བསྡོམས་
པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ། །ཞུམ་པའི་སེམས་ནི་རབ་གཟུང་སྟེ། །རྒོད་པ་ཡང་ནི་ཞི་བར་བྱ། །དེ་ནས་
དམིགས་པ་དེ་ལ་ནི། །མཉམ་པར་གྱུར་ན་བཏང་སྙོམས་བཞག །དེ་ལ་རྟག་ཏུ་བྱ་བ་དང་། །གུས་པར་
བྱ་སྟེ་སྦྱར་བར་བྱ།། ༈ དམིགས་པ་ལ་ནི་སེམས་གཏད་ནས། །དེའི་རྒྱུན་རྣམ་པར་གཡེང་མི་བྱ། །རྣམ་
གཡེང་མྱུར་དུ་རྟོགས་བྱས་ནས། །དེ་ལ་སླར་ནི་བླན་པར་བྱ། །བློ་ལྡན་གོང་ནས་གོང་དུ་ཡང་། །སེམས་

ནི་ནང་དུ་བསྡུ་བར་བྱ། །དེ་ནས་ཡོན་ཏན་མཐོང་བའི་ཕྱིར། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སེམས་གདུལ་ལོ། །རྣམ་
གཡེང་ཉེས་པ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། །དེ་ལ་མི་དགའ་ཞི་བར་བྱ། །བརྣབ་སེམས་ཡིད་མི་བདེ་ལ་
སོགས། །ལངས་པ་དེ་བཞིན་ཞི་བར་བྱ། །དེ་ནས་སྡོམ་བརྩོན་ཅན་གྱིས་ནི། །སེམས་ལ་མངོན་པར་
འདུ་བྱེད་བཅས། །རང་གི་ངང་གིས་འབྱུང་བ་འཐོབ། །དེ་གོམས་པ་ལས་འདུ་མི་བྱེད། །དེ་ནས་དེ་
ཡིས་ལུས་དང་སེམས། །ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཆེ་ཐོབ་ནས། །ཡིད་ལ་བྱེད་དང་བཅས་ཤེས་བྱ། །དེ་
ཡིས་དེ་ནི་འཕེལ་བྱས་ནས། །འཕེལ་བ་རིང་དུ་འགྲོ་བ་ཡིས། །དངོས་གཞིའི་གནས་པ་དེས་འཐོབ་
བོ། །མངོན་ཤེས་དོན་དུ་གཉེར་བས་དེ། །སྦྱངས་ནས་ལས་སུ་རུང་བའི་མཆོག །བསམ་གཏན་ལས་
འཐོབ་མངོན་པར་ཤེས། །མངོན་པར་བསྒྲུབས་པའི་སྒོ་ནས་དེ། །སངས་རྒྱས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་
ལ། །མཆོད་པའི་ཕྱིར་དང་མཉན་པའི་ཕྱིར། །འཇིག་རྟེན་ཁམས་ནི་རྣམས་སུ་འགྲོ། །འདིས་ནི་སངས་

རྒྱས་དཔག་མེད་ལ། །བསྐལ་དཔག་མེད་པར་བསྙེན་བཀུར་བྱས། །དེ་ལ་བསྙེན་བཀུར་བྱས་པའི་

ཕྱིར། །སེམས་ནི་ལས་རུང་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། །དེས་ན་དེ་དག་སྔོན་རོལ་དུ། །ཕན་ཡོན་ལྔ་ནི་འཐོབ་
འགྱུར་ཏེ། །དེས་ནི་རྣམ་པར་དག་པའི་སྣོད། །བླ་ན་མེད་པ་ཉིད་འགྱུར་འདིའི། །ལུས་ལ་གནས་ངན་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

36

ལེན་པ་ཀུན། །སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་ཟད་འགྱུར། །ལུས་དང་སེམས་ནི་ཀུན་ཏུ་ཡང་། །ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་

པས་གང་བར་འགྱུར། །ཆོས་རྣམས་སྣང་བ་ཐམས་ཅད་དུ། །ཡོངས་སུ་ཆད་པ་མེད་རྟོགས་འགྱུར། །ཡང་དག་པ་ཡི་རྒྱུ་མཚན་ནི། །མ་བརྟགས་པ་དག་རབ་ཏུ་མཐོང་། །དེ་བཞིན་ཆོས་སྐུ་རབ་
རྫོགས་དང་། །རྣམ་པར་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །བློ་དང་ལྡན་པ་རྣམ་ཀུན་ཏུ། །རྟག་ཏུ་རྒྱུ་ཡོངས་འཛིན་པར་བྱེད། ། ༈ དེ་ནས་དེ་འདྲར་གྱུར་པ་ཡི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཉམ་བཞག་པས། །ཡིད་
ཀྱི་བརྗོད་པ་མ་གཏོགས་པར། །དོན་ཀུན་རབ་ཏུ་མི་མཐོང་ངོ་། །ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་འཕེལ་བྱའི་

ཕྱིར། །བརྩོན་འགྲུས་བརྟན་པ་ཀུན་ཏུ་བརྩམ། །ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་འཕེལ་ནས་ནི། །སེམས་ཙམ་ལ་ནི་
གནས་པར་འགྱུར། །དེ་ནས་དོན་དུ་སྣང་བ་ཀུན། །སེམས་སུ་རབ་ཏུ་སྣང་བར་འགྱུར། །དེ་ཚེ་དེ་ཡི་

གཟུང་བ་ཡི། །རྣམ་པར་གཡེང་བ་དེ་སྤངས་འགྱུར། །དེ་ནས་དེ་ལ་འཛིན་པ་ཡི། །རྣམ་པར་གཡེང་བ་

འབའ་ཞིག་ལུས། །དེ་ཚེ་བར་ཆད་མེད་པ་ཡི། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མྱུར་དུ་རེག །འདི་ལྟར་དེ་ཡི་མཇུག་

ཐོགས་སུ། །འཛིན་པའི་རྣམ་པར་གཡེང་བ་སྤོང་། །འདི་དག་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་ནི། །དྲོ་བར་འགྱུར་
སོགས་ཡིན་ཤེས་བྱ། །དེ་ནས་དེས་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས། །འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་བླ་མེད་པ། །རྣམ་པར་
མི་རྟོག་དྲི་མ་མེད། །འཛིན་པ་གཉིས་དང་བྲལ་བ་འཐོབ། །དེ་འདིའི་གནས་ཡོངས་གྱུར་པ་སྟེ། །ས་ནི་

དང་པོ་ཡིན་པར་འདོད། །དེ་འདི་བསྐལ་པ་དཔག་མེད་ཀྱིས། །ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པར་

འགྱུར། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནི་མཉམ་པ་ཉིད། །རབ་ཏུ་རྟོགས་ནས་དེ་ཡི་ཚེ། །རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ལ། །བདག་དང་མཚུངས་པའི་སེམས་འཐོབ་སྟེ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བདག་མེད་
དང་། །སྡུག་བསྔལ་དང་ནི་དོན་བྱ་དང་། །ལན་ལ་མི་རེ་འདི་སེམས་སྙོམས། །རྒྱལ་སྲས་གཞན་དང་
འདྲ་བ་ཡིན། །དེས་ནི་ཁམས་གསུམ་འདུས་བྱས་རྣམས། །ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་པར། །ཡེ་ཤེས་
ཤིན་ཏུ་རྣམ་དག་པ། །གཉིས་སུ་མེད་པའི་དོན་གྱིས་མཐོང་། །དེ་དག་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད། །མཐོང་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

37

བས་སྤང་བྱ་རྣམས་ལས་གྲོལ། །དེས་ན་དེ་ཚེ་མཐོང་བའི་ལམ། །ཐོབ་པ་ཞེས་ནི་ངེས་པར་

བརྗོད། །མེད་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཤེས་ཤིང་། །དེ་བཞིན་ཡོད་པའི་སྟོང་ཉིད་དང་། །རང་བཞིན་སྟོང་པ་

ཉིད་ཤེས་པས། །སྟོང་པ་ཤེས་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །མཚན་མེད་བཞི་ནི་རྣམ་རྟོག་རྣམས། །ཡང་དག་
ཟད་པ་ཡིན་ཞེས་བྱ། །སྨོན་པ་མེད་པར་གྱུར་པའི་དེ། །ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་གོ །རྒྱལ་སྲས་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་པ། །རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ནི། །རྟག་ཏུ་མཐོང་བའི་ལམ་དེ་དང་། །ལྷན་
ཅིག་ཏུ་ནི་ཐོབ་པར་འདོད།། ༈ གང་ཞིག་བློ་ཡིས་འགྲོ་བ་འདུས་བྱས་ཙམ། །བདག་མེད་སྡུག་བསྔལ་རྒྱས་པ་ཙམ་ཤེས་ཏེ། །དོན་མེད་རང་བཞིན་བདག་ལྟ་རྣམ་སྤངས་ནས། །བདག་ཉིད་ཆེ་ལྟ་དོན་ཆེན་
རྙེད་པ་གང་། །འདི་ནི་བདག་ལྟ་མེད་པར་བདག་ཏུ་ལྟ། །སྡུག་བསྔལ་མེད་པར་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་
འགྱུར། །རང་ལ་ཕན་བྱས་བདག་ལ་ཇི་ལྟ་བར། །དོན་ཀུན་བྱེད་ལ་ལན་ཀྱང་རེ་བ་མེད། །གང་ཞིག་

གྲོལ་བ་མཆོག་གིས་སེམས་གྲོལ་ལ། །འཆིང་བ་མི་ཟད་ཡུན་ཡང་རིང་པོར་བཅིངས། །སྡུག་བསྔལ་
མཐར་ཐུག་པ་ནི་མ་མཐོང་ཡང་། །རབ་ཏུ་སྦྱོར་བ་ཉིད་དང་བྱེད་པ་ཉིད། །འཇིག་རྟེན་ཚེ་གཅིག་རང་
སྡུག་བཀུར་མི་ནུས། །འཇིག་རྟེན་གནས་པ་སྲིད་དུ་གཞན་སྡུག་བསྔལ། །བསྡོམས་པ་སྨོས་ཅི་དགོས་
ཏེ་བསམ་དུ་མེད། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ལས་བཟློག་པ་ཡིན། །རྒྱས་སྲས་སེམས་ཅན་རྣམས་

ལ་དགའ་བ་དང་། །བྱམས་པ་གང་ཡིན་སྦྱོར་དང་མི་སྐྱོ་གང་། །དེ་ནི་སྲིད་པ་དག་ན་ངོ་མཚར་
ཆེ། །སེམས་ཅན་བདག་དང་མཚུངས་ཕྱིར་དེ་ལྟའང་མིན། ། ༈ དེ་ནས་དེ་ནི་ལྷག་མ་ཡི། །ས་རྣམས་

བསྒོམ་པའི་ལམ་འདི་ལ། །ཡེ་ཤེས་རྣམ་པ་གཉིས་པོ་དག །བསྒོམ་ཕྱིར་རབ་ཏུ་སྦྱོང་བར་བྱེད། །རྣམ་
པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་དེ། །སངས་རྒྱས་ཆོས་ནི་སྦྱོང་བར་བྱེད། །གཞན་ནི་ཇི་བཞིན་རྣམ་འཇོག་
པ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་ཡོངས་སྨིན་བྱེད། །གྲངས་མེད་གཉིས་ནི་རྫོགས་པ་ཡིས། །བསྒོམ་པ་ཡི་

ནི་ཚར་ཕྱིན་ཏེ། བསྒོམ་པ་ཐ་མ་ཐོབ་ནས་ནི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དབང་བསྐུར་བ། །རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

38

ཏིང་ངེ་འཛིན། །རྟོག་པས་མི་ཤིགས་ཐོབ་ནས་ནི། །གནས་གཞན་གྱུར་པས་མཐར་ཐུག་པ། །སྒྲིབ་པ་ཀུན་གྱི་དྲི་མེད་པ། །གང་ལ་གནས་ནས་སེམས་ཅན་ཀུན། །ཕན་ཕྱིར་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་བྱེད་པ། །རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཡི། །གོ་འཕང་བླ་ན་མེད་པ་འཐོབ། ། ༈ དེ་ལྟར་མཐོང་དཀའི་ཐུབ་པ་རྟག་མཐོང་
བ། །ཐོས་པ་མཉམ་མེད་ལས་བྱུང་རབ་དང་བའི། །ཤུགས་ཀྱིས་རྟག་པར་ཤིན་ཏུ་སེམས་ཚིམ་
ལ། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་དོན་ཆེན་འགྱུར་མ་ཡིན། །ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ལ་རྣམ་པར་གནས་པ་ལ། །དེ་བཞིན་

གཤེགས་རྟག་མངོན་སུམ་འདོམས་མཛད་ཅིང་། །ཅོ་ནས་འདྲེན་བཞིན་ཉེས་པའི་ཚང་ཚིང་

ནས། །མཚན་གྱིས་དྲངས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ལ་དགོད་དོ། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་རྟག་ཏུ་རང་དོན་ཡང་
དག་སྦྱོར་ལ་ལེགས་པར་བསྔགས་པ་དང་། །ལོག་པར་སྦྱོར་ལ་སྨོད་མཛད་གནས་དང་རྣམ་འབྱེད་ལྷུར་ལེན་མཆོག་གི་སེམས་ཅན་ལ། །གང་ཞིག་སྤངས་དང་བསྟེན་པས་བདེ་གཤེགས་བསྟན་པ་འདི་

ལ་རྣལ་འབྱོར་ཡངས་འགྱུར་བ། །བར་ཆད་མཐུན་པའི་ཆོས་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་རྣམས་ཚུལ་
བཞིན་འདི་ན་སྟོན། །དེ་ནི་མཐོང་བ་རབ་དག་མི་རྟོག་བྱང་ཆུབ་ཀྱིས། །འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཟིལ་

མནན་མུན་པ་ཆེན་པོ་ཡང་། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བསལ་ནས་ཉི་མ་ཆེན་པོ་དག །ཤར་བ་བཞིན་དུ་འགྲོ་བ་
རྣམས་ལ་ལམ་མེའོ། །དེ་ལྟར་རྟག་ཏུ་དགེ་བ་བསགས་པས་རབ་གང་ཞིང་། །ཐུབ་པ་ལས་ནི་རྟག་ཏུ་

གདམས་ངག་ཆེ་ཐོབ་པའི། །སེམས་དཔའ་མཆོག་ནི་སེམས་ཀྱི་ཏིང་འཛིན་རབ་ཡངས་པ། །ཐོབ་
ནས་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོའི་ཕ་རོལ་འགྲོ་བར་འགྱུར། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། །གདམས་

ངག་རྗེས་སུ་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅོ་ལྔ་པའོ།། །།

༈ སྡོམ་ནི། མོས་པ་མང་བ་ཉིད་དང་ནི། །ཆོས་ཚོལ་བ་དང་བཤད་པ་དང་། །དེ་བཞིན་སྒྲུབ་དང་
ཡང་དག་པའི། །གདམས་ངག་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན།། ༈ ཇི་ལྟར་ནགས་ཚལ་དང་ནི་ལུས་ཅན་རི་བོ་

དང་། །ཆུ་བོ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་ནི་ཀུན་ནས་ས་ཡིན་པ། །དེ་བཞིན་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལས་རྣམ་གསུམ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

39

པོ་ཡང་། །ཀུན་ནས་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་དགེ་བའི་ཡིན་པར་བརྗོད།། ༈ ཤིན་ཏུ་དཀའ་བའི་ལས་ནི་ངོ་

བོ་སྣ་ཚོགས་པ། །བསྐལ་པ་མང་པོས་ཚར་ཕྱིན་མངོན་བརྩོན་བདག་ཉིད་ཅན། །རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ནི་

ལུས་དང་ངག་སེམས་རང་བཞིན་གྱི། །ལས་རྣམས་དག་གིས་འདི་ན་ཡིད་འབྱུང་འགྱུར་བ་མེད། །ཇི་

ལྟར་བདག་ལ་ཕན་འདོད་དུག་དང་མཚོན་དང་ནི། །གནམ་ལྕགས་ལྕེ་དང་དགྲ་ལས་རང་གི་ལུས་

ཟློག་པ། །དེ་བཞིན་རྒྱལ་སྲས་ཐེག་པ་དམན་པ་རྣམ་གཉིས་ལས། །ལས་རྣམ་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་

ཟློག་པར་བྱེད་པ་ཡིན། །རྟག་ཏུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་ལས་ཅན་ལས་མིན་ཞིང་། །ལས་ཀྱི་བྱ་བ་དང་རྣམ་
གསུམ་ལ་མི་ལྟ་སྟེ། །དེས་ན་འདི་ནི་དེའི་ཐབས་ཡང་དག་གཟུང་བའི་ཕྱིར། །ལས་རྣམས་དག་པ་

མཐའ་ཡས་དེ་ཡི་ཕ་རོལ་འགྲོ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། ཐབས་དང་ལྡན་པའི་ལས་ཀྱི་

ལེའུ་སྟེ་བཅུ་དྲུག་པའོ།། །།

གྲངས་དང་དེ་ཡི་མཚན་ཉིད་གོ་རིམས་དང་། །ངེས་པའི་ཚིག་དང་ཡོན་ཏན་གོམས་བྱ་དང་། །དེ་
དག་རབ་དབྱེ་བསྡུ་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས། །ཡོན་ཏན་ཕན་ཚུན་རྣམ་ངེས་ཡིན་ཞེས་བྱ།། ༈ ལོངས་
སྤྱོད་དང་ལུས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་། །འཁོར་རྩོམ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་མངོན་མཐོ་དང་། །རྟག་ཏུ་ཉོན་མོངས་དབང་ཉིད་མི་འགྲོ་དང་། །བྱ་བ་རྣམས་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའོ། །སེམས་ཅན་དོན་ལ་
རབ་བརྩོན་པ། །གཏོང་དང་མི་གནོད་བཟོད་པས་བྱེད། །གནས་དང་གྲོལ་བ་བཞིར་བཅས་པ། །རང་

དོན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་སྤྱོད། །མི་འཕོངས་པ་དང་རྣམ་པར་མི་འཚེ་དང་། །རྣམ་འཚེ་བཟོད་དང་བྱ་
བས་མི་སྐྱོ་དང་། །དགའ་བྱེད་ལེགས་པར་བརྗོད་པ་དེ་ཡི་ཕྱིར། །གཞན་གྱི་དོན་ནི་རང་གི་དོན་ཡིན་

ནོ། །ལོངས་སྤྱོད་མངོན་པར་མི་དགའ་དང་། །རབ་གུས་གཉིས་ལ་མི་སྐྱོ་དང་། །རྣལ་འབྱོར་རྣམ་པར་
མི་རྟོག་པ། །ཐེག་ཆེན་མཐའ་དག་འདིར་ཟད་དོ། །ཡུལ་རྣམས་ལ་ནི་མ་ཆགས་ལམ། །དེ་ཐོབ་རྣམ་
གཡེང་སྡོམ་པའི་གཞན། །སེམས་ཅན་མི་གཏོང་འཕེལ་བ་དང་། །སྒྲིབ་པ་རྣམ་པར་སྦྱོང་བའི་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

40

གཞན། །བསླབ་གསུམ་དབང་དུ་མཛད་ནས་ནི། །རྒྱལ་བས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་དྲུག །ཡང་དག་བཤད་དེ་དང་པོ་གསུམ། །ཐ་མ་གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་པ་གཉིས། །གཅིག་ནི་གསུམ་ཆར་ལ་ཡང་གཏོགས།། ༈ སྦྱིན་
པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་དང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་
རྫོགས་བྱེད། །སེམས་ཅན་རྣམ་སྨིན་བྱེད་རྣམ་གསུམ།། ༈ ཚུལ་ཁྲིམས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་
དང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་རྫོགས་བྱེད། །སེམས་ཅན་རྣམ་
སྨིན་བྱེད་རྣམ་གསུམ།། ༈ བཟོད་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་དང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་
ལྡན། །འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་རྫོགས་བྱེད། །སེམས་ཅན་རྣམ་སྨིན་བྱེད་རྣམ་གསུམ།། ༈ བརྩོན་

འགྲུས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་དང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་
རྫོགས་བྱེད། །སེམས་ཅན་རྣམ་སྨིན་བྱེད་རྣམ་གསུམ།། ༈ བསམ་གཏན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་
དང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་རྫོགས་བྱེད། །སེམས་ཅན་རྣམ་
སྨིན་བྱེད་རྣམ་གསུམ།། ༈ ཤེས་རབ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་དང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་
ལྡན། །འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་རྫོགས་བྱེད། །སེམས་ཅན་རྣམ་སྨིན་བྱེད་རྣམ་གསུམ།། ༈ སྔ་མ་ལ་བརྟེན་ཕྱི་མ་སྐྱེ། །དམན་དང་མཆོག་ཏུ་གནས་ཕྱིར་དང་། །རགས་པ་དང་ནི་ཕྲ་བའི་ཕྱིར། །དེ་དག་
རིམ་པར་བསྟན་པ་ཡིན།། ༈ དབུལ་བ་འདོར་བར་བྱེད་པ་དང་། །བསིལ་བ་འཐོབ་དང་ཁྲོ་བཟོད་
དང་། །མཆོག་སྦྱོར་བ་དང་ཡིད་འཛིན་དང་། །དོན་དམ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་བཤད་དོ།། ༈ ཐམས་ཅད་བསྒོམ་པ་དངོས་པོ་དང་་། །དེ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། །བསམ་པ་དང་ནི་ཐབས་དག་དང་། །དབང་
འབྱོར་ཉིད་ལ་བརྟེན་པར་བརྗོད།། ༈ དོན་རྣམས་གཏོང་བར་བྱེད་པ་དང་། །རྩ་བ་སེམས་པ་ལ་བརྟེན་
དང་། །ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་ཕུན་ཚོགས་དང་། །གཉིས་རྗེས་འཛིན་དང་རྫོགས་བྱེད་དང་། །དེ་ཡང་སེར་སྣ་མེད་ལྡན་པར། །ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་མི་འཇིགས་གཏོང་། །སྦྱིན་པ་དེ་འདྲར་ཡོངས་ཤེས་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

41

ནས། །མཁས་པ་ཡང་དག་སྒྲུབ་པར་བྱེད།། ༈ ཡན་ལག་དྲུག་ཞི་བསམ་པས་ཟིན། །བདེ་འགྲོ་གནས་
པ་སྦྱིན་བྱེད་དང་། །རྟེན་དང་ཞི་དང་འཇིགས་པ་མེད། །བསོད་ནམས་ཚོགས་དང་ལྡན་པ་
དང་། །བརྡར་བརྟགས་ཆོས་ཉིད་ཐོབ་པ་སྟེ། །སྡོམ་ལ་གནས་པ་རྣམས་ལ་ཡོད། །ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་འདྲར་ཡོངས་ཤེས་ནས། །མཁས་པ་ཡང་དག་སྒྲུབ་པར་བྱེད། ། ༈ མི་མཇེད་ཇི་མི་སྙམ་ཤེས་
དང་། །སྙིང་རྗེས་ཆོས་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། །ཕན་ཡོན་ལྔར་ནི་ཡང་དག་བཤད། །དེ་ནི་གཉིས་ཀྱི་དོན་
བྱེད་དེ། །དཀའ་ཐུབ་གཙོ་དང་ཀུན་ཏུ་ལྡན། །དེ་ལ་དེ་ནི་རྣམ་གསུམ་འདོད། །བཟོད་པ་དེ་འདྲར་
ཡོངས་ཤེས་ནས། །མཁས་པ་ཡང་དག་སྒྲུབ་པར་བྱེད། ། ༈ དགེ་ལ་ཡང་དག་སྤྲོ་བ་དང་། །དད་དང་འདུན་ལ་བརྟེན་པ་དང་། །དྲན་སོགས་ཡོན་ཏན་འཕེལ་བྱེད་དང་། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་གཉེན་པོ་དང་། །མ་ཆགས་ལ་སོགས་ཡོན་ཏན་ལྡན། །དེ་དག་ལ་ནི་དེ་རྣམ་བདུན། །བརྩོན་འགྲུས་དེ་འདྲར་
ཡོངས་ཤེས་ནས། །མཁས་པ་ཡང་དག་སྒྲུབ་པར་བྱེད། ། ༈ སེམས་ནི་ནང་དུ་གནས་པ་དང་། །དྲན་

དང་བརྩོན་འགྲུས་ལ་བརྟེན་པ། །བདེ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། །མངོན་ཤེས་གནས་ལ་དབང་བསྒྱུར་བ། །ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ནི་གཙོ་བོ་སྟེ། །དེ་དག་ལ་ཡོད་དེ་རྣམ་གསུམ། །བསམ་གཏན་དེ་འདྲར་ཡོངས་
ཤེས་ནས། །མཁས་པ་ཡང་དག་སྒྲུབ་པར་བྱེད། ། ༈ ཤེས་བྱ་ཡང་དག་རབ་རྣམ་འབྱེད། །ཏིང་ངེ་

འཛིན་ལ་བརྟེན་པ་དང་། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཤིན་ཏུ་གྲོལ། །ཤེས་རབ་འཚེ་བ་ལེགས་བཤད་
དང་། །ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ནི་མཆོག་ཡིན་ཏེ། །དེ་དག་ལ་ཡོད་དེ་རྣམ་གསུམ། །ཤེས་རབ་དེ་འདྲར་
ཡོངས་ཤེས་ནས། །མཁས་པ་ཡང་དག་སྒྲུབ་པར་བྱེད། ། ༈ དཀར་པོའི་ཆོས་ཀུན་རྣམ་པར་གཡེངས་
པ་དང་། །མཉམ་པར་བཞག་དང་གཉིས་ཀར་ཤེས་པར་བྱ། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་གཉིས་དང་ནི། །གཉིས་

དང་གཉིས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བསྡུས།། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱིན་པ་ནི། །མ་ཆགས་མི་ཆགས་

ཆགས་པ་མེད། །ཆགས་པ་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། །མ་ཆགས་མི་ཆགས་ཆགས་པ་མེད། ། ༈ བྱང་ཆུབ་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

42

སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ནི། །མ་ཆགས་མི་ཆགས་ཆགས་པ་མེད། །ཆགས་པ་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་

ཏེ། །མ་ཆགས་མི་ཆགས་ཆགས་པ་མེད། ། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཟོད་པ་ནི། །མ་ཆགས་མི་

ཆགས་ཆགས་པ་མེད། །ཆགས་པ་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། །མ་ཆགས་མི་ཆགས་ཆགས་པ་མེད།། ༈
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བརྩོན་འགྲུས་ནི། །མ་ཆགས་མི་ཆགས་ཆགས་པ་མེད། །ཆགས་པ་ཉིད་ཀྱང་

མ་ཡིན་ཏེ། །མ་ཆགས་མི་ཆགས་ཆགས་པ་མེད། ། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསམ་གཏན་ནི། །མ་
ཆགས་མི་ཆགས་ཆགས་པ་མེད། །ཆགས་པ་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། །མ་ཆགས་མི་ཆགས་ཆགས་པ་

མེད། ། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཤེས་རབ་ནི། །མ་ཆགས་མི་ཆགས་ཆགས་པ་མེད། །ཆགས་པ་

ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། །མ་ཆགས་མི་ཆགས་ཆགས་པ་མེད། ། ༈ སངས་རྒྱས་སྲས་རྣམས་སློང་དང་

ཕྲད་ན་རང་གི་སྲོག་ཀྱང་རྟག་ཏུ་གཏོང་། །སྙིང་རྗེས་གཞན་ལས་ལན་ཀྱང་མི་རེ་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་

དོན་མི་གཉེར། །སྦྱིན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་གསུམ་ལ་བཀོད། །སྦྱིན་པ་ཡེ་
ཤེས་ཀྱིས་ཡོངས་ཟིན་པས་འཇིག་རྟེན་དག་ན་མི་ཟད་བཞག །སངས་རྒྱས་སྲས་རྣམས་སྡོམ་དང་
བརྩོན་པའི་རང་བཞིན་ཚུལ་ཁྲིམས་གསུམ་རྟག་བླངས། །མཐོ་རིས་མངོན་པར་མི་འདོད་ཡང་དག་ཐོབ་ཀྱང་དེ་ལ་ཆགས་མི་སྐྱེད། །ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་གསུམ་ལ་
བཀོད། །ཚུལ་ཁྲིམས་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཡོངས་ཟིན་པས་འཇིག་རྟེན་དག་ན་མི་ཟད་བཞག །སངས་རྒྱས་

སྲས་རྣམས་ཤིན་ཏུ་བྱ་དཀའ་དེ་བཞིན་མི་ཡི་གནོད་ཀུན་བཟོད། །མཐོ་རིས་གཉེར་དང་མི་ནུས་པས་

མིན་འཇིགས་པས་མ་ཡིན་ཕན་ལྟས་མིན། །བཟོད་པ་བླ་ན་མེད་པས་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་
གསུམ་ལ་བཀོད། །བཟོད་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཡོངས་ཟིན་པས་འཇིག་རྟེན་དག་ན་མི་ཟད་བཞག །རྒྱལ་

བའི་སྲས་རྣམས་གོ་ཆ་སྦྱོར་བའི་བདག་ཉིད་བརྩོན་འགྲུས་དཔེ་མེད་བྱས། །རང་དང་གཞན་གྱི་ཉོན་
མོངས་ཚོགས་གཞོམ་བྱང་ཆུབ་དམ་པ་འཐོབ་པར་བྱེད། །བརྩོན་འགྲུས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེ་བོ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

43

ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་གསུམ་ལ་བཀོད། །བརྩོན་འགྲུས་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཡོངས་ཟིན་པས་འཇིག་རྟེན་
དག་ན་མི་ཟད་བཞག །རྒྱལ་བའི་སྲས་རྣམས་ཏིང་འཛིན་མང་ལྡན་བསམ་གཏན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
བསྒྲུབས། །བསམ་གཏན་བདེ་བ་ཕུལ་གྱིས་གནས་ཤིང་སྙིང་རྗེས་སྐྱེ་བ་དམན་ལ་བརྟེན། །བསམ་
གཏན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་གསུམ་ལ་བཀོད། །བསམ་གཏན་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་

ཡོངས་ཟིན་པས་འཇིག་རྟེན་དག་ན་མི་ཟད་བཞག །རྒྱལ་བའི་སྲས་རྣམས་དེ་ཉིད་ཤེས་བྱ་གང་ཡིན་

མཐའ་དག་རྣམ་ཀུན་ཤེས། །མྱ་ངན་འདས་ལའང་བློ་ཡིས་ཆགས་རབ་མི་སྐྱེད་འཁོར་བར་སྨོས་ཅི་

དགོས། །ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་གསུམ་ལ་བཀོད། །ཡེ་ཤེས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་བཟུང་བས་འཇིག་རྟེན་དག་ན་མི་ཟད་བཞག །རྒྱ་ཆེ་བ་དང་ཟང་ཟིང་མེད། །དོན་ཆེ་བ་
དང་མི་ཟད་པ། །སྦྱིན་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །ཡོན་ཏན་བཞིར་ནི་ཤེས་པར་བྱ། ། ༈ སློང་བ་མཐོང་རྫོགས་དགའ་བ་དང་། །མི་དགའ་བ་དང་སྨོན་པ་དང་། །སྦྱིན་པ་པོ་ནི་བརྩེར་ལྡན་པས། །ལྷག་
པར་ལྡན་པས་རྟག་ཟིལ་གནོན། །བརྩེ་བས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ནི། །སྲོག་དང་ལོངས་སྤྱོད་ཆུང་མ་
དག །རྟག་གཏོང་ཤིན་ཏུ་དགའ་བྱེད་པ། །དེ་སྤོང་ཇི་ལྟར་སྲུང་མི་འགྱུར། །འཕགས་པ་མི་ལྟ་སེམས་
སྙོམས་ཤིང་། །མི་འཇིགས་བརྩེ་ཕྱིར་ཀུན་སྟེར་བ། །གཞན་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པ་ཡིས། །ལོག་པའི་
ཚིག་ནི་ཇི་ལྟར་སྨྲ། །སྙོམས་པར་ཕན་པར་འདོད་པས་བརྩེ་བ་ཅན། །གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེ་བས་
ཤིན་ཏུ་འཇིགས། །སེམས་ཅན་འདུལ་བ་ལ་ནི་སེམས་བརྩོན་པ། །ངག་གི་ཉེས་རྣམ་གསུམ་ལས་
ཤིན་ཏུ་རིང་། །ཐམས་ཅད་གཏོང་བ་སྙིང་རྗེ་ཅན། །རྟེན་འབྱུང་ཆོས་ལ་རབ་མཁས་པ། །དེ་ནི་ཡིད་ཀྱི་

ཉོན་མོངས་ཀུན། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་དང་དུ་ལེན། །བརྩེར་ལྡན་གང་ཚེ་གནོད་པ་བྱེད་པ་དང་། །གཞན་ལ་

ཕན་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་རྟག་ཏུ། །ཕན་པའི་འདུ་ཤེས་དགའ་བ་རྙེད་གྱུར་པ། །དེ་ཡིས་གང་ལ་ཅི་ཞིག་

བཟོད་པར་བྱ། །གཞན་ལ་གཞན་གྱི་འདུ་ཤེས་བྲལ་བ་དང་། །བདག་པས་ཆེས་ལྷག་གཞན་ལ་རྟག་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

44

བྱམས་དང་། །དཀའ་བ་སྤྱོད་ཕྱིར་བརྩེ་བ་དང་བཅས་ལ། །བརྩོན་འགྲུས་དཀའ་བ་མིན་ལ་ཤིན་ཏུ་
དཀའ། །གསུམ་གྱི་བསམ་གཏན་བདེ་བ་ཆུང་། །བདག་བདེ་གཞན་པ་ཡོངས་ཉམས་འགྱུར། །ཟད་འགྱུར་རྨོངས་དང་བཅས་པར་འདོད། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཟློག་པ་འོ། །ཇི་ལྟར་མཚན་མོ་ལག་
ནོམ་དང་། །ཁེབས་སྒྲོན་དེ་བཞིན་ཤེས་པ་གསུམ། །སྙིང་རྗེ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ནི། །ཉི་མའི་ཟེར་བཞིན་

མཚུངས་པ་མེད། ། ༈ སྦྱིན་པ་རྟེན་དང་གཞི་དང་ནི། །རྒྱུ་མཚན་དང་ནི་ཡོངས་བསྔོ་དང་། །རྒྱུ་དང་ཡེ་
ཤེས་ཞིང་དག་དང་། །གནས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་འདོད། །ཚུལ་ཁྲིམས་རྟེན་དང་གཞི་དང་ནི། །རྒྱུ་

མཚན་དང་ནི་ཡོངས་བསྔོ་དང་། །རྒྱུ་དང་ཡེ་ཤེས་ཞིང་དག་དང་། །གནས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་
འདོད། །བཟོད་པ་རྟེན་དང་གཞི་དང་ནི། །རྒྱུ་མཚན་དང་ནི་ཡོངས་བསྔོ་དང་། །རྒྱུ་དང་ཡེ་ཤེས་ཞིང་

དག་དང་། །གནས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་འདོད། །བརྩོན་འགྲུས་རྟེན་དང་གཞི་དང་ནི། །རྒྱུ་མཚན་དང་
ནི་ཡོངས་བསྔོ་དང་། །རྒྱུ་དང་ཡེ་ཤེས་ཞིང་དག་དང་། །གནས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་འདོད། །བསམ་
གཏན་རྟེན་དང་གཞི་དང་ནི། །རྒྱུ་མཚན་དང་ནི་ཡོངས་བསྔོ་དང་། །རྒྱུ་དང་ཡེ་ཤེས་ཞིང་དག་
དང་། །གནས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་འདོད། །ཤེས་རབ་རྟེན་དང་གཞི་དང་ནི། །རྒྱུ་མཚན་དང་ནི་
ཡོངས་བསྔོ་དང་། །རྒྱུ་དང་ཡེ་ཤེས་ཞིང་དག་དང་། །གནས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་འདོད།། ༈ བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱིན་པ་ནི། །སེམས་ཅན་གཅིག་བདེ་བསྐལ་མང་དུ། །གནོད་པ་བྱེད་ཀྱང་དགའ་
འགྱུར་ན། །དེ་ལས་བཟློག་པ་སྨོས་ཅི་དགོས། །ལུས་ཅན་རྣམས་ནི་གང་ཕྱིར་ནོར་འདོད་པ། །བརྟན་
རྣམས་དེ་ཉིད་ལུས་ཅན་རྣམས་ལ་གཏོང་། །སྐྱེ་བོ་རྣམས་ནི་ལུས་ཕྱིར་ནོར་འདོད་དེ། །དེ་ཉིད་བརྟན་

རྣམས་བརྒྱ་ཕྲག་རྣམས་སུ་གཏོང་། །གང་ཚེ་ལུས་ཉིད་གཏོང་ཡང་ཡིད་སྡུག་མི་བསྔལ་བ། །དེ་ཚེ་
རྫས་ངན་ལྟ་ལ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་དགོས། །དེ་འདིའི་འཇིག་རྟེན་འདས་པ་དེ་དེས་དགའ་འགྱུར་

བ། །གང་ཡིན་དེ་ནི་དེ་ཡི་ཡང་ནི་བླ་མ་ཡིན། །ཇི་ལྟར་བློ་ལྡན་འདི་ནི་ཀུན་གཏོང་བས། །དོན་གཉེར་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

45

སྐྱེ་བོ་དགའ་བས་དགའ་བ་ལྟར། །དེ་ལྟར་སློང་མོ་བ་དག་བླང་བྱ་བ། །འདོད་དགུ་ཐོབ་པ་དག་གིས་

དགར་མི་འགྱུར། །བློ་ཅན་བདོག་དགུ་བཏང་བས་ནོར་མེད་པ། །བདག་ཉིད་ནོར་ལྡན་སེམས་པ་ཇི་ལྟ་

བར། །སློང་བ་ལོངས་སྤྱོད་ཀུན་རྫོགས་བདག་ཉིད་ནི། །དེ་ལྟར་ནོར་དང་ལྡན་པར་མི་སེམས་སོ། །ཇི་
ལྟར་བློ་ལྡན་འདི་ནི་སྦྱིན་པ་བཟང་པོས་ཚུལ་བཞིན་དུ། །དོན་གཉེར་ཚིམ་བྱས་དེ་ལ་ཕན་ཆེན་
འདོགས་པར་སེམས་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་སློང་མོ་བ་དག་ཤིན་ཏུ་ནོར་མང་ཐོབ་ནས་ནི། །སྦྱིན་པ་པོ་
ལ་རྙེད་པའི་རྒྱུ་ཡིས་དྲིན་དུ་མི་བརྩི་འོ། །ལམ་ཀའི་འབྲས་མཆོག་ལྡན་པའི་ཤིང་ལས་ལོངས་སྤྱོད་ཇི་

ལྟ་བར། །ལུས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་གང་གི་ནོར་རྫས་རྒྱ་ཆེར་བླངས་ནས་ནི། །བདག་ཉིད་དོགས་དང་
བྲལ་བར་རང་ཉམས་སྤྱོད་པར་བྱེད་པ་ལ། །བཏང་དགའ་ལོངས་སྤྱོད་ཅན་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ལས་གཞན་མིན། ། ༈ གཙོ་དང་དེའི་རྒྱུ་ལས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་། །རྣམ་པའི་དབྱེ་བ་རྟེན་གྱི་དབྱེ་བ་
དང་། །བར་ཆད་རྣམ་བཞིའི་གཉེན་པོའི་དབྱེ་བ་ཡིས། །བརྩོན་འགྲུས་ཡོངས་ཤེས་བྱ་ཞེས་རབ་ཏུ་
བསྟན། ། ༈ དགེ་བའི་ཚོགས་ཀྱི་ནང་ན་བརྩོན་འགྲུས་མཆོག །འདི་ལྟར་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་རྗེས་
འཐོབ། ། ༈ བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་མོད་ལ་བདེ་གནས་མཆོག །འཇིག་རྟེན་འདས་དང་འཇིག་རྟེན་
གཏོགས་པ་འགྲུབ། །བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་སྲིད་སྤྱོད་འདོད་པ་འཐོབ། །བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་དག་པ་

རབ་འགྱུར་ལྡན། །བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་འཇིག་ཚོགས་འདས་ནས་གྲོལ། །བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་

བྱང་ཆུབ་མཆོག་སངས་རྒྱས། ། ༈ གཞན་ཡང་ཉམས་དང་འཕེལ་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། ཐར་པའི་

དབང་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤངས་གཞན། །དེ་ཉིད་རབ་ཞུགས་ཡོངས་སུ་སྒྱུར་བྱེད་དང་། །བརྩོན་འགྲུས་དོན་ཆེན་ངེས་ཚིག་གཞན་དུ་འདོད། །ཐོག་མར་དགེ་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དེ་ནས་ནི། །ཚུལ་
བཞིན་རབ་ཞུགས་སྦྱོར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་ཏེ། །མ་ཞུམ་མི་འགོང་ཆོག་མི་ཤེས་བརྩོན་འགྲུས། །རྣམ་
པ་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་རྣམས་རབ་གསུངས། ། ༈ ཐེག་པ་གསུམ་བརྩོན་སྐྱེ་བོ་ལ་བརྟེན་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

46

ནས། །བསམ་བློ་ཞན་དང་རྒྱ་རབ་ཆེ་ལྡན་ཕྱིར། །བརྩོན་འགྲུས་ཐ་མ་འབྲིང་དང་མཆོག་གཞན་ཏེ། །དེ་
ནི་དོན་ཆུང་བ་དང་དོན་ཆེན་འདོད། ། ༈ བརྩོན་འགྲུས་ལྡན་པ་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཕམ་མེད། །བརྩོན་
འགྲུས་ལྡན་པ་ཉོན་མོངས་ཀྱིས་ཕམ་མེད། །བརྩོན་འགྲུས་ལྡན་པ་སྐྱོ་བས་ཕམ་པ་མེད། །བརྩོན་འགྲུས་ལྡན་པ་ཐོབ་པས་ཕམ་པ་མེད། ། ༈ ཕན་ཚུན་བསྡུས་ཕྱིར་རབ་དབྱེའི་ཕྱིར། །ཆོས་ཉིད་ཕྱིར་

དང་རྒྱུ་མཚན་ཕྱིར། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་དྲུག་རྣམ་ཀུན་ཏུ། །རྣམ་པར་ངེས་པར་ཤེས་པར་བྱ། ། ༈ སྦྱིན་མཚུངས་དེ་སྟོན་ལེན་འཇུག་དང་། །བདག་ཉིད་རྗེས་སུ་འཇུག་རྣམས་ཀྱིས། །སྙན་པར་སྨྲ་དང་དོན་
སྤྱོད་དང་། །དོན་མཐུན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་ཡིན། ། ༈ ཕན་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་དང་ནི། །འཛིན་པར་
བྱེད་དང་འཇུག་བྱེད་དང་། །དེ་བཞིན་རྗེས་སུ་འཇུག་བྱེད་པས། །བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞིར་ཤེས་
བྱ། ། ༈ དང་པོས་སྣོད་འགྱུར་དངོས་པོ་སྟེ། །གཉིས་པ་ཡིས་ནི་མོས་པ་ཡིན། །གསུམ་པ་ཡིས་ནི་

སྒྲུབ་པ་སྟེ། །བཞི་པས་རྣམ་པར་སྦྱོང་བ་འོ།། ༈ ཟང་ཟིང་དང་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྟེ། །དམིགས་པའི་ཆོས་ལ་

སོགས་པ་ཡིས། །བསྡུ་བ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ནི། །བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞིར་འདོད་དོ།། ༈ རྣམ་པའི་
དབྱེ་བའི་སྒོ་ནས་ནི། །བསྡུ་བ་དམན་དང་འབྲིང་དང་མཆོག །ཕལ་ཆེར་དོན་མེད་དོན་ཡོད་དང་། །རྣམ་
ཀུན་དོན་ཡོད་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ འཁོར་སྡུད་པ་དང་ལྡན་པ་རྣམས། །ཚུལ་འདི་ལ་ནི་ཡང་དག་

བརྟེན། །ཀུན་གྱི་དོན་ཀུན་སྒྲུབ་བྱེད་ཅིང་། །ཐབས་བཟང་ཡིན་པར་རབ་ཏུ་བསྔགས། །བསྡུས་དང་

སྡུད་པར་འགྱུར་བ་དང་། །གང་དག་ད་ལྟར་སྡུད་བྱེད་པ། །དེ་ཀུན་དེ་འདྲར་དེ་ལྟ་བས། །འདི་ནི་

སེམས་ཅན་སྨིན་བྱེད་ལམ།། ༈ དེ་ལྟར་རྟག་ཏུ་ལོངས་སྤྱོད་མ་ཆགས་བློ། །ཞི་སྡོམ་བརྩོན་པའི་ཕ་

རོལ་ཕྱིན་གནས་བདག །སྲིད་ཡུལ་མཚན་མ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ། །དེ་ནི་སེམས་ཅན་ཚོགས་སྡུད་
བྱེད་པ་ཡིན། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་བསྡུ་བའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་
བདུན་པའོ།། །།

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

47

༈ རབ་དང་སེམས་དང་ལྡན་པ་ཡིས། །ཚོགས་གཉིས་རྫོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །སངས་རྒྱས་

རྣམས་ལ་གོས་སོགས་ཀྱིས། །མངོན་སུམ་མངོན་སུམ་མིན་པར་མཆོད། །སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་དོན་ཡོད་པར། །སྨོན་ལམ་དང་ནི་ལྡན་པ་ཡི། །གསུམ་པོ་དམིགས་པར་མི་བྱེད་པ། །སངས་རྒྱས་མཆོད་
པ་རྫོགས་པ་ཡིན། །སེམས་ཅན་དག་ནི་ཚད་མེད་པ། །ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་གཞན། །རྫས་དང་
སེམས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཞན། །མོས་པ་དང་ནི་སྨོན་པ་དང་། །བརྩེ་དང་བཟོད་པ་དག་དང་ནི། །ཡང་དག་

སྤྱོད་པའི་སྒོ་དང་ནི། །གཞི་ལ་གཏོད་དང་རྟོགས་པ་དང་། །གྲོལ་དང་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་གཞན། །རྒྱུ་

མཚན་དང་ནི་ཡོངས་བསྔོ་དང་། །རྟེན་དང་དངོས་དང་རྒྱུ་དང་ནི། །ཡེ་ཤེས་དང་ནི་ཞིང་དག་
དང་། །གནས་ཀྱི་མཆོད་པ་རབ་བསྟན་པ། །རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་ཉིད་དང་ནི། །བདག་ཉིད་དང་ནི་གཞན་

དག་དང་། །རྙེད་དང་བཀུར་སྟི་ཉིད་དང་ནི། །སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་དེ་རྣམ་གཉིས། །མཆོད་པ་ཆུང་དང་
ཆེན་པོ་དེ། །ང་རྒྱལ་བཅས་དང་ང་རྒྱལ་མེད། །སྦྱོར་དང་འགྲོ་བ་ཉིད་དང་ནི། །སྨོན་པའི་སྒོ་ནས་དེར་
འདོད་དོ།། ༈ རང་གི་སེམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་རྣམས་མཆོད་པ། །ཆོས་ལ་མོས་དང་བསམ་དང་
དབང་འབྱོར་དང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཐབས་ཡོངས་བཟུང་བ་དང་། །ཀུན་དང་དོན་གཅིག་ཉིད་ལ་

འཇུག་པས་མཆོག །བསྟེན་པ་རྟེན་དང་གཞི་དང་ནི། །རྒྱུ་མཚན་དང་ནི་ཡོངས་བསྔོ་དང་། །རྒྱུ་དང་
ཡེ་ཤེས་ཞིང་དག་དང་། །གནས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རབ་ཏུ་བསྟན།། ༈ བཤེས་གཉེན་དུལ་བ་ཞི་ཞིང་ཉེར་ཞི་

བ། །ཡོན་ཏན་ལྷག་པ་བརྩོན་བཅས་ལུང་གིས་ཕྱུག །དེ་ཉིད་རབ་ཏུ་རྟོགས་པ་སྨྲ་མཁས་ལྡན། །བརྩེ་
བའི་བདག་ཉིད་སྐྱོ་བ་སྤངས་ལ་བསྟེན།། ༈ བཀུར་སྟི་རྙེད་པ་དག་དང་རིམ་གྲོ་དང་། །སྒྲུབ་པའི་སྒོ་
ནས་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པར་བྱ།། ༈ བསྟེན་གཞི་དེ་བཞིན་བློ་ལྡན་ཆོས་ལ་ནི། །ཤེས་བསམ་དུས་
སུ་འདུད་པས་བཤེས་གཉེན་བགྲོད།། ༈ དེ་ནི་བསྙེན་བཀུར་རྙེད་ལ་འདོད་པ་མེད། །བསྒྲུབ་པར་བྱ་
ཕྱིར་དེ་ཡོངས་སྔོ་བར་བྱེད། །བརྟན་པ་ཇི་སྐད་བསྟན་པ་སྒྲུབ་པ་དེས།། ༈ དེ་ཡི་སེམས་ནི་ཡང་དག་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

48

མགུ་བར་བྱེད། །ཐེག་པ་གསུམ་ལ་མཁས་པ་བློས་རྟོགས་ནས། །རང་གི་ཐེག་པ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་ཕྱིར་

འབད།། ༈ སེམས་ཅན་ཚད་མེད་ཡོངས་སྨིན་བྱ་ཕྱིར་དང་། །ཞིང་དག་པ་ཡང་སྦྱང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར།།

༈ དེ་ཆོས་བགོ་སྐལ་ལ་སྤྱོད་ཡོན་ཏན་ལྡན། །བཤེས་གཉེན་རབ་ཏུ་བསྟེན་བྱ་ཟང་ཟིང་མིན།། ༈ བློ་
དང་ལྡན་པ་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་དང་། །ཆོས་སྒོ་རྗེས་འགྲོ་ཕྱི་དང་ཐོས་མཉན་དང་། །སེམས་ཀྱི་རྣལ་

འབྱོར་ང་རྒྱལ་བཅས་པ་དང་། །ང་རྒྱལ་མེད་ཡིད་ལྡན་པས་བཤེས་གཉེན་བསྟེན། །བློ་ལྡན་འགྲོ་དང་སྦྱོར་བ་དང་། །སྨོན་པའི་སྒོ་ནས་བཤེས་གཉེན་བསྟེན།། ༈ རང་གི་སེམས་ཀྱིས་བཤེས་གཉེན་མཆོག་
བསྟེན་པ། །ཆོས་ལ་མོས་དང་བསམ་དང་དབང་འབྱོར་དང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཐབས་ཡོངས་བཟུང་
བ་དང་། །ཀུན་དང་དོན་གཅིག་ཉིད་ལ་འཇུག་པས་མཆོག། ༈ བརྟན་པའི་ཚངས་པ་མི་མཐུན་
སྤངས། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །དམིགས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་ལ་འཇུག །སེམས་ཅན་རྣམས་

ནི་ཡོངས་སྨིན་བྱེད།། ༈ བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་དེ་དག་བདེ་འདོད་དང་། །སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཉམ་ཐག་དང་

བདེ་བ་དང་། །ཉོན་མོངས་ཅན་དང་དེ་དག་བསྟན་བཅོས་དང་། །དེ་ཡི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་རབ་ཏུ་

འཇུག །དེ་དོན་དེ་བཞིན་ཉིད་ཕྱིར་དང་། །ཞི་བ་ཐོབ་པས་དག་ཕྱིར་དང་། །ལས་གཉིས་ཉོན་མོངས་
ཟད་པའི་ཕྱིར། །བྱམས་པ་དམིགས་པ་མེད་པ་ཡིན།། ༈ དེ་དག་གཡོ་དང་མི་གཡོ་དང་། །ཆགས་
པས་རོ་མྱང་མིན་ཞེས་བྱ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མི་གཡོ་བ། །ཆགས་དང་བྲལ་བར་རབ་ཏུ་
གནས། །མཉམ་བཞག་ངོ་བོ་ཉིད་མིན་ཆུང་། །འབྲིང་དང་དམན་པའི་ས་པ་དང་། །བསམ་པ་དམན་
དང་ང་རྒྱལ་བཅས། །གང་ཡིན་དེ་དམན་གཞན་ཉིད་ལྷག། ༈ ཚངས་པའི་གནས་པས་གནས་པ་

ཡི། །བློ་ལྡན་རྟག་ཏུ་འདོད་པར་སྐྱེ། །དེས་ནི་ཚོགས་རྣམས་རྫོགས་བྱེད་ཅིང་། །སེམས་ཅན་དག་ཀྱང་
རྣམ་སྨིན་བྱེད། །ཀུན་ཏུ་ཚངས་དང་མི་འབྲེལ་བ། །དེ་ཡི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་འབྲེལ། །བག་མེད་
གྱུར་ཀྱང་དེ་ཡི་རྐྱེན། མི་བཟད་པས་ཀྱང་མི་འགྱུར་རོ།། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གནོད་སེམས་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

49

དང་། །རྣམ་འཚེ་མི་དགའ་གནོད་སེམས་དང་། །འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་ལྡན་པ། །ཉེས་དམིགས་

རྣམ་པ་མང་ལ་རེག །ཉོན་མོངས་ཀྱིས་ནི་བདག་འཇོམས་སེམས་ཅན་འཇོམས་ཤིང་ཚུལ་ཁྲིམས་
འཇོམས། །ཉམས་བཅས་སྙེད་པས་དམན་ཞིང་སྲུང་དང་དེ་བཞིན་སྟོན་པས་སྨད། །རྩོད་བཅས་མི་

སྙན་དེ་ནི་གཞན་དུ་མི་ཁོམ་རྣམས་སུ་སྐྱེ། །ཐོབ་དང་མ་ཐོབ་ཉམས་པས་ཡིད་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཆེན་པོ་
འཐོབ།། ༈ ཉེས་པ་འདི་ཀུན་བྱམས་སོགས་ལ། །ལེགས་པར་གནས་ལ་མི་འབྱུང་སྟེ། །ཉོན་མོངས་

ཅན་མིན་སེམས་ཅན་གྱི། །དོན་དུ་འཁོར་བ་ཡོངས་མི་གཏོང་། །ཇི་ལྟར་རྒྱལ་བའི་སྲས་རྣམས་

སེམས་ཅན་ལ། །བྱམས་པ་ལ་སོགས་སེམས་པ་འདི་འབྱུང་བ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོན་ཏན་
ལྡན་པ་ཡི། །བུ་གཅིག་པ་ལའང་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ནོ།། ༈ རབ་འབར་དགྲ་ཡི་དབང་དུ་སོང་། །སྡུག་བསྔལ་
གྱིས་ནོན་མུན་པས་བསྒྲིབས། །བགྲོད་དཀའི་ལམ་ལ་ཀུན་ཏུ་ཞུགས། །འཆིང་བ་ཆེ་དང་ཡང་དག་
ལྡན། །ཟས་ཆེན་དུག་དང་འདྲེས་ལ་ཞེན། །ལམ་ནི་རབ་ཏུ་སྟོར་གྱུར་པ། །ལམ་གོལ་རབ་ཞུགས་
སྟོབས་ཆུང་བའི། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྙིང་རྗེ་འོ།། ༈ འཚེ་སྤངས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་གི་ས་བོན་དང་། །བདེ་བ་བསྐྱེད་དང་གདུང་བྱེད་འདོད་པའི་རྒྱུ། །ངོ་བོ་ཉིད་སྦྱིན་ཆོས་ལ་བརྟེན་པ་ཡི། །རྒྱལ་

བའི་སྲས་ལ་བྱང་ཆུབ་ཐག་མི་རིང་།། ༈ སྙིང་རྗེ་བློ་མཆོག་འཁོར་བར་གཏོགས་པ་ཡི། །སྡུག་བསྔལ་
བདག་ཉིད་ཀུན་དང་བདག་མེད་པར། །རྣམ་པར་ཤེས་ནས་སྐྱོ་བར་མི་འགྱུར་ཞིང་། །ཉེས་པས་རབ་
གནོད་པར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །འཇིག་རྟེན་སྡུག་བསྔལ་བདག་ཉིད་ལྟ་བ་ཡི། །བརྩེ་དང་ལྡན་པས་
སྡུག་བསྔལ་དེ་དང་ནི། །དེ་ཡོངས་སྤོང་བའི་ཐབས་ཀྱང་ཇི་བཞིན་རིག །ཉམ་ང་བར་བྱེད་སྐྱོ་བར་ཡང་
མི་འགྱུར།། ༈ སྙིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་བརྩེ་བ་འདི། །རང་བཞིན་དང་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པ་
དང་། །དེ་སྔོན་གོམས་པར་བྱས་དང་ལྡན་པ་དང་། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་རྣམ་དག་ཐོབ་པ་བཞི།། ༈
མཉམ་དང་རྟག་མིན་ལྷག་པའི་བསམ་པས་མིན། །སྒྲུབ་པའི་སྒོ་དང་འདོད་ཆགས་བྲལ་བ་དང་། །མི་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

50

དམིགས་པས་མིན་གང་དེ་བརྩེ་མིན་ཏེ། །དེ་བཞིན་བརྩེ་མེད་གང་དེ་བྱང་ཆུབ་མིན།། ༈ སྙིང་རྗེ་དང་

ནི་བཟོད་དང་སེམས་པ་དང་། །སྨོན་ལམ་སྐྱེ་བ་སེམས་ཅན་ཡོངས་སྨིན་བྱེད། །དང་པོ་རྩ་བ་ཐ་མ་འབྲས་མཆོག་ལྡན། །འདི་ནི་སྙིང་རྗེའི་ལྗོན་ཤིང་ཆེན་པོ་ཡིན།། ༈ རྩ་བ་སྙིང་རྗེ་མེད་གྱུར་ན། །དཀའ་
སྤྱོད་བཟོད་པ་ཉིད་མི་འགྱུར། །བློ་ལྡན་སྡུག་བསྔལ་མི་བཟོད་ན། །སེམས་ཅན་དོན་སེམས་ཉིད་མི་

འགྱུར། །སེམས་དཔའ་དང་ནི་འགྲོ་བའི་བློ། །སྐྱེ་བ་དཀར་པོ་རྣམ་དག་ཏུ། །སྨོན་ལམ་འདེབས་པར་མི་

འགྱུར་རོ། །སྐྱེ་བ་བཟང་པོ་མ་ཐོབ་ན། །སེམས་ཅན་ཡོངས་སྨིན་བྱེད་མི་འགྱུར། །སྙིང་རྗེའི་འཆུ་བ་

བྱམས་པ་སྟེ། །དེ་སྡུག་བསྔལ་ན་བདེ་བ་ཡིས། །སངས་རྒྱས་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་བྱེད་པས། །ཡལ་ག་
རྒྱ་ཆེན་འཕེལ་བ་དང་། །སྨོན་ལམ་རྒྱུན་ནི་མ་བཅད་པས། །ལོ་མ་འདོར་ལེན་རྐྱེན་རྣམ་གཉིས། །གྲུ་

པ་དེ་ཕྱིར་མེ་ཏོག་དང་། །འབྲས་བུ་དོན་ཡོད་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས་
ཀྱི། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྙིང་རྗེ་སུ་མི་བྱེད། །འདི་ལྟར་འདི་དག་ལ་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་། །བརྩེས་
བསྐྱེད་བདེ་བ་གཞལ་དུ་མེད་པར་འབྱུང་།། ༈ སྙིང་རྗེས་ཟིན་པའི་བརྩེར་ལྡན་རྣམས། །ཞི་ལའང་ཡིད་
ནི་མི་གནས་ན། །འཇིག་རྟེན་བདེ་དང་རང་སྲོག་ལ། །ཆགས་པར་འགྱུར་བ་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༈
བྱམས་པ་གང་དེ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ། །མེད་དང་འཇིག་རྟེན་འདས་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་བརྩེ་

བས་བྱམས་པ་ནི། །ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད་ཅིང་འཇིག་རྟེན་འདས། །སྡུག་བསྔལ་རྦ་རྒལ་ཆེ་དང་མི་ཤེས་
པའི། །མུན་པ་ཆེ་ལ་བརྟེན་པར་གྱུར་པ་ཡི། །འཇིག་རྟེན་འདྲེན་པའི་ཐབས་གང་ཡིན་པ་དེ། །ཇི་ལྟར་

ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད་མི་འགྱུར། འཇིག་རྟེན་བྱང་ཆུབ་རང་སངས་རྒྱས་པ་ཡི། །དགྲ་བཅོམ་རྣམས་ལ་
བྱམས་པ་དེ་མེད་ན། །དེ་ལས་གཞན་ལ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་པ། །ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་འདས་པ་མ་
ཡིན་འགྱུར།། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྡུག་བསྔལ་མེད། །བརྩེ་བས་སྡུག་བསྔལ་གྱུར་པ་གང་། །དེ་ལ་དང་པོ་ཀུན་ཏུ་སྐྲག །རེག་ནས་ཤིན་ཏུ་མངོན་པར་དགའ། །བརྩེ་བས་བསྐྱེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

51

འཇིག་རྟེན་གྱི། །བདེ་བ་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན་འགྱུར་ཞིང་། །དོན་བྱས་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་མི་

ལྡན་གང་། །དེ་ལས་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད། །བརྟན་པའི་བརྩེ་དང་ལྡན་པའི་སྦྱིན་པ་ཡིས། །སྦྱིན་
པའི་བདེ་བ་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ལ་ཁམས་གསུམ་ཉེ་བར་སྤྱད་རྣམས་ཀྱི། །བདེ་བ་དེ་ཡིས་ཆར་
ཡང་མི་ཕོད་དོ། །སེམས་ཅན་དོན་ཕྱིར་བརྩེ་བས་སྡུག་བསྔལ་གྱི། །རང་བཞིན་འཁོར་བ་གང་ཡིན་མི་

གཏོང་ན། །སྙིང་རྗེ་ཅན་རྣམས་གཞན་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར། །སྡུག་བསྔལ་ཅི་སྟེ་ཁས་ལེན་བྱེད་མི་

འགྱུར། །བརྩེ་དང་ལྡན་པའི་སྙིང་རྗེའི་སྦྱིན་པ་གང་། །ལོངས་སྤྱོད་དང་ནི་དེ་ལས་བྱམས་པ་
དང་། །རྗེས་སུ་གཟུང་བས་བསྐྱེད་དང་དེ་ཡི་མཐུས། །བྱས་པའི་བདེ་བ་རྟག་ཏུ་འཕེལ་བར་
འགྱུར། །སྙིང་རྗེས་རྒྱས་པར་བྱ་ཞིང་འཕེལ་བར་བྱ། །སྦྱིན་པས་ཡོངས་སྨིན་བྱ་ཞིང་བདེ་བར་
བྱ། །ཀུན་ཏུ་དྲང་བར་བྱ་ཞིང་བཀྲི་བྱ་ཞེས། །ཞེན་པ་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་སྨྲ་དང་འདྲ། །སྙིང་རྗེས་སྡུག་
བསྔལ་དག་གིས་སྡུག་བསྔལ་བ། །བདེ་མ་བསྐྱེད་པར་གང་གིས་བདེ་བར་འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་བརྩེ་དང་
ལྡན་པས་གཞན་བདེ་བ། །བསྐྱེད་ནས་བདག་ཉིད་བདེ་བར་བྱེད་པ་ཡིན།། ༈ སྙིང་རྗེ་ཅན་ནི་རྟག་ཏུ་

རང་སྦྱིན་ལ། །སྟོན་དང་འདྲ་སྟེ་རང་བདེ་མི་འདོད་པ། །ལོངས་སྤྱོད་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་དག་བདེ་བར་

གྱིས། །ཡང་ན་ཐ་དད་མིན་བདེ་བདག་ལའང་མིན། །དེ་བདེས་བདེ་བ་བདག་གིས་སྦྱིན་པ་ནི། །འབྲས་

དང་བཅས་ཏེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བྱིན། །གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་བདག་ལ་བྱ་བ་ཡོད། །དེ་དག་ཉིད་ལ་

ཤིན་ཏུ་འབྲས་བུར་བྱོས། །སྦྱིན་པ་པོ་ནི་ལོངས་སྤྱོད་མི་འདོད་ཀྱང་། །ལོངས་སྤྱོད་ཤིན་ཏུ་མང་ལ་
བཟང་དང་ཕྲད། །བདག་ནི་བདེ་བ་དེ་འདོད་མ་ཡིན་ཏེ། །འདི་ལྟར་བདག་ནི་སྦྱིན་ལ་བརྒྱུད་དང་
ལྡན། །བདག་ནི་རྟག་ཏུ་བརྩེ་བས་བདོག་པ་ཀུན། །ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་གང་ཡིན་དེ་ལྟོས་ལ། །དེས་ན་
ཁྱོད་ཀྱིས་བདག་ནི་དེའི་འབྲས་ལ། །དོན་གཉེར་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱ། །གལ་ཏེ་ཁྱོད་འབྲས་
ཐོབ་པ་མི་གཏོང་ན། །སྦྱིན་ལ་མངོན་དགའ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །འདི་ལྟར་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

52

སྦྱིན་མེད་ན། །སྦྱིན་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་ཉིད་མ་ཡིན། །མ་བྱས་པ་ལ་འབྲས་བུ་མི་འབྱིན་ཏེ། །འདི་

ལྟར་ལན་བལྟས་བདག་གི་ཆ་མ་ཡིན། །ཁྱོད་ཀྱི་ལན་ལ་ལྟ་དང་བྲལ་བས་ན། །འབྲས་བུ་ཤིན་ཏུ་

གཞན་ལ་གཏོང་བ་ཡིན།། ༈ རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་བརྩེ་བས་སྦྱིན་པ་ནི། །ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད་ཅིང་དག་

པའི་གཞི། །བདེ་བ་འདྲེན་པར་བྱེད་པ་ཉིད་དང་ནི། །རྗེས་སུ་སྲུང་བཅས་ཚོལ་མེད་དགོས་པ་
མེད། །རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་བརྩེ་བས་སྦྱིན་པ་ནི། །མཐའ་དག་རྒྱ་ཆེ་གཙོ་དང་རྟག་པ་དང་། །དགའ་དང་ཟང་ཟིང་མེད་དང་དག་པ་དང་། །བྱང་ཆུབ་ལ་གཞོལ་དགེ་ལ་གཞོལ་བ་ཡིན། །ཇི་ལྟར་བདེ་བ་

གསུམ་གྱིས་ཚིམ་པའི་ཡིད། །བརྩེ་ལྡན་ཡོངས་སུ་གཏོང་བས་དགའ་འགྱུར་བ། །ལོངས་སྤྱོད་ཅན་
དག་ཉེ་བར་སྤྱད་པ་ཡིས། །དེ་ལྟར་དགའ་བར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནོ།། ༈ བཀྲེན་ལ་བརྩེ་དང་མ་རུངས་
པ་ལ་བརྩེ། །ཀུན་འཁྲུགས་ལ་བརྩེ་བག་མེད་རྣམས་ལ་བརྩེ། །ཡུལ་གྱི་གཞན་དབང་ཅན་ལ་སྙིང་རྗེ་
དང་། །ལོག་པར་མངོན་པར་ཞེན་ལ་སྙིང་རྗེ་འོ།། ༈ བདེ་དང་སྡུག་བསྔལ་བདེ་རྒྱུ་ལས། །བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་སྙིང་རྗེ་སྟེ། །རྒྱུ་དང་བཤེས་གཉེན་རང་བཞིན་ལས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྙིང་རྗེ་
འོ།། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྙིང་རྗེ་ནི། །མཉམ་པར་ཤེས་བྱ་དེ་བསམ་ཕྱིར། །སྒྲུབ་ཕྱིར་འདོད་
ཆགས་བྲལ་ཕྱིར་དང་། །མི་དམིགས་ཕྱིར་དང་དག་ཕྱིར་རོ།། ༈ རང་གི་སེམས་ཀྱིས་བྱམས་ལ་

སོགས། །སྒོམ་པ་ཆོས་ལ་མོས་པ་དང་། །བསམ་དང་དབང་འབྱོར་ཉིད་དང་ནི། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་
གཅིག་ཕྱིར་མཆོག། ༈ དེ་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་དང་བ་རབ་སྐྱེས་ཤིང་། །རྫས་དང་བཀུར་སྟི་
ཆེན་པོས་ཤིན་ཏུ་རྒྱུན་མཆོད་ལྡན། །ཡོན་ཏན་མང་ལྡན་ཕན་བྱེད་ཤེས་ལ་རྟག་བསྟེན་པ། །འགྲོ་ལ་རྗེས་སུ་བརྩེ་བ་གྲུབ་པ་ཀུན་ཐོབ་འགྱུར། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། མཆོད་པ་དང་བསྟེན་
པ་དང་ཚད་མེད་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅོ་བརྒྱད་པའོ།། །།

༈ ངོ་ཚ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤངས་དང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད་དམན་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

53

ཡུལ། །སེམས་ཅན་སྨིན་བྱེད་བརྟན་པའི་ཡིན། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་དྲུག་པོ་ཡི། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་ནི་

འཕེལ་བ་དང་། །གཉེན་པོ་འགྲིབ་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས། །མི་ཟད་ངོ་ཚ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །བརྟན་རྣམས་
ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་དྲུག །བརྟན་པ་ལ་ནི་ལེ་ལོ་དང་། །ཉོན་མོངས་རྗེས་སུ་མཐུན་ཆོས་ལ། །སྦྱོར་བ་ལས་ཀྱང་ངོ་ཚར་འགྱུར།། ༈ མཉམ་བཞག་ངོ་བོ་ཉིད་མིན་ཆུང་། །འབྲིང་དང་དམན་པའི་ས་པ་དང་། །བསམ་
པ་དམན་དང་ངར་བཅས་པའི། །ངོ་ཚ་དམན་དེ་ལས་གཞན་ལྷག། ༈ བློ་ལྡན་ཁྲེལ་མེད་ཚུལ་མིན་

ལས། །ཉོན་མོངས་དང་ལེན་ཁྲོ་བ་དང་། །ཡལ་བར་འདོར་དང་ང་རྒྱལ་གྱིས། །སེམས་ཅན་རྣམས་
དང་ཚུལ་ཁྲིམས་འཇོམས། །འགྱོད་པས་ཉམས་དང་བཅས་འགྱུར་ཞིང་། །བཀུར་སྟི་དམན་པ་ཐོབ་
འགྱུར་དེས། །དད་ལྡན་མི་མིན་ཚོགས་དང་ནི། །སྟོན་པས་ཀྱང་ནི་བཏང་སྙོམས་མཛད། །རྒྱལ་སྲས་
ཆོས་དང་མཐུན་རྣམས་ཀྱིས། །རྣམ་པར་སྨོད་ཅིང་འཇིག་རྟེན་ལས། །མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་མི་སྙན་
འཐོབ། །གཞན་དུ་ཕྱིར་ཞིང་མི་ཁོམ་སྐྱེ། །དེས་ན་ཆོས་དཀར་ཐོབ་པ་དང་། །མ་ཐོབ་པ་ལས་རྣམ་ཉམས་འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་སྡུག་བསྔལ་གནས་པ་དང་། །ཡིད་ཀྱང་རྣལ་དུ་མི་གནས་འགྱུར།། ༈ རྒྱལ་
སྲས་ངོ་ཚ་ལྡན་རྣམས་ལ། །ཉེས་པ་འདི་དག་ཀུན་མི་འབྱུང་། །མཁས་པ་རྟག་ཏུ་ལྷ་དག་དང་། །མི་

རྣམས་སུ་ནི་ཡང་དག་སྐྱེ། །བློ་ལྡན་ངོ་ཚས་མྱུར་དུ་ནི། །རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཚོགས་རྫོགས་
བྱེད། །རྒྱལ་བའི་སྲས་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས། །སྨིན་བྱེད་སྐྱོ་བར་མི་འགྱུར་ཉིད། །དེ་རྟག་མི་མཐུན་

ཕྱོགས་དང་ནི། །གཉེན་པོ་བྲལ་དང་མི་འབྲལ་འགྱུར། །དེ་ལྟར་རྒྱལ་སྲས་ངོ་ཚ་ལྡན། །ཕན་ཡོན་དེ་དག་འཐོབ་པར་འགྱུར།། ༈ བྱིས་པ་ཤིན་ཏུ་གོས་བཟང་གྱོན་ཡང་ནི། །ཁྲེལ་དང་བྲལ་ཕྱིར་ཉེས་པས་
དྲི་མ་ཅན། །རྒྱལ་སྲས་ངོ་ཚ་ཤེས་པའི་གོས་ཅན་ནི། །དགབ་པ་མེད་ཀྱང་ཉེས་པའི་དྲི་མ་བྲལ། །རྒྱལ་
བའི་སྲས་ནི་ཁྲེལ་དང་ལྡན་གྱུར་པ། །ནམ་མཁའ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཀྱིས་གོས་མི་འགྱུར། །རྒྱལ་སྲས་
རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་གྱུར་པ། །ངོ་ཚ་ཤེས་པས་བརྒྱན་པ་མཛེས་པ་ཡིན། །བྱང་ཆུབ་སེམས་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

54

དཔའ་རྣམས་ནི་ངོ་ཚ་བས། །གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་མ་བཞིན་བྱམས་པ་ཉིད། །ངོ་ཚ་བ་ནི་ཉེས་པ་ཐམས་
ཅད་ལས། །འཁོར་བ་ཀུན་ཏུ་སྲུང་བར་བྱེད་པའང་ཡིན།། ༈ ཀུན་ལ་དང་དུ་ལེན་པ་དང་། །ཀུན་ལ་དང་དུ་མི་ལེན་ཅིང་། །ཀུན་ལ་མི་འཇུག་འཇུག་པ་ནི། །ཁྲེལ་ལྡན་ཁྲེལ་བས་བྱས་པའི་རྟགས།། ༈ རང་གི་
སེམས་ཀྱིས་ཁྲེལ་སྒོམ་པ། །ཆོས་ལ་མོས་དང་བསམ་པ་དང་། །དབང་འབྱོར་པ་དང་མི་རྟོག་
དང་། །གཅིག་པ་ཉིད་ཀྱིས་གཙོ་བོ་ཡིན།། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བརྟན་པ་ནི། །དེ་ལས་གཞན་པ་
ཐམས་ཅད་ལས། །མཚན་ཉིད་དང་ནི་རབ་དབྱེ་དང་། །མི་འགྱུར་བས་ནི་ཁྱད་པར་འཕགས།། ༈
བརྩོན་འགྲུས་ཏིང་འཛིན་ཤེས་རབ་ནི། །སྙིང་སྟོབས་སྲན་ཐུབ་བརྟན་པར་འདོད། །གང་ཕྱིར་གསུམ་
གྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས། །འཇིགས་པ་མེད་པར་རབ་ཏུ་འཇུག །ཞུམ་དང་གཡོ་དང་རྨོངས་པ་
ཡིས། །བྱ་བ་རྣམས་ལ་འཇིགས་པ་སྐྱེ། །དེ་ཕྱིར་གཉུག་མ་གསུམ་ལ་ནི། །བརྟན་པའི་མིང་དུ་ཤེས་
པར་བྱ།། ༈ རང་བཞིན་དང་ནི་སྨོན་ལམ་དང་། །ལྟ་བ་མེད་པ་ཉིད་དང་ནི། །སེམས་ཅན་ལོག་པར་
སྒྲུབ་པ་དང་། །ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་ཐོས་པ་དང་། །གདུལ་བྱ་འདུལ་བར་དཀའ་བ་དང་། །རྒྱལ་སྐུ་བསམ་
གྱིས་མི་ཁྱབ་དང་།། ༈ དཀའ་བ་དག་ནི་སྣ་ཚོགས་དང་། །འཁོར་བ་གཏོང་བ་མེད་ཉིད་དང་། །དེ་ཉིད་

ཉོན་མོངས་མེད་པ་ལ། །བརྟན་པའི་བརྟན་པ་སྐྱེ་བ་ནི། །དེ་ལས་གཞན་དང་མི་མཚུངས་ཏེ། །བརྟན་
ལྡན་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་འདོད།། ༈ ཕྱེ་མ་ལེབ་དང་འདབ་ཆགས་དང་། །རྒྱ་མཚོ་དག་གིས་རི་རབ་

ལྟར། །བརྟན་པ་གྲོགས་ངན་སྡུག་བསྔལ་དང་། །ཟབ་མོ་ཐོས་པས་མི་གཡོས་སོ།། ༈ བྱང་ཆུབ་མི་སྐྱོ་
མཉམ་མེད་པ། །གཞི་གསུམ་ཐོས་པས་མི་ངོམས་དང་། །བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་དང་སྡུག་བསྔལ་ལའོ། །ངོ་
ཚ་བརྟན་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ། །བྱང་ཆུབ་ཆེ་ལ་འདུན་པ་དག །བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་མི་སྐྱོ་བ། །ས་རྣམས་ལ་
ནི་མ་རྫོགས་དང་། །རྫོགས་དང་ཤིན་ཏུ་རྫོགས་པར་འདོད།། ༈ བརྟན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་པ་

ཉིད། །གཞི་དང་ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང་། །ལས་དང་མཚན་ཉིད་དག་དང་ནི། མི་ཟད་ཉིད་དང་འབྲས་བུ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

55

ནི། །ཡང་དག་འགྲུབ་པས་ཁྱད་པར་འཕགས། །ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་སྒོས་བསྡུས། །སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། །དམ་ཆོས་འཛིན་པར་བྱེད་པའང་ཡིན།། ༈ བརྟན་རྣམས་འཇིག་རྟེན་
ཤེས་པ་ཉིད། །ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་དག་གིས། །བདེན་པ་ཤེས་པས་མཉམ་པ་མེད། །དེ་ལས་
གཞན་པ་དག་ལས་འཕགས། །བརྟན་རྣམས་རྟག་ཏུ་འཛུམ་པར་བྱེད། །གསོང་པོ་དག་ཏུ་སྨྲ་བ་
ཡིན། །སེམས་ཅན་སྣོད་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར། །དམ་ཆོས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། །གང་ཕྱིར་བདེན་པ་
གཉིས་ཀྱིས་ནི། །འཇིག་རྟེན་རྣམས་རྟག་འབྱུང་བར་འདོད། །གཉིས་ཀྱིས་ནུབ་འགྱུར་དེ་ཡི་ཕྱིར། །དེ་
ཤེས་འཇིག་རྟེན་ཤེས་ཞེས་བྱ། །དེ་དག་ཞི་བ་ཐོབ་བྱའི་ཕྱིར། །བློ་ལྡན་བདེན་པ་རྣམས་ལ་སྦྱོར། །གང་

གིས་བློ་ལྡན་བདེན་ཤེས་ཕྱིར། །འཇིག་རྟེན་ཤེས་ཞེས་ངེས་པར་བརྗོད།། ༈ གཙུག་ལག་བརྟན་པའི་
ཆོས་དང་ནི། །དེ་དོན་དགོངས་པ་ཅན་དང་ནི། །ངེས་དོན་ཚད་མར་ལྡན་པ་དང་། །དེ་ཡི་བརྗོད་མེད་
ཐོབ་པ་འོ། །སྤོང་དང་ཇི་སྐད་བཤད་པ་དང་། །འགོག་པར་ཡང་དག་ཤེས་པ་དང་། །བརྗོད་དང་བཅས་
པར་འཐོབ་པ་དག །འདིར་ནི་དགག་པར་བསྟན་པ་ཡིན། །མོས་དང་རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་དང་། །གཞན་
ལས་ཇི་བཞིན་ཐོས་པ་དང་། །བརྗོད་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ལས། །བརྟན་རྣམས་ཉམས་པར་མི་འགྱུར་

རོ།། ༈ རྣམ་གྲངས་དང་ནི་མཚན་ཉིད་དང་། །ཚིག་དང་ཡེ་ཤེས་ཤེས་པའི་ཕྱིར། །བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་ཡང་དག་རིག །བཞི་པོ་མཚུངས་པ་མེད་པར་འདོད།། ༈ བསྟན་པ་ལ་ནི་རབ་བརྩོན་པའི། །གང་
ཞིག་གང་གིས་སྟོན་པ་ནི། །ཆོས་དང་དོན་ནི་གཉིས་པོ་དག །ཚིག་དང་ཤེས་པ་ཁོ་ནས་སྟོན། །ཆོས་

ནི་བསྟན་དང་བཤད་ཕྱིར་དང་། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་གཉིས་འཐོབ་ཕྱིར། །རྒོལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལན་འདེབས་

ཕྱིར། །སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་བཞི། །མཉམ་ཉིད་སོ་སོ་རང་རིག་ནས། །ཕྱིས་ནི་རབ་ཏུ་ཤེས་པ་
ཡིན། །ཐེ་ཚོམ་ཐམས་ཅད་གཅོད་བྱེད་པ། །སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པར་བརྗོད།། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཚོགས། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་མཚུངས་པ་མེད། །གཅིག་གིས་འཁོར་བར་མངོན་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

56

མཐོ་བྱེད། །གཞན་གྱིས་ཉོན་མོངས་མེད་པར་འཁོར། །སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བསོད་ནམས་
ཀྱི། །ཚོགས་ཡིན་ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི། །གསུམ་པོ་གཞན་ནི་གཉིས་ཀའི་སྟེ། །ལྔ་ཆར་ཡང་ནི་ཡེ་

ཤེས་ཚོགས། །རྒྱུན་དུ་སྒོམ་པ་ཐོབ་ནས་ནི། །དགེ་ལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྒྲུབ། །བརྟན་པའི་ཚོགས་གང་
ཡིན་པ་དེ། །དོན་ཀུན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན། །འཇུག་དང་མཚན་མ་མེད་པ་དང་། །ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་
པར་བྱ་བ་དང་། །དབང་བསྐུར་མཐར་ཐུག་བྱ་བའི་ཕྱིར། །བརྟན་རྣམས་ཚོགས་ནི་སྒྲུབ་པར་བྱེད།། ༈
བློ་ལྡན་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་པ། །བསྒོམ་པ་རྣམ་པ་བཅུ་བཞི་ཡིས། །མཚུངས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ན་

དེ། །དེ་ལས་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་འཕགས། །རྟེན་དང་གཉེན་པོ་དག་དང་ནི། །དེ་བཞིན་རྗེས་སུ་
འཇུག་པ་དང་། །དམིགས་པ་དང་ནི་ཡིད་བྱེད་དང་། །ཐོབ་པས་བསྒོམ་པ་ཁྱད་པར་འཕགས། །མཐུན་
དང་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་དང་། །ཡོངས་སུ་ཤེས་དང་སྐྱེ་བ་དང་། །ཆེན་པོ་དང་ནི་མཆོག་ཉིད་

དང་། །བསྒོམ་དང་ཡང་དག་འགྲུབ་པས་གཞན།། ༈ བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་དག་སྤོང་། །ལུས་ཅན་
རྣམས་དང་མཚུངས་པ་མེད། །དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་ཡི། །ཉེས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་
བསྒོམ། །འཁོར་བ་ཉེ་བར་སྤྱད་པ་དང་། །སྒྲིབ་པ་དག་ནི་དོར་བ་དང་། །ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དོར་བ་
དང་། །ས་རྣམས་ལ་ནི་འཇུག་པ་དང་། །མཚན་མ་མེད་པར་གནས་པ་དང་། །ལུང་བསྟན་པ་ནི་ཐོབ་པ་

དང་། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སྨིན་བྱ་དང་། །དབང་ནི་བསྐུར་བར་བྱ་བ་དང་། །ཞིང་རྣམས་དག་
པར་བྱ་ཕྱིར་དང་། །མཐར་ཐུག་ཉིད་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བློ་ལྡན་རྣམས། །མི་

མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་གཉེན་པོར་བསྒོམ། །འདུན་པ་ལ་ནི་བརྟེན་ནས་སུ། །རྣལ་འབྱོར་རྒྱུ་མཚན་བཅས་བསྒོམ་པ། །ཡང་དག་སྤོང་བ་ཐམས་ཅད་ལ། །གཉེན་པོ་ཞེས་ནི་ངེས་པར་བརྗོད།། ༈ བརྟན་པ་རྣམས་
ཀྱི་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི། །རྐང་པ་མཚན་ཉིད་མཆོག་ལྡན་བཞི། །བདག་ཉིད་དང་ནི་གཞན་དག་གི །དོན་ཀུན་
འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་འོ། །རྟེན་དང་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་། །ཐབས་དང་མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་ཡིས། །བློ་ལྡན་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

57

རྫུ་འཕྲུལ་རྐང་པ་རྣམས། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་རྣམ་གཞག་འདོད། །བསམ་གཏན་ཕ་རོལ་ཕྱིན་བརྟེན་
ནས། །རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དག་དང་ཐབས། །རྣམ་བཞི་མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་ནི། །རྣམ་པ་དྲུག་ཏུ་བརྗོད་པ་
ཡིན། །གཅིག་ནི་འབད་པར་བྱེད་པ་སྟེ། །གཉིས་པ་ཕན་འདོགས་བདག་ཉིད་ཡིན། །གསུམ་པ་གཏོད་
པར་བྱེད་པ་སྟེ། །བཞི་པ་གཉེན་པོ་པ་ཡིན་ནོ། །མཐོང་བ་དང་ནི་གདམས་ངག་དང་། གནས་པས་རྣམ་

པར་རྩེ་བ་དང་། །སྨོན་ལམ་དང་ནི་དབང་དག་དང་། །ཆོས་ཐོབ་པ་ནི་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར།། ༈ བྱང་ཆུབ་
སྤྱོད་དང་ཐོས་མཆོག་དང་། །ཞི་གནས་ལྷག་མཐོང་དད་སོགས་ཀྱི། །གཞི་ཡིན་པར་ནི་ཤེས་བྱ་

སྟེ། །དོན་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་སྐབས་ཀྱིས་སོ།། ༈ དད་སོགས་ས་ལ་འཇུག་པ་སྟེ། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་
ཅན་དུ་འདོད། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམ་ཆུང་བས་ཀྱང་། །དེ་དག་ཉིད་ལ་སྟོབས་ཞེས་བྱ།། ༈ སར་
ཞུགས་རྣམས་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི། །ཡན་ལག་རྣམ་པར་གཞག་པར་འདོད།། ༈ ཆོས་རྣམས་དང་ནི་
སེམས་ཅན་ཀུན། །མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ཕྱིར་རོ།། ༈ ཤེས་བྱས་རྒྱལ་རྒྱལ་བྱ་ཡི་ཕྱིར། །དྲན་པ་
དག་ནི་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད། །འདི་ཡི་རྣམ་འབྱེད་རྟོག་པ་ཡི། །མཚན་མ་ཐམས་ཅད་འཇོམས་པར་བྱེད། །འདི་

ཡི་བརྩོན་འགྲུས་མ་ལུས་པ། །མྱུར་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་ཕྱིར་འཇུག །ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་རྣམ་འཕེལ་
བའི། །དགའ་བས་རྟག་ཏུ་རྒྱས་པར་འགྱུར། །སྒྲིབ་པ་ཀུན་ལས་ཐར་པའི་ཕྱིར། །ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པས་

བདེ་བ་འཐོབ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་བསམས་པའི་དོན། །འབྱོར་པ་ཉེ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །བཏང་སྙོམས་ཀྱིས་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། །འདི་ནི་ཇི་ལྟར་འདོད་བཞིན་གནས། །རྗེས་ལ་ཐོབ་དང་མི་རྟོག་
པའི། །གནས་པས་མཆོག་ནི་རྟག་ཏུ་གནས། །ཡོན་ཏན་དེ་ལྟའི་སེམས་དཔའ་ནི། །འཁོར་ལོས་སྒྱུར་
བ་འདྲ་བར་འཇོག །རྟག་ཏུ་རིན་ཆེན་བདུན་ལྟ་བུའི། །བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར།། ༈ རང་
བཞིན་ཡན་ལག་གནས་ཡན་ལག །གསུམ་པ་ངེས་འབྱུང་ཡན་ལག་སྟེ། །བཞི་པ་ཕན་ཡོན་ཡན་ལག་
ཡིན། །རྣམ་གསུམ་ཉོན་མོངས་མེད་ཡན་ལག། ༈ དེ་ཡི་འོག་ཏུ་ཇི་ལྟ་བ། །རྟོགས་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

58

པ་སྟེ། །རྣམ་གཞག་ཇི་བཞིན་རྟོགས་པ་དང་། །རྣམ་པར་གཞག་ལ་འཇུག་པ་དང་། །ལས་གསུམ་རྣམ་པར་དག་པ་དང་། །ཤེས་བྱ་དག་དང་ལམ་དང་ནི། །ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ནི། །སྒྲིབ་པའི་གཉེན་
པོར་སྒོམ་པའོ།། ༈ ཡང་དག་གནས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། །སེམས་ལ་སེམས་ནི་འཇོག་ཕྱིར་དང་། །ཆོས་
རབ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཕྱིར། །ཞི་གནས་དང་ནི་ལྷག་མཐོང་ཡིན། །དེ་ནི་ཀུན་འགྲོ་ཆ་གཅིག་
དང་། །ཆ་གཅིག་མ་ཡིན་རྒྱུར་འདོད་དོ། །རྟོགས་དང་ངེས་པར་འབྱུང་བ་དང་། །མཚན་མེད་འདུ་མི་

བྱེད་པ་དང་། །ཡང་དག་རྣམ་པར་དག་པ་ལ། །བརྟེན་པའི་ཞི་གནས་ལྷག་མཐོང་གི།རྣལ་འབྱོར་དེ་ས་
ཀུན་འགྲོ་སྟེ། །ཐམས་ཅད་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན།། ༈ སངས་རྒྱས་ཆོས་རྣམས་རྫོགས་བྱ་
དང་། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སྨིན་བྱ་དང་། །མྱུར་ཐོབ་བྱ་བ་འགྲུབ་པ་དང་། །ལམ་རྒྱུན་མི་གཅོད་
ལ་མཁས་པ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་ཀུན་ལ། །ཐབས་ནི་མཚུངས་པ་མེད་པ་སྟེ། །ཐབས་མཁས་
དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། །དེ་དག་དོན་ཀུན་སྒྲུབ་པར་བྱེད།། ༈ རྣམ་སྨིན་ཐོས་ལ་གོམས་པ་དང་། །ཏིང་ངེ་

འཛིན་གྱི་གཟུངས་དག་ནི། །ཆུང་ངུ་དང་ནི་ཆེན་པོ་སྟེ། །ཆེན་པོ་དེ་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ། །བློ་ལྡན་མ་
ཞུགས་ཞུགས་པ་ཡང་། །མ་དག་ས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི། །ཆུང་ངུ་དང་ནི་འབྲིང་པོ་སྟེ། །དག་པའི་ས་པའི་

གཟུངས་ཆེན་ཡིན། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་དང་ཡང་། །དེ་ལ་ཡང་དག་བརྟེན་ནས་ནི། །རྟག་ཏུ་
དམ་པའི་ཆོས་དག་ཀྱང་། །རབ་ཏུ་སྟོན་ཅིང་འཛིན་པར་བྱེད།། ༈ བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྨོན་ལམ་

ནི། །སེམས་པ་འདུན་དང་བཅས་པ་སྟེ། །དེ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བསྐུལ་བ། །ས་རྣམས་ཀུན་ལ་མཉམ་པ་
མེད། །དེ་ནི་རྒྱུ་གྱུར་ཤེས་བྱ་སྟེ། །སེམས་ཙམ་ལས་ནི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར། །སེམས་ལས་མོད་ལ་
འབྲས་བུ་ཅན། །དེ་ནི་མ་འོངས་དོན་འགྲུབ་བྱེད། །སྣ་ཚོགས་ཆེ་དང་བྱང་ཆུབ་བར། །ས་རྣམས་གོང་ནས་གོང་དུ་ནི། །རྣམ་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི། །རང་བཞིན་དོན་རབ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན།། ༈ ཏིང་

འཛིན་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ནི། །བདག་མེད་རྣམ་པ་གཉིས་པོ་དང་། །བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྟེན་དང་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

59

ནི། །དེ་རྟག་ཉེར་ཞི་ཡིན་ཞེས་བྱ། །དེ་ནི་གཟུང་འཛིན་ངོ་བོའི་ཕྱིར། །རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་བྱ།།
༈ རྣམ་པར་མི་རྟོག་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས། །རབ་ཏུ་དགའ་དང་ལྡན་པ་འོ།། ༈ ཡོངས་སུ་ཤེས་དང་སྤང་བ་དང་། །མངོན་སུམ་དུ་ནི་བྱ་བའི་ཕྱིར། །སྟོང་ཉིད་ལ་སོགས་ཏིང་འཛིན་རྣམས། །དོན་རྣམ་གསུམ་དུ་
ཡོངས་སུ་བསྒྲགས།། ༈ སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་བཞེད་པས། །ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་ཉིད་དུ། །ཆོས་
ཀྱི་སྡོམ་ནི་རྣམ་པ་བཞི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་བཤད། །བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་བཞི་པོ་

དེ། །མེད་པའི་དོན་དང་རྣམ་རྟོག་དོན། །ཀུན་ཏུ་རྟོག་དོན་ཁོ་ན་དང་། །རྣམ་རྟོག་ཉེ་བར་ཞི་བའི་དོན།། ༈
མི་རུང་རྒྱུ་ལས་སྐྱེ་ཕྱིར་དང་། །འགལ་ཕྱིར་རང་ཉིད་མི་གནས་ཕྱིར། །མེད་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་ངེས་

ཕྱིར་དང་། །རྗེས་སུ་འཇུག་ཕྱིར་འགག་པའི་ཕྱིར། །ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་དམིགས་ཕྱིར་དང་། །དེ་རྒྱུ་
ཉིད་དང་འབྲས་བུའི་ཕྱིར། །ཟིན་པའི་ཕྱིར་དང་བདག་པོའི་ཕྱིར། །དགེ་དང་སེམས་ཅན་རྗེས་འཇུག་

ཕྱིར།། ༈ དང་པོ་ཇེ་བས་ཇེ་ཆེ་དང་། །རྒྱས་དང་རྟེན་གྱི་དངོས་པོ་དང་། །འགྱུར་དང་ཡོངས་སུ་སྨིན་པ་
དང་། །དེ་བཞིན་དམན་དང་ཁྱད་པར་འཕགས། །འོད་གསལ་བ་དང་འོད་མི་གསལ། །ཡུལ་གཞན་

འགྲོ་དང་ས་བོན་བཅས། །ས་བོན་མེད་པའི་ངོ་བོ་དང་། །གཟུགས་བརྙན་དུ་ནི་སྐྱེ་བ་སྟེ། །སྐྱེ་བ་རྣམ་

པ་བཅུ་བཞི་ལ། །རྒྱུ་དང་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། །རྒྱས་པ་དོན་མེད་མི་རུང་དང་། །རྟེན་ཉིད་དུ་ནི་མི་

སྲིད་དང་། །གནས་པ་ལ་ནི་མི་སྲིད་དང་། །དང་པོ་མི་འཇིག་མཐར་མི་འགྱུར། །དེ་བཞིན་དམན་དང་

ཁྱད་པར་འཕགས། །འོད་གསལ་བ་དང་འོད་མི་གསལ། །འགྲོ་མེད་གནས་པ་མི་རུང་དང་། །ཐ་མ་
ཉིད་ནི་མི་སྲིད་ཕྱིར། །སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། །འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་མ།། ༈
འབྱུང་བ་རྣམས་དང་དོན་རྣམ་དྲུག །སྐད་ཅིག་ཉིད་དུ་བརྗོད་པ་ནི། །སྐམ་དང་འཕེལ་དང་རང་བཞིན་
གྱིས། །གཡོ་དང་འཕེལ་དང་འགྲིབ་པའི་ཕྱིར། །འབྱུང་བ་དེ་དང་འཕེལ་ཕྱིར་དང་། །ཡོངས་སུ་འགྱུར་

བ་བཞི་ཡི་ཕྱིར། །ཁ་དོག་དྲི་དང་རོ་དང་རེག །འདྲ་ཕྱིར་དེ་ནི་དེ་དང་འདྲ། བུད་ཤིང་རག་ལས་འཇུག་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

60

པའི་ཕྱིར། །ཇེ་བས་ཇེ་ཆེར་དམིགས་པའི་ཕྱིར། །སེམས་རྗེས་འཇུག་ཕྱིར་དྲི་བའི་ཕྱིར། །དེས་ན་ཕྱི་

ཡང་སྐད་ཅིག་མ།། ༈ གང་ཟག་བཏགས་པར་ཡོད་ཉིད་དུ། །བརྗོད་བྱ་རྫས་སུ་མ་ཡིན་ནོ། །མི་
དམིགས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་དང་། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཉོན་མོངས་རྒྱུ།། ༈ ཉེས་པ་གཉིས་ཕྱིར་དེ་ལས་
འདི། །གཅིག་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་བྱ་མིན། །ཕུང་པོ་བདག་ཏུ་ཐལ་བ་དང་། །དེ་རྫས་ཉིད་དུ་ཐལ་
འགྱུར་ཕྱིར། །གལ་ཏེ་རྫས་ཡོད་བརྗོད་མིན་པའི། །དགོས་པ་ཡང་ནི་བརྗོད་དགོས་སོ། །གཅིག་དང་

གཞན་དུ་བརྗོད་མིན་པ། །དགོས་པ་མེད་པར་མི་རིགས་སོ། །མཚན་ཉིད་དང་ནི་འཇིག་རྟེན་
ན། །མཐོང་ཕྱིར་བསྟན་བཅོས་སྒོ་ནས་ཀྱང་། །བུད་ཤིང་མེད་བཞིན་གཉིས་སུ་ནི། །བརྗོད་མིན་མི་

རུང་གཉིས་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་ཡོད་རྣམ་ཤེས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། །དེ་རྐྱེན་མ་ཡིན་དོན་མེད་ཕྱིར། །དེ་ཕྱིར་

ལྟ་བ་པོ་ནས་ནི། །གྲོལ་པོའི་བར་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །བདག་པོ་ཉིད་ཅིག་ཡིན་ན་ནི། །མི་རྟག་མི་འདོད་
འབྱུང་མི་བྱེད། །དེ་ཡིས་མཚན་ཉིད་བསྒྲུབ་དགོས་ཏེ། །རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་གསུམ་ལ་གནོད། །ཉེས་པ་གསུམ་ཕྱིར་ལྟ་སོགས་ལ། །དེ་ཡི་བྱེད་པ་རང་འབྱུང་མིན། །བྱེད་པ་དེ་ཡི་རྐྱེན་ཅན་ཡང་། །ལྟ་
སོགས་བྱེད་པ་མེད་པ་ཡིན། །བྱེད་པ་མིན་ཕྱིར་མི་རྟག་ཕྱིར། །ཅིག་ཅར་རྟག་ཏུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། །ལྟ་
ལ་སོགས་པའི་བྱེད་པ་ནི། །རང་བྱུང་ཉིད་དུ་མི་རུང་ངོ་། །དེ་བཞིན་གནས་དང་ཞིག་པ་ནི། །སྔ་ན་

མེད་དང་མི་རྟག་དང་། །ཕྱོགས་གསུམ་པོ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར། །རྐྱེན་ཉིད་དུ་ནི་མི་རུང་ངོ་། །འདི་ལྟར་

ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ནི། །བདག་མེད་དམ་པའི་དོན་དུ་ན། །སྟོང་ཉིད་བདག་ཏུ་དམིགས་པ་
ནི། །ཉེས་པར་བཤད་པ་ཁོ་ན་ཡིན། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་བྱང་བའི། །གནས་སྐབས་གཅོད་པའི་བྱེ་བྲག་དང་། །འཇུག་དང་རྒྱུན་གྱི་བྱེ་བྲག་ཀྱང་། །གང་ཟག་གིས་ནི་ཉེ་བར་བསྟན། །བདག་ཏུ་ལྟ་བ་
བསྐྱེད་མི་དགོས། །གོམས་པ་ཐོག་མ་མེད་དུས་ཅན། །གང་ཟག་ཡོད་ན་ཐམས་ཅད་ནི། །འབད་མེད་
ཐར་པའམ་ཐར་པ་མེད།། ༈ དེ་ལྟར་ཡོན་ཏན་དེ་དག་དང་། །རྟག་ལྡན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། །རང་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

61

གི་དོན་ཡང་མི་འདོར་ཞིང་། །གཞན་གྱི་དོན་ཡང་སྒྲུབ་པར་བྱེད། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་
ལས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་དགུ་པའོ།། །།

༈ རང་གི་ལུས་དང་སྡོམ་པའི་ཕྱིར། །ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཡོངས་གཏོང་དང་། །ཉམ་ཆུང་རྣམས་
ལ་བཟོད་པ་དང་། །ལུས་དང་སྲོག་ལ་མི་ལྟ་བར། །བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་དང་བསམ་གཏན་གྱི། །བདེ་ལ་
རོ་མྱང་མེད་ཉིད་དང་། །ཤེས་རབ་ལ་ནི་མི་རྟོག་པ། །བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ངོ་མཚར་འདོད། །དེ་བཞིན་

གཤེགས་རིགས་སྐྱེ་བ་དང་། །ལུང་བསྟན་པ་དང་དབང་བསྐུར་དང་། །བྱང་ཆུབ་རབ་ཏུ་ཐོབ་པ་
ཡང་། །ངོ་མཚར་ཆེ་བ་ཡིན་པར་འདོད།། ༈ འདོད་ཆགས་བྲལ་དང་སྙིང་བརྩེ་དང་། །དེ་བཞིན་བསྒོམ་
མཆོག་ཐོབ་པ་དང་། །སེམས་མཉམ་ཕྱིར་ན་དེ་དག་ལ། །སྦྱོར་བ་ངོ་མཚར་ཆེ་མ་ཡིན།། ༈ ཇི་ལྟར་བློ་
ལྡན་སེམས་ཅན་ལ། །རབ་ཏུ་བྱམས་པར་གྱུར་པ་ལྟར། །སེམས་ཅན་བདག་དང་ཆུང་མ་དང་། །བུ་བཤེས་གཉེན་ལ་དེ་ལྟ་མིན། །དོན་གཉེར་བ་ལ་ཕྱོགས་མེད་དང་། །ཚུལ་ཁྲིམས་རྟག་ཏུ་མ་ཉམས་
དང་། །ཀུན་ཏུ་བཟོད་ཅིང་ཐམས་ཅད་ཕྱིར། །བརྩོན་འགྲུས་ཆེན་པོ་རྩོམ་པ་དང་། །རྟག་ཏུ་བསམ་
གཏན་དགེ་བ་དང་། །ཤེས་རབ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཉིད། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་ལ། །དེ་ལྟར་
སེམས་མཉམ་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ སྣོད་ཉིད་དུ་ནི་བྱེད་པ་དང་། །ཚུལ་ཁྲིམས་དག་ལ་འགོད་པ་
དང་། །གནོད་པ་ལ་ནི་བཟོད་པ་དང་། །དོན་བྱེད་པར་ནི་འགྲོ་བ་དང་། །བསྟན་པ་འདི་ལ་འཛུད་པ་
དང་། །ཐེ་ཚོམ་གཅོད་པར་བྱེད་པ་འདི། །བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་སེམས་ཅན་ལ། །ཕན་འདོགས་ཉིད་དུ་

འདོད་པ་ཡིན།། ༈ གང་དག་རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་རྣམས། །བསམ་པ་མཉམ་པས་འཛིན་བྱེད་
ཅིང་། །འཕགས་པའི་ས་ལ་སྐྱེད་པ་དང་། །དགེ་བ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། །ཉེས་བྱས་ལས་ནི་

ཡོངས་སྲུང་དང་། །ཐོས་པ་བྱང་བར་བྱེད་པ་ནི། །ལས་ལྔ་དག་གིས་རྒྱལ་སྲས་རྣམས། །སེམས་ཅན་

མ་དང་འདྲ་བ་ཡིན། །སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་རྟག་པར་ནི། །དད་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། །ལྷག་པའི་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

62

ཁྲིམས་སོགས་སློབ་པ་དང་། །རྣམ་པར་གྲོལ་བ་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར། །སངས་རྒྱས་ལ་ནི་གསོལ་བ་
དང་། །དེ་དག་སྒྲིབ་པ་སྤོང་བའི་ཕྱིར། །ལས་ལྔ་དག་གིས་རྒྱལ་སྲས་རྣམས། །སེམས་ཅན་ཕ་དང་འདྲ་
བ་ཡིན། །གང་དག་བསྟན་པར་མི་འོས་པ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་གསང་བྱེད་ཅིང་། །བསླབ་ལས་

ཉམས་ལ་སྨོད་པ་དང་། །ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་བསྔགས་པ་ཉིད། །གདམས་ངག་སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་
དང་། །བདུད་རྣམས་སྦྲོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། །ལས་ལྔ་དག་གིས་རྒྱལ་སྲས་རྣམས། །སེམས་ཅན་རྩ་

ལག་འདྲ་བ་ཡིན། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་བྱང་ལ། །གང་དག་རང་བློ་མ་འཁྲུལ་བ། །འཇིག་རྟེན་

འཇིག་རྟེན་མིན་པ་ཡི། །ཕུན་ཚོགས་ཟད་པར་སྦྱིན་པར་བྱེད། །སྐྱོ་བ་མེད་པས་མི་ཕྱེད་ཅིང་། །རྟག་ཏུ་

ཕན་དང་བདེ་འདོད་པ། །ལས་ལྔ་དག་གིས་རྒྱལ་སྲས་རྣམས། །སེམས་ཅན་གྲོགས་པོ་འདྲ་བ་
ཡིན། །གང་དག་སེམས་ཅན་སྨིན་བྱ་ལ། །རྟག་ཏུ་བརྩོན་པ་དང་ལྡན་ཞིང་། །ཡང་དག་ངེས་པར་འབྱུང་
བ་སྨྲ། །ལོག་པར་སྒྲུབ་པ་རྣམས་ལ་བཟོད། །ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་གཉིས་སྦྱིན་བྱེད། །དེ་ཡི་ཐབས་ལ་

མཁས་པ་ནི། །ལས་ལྔ་དག་གིས་རྒྱལ་སྲས་རྣམས། །སེམས་ཅན་བྲན་དང་འདྲ་བ་ཡིན། །གང་དག་

མི་སྐྱེའི་ཆོས་ལ་ནི། །བཟོད་པ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་དང་། །ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་སྟོན་པ་དང་། །རྣལ་འབྱོར་གྲུབ་པར་སྦྱོར་བ་དང་། །བཞིན་མཛེས་ལན་དུ་ཕན་འདོགས་དང་། །རྣམ་པར་སྨིན་ལ་མི་ལྟ་
བ། །ལས་ལྔ་དག་གིས་རྒྱལ་སྲས་རྣམས། །སེམས་ཅན་སློབ་དཔོན་འདྲ་བ་ཡིན། །སེམས་ཅན་དོན་
ལ་ཤིན་ཏུ་བརྩོན། །ཚོགས་རྣམས་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། །ཚོགས་བསགས་མྱུར་དུ་གྲོལ་བར་བྱེད། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་ནི་སྤོང་བྱེད་ཅིང་། །འཇིག་རྟེན་འཇིག་རྟེན་མ་ཡིན་པའི། །ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པ་ལ་སྦྱོར་བ། །ལས་ལྔ་དག་གིས་རྒྱལ་སྲས་རྣམས། །སེམས་ཅན་མཁན་པོ་འདྲ་བ་ཡིན།། ༈ ལོངས་
སྤྱོད་རྣམས་ལ་མ་ཆགས་དང་། །ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་མེད་པ་དང་། །བྱས་པ་གཟོ་དང་ལྡན་པ་དང་། །སྒྲུབ་པ་ལ་ཡང་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་དྲུག་པོ་ལ། །དེ་ལྟར་འཇུག་པའི་ལུས་ཅན་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

63

དག །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ནི། །དེ་བཞིན་ལན་དུ་ཕན་འདོགས་ཡིན།། ༈ རྟག་ཏུ་འཕེལ་
དང་ཉམས་པ་དང་། །སེམས་ཅན་རབ་ཏུ་སྨིན་པ་དང་། །ས་ལ་ཁྱད་པར་འགྲོ་བ་དང་། །བླ་ན་མེད་པའི་

བྱང་ཆུབ་འདོད།། ༈ འཇིགས་སྤང་ཡང་དག་བསྐྱེད་པ་དང་། །ཐེ་ཚོམ་དག་ནི་གཅོད་པ་དང་། །སྒྲུབ་པ་
ཡི་ནི་གདམས་ངག་ལ། །རྒྱལ་སྲས་རྟག་ཏུ་ཆུད་མི་ཟ།། ༈ རེ་བ་མེད་པའི་སྦྱིན་པ་དང་། །ཡང་སྲིད་མི་
འདོད་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། །ཐམས་ཅད་ལ་ནི་བཟོད་པ་དང་། །ཡོན་ཏན་ཀུན་འབྱུང་བརྩོན་འགྲུས་དང་། །དེ་བཞིན་བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་མིན། །ཤེས་རབ་ཐབས་དང་ལྡན་པ་ནི། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་

པ་དྲུག་པོ་ལ། །བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡང་དག་སྦྱོར།། ༈ ལོངས་སྤྱོད་ཆགས་དང་ཉམས་བཅས་

དང་། །ང་རྒྱལ་ཉིད་དང་བསོད་ཉམས་དང་། །རོ་མྱང་བ་དང་རྣམ་རྟོག་ནི། །བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཉམས་

པའི་རྒྱུ།། ༈ དེ་དག་གཉེན་པོ་ལ་གནས་པའི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ནི། །དེ་ལས་བཟློག་

ཕྱིར་ཁྱད་པར་གྱི། །སྐལ་ཅན་ཆོས་སུ་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ སྤྲུལ་པ་དང་ནི་ཚུལ་འཆོས་དང་། །བཞིན་

མཛེས་པ་ནི་སྟོན་པ་དང་། །དེ་བཞིན་འཕྲལ་ལ་འཇུག་པ་དང་། །ལུས་དང་ངག་ནི་ཞི་བ་དང་། །དེ་
བཞིན་སྨྲ་མཁས་ཕུན་སུམ་ཚོགས། །དེ་དག་སྒྲུབ་དང་བྲལ་བ་ནི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་དག་

གི།ཡང་དག་མིན་པ་ཉིད་དུ་བཤད། །བཟློག་པར་རབ་ཏུ་སྦྱོར་རྣམས་ཀྱི། །དེ་དག་ཡང་དག་ཉིད་དུ་

བཤད།། ༈ བློ་ལྡན་དེ་དག་ས་ཀུན་ཏུ། །སྦྱིན་ལ་སོགས་པ་ཉེར་བསྒྲུབས་པས། །སེམས་ཅན་རྣམས་
ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས། །རྣམ་པ་དྲུག་ནི་འདུལ་བར་བྱེད།། ༈ གང་ཟག་དུས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས། །བློ་ལྡན་
ལུང་བསྟན་རྣམ་པ་གཉིས། །བྱང་ཆུབ་དང་ནི་ལུང་སྟོན་པ། །གཞན་ཡང་ཆེན་པོར་བརྗོད་པ་ནི། །མི་

སྐྱེ་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་ཡི། །ང་རྒྱལ་རྩོལ་བ་སྤངས་པ་དང་། །སངས་རྒྱས་སྲས་བཅས་ཐམས་ཅད་དང་། །ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་ལས། །ཡང་དེ་ཞིང་དང་མིང་དང་ནི། །དུས་དང་བསྐལ་པའི་མིང་དང་
ནི། །འཁོར་དང་དམ་པའི་ཆོས་དག་ཀྱང་། །གནས་པའི་སྒོ་ནས་དེར་འདོད་དོ།། ༈ བློ་ལྡན་རྣམ་པ་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

64

ཐམས་ཅད་དུ། །ཕུན་ཚོགས་སྐྱེད་དང་མི་སྐྱོ་དང་། །རྟག་ཏུ་སྒོམ་པར་བྱེད་པ་དང་། །ཏིང་འཛིན་ཉམས་
པ་མེད་པ་དང་། །བྱ་བ་འགྲུབ་དང་ལྷུན་གྲུབ་པའི། །བཟོད་པ་འཐོབ་ལ་ངེས་པར་འགྱུར།། ༈ མཆོད་
བསླབ་ཡང་དག་བླང་བ་དང་། །སྙིང་རྗེ་དགེ་བ་བསྒོམ་པ་དང་། །དེ་བཞིན་དགོན་པར་བག་ཡོད་
དང་། །ཐོས་དོན་ངོམས་མི་ཤེས་པ་ཉིད། །ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བརྟན་པ་ཡི། །གདོན་མི་ཟ་བར་བྱ་བ་
ཉིད།། ༈ འདོད་པའི་ཉེས་དམིགས་ཤེས་པ་དང་། །འཁྲུལ་པ་དག་ལ་རྟོག་པ་དང་། །སྡུག་བསྔལ་དང་དུ་
ལེན་ཉིད་དང་། །དགེ་བ་དག་ནི་སྒོམ་པ་དང་། །བདེ་ལ་རོ་མྱང་མེད་ཉིད་དང་། །མཚན་མ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ། །ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བརྟན་པ་ཡི། །རྟག་ཏུ་བྱ་བ་དག་ཡིན་ནོ།། ༈ ཆོས་སྦྱིན་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་
པ་དང་། །མི་སྐྱེ་བཟོད་པ་ཐོབ་ཉིད་དང་། །ཐེག་ཆེན་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་དང་། །མཐའ་ལ་སྙིང་རྗེ་
ལྡན་གནས་དང་། །ཤེས་རབ་བློ་དང་ལྡན་རྣམས་ཀྱི། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་པའི་གཙོ་བོར་འདོད།། ༈ མདོ་
སོགས་རྣམ་པའི་བྱེ་བྲག་གིས། །རིག་པའི་གནས་ནི་རྣམ་གཞག་པ། །ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བརྟན་པ་

ཡི། །ཆོས་རྣམས་གཞག་པ་ཡིན་ཞེས་བྱ།། ༈ དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་རྣམ་བདུན་ལ། །བརྟེན་ནས་བདེན་པ་
རྣམ་པར་གཞག། ༈ རིགས་པ་ཐེག་པ་རྣམ་གཞག་པ། །རྣམ་པ་བཞི་དང་རྣམ་གསུམ་ཉིད། །ཚུལ་
བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། །ཡང་དག་ལྟ་བ་འབྲས་ལྡན་དང་། །ཚད་མས་རྣམ་འབྱེད་བསམ་མི་

ཁྱབ། །རིགས་པ་བཞིར་ནི་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ བསམ་པ་དང་ནི་བཤད་ཉིད་དང་། །སྦྱོར་བ་དང་ནི་

ཚོགས་དག་དང་། །འགྲུབ་པའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཡིས། །ཐེག་པ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་འདོད།། ༈ མིང་དང་

དངོས་དག་ཕན་ཚུན་དུ། །གློ་བུར་བ་ནི་ཉིད་དུ་བཙལ། །འདོགས་པ་རྣམ་པ་གཉིས་པོ་འདིར། །དེ་ཙམ་

ཉིད་དུ་ཚོལ་བ་འོ།། ༈ ཐམས་ཅད་དམིགས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར། །ཡང་དག་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པ་བཞི། །ས་
རྣམས་ཀུན་ལ་བརྟན་པ་ཡི། །དོན་ཀུན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པར་འགྱུར། །འཆིང་བ་ཡི་ནི་རྟེན་དག་
དང་། །ལོངས་སྤྱོད་ས་བོན་རྒྱུ་མཚན་འདིར། །སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས། །རྟེན་བཅས་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

65

ས་བོན་བཅས་ཏེ་བཅིངས། །མདུན་བཞག་མཚན་མ་གང་ཡིན་དང་། །བདག་ཉིད་འདུག་པ་གང་ཡིན་
པ། །ཐམས་ཅད་རྣམ་འཇིག་བློ་ལྡན་གྱིས། །བྱང་ཆུབ་མཆོག་ནི་ཐོབ་པར་འགྱུར། །དེ་བཞིན་ཉིད་
དམིགས་ཤེས་པ་དང་། །གཉིས་སུ་འཛིན་པ་རྣམ་སྤངས་དང་། །གནས་ངན་ལེན་ལུས་མངོན་སུམ་པ། །བློ་ལྡན་དེ་ཟད་བྱེད་པར་འདོད། །དེ་བཞིན་ཉིད་དམིགས་ཡེ་ཤེས་ནི། །རྣམ་པ་ཐ་དད་མེད་
བསྒོམས་ཤིང་། །ཡོད་དང་མེད་དོན་མངོན་སུམ་པ། །རྣམ་རྟོག་དབང་འབྱོར་ཉིད་ཅེས་བྱ། །བྱིས་པ་

ཡང་དག་ཉིད་བསྒྲིབས་ནས། །ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་ཏུ་སྣང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་བསལ་

ནས། །ཡང་དག་ཉིད་ནི་ཀུན་ཏུ་སྣང་། །དོན་མེད་པ་དང་དོན་ཡོད་དག །མི་སྣང་སྣང་བ་ཡིན་ཞེས་
བྱ། །དེ་ནི་གནས་གཞན་གྱུར་པ་སྟེ། །འདོད་དགུར་སྤྱོད་ཕྱིར་ཐར་པ་ཡིན། །དོན་ཆེན་རྣམ་པ་ཐམས་
ཅད་དུ། །གཞན་དང་གཞན་རིགས་མཐུན་སྣང་བ། །བར་ཆད་བྱེད་ཡིན་དེ་ལྟ་བས། །ཡོངས་ཤེས་
བྱས་ནས་དེ་སྤང་ངོ་།། ༈ ཡོངས་སྨིན་རྣམ་པར་སྦྱང་བྱ་དང་། །ཐོབ་བྱ་སྨིན་པར་རུང་བྱ་དང་། །ཡང་དག་བཤད་པའི་དངོས་པོ་ནི། །བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་དཔག་ཏུ་མེད།། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་སྐྱེ་བ་

དང་། །མི་སྐྱེ་བ་ཡི་བཟོད་པ་ཉིད། །དྲི་མེད་མིག་ནི་དམན་པ་དང་། །ཟག་པ་ཟད་པ་ཉིད་དང་ནི། །དམ་

ཆོས་ཡུན་རིང་གནས་པ་དང་། །བྱེ་བྲག་ཤེས་སྤྱོད་ལོངས་སྤྱོད་ཉིད། །དེ་ལ་ཞུགས་པ་བློ་ལྡན་
གྱི། །བཤད་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཞེས་བྱ།། ༈ དམིགས་པ་ཆེ་བ་ཉིད་དང་ནི། །དེ་བཞིན་སྒྲུབ་པ་ཉིད་

དག་དང་། །ཡེ་ཤེས་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་དང་། །ཐབས་ལ་མཁས་པར་གྱུར་པ་དང་། །ཡང་དག་འགྲུབ་པ་ཆེན་པོ་དང་། །སངས་རྒྱས་ཕྲིན་ལས་ཆེན་པོ་སྟེ། །ཆེན་པོ་འདི་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། །ཐེག་
ཆེན་ཞེས་ནི་ངེས་པར་བརྗོད།། ༈ རིགས་དང་ཆོས་ལ་མོས་པ་དང་། །དེ་བཞིན་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པ་
དང་། །སྦྱིན་ལ་སོགས་པ་སྒྲུབ་པ་དང་། །སྐྱོན་མེད་པ་ལ་འཇུག་ཉིད་དང་། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་
སྨིན་བྱེད་དང་། །ཞིང་ནི་རྣམ་པར་སྦྱོང་བ་དང་། །མི་གནས་མྱ་ངན་འདས་པ་དང་། །བྱང་ཆུབ་མཆོག་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

66

དང་སྟོན་པ་འོ།། ༈ གཅིག་ནི་མོས་པ་དང་ལྡན་པ། །ལྷག་པའི་བསམ་པ་དག་པ་གཞན། །མཚན་མ་དང་

ནི་མཚན་མེད་དང་། །མངོན་པར་འདུ་བྱེད་མེད་སྤྱོད་པ། །ལྔ་པོ་འདི་དག་ས་ཀུན་ལ། །བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔའ་ཡིན་ཞེས་བྱ། ། ༈ འདོད་ལ་མ་ཆགས་ལས་གསུམ་རྣམ་པར་དག །ཁྲོ་བ་ཟིལ་གནོན་
ཡོན་ཏན་མཆོག་ལྷུར་ལེན། །ཆོས་ལས་མི་གཡོ་དེ་ཉིད་ཟབ་མོ་མཐོང་། །བྱང་ཆུབ་དགའ་ལྡན་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན། །ཕན་འདོགས་འདོད་དང་གནོད་པ་མེད་ལྟ་དང་། །གཞན་གྱི་གནོད་པ་དང་
དུ་ལེན་པ་དང་། །བརྟན་པ་བག་ཡོད་མང་དུ་ཐོས་པ་དང་། །གཞན་གྱི་དོན་བརྩོན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན། །རང་གིས་ཡོངས་སུ་གཟུང་བའི་ཉེས་དམིགས་ཤེས། །ལོངས་སྤྱོད་མ་ཆགས་ཞེ་ལ་
འཁོན་མི་འཛིན། །རྣལ་འབྱོར་རྒྱུ་མཚན་ལ་མཁས་ལྟ་ངན་མེད། །ནང་དུ་རབ་གནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཡིན། །བརྩེ་དང་ལྡན་པ་ངོ་ཚ་ཡོན་ཏན་གནས། །སྡུག་བསྔལ་དང་ལེན་རང་གི་བདེ་མ་
ཆགས། །དྲན་གཙོ་ཤིན་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་བདག །ཐེག་པ་མི་འཁྲུགས་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཡིན། །སྡུག་བསྔལ་སེལ་བ་སྡུག་བསྔལ་མི་བྱེད་ཉིད། །སྡུག་བསྔལ་བཟོད་པ་སྡུག་བསྔལ་
འཇིགས་པ་མེད། །སྡུག་བསྔལ་རྣམ་གྲོལ་སྡུག་བསྔལ་མི་རྟོག་པ། །སྡུག་བསྔལ་ཁས་ལེན་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ཡིན། །ཆོས་ལ་མི་དགའ་རང་བཞིན་ཆོས་ལ་དགའ། །ཆོས་ལ་སྨོད་ཅིང་ཆོས་ལ་མངོན་
པར་བརྩོན། །ཆོས་ལ་དབང་བ་ཆོས་ལ་མུན་པ་མེད། །ཆོས་གཙོར་བྱེད་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ཡིན། །ལོངས་སྤྱོད་བག་ཡོད་ངེས་ལ་བག་ཡོད་དང་། །བསྲུང་ལ་བག་ཡོད་དགེ་ལ་བག་ཡོད་དང་། །བདེ་ལ་བག་ཡོད་ཆོས་ལ་བག་ཡོད་དང་། །ཐེག་པ་བག་ཡོད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན། །མ་

གུས་ངོ་ཚ་ཉེས་ཆུང་ངོ་ཚ་དང་། །མི་བཟོད་ངོ་ཚ་ཡོངས་ཉམས་ངོ་ཚ་དང་། །རྣམ་འཕྲོ་ངོ་ཚ་ལྟ་ཆུང་ངོ་ཚ་དང་། །ཐེག་གཞན་ངོ་ཚ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན། །འདི་དང་ཕ་རོལ་དང་ནི་བཏང་སྙོམས་
དང་། །འདུ་བྱེད་ལྡན་དང་དབང་འབྱོར་ཉིད་ཐོབ་དང་། །མཚུངས་པར་སྟོན་དང་འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

67

ཡིས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཕན་འདོགས་བྱེད་ལ་འཇུག། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེ། །བློ་ལྡན་ཉིད་དང་གསལ་བའི་མཆོག །རྒྱལ་སྲས་རྒྱལ་བའི་གཞི་དང་ནི། །རྒྱལ་བྱེད་རྒྱལ་
བའི་མྱུ་གུ་དང་། །རྩལ་ལྡན་དང་ནི་འཕགས་མཆོག་དང་། །དེད་དཔོན་དང་ནི་གྲོགས་མཆོག་
དང་། །སྙིང་རྗེ་ཅན་དང་བསོད་ནམས་ཆེ། །དབང་ཕྱུག་དེ་བཞིན་ཆོས་དང་ལྡན།། ༈ དེ་ཉིད་བཟང་

རྟོགས་དོན་ཆེན་ལེགས་རྟོགས་དང་། །དོན་ཀུན་རྟོགས་དང་ཀུན་ཏུ་རྟོགས་པ་དང་། །ཐབས་རྣམས་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཁྱད་པར་རྒྱུ། །དེས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་འོ། །བདག་རྗེས་
རྟོགས་དང་ལྟ་བ་ཕྲ་རྟོགས་དང་། །རྣམ་རིག་སྣ་ཚོགས་རྣམ་པར་རྟོགས་དང་ཀུན། །ཡང་དག་མིན་རྟོག་
ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ། །དེས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་འོ། །མ་རྟོགས་རྟོགས་དང་རྗེས་སུ་
རྟོགས་པ་རྟོགས། །དངོས་མེད་རྟོགས་དང་རབ་ཏུ་སྐྱེ་བ་རྟོགས། །མ་རྟོགས་རྟོགས་པ་སོ་སོར་རྟོགས་
པའི་རྒྱུ། །དེས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་འོ། །དོན་མེད་རྟོགས་དང་དོན་དམ་རྟོགས་པ་དང་། །དོན་ཀུན་རྟོགས་དང་མཐའ་དག་དོན་རྟོགས་དང་། །རྟོགས་བྱ་རྟོགས་གཞི་རྟོགས་པ་རྟོགས་
པའི་རྒྱུ། །དེས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་འོ། །གྲུབ་པར་གྱུར་པ་རྟོགས་དང་གནས་རྟོགས་དང་། །ལྷུམས་རྗེས་རྟོགས་དང་རིམ་པ་རྟོགས་པ་དང་། །རབ་ཏུ་རྟོགས་དང་ཐེ་ཚོམ་བསལ་རྟོགས་
རྒྱུར། །དེས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་འོ།། ༈ བློ་དང་ལྡན་པ་བློ་ཐོབ་མ་ཐོབ་དང་། །རབ་གནས་རྟོགས་དང་རྗེས་སུ་རྟོགས་པ་དང་། །སོ་སོར་འཆད་བློ་རྗོད་མེད་ང་བཅོམ་དང་། །ང་ཅན་བློ་གྲོས་མ་སྨིན་ཡང་དག་སྨིན། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། ཡོན་ཏན་གྱི་ལེའུ་སྟེ་ཉི་ཤུ་

པའོ།། །།

༈ བརྩེ་དང་སྙན་པར་སྨྲ་བ་དང་། །བརྟན་པ་ཉིད་དང་ལག་བརྐྱང་ཉིད། །དགོངས་པ་ཟབ་མོ་ངེས་
འགྲེལ་པ། །འདི་དག་བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་རྟགས། །ཡོངས་གཟུང་མོས་པ་ཐོབ་པ་དང་། །མི་སྐྱོ་གཉིས་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

68

ཀྱིས་བསྡུ་བའི་ཕྱིར། །བསམ་པ་དང་ནི་སྦྱོར་བ་ལས། །རྟགས་ལྔར་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟག་ཏུ་ནི། །ཁྱིམ་པ་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་རྣམས་སུ། །གྱུར་ནས་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་
དུ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དོན་བྱེད་དོ། །ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བློ་ལྡན་གྱི། །རབ་བྱུང་ལེན་པས་ཐོབ་པ་
དང་། །ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཐོབ་པ་གཞན། །རབ་ཏུ་བྱུང་བར་སྟོན་བྱེད་ཡིན། །རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཕྱོགས་
དག་ནི། །ཡོན་ཏན་ཚད་མེད་རྣམས་དང་ལྡན། །དེ་ལྟས་སྡོམ་བརྩོན་ཁྱིམ་པ་ཡི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ལས་ཁྱད་འཕགས། །ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བརྟན་པ་ཡི། །ཕ་རོལ་སྡུག་པའི་འབྲས་བུ་དང་། །འདི་

ལ་དགེ་བ་འཇུག་འདོད་དང་། །མྱ་ངན་འདས་པར་འདོད་པ་དང་། །མ་དག་རྣམ་དག་རབ་དག་པ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བསམ་པར་འདོད། །ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བློ་ལྡན་པའི། །སྨོན་ལམ་དང་ནི་

སེམས་མཉམ་དང་། །བདག་པོར་གྱུར་པ་དག་དང་ནི། །འཁོར་སྡུད་པ་ཡིས་ཡོངས་སུ་འཛིན། །བློ་
ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ལས་དང་ནི། །གཞན་ཡང་སྨོན་ལམ་དག་དང་ནི། །ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་དབང་འབྱོར་
པའི། །དབང་གིས་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་ཡིན།། ༈ མཚན་ཉིད་གང་ཟག་བསླབ་པ་དང་། །ཕུང་པོ་གྲུབ་པ་
རྟགས་དང་ནི། །ངེས་པའི་ཚིག་དང་ཐོབ་པ་ཡིས། །གནས་པ་དང་ནི་ས་ཉིད་དོ།། ༈ སྟོང་པ་ཉིད་ནི་

མཆོག་རྟོགས་ནས། །ལས་རྣམས་ཆུད་མི་ཟ་བར་གནས། །བསམ་གཏན་རབ་བདེས་གནས་ནས་
ནི། །དེ་ཡི་འོག་ཏུ་འདོད་པར་སྐྱེ། །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་རྣམས། །འཁོར་བ་དག་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྔོ། །སེམས་ཀུན་ཉོན་མོངས་མེད་པར་ནི། །སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སྨིན་པར་བྱེད། །ཆེད་དུ་
བསམས་ཏེ་སྐྱེ་བས་ན། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་རྗེས་སུ་སྲུང་། །བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་དང་

འབྲེལ། །མཚན་མེད་གཅིག་ཏུ་ངེས་པའི་ལམ། །མཚན་མ་མེད་པར་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ། །ཞིང་ཡང་རྣམ་

པར་སྦྱོང་བ་སྟེ། །དེ་ཡི་འོག་ཏུ་སེམས་ཅན་ནི། །སྨིན་པར་བྱེད་པ་འགྲུབ་པར་འགྱུར། །ཏིང་ངེ་འཛིན་
དང་གཟུངས་རྣམས་དང་། །བྱང་ཆུབ་རྣམ་པར་དག་པ་ཉིད། །རྣམ་པར་གཞག་པ་འདི་དག་གིས། །ས་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

69

ཡི་མཚན་ཉིད་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྟ་བ་རྣམ་དག་པ། །ཚུལ་ཁྲིམས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་

དག་མཉམ་པར་བཞག །ཆོས་ལ་ང་སྤངས་རྒྱུད་དང་ཀུན་ཉོན་མོངས། །རྣམ་པར་བྱང་བ་ཐ་དད་ང་རྒྱལ་མེད། །སྐད་ཅིག་གཅིག་བློ་ཐོབ་པ་བཏང་སྙོམས་པ། །ཞིང་རྣམས་སྦྱོང་བ་སེམས་ཅན་སྨིན་བྱེད་
པར། །མཁས་པ་མཐུ་ཆེན་ལུས་ཡོངས་རྫོགས་པ་དང་། །ངེས་པར་སྟོན་ལ་མཁས་པ་དབང་བསྐུར་
ཡིན།། ༈ ཆོས་ཉིད་རབ་ཏུ་རྟོགས་ནས་འདིར། །ལྷག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྷག་སེམས་དང་། །ལྷག་པའི་

ཤེས་རབ་ལ་རྗེས་སློབ། །ཤེས་རབ་སྤྱོད་ཡུལ་གཉིས་ཡིན་ཏེ། །ཆོས་ཀྱི་དེ་ཉིད་དང་དེ་ནི། །མི་ཤེས་
ཤེས་སོགས་འཇུག་པ་ཉིད། །ཤེས་རབ་སྤྱོད་ཡུལ་དེ་ལྟ་བས། །དེ་ས་གཉིས་ལ་རྣམ་པར་

གནས། །བསླབ་པ་རྣམས་དང་བསྒོམ་པ་ཡིས། །འབྲས་བུ་གཞན་ནི་རྣམ་པ་བཞི། །མཚན་མེད་འདུ་
བྱེད་དང་བཅས་པར། །གནས་པ་འབྲས་བུ་དང་པོ་ཡིན། །དེ་ཉིད་མངོན་འདུ་བྱེད་མེད་དང་། །ཞིང་ནི་

རྣམ་པར་དག་པ་དག །འབྲས་བུ་གཉིས་པར་འདོད་པ་ཡིན། །སེམས་ཅན་སྨིན་པར་འགྲུབ་ཉིད་
དང་། །ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་རྣམས་ནི། །འགྲུབ་པ་འབྲས་བུ་དམ་པ་ཡིན། །འབྲས་བུ་རྣམ་པ་
འདི་བཞི་ནི། །ས་བཞི་པོ་ལ་ཡང་དག་བརྟེན།། ༈ ཆོས་ཉིད་རབ་ཏུ་རྟོགས་ནས་འདིར། །ཚུལ་ཁྲིམས་

ཀྱི་ནི་ཕུང་པོ་སྦྱོང་། །དེ་ཡི་འོག་ཏུ་ཏིང་འཛིན་དང་། །ཤེས་རབ་ཕུང་པོ་རྣམ་པར་སྦྱོང་། །དེ་ལས་

གཞན་པ་དག་ལ་ནི། །སྒྲིབ་རྣམ་བཞི་དང་ཐོགས་པ་ཡི། །སྒྲིབ་པ་ལས་ཀྱང་རྣམ་གྲོལ་དང་། །གྲོལ་བའི་

ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་སྦྱོང་།། ༈ ས་རྣམས་ཐམས་ཅད་མ་གྲུབ་དང་། །གྲུབ་པ་དག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ། །གྲུབ་པ་དག་ཀྱང་མ་གྲུབ་དང་། །གྲུབ་པ་དག་ཏུ་ཡང་འདོད་དོ། །གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་རྣམ་གཞག་བཞིན། །ཡིད་

ལ་བྱེད་པས་དེ་རྟོག་པར། །ཤེས་པའི་ཕྱིར་དང་དེ་ཉིད་ལ། །རྣམ་མི་རྟོག་ཕྱིར་རྣམ་ཤེས་བྱ། །སོ་སོར་
རང་རིག་བྱ་ཕྱིར་དང་། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་ཕྱིར། །ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བསྒོམ་པ་
དང་། །གྲུབ་པ་ཡང་ནི་བསམ་མི་ཁྱབ།། ༈ སྣང་དང་བཅས་དང་མོས་པ་དང་། །མ་ཞུམ་པ་དང་མི་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

70

དམན་ཉིད། །གཞན་དྲིང་མི་འཇོག་བདག་ཉིད་དང་། །ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་རྟོགས་པ་དང་། །ཀུན་ལ་
སེམས་ནི་མཉམ་པ་དང་། །བཀྲི་དང་རྗེས་སུ་ཆགས་མེད་དང་། །ཐབས་ཤེས་འཁོར་དུ་སྐྱེ་བ་ནི། །ཀུན་

ལ་རྟགས་སུ་འདོད་པ་ཡིན། །འདུན་པ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཆགས་དང་འཁུ་བའི་སྙིང་མེད་ཁྲོ་མེད་ལེ་ལོ་
མེད། །བྱམས་དང་སྙིང་རྗེ་མིན་པའི་བསམ་མེད་བློ་གྲོས་ངན་རྟོག་རྣམ་རྟོག་འཕྲོགས་པ་མེད། །བློ་
གྲོས་རྣམ་པར་གཡེངས་མིན་བདེ་བས་མི་འཕྲོགས་སྡུག་བསྔལ་དག་གིས་གནོད་པ་མེད། །དགེ་བའི་

བཤེས་ལ་ཉེ་བར་བརྟེན་ཅིང་ཐོས་པ་ལྷུར་ལེན་སྟོན་པ་མཆོད་ལ་བརྩོན། །ཐབས་མཆོག་ཤེས་པ་གང་
ཞིག་བསོད་ནམས་ཡང་དག་བསྡུས་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེན་ཀུན། །གཞན་དང་ཐུན་མོང་བྱས་ནས་ཉིན་
གཅིག་བཞིན་དུ་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཡོངས་བསྔོ་ཞིང་། །བཟང་པོའི་གནས་སུ་སྐྱེས་པས་རྟག་ཏུ་
དགེ་བྱེད་མངོན་ཤེས་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱིས་རྩེན། །སངས་རྒྱས་སྲས་དེ་ཀུན་གྱི་བླ་ན་འདུག་པ་ཡོན་
ཏན་གཏེར་དུ་ཤེས་པར་བྱ།། ༈ ས་རྣམས་ཀུན་ལ་རྣམ་ཀུན་ཏུ། །བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ནི། །ཞི་

གནས་ལྷག་མཐོང་གཉིས་ཀ་ལ། །ལྔ་པོའི་བདག་ཉིད་དག་ཏུ་འདོད།། ༈ བྱང་ཆུབ་ལ་ནི་ཉེ་བ་
དང་། །སེམས་ཅན་དོན་སྒྲུབ་མཐོང་བ་ལ། །རབ་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེ་འགྱུར་ཏེ། །དེ་ཕྱིར་རབ་དགའ་ཞེས་
བརྗོད་དོ། །འཆལ་ཚུལ་རྩོལ་བའི་དྲི་བྲལ་ཕྱིར། །དྲི་མ་མེད་པའི་ས་ཞེས་བྱ། །ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་ཆེན་པོ་

ནི། །བྱེད་པའི་ཕྱིར་ན་འོད་བྱེད་པའོ། །འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་ཆོས། །རབ་ཏུ་སྲེག་བྱེད་
འོད་ལྟ་བུ། །དེ་དང་ལྡན་ཕྱིར་ས་དེ་ནི། །གཉིས་པོ་སྲེག་པས་འོད་འཕྲོ་ཅན། །སེམས་ཅན་རྣམས་
ཡོངས་སྨིན་བྱེད་ཅིང་། །རང་གི་སེམས་ཀྱང་བསྲུང་བའི་ཕྱིར། །བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་སྦྱང་དཀའ་

བ། །དེ་ཕྱིར་སྦྱང་དཀའ་ཞེས་བྱ་འོ། །ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་བརྟེན་ནས། །འཁོར་བ་དང་ནི་མྱ་ངན་
འདས། །གཉིས་འདིར་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། །མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ས་ཞེས་བཤད། །བགྲོད་གཅིག་

ལམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། །རིང་དུ་སོང་བའི་སར་འདོད་དོ། །འདུ་ཤེས་གཉིས་ཀྱིས་མི་གཡོའི་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

71

ཕྱིར། །མི་གཡོ་བ་ཞེས་ངེས་པར་བརྗོད། །སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་བློ་བཟང་། །ས་དེ་ལེགས་པའི་བློ་
གྲོས་ཡིན། །སྤྲིན་བཞིན་གཉིས་ཀྱིས་ནམ་མཁའི་ཆོས། །ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ན་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན། །དགེ་བ་སྒྲུབ་པ་སྣ་ཚོགས་ལ། །དགའ་བས་རྟག་པར་ཐམས་ཅད་དུ། །གནས་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ཡི། །ས་རྣམས་གནས་པ་ཡིན་པར་འདོད། །འབྱུང་པོ་དཔག་མེད་འཇིགས་མེད་ཕྱིར། །དཔག་ཏུ་མེད་
པ་དེ་དག་ལ། །ཕྱི་ཕྱིར་གོང་དུ་འགྲོ་ལྡན་ཕྱིར། །དེ་དག་ཉིད་ནི་སར་འདོད་དོ།། ༈ ས་འཐོབ་པ་ནི་མོས་
པ་དང་། །སྤྱོད་པ་དག་ལ་འཇུག་པ་དང་། །རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དང་ས་རྣམས་ནི། །འགྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་
རྣམ་པ་བཞི། །ལུས་ཅན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དང་། །ཐེག་པ་དམན་ལ་མོས་པ་རྣམས། །གཉིས་ཀ་འདུན་
པར་བྱ་བ་དང་། །གདུལ་བྱའི་ཕྱིར་ནི་བརྟན་རྣམས་ཀྱི། །སྤྱོད་པ་བཞི་པོ་མདོ་བཞིན་དུ། །རྗེས་སུ་
འབྲངས་ནས་བཤད་པ་ཡིན།། ༈ སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བརྩེ་བ་ཅན། །ཕྲད་དང་བྲལ་བའི་དགོངས་པ་
ཅན། །མི་འབྲལ་བ་ཡི་དགོངས་པ་ཅན། །ཕན་བདེ་དགོངས་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ། །ཐུབ་པ་སྒྲིབ་ཀུན་
ངེས་པར་གྲོལ། །འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན། །ཁྱོད་ཀྱི་མཁྱེན་པས་ཤེས་བྱ་
ཁྱབ། །ཐུགས་གྲོལ་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སེམས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །ཉོན་མོངས་མ་
ལུས་ཐམས་ཅད་འཇོམས། །ཉོན་མོངས་འཇོམས་མཛད་ཉོན་མོངས་ལ། །བརྩེ་བཅས་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་ཆགས་མི་མངའ། །ཐོགས་པར་མི་མངའ་རྟག་པར་ནི། །མཉམ་པར་
བཞག་ཅིང་འདྲི་ཀུན་གྱི། །ལན་ལྡོན་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ རྟེན་དང་བརྟེན་པ་བཤད་བྱ་
དང་། །གསུང་དང་མཁྱེན་པ་འཆད་བྱེད་ལ། །བློ་གྲོས་རྟག་ཐོགས་མི་མངའ་བ། །ལེགས་སྟོན་ཁྱོད་ལ་
ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ གཤེགས་ནས་སྤྱོད་པ་མཁྱེན་མཛད་དེ། །དེ་དག་སྐད་ཅིག་སེམས་ཅན་གྱི། །འོང་
དང་འགྲོ་དང་ངེས་འབྱུང་ལ། །ལེགས་འདོམས་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ ལུས་ཅན་ཀུན་གྱིས་ཁྱོད་
མཐོང་ན། །སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ལགས་པར་འཚལ། །མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་རབ་དང་བར། །མཛད་པ་ཁྱོད་

མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་་བྱམས་པ་མགོན་པོ།

72

ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ ལེན་དང་གནས་དང་གཏོང་བ་དང་། །སྤྲུལ་དང་ཡོངས་སུ་སྒྱུར་བ་དང་། །ཏིང་

ངེ་འཛིན་དང་ཡེ་ཤེས་ལ། །མངའ་བརྙེས་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ ཐབས་དང་སྐྱབས་དང་དག་པ་དང་། །ཐེག་ཆེན་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ལ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་རབ་སླུ་བའི། །བདུད་འཇོམས་ཁྱོད་
ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ རང་གཞན་དོན་དུ་ཡེ་ཤེས་དང་། །སྤངས་དང་ངེས་འབྱུང་བགེགས་མཛད་པར། །སྟོན་མཛད་མུ་སྟེགས་གཞན་དག་གིས། །མི་བརྫི་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ བསྲུང་མེད་
བསྙེལ་བ་མི་མངའ་བར། །འཁོར་གྱི་ནང་ན་བག་བརྐྱང་གསུང་། །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་གཉིས་སྤངས་

པ། །འཁོར་སྡུད་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ ཀུན་མཁྱེན་ཁྱོད་ལ་རྒྱུ་བ་དང་། །གནས་པ་ཀུན་ལ་རྟག་
པར་ནི། །ཀུན་མཁྱེན་མིན་སྤྱོད་མི་མངའ་སྟེ། །ཡང་དག་དོན་ལྡན་ཁྱོད་ཕྱག་འཚལ།། ༈ སེམས་ཅན་
ཀུན་གྱི་བྱ་བ་ལ། །ཁྱོད་ནི་དུས་ལས་མི་འདའ་བས། །མཛད་པར་རྟག་ཏུ་དོན་མངའ་བ། །མི་བསྙེལ་
ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་ཉིན་མཚན་དུ། །ལན་དྲུག་ཏུ་ནི་སོ་སོར་
གཟིགས། །ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ། །ཕན་དགོངས་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ སྤྱོད་པ་དང་ནི་

རྟོགས་པ་དང་། །ཡེ་ཤེས་དང་ནི་ཕྲིན་ལས་ཀྱིས། །ཉན་ཐོས་རང་སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི། །བླ་མ་ཁྱོད་ལ་
ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ སྐུ་གསུམ་དག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཆེ། །རྣམ་པ་ཀུན་བརྙེས་ཐམས་ཅད་དུ། །སེམས་
ཅན་ཀུན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་དག །གཅོད་པ་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ འཛིན་པ་མི་མངའ་ཉེས་མི་

མངའ། །རྙོག་པ་མི་མངའ་མི་གནས་པ། །མི་གཡོ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ལ། །སྤྲོས་མེད་ཁྱོད་ལ་
ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༈ དམ་པའི་དོན་ནི་གྲུབ་པ་སྟེ། །ས་ཀུན་ལས་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་། །སེམས་ཅན་ཀུན་
གྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རྣམ་གྲོལ་མཛད། །ཡོན་ཏན་མི་ཟད་མཉམ་མེད་
ལྡན། །འཇིག་རྟེན་དག་ཀྱང་དཀྱིལ་འཁོར་ནའང་། །སྣང་ལ་ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱིས། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མི་

མཐོང་ངོ་། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་ཡི་མཐུས། །གདུལ་བྱའི་སྐལ་བ་ཇི་བཞིན་དུ། །སྲིད་པ་ཇི་ལྟར་གནས་ཀྱི་

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

73

བར། །དེ་ཡི་མཛད་པ་རྒྱུན་མི་འཆད། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས། སྤྱོད་པ་དང་མཐར་ཐུག་
པའི་ལེའུ་སྟེ། ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་པའོ།། །། ༈ ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ཅེས་བྱ་བའི་ཚིག་ལེའུར་
བྱས་པ་འཕགས་པ་བྱམས་པས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།། །།རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཤཱཀྱ་སིཾ་ཧ་དང་ཞུ་ཆེན་གྱི་

ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་དཔལ་བརྩེགས་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་སླད་ཀྱི་པཎྜི་ཏ་པ་ར་ཧི་ཏ་དང་

བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོ་སད་ཛན་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་དགེ་སློང་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཅུང་ཟད་བཅོས་ཏེ་ལེགས་པར་བཤད་
ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།། །།

མཇུག་གི་ཤླཽ་ཀ་གཅིག་པུ་འདི་འགྲོ་དོན་འཕེལ་བ་དང་གཞུང་གཞན་ན་འདུག་པ་ལྟར་བྲིས་པའོ།། །།མངྒ་ལཾ།

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྩ་བ།

75

༄༅། །ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་
ངོགས་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

མཛད་པ་པོ། འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

77

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས།

མཆོད་བརྗོད་སོགས།

༄༅། །དུས་གསུམ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཁྱེན་བརྩེ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་རྒྱལ་
ཚབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཞབས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཞིང་སྐྱབས་སུ་ཉེ་བར་མཆིའོ། །བརྩེ་བ་
ཆེན་པོས་ཉེ་བར་བཟུང་དུ་གསོལ། བྱམས་དང་སྙིང་རྗེའི་ཆ་ཤས་ཡོངས་སུ་རྫོགས། །མི་ཤེས་
མུན་པའི་ཚོགས་བཅས་དྲུང་ཕྱུང་ནས། །ལེགས་པར་བཤད་པའི་བདུད་རྩི་ཅི་ཡང་

འཛག །བྱམས་མགོན་མཚན་མོའི་མགོན་པོ་རྟག་ཏུ་རྒྱལ། །མཁྱེན་པའི་གཏིང་མཐའ་དཔག་

པར་མི་ནུས་ཤིང་། །རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་རླབས་འཕྲེང་ཆལ་ཆིལ་གཡོ། །ལེགས་བཤད་རིན་

ཆེན་གཏེར་གྱུར་ཐོགས་མེད་དང་། །དེ་གཅུང་དབྱིག་གཉེན་ཞབས་ལ་གུས་པས་འདུད། །བློ་
གྲོས་བརྟན་པའི་དཔུང་ཚོགས་ཡན་ལག་བཞིས། །སྲིད་ཞིའི་དགྲ་སྡེ་མ་ལུས་ཕམ་མཛད་
དེ། །ཐུབ་དབང་འཛིན་མའི་ཁྱོན་ལ་དབང་བསྒྱུར་བའི། །དཔའ་བོ་ཆེན་པོ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ་
དང་། །དགེ་བསྙེན་བཙུན་པ་དེ་ལའང་བདག་ཅག་དད། །བྱམས་མགོན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་

ས་ལ། །དབང་བསྒྱུར་བླ་མ་རྒྱལ་ཚབ་ཆོས་ཀྱི་རྗེ། །གང་དེའི་དགེ་ལེགས་རྨད་བྱུང་མཛད་པ་

78

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དེས། །ད་དུང་སྲིད་མཐའི་བར་དུ་བདག་སྐྱོངས་མཛོད། །བྱམས་མགོན་གསུང་གི་ལེགས་པར་
བཤད་པའི་ཕུལ། །རྒྱལ་སྲས་དཔའ་བོ་རྣམས་ཀྱི་འདུལ་བ་མཆོག །ཐེག་ཆེན་མདོ་སྡེ་ཀུན་གྱི་

མཛེས་པའི་རྒྱན། །ལོག་རྟོག་དྲི་མས་བསླད་པར་གྱུར་པ་འདི། །སེལ་བར་བྱེད་པའི་བྱི་དོར་
བདག་གིས་བྱ། །ཕྱོགས་སུ་འཛིན་པའི་ཆང་གིས་རབ་ཏུ་མྱོས། །༼༢༽ལེགས་ཉེས་འབྱེད་
པའི་འདྲེན་བྱེད་ལྡོངས་གྱུར་པའི། །འགའ་ཡི་ཡིད་ལ་འབབ་པར་མི་འགྱུར་མོད། །གཟུར་གནས་
བློ་དང་ལྡན་པའི་སྐྱེ་བོ་ལ། །མཁས་པའི་མན་ངག་ཇི་བཞིན་བཤད་ཀྱི་ཉོན། །དེ་ཡང་མཆོད་རྟེན་
བརྒྱད་ཀྱི་བསྟོད་པ་ལས། དང་པོ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་ཐུགས་བསྐྱེད་ནས། །བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་ཚོགས་བསགས་ཤིང་། །བར་དུ་གཅོད་པའི་བདུད་བཞི་འཇོམས་མཛད་
པའི། །བཅོམ་ལྡན་སེང་གེ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། འོ་སྐོལ་གྱི་སྟོན་པ་
མཉམ་མེད་ཤཱཀྱའི་རྒྱལ་པོས། དང་པོ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་ཐུགས་བསྐྱེད། བར་དུ་བསྐལ་པ་
གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་ཚོགས་བསགས། མཐར་བདུད་བཞི་བཅོམ་ནས། རྡོ་རྗེ་གདན་གྱི་སྤོ་ལ་
མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་གསུམ་པ་གསུམ་དུ་བསྐོར་བ་ནི་

འདི་སྐད་ཐོས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དང་པོ་ཡུལ་ཝ་ར་ན་སིར་དྲང་སྲོང་སྨྲ་བ་རི་དྭགས་
ཀྱི་ནགས་སུ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་ལ་འཕགས་པའི་བདེན་
པ་བཞིའི་རྣམ་པ་བསྟན་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ངོ་མཚར་རྨད་དུ་བྱུང་བ་སྔོན་ལྷར་གྱུར་པའམ།
མིར་གྱུར་པ་སུས་ཀྱང་མཐུན་པར་འཇིག་རྟེན་དུ་མ་བསྐོར་བ་གཅིག་རབ་ཏུ་བསྐོར་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རབ་ཏུ་བསྐོར་བ་དེ་ཡང་བླ་ན་མཆིས་པ་༼༣༽སྐབས་
མཆིས་པ། དྲང་བའི་དོན། རྩོད་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་ལགས་ལ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་
རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་མཆིས་པ་ལས་བརྩམས། སྐྱེ་བ་མ་མཆིས་པ་དང་། འགག་པ་མ་མཆིས་

79

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པ་དང་། གཟོད་མ་ནས་ཞི་བ་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཉིད་ལས་

བརྩམས་ནས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་སྨོས་པའི་རྣམ་

པས་ཆེས་ངོ་མཚར་རྨད་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་གཉིས་པ་བསྐོར་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་དེ་ཡང་། བླ་ན་མཆིས་པ། སྐབས་མཆིས་པ། དྲང་བའི་དོན།
རྩོད་པའི་གཞིར་གྱུར་པ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་

མཆིས་པ་ཉིད་ལས་བརྩམས། སྐྱེ་བ་མ་མཆིས་པ་དང་། འགག་པ་མ་མཆིས་པ་དང་། གཟོད་མ་
ནས་ཞི་བ་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཉིད་ལས་བརྩམས་ནས།

ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་ལ། ལེགས་པར་རྣམ་པར་ཕྱེ་བ་དང་ལྡན་པ། ངོ་མཚར་རྨད་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་གསུམ་པ་བསྐོར་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་

ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་འདི་ནི། བླ་ན་མ་མཆིས་པ། སྐབས་མ་མཆིས་པ། ངེས་པའི་དོན་
ལགས་ཏེ། རྩོད་པའི་གཞིར་གྱརུ་པ་མ་ལགས་སོ། །ཞེས་དང་པོ་བདེན་པ་བཞི། བར་པ་མཚན་

ཉིད་མེད་པ། ཐ་མ་ལེགས་པར་རྣམ་པར་ཕྱེ་བ་དང་གསུམ་བསྐོར་བ་ལས། དང་པོ་གཉིས་དྲང་

དོན་དང་། ཐ་མ་ངེས་དོན་དུ་གསལ་བར་གསུངས་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བ་ལ།
རྗེ་བཙུན་གྱིས་མདོའི་དངོས་བསྟན་ལྟར། འཁོར་ལོ་དང་པོ་གཉིས་དྲང་དོན་དགོངས་པ་ཅན། ཐ་མ་ངེས་དོན་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ། འབྱེད་རྣམ་པ་གཉིས་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་བརྩམས་

པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་། ལེགས་པར་རྣམ་པར་ཕྱེ་ཞེས་པའི་དོན། མཚན་ཉིད་གསུམ་པོ་ལེགས་པར་ཕྱེ་ནས་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་དང་བྲལ་བ་དབུ་མའི་ལམ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་

ཚུལ་ཡང་། ཀུན་བརྟགས་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་བཀག་པས་རྟག་པའི་མཐའ་ཁེགས། གཞན་
དབང་དང་ཡོངས་གྲུབ་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པ་བཀག་པས་ཆད་པའི་མཐའ་ཁེགས། དེ་འདྲ་

80

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བའི་ཚུལ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ནི། དབུས་དང་མཐའ་རྣམ་པའི་འབྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཏེ། དེའི་

མགོ་རུ། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་ཡོད། །དེ་ལ་གཉིས་པོ་ཡོད་མ་ཡིན། །སྟོང་པ་ཉིད་ནི་འདི་

ལ་ཡོད། །དེ་ལ་ཡང་ནི་དེ་ཡོད་དོ། །ཡོད་པས་མེད་པས་ཡོད་པས་ན། །འདི་ནི་དབུ་མའི་ལམ་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། མཇུག་ཏུའང་། དབུས་རྣམ་འབྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་༼༤༽ཏེ། །རྟོགས་
པར་དཀའ་དང་སྙིང་པོའི་དོན། །དོན་ཆེན་དེ་བཞིན་ཀུན་གྱི་དོན། །དོན་མེད་ཐམས་ཅད་གསལ་
བའོ། །ཞེས་འབྱུང་། མཐའ་གཉིས་སྤངས་པའི་ལམ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས། ཆོས་འཁོར་བ་འགྲུབ་
པའི་གཞི། གཞན་དབང་འཁྲུལ་པ་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་མ་ལུས་པར་སྤངས་ནས་སྒྲིབ་
གཉིས་གནས་མ་ལུས་པར་གྱུར་པའི་མྱང་འདས་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་ཚུལ་དཔེ་དང་བཅས་པ་ནི།

ཆོས་དང་ཆོས་ཉིད་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་དེ།
དེའི་མགོར། གང་ཞིག་ཡོངས་སུ་ཤེས་ནས་སྤང་བྱ་ཞིང་། །གཞན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་མངོན་སུམ་
ཉིད་བྱ་བ། །དེས་ན་དེ་དག་མཚན་ཉིད་རྣམ་དབྱེ་བ། །བྱེད་པར་འདོད་ནས་བསྟན་བཅོས་འདི་
བརྩམ་མོ། །ཞེས་དང་། མཇུག་ཏུའང་། མེད་པའི་ཆོས་རྣམས་དཔེར་བྱས་ན། །སྒྱུ་མ་སྨིག་རྒྱུ་
ལ་སོགས་བཞིན། །གནས་ཡོངས་གྱུར་པ་དཔེར་བྱས་ན། ནམ་མཁའ་ཆུ་དང་གསེར་བཞིན་

ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། མཐའ་གཉིས་སྤངས་པའི་ལམ་དེ་གཞིར་བཟུང་ནས། རྒྱལ་བའི་

སྲས་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིབ་གཉིས་གནས་མ་ལུས་པར་གྱུར་པའི་རྣམ་པ་ཀུན་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་
ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་འདི་ཉིད་ཀྱིས་གཏན་ལ་འབེབ་པར་
བྱེད་དེ། རྒྱས་པར་འོག་ཏུ་འཆད་དོ། །འཁོར་ལོ་བར་པའི་དངོས་བསྟན་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་དང་། སྦས་དོན་མངོན་
པར་རྟོགས་པ་བརྒྱད་ཀྱི་རིམ་པ་གཉིས་པ་བྱུང་བ་ལས། དངོས་བསྟན་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རིམ་པ་

81

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།དེ་ནི་སེམས་ཉིད་འོད་གསལ་བ་དང་། སྒྲིབ་གཉིས་གློ་བུར་བར་དཔལ་ཕྲེང་གི་མདོ་དང་། སྙིང་

པོའི་མདོ་སོགས་ཀྱི་གྲོགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲུབ་སྟེ། ཉེར་ལེན་གྱི་གཞི་ཁམས་རྐྱེན་བྱང་ཆུབ།
ཡོན་ཏན་འཕྲིན་ལས་བཞི་ལ་བརྟེན་ནས། མཐར་ཐུག་གི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་འགྲུབ་ཚུལ་ནི།

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་བླ་མའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད། སྦས་དོན་མངོན་

པར་རྟོགས་པ་བརྒྱད་༼༥༽པོ་དེ་ཡང་མཁྱེན་གསུམ་བསྒོམ་བྱའི་རྣམ་པར་བཟུང་། དེ་སྦྱོར་བ་

བཞི་དང་། སྒྲུབ་པ་བཞིས་ཉམས་སུ་བླངས་པ་ལས། ཆོས་སྐུ་འགྲུབ་ཚུལ་ནི། བསྟན་བཅོས་
ཆེན་པོ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད། དེས་ན། བསྟན་བཅོས་
ཕྱི་མ་གཉིས་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཅན་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བ་རྣམས་རྗེས་སུ་འཛིན་
པའི་ཐབས་ཡིན་ལ། སྔ་མ་གསུམ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཅན་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་སེམས་
ཙམ་པ་རྣམས་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཐབས་ཡིན་པས་ལྔ་ཀའང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྡེ་སྣོད་
དང་། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་སྣོད་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་

ནས་ཀྱང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྡེ་སྣོད་ཀྱི་མ་མོ་ཞེས་ཀྱང་བྱ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྡུས་པ་ཞེས་ཀྱང་
བྱ། ཆུད་ཟ་བ་དང་། ཆུད་ཟ་བ་མ་ཡིན་པའི་ལམ་འགྲེལ་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱ། འགྲིབ་པ་མེད་པའི་ཡེ་

ཤེས་རྣམ་པར་དག་པའི་རྩ་བ་ཞེས་ཀྱང་བྱ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ཞེས་ཀྱང་བྱ་བ་འདི་

བཤད་པར་བྱ་བའི་ཆོས་སོ། །འདི་ལ་མཚན་གྱི་དོན། འགྱུར་གྱི་ཕྱག གཞུང་གི་དོན། འཇུག་
གི་དོན། དང་པོ་ནི། རྒྱ་གར་ན་སྐད་རིགས་བཞི་ཡོད་པའི་ནང་ནས་སཾ་ཀྲྀ་ཏ་ལྷ་ཡི་སྐད་དུ་

བསྟན་བཅོས་འདི་མིང་ལ། མཧཱ་ཡཱ་ན་སུ་ཏྲ་ཨ་ལཾ་ཀ་ར་ན་མ། དེ་བོད་ཀྱི་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན། མཧཱ་
ནི་ཆེན་པོ། ཡཱ་ན་ཐེག་པ། སུ་ཏྲ་ནི་མདོ་སྡེ། ཨ་ལཾ་ཀ་ར་ནི་རྒྱན། ན་མ་ནི་ཞེས་བྱ་བ། གཞུང་ཁ་
ཅིག་ལས་ཀཱ་རི་ཀཱ་འབྱུང་བ་ལྟར་ན། ཚིགས་ལེའུ་བྱས་པའོ། །བསྟན་བཅོས་འདི་ལ། ཐེག་པ་

82

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཆེན་པོ་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། འདིས་ཆེན་པོ་བདུན་དང་ལྡན་པའི་ཐེག་ཆེན་བརྗོད་བྱའི་གཙོ་
བོར་སྟོན་པའི་ཕྱིར། ཆེན་པོ་བདུན་ནི། དམིགས་པ་ཆེ་བ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་སྣོད་ལ་དམིགས།

བསྒྲུབ་པ་ཆེ་བ་རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་དོན་སྒྲུབ། ཡེ་ཤེས་ཆེ་བདག་མེད་གཉིས་ཀ་རྟོགས་པའི་

ཡེ་ཤེས་དང་ལྡན། བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་བ་བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་གུས་སྦྱོར་དང་རྟག་སྦྱོར་གྱི་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས། ཐབས་༼༦༽མཁས་པ་ཆེ་བ་ཉོན་མོངས་མེད་བཞིན་དུ་

འཁོར་བར་གཞན་དོན་བྱེད། འཕྲིན་ལས་ཆེ་བ་མྱ་ངལ་ལས་འདས་པ་ནས། མངོན་པར་རྫོགས་
པར་བྱང་ཆུབ་པའི་བར་རྣམས་སྟོན། འབྲས་བུ་འགྲུབ་པ་ཆེ་བ། སྟོབས་བཅུ། མི་འཇིགས་པ་
བཞི། མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་འགྲུབ་བོ། །དེ་ཡང་། དམིགས་པ་ཆེ་བ་ཉིད་དང་ནི། །དེ་བཞིན་
སྒྲུབ་པ་གཉིས་དག་དང་། །ཡེ་ཤེས་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་དང་། །ཐབས་ལ་མཁས་པར་གྱུར་པ་དང་། །ཡང་དག་འགྲུབ་པ་ཆེན་པོ་དང་། །སངས་རྒྱས་འཕྲིན་ལས་ཆེན་པོ་སྟེ། །ཆེན་པོ་འདི་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། །ཐེག་ཆེན་ཞེས་ནི་ངེས་པར་བརྗོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །བསྟན་བཅོས་
འདི་ཆོས་ཅན། ཐེག་ཆེན་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོའི་སྡེ་
ཀུན་གྱི་སྒྲ་དོན་གང་རུང་ལ་བརྒྱན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་སྐད་དུའང་བློ་བརྟན་གྱིས། ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་མདོ་མཐའ་དག་ལ་བརྒྱན་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྒྱན་གྱི་དོན་འོག་ཏུ་འཆད། མདོར་བསྡུས་ནས་སྟོན་པས་མདོ། དེའི་རིགས་སུ་གཏོགས་པས་སྡེ། ཞེས་སྒྲ་བཤད།
དེ་ཡང་མཚན་ཉིད་བཞི་ལྡན་ཅིག་དགོས། གང་དུ་ཆོས་སྟོན་པའི་གནས། བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་

མཚན་ཉིད། ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ལ་སོགས་པའི་ཆོས། དགོངས་ལྡེམས་དགོངས་ལ་སོགས་
པའི་དོན་སྟོན་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། གནས་རྣམས་དང་ནི་མཚན་ཉིད་དང་། །ཆོས་དོན་སྨོས་ཕྱིར་

མདོ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་མིང་དེ་སྐད་སྒྲོག་པས་སོ། །ཚིགས་ལེའུར་བྱས་པ་ནི་

83

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཚིགས་བཅད་བསྒྲིགས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། བསྟན་བཅོས་འདི་བསྒྱུར་བའི་ཐོག་མར་སངས་
རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། བསྟན་བཅོས་འདི་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྣོད་དུ་རྟོགས་པ་དང་། འདིའི་འགྱུར་མཐར་ཕྱིན་པ་དང་། ཕྱག་

འཚལ་བ་པོ་སྐྱེས་བུ་དམ་པར་རྟོགས་པའི་དོན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་
བརྗོད་བྱ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཚད་མས་སྒྲུབ་༼༧༽པ་དང་། དེ་གྲུབ་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་
འཇུག་པའི་ཚུལ། དང་པོ་ལ་དགའ་བ་ལྔ་བསྐྱེད། ཆེ་བ་གསུམ་ལྡན་གྱི་ཐེག་ཆེན་ངོས་
བཟུང་། དེ་ལ་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོགས་ཐེ་ཚོམ་གྱི་དྲི་མ་བསལ་བ། དང་པོ་ལ། དངོས་དང་། ལེའུའི་

མཚན་བསྟན་པ། དང་པོ་ལ། དགོས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། བརྗོད་བྱ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། ཆེ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། དང་པོ་ནི། བསྟན་བཅོས་འདི་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་དུ་རྩོམ་ན། ཚུལ་ཇི་
ལྟར་དུ་རྩོམ་སྙམ་ན། དེ་ལ་འཆད་བྱེད་ཀྱི་གྲངས་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ། བཤད་བྱའི་དོན་ཇི་ལྟར་ཡོད་
པ། དང་པོ་ནི། སྟོན་པས་ཏེ། བརྒྱན་པར་བྱེད་དོ། །བྱེད་པ་པོ་གང་གིས་ན། ཐེག་ཆེན་གྱི་དོན་ཇི་
ལྟ་བ་བཞིན་ཤེས་པའི་བྱམས་པས་སོ། །ལས་སུ་བྱ་བ་གང་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་ཕྱིན་ཅི་

མ་ལོག་པར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་འདིས་སོ། །བྱེད་པ་གང་གི་ན། ངག་དང་ཚིག་རྣམས་དྲི་མ་
མེད་པ་ཡོན་ཏན་བརྒྱད་བརྒྱད་དང་ལྡན་པས་སོ། །རྣམས་ཞེས་པ་ནི་མང་པོའི་ཚིག་དྲི་མ་དང་
བྲལ་བས་དྲི་མ་མེད་པའོ། །ངག་གི་ཡོན་ཏན་བརྒྱད་ནི། འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ལས། གྲོང་ཁྱེར་

པ་ཉིད། སྙན་ཅིང་འཇེབས་པ་དང་། རྣམ་པར་གསལ་བ་དང་། རྣམ་པར་རིགས་པར་བྱེད་པ་
དང་། མཉན་པར་འོས་པ་དང་། རྟེན་མེད་པ་དང་། མི་མཐུན་པ་མེད་པ་དང་། གཏུགས་པ་མེད་
པ་སྟེ་བརྒྱད། དེ་ལ་གྲོང་ཁྱེར་པ་ནི། ཀུན་ལ་རབ་ཏུ་གྲུབ་པས་འཁོར་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པའོ། །སྙན་
ཅིང་འཇེབས་པ་ནི་གདངས་སྙན་པའོ། །དེ་གཉིས་ནི་རང་བཞིན་གྱི་ཡོན་ཏན། རྣམ་པར་གསལ་

84

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།བ་ནི་རྟགས་དང་བྱེད་པ་མ་འཆོལ་བ། རྣམ་པར་རིགས་པར་བྱེད་པ་ནི། རབ་ཏུ་གྲགས་པའི་

དཔེ་རྟགས་དང་ལྡན་པ། དེ་གཉིས་ནི་སྦྱོར་བའི་ཡོན་ཏན། མཉན་པར་འོས་པ་ནི་དུག་སུམ་

སེལ་བ། འདི་ནི་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན་ནོ། །རྟེན་མེད་པ་ནི། ཟང་ཟིང་ལ་མི་ལྟ་བ་དང་། མི་མཐུན་

པ་མེད་པ་ནི། གཞན་སུན་མི་འབྱིན་པ། གཏུགས་པ་མེད་པ་ནི། སྤོབས་པ་མི་འཆད་པས་ཏེ།
གསུམ་པོ་རིམ་བཞིན་ཆགས་སྡང་རྨོངས་གསུམ་གྱིས་ཀུན་ནས་མ་བསླངས་པས་ན། ཀུན་

སློང་༼༨༽གི་ཡོན་ཏན་ནོ། །ཚིག་ཡན་ལག་བརྒྱད་ནི། ཚིག་དང་ཡི་གེ་རིགས་པ། འབྲེལ་བ་
མཐུན་པ། རུང་བ། སྦྱོར་བ། འཕྲོད་པ། འཚམས་པ། འགྲུས་སྐྱོང་གི་ཡན་ལག་གི་ཚོགས་ཏེ་
བརྒྱད། དེ་ལ་རིགས་པ་ནི་ཚད་མ་དང་མི་འགལ་བ། འབྲེལ་བ་སྔ་ཕྱི་མི་འགལ་བ། མཐུན་པ་ནི་

ཐེག་པ་དང་མི་འགལ་བ་སྟེ། དེ་གསུམ་བརྗོད་བྱའི་ཡོན་ཏན། རུང་བ་ནི་གོ་རིམ་མ་འཁྲུགས་པ།

སྦྱོར་བ་ནི་གོ་སླ་བ། དེ་གཉིས་ནི་སྦྱོར་བའི་ཡོན་ཏན། འཕྲོད་པ་ནི་ཐེག་པ་དང་མི་འགལ་བ་སྟེ།
དེ་གསུམ་བརྗོད་བྱའི་ཡོན་ཏན། རུང་བ་ནི་གོ་རིམ་མ་འཁྲུགས་པ། སྦྱོ་བ་ནི་གོ་སླ་བ། དེ་གཉིས་

ནི་སྦྱོར་བའི་ཡོན་ཏན། འཕྲོད་པ་ནི་གདུལ་བྱ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ། འཚམས་པ་ནི། ཚེ་རབས་གཞན་དུ་ཕན་འདོགས་པ། འགྲུས་སྐྱོང་ནི། ཚེ་འདིར་ཡང་གདུལ་བྱ་སྤྲོ་བའི་ཡན་ལག་ཏུ་གྱུར་
པ། སྤྱིར་ངག་ཚིག་གཉིས་བསྟན་བཅོས་དུ་མར་ཁྱད་མེད་དུ་གསུངས་ཀྱང་། འདིར་ངག་དབྱེ་
གཞི། དེ་ལ་དབྱེ་ན། དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ་མིང་། ཁྱད་པར་སྟོན་པ་ཚིག དེ་གཉིས་ཀྱི་

གནས་སུ་གྱུར་པའི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་ཡི་གེ་ཞེས་བཤད་ན་ལེགས་ཀྱི་ཚིག་སྒྲར་སྣང་བ་ལ་
འཇོག་པ་རིགས་ལམ་ལས་འདས། འདིར་ཚོགས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་ཐོབ་མོད། ཚིག་
མང་དུ་དོགས་ནས་མ་བྲིས། དགོས་པ་གང་གི་དོན་དུ་ན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་
ལས་བསྒྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུ་གང་གིས་ན། སྡུག་བསྔལ་ཅན་གྱི་འགྲོ་བ་རྣམས་ལ་སྙིང་རྗེ་བའི་

85

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ཕྱིར་ཏེ། སྙིང་རྗེ་དེའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླངས་ནས་སོ། །འདིས་བྱམས་མགོན་གྱིས་

ཐེག་པ་ཆེན་པའི་དོན་ལ་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོགས་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་གང་ཟག་ལ་སྙིང་རྗེས་ཀུན་ནས་
བསླངས་ནས་བསྟན་བཅོས་འདི་བརྩམས་ཞེས་བསྟན་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས། ཉེར་བརྟེན་
འཇིག་རྟེན་རྒྱས་མཛད་དེ་ལ་རྨོངས་པས་ཅུང་ཟད་སྨད་བྱས་ནའང་། དོན་མིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར་
བ་ཡིན་པས་བརྩེ་བས་དེ་ཡི་ལུགས་འདི་གསལ་བར་བྱ། །ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །ཡན་ལག་གང་

གིས་ན། ཐེག་པ་མཆོག་གི་ཆེན་པོ་བདུན་དང་ལྡན་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་བསྟན་པ་རྣམས་
སོ། །གང་ལ་དམིགས་ནས་ན། ཐེག་ཆེན་དེའི་ཆོས་ཀྱིས་འགྲོ་བའི་སེམས་ཅན་ལ་སྟེ། ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་༼༩༽རིགས་ཅན་ལའོ། །ལ་ཞེས་པ་ནི་ཆེད་ཀྱི་དོན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། རྒྱན་རྣམ་པ་
དུ་ཞིག་བྱེད་ཅེ་ན། སྦྱོར་བའི་དོན་ཏེ་རིགས་པའི་ཚུལ་ཐེག་པ་བླ་ན་མེད་པར་གྱུར་པ་གྲངས་
ལྔའི་བདག་ཉིད་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། །འདིས་རྒྱན་གྱི་གྲངས་དང་། གཞུང་སྔ་མ་རྣམས་ཀྱི་དོན་
ཡང་བསྟན་ནོ། །

ལེའུ་དང་པོ་བསྡུས་དོན་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ། མི་འཐད་པའི་ཕྱོགས་དགག །འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཀྱི་ལུགས་ལྟར་ལེགས་

པར་གནས་པའི་ཕྱོགས་བཞག །དེ་ལ་བོད་ཀྱིས་མཁས་པས་སྐྱོན་བཟུང་བ། དེ་མི་འཇུག་པའི་

ཚུལ། དང་པོ་ནི་ཁ་ཆེ་ཛྙཱ་ན་ཤྲིའི་བསྡུས་དོན་ལས་གསེར་ལས་བརྡུངས་ལ་སོགས་པའི་དཔེ་
ལྔ་པོ་ཚིག་གོང་མ་ལ་སྦྱོར་བ་དང་། འོག་མ་ལ་སྦྱོར་བ་གཉིས། གོང་མ་ལ་སྦྱོར་བ་ནི། རྗེ་བཙུན་
གྱིས་དངོས་སུ་མ་བཤད་ཀྱང་། བླ་མའི་མན་ངག་གིས་བྱེད། འོག་མ་ལ་སྦྱོར་བ་ནི། ལྟ་བའི་

86

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ཡུལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀར་སྒྲུབ། སྤྱོད་པའི་ཡུལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱབས་འགྲོ་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ།
སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་གསུམ་ཡོད་དེ། དཔེ་དང་པོ་
དང་སྦྱོར། ཐེག་ཆེན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་དེ། ཐེག་དམན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་ལས་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་
པར་བྱ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒྲུབ་པ་དེ། ཐེག་དམན་གྱི་སྒྲུབ་པ་ལས་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ། གཉིས་

པོ་དེ། དཔེ་གཉིས་པ་དང་སྦྱོར། མཉམ་གཞག་ཏུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསམ་པར་བྱ། རྗེས་ཐོབ་ཏུ་མཐུ་
རྒྱ་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་པ་བསམ་པར་བྱ། གཉིས་པོ་དེ་དཔེ་གསུམ་པ་དང་སྦྱོར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་ཡོངས་སུ་སྨིན་པ་དང་། གཞན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ། དེ་དཔེ་བཞི་པ་

དང་སྦྱོར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྫོགས་བྱང་འགྲུབ་པ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་དོན་ཡིན། དེ་དཔེ་ལྔ་པ་

དང་སྦྱོར། ཡང་། ཆོས་མོས། ཆོས་འཚོལ། ཆོས་བཤད། ཆོས་སྒྲུབ་བཞི་བསྒྲུབ་པར་བྱ། དེ་
དཔེ་དང་པོ་དང་སྦྱོར། ཐེག་ཆེན་གྱི་གདམས་པ་དང་། རྗེས་བསྟན་ཐེག་དམན་གྱི་གདམས་

པས་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་༼༡༠༽པར་བྱ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཐབས་དེ། ཐེག་དམན་གྱི་ཐབས་ལས་བྱེ་
བྲག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ། དེ་དཔེ་གཉིས་པ་དང་སྦྱོར། བསྡུ་དངོས་བཞི་དང་པོར་རང་བཞིན་གྱིས་

ཕྱིན་དྲུག་གི་སྤྱོད་པ་བསམ་པར་བྱ། ཚད་མེད་བཞི་རང་བཞིན་གྱིས་མཆོད་རྟེན་བསམ་པར་
བྱ། ལམ་གྱི་རང་བཞིན་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་སྤྱོད་པ་བསམ་པར་བྱ། དེ་དཔེ་གསུམ་པ་དང་སྦྱོར། ངོ་མཚར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་བམ་གྱིས་མི་ཁྱབ། དེ་དཔེ་བཞི་པ་དང་སྦྱོར།
མཐར་ཐུག་གི་ཡོན་ཏན་རྣམས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་དོན་ཡིན། དེ་དཔེ་ལྔ་པ་དང་སྦྱོར། མིང་

སོགས་མཆོས་ལྔ་དང་། དཔེ་ལྔ་སྦྱོར་བ་མི་འཐད་དེ། དེ་བསྟན་བཅོས་འདིའི་བརྗོད་བྱ་མ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར་ཟེར་རོ། །དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། ཁྱེད་རང་གིས་སྦྱོར་ཚུལ་དེ་ཡང་མི་རིགས་པར་ཐལ།

དེ་ལྟར་དུ་བསྟན་བཅོས་འདི་ཡི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བ་ལ་ཚད་མར་གྱུར་པའི་ཐོགས་མེད་སྐུ་

87

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
མཆེད་ཀྱིས་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཚིག་སྔ་མ་དང་དཔེ་ལྔ་སྦྱོར་བ་མི་རིགས་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་
དུ་རྗེ་བཙུན་གྱིས་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། པཎྜི་ཏ་ཞི་བ་བཟང་པོའི་ཚིག་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་བཤད་པ་
ལས། མིང་རྒྱུ་མཚན་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་ལྔ་པོ་དེ་དཔེ་
ལྔ་དང་སྦྱོར། ལྔ་པོ་དེ་ཡང་། སྤང་བྱ་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང་བླང་བྱ་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་
གཉིས་སུ་འདུས། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དེ་ཡང་། ཡུལ་ཅན་དང་། ཡུལ་གཉིས་སུ་ངེས། རྒྱུ་
མཚན་ནི་ཡུལ་མིང་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་གཉིས། ཡུལ་ཅན་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་དེ་ཡང་ཡུལ་
དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་ངེས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ནི་ཡུལ། ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཡུལ་ཅན། དེ་
ལྟར་ན། བསྟན་བཅོས་འདིའི་སྤང་གཉེན་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་ཞེས་
ཟེར་རོ། །སྔ་མ་ལས་ཅུང་ཟད་བཟང་མོད་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་ལ་མ་སྦྱངས་པར་མངོན་ཏེ། སྐབས་འདིའི་མིང་དེ་ཀུན་བརྟགས་ཡིན་པས་ཡུལ་ཅན་དུ་བསྒྲུབ་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཛྙཱ་
ནའི་རྗེས་འབྲང་དུ་རློམས་པ་ཁ་ཅིག །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀར་༼༡༡༽བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ།
དེ་བློ་ངོར་ལན་ཅིག་གྲུབ་ན་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། གསེར་ལས་བརྡུངས་
པའི་རྒྱན་རང་བཞིན་ངན་པར་མི་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་ནས་སྐྱབས་འགྲོ་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་

བར་ལེའུ་བརྒྱད་ཀྱི་དོན་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཉན་རང་ལས་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་
པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་པད་མོའི་འདབ་མ་རྒྱས་པ་མ་འདྲེས་པར་གནས་པ་བཞིན།

ཆོས་མོས་ནས། ཐབས་ལྡན་གྱི་བར་དྲུག་པོ་དེའི་དོན་བསམ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། སྔ་མའི་དོན་
ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་སྤྲོ་ནས་འཇུག་པའི་དོན་ནོ། །དཔེར་ན་གཡོས་ལེགས་པའི་ཁ་ཟས་བཞིན།
ཕྱིན་དྲུག་ནས་སྤྱོད་པའི་བར་གྱི་དོན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་སྟེ། དེ་དོན་ཉམས་སུ་བླངས་པས་
བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཡོན་ཏན་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། འཕྲིན་ཡིག་ལེགས་པར་ཐོས་

88

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པ་བཞིན། མཐར་ཐུག་གི་ལེའུའི་དོན་རྟོགས་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། སྐྱོན་མེད་ཅིང་ཡོན་ཏན་གྱི་རང་

བཞིན་དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རིན་པོ་ཆེའི་སྒྲོམ་ཁ་ཕྱེ་བ་བཞིན། ཞེས་སོགས་སྙིང་པོ་
མེད་པའི་སྦུན་པ་མང་དུ་འཕྱར་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ཐམས་ཅད་མི་རིགས་ཏེ། དཔེ་ལྔ་དང་ཕྱོགས་
རེ་འདྲ་བས་སྦྱོར་ན་ཁྱེད་རྣམས་ཀྱིས་འཆད་པའི་གོ་རིམ་དེ་ལས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བཤད་ནའང་
སྐྱོན་ཅི་ཡོད་སོམས་ཤིག །གཉིས་པ་ནི། བོད་ཀྱི་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་བླ་མ་ལོ་ཙྪ་བ་ཆེན་པོའི་
བསྡུས་དོན་ལས། བསྟན་བཅོས་འདིའི་དོན་ཐམས་ཅད་གསུམ་དུ་འདུས། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་གྱི་རང་བཞིན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་སྤྱོད་པ། སྤྱོད་པ་དེས་ཐོབ་པའི་
འབྲས་བུ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་དེ་བརྗོད་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན། ཕྱི་མ་གཉིས་དེའི་ཡན་ལག་

ཙམ་ཡིན་པས། གཙོ་བོའི་དོན་དེ་ཉིད་དཔེ་ལྔས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པར་ལྔར་འགྱུར་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་བཟང་པོའི་རིགས། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་
མ་གོས་པའི་སྤྱོད་པ། མི་གནས་པའི་རྟོགས་པ། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཐོབ་༼༡༢༽པའོ། དེ་
རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ལེའུ་དང་སྦྱོར་ན། སྐྱབས་འགྲོ་རིགས་སེམས་བསྐྱེད་སྒྲུབ་པའི་ལེའུ་དང་བཞིས་

རང་བཞིན་གྱིས་བཟང་བའི་རིགས་སུ་བསྟན། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ལེའུས་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་
པའི་སེམས་བསྐྱེད་དེ་སྟོན། ཡོངས་སྨིན་གྱི་ལེའུས་མ་གོས་པའི་སྤྱོད་པ། ཉེ་བའི་བྱང་ཆུབ་

ཀྱིས་མི་གནས་པའི་རྟོགས་པ་མཆོག་གི་བྱང་ཆུབ་ཀྱིས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཐོབ་པ་དེ་གཏན་ལ་འབེབས། ལམ་ལྔ་དང་སྦྱར་ན་ཐེག་ཆེན་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་རང་བཞིན་གྱིས་
བཟང་བའི་རིགས། ས་དང་པོའི་སྐབས་སུ། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་བསྐྱེད། མ་
དག་ས་དྲུག་གི་སྐབས་སུ་མ་གོས་པའི་སྤྱོད་པ། དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་སྐབས་སུ་མི་གནས་པའི་

རྟོགས་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཐོབ་པ་འཇོག །དེ་རྣམས་དཔེ་ལྔ་དང་

89

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

སྦྱར་ན། རང་བཞིན་གྱིས་བཟང་བའི་རིགས་ནི། གྲུབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། རྐྱེན་གྱིས་བྱེད་པའི་

ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི། བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ་སོ་སོ་རང་རིག་

པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྤྱོད་པ་ནི་བསམ་པར་བྱ་

བ་ཡིན་ཏེ། ཐ་སྙད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་དང་། ཐ་སྙད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱིས་ན། ཟབ་མོ་ཉིད་ཡིན་

པས་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་པས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར་དང་། མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་རྟོགས་པ་ནི། བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། བྱིས་

པ་དང་ཉན་རང་ངར་འཛིན་མ་དག་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཕྱིར། ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པའི་འབྲས་བུ་ནི། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་རྟོགས་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། དྲི་མ་མེད་པའི་སེམས་དང་

སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་གཉེན་པོའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན། དམིགས་པར་

བྱ་བ་དང་། ཐ་མི་དད་པའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་རྣམས་གསེར་ལས་བརྡུངས་
བྱས་པ་ལ་སོགས་པའི་དཔེ་ལྔ་དང་ཇི་ལྟར་འདྲ་ཞེ་ན། རང་བཞིན་བཟང་པོའི་རྣམ་འགྱུར་

དང་། རྟོགས་པ་རབ་ཏུ་རྒྱས་ཕྱིར་༼༡༣༽ དང་། ཉེ་བར་རྟོགས་པ་མཆོག་ཕྱིར་དང་། །ཐོབ་
ཕྱིར་དོན་ལ་ཡིད་ཆེས་པ། །རྟེན་པའི་ཕྱིར་དང་མངོན་འགྱུར་ཕྱིར། །གོ་རིམ་བཞིན་དུ་དོན་ལྔ་

པོས། །གསེར་ལས་བརྡུངས་པ་ལ་སོགས་པའི། །དཔེ་ལྔ་པོ་དང་ཆོས་མཚུངས་ཉིད། །ཞེས་

སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །འདི་ནི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་པའི་བཤད་པ་རྣམས་ལས་

རྨད་དུ་བྱུང་བའི་ལེགས་བཤད་དུ་སྣང་མོད། དེ་ལྟ་ན་ཡང་། འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཀྱིས་ས་རྒྱན་

སྦྱར་ནས་འཆད་པའི་ལེགས་བཤད་ལ་དགག་པ་བྱས་ནས་རང་བཟོ་བྱེད་པར་སྣང་བས་རྗེ་བཙུན་གྱི་དགོངས་པར་མ་སོང་སྟེ། རྩོད་སྤོང་གི་སྐབས་སུ་དགག་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ལ། བཤད་བྱའི་གཞུང་གྲངས། དེའི་དོན་བཤད་པ། དང་པོ་ནི། འདིའི་ཐད་ཀྱི་

90

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
འགྲེལ་པར། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། བསམ་པར་བྱ་བ་
དང་། བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་དང་། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་རྟོགས་པའི་དོན་སོ་སོ་རང་གིས་རིག་
པར་བྱ་བ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་

འགྲེལ་བཤད་གཉིས་སུ། འདི་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དངོས་པོ་ལྔ་དང་། ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་

དང་། གང་ཟག་རྣམ་པར་བཞག་པ་སྟེ། རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་འགྲེལ་ཏེ། དེ་ལ་དངོས་པོ་ལྔ་གང་
ཞེ་ན། མིང་དང་། རྒྱུ་མཚན་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་། རྣམ་པར་མི་རྟོག་
པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དངོས་པོ་ལྔ་དང་། དཔེ་ལྔ་སྦྱོར་
ཚུལ། ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་དང་སྦྱོར་ཚུལ། གང་ཟག་གསུམ་དང་སྦྱོར་ཚུལ། དང་པོ་ནི། གཟུགས་

ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཟུགས་ཞེས་པའི་མིང་གི་བརྗོད་གཞི་ཡིན་པའི་ཆ་དེ་སྣང་བ་ལྟར་དུ་མ་གྲུབ་
པར་རང་ཕྱོགས་བཞག་པ་དང་། གཞན་ཕྱོགས་སུན་དབྱུང་བ་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་
ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་དགའ་བའི་མཆོག་
བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་གསེར་ལ་བསྲེགས་པ་དང་། ༼༡༤༽ཆུས་གདབ་པ་དང་། བརྡུངས་
པ་ལ་སོགས་པའི་འབད་པ་ཆེན་པོས་རྒྱན་དུ་བྱས་ཏེ་བཏགས་པ་ན། འདོགས་པ་པོ་དགའ་བའི་
མཆོག་བསྐྱེད་པ་དང་འདྲ་ཞིང་ཞེས་པ་རྣམས་དཔེ་ཕྱི་མ་རྣམས་སྡུད་པའི་ཚིག་གོ །དེ་སྐད་
དུའང་སྲིད་པ་འཕོ་བའི་མདོ་ལས། མིང་ནི་གང་དང་གང་དག་གིས། །ཆོས་ནི་གང་དང་གང་

བརྗོད་པ། །དེ་ནི་དེ་ལ་ཡོད་མིན་ཏེ། །དེ་ནི་ཆོས་རྣམས་ཆོས་ཉིད་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་
ཤིང་། དེ་དང་མཐུན་པར་འདིར་ཡང་། དངོས་དང་མིང་ནི་གཉིས་པོ་དག །གློ་བུར་བ་ནི་ཉིད་དུ་

ཚོལ །འདོགས་པ་རྣམ་པ་གཉིས་པོ་འདིར། །དེ་ཙམ་ཉིད་དུ་ཚོལ་བའོ། །ཞེས་དང་། མིང་དང་

དོན་དུ་སྣང་བ་དང་། །དོན་དང་མིང་དུ་སྣང་བ་དག །ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་ནི། །ཀུན་

91

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

བརྟགས་པ་ཡི་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་སོགས་གསལ་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར། མི་འཇུག་པའི་རྒྱུ་
མཚན་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་
ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཤེས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རྟེན་འབྲེལ་མི་བསླུ་བ་རྟོགས་པའི་དགའ་བའི་མཆོག་

བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། པདྨ་ཉི་མས་ཚེགས་ཆུང་ངུས་རྒྱས་པར་བྱས་པས་དགའ་བའི་

མཆོག་བསྐྱེད་པ་ལྟར། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་རྟོག་ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་མ་འཁྲུལ་ཚུལ་

བཞིན་བསམ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བསམ་པས་ཀུན་རྟོག་འཁྲུལ་པར་རྟོགས་པའི་དགའ་

བའི་མཆོག་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བཀྲེས་པས་ཉེན་པའི་གང་ཟག་གཡོས་ལེགས་པའི་

ཟས་ཁ་དོག་དྲི་རོ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཟོས་པས་དགའ་བའི་མཆོག་བསྐྱེད་པ་དང་འདྲའོ། །དེ་སྐད་དུའང་། ཀུན་བཏུས་ལས། ཆོས་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་བརྩོན་པ། ཆོས་ལ་རྣམ་པར་སྤྱོད་པ་
རིགས་པ་དུ་ཞིག་གི་རྣམ་པར་སྤྱོད་ཅེ་ན། ལྟོས་པའི་རིགས་པ་དང་། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་

དང་། འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་སྟེ། རིགས་པ་བཞི་པོ་ཞེས་

གསུང་ངོ། །རིགས་པ་བཞི་པོ་འདི་ཚུལ་བཞིན་དུ་བསམ་ན། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་སྤོང་

༼༡༥༽ བ་དང་། རྣམ་བྱང་དང་མཐུན་པར་ཆོས་ཀྱི་བདུད་རྩིའི་རོ་མྱོང་ཞེས་པའི་དོན་

ནོ། །ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི། ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་

དང་། །ཡང་དག་ལྟ་བ་འབྲས་ལྡན་དང་། །ཚད་མས་རྣམ་འབྱེད་བསམ་མི་ཁྱབ། །རིགས་པ་

བཞིར་ནི་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་གསུང་ངོ། །འདིར་བསྟན་གྱི་རྟོག་པ་ནི། ཡང་དག་པ་མིན་པའི་

ཀུན་རྟོག་ཡིན་ཏེ། དབུས་མཐའ་ལས། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་ནི། །སེམས་དང་སེམས་

བྱུང་ཁམས་གསུམ་པ། །ཞེས་དང་། ཆོས་ཉིད་རྣམ་འབྱེད་ལས། དེ་ཡང་ཐམས་ཅད་དོན་མེད་
ཅིང་། །རྟོག་ཙམ་ཡིན་པས་ཀུན་རྟོག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །གཟུགས་དང་གཟུགས་

92

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།འཛིན་མངོན་སུམ་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཆོས་ཅན། རྟོག་གེའི་བློས་རྟོགས་
ཚུལ་རྫོགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་མཉམ་

བཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གཉིས་སྣང་ནུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་དགའ་བའི་མཆོག་བསྐྱེད་པ། དཔེར་ན་ཐག་རིང་པོའི་འཕྲིན་ཡིག་ལེགས་པར་
རྟོགས་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོས་ན་དགའ་བའི་མཆོག་བསྐྱེད་པ་ལྟར་འདྲའོ། །ཐེག་བསྡུས་
ལས། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ། །སངས་
རྒྱས་ཀྱི་མཉམ་བཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་རྟོགས་པའི་

དོན་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་མཉམ་བཞག་སོ་སོ་རང་རིག་པས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་བྱང་
ཆུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་རྟོགས་པའི་དགའ་བའི་མཆོག་བསྐྱེད་པ། དཔེར་ན། རིན་
པོ་ཆེའི་སྒྲོམ་ཁ་ཕྱེ་བ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་དགའ་བའི་མཆོག་བསྐྱེད་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ནི།

ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་ལས། ཀུན་བརྟགས། གཞན་དབང་། ཡོངས་གྲུབ། གཞན་དབང་དེ་ལ་གཟུང་བྱར་གྱུར་པའི་གཞན་དབང་དང་། འཛིན་བྱེད་ཀྱིས་གཞན་དབང་འཁྲུལ་པ་གཉིས། ཡོངས་གྲུབ་
ལ། འགྱུར་མེད་ཡོངས་གྲུབ་དང་། ཕྱི་ཅི་མ་ལོག་༼༡༦༽པའི་ཡོངས་གྲུབ་གཉིས་ཏེ་ལྔའོ། །དེ་
ལྔ་དང་སྦྱར་ན། ཀུན་བརྟགས་མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་བསྒྲུབ་པར་བྱ། དེ་ལྟར་གྲུབ་པས་
ཀུན་བརྟགས་པ་ལྟར་བཟུང་བས་སྐྲག་པའི་འཇིགས་པ་དང་བྲལ་བའི་དགའ་མཆོག་བསྐྱེད་པའི་

ཕྱིར། དཔེ་དང་པོ་བཞིན། ཐེག་བསྡུས་ལས། ཀུན་བརྟགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཇི་ལྟ་བུར་རིགས་

པར་བྱ་ཞེ་ན། རབ་འབྱོར་སངས་རྒྱས་མེད་དོ། །ཆོས་མེད་དོ། །དགེ་འདུན་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །གཟུང་བྱར་གྱུར་པའི་གཞན་དབག་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ཆོས་ཅན། བྱེ་
བྲག་ཏུ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པས་རྟེན་འབྲེལ་རྟོགས་པའི་

93

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དགའ་བའི་མཆོག་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེ་གཉིས་པ་ལྟར་རོ། །འཛིན་བྱེད་ཀྱི་གཞན་དབང་

འཁྲུལ་པ་ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་པར་བསམ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བསམ་པས་ཚུལ་བཞིན་

ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་དགའ་མཆོག་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེ་གསུམ་པ་ལྟར་རོ། །འགྱུར་མེད་ཡོངས་
གྲུབ་ཆོས་ཅན། རྟོག་གེའི་བློས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་སྟེ། མཉམ་བཞག་ཡེ་
ཤེས་ཀྱིས་གཉིས་སྣང་ནུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་རྟོགས་
པའི་དགའ་བ་བསྐྱེད་པ་ནི། དཔེ་བཞི་པ་ལྟར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་བ།

རིགས་ཀྱི་བུ་ཆོས་འདི་ནི། སོ་སོ་རང་གིས་རིགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། ཆོས་འདི་ནི་ཡི་གེ་དག་
གིས་གདགས་པར་མི་ནུས་སོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་འདི་ནི་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་ལས་ཡང་
དག་པར་འདས་པའོ། །ཆོས་འདི་ནི་མངོན་པར་བརྗོད་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་པའོ། །ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཡོངས་གྲུབ་མཐར་ཐུག་པ་
ཆོས་ཅན། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་རྟོགས་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། ཐོབ་བྱ་མཐར་ཐུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེ་
ལྔ་པ་ལྟར་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། གང་ཟག་དེ་ལ་རྣམ་པ་གསུམ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་མི་ཤེས་པ་དང་། ཐེ་

ཚོམ་ཟ་བ་དང་ལོག་པར་རྟོག་པའོ། །དེ་ལས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་༼༡༧༽ལ་བཀའ་མིན་ཞེས་ལོག་

པར་རྟོག་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་ངོར་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀར་རྟོགས་པའི་དགའ་མཆོག་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེ་དང་པོ་
བཞིན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་མི་ཤེས་པའི་གང་ཟག་དེས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་
པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐེག་ཆེན་གྱི་དོན་རྟོགས་པའི་དགའ་མཆོག་བསྐྱེད་པའི་

ཕྱིར། དཔེ་གཉིས་པ་བཞིན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཞུགས་པའི་གང་ཟག་དེས་བསམ་བྱའི་གནས་

94

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རྣམས་བསམ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་དགའ་མཆོག་
བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེ་གསུམ་པ་བཞིན། དེས་བསམ་བྱ་མ་ཡིན་པའི་གནས་ནས་བསམ་པར་
བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལས་འབྲས་ལ་སྐུར་བ་མི་འདེབས་པའི་དགའ་བ་བསྐྱེད་པའི་

ཕྱིར། དཔེ་བཞི་པ་ལྟར། ཀུན་བཏུས་ལས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཕྲིན་ལས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་

བོ། །ཕྱི་རོལ་གྱི་དངོས་པོ་སྣ་ཚོགས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་བོ། །ནོར་བུ་དང་སྨན་དང་འཁྱུད་
སྤྱད་ཀྱི་ལས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་བོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་བསམ་བྱའི་དོན་
བསམ། བསམ་བྱ་མ་ཡིན་པའི་གནས་སྤང་བ་ལ་བརྟེན་ནས། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་

སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་པར་སྤངས་ནས་རྫོགས་བྱང་ཐོབ་པ་ནི་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་རྟོགས་པའི་དོན་སྟེ།
རིན་པོ་ཆེ་སྒྲོམ་ལག་ཏུ་ཐོབ་ནས་ཁ་ཕྱེ་བ་དང་འདྲའོ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་དེ་བསྟན་བཅོས་
འདིར་བཤད་པས་དགའ་བའི་མཆོག་ལྔ་བསྐྱེད་དེ། དེ་དཔེ་ལྔས་བསྒྲུབས་ཟིན་པ་དེའི་ཕྱིར།

འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཀྱི་བཞེད་པ་འདི་ནི་བྱམས་མགོན་ཡབ་སྲས་ཀྱི་བཞེད་པ་རྨ་མེད་པ་ཡིན་

ཏེ། བྱང་སའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ལེའུས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་
བ་ལས་འདི་ཁོ་ན་བཞིན་བཤད་པའི་ཕྱིར། འདིར་སྨྲས་པ། འདི་ན་རྣམ་དཔྱོད་ཡངས་པའི་སྐྱེ་བོ་

དག །གཏེར་ཐོག་རྒྱུ་༼༡༨༽བའི་དབུལ་པོ་ཇི་བཞིན་དུ། །རང་ལ་ཡོད་པའི་རིན་ཆེན་དོར་
བྱས་ནས། །གཞན་གྱི་འཆིང་བུ་ཚོལ་བར་མ་བྱེད་པར། །འཕགས་ཡུལ་མཁས་པའི་ལེགས་
བཤད་རིན་ཆེན་གྱིས། །རང་གི་འདོད་པ་བསྒྲུབ་ན་མི་ལེགས་སམ། །
གསུམ་པ་ལ། ལོ་ཆེན་གྱིས་སྐྱོན་བཟུང་ཚུལ། སྐྱོན་དེ་རང་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན།
སྐྱོན་དེ་སྐྱོན་འགོད་པ་པོ་ཉིད་ལ་འཇུག་པར་བསྟན་པ། དང་པོ་ནི། ལོ་ཆེན་གྱི་བསྡུས་དོན་ལས།
ཆོས་ལྔ་ལ་སོགས་པ་དཔེ་ལྔས་བསྟན་པའི་དོན་བྱེད་པར་ཡང་མི་རུང་སྟེ། དཔེ་དོན་མི་

95

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

མཚུངས། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་མ་ཡིན། གཞུང་རྒྱུན་ཕྱི་མ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར། དང་པོ་ནི།

མིང་དང་ཀུན་བརྟགས་ལ་སོགས་པ་ནི་འབད་པས་སྒྲུབ་ཀྱང་དགའ་བའི་རྒྱུར་མི་འཐད་དེ། རྒྱུའི་

དོན་ཉིད་འགྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་གསེར་ལས་བརྡུངས་པ་དང་མི་འདྲ། གཞན་
ཡང་། མིང་དང་ཀུན་བརྟགས་པ་ནི་འབད་པས་སྒྲུབ་ན་དགའ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ལ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་
དང་། གཞན་དབང་ནི་འབད་པ་མེད་པར་རྟོགས་པས་དགའ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཡང་མི་འཐད་དེ།

རྒྱུ་མཚན་ནི་ལོག་རྟོག་གི་གཞི་ཡིན་པས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། མིང་ལ་སོགས་པ་དེ་
རྟོགས་ན་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པས་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་པ་ཙམ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བརྗོད་ན་ལན་ཅི་

ཡོད། གཞན་ཡང་ཆོས་ལྔ་སོགས་དཔེ་ལྔ་དང་སྦྱོར་བ་མི་རིགས་པར་ཐལ། དེ་རྣམས་བསྟན་བཅོས་འདིའི་བརྗོད་བྱ་མིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཁྱབ་པ་ཡོད་པར་ཐལ། བསྟན་བཅོས་འདིའི་བརྗོད་བྱ་

དཔེ་ལྔ་དང་སྦྱོར་བར་ཆེས་གསལ་བའི་ཕྱིར། དེ་སྐད་དུའང་། འབྱོར་པའི་དོན་ཚུལ་བླ་མེད་

གྱུར་པ་རྣམ་ལྔའི་བདག་ཉིད་སྟོན་པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གཞུང་རྒྱུན་ཕྱི་མ་དང་

ཡང་འགལ་ཏེ། དེ་ནི་མཐུ་ཆེན་རིན་ཆེན་སྒྲོམ་ཕྱེ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
སོགས་རྒྱས་པར་བཀག་གོ །གཉིས་པ་ནི། ཀུན་བརྟགས་སོགས་དགའ་བ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱུར་
ཁས་བླང་གི། ཀུན་བརྟགས་མིང་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲུབ་པས་དགའ་བ་བསྐྱེད་པར་ཁས་
༼༡༩༽བླངས་པའི་ཕྱིར། འདིར་བསྟན་གྱི་རྒྱུ་མཚན་ལས་མིང་རྟོགས་སླ་བ་ཡང་ཡིན་ཏེ། མིང་

ནི་གཟུགས་ཞེས་པའི་མིང་གཟུགས་ཀྱི་རྗོད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཆ་དང་། གཟུགས་དེའི་བརྗོད་གཞི་

ཡིན་པའི་ཆ་སྣང་བ་ལྟར་དུ་མེད་པའི་ཀུན་བརྟགས་མཚན་ཉིད་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་དང་དོན་
གཅིག་པས་རྟོགས་དཀའ་ལ། རྒྱུ་མཚན་ནི་མིང་འཇུག་པའི་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ལ་ཟེར་བས་
དེ་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་སླ་བའི་ཕྱིར། མིང་སོགས་ཆོས་ལྔ་པོ་བསྟན་བཅོས་འདིའི་བརྗོད་བྱ་མ་ཡིན་

96

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཟེར་བ་ཡང་བབ་ཆོལ་ཏེ། མིང་སོགས་ཆོས་ལྔ་པོ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་དང་། བསྟན་བཅོས་
ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས། ཆོས་ལྔ་དག་དང་རང་
བཞིན་གསུམ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་བརྒྱད་ཉིད་དང་། །བདག་མེད་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ནི། །ཐེག་
ཆེན་མཐའ་དག་འདུས་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དབུས་མཐའ་ལས། བསྡུ་བའི་དོན་དེ་ཁོ་
ན་ཉིད་འཆད་པའི་སྐབས་སུ། རྒྱུ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། །མིང་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་

བསྡུ། །ཡང་དག་ཡེ་ཤེས་རབ་ཁོ་ན། །གཅིག་པུ་ཁོ་ནས་བསྡུས་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་དོན་མཐའ་དག་ཆོས་ལྔ་དང་རང་བཞིན་གསུམ་དུ་འདུས་པར་གསུངས་ཤིང་། དེའི་

འགྲེལ་པར་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། རྒྱུ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་གཉིས་ནི། གཞན་གྱི་དབང་དུ་

བསྡུའོ། །མིང་ནི་ཀུན་བརྟགས་པར་བསྡུའོ། །དེ་བཞིན་ཉིད་དང་ཡང་དག་པའི་མཐའི་ཡེ་ཤེས་ནི་

ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་བསྡུས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདིར་བསྟན་གྱི་

མིང་དེ་ཀུན་བརྟགས་སུ་འཆད་མ་ཤེས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱོན་བཟུང་བ་ཁོ་ནར་ཟད་མོད། ཕྱིས་

བག་དང་ལྡན་པར་མཛོད་ཅིག །གསུམ་པ་ནི། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཐོབ་པ་སོགས་ཀྱང་དགའ་
བ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུར་མི་རིགས་པར་ཐལ། དེ་ནི་དངོས་པོར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། བྱས་ན་ཁྱེད་རང་ལ་
ཡང་མཚུངས། རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་རིགས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཡིན། འཇིག་རྟེན་ལས་
འདས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དེ། བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་༼༢༠༽ཡང་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་
གཉིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། བྱས་ན་ལན་ཅི་ཡོད། གཞན་ཡང་། རིགས་ལ་

སོགས་པ་ལྔ་དཔེ་དང་སྦྱོར་བར་མི་རིགས་པར་ཐལ། དེ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་མ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། བྱས་ན་ལན་ཅི་ཡོད། ལྔ་པོ་དེའི་མིང་དངོས་སུ་མ་བཤད་མོད། དོན་དེ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པས་སོ་སྙམ་ན། འོ་ན་མིང་སོགས་ཆོས་ལྔ་པོ་དེ་ཡང་མིང་དངོས་སུ་མ་བཤད་

97

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
མོད། དོན་དེ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པས་སོ་བྱས་ན་ལན་མེད་དོ། །ཆོས་ཚོལ་གྱི་སྐབས་སུ་
ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཡང་མ་དྲན་པར་གསལ། འདིས་རྒྱ་བོད་ཀྱི་
མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ཤད་ལ་སྐྱོན་བཟུང་བ་ནི་རང་གི་དེ་ཉིད་བསྟན་པར་གསལ་བར་

བསྒྲགས་སོ། །འོ་ན་ཁྱེད་རང་གི་འཆད་ཚུལ་དེ་ཡང་ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་ཀྱི་བཞེད་པ་མ་ཡིན་

ནོ་སྙམ་ན་ཤིན་ཏུ་ནས་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་དང་། བྱང་ས་ལས།
འདི་ཁོ་ན་ལྟར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། ཁོ་ན་རེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་དེ་ཆོས་ཅན། བསྟན་བཅོས་འདིས་བརྒྱན་མི་དགོས་པར་ཐལ། རང་བཞིན་གྱི་རྒྱན་བཟང་པོ་དང་ལྡན་
པའི་ཕྱིར། ཞེ་ན། དེའི་ཁྱབ་པ་མེད་པར་ཐལ། ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ལེགས་པར་གསུང་
ཤིང་། རྟག་ཏུ་གཟུངས་དང་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་སོགས་རང་བཞིན་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱང་། བསྟན་བཅོས་འདིས་དོན་རྣམ་པར་ཕྱེ་བས་ཐེག་ཆེན་ལ་འཇུག་པར་འདོད་པའི་མཁས་པ་རྣམས་བསྟན་བཅོས་འདི་མཐོང་ན་དགའ་བའི་མཆོག་བསྐྱེད་པའི་

ཕྱིར། དཔེར་ན། གཟུགས་རྒྱན་རང་བཞིན་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་མཛད་པར་བྱེད་པའི་གདུ་

བུ་ལ་སོགས་པས་སྤྲས་པ་མེ་ལོང་གི་ནང་དུ་སོང་ན་མཐོང་བའི་དབང་གིས་མི་རྣམས་བདག་
ཉིད་དགའ་བའི་མཆོག་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན། རྒྱན་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་དགའ་བ་
བསྐྱེད་པ་ལྟར། བསྟན་བཅོས་འདི་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་དགའ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་ཡིན་ཏེ།
མཁའ་རྣམས་༼༢༡༽གློག་གི་ཕྲེང་བས་ལེགས་པར་བརྒྱན། ལྗོན་ཤིང་རྣམས་ནི་མེ་ཏོག་ཕྲེང་
བས་ལེགས་པར་བརྒྱན། མཚོ་རྣམས་བུང་བ་རྒྱགས་ལྡིང་མེ་ཏོག་གི། ལུས་ཅན་ཁྱད་པར་ཐོབ་
པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས། །བརྒྱན་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། ། གསུམ་པ། ཆེ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པ་ལ། སྨན་གྱི་དཔེས་སྒྲིབ་པ་སེལ་བའི་རྒྱུར་སྒྲུབ། རྒྱལ་པོའི་དཔེས་ཡོན་ཏན་ལ་དབང་འབྱོར་

98

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བའི་རྒྱུར་སྒྲུབ། རིན་པོ་ཆེའི་དཔེས་ནོར་ལ་སྤྱོད་པའི་རྒྱུར་སྒྲུབ། དང་པོ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
ཆོས་དེས་དགའ་བ་ལྔ་བསྐྱེད་པར་མ་ཟད། ཆེ་བ་གསུམ་ལྡན་ཞེས་སྒྲུབ་པ་ནི། རབ་འབྱོར་
སངས་རྒྱས་མེད་ཆོས་མེད་དགེ་འདུན་མེད་དོ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མདོ་ཆོས་ཅན། དོན་གཉིས་སུ་

གནས་ཏེ། ཡི་གེ་ངན་ཡང་དོན་བཟང་པོར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ་དཔེར་ན།
སྨན་དགའ་ཞིག་དྲི་མནམ་ན་དྲི་རབ་ཏུ་དཀུ་ཞིང་སྐྱོ་ལ་ལྕེས་མྱང་ན་རོ་ཞིམ་ཞིང་ཞུ་ན་ནང་སེལ་
བ་ལྟར་དེ་འདྲ་བའི་མདོ་ཡང་ཐོས་པའི་ཚེ་སྐྲག་ཅིང་ཉམ་ང་ཡང་བསམ་པའི་ཚེ་དོན་བཟང་པོར་
འགྱུར་ངོ་། །གཉིས་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་ཟབ་མོ་འདི་ཆོས་ཅན།
རྒྱལ་པོ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཐོས་བསམ་གྱིས་མཉེས་པར་དཀའ་ཞིང་མཉེས་
པར་བྱས་ན་རྒྱལ་པོ་དེ་བཞིན་དུ་སྟོབས་སོགས་ཡོན་ཏན་མཆོག་ནི་ནོར་སྦྱིན་པར་བྱེད་པའི་

ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་འདི་ལ་ཆོས་ཅན། རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚུངས་ཏེ། ཐེག་
ཆེན་གྱི་དོན་ལ་མི་མཁས་པ་རྣམས་མི་མགུ། དེ་ལས་བཟློག་སྟེ་མཁས་པ་རྣམས་འཕགས་པའི་

ནོར་བདུན་གྱིས་མགུ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་དང་ལྡན་པ་རིན་ཐང་

གཞལ་དུ་མེད་པ་བལྟ་མི་ཤེས་པའི་མི་མི་མགུ། ཤེས་པ་མཆོག་ཏུ་མགུ་བ་དེ་བཞིན་

ནོ། །གཉིས་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་གྱི་དང་པོའི་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་
སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་ལས་ལེའུ་དང་པོའི་རྣམ་བཤད་དོ། །

99

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ལེའུ་གཉིས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀར་སྒྲུབ་པ།

༼༢༢༽གཉིས་པ་ལ། ལེའུ་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན།

དང་པོ་ནི། ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྡེ་སྣོད་ཆོས་ཅན། ཆེ་བ་གསུམ་དང་

ལྡན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་

བསྟན་པ་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་དུ། སངས་རྒྱས་མྱ་ངན་ལས་པའི་རྗེས་སུ་རྟོག་གེའི་རྟོགས་བྱེད་

འགའ་ཞིག་གིས་བརྩམས་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། དེ་ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་མ་

ཡིན་པར་ཐལ། བཀའི་མཚན་ཉིད་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། མདོ་སྡེ་ལ་མི་འཇུག འདུལ་

བ་ལ་མི་སྣང་། ཆོས་ཉིད་ཟབ་མོ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར། མདོ་སྡེ་ལས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་

བཤད། འདུལ་བ་ལས་བཅས་ལྡན་དགེ་སློང་གི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐུར་བ་བཏབ་ན་ལྟུང་
བ་འབྱུང་། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིགས་པས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་འཇིག་རྟེན་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལ། ཐེག་ཆེན་སྤོང་མི་རིགས་པར་སྒྲུབ། སྤོང་རིགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དགག །དང་པོ་
ལ། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་མདོར་བསྟན། དེའི་སྒྲུབ་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད། དེས་ན་ཐེག་
ཆེན་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྡེ་སྣོད་ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་

པ་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་དུ། མུ་སྟེགས་ཀྱིས་ཕྱིས་བྱས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན་སྔར་

སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལུང་བསྟན་དགོས་པ་ལས་དེ་ལྟར་ལུང་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རྒྱལ་

100

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པོ་ཀྲི་ཀྲིའི་རྨི་ལྟས་བཅུ་རྒྱལ་བ་འོད་སྲུང་གིས་ལུང་བསྟན་པ་བཟིན། དེ་ཆོས་ཅན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་
ཐེག་པ་ལས་ཕྱིས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་དུས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འབྱུང་
བར་དམིགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྟོག་གེ་མུ་སྟེགས་བྱེད་ཀྱིས་རང་དབང་དུ་བརྩམས་པ་

མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟོག་གེ་པ་
འགའ་ཞིག་སངས་རྒྱས་ནས་བརྩམས་པ་ཡིན་ནོ་སྙམ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་
ཉིད་དུ་གྲུབ་༼༢༣༽པ་ཡིན་པར་ཐལ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐེག་
ཆེན་གྱི་སྡེ་སྣོད་ཅུང་ཟད་ཅིག་ཡོད་སྙམ་ན། འཁོར་ལོ་བར་པ་ཐེག་ཆེན་གྱི་བཀའ་ཡིན་པར་

ཐལ། འཁོར་ལོ་བར་པ་དང་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྡེ་སྣོད་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྡེ་སྣོད་
ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ་སྙམ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་མེད་པར་ཐལ། ཐེག་ཆེན་མེད་པའི་ཕྱིར།

དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་པར་ཐལ། ཐེག་ཆེན་མེད་ན་སངས་རྒྱས་མེད་དགོས། སངས་རྒྱས་མེད་ན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པའང་མེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྡེ་སྣོད་ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་

བཀའ་ཡིན་ཏེ། སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོ་རྫོགས་པར་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རབ་

འབྱོར་སངས་རྒྱས་མེད་དོ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མདོ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གྱི་དོན་ཅན་མ་
ཡིན་ཏེ། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་གསུམ་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འགའ་ཞིག་གིས་གཏན་

ཚིགས་འདི་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་མང་དུ་བྱེད་མོད་ཇི་ལྟ་བ་
བཞིན་མི་འགྲིགས་པས་རེ་ཞིག་བཞག་གོ། གཉིས་པ་ལ། མ་ངེས་པ་སྤང་བ་དང་། མ་གྲུབ་པ་
སྤང་བ་གཉིས། དང་པོ་ལ། གཏན་ཚིགས་དང་པོ་མ་ངེས་པ་སྤང་བ་དང་། ལྔ་པ་མ་ངེས་པ་སྤང་
བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཁོ་ན་རེ།་སྔར་ལུང་མ་བསྟན་ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་མ་ངེས་ཏེ། བསྟན་
པ་ལ་གནོད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལུང་སྟོན་མི་དགོས་སོ་སྙམ་ན་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་

101

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

བསྟན་པ་ལ་གནོད་པ་ཆེན་པོ་བཏང་སྙོམས་སུ་བཞག་པ་མི་རུང་སྟེ། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་

མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་སྤྱན་མངའ། བསྟན་པ་དག་ཀྱང་བརྩོན་པ་དང་བཅས་པའི་སྒོ་ནས་

བསྲུང་བར་མཛད། དུས་གསུམ་ལ་ཡང་སྒྲིབ་པ་མི་མངའ་བར་འཇུག་པ་དེའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་

ནི། ཁོ་ན་རེ། ཡོད་དང་མེད་དང་ཞེས་པའི་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་ཏེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཉིད་ཐེག་

ཆེན་ཡིན་ནོ་སྙམ་ན། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ནི་ཐེག་པ་འདི་ཆོས་ཅན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་
མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དོན་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་མ་ཚང་བ་དང་། སངས་རྒྱས་སྒྲུབ་པའི་ཉེ་༼༢༤༽
བའི་ཐབས་མ་ཡིན། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་མ་

བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཁོ་ན་རེ། དེ་ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ཡིན་ཏེ། རང་འབའ་

ཞིག་སྒྲོལ་བའི་ཐབས་སྟོན་པའི་ཕྱིར་སྙམས་ན། དེའི་ཁྱབ་པ་མེད་པར་ཐལ། དེའི་ཁྱབ་པ་འགལ་

བའི་ཕྱིར དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཐེག་དམན་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་ལྔས་ཐེག་ཆེན་དང་འགལ་ཏེ། རང་
འབའ་ཞིག་སྒྲོལ་བར་འདོད་པའི་བསམ་པ་དང་ལྡན་པས་བསམ་པ་འགལ། དེའི་ཕྱིར་དུ་ཆོས་

སྟོན་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་དུ་སྦྱོར་བ་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོགས་གཉིས་

སྟོན་པ་དང་། ཚེ་གསུམ་ཙམ་གྱིས་ཐར་པ་སྒྲུབ་པས་དུས་ཀྱང་འགལ་བའི་ཕྱིར། ཐེག་དམན་

གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཐེག་ཆེན་ལས་དམན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་ལྔས་དམན་པའི་
ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། བཀའི་མཚན་ཉིད་གྲུབ་པ་སྤང་། གཏན་ཚིགས་གསུམ་པ་མ་གྲུབ་པ་

སྤང་། དང་པོ་ནི། ཁོ་ན་རེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྡེ་སྣོད་ཆོས་ཅན། རྒྱལ་བའི་བཀའ་མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་

མཚན་ཉིད་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར། མདོ་སྡེ་ལ་མི་འཇུག །འདུལ་བ་ལ་མི་སྣང་། ཆོས་ཉིད་དང་

འགལ་བ་མེད་དེ། རང་གི་མདོ་སྡེ་ལ་འཇུག་པ་དང་། རང་གི་འདུལ་བ་ལའང་སྣང་བའི་ཕྱིར་

དང་། ཟབ་པ་སྟོང་ཉིད་དང་། མཐུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མདོ་སྡེ་

102

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

མཐའ་དག་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་སྙམ་ན། སྡེ་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་མདོ་སྡེ་རྣམས་བཀའ་ཡིན་པར་

ཐལ། མདོ་སྡེ་མཐའ་དག་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མང་བཀུར་བ་རྣམས་སྟོང་ཉིད་དང་ལྡན་

པའི་མདོ་མི་འདོན། ཕལ་ཆེན་པ་རྣམས་སྲིད་པ་བར་མ་མི་འདོན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཁོ་ན་

རེ། སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་ཞེས་པ་མ་གྲུབ་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དེས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་སོ་སྙམ་ན། རྟོག་གེའི་བློ་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་ལྔ་དང་ལྡན་ཏེ། ལུང་ཅུང་ཟད་ལ་བརྟེན་ཅིང་སྤོབས་པ་མ་

ངེས། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་མ་ཁྱབ། ཀུན་རྫོབ་འབའ་ཞིག་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་བྱེད་
པའི་སྤོབས་པ་གཏུགས་༼༢༥༽པས་སྐྱོ་བ་ཅན་ཡིན། བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ལ་བརྟེན་པར་
འདོད་པའི་ཕྱིར། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དེ་ནི་རྟོག་གེའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་གེའི་

བློ་དེ་ནི་ཁྱད་ཆོས་ལྔ་ལྡན་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། འདིར་བསྟན་གྱི་རྟོག་གེ་ནི། ཆོས་ཉིད་མངོན་སུམ་
གྱིས་མ་མཐོང་བའི་སོ་སྐྱེའི་བློ་ལ་བྱེད་དོ། །གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དེ་ནི་བླ་ན་མེད་པའི་

བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ཡིན་ཏེ། འདི་ལས་མཐུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་གཉིས་སྟོན་
པའི་ཕྱིར། དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། མཐུ་རྒྱ་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་

བྱེད་ནུས། ཟབ་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཏུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་དེའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལ་ཉན་ཐོས་རང་གི་སྐྱོན་གྱིས་ཐེག་ཆེན་ལ་སྐྲག་པ་སྐྱེས་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་
ཀྱི་སྐྱོན་གྱིས་སྐྲག་པ་མ་ཡིན་པ། དེས་ན་ཐེག་ཆེན་དགག་མི་རིགས་པ། དང་པོ་ནི། གནས་མ་

ཡིན་པ་ལ་སྐྲག་པའི་འགྲོ་བ་ཉན་ཐོས་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ངན་སོང་དུ་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་གདུང་

བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་དུས་ཡུན་རིང་དུ་བསགས་

པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་རྒྱུད་ལ་མེད། གྲོགས་ངན་པ་སྡིགས་གྲོགས་
ཀྱིས་ཟིན། སྔོན་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མ་བསགས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་བློ་མ་སྦྱངས་པའི་

103

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མཐའི་ཉེས་དམིགས་དང་ལྡན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་འདི་ན་

དོན་ཆེན་པོ་རྫོགས་བྱང་ཐོབ་པ་འདི་ལས་ལྟུང་ཞིང་ཉམས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚུལ་བཞིན་དུ་བརྟགས་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་འདི་

ལས་སྐྲག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྡེ་སྣོད་དེ་ལས་རིགས་གཞན་པའི་ཐེག་ཆེན་མེད།

ཐེག་ཆེན་མེད་པ་གཞན་ཐེག་དམན་ཡང་མེད་དགོས། དེའི་བརྗོད་བྱ་རྣམ་མཁྱེན་དེ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་

སྟེ། ཐེག་དམན་གྱི་རྗེས་སུ་སོང་བས་ཏེ། ཐེག་དམན་དང་ལྷན་ཅིག་བྱུང་། ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་

ཐབས་སྣ་༼༢༦༽ཚོགས་སྟོན། སྟོང་ཉིད་ཀྱང་ལན་མང་པོའི་སྒོ་ནས་རྟག་ཏུ་སྟོན་པ་དང་ལྡན་
ཇི་སྐད་བཤད་བཞིན་དོན་མིན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་དགོངས་པའང་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་ཤེས་

དཀའ་བའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། ཚད་མ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤོང་མི་རིགས། ཚད་མིན་གྱི་བློ་ལ་

བརྟེན་ནས་སྤོང་མི་རིགས། དང་པོ་ལ། མངོན་སུམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤོང་མི་རིགས། རྗེས་དཔག་

ལ་བརྟེན་ནས་སྤོང་མི་རིགས། དང་པོ་ནི། ཉན་ཐོས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་ཐེག་ཆེན་

བཀའ་མིན་པར་ཇི་ལྟར་ངེས་ཏེ་མ་ངེས་པར་ཐལ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་སོ་སོ་
རང་རིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། འཇིག་རྟེན་འདི་ན་དང་པོ་

མང་དུ་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་འབྱུང་། ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་

བྱེད་པ་ལས་ཡང་དག་པའི་དོན་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་། དེ་ལས་རྣམ་གྲོལ་གྱི་

ཆསོ་ཐོབ་སྟེ་ཡོད་པ་དེ་ལས་ཟད་མི་སྐྱེ་ཤེས་པའི་བློ་གྲོས་རབ་ཏུ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི།

ཉན་ཐོས་པ་ན་རེ། ཐེག་ཆེན་ཆོས་ཅན། སྐྲག་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ཟབ་མོ་བདག་གིས་

མི་ཤེས་པ་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཁྱེན་པ་མ་ཡིན་པའི། དེ་ཆོས་ཅན། སྐྲག་རིགས་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་

ཞེ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ། ཟབ་མོ་དེ་རྟོག་གེའི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་དེ་ཆོས་ཅན།

104

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

སྐྲག་རིགས་ཏེ ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ཟབ་མོའི་དོན་རིགས་པ་དེ་དག་ཁོ་ན་ཐར་

བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཞེ་ན། ཐེག་ཆེན་དེ་ནི་རྒྱུ་མཚན་དེ་དག་གིས་སྐྲག་པའི་གནས་སུ་རིགས་

པ་མིན་པར་ཐལ། སྒྲུབ་བྱེད་དང་པོའི་ཁྱབ་པ་མ་ངེས། གཉིས་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ། གསུམ་

པ་དང་། བཞི་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། མ་རྟོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
སྤོང་མི་རིགས། ལོག་རྟོག་ལ་བརྟེན་ནས་སྤོང་མི་རིགས། ཐེ་ཚོམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤོང་མི་རིགས།

དང་པོ་ནི། ཉན་ཐོས་པ་ན་རེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྡེ་སྣོད་ཆོས་ཅན། བཀའ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་བོ་ཅག་
མ་མོས་པའི་ཕྱིར་སྙམ་ན། དེའི་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པར་ཐལ། ༼༢༧༽ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་ལེགས་པར་

བཤད་པའི་ཆོས་ཐེག་ཆེན་འདི་ལ་ཉན་ཐོས་པ་མ་མོས་པ་ཉིད་ཀྱིས་འདི་རྒྱལ་བའི་བཀར་གྲུབ་

པའི་ཕྱིར། དེ་རྒྱུ་མཚན། ཉན་ཐོས་པ་ནི། རང་དོན་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་དམན་པ་ལ་མོས་ཤིང་

ཀུན་གཞིའི་སྟེང་གི་ཁམས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་དམན། གྲོགས་པོ་དམན་པ་དག་གིས་ཡོངས་སུ་བསྐོར་
བའི་ཕྱིར། རྨོངས་པ་ཉན་ཐོས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་ཐེག་ཆེན་བཀའ་མ་ཡིན་པར་ངེས་པར་

བྱེད་པ་མིན་པར་ཐལ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན། ཁྱོད་ཀྱིས་མ་ཐོས་པའི་སྡེ་སྣོད་རྣམ་པ་སྣ་

ཚོགས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལུས་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། མང་དུ་ཐོས་པའི་རྗེས་སུ་

འབྲངས་ཏེ་བློ་ལྡན་གྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་ནས་ནི་གང་ཞིག་ཐོས་པ་ཉུང་ངུ་ལ་རབ་ཏུ་བརྙས་པར་

བྱེད་པ་དེ་ཡང་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཉན་ཐོས་པ་ཆོས་ཅན། བདག་ཉིད་ལྟ་བ་

མཆོག་ཏུ་འཛིན་པས་སྙེམས་ཤིང་གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་བླ་རྣམ་པར་འགྱུར་ཏེ། ཐེག་པ་

ཆེན་པོའི་དོན་སྒྲ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བརླག་པར་འགྱུར་ཏེ།
ལེགས་པར་གསུངས་པའི་ཐེག་ཆེན་སྤངས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཆསོ་
ཀྱིས་ཕོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་ལྡན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་

105

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་ཆོས་ཐེག་ཆེན་ལ་ཁོང་ཁྲོ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་གདུག་པ་སྟེ་ཁ་
ན་མ་མཐོ་བ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཐེག་ཆེན་ལ་ཁོང་ཁྲོ་བ་ལས་བཏང་སྙོམས་སུ་བཞག་པ་ལེགས་ཏེ། དེ་ལ་ཉེས་པ་མེད་པས་ཏེ་ཉེས་པ་ཆུང་བའི་ཕྱིར། འདི་ཁ་ཅིག འཁོར་ལོ་
བར་པ་འབའའ་ཞིག་ཐེག་ཆེན་གྱི་བཀར་སྒྲུབ་པ་ནི། མི་རིགས་ཏེ། ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་ཕལ་ཆེ་བ་
ཐེག་ཆེན་གྱི་སྡེ་སྣོད་མཐའ་དག་བཀའ་མིན་ཞེས། སྐུར་བ་འདེབས་པ་དེ་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་

དང་། སྤྱོད་འཇུག་དང་། རྟོག་གེ་འབར་༼༢༨༽བ་རྣམས་སུ་བཀག་ལ། དེ་དང་འདྲ་བར་འདིར་

ཡང་འགོག་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག ཉན་ཐོས་སྐྱེ་འདའ་བ་འབའ་ཞིག་ངོ་བོར་ཐེག་ཆེན་བཀའ་ཡིན་

པར་སྒྲུབ་པ་ལ་ཡང་ཤེས་བྱེད་མ་མཐོང་ངོ་། །གསུམ་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་ཐེག་
ཆེན་བཀའ་བསྒྲུབ་ཀྱི་སྐབས་ཏེ་གཉིས་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པའོ། །

ལེའུ་གསུམ་པ་རིགས་ཁྱད་པར་བྱེད་པའི་སྐྱབས་འགྲོ་བསྟན་པ།

༈ གཉིས་པ་དེ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ལ། རབ་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་ཉམས་ལེན་གྱི་

རིམ་པར་སྒྲིགས་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན། རབ་བྱེད་སོ་སོའི་དོན་བཤད། དང་པོ་ལ། མཁས་པ་སྔ་
མའི་ལུགས་དགོད། འཕགས་པའི་དགོངས་པ་ལྟར་རང་ལུགས་བཞག །དེ་ལ་གཞན་གྱི་སྐྱོན་
སྤངས་པ། དང་པོ་ནི། ལོ་ཆེན་གྱིས་བསྟན་བཅོས་འདིའི་དོན་ཐམས་ཅད་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རང་

བཞིན། དེ་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་སྤྱོད་པ། སྤྱོད་པ་དེས་ཐོབ་པའི་འབྲས་བུ་དང་གསུམ་དུ་འདུས།

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རང་བཞིན་དེ་ལེའུ་བདུན་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས། བདུན་ནི། སྐྱབས་འགྲོ།
རིགས། སེམས་བསྐྱེད། སྒྲུབ་པ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད། ཡོངས་སྨིན། བྱང་ཆུབ་དང་བདུན་ནོ། །ཉམས་

106

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ལེན་གྱི་སྤྱོད་པ་དེ་གསུམ་དུ་འདུས་ཏེ། ཆོས་ལ་འཇུག་པའི་སྤྱོད་པ། དོན་ལ་འཇུག་པའི་སྤྱོད་
པ། སྤྱོད་པ་ལ་ངེས་པར་ཡོད་པའི་ཡོན་ཏན་གསུམ་དུ་འདུས། དང་པོ་ནི། ཆོས་མོས། ཆོས་ཚོལ། ཆོས་བཤད། ཆོས་སྒྲུབ། གདམས་པ་དང་རྗེས་བསྟན་ལྔར་འདུས། གཉིས་པ་ལ། ཐུན་

མོང་གི་ངོ་བོ་ཐབས་དང་ལྡན་པའི་ལས། ཕར་ཕྱིན་གྱི་སྤྱོད་པ། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་

སྤྱོད་པ་པ་དང་གསུམ་དུ་འདུས། གཉིས་པ་ལ། རང་གི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྫོགས་པར་བྱེད་
པ་ཕྱིན་དྲུག །གཞན་སྨིན་པར་བྱེད་པ་བསྡུ་དངོས་བཞི། དེ་གཉིས་སྟོབས་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་
མཆོད་རྟེན་ཚད་མེད་གསུམ་དུ་འདུས། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་སྤྱོད་པ་པོ་ཆོས། སྤྱོད་པ་
པོའི་མཚན་ཉིད། སྤྱོད་པ་དབང་དུ་བྱེད་པའི་ཐབས། དབང་དུ་གྱུར་པའི་ནུས་པ་དང་བཞིར་

འདུས། དང་པོ་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ཤེས་རབ་གཉིས་སུ་འདུས། ཚུལ་ཁྲིམས་ནི། སྡོམ་པའི་

ཚུལ་ཁྲིམས་༼༢༩༽ཀྱི་ངོ་ཚ་ཤེས་པ། དགེ་བ་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དྲན་པ། སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིསམ་མི་སྐྱོ་བ་གསུམ་དུ་འདུས། ཤེས་རབ་ཀྱི་རང་བཞིན་བསྟན་བཅོས་ཤེས་པ་
དང་། འཇིག་རྟེན་ཤེས་པ། དེ་ཆུད་མི་ཟ་བའི་ཐབས་སྟོན་པ་དང་བཞི། གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་
པའི་ཐབས་སོ་སོ་རང་དག་རིགས་པའི་བཞིར་འདུས། སྤྱོད་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཚོགས་གཉིས་

དང་། བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་དུ་འདུས། དེ་དབང་དུ་བྱེད་པའི་ཐབས་ནི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་རང་

བཞིན་ཞི་ལྷག་རྣལ་འབྱོར་དང་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་གཉིས་སུ་འདུས། རྣལ་འབྱོར་དང་མཐུན་
པའི་སྤྱོད་པ་ནི་དེའི་རང་བཞིན་ཐབས་མཁས། རྟོག་པ་ཆུད་མི་ཟ་བའི་རྒྱུ་གཟུངས། སྒྲུབ་པ་
ཆུད་མི་ཟ་བའི་རྒྱུ་སྨོན་ལམ་དང་གསུམ་དུ་འདུས། སྤྱོད་པ་ལ་ངེས་པར་ཡོད་པའི་ཡོན་ཏན་ནི་
དོན་གཉིས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། བསམ་སྦྱོར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། རྒྱུ་འབྲས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། ཆོས་དང་དོན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། གང་ཟག་གི་རང་བཞིན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་

107

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དང་ལྔར་འདུས། དང་པོ་རང་དོན་ནི་ངོ་མཚར་བ་དང་། ངོ་མཚར་བ་མ་ཡིན་པ་དང་བསམ་པ་

གསུམ་དུ་འདུས། གཞན་དོན་ནི། ཕན་འདོགས་པ་དང་། ལན་དུ་ཕན་འདོགས་པས་སྟོན། བསམ་པ་ཕུན་ཚོགས་ནི་སྨོན་ལམ་གྱིས་སྟོན། སྦྱོར་བ་ཕུན་ཚོགས་ནི། ཆུད་མི་ཟ་བ་དང་། ཕྱིན་

ཅི་མ་ལོག་པ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་བ་དང་། བཅོས་མ་མིན་པའི་སྦྱོར་བ་དང་། སེམས་ཅན་འདུལ་བའི་སྦྱོར་བ་ལྔས་སྟོན། ལུང་དྲན་པ་དང་། ཕར་ཕྱིན་དྲུག སྒྲུབ་པའི་ངེས་པ་ཐོབ་པས་

སྟོན། རྒྱུ་ཕུན་ཚོགས་ནི་ངེས་པར་བྱ་བ། རྟག་པར་བྱ་བ་གཙོ་བོ་བྱ་བ་གསུམ་གྱིས་བསྟན།

ཆོས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ནི། གདམས་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་དང་། ཚོལ་བ་བཞི། ཡོངས་ཤེས་
བཞི། ཆོས་བཤད་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བཤད་པའི་འབྲས་བུ་ལྔས་བསྟན། ཆེན་པོ་བདུན་ནི།

ཐེག་ཆེན་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྡུས་པ་གཉིས་ཀྱིས་བསྟན། གང་གིས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི།
རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད། རྣམ་གྲངས། བྱང་ཆུབ་༼༣༠༽སེམས་དཔའི་མིང་དོན་
ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་བཞིར་འདུས། སྤྱོད་པ་དེས་ཐོབ་པའི་འབྲས་བུ་ནི། གནས་སྐབས་ཀྱི་

འབྲས་བུ་དང་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་གཉིས་སུ་འདུས། གནས་སྐབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི། ཐུན་

མོང་གི་སྤྱོད་པའི་འབྲས་བུ། ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་འབྲས་བུ། འབྲས་བུ་དེ་གཉིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་
པའི༌སྤྱོད་པ་གསུམ་དུ་འདུས། དང་པོ་ནི། རྟགས་དང་ཕྱོགས་དང་ལྷག་པའི་བསམ་པ་

དང་། ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། སྐྱེ་བ་ལྔས་བསྟན། གཉིས་པ་ནི། གནས་པ་དང་། སའི་རྣམ་
གཞག་གིས་བསྟན། གསུམ་པ་ནི། སྤྱོད་པ་རྣམ་པར་དབྱེ་བས་བསྟན། མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་
ནི། ཚད་མེད་བཞི་ནས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བར་གྱིས་སྟོན་ཞེས་བཤད་དོ། །དེ་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་འཐད་པར་མ་མཐོང་སྟེ། ཆོས་ལ་འཇུག་པའི་སྤྱོད་པ་དང་། དོན་ལ་འཇུག་པའི་
སྤྱོད་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཞག་དཀའ་བའི་ཕྱིར་དང་། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་སྐབས་

108

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
སུ་ཡང་སྤྱོད་པ་པོའི་མཚན་ཉིད། སྤྱོད་པ་དང་དུ་འགྱུར་བའི་ཐབས། དབང་དུ་གྱུར་པའི་ནུས་པ་

སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཡང་རང་དོན་འབའ་ཞིག་ཏུ་བཤད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། བྱང་ས་

ལས་བཤད་པའི་གོ་རིམ་དང་སྒྲིགས་ལུགས་ཡོད་བཞིན་དུ་རྟོག་བཟོའི་རྗེས་སུ་སུ་ཞིག་འབྲང་

བར་བྱེད། གཉིས་པ་ལ། ལེའུའི་གོ་རིམ་སྒྲིག་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན། དོན་གྱི་གོ་རིམ་སྒྲིག་ཚུལ་བྱེ་
བྲག་ཏུ་བཤད། དོན་བསྡུས་ཏེ་རྟོག་ལྡན་གྱི་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ། དང་པོ་ནི། བསྟན་བཅོས་
འདིའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ཐམས་ཅད་བསྡུས་ན་བཅུར་འདུས་ཏེ། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཉམས་སུ་
ལེན་པའི་གཞི། ཉམས་སུ་བཟངས་པའི་རྟགས། རྟགས་དེ་དང་ལྡན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ཁྱིམ་པ་དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཕྱོགས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་འབྱུང་ཚུལ། དེ་
ནས་བརྟེན་ནས་ཚུལ་ཇི་ལྟར་གནས། ཚུལ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བསམ་བཞིན་དུ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་
ལེན་ཚུལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གདུལ་བྱ་ཡོངས་སུ་འཛིན་ཚུལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ས་དང་སྤྱོད་པ་འགྲུབ་ཚུལ། ༼༣༡༽དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རབ་གནས་སམ་རྟེན་མཐར་ཐུག་གི་ཡོན་ཏན་འགྲུབ་
ཚུལ་ཏེ་བཅུའོ། །དེ་སྐད་དུའང་། བྱང་ས་ལས། ཆོས་བཅུ་པོ་འདི་དག་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་སྡུད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །སྡོམ་ནི། གཞི་དང་

རྟགས་དང་ཕྱོགས་རྣམས་དང་། །ལྷག་པའི་བསམ་དང་གནས་པ་དང་། །སྐྱེ་དང་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། །སྤྱོད་དང་རྟེན་པ་ཐ་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་བཞི་ནི། རིགས་
ཀྱི་ལེའུ་ནས། ཡོན་ཏན་གྱི་ལེའུའི་བར་བཅུ་བདུན་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས། དེའི་རྒྱུ་མཚན་
ཡང་བྱང་ས་ལས་ཡོན་ཏན་གྱི་ལེའུ་རྫོགས་པའི་མཇུག་ཏུ། གཞིའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་གནས་

རྫོགས། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། དང་པོ་བཀར་སྒྲུབ། སྐྱབས་འགྲོའི་ལེའུ་རྣམས་གང་
དུ་སྡུད་སྙམ་ན། གཞིའི་ནང་དུ་སྡུད་དེ། ལེའུ་དང་པོ་གཉིས་པོ་དེས་དགའ་བ་ལྔ་བསྐྱེད། ཆེ་བ་

109

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གསུམ་ལྡན་གྱི་ཐེག་ཆེན་ལ་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་གྱི་སྐྱོན་བསལ་ནས། ཚད་མས་ངེས་
པར་བྱ་བ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐེག་ཆེན་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་འདོད་ཀྱི་བློ་བསྐྱེད་པར་བྱེད། དེ་ལས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་སད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། གཞིའི་དོན་འདིར་རྣམ་རིགས་ལ་གནས་པའི་

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ། གང་ལ་སློབ་པ། ཇི་ལྟར་སློབ་
པ། གང་དག་སློབ་པ་དང་གཞི་གསུམ་དུ་འདུས། དེ་ལ་དང་པོ་ནི། སྐྱབས་འགྲོ་རིགས་སེམས་
བསྐྱེད་ཀྱི་ལེའུ་གསུམ་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས། གང་ཟག་དེས་གང་ལ་སློབ་ན། རང་གཞན་གྱི་

དོན་གཉིས་སྒྲུབ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་མཐུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ། དེ་ལས་རང་གཞན་
གཉིས་སྨིན་ཚུལ། དེ་ལས་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཚུལ་ཏེ་གནས་བདུན་ལ་སློབ་བོ། །བྱང་ས་ལས། གང་ལ་སློབ་ཅེ་ན། སྡོམ་ནི། རང་གཞན་དོན་དང་དེ་ཉིད་དོན། །མཐུ་དང་རང་གི་སངས་

རྒྱས་ཀྱི། །ཆོས་དང་སེམས་ཅན་ཡོངས་སྨིན་དང་། །བདུན་པ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་སློབ་པ་ནི། ཆོས་མོས་ནས་༼༣༢༽ཐབས་ལྡན་གྱི་བར་གྱིས་

གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད། དེ་སྐད་དུའང་། བྱང་ས་ལས། ཇི་ལྟར་སློབ་པ་བསྟན་པར་
བྱའོ། །སྡོམ་ནི། མོས་པ་མང་བ་ཉིད་དང་ནི། །ཆོས་ཚོལ་བ་དང་སྟོན་པ་དང་། །དེ་བཞིན་སྒྲུབ་
དང་ཡང་དག་པའི། །གདམས་ངག་རྗེས་སུ་སྟོན་པ་དང་། །ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་

ལས། །ཐབས་ཀྱིས་ཟིན་པ་ཐ་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་ན། ཕྱིན་དྲུག་ནས་ཡོན་
ཏན་གྱི་ལེའུའི་བར་མ་འདུས་སོ་སྙམ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ་ཕྱིན་དྲུག་གི་ལེའུ། མཆོད་རྟེན་ཚད་མེད་
ཀྱི་ལེའུ། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་ལེའུ། ཡོན་ཏན་ལེའུ་རྣམས་ཐབས་ལྡན་གྱི་ལེའུའི་རྒྱས་

བཤད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ཇི་ལྟར་ན་ནགས་ཚལ་དང་ནི་ལུས་ཅན་རི་བོ་

དང་། །ཆུ་བོ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་ནི་ཀུན་ནས་ས་ཡིན་པ། །དེ་བཞིན་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལས་

110

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རྣམས་གསུམ་པོ་ཡང་། །ཀུན་ནས་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་དགེ་བ་ཡིན་པར་བརྗོད། །ཅེས་དང་། དེའི་

འགྲེལ་པར་སློབ་དཔོན་གྱིས། ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདིས་ནི། ཀུན་ནས་བསླང་བའི་ཐབས་

བསྟན་ཏེ། སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་
ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ནི་ལས་གསུམ་གྱིས་ཀུན་ནས་བསླང་བའི་ཕྱིར། གསུང། རྒྱུ་
མཚན་འདི་རྣམས་མ་གོ་བ་ལ་བརྟེན་ནས། མཁས་པ་འགའ་ཞིག་གི་འགྲེལ་བཤད་ལ་སྐྱོན་
བཟུང་བར་སྣང་ངོ་། །རྩེ་དང་ཞེས་པ་ནས། རྟགས་ལྔར་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་པས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་རྟགས་ལྔ་གཏན་ལ་འབེབས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟག་
པར་ནི། །ཁྱིམ་པ་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་རྣམས་སུ། །ཞེས་པ་ནས། དེ་ལྟའི་སྡོམ་བརྩོན་ཁྱིམ་པ་
ཡི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་ཁྱད་འཕགས། །ཞེས་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཕྱོགས་
དེ་ལ། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་ཁྱིམ་པའི་ཕྱོགས་གཉིས་ཡོད་ཅེས་གཏན་ལ་འབེབས། ས་རྣམས་
ཀུན་ལ་བརྟན་པ་ཡིས། །ཕ་རོལ་སྡུག་པའི་འབྲས་བུ་དང་། །ཞེས་པའི་ཤོ་ལོ་ཀ་དང་གཉིས་ཀྱིས་

རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ལྷག་བསམ་ལྔ་གཏན་ལ་འབེབས། ས་༼༣༣༽རྣམས་ཀུན་ལ་བློ་ལྡན་
པའི། །སྨོན་ལམ་དང་ནི་ཞེས་པའི་ཤོ་ལོ་ཀ་གཅིག་གིས་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་འཛིན་
ཚུལ་བཞི་གཏན་ལ་འབེབས། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ལས་དང་ནི། །ཞེས་པའི་ཤོ་ལོ་ཀ་གཅིག་གིས་

རྒྱལ་སྲས་ཀྱིས་གཞན་དོན་དུ་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ་གཏན་ལ་འབེབས། འདི་གཉིས། བྱང་ས་སུ་གོ་
རིམ་ལོག་ནས་བཤད་དོ། །མཚན་ཉིད་གང་དག་སློབ་པ་དང་། །ཞེས་པའི་ཤོ་ལོ་ཀ་གཅིག་གིས་

ས་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གི་རབ་དབྱེ་བསླབ་པ་གསུམ་དང་། ཕུང་པོ་གསུམ་གང་དུ་རྫོགས།
གྲུབ་པ་གང་ཐོབ་པའི་རྟགས་ངེས་ཚིག་ཐོབ་པའི་སྒོ་ནས་གནས་པ་དང་ས་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་

གཏན་ལ་འབེབས། གཞུང་ལྷག་མ་སྟོང་པ་ཉིད་ནི་མཆོག་རྟོགས་ནས། ཞེས་པ་ནས། གྲུབ་པའི་

111

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
སྒོ་ནས་རྣམ་པ་བཞི། ཞེས་པའི་བར་གྱིས་དེའི་དོན་རྒྱས་པར་འཆད། ལུས་ཅན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་
དང་། །ཞེས་པའི་ཤོ་ལོ་ཀ་ཕྱེད་དང་གཉིས་ཀྱིས། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་བཞི་པོ་དེ་གཏན་ལ་
འབེབས། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བརྩེ་བ་ཅན། །ཞེས་པ་ནས། སྣང་ལ་ལྷ་དང་མི་རྣམས་
ཀྱིས། །རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མི་མཐོང་ངོ་། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་རྟེན་ནམ། རབ་གནས་ཏེ་མཐར་ཐུག་
གི་ཡོན་ཏན་རྣམས་གཏན་ལ་འབེབས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ལེའུ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་རྗོད་བྱེད་
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་རབ་དེ་བཀའ་མིན་པའི་ལོག་རྟོག་རྒྱས་པར་བཀག་ནས་བསྟན་བཅོས་
འདིས་བརྒྱན་པ་ན། དགའ་བ་ལྔ་བསྐྱེད་དང་ཆེ་བ་གསུམ་ལྡན་དུ་རྟོགས་ནས་དེའི་བརྗོད་བྱ་
དང་བཅས་པ་ལ། ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱིས་འཇུག་འདོད་ཀྱི་བློ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་སྐྱེད་
པར་བྱེད། དེ་སྐྱེས་པ་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ནས་འཇུག་པར་གྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་སད་པར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐེག་ཆེན་གྱི་སེམས་

བསྐྱེད་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གཞན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་པ་ཉམས་ལེན་ལ་འཇུག་
པར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲིབ་གཉིས་སྤོང་བའི་ཆེད་དུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་

ཚོལ་བར་༼༣༤༽འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་གཞན་འདུལ་བའི་ཐབས་མཐུ་རྒྱ་

ཆེན་པོའི་སྤྱོད་པ་ཉམས་སུ་ལེན་པར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་
སྨིན་པར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་མོས་དགོས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཐོས་བསམ་གྱིས་ཚོལ་བར་འགྱུར། བཙལ་ནས་རྙེད་པ་ན་གདུལ་བྱ་གཞན་ལ་ངག་ཚིག་དྲི་མ་མེད་པའི་སྒོ་ནས་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། །དེའི་རྒྱུར་རང་
གིས་ཆོས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྒྲུབ་དགོས། དེ་ལ་གདམས་པ་དང་། རྗེས་བསྟན་ཉན་དགོས།
དེ་ཐོས་ནས་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ཐབས་ལ་མཁས་པར་བྱེད་དགོས། ཐབས་ལ་མཁས་པར་

112

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བྱེད་ཚུལ་ཡང་། རང་རྒྱུད་སྨིན་པ་ལ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ལ་མཁས་པར་བྱེད་དགོས། གཞན་རྒྱུད་སྨིན་པ་ལ་བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞི་ལ་མཁས་པར་བྱེད་དགོས དེ་ཡང་དཀོན་མཆོག་
མཆོད་པ་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བརྟེན་པའི་སྒོ་ནས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་མཁས་དགོས། བྱམས་
སོགས་ཚད་མེད་བཞིའི་སྒོ་ནས་བསྡུ་དངོས་བཞི་ལ་མཁས་པར་བྱེད་དགོས། ཕྱིན་དྲུག་མ་

བྱས་པ་དང་། ངན་པར་བྱས་པ་ལ་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་སྒོམ་དགོས། བྱས་པ་དང་ལེགས་པར་བྱས་པ་ལ་བརྩོན་འགྲུས་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་
བརྟན་པ་ཐོབ་དགོས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གཞན་དོན་དུ་འཁོར་བ་བརྟེན་པ་ལ་མི་སྐྱོ་བར་འགྱུར།
དེ་ལྟར་མི་སྐྱོ་བས་རིགས་པའི་གནས་ལྔ་ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་མ་ལུས་པ་ཤེས་པར་
འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས། གང་ཟག་སུ་ལ་ཇི་ལྟར་སྟོན་པ་ཤེས་པས་འཇིག་རྟེན་ཤེས་པར་
འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོན་པ་བཞིས། མདོའི་དགོངས་པ་ཚོལ་བར་འགྱུར། དགོངས་པ་རྙེད་
ནས་སོ་སོ་རང་དག་རིག་པ་བཞིས་གཞན་ལ་ཆོས་སྟོན་པར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོགས་
གཉིས་རྫོགས་པར་འགྱུར། ཚོགས་གཉིས་རྫོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། བདེན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་

༼༣༥༽བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་སྒོམ་པ་ལ་འཇུག །དེ་ལྟར་སྒོམ་པས་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་
འགྲུབ་པར་འགྱུར། དེ་ལྟར་གྲུབ་པ་ན་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་དགེ་རྩ་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་ཞིང་། ཉན་
རང་གིས་ཐེག་པ་ལ་མི་གནས། དེ་ལྟར་མཁས་པས་གཟུངས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་ཐོབ་པར་
འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་སྤོབས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་འབྱུང་། སྤོབས་པ་
དང་ལྡན་ན་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་གསུམ་པོ་རྟོགས་པར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདུལ་བྱམས་

ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞི་རྟོགས་པར་འགྱུར། དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་
འདུས་བྱས་མི་རྟག་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་

113

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ནས་ངོ་མཚར་བ་དང་ངོ་མཚར་བ་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་ཐོབ་སྟེ། ཉན་རང་གཉིས་ཟིལ་གྱིས་

གནོན་པར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་གཞན་ལ་སེམས་མཉམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། སེམས་མཉམ་ན་གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་པ་ལ་འཇུག །ཕན་འདོགས་པ་འཇུག་ཚུལ་ཡང་ཕ་མ་དང་འདྲ་བ་གཉིས། གྲོགས་རྩ་ལག་དང་འདྲ་བ་གཉིས། བྲན་དང་དྲ་བ་དང་། མཁན་སློབ་དང་
འདྲ་བ་གཉིས་ཏེ། བདུན་གྱི་སྒོ་ནས་ཕན་འདོགས། དེ་ལྟར་གཞན་ལ་ཕན་བཏགས་པ་ན། གདུལ་
བྱ་གཞན་ཡང་ཉམས་སུ་ལེན་པས་ཕན་འདོགས་པ་ཐོབ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གདུལ་བྱ་ཐམས་གོང་མ་གོང་མར་འགྲོ། དེ་ལ་སྦྱོར་བ་ཆུད་མི་ཟ་བ་དང་། ཡང་དག་པའི་སྦྱོར་བ་གཉིས་ཤེས་
དགོས། དེ་ལ་བཅོས་མ་དང་། བཅོས་མ་མིན་པའི་ཡོན་ཏན་གཉིས་ཤེས་དགོས། དེ་ལ་བརྟེན་
ནས་གདུལ་བྱ་འདུལབའི་ཐབས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་མཁས་པར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྫོགས་
པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ལུང་བསྟན་པར་འགྱུར། ལུང་བསྟན་པ་ན། ཕྱིན་དྲུག་ངེས་པར་བྱ་
བ། གདོན་མི་ཟ་བར་བྱ་བ། བརྟག་པར་བྱ་བ། གཙོ་བོར་བྱ་དགོས་པ་རྣམས་བྱེད་པར་འགྱུར།
དེ་ལྟར་གྱུར་པ་ན། མདོ་སྡེ་ལ་སོགས་པའི་གདམས་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་ལ་མཁས་པར་

འགྱུར། དེ་ལ་༼༣༦༽མཁས་པ་ནི། ཚོལ་བ་བཞི་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་
ཡོངས་ཤེས་བཞི་འབྱུང་བར་འགྱུར། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་བཤད་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཤེས་པར་
འགྱུར། དེ་ལྟར་ཆོས་བཤད་པས་ཆོས་བཤད་པའི་འབྲས་བུ་བརྒྱད་འབྱུང་བར་འགྱུར། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་ཆེན་པོ་བདུན་ལྡན་གྱི་ཐེག་ཆེན་ལ་མཁས་པར་འགྱུར། དེ་ལྟར་མཁས་པ་ནི། ཐེག་
པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་དེ་རིགས་ནས་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་སྟོན་པའི་བར་བཅུར་བསྡུས་
ནས་ཉམས་སུ་ལེན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ལ་
མོས་སྤྱོད་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་བཞག་པ། ཕྱིན་དྲུག་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བཞག་

114

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེ་སོགས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས་
བཞག་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཕུང་པོ་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་བཞག་པ་དེ་ལྔར་
འདུས། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ལམ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། རིགས་ལ་གནས་པ། སྤྱོད་
པ་ལ་ཞུགས་པ། བསམ་པ་མ་དག་པ་དང་། ཡོངས་སུ་མ་སྨིན་པ་དང་སྨིན་པ། ངེས་པར་མ་ཞུགས་པ་དང་ཞུགས་པ། སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པ་དང་། སྲིད་པ་ཐ་མ་པ་བཅུར་བྱང་ས་
ལས་བཤད་དོ། །དེ་འདྲ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྟགས་ལྔ་

འབྱུང་། རྟགས་དེ་དང་ལྡན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་རབ་བྱུང་དང་ཁྱིམ་པའི་ཕྱོགས་
གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས། དེ་ལྟར་ངེས་པའི་སེམས་པ་དེས་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་ལྔའི་སྒོ་ནས་
སྨོན་ལམ་སོགས་བཞིས་སེམས་ཅན་རྗེས་སུ་འཛིན། དེའི་ཕྱིར་དུ་རྒྱུ་བཞིའི་སྒོ་ནས་གཞན་
དོན་དུ་སྐྱེ་བ་བླངས་ཏེ། འཕགས་པའི་ས་ལ་གནས་པར་འགྱུར། དེ་ནས་སྤྱོད་པ་བཞིས་སེམས་

ཅན་རྗེས་སུ་འཛིན། དེ་ནས་མཐར་ཐུག་གི་ཡོན་ཏན་རྣམས་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་གོ་
རིམ་བསྒྲིགས་པ་འདི་ནི་བྱང་སའི་གོ་རིམ་གྱི་ལེའུ་བཤད་པ་ཡིན་པས་བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་
ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་སུ་གྱིས་ཤིག །༼༣༧༽གསུམ་པ་དེ་ལྟར་བཤད་པའི་དོན་རྟོགས་ལྡན་
གྱིས་ཉམས་ལེན་དུ་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། ཙནྡྲ་གོ་མིས། གང་ཞིག་ཐོབ་ན་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་མཚོ་མཐར་ཕྱིན་

ཅིང་། །བྱང་ཆུབ་མཆོག་གི་ས་བོན་དགེ་བའང་འདེབས་འགྱུར་བ། །ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་བས་
ཀྱང་ཡོན་ཏན་ལྷག་པ་ཡིས། །མི་ཞིག་དེ་ནི་སུ་ཞིག་འབྲས་བུ་མེད་པར་བྱེད། །བདེ་གཤེགས་
ལམ་བསྟེན་འགྲོ་བ་འདྲེན་པར་ཆས་གྱུར་པའི། །སེམས་ཀྱི་སྟོབས་ཅན་མི་ཡིས་རྙེད་པ་གང་
ཡིན་པའི། །ལམ་དེ་ལྷ་དང་མི་ཡིས་མི་རྙེད་ལྷ་མིན་དང་། །མཁའ་ལྡིང་རིག་འཛིན་མི་འམ་ཅི་

དང་ལྟོ་འཕྱེས་མིན། །མི་ཡི་དངོས་པོ་ཤིན་ཏུ་རྙེད་དཀའ་རྙེད་གྱུར་ནས། །དོན་དུ་བརྣག་པ་གང་

115

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཡིན་དེ་ཉིད་བརྟུན་དེ་སྒྲུབ། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་ཅག་གིས་ཤིན་ཏུ་རྙེད་པར་དཀའ་བའི་

དལ་འབྱོར་གྱི་མི་ལུས་ཐོབ་དུས་འདིར་སྲོག་འདི་ཇི་སྲིད་འཚོ་ཙམ་བར་གྱི་བདེ་སྡུག་ལ་འདོར་
ལེན་བྱེད་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་ཕལ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཡིན་པས། དེ་ལས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་

གོང་མའི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཐོབ་པ་དགོས་ལ དེ་ཡང་། ཕྱི་མར་བདེ་བའི་ཐབས་འཚོལ་བ་
དང་། རང་ཉིད་འཁོར་བ་ལས་སྒྲོལ་བར་འདོད་པ་ཙམ་ཞིག་གིས་ནི། ཐེག་པ་དམན་པ་ཙམ་
དང་། ཡང་ཐུན་མོང་གི་བློ་རིགས་ཡིན་པས། དེ་ལས་ཀྱང་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ། སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གོ་འཕང་དེ་ལ་བདག་ཉིད་གཅིག་པུས་ཀྱང་

དགོད་པར་བྱའོ་སྙམ་པའི་སྙིང་སྟོབས་མཆོག་དང་ལྡན་པར་བྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། རང་མ་

གཏོགས་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བདག་གི་མ་མ་བྱས་པ་མེད། བྱས་རེས་ཀྱིས་རང་

གི་སྲོག་ལས་ཀྱང་ཕངས་པར་བྱས་ཏེ། བྱམས་པ་འབའ་ཞིག་གིས་བསྐྱངས་པའི་རྟེན་ཅན་ཤ་
སྟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་འདྲ་བའི་དྲིན་ཅན་རྣམས་འོ་བརྒྱལ་བའི་དུས་ལ་བབ། བདག་ནི་མིའི་

དངོས་པོ་རྙེད་དེ། དམ་པའི་ཆོས་དང་མཇལ་བས་དེ་རྣམས་ལ་ཕན་འདོགས་ཤིང་ལན་ལེན་
པར་ནུས་སོ་སྙམ་དུ་སྙིང་ཐག་པ་༼༣༨༽ནས་བསམ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཙནྡྲ་གོ་མིས། ཉེ་དུ་
འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོར་ཆུད་གྱུར་པ། །ཀློང་གི་ནང་ན་ལྟུང་བ་ལྟ་བུར་སྣང་བཞིན་དུ། །སྐྱེ་ཤི་
འཕོས་པས་ངོ་མི་ཤེས་པ་ལྟར་བྱས་ནས། །གལ་ཏེ་ཅི་ཐར་བྱེད་ནས་དེ་ལས་ཁྲེལ་བོར་
མེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །རྟེན་དེ་ལ་སྙིང་པོ་ལེན་ཚུལ་ཡང་། རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་
བྱམས་པ་ལྟ་བུས་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་བཀྲལ་བ་ལྟ་བུའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཀྱི་ཆོས་མིན་ཆོས་སུ་བཅོས་པ་ལྟ་བུའི་ལྟར་སྣང་འགའ་ཞིག་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་མི་རིགས་ཏེ། ངལ་བ་འབྲས་བུ་
མེད་པའི་ཕྱིར། རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་གིས། མི་ཤེས་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ལ། །འཁྲུལ་པར་

116

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དོགས་པ་ཅན་རྣམས་ཀྱིས། །དེ་བཤད་ནན་ཏན་བྱ་བའི་ཕྱིར། །ཤེས་ལྡན་འགའ་ཞིག་འཚོལ་
བར་བྱེད། །གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཀྱང་། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ལམ་བགྲོད་ཚུལ་
ནི། གཞུང་མཆོག་འདིའི་དགོངས་པ་བྱང་སས་བཀྲལ་བ་ལྟར་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་ཏེ། གཞན་
ན་ན། དམུས་ལོང་གིས་གླང་པོའི་གཟུགས་ལ་ལྟ་བ་དང་མཚུངས་སོ། །དེ་ཡང་ཐོག་མར་རང་
རྒྱུད་ལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་རྣམས་ནས། དགོངས་པའི་དཀའ་བ་སྣ་ཚོགས་པ་སྒོ་སྟོང་པ་ལ་སོགས་པ་བྱ་དཀའ་བའི་སྤྱོད་པ་སྣ་ཚོགས་པ་སྟོན་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་བའི་བཀའ་མ་ཡིན་ནམ་
སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་དང་ལོག་རྟོག་སྐྱེས་ན། བཀའ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ལེགས་པར་
སུན་ཕྱུང་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྡེ་སྣོད་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་ལ་ངེས་པ་སྙིང་ཐག་པ་

ནས་བསྐྱེད་པར་བྱ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས། རྒྱལ་སྲས་རྟག་ཏུ་ངུ་ལྟར། ལུས་དང་སྲོག་ལ་ཡང་མི་ལྟ་

བར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་དོན་དེ་ཕུ་ཐག་ཆོད་པ་ཅིག་བཙལ་བར་བྱ། དེ་ལྟར་བཙལ་ནས་རྙེད་པ་ན། རིགས་པ་ཡང་ངག་གིས་གཞན་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན། དེའི་རྒྱུར། རང་ཉིད་
ཀྱི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་སྒྲུབ། དེའི་རྒྱུར་གདམས་པ་དང་རྗེས་བསྟན་ནོད་དགོས། དེ་ཐོབ་ནས་
འཁོར་བའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་གསུམ་གྱིས་མནར་ལུགས། དེ་ལས་སྐྱོབ་པའི་

ནུས་པ་དེ།༼༣༩༽སངས་རྒྱས་བཅོ་ལྡན་འདས་ལ་ཡོད་ཅིང་སྐྱབས་མཛད་ཀྱང་མཛད་པར་
ཚད་མས་རྟོགས་པར་བྱ་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱབས་འགྲོ་རྒྱུད་དང་འདྲེས་ངེས་རེ་བྱ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་ལ་ཤས་མི་བཟོད་པའི་སྙིང་རྗེ་དང་། གཞན་དོན་གྱི་དཀའ་སྤྱོད་ལ་བཟོ་
པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་སྙིང་ནས་མོས་པ་དང་། ཕྱིན་དྲུག་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་སྤྲོ་
བའི་ཤུགས་དང་ལྡན་པའི་རིགས་ཟད་པའི་རྟགས་རྣམས་བྱུང་ན་བསྟན་བཅོས་འདིའི་ཚུལ་
ཁྲིམས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་གྱི་རྣམ་བཤད། བྱང་སའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལེའུ་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར། བྱང་ཆུབ་

117

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
སེམས་དཔའི་སྡོམ་པ་ཡང་དག་པར་བླངས་ཏེ། ཐེག་ཆེན་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱ། སེམས་
བསྐྱེད་ནས། ཕམ་པའི་གནས་དང་། ཉེས་བྱས་ཀྱི་ལྟུང་བ་རྣམས་སྲོག་དང་བསྡོས་ཏེ་བསྲུང་བར་
བྱ། དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱང་བསྒྲུབ་པས་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་དགོས། སྒྲུབ་པའང་། མདོར་བསྡུས་ན། རང་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག །གཞན་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པ་བསྡུ་དངོས་བཞིའི་སྒོ་ནས་གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་ཐབས་སུ་

འདུས། དེ་ཡང་ཐོག་མར་སེར་སྣ་སྒོམ་པའི་དབང་གིས། སྦྱིན་པ་ལ་མི་སྤྲོ་ན། དཀོན་མཆོག་
མཆོད་པའི་སྒོ་ནས་སེར་སྣའི་དྲི་མ་སྦྱང་། ཚུལ་ཁྲིམས་བསྲུང་ཚུལ་སོགས་མི་ཤེས་ན། དགེ་
བཤེས་བསྟེན་པའི་སྒོ་ནས་ཚུལ་འཆལ་སོགས་ཀྱི་དྲི་མ་བསལ་བར་བྱ། གཞན་ལ་ཕན་
འདོགས་པའི་ཚེ་གདུལ་བྱའི་ལོག་སྒྲུབ་བྱུང་ན་བྱམས་སོགས་ཚད་མེད་བཞི་སྒོམ་པར་བྱ།
ཕྱིན་དྲུག་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་འཕེལ་བ་དང་། གཉེན་པོ་འགྲིབ་པར་གྱུར་ན་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་
ཁྲེལ་ཡོད་པ་སོགས་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་ལེའུའི་དོན་ཡིད་ལ་བྱ། དེ་སྐད་དུའང་། བྱང་
ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་ལེའུའི་མཇུག་ཏུ། དེ་ལྟར་ཡོན་ཏན་དེ་དག་དང་། །རྟགས་ལྡན་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ནི། །བདག་གི་དོན་ཡང་མི་འདོར་ཞིང་། །གཞན་གྱི་༼༤༠༽དོན་ཡང་སྒྲུབ་པར་
བྱེད། །ཅེས་གསུངས་པས། ལེའུ་འདིས། བྱང་འདས་ཙམ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་སུ་འཆད་པ་ནི་དོན་
མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན། རང་གི་ལུས་སྦྱིན་པར་གཏོང་བ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕྱིར་དུ་ཕུན་སུམ་

ཤོགས་པ་ཐམས་ཅད་གཏོང་བ། ཉམ་ཆུང་རྣམས་བཟོད་པ། ལུས་སྲོག་ལ་མི་ལྟ་བར་བརྩོན་
འགྲུས་བརྩམས་པ། བདེ་བ་ལ་རོ་མི་བྱང་བར་བསམ་གཏན་སྒོམ་པ། བདག་ཏུ་རྣམ་པར་མི་

རྟོག་པར་ཤེས་རབ་བསྒོམས་པ་སོགས། ཡོན་ཏན་གྱི་ལེའུ་འདིར་ཡང་། སྔར་གྱི་ཡོན་ཏན་
རྣམས་ཉམས་སུ་བླངས་པའི་ཕན་ཡོན་ཡང་སྟོན་མོད། གཙོ་བོ་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཉམས་

118

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ལེན་སྟོན་པ་ལ་བྱང་ས་ལས་བསྟན་པ་ལྟར་ཤེས་དགོས། དེ་ལྟར་སྤྱོད་པ་སྤྱི་ལ་སློབ་ཚུལ་
བསྟན་ནས། ཕར་ཕྱིན་ཐ་མ་གཉིས་ལ་སློབ་ཚུལ་ནི། གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ལྷག་མཐོང་
གིས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྒོམ། བསམ་གཏན་གྱི་ཕར་ཕྱིན་ལ་བརྟེན་ནས་རྫུ་འཕྲུལ་ལ་སོགས་པའི་
མཐུ་རྒྱ་ཆེན་པོས་གདུལ་བྱའི་ཡིད་མགུ་བར་བྱས་ཏེ། བསྟན་པ་ལ་འཛུད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་
རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་རྒྱུད་ལེགས་པར་སྨིན་ཏེ། མཐར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་བོ། །ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་མདོར་བསྡུས་ན། ཐེག་པ་ཆནེ་པོའི་རིགས་སྦྱོང་བར་
བྱེད། དེ་ལས་ཐེག་ཆེན་དུ་སེམས་བསྐྱེད། དེ་ལས་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྒྲུབ། དེ་ལས་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོན་མེད་པ་ལ་འཇུག །དེ་རྗེས་སེམས་ཅན་སྨིན། ཞིང་སྦྱོང་། དེ་ལས་མི་

གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཐོབ། དེ་ལས་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་

ཀྱི་ཚུལ་སྟོན་པ་དང་བཅུར་འདུས་ཏེ། དེ་ལྟར་ཉམས་སུ་བླངས་པ་ལས། རྟགས་དང་། ཕྱོགས། ལྷག་པའི་བསམ་པ་དང་། ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། སྐྱེ་བ་དང་། ས་ལ་གནས་པ་
དང་། སྤྱོད་པ་བཞིའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་འབྱུང་། དེ་ལས་མཐར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་
དང་བཞི་བཅུ་པོ་རྣམས་ཐོབ་པར་འགྱུར། འདི་ནི་བསྟན་བཅོས་ཉམས་ལེན་མདོར་བསྡུས་
པའོ། །རྒྱས་པར་འདོད་ན་བྱང་ས་ལས་ཤེས་པར་བྱ། ༼༤༡༽ ༈ གསུམ་པ་ནི། བློ་ལྡན་བཟང་
པོའི་གསུང་ནས་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཀྱིས་བསྟན་བཅོས་འདིའི་ལུས་ཐམས་ཅད་རིགས་ལ་
གནས་པའི་གང་ཟག་གིས་བྱང་ཆུབ་གྱི་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ། གང་ལ་སློབ་པ། ཇི་ལྟར་

སློབ། གང་དག་སློབ་པ་རྣམས་སུ་བསྡུས་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། ཐབས་ལྡན་གྱི་ལེའུ་མན་ཆད་ཀྱི་

དོན་དེར་མ་འདུས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། བྱང་སའི་དོན་ཡང་དེ་རྣམས་
སུ་མ་འདུས་པར་ཐལ། དེ་ཡང་ཐབས་ལྡན་གྱི་ལེའུ་མན་ཆད་དེར་མ་འདུས་པའི་ཕྱིར། བྱས་ན་

119

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ལན་ཅི་ཡོད། འདོད་ན། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཉིད་ཀྱི་བྱང་སའི་སྒྲུབ་པའི་ལེའུའི་འགོ་རུ་བསྡུ་
ཚོམ་མཛད་པ་མ་མཐོང་བར་ཐལ། ཕྱིན་དྲུག་གི་ལེའུ་སོགས། ཐབས་ལྡན་གྱི་ལེའུའི་རྒྱས་

བཤད་དུ་སྦྱོར། སྙམ་ན། བསྟན་བཅོས་འདིར་ཡང་། དེ་ལ་སྦྱར་ན་སྐྱོན་ཅི་ཡོད། དེས་ན་གངས་
རིའི་ཁྲོད་འདིར་ས་རྒྱན་སྦྱོར་བའི་ལུགས་དང་། མི་སྦྱོར་བའི་ལུགས་གཉིས་བྱུང་ན་
ཡང་། ལུགས་སྔ་མ་ཉིད་བཟང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས། རྒྱལ་ཚབ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ་ཉིད་
ཀྱིས་གསུང་ལས་ཐོས་སོ། །
གཉིས་པ་རབ་བྱེད་སོ་སོའི་དོན་བཤད་པ་ལ། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་འགྲུབ་པའི་གཞི་ངོས་བཟུང་། དེ་དང་མཐུན་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འབྱུང་ཚུལ། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་འགྲུབ་ཚུལ་དང་གསུམ། དང་པོ་ལ། གང་ལ་བསླབ་པར་བྱ་
བའི་གཞི། ཚུལ་ཇི་ལྟར་སློབ་པའི་གཞི། གང་དག་སློབ་པ་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་དང་གསུམ། དང་པོ་ལ། སྐལ་བ་དང་ལྡན་པའི་གཞི་རིགས། སྤྱོད་པའི་རྟེན་སེམས་བསྐྱེད། སེམས་བསྐྱེད་ནས་སྒྲུབ་
པ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ། དང་པོ་ལ། རིགས་སད་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་སྐྱབས་འགྲོ་དང་། རིགས་

དངོས། དང་པོ་ལ། ལེའུ་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན། དང་པོ་ནི།

ཐེག་ཆེན་བཀའ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལེའུའི་རྗེས་སུ། ཐེག་༼༤༢༽པ་ཆེན་པོའི་སྐྱབས་འགྲོ་འཆད་རིགས་

ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀར་གྲུབ་པ་ན་དེ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་འདོད་ཀྱི་བློ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་སྐྱེ་
བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ཆེ་བ་ལྔ་ལྡན་གྱི་སྐྱབས་འགྲོ་མདོར་བསྟན། དེའི་དོན་རྒྱས་པར་བཤད།
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱབས་འགྲོ་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ལ། དངོས་དང་སྐྱབས་འགྲོ་ལ་སྤྲོ་བ་བསྐྱེད་པ། དང་པོ་ནི། ཐེག་པ་མཆོག་གི་ཕྱིར་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་རབ་ཏུ་སོང་

བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཆོས་ཅན། སྐྱབས་སུ་སོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནང་ནས་མཆོག་ཅེས་བྱ་བ་

120

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཡིན་ཏེ། དམིགས་པ་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་སྒྲུབ་པ་ཁས་ལེན་པ། རྟོགས་པ་མཆོག་ཐོབ་པ། ཉན་རང་
ཟིལ་གྱིས་གནོན་པ། དབྱེ་བཇའི་རང་བཞིན་གྱི་སྒོ་ནས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཕྱིར། དེ་
རྣམས་ཀྱང་དོན་བཞི་བཞིས་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་
སྐྱབས་སུ་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལས་བྱ་དཀའ་བའི་སྤྱོད་པ་སྣ་ཚོགས་སྟོན་པའི་ཕྱིར་སྙམ་ན། ཐེག་
ཆེན་འདི་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བ་ནི་དོན་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན་དང་

པོར་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཚད་མས་ངེས་པར་བྱ་བ་འདི་བཀར་ངེས་ནས་དེ་ནི་བསྐལ་པ་སྟོང་ཕྲག་དུ་
མར་སྒྲུབ་པ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་འདི་དཀའ་མོད་ཀྱང་གྲུབ་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ་དེའི་ཕྱིར། སྟེ་ནི་འོག་མ་འདྲེན། གང་ཕྱིར་ཕྱི་མ་ནི་རྒྱུ་མཚན་
ཕྱི་མ་དྲིས་པའོ། །
གཉིས་པ་ལ། དམིགས་པ་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་དོན། སྒྲུབ་པ་ཁས་ལེན་པའི་དོན། རྟོགས་པ་
མཆོག་ཐོབ་པའི་དོན། ཉན་རང་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་དོན། དབྱེ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་དོན། དང་
པོ་ནི། བློ་ལྡན་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་གང་ཞིག་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བ་ལས་སྒྲོལ་བའི་ཕྱིར་དུ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཐེག་
པ་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་གསུམ་ཀའི་ལམ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་མཁས་པའི་ཕྱིར།

༼༤༣༽དེ་ཆོས་ཅན། ཡེ་ཤེས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། བདག་མེད་གཉིས་ལ་མཁས་པར་

ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། སྲིད་པ་འཁོར་བ་
དང་། ཞི་བ་མྱ་འདས་གཉིས་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པར་ཅོ་གཅིག་པ་ཉིད་དུ་
རྟོགས་པའི་ཕྱིར། འཁོར་འདས་ཀྱི་སྐྱོན་ཡོན་ལོ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཅེས་པའི་དོན་ནོ། །དེ་འདྲ་
བའི་བློ་ལྡན་དེ་སྐབས་འདིར་དམིགས་པ་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གོང་དུ་བསྒྲུབས་

121

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཟིན་པ་དེའི་ཕྱིར། འདིས་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་གི་སྒོ་ནས་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་ཚུལ་དེ་སྟོན་ནོ། །གཉིས་

པ་ལ། མདོར་བསྟན། རྒྱས་བཤད་གཉིས། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་གང་ཞིག་ཆོས་
ཅན། དགའ་བ་མང་པོས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་དོན་དུ་གཉེར་ཏེ། དེའི་ཡོན་ཏན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་
ཤེས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྨོན་པའི་ཁྱད་པར་བསྟན། དེའི་དོན། སྒྲུབ་པའི་ཁྱད་པ་

དང་ལྡན་ཏེ། སྐྱེ་བ་མེད་པར་གཞན་དོན་གྱི་དཀའ་བ་ཡང་དག་པར་སྤྱོད་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེ་
ཆོས་ཅན། ཐོབ་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། རྣམ་པར་སངས་རྒྱས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀུན་དང་སྤངས་རྟོགས་མཉམ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེ་འདྲ་བའི་བློ་ལྡན་དེ་ནི་ཁས་ལེན་མཆོག་ཏུ་ཤེས་
པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། སྨོན་པ་དང་། སྒྲུབ་པ་དང་། ཐོབ་པའི་སྒོ་ནས་ཁས་ལེན་ཆེ་བའི་ཕྱིར། གཉིས་

ལ་ལ། རྒྱལ་སྲས་གཞོན་ནུའི་དཔེས་བསྒྲུབ། བློན་པོའི་དཔེས་བསྒྲུབ། དང་པོ་ལ། རིགས་

བཙུན་པར་སྐྱེས་པའི་ཁྱད་པར། ལུས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཁྱད་པར། གདུང་རྒྱུན་མི་གཅོད་
པའི་ཁྱད་པར། དང་པོ་ནི། བློ་ལྡན་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཁས་ལེན་མཆོག་ཏུ་
ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྲས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་ལེགས་པར་སྐྱེས་པའི་སེམས་

དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ། རང་རྒྱུ་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ས་བོན་གནས་ལུགས་
རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མ། ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་མངལ་ན་གནས་ཤིང་སྙིང་རྗེའི་མ་མ་མཚུངས་

པ་མེད་པས་བསྐྱངས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་འཁོར་བསྒྱུར་༼༤༤༽གྱི་
བུ་ཐུ་བོ་དེ། འཁོར་བསྒྱུར་གྱི་ས་བོན་དང་། བཙུན་མོ་དམ་པའི་མངལ་དུ་སྨིན། མ་མ་བརྒྱད་
ཀྱིས་བསྐྱངས་དགོས་པ་བཞིན། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་བཟང་བ་ཡིན་ཏེ། སྣ་
ཚོགས་པའི་མཚན་རྣམས་ཀུན་གྱིས་ལུས་བརྒྱན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྟོབས་ཕུན་སུམ་ཙོགས་པ་དང་ལྡན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་སྟོབས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། དེ་

122

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཆོས་ཅན། བདེ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་ལྡན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་མཐའ་
ཡས་པའི་ཞི་བདེ་རྙེད་པའི་ཕྱིར། དེ་དོན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་

སྐྱབས་བྱེད་པའི་ཐབས་ཆེན་པོ་བཤམས་པའི་ཐབས་ཤེས་པའི་ཕྱིར། སྣ་ཚོགས་ཞེས་པ་ནི།

འཁོར་བསྒྱུར་གྱི་མཚན་ལ་ཁྱད་འཕགས་སུ་སྟོན་ནོ། །དཔེར་ན། འཁོར་བསྒྱུར་གྱི་བུ་དེ་ལ་
གཟུགས་དང་སྟོབས་དང་བདེ་བ་དང་བྱ་བ་གཟོ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་བཞི་ཡོད་པ་བཞིན།
གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མཚན་བཞིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གདུང་
རྒྱུན་མི་གཅོད་པ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱིས་འོད་ཟེར་ཆེན་པོའི་དབང་བསྐུར་བ་བྱིན།

ཆོས་ལ་དབང་བ་ཀུན་དང་ཡང་དག་པར་ལྡན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་ཆོས་
སྟོན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་བསླབ་པ་བཅས་པས་མི་རིགས་པ་ཚར་གཅོད། རིགས་

པ་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རྒྱལ་ཚབ་གཞོན་ནུ་དེ། ཕས་དབང་བསྐུར་
བ་ཐོབ། དབང་ཐོགས་པ་མེད། རྩོད་པ་བརྟག་པ་ལ་མཁས། ཚར་གཅོད་རྗེས་འཛིན་གཉིས་

བྱེད་པ་བཞིན། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། བློན་པོ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུར་གནས་ཏེ། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་
པ་དྲུག་གི་ནང་དུ་འཇུག །བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་ཆོས་ཐང་བརྡལ་བ་ལྟ་བུ་ལ་
རྟག་ཏུ་སྤྱན་བྱེད། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་གསང་བའི་གནས་ནི་རྣམ་པ་

གསུམ་རྟག་ཏུ་འཛིན། སེམས་ཅན་མང་པོའི་དོན་རྟག་ཏུ་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་རབ་ཏུ་བྱེད་པའི་

ཕྱིར། དཔེར་ན། བློན་པོ་ཆེན་པོ་དེ། བཙུན་མོའི་ནང་དུ་འགྲོ། ༼༤༥༽མཛོད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
སྤྱན་བྱེད། གསང་གཏམ་ལ་ཡིད་བརྟན་བགོ་ཤ་བྱེད་པ་ལ་དབང་བ་ལྟར་རོ། །གསུམ་པ་ནི།

རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་
པའི་དུས་སུ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་ཐོབ། སེམས་བསྐྱེད་པའི་དུས་སུ་ས་འོག་ས་སྟེང་

123

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ས་བླའི་སྲིད་པ་གསུམ་གྱི་བླ་མར་འགྱུར། བསམ་བཞིན་དུ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ལེན་པའི་ཚེ་ན་སྲིད་
པའི་བདེ་བ་ཐོབ། བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་དུས་ན་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་
རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱེད། ས་བརྒྱད་པ་ཐོབ་པའི་དུས་སུ་བློ་མཆོག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་
ཀྱི་བདེ་བ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། སངས་རྒྱས་པའི་

དུས་སུ་ཆོས་མང་པོའི་ཕུང་པོ། གཞན་ལས་མཆོག་རབ། ཟད་མི་ཤེས་པའི་རྟག་པའི་སྐུ་སྟོབས་
སོགས་དགེ་བའི་ཚོགས་སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་བག་ཆགས་བཟློག་ཅིང་སྲིད་པ་དང་ཞི་བའི་མཐའ་

ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། བློ་ལྡན་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན།
ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོགས་དང་བཅས་པ་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལས་
དགེ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། དོན་ཆེ་བ་དང་། མཐའ་ཡས་པས། ཚད་མེད་རྟག་ཏུ་རྒྱུན་མི་ཆད་
པས། ཟད་མི་ཤེས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དགེ་བ་བཞི་པོ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། བྱེད་
ལས་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་པ་མ་ཡིན་པ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་
པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད། ཡོན་ཏན་ལ་དབང་འབྱོར་པ་རྙེད་པར་འགྱུར་
བའི་ཕྱིར། ཡོན་ཏན་ལ་དབང་འབྱོར་བ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། ལྷག་མེད་ཀྱི་སྐབས་
སུ་ཕུང་པོ་མ་ལུས་པར་ཞི་བས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་ཟད་མི་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། ཐེག་
པ་ཆེན་པོའི་སྐྱབས་འགྲོ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། ངོ་བོའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་དངོས་

པོ་དེ་འདོད་པས་དེ་སྐྱབས་སུ་༼༤༦༽ཁས་ལེན་པར་བྱེད་པའི་སེམས་དཔའ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། རང་རྒྱུ་སེམས་ཅན་ལ་
དམིགས་པའི་སྙིང་བརྩེ་བ་ལས་བྱུང་བར་རིགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
འབྲས་བུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། རྣམ་པ་ཀུན་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་

124

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཕན་བདེ་ལ་འགོད་པར་བྱེད་ཅིང་

གཞན་དོན་གྱི་དཀའ་སྤྱད་ལ་སྐྱོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་ཏེ།

ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་སྤང་བྱ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་ཞིང་ཐེག་པ་ཀུན་གྱི་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་
པའི་ཡོན་ཏན་དང་རྟག་ཏུ་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། རགས་པ་བརྡ་ལས་

བྱུང་བ་དང་། ཕྲ་བ་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་འགྲོ་

འདི་ཐེག་དམན་ལས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་གཞག་དྲུག་གི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་
པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་ཞིང་སོང་བ་འདི་ཆོས་ཅན། རང་གི་

དོན་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་ཏེ། རང་རྒྱུད་ལ་ཚད་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཚོགས་འཕེལ་བར་འགྱུར་
བའི་ཕྱིར། འདི་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་

སྙིང་རྗེའི་བསམ་པས་ཁྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྦྱོར་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ།

མཚུངས་པ་མེད་པའི་འཕགས་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། འདིར་སྐྱབས་
འགྲོའི་མཐའ་དཔྱད་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་རྒྱུད་བླ་མའི་བསྟན་བཅོས་སོགས་ལས་ཤེས་པར་བྱ་བས་
རྒྱས་པར་མ་བྲིས། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱན་ལས་སྐྱབས་འགྲོའི་སྐབས་ཏེ་གསུམ་
པའི་བཤད་པའོ། །

ལེའུ་བཞི་པ་རིགས་དངོས་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་རིགས་དངོས་ལ། ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་

བསྟན། དང་པོ་ནི། ཐེག་ཆེན་སྐྱབས་འགྲོའི་རྗེས་སུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་བཤད་པའི་རྒྱུ་

125

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
མཚན་ཡོད་དེ། ཐེག་ཆེན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་༼༤༧༽སྐྱབས་འགྲོ་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་སད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་དོན་དང་། གཞུང་དོན་
གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། བྱང་ས་ལས། དེ་ལ་རིགས་གང་ཞེ་ན། མདོར་ན་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ།
རང་བཞིན་གྱིས་གནས་པ་དང་། ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་པའོ། །དེ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གནས་པའི་

རིགས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་སཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་ཁྱད་པར་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ནི་

གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་དེ་འོངས་ལ་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཅན། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་

ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་ནི་སྔོན་དགེ་བའི་རྩ་བ་གོམས་པར་བྱས་པ་
ལས་ཐོབ་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་ནི། རང་འབྲས་དགེ་བའི་ས་བོན་གྱི་
ཆར་གྱུར་པའི་འདུ་བྱེད་དེ། རང་བཞིན་གནས་རིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་རྒྱུད་དགེ་བའི་བག་
ཆགས་སད་པའི་ཆར་གྱུར་པའི་འདུ་བྱེད་དེ། སྒྲུབ་པ་ལས་གྱུར་པའི་རིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རྩ་

བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། རང་བཞིན་གནས་རིགས་དང་། རྒྱས་འགྱུར་གྱི་རིགས་ཀྱི་གཉིས། གནས་
སྐབས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ངེས་མ་ངེས་གཉིས། རྐྱེན་གྱིས་འཕྲོག་མི་འཕྲོགས་གཉིས་ཏེ་བཞི།

ཐེག་པའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་ཉན་ཐོས། རང་རྒྱལ། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་གསུམ། འདིར་སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་ཡོད་པར་ཁས་མི་ལེན་ཏེ། རིགས་ཆད་ཀྱི་གང་

ཟག་གསལ་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར། རྣམ་གྲངས་ནི་བྱང་ས་ལས། གཞི་དང་། སྟོན་པ་དང་། རྒྱུ་
དང་། རྟེན་དང་། ཉེ་བར་གནས་པ་དང་། མངོན་དུ་འགྲོ་བ་དང་། གནས་ཞེས་བདུན་དུ་བཤད། ཉན་ས་ལས། ས་བོན་དང་། ཁམས་དང་། རང་བཞིན་ཞེས་གསུམ་དུའང་བསྡུས་སོ། །རྒྱས་པར་
ནི། ཉན་ས་ལས། རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག །རིགས་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གི་རྟགས། རིགས་ལ་
གནས་པའི་གང་ཟག་གི་རྣམ་པར་བཞག་པ་སོགས་གསུངས་པ་རྣམས་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཉིས་

126

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

པ་ལ། རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག །༼༤༨༽རིགས་ཆད་པའི་ཉེས་དམིགས། རིགས་སད་པའི་ཆེ་

བ། དང་པོ་ལ། ཁྱད་ཆོས་བརྒྱད་དང་ལྡན་པའི་རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མདོར་བསྟན། དེའི་དོན་

རྒྱས་པར་བཤད་པ། དང་པོ་ནི། རིགས་དེ་ཁྱད་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ།

སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རིགས་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་

ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་ལས་མཆོག་ཏུ་བསྒྲུབ་པ། རིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རིགས་སད་པའི་

རྟགས་དང་། རིགས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་། རིགས་སད་པའི་ཕན་ཡོན་དང་རིགས་མཚོན་

པར་བྱེད་པའི་དཔེ་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྟེ་ནི་ལྷག་མ་

འདྲེན་པའོ། །བརྒྱད་པོ་དེ་ཡང་ཁྱད་ཆོས་རྣམ་པ་བཞི་བཞིའི་སྒོ་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཉིས་

པ་ལ། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རིགས་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ།
རིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རིགས་སད་པའི་རྟགས། རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ། རིགས་མ་ཟད་པའི་ཉེས་

དམིགས། རིགས་སད་པའི་ཕན་ཡོན། རིགས་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་དཔེ། དང་པོ་ནི། སེམས་

ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རིགས་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པར་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་

མཚན་ཡོད་དེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཁམས་ཐ་དད་གསུམ་དང་ནི། མོས་པ་ཐ་དད་

གསུམ་དང་། སྒྲུབ་པ་ཉམས་ལེན་ཐ་དད་པའི་དབྱེ་བ་གསུམ་དང་། འབྲས་བུ་བྱང་ཆུབ་ཆུང་ངུ་

འབྲིང་ཆེན་པོ་ཐ་དད་པ་གསུམ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་དེ་

ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་ལས་མཆོག་ཉིད་ཅེས་བརྗོད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཐེག་

དམན་གྱི་རིགས་ལས་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་དང་། བསྟན་བཅོས་སོགས་ཡོན་

ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད། དོན་ཆེན་པོ་གཞན་དོན་སྒྲུབ། ལྷག་མེད་ཀྱི་སྐབས་སུའང་དགེ་རྩ་
མི་ཟད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། རིགས་དེ་ལ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་

127

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

༼༤༩༽བཞི་ཡོད་དེ། རང་བཞིན་གནས་རིགས་དང་ནི། རྒྱས་པ་ལས་གྱུར་པའི་རིགས་དང་

རྟེན་དང་བརྟེན་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྔ་མ་དེ་ནི་རྟེན་དང་། ཕྱི་མ་ནི་བརྟེན་པའོ། །རིགས་

དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་གཉིས་དང་ལྡན་ཏེ། རྒྱུའི་དངོས་པོ་རང་བཞིན་དུ་ཡོད། འབྲས་བུ་

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཉིད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གོ་ཏྲ་ཞེས་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་
དེ། ཡོན་ཏན་ནི་གོང་ནས་གོང་དུ་སྒྲོལ་བའི་དོན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲོལ་བ་ནི་

འབྱུང་བའོ། །བཞི་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སད་པའི་རྟགས་དེ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ། སྦྱོར་བའི་

སྔོན་དུ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ་ཆེ་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་ཆེ་
བ་དང་ནི། གཞན་དོན་གྱི་དཀའ་སྤྱད་ལ་ཇི་མི་སྙམ་པའི་བཟོད་པ་ཆེ་བ་དང་། ཕྱིན་དྲུག་གི་དགེ་
བ་ཡང་དག་པར་སྤྱོད་པ་ནི་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སད་པའི་རྟགས་སུ་ངེས་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར།
རྟགས་ཕྱི་མ་འདི་ལ་བྱང་ས་ལས་ཕྱིན་དྲུག་གི་རིགས་སད་པའི་རྟགས་དྲུག་གསུངས་སོ། །ལྔ་
པ་ནི། མདོར་བསྡུས་ན་རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་འདི་ནི་རྣམ་པ་བཞི་རུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ།
རིགས་ནི་ངེས་པ་དང་། མ་ངེས་པ་དང་། རྐྱེན་རྣམས་ཀྱིས་ནི་མི་འཕྲོག་པ་དང་། འཕྲོག་པ་ཉིད་

རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དྲུག་པ་ནི། མདོར་བསྡུས་ན། རིགས་མ་སད་པའི་ཉེས་དམིགས་དག་
རྣམ་པ་བཞིར་ནི་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། སྔོན་ཉོན་མོངས་གོམས་པ་མང་བ་དང་། གྲོགས་ངན་
པ་མི་དགེ་བའི་གྲོགས་པོ་དང་འགྲོགས་པ་དང་། ཡོ་བྱད་ཀྱིས་འཕོངས་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་སོགས་སྟོབས་ལྡན་གཞན་གྱི་དབང་དུ་གྱུར་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རིགས་དང་ལྡན་ཡང་

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་མ་ཕྲད་པ་དང་། དེ་ཡང་འཕྲད་ཀྱང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་བསླབ་པ་ལ་
ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སློབ་པ་དང་། དེ་ལྟར་མི་སློབ་ཀྱང་བསླབ་པ་ལ་གཡེལ་ཞིང་ལེ་ལོ་བྱེད་པ་
དང་། དེ་མི་བྱེད་ཀྱང། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཡུན་རིང་དུ་ཉམས་འོག་ཏུ་ཆུད་པར་མི་བྱེད་པ་

128

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བཇཞིས་མྱུར་དུ་སངས་མི་རྒྱ་བྱང་ས་ལས་༼༥༠༽བཤད་དོ། །བདུན་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་རིགས་སད་པའི་ཕན་ཡོན་དེ་ལ་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། མི་དགེ་བ་བྱས་ཀྱང་དུས་ཡུན་
རིང་མོ་ཞིག་ནས་ངན་སོང་དུ་འགྲོ་ཞིང་། མྱུར་དུ་མི་འགྲོ་བར་དང་། ངན་སོང་དེ་ལས་ཀྱང་མྱུར་

དུ་ཐར་པ་དང་། དེར་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ཆུང་ངུ་ཙམ་མྱོང་བ་དང་། སེམས་སྐྱོ་བ་དང་བཅས་པས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བརྒྱད་པ་ལ་གཉིས། གསེར་གྱི་དཔེ་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་

དཔེ། དང་པོ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཆོས་ཅན། གསེར་གྱི་རིགས་ཆེན་པོ་བཞིན་དུ་ཤེས་
པར་བྱ་སྟེ། དགེ་བའི་རྩ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་གནས་བྱེད། གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་
ཀྱི་འོད་ཟེར་དང་ལྡན། རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་དྲི་མ་མེད་པ་དང་ལྡན། མངོན་ཤེས་སོགས་མཐུ་
རྣམས་ཀྱི་ཡང་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་གསེར་གྱི་རིགས་བཟང་པོ་དེ། གསེར་མང་། འོད་
གསལ། དྲི་མ་མེད། ལས་སུ་རུང་བ་བཞི་ཡོད་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། རིན་པོ་
ཆེའི་རིགས་མཆོག་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན།

གནས་ལུག་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོ་དང་། འཕགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན།

སེམས་ཅན་མང་པོའི་དོན་འབྱུང་བའི་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རིན་པོ་ཆེའི་མཆོག་དེ།
རིགས་དང་། ཁ་དོག་དང་། དབྱིབས་དང་། ཚད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་བཞི་ཡོད་པ་བཞིན།
གཉིས་པ་ནི། རིགས་ཆད་པ་དེ་ལ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། དུས་རེ་ཞིག་རིགས་ཆད་པ་དང་། གཏན་
དུ་རིགས་ཆད་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་དེ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ། གང་ཟག་ལ་ལ་མཐའ་
གཅིག་ཏུ་ཉེས་པར་སྤྱད་པ་སྤྱོད་ངེས་སུ་ཡོད་པ་དང་། གང་ཟག་ལ་ལ་དཀར་པོ་དགེ་བའི་ཆོས་

རྣམས་ཀུན་ཏུ་བཅོམ་པས་ཏེ་ཆད་པ་དང་། གང་ཟག་ལ་ལ་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་གྱི་དགེ་བའི་རྩ་བ་

མེད་པ་དང་། གང་ཟག་ལ་ལ་དཀར་པོ་དགེ་བའི་རྩ་བ་དམན་པ་ཡོད་ཀྱང་ཚོགས་ཡོངས་སུ་མ་

129

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
རྫོགས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཏན་ཏུ་རིགས་ཆད་པ་ནི་ཐར་པའི་རྒྱུ་༼༥༡༽དང་བྲལ་
བའི་གང་ཟག་གོ། འདིའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པར། གཏན་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བའི་ཆོས་

ཅན་ནི་རྒྱུ་དང་འབྲལ་བས་ཏེ། གང་ལ་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་རིགས་མེད་
པའོ། །ཞེས་བཤད་པས། བསྟན་བཅོས་འདི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བའི་ལུགས་ལ་སྦྱོར་བ་ནི་མ་

བརྟགས་པའོ། །གཏན་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བའི་ཆོས་ཅན་ཡང་། མདོ་ལས། ལོག་
སྲིད་ཅན་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་བཏུས་ལས། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་གཏན་དུ་ལྡན་པ་ནི། ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བའི་ཆོས་ཅན་གྱི་འདོད་ཆེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡིན་

པར་ལྟ་སྟེ། དེ་དག་ལ་ཐར་པའི་རྒྱུ་མེད་པའི་ཕྱིར་གཏན་དུ་སྟེ་རྒྱུ་དང་མི་ལྡན་པའོ། །ཞེས་

གསུངས། གསུམ་པ་ལ། རྒྱུའི་ཆེ་བ་དང་། འབྲས་བུའི་ཆེ་བ། དང་པོ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་རྒྱས་
འགྱུར་གྱི་རིགས་ནི་ཕན་ཡོན་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་ཏེ། ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་གཞན་ལ་ཕན་
པའི་ཕྱིར་དུ་བསྟན་པའི་ཆོས་ཐེག་ཆེན་ལ་དོན་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་མོས་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་
འབྱུང་ཞིང་། སྒྲུབ་པ་ལ་ཡང་མི་སྐྱོ་བར་བཟོད་དེ། དེ་དག་ཐ་མར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་མཆོག་
གཉིས་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་དང་ཉན་ཐོས་ལས་སོ། །དེའི་ཁྱབ་པ་

ཡོད་དེ། དེ་འདྲ་བའི་ཡོན་ཏན་གང་ཡིན་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རང་བཞིན་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་
ལྡན་པ་རྒྱས་པ་ལས་གྱུར་པའི་རིགས་སད་པའི་རྟགས་སུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཐེག་
པ་ཆེན་པོའི་རིགས་མཆོག་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྩ་བ་བཟང་པོ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། སྟོབས་སོགས་ཀྱི་
ཡོན་ཏན་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཤིང་བསྐྱེད། བདེ་འགྲོར་སྐྱེ་བའི་མེ་ཏོག་ངན་འགྲོའི་

སྡུག་བསྔལ་ཆེན་པོ་ཞི་བའི་ལོ་མ། བདག་དང་གཞན་ལ་ཕན་བདེ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་པའི་

ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་རིགས་ཀྱི་སྐབས་ཏེ་བཞི་པའི་བཤད་པའོ། །

130

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ལེའུ་ལྔ་པ་སྤྱོད་པའི་རྟེན་སེམས་བསྐྱེད་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་སྤྱོད་པའི་རྟེན་སེམས་བསྐྱེད་ལ། ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་༼༥༢༽གཞུང་
བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཐེག་ཆེན་
སེམས་བསྐྱེད་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐེག་ཆེན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱེད་པར་འདོད་ན།
ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སད་པའི་ཐབས་ལ་འབད་དགོས་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་

གཞུང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསམ་པ་སྟེ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར།
ཡོན་ཏན་གསུམ་དང་གཉིས་ལ་དམིགས་པ་དང་། སེམས་དཔའ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱའོ་
ཞེས་དང་། བྱང་ས་ལས། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི། བྱང་

ཆུབ་སེམས་དཔའའི་ཡང་དག་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་དང་པོ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལས་གཞན་པའི་ཡང་དག་

པའི་སྨོན་ལམ་སྡུད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟར་སེམས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་ཅིང་ཚིག་འདི་སྐད་ཅེས་
ཀྱང་སྨྲ་སྟེ། ཀྱེ་མ་བདག་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་
པར་འཚང་རྒྱ་བར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་སོགས་བསྟནནས། ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་གཉིས་ཐེག་
ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱང་ཡིན་སེམས་བྱུང་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་ཁས་ལེན། ཞེས་ཟེར་བ་
ནི། མི་རིགས་ཏེ། སྤྱོད་འཇུག་མཁན་པོ་དང་། ཀ་མ་ལ་ཤི་ལ་སོགས་ཀྱང་། དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་

131

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པར་ཐལ། བསླབ་བཏུས་དང། སྒོམ་རིམ་དུའང་། སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི། སྨོན་ལམ་མོ། །ཞེས་
བཤད་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་ཀྱི་གྲོགས་རྫོགས་བྱང་དོན་གཉེར་གྱི་སྨོན་ལམ་ལ་སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་མིང་གིས་བཏགས་ནས་སྟོན་སྙམ་ན། འདི་ཡང་དེ་ལྟར་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་བཤད་
དགོས། དེས་ན་འཕགས་གྲོལ་གྱིས་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་དེ་གཙོ་བོ་རྣམ་རིག་ཏུ་བཤད་པ་
ལྟར། འདིར་ཡང་ཁས་བླངས་ན་ལེགས་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རྫོགས་བྱང་ལ་འགོད་པར་འདོད་པའི་སེམས་དཔའ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་རིག་སྟེ། ཐེག་ཆེན་སེམས་
བསྐྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་འདྲ་བའི་སེམས་དེ་ཉིད་སྨོན་ལམ་ཡང་ཡིན་ཏེ། བསྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་

སྨོན་ལམ་ནི། །སེམས་དཔའ་བདུན་དང་བཅས་པའོ། །ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། སེམས་བསྐྱེད་ལ་
ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། སྨོན་འཇུག་གཉིས། ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་
དང་། ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་གཉིས། ས་མཚམས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། མོས་པས་སྤྱོད་པ་
སོགས་བཞི། ཕྲ་རགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། རགས་པ་བརྡའ་བྱུང་དང་། ཕྲ་བ་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་

ཐོབ་པ་གཉིས། གྲོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། འདུན་ལྡན་སོགས་ཉེར་གཉིས། དཔེའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་
བར་རྫི་བོ་ལྟ་བུ། གཉན་པ་ལྟ་བུ། རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུ་གསུམ་ཤན་ཏི་པས་བཤད། རྟེན་གྱི་སྒོ་ནས་
དབྱེ་ན། རིགས་ལ་གནས་པ་ནས། སྲིད་པ་ཐ་མ་པའི་བར་དེ་བཅུ། ས་མཚམས་ལམ་མ་ཞུགས་ནས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཐུག །ལུས་རྟེན་ནི། བདེ་འགྲོ་ལྷ་མིའི་རྒྱུད་ལ་རྫོགས་པར་སྐྱེ་
ཞིང་། ངན་སོང་བའི་རྒྱུད་ལའང་། ཆ་མཐུན་སྐྱེ་བ་ཡོད། རྒྱུ་ནི་བྱང་ས་ལས། རྐྱེན་བཞི། རྒྱུ་
བཞི། སྟོབས་བཞི་ལས་སྐྱེ་བར་གསུངས་པའི། རྐྱེན་བཞི་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དང་། བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཐུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་མཐོང་ནས་སྐྱེ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་

སྡེ་སྣོད་མང་དུ་ཉན་པས་སྐྱེ་བ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ཐུབ་པར་མཐོང་ནས་སྐྱེ་བ། སྙིགས་དུས་ཀྱི་

132

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

སེམས་ཅན་ངན་པར་མཐོང་ནས་སྐྱེ་བ། རྒྱུ་བཞི་ནི། ནང་གི་རྐྱེན་རིགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ།
ཕྱིའི་རྐྱེན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ་

ལས་སྐྱེ་བ། འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་དང་། གཞན་དོན་གྱི་དཀའ་སྤྱད་ལ་མི་འཇིགས་པས་སྐྱེ་

བའོ། །སྟོབས་བཞི་ནི། རང་གི་སྟོབས་དང་། གཞན་གྱི་སྟོབས་དང་། རྒྱུའི་སྟོབས་དང་། སྦྱོར་
བའི་སྟོབས་སོ། །སེམས་བསྐྱེད་ལྡོག་པའི་རྒྱུ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སྟོབས་ཆུང་བ་དང་། སྡིག་

པའི་གྲོགས་པོས་ཟིན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་རྗེ་ཆུང་བ་དང་། འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་
གྱིས་འཇིགས་པ་དང་བཞིས་ལྡོག་པར་བཤད་དོ། །དེ་ལྟར་ལྡོག་པ་དེ་ཡང་གཏན་དུ་༼༥༤༽
བ་དང་། གཏན་དུ་བ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་སུ་འདུས། དེ་ལྟར་ན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ཕལ་
མོ་ཆེའི་མདོ་སོགས་ནས་འབྱུང་བར་ལེགས་པར་བསམ་སྟེ། བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་རིགས་ཏེ། རྣམ་སྣང་མངོན་བྱང་ལས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ནི། སྙིང་

རྗེའི་རྩ་བ་ཅན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ། ཐབས་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པའོ། །ཞེས་

འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ། ཁྱད་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་རབ་དབྱེ། སེམས་བསྐྱེད་ཉམས་པའི་ཉེས་དམིགས། སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་དང་བཞི།

དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་ཏེ། གོ་
ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། གཞན་དོན་གྱི་དཀའ་སྤྱད་ལ་སྤྲོ་བ་ཆེ།
སྦྱོར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དེ་གཉིས་ལ་བརྩོན་པ་ཆེ། རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་དོན་སྒྲུབ་
པས་དོན་ཆེ་བ་དང་། རྫོགས་བྱང་འབྱིན་པས་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་ཆེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་

གཉིས་ཀྱིས་སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ། ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱིས་དོན་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་

133

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།དང་། འབྲས་བུ་འཛིན་པའི་ཡོན་ཏན་གཉིས་སྟོན། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་གཉིས་ལ་དམིགས་པ་

ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། སེམས་འབྱུང་བ་
ཞེས་པ་ནི་སྐྱེད་པ་ཞེས་སྦྱོར། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རྫོགས་བྱང་ལ་འགོད་པར་འདོད་པའི་སེམས་དཔའ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་རིག །དེ་ཆོས་ཅན། ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེའི་འཇོག་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ས་མཚམས་ཀྱི་སྒོ་ནས་
དབྱེ་བ། རྣམ་གཞག་གི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། ཕྲ་རགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། གྲོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་
བ། དང་པོ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་ནི་ཆོས་ཅན། ས་རྣམས་ལ་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་མོས་པས་སྤྱོད་པའི་སེམས་བསྐྱེད། མ་དག་ས་བདུན་གྱི་སྐབས་

སུ་ལྷག་བསམ་༼༥༥༽དག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། དེ་ལས་གཞན་དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་

སྐབས་སུ་རྣམ་པར་སྨིན་པར་འདོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་སྒྲིབ་པ་སྤངས་
པའི་སེམས་བསྐྱེད་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཆོས་ཉིད་དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་

གྱིས་རྟོགས། མ་དག་ས་བདུན་གྱི་སྐབས་ལྷག་བསམ་དག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། དག་པ་
ས་གསུམ་གྱི་སྐབས་སུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་ཐོབ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་

སྒྲིབ་པ་སྤངས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཆོས་ཉིད་

དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས། མ་དག་ས་བདུན་གྱི་སྐབས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་སྒྲིབ་པ་སྤངས་
པའི་གྲོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མེད་
དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་ལས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་རྒྱུ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་རྩ་བ་ལས་བྱུང་བར་

འདོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བསམ་པ་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་
པར་སེམས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མོས་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མོས་

134

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ལ་མོས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་
པོ་དེའི་ཡེ་ཤེས་ཚོལ་བ་ར་དམིགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འགྲོ་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ས་

གོང་ནས་གོང་དུ་འདུན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་འགྲོ་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྟེན་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཉེས་དམིགས་

དང་ལྡན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་འགོག་པ་ནི། ཁྱོད་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་
གང་ཞེ་ན། ཐེག་དམན་གྱི་སེམས་ཀུན་ནས་སློང་ཞིང་དང་དུ་ལེན་པའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཕན་

ཡོན་དང་ལྡན་ཏེ། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་དགེ་བ་འཕེལ་བའི་ཕན་ཡོན་

དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རང་གི་སྤང་བྱ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་འདོད་དེ། ཕ་རོལ་ཏུ་
ཕྱིན་པ་དྲུག་ལ་སྦྱོར་ཞིང་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཕྱིར། འདིའི་མཐར་ཐུག་པ་༼༥༦༽མེད་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། སོ་སོར་ས་རང་རང་གི་སྐབས་དེའི་སྦྱོར་བས་མཐར་ཐུག་པའི་ཕྱིར། ས་ནི་མོས་སྤྱོད་
སོགས་བཞིའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཆོས་ཅན། རྣམ་བཞག་རྣམ་པ་
བཅུའི་སྒོ་ནས་རྣམ་པར་ངེས་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གོང་དུ་སྒྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ།

རགས་པ་བརྡ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་བསྐྱེད། ཕྲ་བ་དོན་དམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། དང་པོ་
ནི། གཞན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་བསྟན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དུ་བཤད་པ་དེ་ཆོས་ཅན།

རྒྱུ་ལྔ་དང་ལྡན་ཏེ། གྲོགས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པ། རྒྱུ་རིགས་ཀྱི་

སྟོབས་དང་། སྔོན་གོམས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བའི་སྟོབས་དང་། མང་དུ་ཐོས་པའི་སྟོབས་དང་། ཚེ་
འདིར་དགེ་བ་གོམས་པའི་སྟོབས་ལས་སྐྱེས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་གྲོགས་སྟོབས་
ཀྱིས་བྱུང་བ་ནི་མི་བརྟན་པ་དང་། རྒྱུའི་སྟོབས་ལས་བྱུང་བ་ནི་བརྟན་པར་འབྱུང་ངོ་། །གཉིས་པ་

ལ། ངེས་ཚིག་གི་སྒོ་ནས་མདོར་བསྟན། རྣམ་གཞག་གི་སྒོ་ནས་རྒྱས་པར་བཤད། དང་པོ་ལ།

135

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དོན་དམ་པའི་ངེས་ཚིག་དང་། རབ་དགའི་ངེས་ཚིག །དང་པོ་ནི། གནས་ལུགས་མངོན་སུམ་དུ་
མཐོང་བའི་བྱང་སེམས་མཐོང་ལམ་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་པར་འདོད་དེ། ཕྱིའི་

རྐྱེན་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རབ་ཏུ་བསྙེན་བཀུར་བྱས། ནང་གི་རྐྱེན་བསོད་ནམས་དང་། ཡེ་
ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་རབ་ཏུ་བསགས། གནས་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་ལ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་སུ་
ནི་སྐྱེས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། རབ་དགའ་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་དང་
ལྡན་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་རྟོགས་པས་ཆོས་ལ་སེམས་མཉམ། བདག་གཞན་མཉམ་
པ་ཉིད་རྟོགས་པས་སེམས་ཅན་ལ་སེམས་མཉམ། རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་སྡུག་བསྔལ་ཟད་
པར་འདོད་པས་དེའི་བྱ་བ་ལ་སེམས་མཉམ། སངས་རྒྱས་གཟུང་འཛིན་རྫས་དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་
ཉིད་དང་། རང་ཉིད་གཟུང་འཛིན་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་གཉིས་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་རྟོགས་

༼༥༧༽པས་ཐོབ་བྱ་མཆོག་ལ་སེམས་མཉམ་པ་རྙེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་ལ་ལ་མདོར་བསྟན།
རྒྱས་པར་བཤད། དང་པོ་ནི། དོན་དམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། རྣམ་གཞག་དྲུག་དང་
ལྡན་ཏེ། སྐྱེ་བའི་ཁྱད་པར། རྒྱ་ཆེ་བའི་ཁྱད་པར། སྤྲོ་བའི་ཁྱད་པར། བསམ་པ་ཡང་ནི་དག་པའི་

ཁྱད་པར། ས་ལྷག་མ་དག་ལ་མཁས་པའི་ཁྱད་པར། སྤང་བྱ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཁྱད་
པར་གྱིས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། དྲུག་ལས་དང་པོ་སྐྱེ་བའི་ཁྱད་པར་ནི།

དོན་དམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། སྐྱེ་བའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། རང་རྒྱུ་ཐེག་པ་ཆེན་
པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པའི་ས་བོན་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་མཆོག་གི་མ་ལས་སྐྱེས།
བསམ་གཏན་ལས་བྱུང་བའི་བདེ་བའི་མངལ་ན་གནས། སྙིང་རྗེའི་མ་མས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཐབས་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ།
སྨོན་ལམ་ཆེན་པོ་བཅུ་སྒྲུབ་ཅིང་འདེབས་པའི་ཕྱིར། སྨོན་ལམ་བཅུ་ནི། འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ལ་

136

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
གསལ་བར་མ་བྱུང་ཡང་། ལོ་ཆེན་གྱི་བསྡུས་དོན་ལས། སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ལ་
མཆོད་པ་དང་རིམ་གྲོ་བྱ་བ་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་སྨོན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དམ་

པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་སྨོན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དྲུང་དུ་འགྲོ་
བར་སྨོན་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མངོན་པར་བསྒྲུབ་པར་སྨོན་པ་
དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་འདོད་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཐམས་ཅད་
དུ་འཇུག་པར་སྨོན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྦྱང་བར་སྨོན་པ་དང་། སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་
ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་པར་སྨོན་པ་དང་། སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་དོན་ཡོད་པར་སྨོན་པ་དང་། མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མངོན་པར་སྒྲུབ་པར་སྨོན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། ས་བཅུ་པ་ལས་དྲངས་སོ། །བསླབ་བཏུས་དང་། བྱང་སའི་སྨོན་ལམ་
འཆད་པའི་སྐབས་ལས་ཤེས་དགོས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། ༼༥༨༽དེ་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་ལ་སྤྲོ་བ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དོན་གྱི་དགའ་སྤྱད་ལ་ཡུན་རིང་དུ་མི་སྐྱོ་བའི་ཡོན་
ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། བསམ་པ་ཡང་ནི་དག་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། བྱང་
ཆུབ་ལ་ཉེ་བའི་རྟོགས་པ་དང་། དེ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་པ་རྙེད་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། དེ་ཆོས་
ཅན། ས་ལྷག་མ་ལ་མཁས་པ་ཡིན་ཏེ། རང་ལས་ཕྱིས་བྱུང་གི་ས་གཞན་གྱི་ཚུལ་ལ་མཁས་པ་
ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དྲུག་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། སྤང་བྱ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་
བྱ་སྟེ། ས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཇི་ལྟར་རྣམ་པར་བཞག་པ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་རྣམ་
གཞག་དེ་རྟོག་པ་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་ཤེས་པ་དང་། རྟོག་པ་ཙམ་དེ་ལ་ཡང་མི་རྟོགས་པའི་

མཁྱེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། འདུན་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། ས་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་འཕེལ་བའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་

137

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ཕྱིར། གཞན་བསམ་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། བཟང་པོའི་གསེར་དང་འདྲ་བ་
ཡིན་ཏེ། ཕན་བདེའི་བསམ་པ་མི་འགྱུར་བའི་སེམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྦྱོར་བ་དང་ལྡན་པའི་

སེམས་བསྐྱེད་ནི་ཆོས་ཅན། ཟླ་བ་ཡར་གྱིས་ཚེས་པ་བཞིན་དུ་གནས་ཏེ། དགེ་ཆོས་འཕེལ་

བར་འགྱུར་བའི་སེམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ལྷག་བསམ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དེ་ནི་

ཆོས་ཅན། མེ་དང་འདྲ་བར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཤིང་ལ་མེ་ལྟར་གོང་ནས་གོང་དུ་འགྲོ་བའི་སེམས་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་སྦྱིན་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ནི་ཆོས་ཅན། གཏེར་ཆེན་པོ་བཞིན་

དུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཟང་ཟིང་གིས་སེམས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཚིམ་པར་བྱེད་པའི་སེམས་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ནི་ཆོས་ཅན། རིན་པོ་ཆེའི་

འབྱུང་གནས་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེའི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཟོད་པ་

དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། རྒྱ་མཚོ་དང་འདྲ་བར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཉམས་ང་

ཐམས་༼༥༩༽ཅད་ཀྱིས་མི་འཁྲུགས་པའི་སེམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་བརྩོན་འགྲུས་དང་

ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། རྡོ་རྗེ་དང་འདྲ་སྟེ། ལེ་ལོས་མི་ཤིག་པའི་སེམས་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། བསམ་གཏན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། རི་རབ་དང་འདྲ་བ་

སྟེ། རྣམ་གཡེང་གིས་མི་གཡོ་བའི་སེམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་

བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། སྨན་གྱི་རྒྱལ་པོ་དང་འདྲ་བར་ཡིན་ཏེ། སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་ནད་ཞི་བར་བྱེད་པའི་

ཕྱིར། གཞན་ཚད་མེད་བཞི་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་ནི་ཆོས་ཅན་མཛའ་ཤེས་ཆེན་

པོ་དང་འདྲ་བར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་ཡལ་བར་མི་འདོར་
བའི་ཕྱིར། མཛའ་བོ་ཆེན་པོ་ནི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནོ། །མངོན་ཤེས་དང་པོ་ལྔ་དང་ལྡན་
པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་སྨོན་པའི་འབྲས་

138

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

བུ་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཞན་བསྡུ་དངོས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ནི་ཆོས་

ཅན། ཉི་མ་དང་འདྲ་བར་གདུལ་བྱའི་ལོ་ཏོག་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཞན་སོ་སོ་

ཡང་དག་རིག་བཞི་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ནི་ཆོས་ཅན། དྲི་ཟའི་གླུ་དབྱངས་སྙན་པ་

བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གདུལ་བྱ་འདུན་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་སྟོན་པའི་ཕྱིར། གཞན་རྟོན་པ་

བཞི་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱལ་པོ་དང་འདྲ་བར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། རྟོགས་
པ་ཆུད་མི་ཟ་བར་ཐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ཚོགས་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་

སེམས་བསྐྱེད་ནི་ཆོས་ཅན། མཛོད་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན་ལམ་པོ་ཆེ་དང་འདྲ་བར་ཤེས་

པར་བྱ་སྟེ། དུས་གསུམ་གྱི་འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་གཤེགས་པའི་ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞི་ལྷག་

དང་ལྷག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། ཐེག་པ་དང་འདྲ་བར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། མཐའ་གཉིས་སུ་

མི་ལྟུང་བར་རྣམ་མཁྱེན་དུ་བདེ་བླག་ཏུ་འཁྱེར་༼༦༠༽བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ནི་ཞེས་པ་

རྣམས་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་གཞན་ཡིན་པས་མཚན་གཞི་ངོས་འཛིན་པའོ། གཟུངས་སྤོབས་དང་

ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། བཀོད་མའི་ཆུ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། མ་ཐོས་པའི་ཆོས་འཛིན་
ཅིང་། ཐོས་པའི་ཆོས་མི་ཟད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞི་རྟོགས་པ་དང་ལྡན་པའི་

སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་སྒྲ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། ཐར་འདོད་གྱི་གདུལ་བྱ་ལ་

སྙན་པར་སྒྲོགས་པའི་ཕྱིར། བགྲོད་གཅིག་ལམ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་ཅན། ཆུ་ཀླུང་
ཆེན་པོའི་རྒྱུན་དང་འདྲ་བ་སྟེ། མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པས་གཞན་དོན་རང་གིས་

འབྱུང་བའི་སེམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་ཐབས་མཁས་དང་ལྡན་པའི་སེམས་

བསྐྱེད་པ་ཆོས་ཅན། སྤྲིན་དང་འདྲ་བར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་

139

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གཞན་དོན་འབད་མེད་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཐེག་ཆེན་གྱི་སེམས་ནི་དགའ་བས་ཡང་དག་པར་

བསྐྱེད་རིགས་ཏེ། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་གྲོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཡོན་ཏན་གྱིས་རྒྱུད་ཕྱུག་
པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར། འདི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པར། སེམས་བསྐྱེད་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་མི་ཟད་བརྒྱད་

ཅུ་དང་སྦྱོར་གསུངས་པའི་བརྒྱད་བཅུ་ནི། དག་ལྡན་ལས། སེམས་བསྐྱེད་བསམ་པ་སྦྱོར་བ་
དང་། །ལྷག་བསམ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་དྲུག་དང་། །ཚད་མེད་བཞི་དང་མངོན་ཤེས་དང་། །བསྡུ་དངོས་
སོ་སོ་ཡང་དག་རིག། །རྟོན་པ་བཞི་དང་ཚོགས་གཉིས་དང་། །བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་ཞི་

གནས་སོ། །གཟུངས་སོགས་ཆོས་ཀྱི་མདོ་བཤད་དང་། །བགྲོད་གཅིག་ལམ་དང་ཐབས་

མཁས་སོ། །ཞེས་བཤད་ནས། ཚད་མེད་མན་ཆད་ཀྱི་གྲངས་བགྲང་བ་ན། དུས་མདའ་དུས་མཚོ་དུས་ལགས་པ། །སུམ་ཅུ་རྩ་བདུན་ལག་རྐང་མཚོ། །བཅུ་པ་གཉིས་པའི་དབྱེ་བས་ཏེ། །མི་

ཟད་བརྒྱད་ཅུ་དེ་དག་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དུས་ནི། དབྱར་དགུན་སྟོན་དཔྱིད་བཞི་

ཡོད་པས། བཞིའི་བརྡ་ཡིན། མདའ་ནི། མེ་ཏོག་གི་མདའ་ལྔ་ཡོད་པས། ལྔའི་བརྡ་ཡིན། མཚོ་ནི་

ཕྱོགས་༼༦༡༽བཞི་ན་མཚོ་བཞི་ཡོད་པས། བཞིའི་བརྡ་ཡིན། ལག་པ་དང་རྐང་པ་ནི་གཉིས་

གཉིས་ཀྱི་བརྡ་ཆད་དོ། གསུམ་པ་ནི་ཆེས་ཆེར་བསྐྱེད་པར་འོས་པའི་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་
དག་སྤངས་པའི་སྐྱེ་བོ་དག་ཆོས་ཅན། བདེ་བ་བཞི་མི་ཐོབ་སྟེ། གཞན་གྱི་དོན་སེམས་དཔའི་

བདེ་བ་དང་། དེའི་ཐབས་རྙེད་པའི་བདེ་བ་དང་། མདོ་སྡེ་ཟབ་མོའི་དགོངས་པ་ཆེན་པོའི་དོན་
མཐོང་བའི་བདེ་བ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཆོག་མཐོང་བའི་བདེ་བ་དེ་སྤངས་ནས་གཞན་དོན་རྒྱུན་
ཆད་པའི་ཞི་བར་འགྲོ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ལ། ངན་འགྲོ་དང་སྐྱོ་བའི་འཇིགས་པས་མ་

གོས་པའི་ཕན་ཡོན། ཁོང་ཁྲོ་བས་མ་གོས་པའི་ཕན་ཡོན། ཉོན་མོངས་པས་མ་གོས་པའི་ཕན་

ཡོན། སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མ་གོས་པའི་ཕན་ཡོན། ལེ་ལོས་མ་གོས་པའི་ཕན་ཡོན། དང་པོ་ནི། བློ་

140

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ལྡན་སེམས་མཆོག་སྐྱེས་མ་ཐག་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ངན་འགྲོས་འཇིགས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ།
མཐའ་ཡས་པའི་ཉེས་པར་བྱེད་པ་ལས་སེམས་རབ་ཏུ་བསྡམས་པ་དེའི་ཕྱིར། ཡང་ནི། སེམས་

བསྐྱེད་ནས་ཡུན་རིང་དུ་ལོན་པ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་མི་དགོས་པའི་དོན་ནོ། །དེ་ཆོས་ཅན། རྟག་ཏུ་དགེ་
བའི་ལས་དང་སྙིང་བརྩེ་བ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་གཉིས་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་

ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་དང་གཞན་དོན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་དག་གིས་དག་པར་འགྱུར་ཏེ།

དགེ་བ་དང་སྙིང་བརྩེ་བ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟ་བུ་དེ་
ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་གཞན་གྱི་གནོད་པ་བྱས་པ་ཡིན། ངན་པའི་ལན་བྱེད་པའི་ལས་ལ་མི་འཇུག་

སྟེ། གང་གི་ཚེ་ན་གཞན་གྱིས་དོན་གྱི་ཕྱིར་རང་གི་ལུས་དང་ནི་སྲོག་ལ་ཡང་མི་ལྟ་བར་རབ་ཏུ་

ངལ་བ་དུ་མ་ཁས་ལེན་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། འབྱོར་
པའི་དུས་ན་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་དག་གིས་འཇིགས་པ་མེད་དེ། དེ་ཆོས་ཀུན་སྒྱུ་མ་ལྟ་
བུར་རྟོགས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྒུད་པའི་དུས་ན་སྡུག་བསྔལ་
དག་གིས་འཇིགས་པ་མེད་དེ། སྲིད་༼༦༢༽པར་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་མོས་ཚལ་ནས་སྐྱེས་མོས་ཚལ་
བཟང་པོར་འགྲོ་བ་ལྟ་བུར་རྟོགས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་ཡོན་

ཏན་གྱི་རྒྱན་འདོགས། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་འདོགས་པར་དགའ་བའི་སྟོན་མོ་ཟ། བསམ་བཞིན་

དུ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ལེན་པའི་ས་བཞི་མཆོག་ལ་གནས། རྫུ་འཕྲུལ་གྱིས་རྣམ་པར་འཕྲུལ་བའི་

རྩེད་མོས་དགའ་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྐྱེ་བོ་རྣམས་སྐྱེད་མོས་ཚལ་དུ་རྩེ་བའི་ཚེ། རྒྱན་འདོགས་

སྟོན་མོ་ཟ། ས་མཆོག་ཏུ་རྩེ་བ་ལྟར། དེ་འདྲ་བའི་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ་དེ་སྙིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་མ་

ཡིན་པ་ཉན་རང་རྣམས་ལ་མེད་དོ། །བཞི་པ་ནི། དེ་འདྲ་བ་དེ་ཆོས་ཅན། སྲིད་པ་ན་གཞན་དོན་

ལ་བརྟེན་པའི་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ག་ལ་འཇིགས་ཏེ་མི་འཇིགས་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་

141

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གང་གི་ཚེ་ན་གཞན་དོན་དུ་མནར་མེད་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་ཡང་དགའ་བར་འཛིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ།
གཞན་དོན་ལ་བརྩོན་པ་དང་ལྡན་ཞིང་། སྙིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། དེ་

ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་གྱི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པར་ཉེ་བར་གནས་པ་ལ། བཤེས་གཉེན་གཞན་གྱིས་

བསྐུལ་བ་ཤིན་ཏུ་ངོ་ཡང་ཚ་སྟེ། ཕ་རོལ་པོའི་སྡུག་བསྔལ་དག་གིས་གདུང་བའི་སེམས་དཔའ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ་བརྩེ་བ་ཆེན་པོའི་སློབ་དཔོན་རྟག་ཏུ་བརྟེན་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། སེམས་དཔའ་མཆོག་འདི་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་ལ་དལ་གྱིས་འགྲོ་བ་མི་མཛེས་ཏེ།
མགོ་བོ་ལ་སེམས་ཅན་གྱི་ཁུར་ཆེན་པོ་ཁྱེར་བའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
ཉན་ཐོས་ལས་བརྩོན་འགྲུས་བརྒྱ་འགྱུར་དུ་ནི་བྱ་བ་རིགས་ཏེ། བདག་གཞན་སྣ་ཚོགས་པའི་
འཆིང་བས་བཅིངས་པས་རབ་ཏུ་གཟིགས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྣ་ཚོགས་པ་ནི།

ཉོན་མོངས་པའི་ཉོན་མོངས་པ། ལས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ། སྐྱེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་
སོ། །གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་ཐེག་ཆེན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་
ཏེ་ལྔ་པའི་བཤད་པའོ། །

ལེའུ་དྲུག་པ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་བསྟན་པ།

༼༦༣༽གསུམ་པ། སེམས་བསྐྱེད་ནས་སྒྲུབ་པ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་ལ། ཐོག་མར་རྒྱལ་
སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱི་ལ་སློབ་ཚུལ། ཕར་ཕྱིན་ཐ་མ་གཉིས་ལ་སློབ་ཚུལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་རང་བཞིན་རྒྱུད་སྨིན་ཚུལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཚུལ།
དང་པོ་ལ། ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ལ།

142

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཐེག་ཆེན་སྒྲུབ་པ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཐེག་ཆེན་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ནས་རྒྱལ་སྲས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པ་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུ་

མཚན་ཡང་། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱང་སྒྲུབ་པ་ནན་ཏན་མི་བྱེད་ན། བསམ་པ་བཟང་བ་ཙམ་དུ་ཟད་
པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཆེན་པོ་གསུམ་དང་ལྡན་པའི་
སེམས་དཔའི་བྱ་བ་དེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དམིགས་པའི་སྒོ་ནས། རང་
གི་དོན་དང་། གཞན་གྱི་དོན་གཉིས། དེ་ཁོ་ནའི་དོན་དང་མཐུན་པའི་དོན་གཉིས་བདག་སྨིན་པ་
དང་། སེམས་ཅན་སྨིན་པ་གཉིས། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ལ་དམིགས་པ་དང་བདུན། དེ་སྐད་
དུའང་། བྱང་ས་ལས། སྡོམ་ནི། བདག་དང་གཞན་དང་དེ་ཉིད་དོན། །མཐུ་དང་སེམས་ཅན་སྨིན་བྱ་དང་། །བདག་གི་སངས་རྒྱས་ཆོས་སྨིན་དང་། །བྱང་ཆུབ་མཆོག་ནི་བདུན་པ་ཡིན། །ཞེས་
སོ། །སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས། རང་དོན་འབའ་ཞིག་པ་དང་། གཞན་དང་འབྲེལ་བ་དང་། ཕན་པའི་

རྒྱུ་དང་། བདེ་བའི་རྒྱུ་དང་། རྒྱུས་བསྡུས་པ་དང་། འབྲས་བུ་བསྡུས་པ་དང་། ཚེ་འདི་པ་དང་། ཚེ་
རབས་གཞན་པ་དང་། གཏན་དུ་བ་དང་། གཏན་དུ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། བཅུར་བྱང་ས་ལས་

གསུངས། མཚན་གཞིའི་སྒོ་ནས། བསམ་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་གོ་ཆའི་སྒྲུབ་པ། སྦྱོར་བ་ལག་ལེན་རྒྱ་ཆེ་
བ་འཇུག་པའི་སྒྲུབ་པ། ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་དཔུང་ཚོགས་རྒྱ་ཆེ་བ་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།

རྣམ་མཁྱེན་དུ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ངེས་འབྱུང་སྒྲུབ་པ་དང་བཞིར་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས་

བཤད། བསྡུས་ན། རང་དོན་གྱི་སྒྲུབ་པ་དང་། གཞན་༼༦༤༽དོན་གྱི་སྒྲུབ་པ་གཉིས་སུ་འདུས།
སྒྲུབ་པ་ཡིན་ན་བརྩོན་འགྲུས་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་ཀྱང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་
གཅིག་དགོས་ཏེ། བརྩོན་འགྲུས་མ་བརྩམས་ན། སྒྲུབ་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།

དོན་དེ་ལ་དགོངས་ནས། དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པ་ལས། རིགས་ཀྱི་བུ་ཆོས་དེ་ཐོས་ནས་ནན་

143

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གཏན་སྙིང་པོར་བྱའོ། །ནན་ཏན་ལ་བརྟེན་ནས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་

ཆུབ་ཐོབ་པར་ནུས་ཀྱིས་ནན་ཏན་དང་བྲལ་བས་ནི་མིན་ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ནན་ཏན་དང་
བྲལ་བས་བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་ན། རི་བོང་དང་། བྱི་ལས་ཀྱང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་
པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །སྒྲས་ཀྱང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་རྫོགས་པའི་

བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་དང་། འདིར་ཡང་། ཐོག་མར་གོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་དེ་ནས་
ནི། །ཚུལ་བཞིན་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། །མ་ཞུམ་མི་འཁྲུག་ཆོག་མི་ཤེས་བརྩོན་
འགྲུས། །ཞེས་དང་། འཕགས་པ་དཔའ་བོས་ཀྱང་། ཡོངས་སུ་སྐྱོ་མེད་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་ལྡན་
ན། །མི་ཐོབ་མི་འགྲུབ་རྣམ་པ་གང་ཡང་མེད། །ཅེས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་ཆེན་པོ་གསུམ་དང་ལྡན་
པའི་སྒྲུབ་པ་མདོར་བསྟན། དེའི་དོན་རྒྱས་པར་བཤད། སྒྲུབ་པའི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ། དང་པོ་ནི།
རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། ཆེན་པོ་གསུམ་ལྡན་ཡིན་པར་འདོད་དེ། །གནས་པ་ཆེ་
བ་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ལ་གནས། བརྩོམ་པ་ཆེ་བ་རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་དོན་སྒྲུབ་པར་
བརྩོན། འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་ཆེ་རྫོགས་བྱང་འབྲས་བུར་འཛིན་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེ་ཆོས་ཅན། རྟག་ཏུ་ཁས་ལེན་པའི་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྐྱོབས་པར་ཁས་
ལེན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བཟོད་པ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་
དང་དུ་ལེན་པའི་པྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་ཆེན་པོ་ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་པའི་བྱ་བ་བྱེད་དེ། སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ཐོག་མར་རང་གཞན་གྱི་དོན་༼༦༥༽
མཉམ་པ་ཉིད་དུ་སྒྲུབ། དེ་ལས་ཀྱང་གཞན་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒྲུབ་པ་འཇིག་རྟེན་པའི་

སྒྲུབ་པ་སོགས་ལས་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ། སྒྲུབ་པ་ལ་ཐབས་མཁས་ཀྱི་ཁྱད་པར། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་

སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། བདག་གི་དོན་ལས་གཞན་གྱི་དོན་མཆོག་ཏུ་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ།

144

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པའི་སེམས་ཉིད་དམ། བདག་པས་གཞན་ཆེས་སྡུག་པའི་སེམས་

རྙེད་པ་དེ་ལྟར་ནའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་མོས་པ་ཡིད་བྱེད་དང་། ས་ཐོབ་པའི་
དུས་དུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས། དེ་ཆོས་ཅན། རང་གི་དོན་ནི་གང་ཡིན། གཞན་གྱི་

དོན་ནི་གང་ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཁྱད་པར་མེད་པར་སྒྲུབ་སྟེ། བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་

རྟོགས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། བསམ་པས་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ཚུལ།
སྦྱོར་བས་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ཚུལ། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་དེས་གཞན་དོན་མཆོག་ཏུ་
སྒྲུབ་སྟེ། རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟར་ན་སྙིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར་བདག་ལ་སྡུག་
བསྔལ་མི་བཟད་པས་རབ་ཏུ་གདུང་བར་བྱེད་པ་དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་རང་གདུང་བར་
བྱེད་པའི་ལས་ཀྱི་སྒྲ་གཞནལའང་ཤིན་ཏུ་རྩེ་བར་མེད་པར་རབ་ཏུ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ། དངོས་དང་། གཞན་དོན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཡན་ལག །དང་པོ་ནི། རྒྱལ་
སྲས་འཕགས་པ་འདི་ནི་གཞན་གྱི་དོན་བཅུ་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་བྱེད་དེ། གདུལ་བྱ་ཐ་ཆད་པ་
དམན་པ་དང་། འབྲིང་དང་མཆོག་གི་ཆོས་ཉིད་ལ་གནས་པ་རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་དང་། ཀུན་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་ཆོས་ལེགས་པར་སྟོན། སྐུ་རྫུ་འཕྲུལ་གྱིས་ཆོ་འཕྲུལ་གདུལ་བྱའི་
ཡིད་མགུ་བར་བྱེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཁས་ལེན་དུ་འཇུག །ཞུགས་པ་རྣམས་ལ་ཐེག་
པ་ཆེན་པོའི་དོན་རྣམ་པར་ངེས་པར་བྱེད། དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་སྨིན། དེ་བཞིན་དུ་གདམས་

ངག་འདོམས། ཞི་གནས་ཀྱིས་སེམས་གནས་པར་བྱེད།༼༦༦༽ལྷག་མཐོང་གིས་བློ་རྣམ་པར་
གྲོལ་བར་བྱེད། མངོན་ཤེས་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་འགྲུབ། དེ་བཞིན་དུ་ས་དང་

པོ་ལ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་སུ་སྐྱེ་བ་དང་། བརྒྱད་པ་ལ། ལུང་བསྟན་པ་དང་། བཅུ་
པ་ལ་འོད་ཟེར་ཆེན་པོའི་དབང་བསྐུར་བ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ས་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་

145

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་བླ་ན་མེད་པ་ལ་འགོད་པའི་ཕྱིར། སྟེ་ནི་འོག་མ་འདྲེན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི།

གཞན་དོན་གྱི་སྒྲུབ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཐབས་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། སྐྱེ་བོའི་བློ་དང་མཐུན་
ཞིང་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འཆད་པས་ལེགས་པར་སྟོན་པའི་སྒྲུབ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས། མི་
འགྱིང་བར་རྫུ་འཕྲུལ་བསྟན་པས་མགུ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས། བདག་དང་བདག་གི་
བ་མེད་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་
མཁས་པས་དོན་རྣམ་པར་ངེས་པའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས། དཀའ་སྤྱད་ལ་བཟོད་པས་དགེ་བ་
ཡོངས་སྨིན་གྱི་སྒྲུབ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་དུལ་བས་གདམས་ངག་

འདོམས་པ་སོགས་གསུམ་ཕུན་སུམ་ཚོགས། ས་ཤིན་ཏུ་རིང་བར་སོང་བས་རིགས་སུ་སྐྱེ་བ་
སོགས་གསུམ་ཕུན་སུམ་ཚོགས། ལྷག་མེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་དགེ་རྩ་མི་ཟད་པས་དེ་བཞིན་

གཤེགས་མཁྱེན་གྱི་སྒྲུབ་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་
མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་ལ་ནི་ཐབས་དེ་རྣམས་དགོས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། འདོད་ལྡན་གྱི་སྐྱེ་བོ་འདོད་ཁམས་པ་རྣམས་ཆོས་ཅན། འཇིགས་པ་ཆེན་
པོའི་རྒྱུ་ལ་འཇུག་སྟེ། འདོད་ཡོན་ལ་སྲེད་པས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། སྲིད་པ་ལ་དགའ་བའི་ཁམས་

གོང་མའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་གཡོ་བའི་བདེ་བ་ལ་འཇུག་སྟེ། ཏིང་ངེ་

འཛིན་ལ་སྲེད་པ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཞི་བ་ལ་དགའ་བའི་ཉན་རང་གཉིས་ཆོས་ཅན། རང་གི་ཉེ་
བར་ལེན་པ་ཞི་བ་ལ་འཇུག་སྟེ། ཉེར་ཞི་ཙམ་ཆེད་དུ་གཉེར་ནས་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། སྙིང་༼༦༧༽
རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། ཉེར་ལེན་ཀུན་ཞི་བ་ལ་རྟག་ཏུ་འཇུག་སྟེ།
རྣམ་མཁྱེན་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་དང་། ཉན་རང་གཉིས་ལ་

ཐབས་མཁས་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་བོ་རྨོངས་པ་རང་གི་བདེ་བའི་དོན་དུ་བརྩོན་པ་ནི་རྟག་ཏུ་བདེ་བ་

146

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

དེ་མ་ཐོབ་པར་སྡུག་བསྔལ་བར་འགྱུར། བརྟན་པ་རྟག་ཏུ་གཞན་དོན་ལ་བརྩོན་པ་ནི་རང་གཞན་
གཉིས་ཀའི་དོན་བྱས་ནས་མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ལ།
བསྔོ་བའི་སྒོ་ནས་ཐབས་ལ་མཁས་ཚུལ། བཟོད་པའི་སྒོ་ནས་ཐབས་ལ་མཁས་ཚུལ། དང་པོ་ནི།

རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཡིན་ཏེ། སྤྱོད་པ་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཚེ།
ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟ་བུར་མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོའི་སྤྱོད་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་ཡུལ་སྣ་ཚོགས་
ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་རིགས་པ་དང་མཐུན་པའི་ཚིག་གིས་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་
པའི་ཕྱིར་སྨོན་ལམ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་སེམས་ཅན་མཐོང་བའི་
ཚེ་སངས་རྒྱས་མཐོང་བ་དང་མི་བྲལ་བར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། སྤྱོད་ཡུལ་ཡོངས་སུ་
བསྔོ་བའི་མདོ་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། རྟག་ཏུ་ཉེས་པ་ཆགས་སོགས་ཀྱི་དབང་

མེད་པར་བྱས་པའི་སེམས་དང་ལྡན་པའི་སྐྱེ་བོ་ལ་ནི་བློ་ལྡན་རྣམས་ཉེས་པར་མི་འཛིན་ཏེ། འདི་

དག་ནི་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་ཉོན་མོངས་པས་ལོག་པར་སྒྲུབ་པར་འགྱུར་ཞེས་སྐྱེ་བོ་དག་ལ་
སྙིང་རྗེས་རྣམ་པར་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒྲུབ་པ་འདི་ནི་ཆོས་

ཅན། ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་ཆེ་བ་དང་ལྡན་ཏེ། སྲིད་པ་གསུམ་དང་འགྲོ་བ་ལྔ་པོ་ཀུན་ཟིལ་གྱིས་

མནན་ནས་འགྲོ་བའི་ཕྱིར། ཞི་བ་མཆོག་དང་ལྡན་ཏེ། མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་
པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཡོན་ཏན་གྱི་ཆེ་བ་དང་ལྡན་ཏེ། སྟོབས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སྣ་ཚོགས་པ་
རྣམ་པར་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། སེམས་ཅན་མི་གཏོང་བའི་ཆེ་༼༦༨༽བ་དང་ལྡན་ཏེ།
བྱམས་པའི་བསམ་པས་རྟག་ཏུ་འགྲོ་བ་རྣམས་འཁོར་དུ་སྡུད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་སྒྲུབ་པའི་སྐབས་ཏེ། དྲུག་པའི་བཤད་པའོ། །

147

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ལེའུ་བདུན་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟན་པ།

༈ གཉིས་པ་ལ་ལྷག་མཐོང་ལ་བརྟེན་ནས་མཉམ་གཞག་ཏུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྒོམ་ཚུལ། ཞི་
གནས་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་མཐུ་རྒྱ་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་པ་སྟོན་ཚུལ། དང་པོ་ལ་ལེའུའི་

མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུ་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྒྲུབ་པའི་

རྗེས་སུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། མཉམ་གཞག་ཏུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྒོམ་པའི་སྒོ་
ནས་སྒྲིབ་གཉིས་དྲི་མ་སེལ་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་སྤྱི་གཞུང་གཉིས། དང་པོ་ནི།

དགོངས་འགྲེལ་ལས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཚན་ཉིད་བཅུ་ལྡན་དུ་གསུང་ལ། འདིར་དེ་ཟུང་དུ་སྡེབས་
ནས་ལྔ་ལྡན་གསུངས་ཀྱང་དོན་གཅིག །བསྡུས་ན་གང་ལ་དམིགས་ནས་སྒོམ་པས་སྒྲིབ་གཉིས་

མཐའ་དག་ཟད་པར་འགྱུར་བའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དེ། དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། ཀུན་བཏུས་
ལས། ཇི་ལྟར་ལྟར་ན་དོན་དམ་དུ་ཡོད་པ་ཡིན། དོན་དམ་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་དུ་ཞིག །ཅིའི་

ཕྱིར་དོན་དམ་དུ་ཡོད་པར་བརྟག་ཅེ་ན། རྣམ་པར་དག་པའི་དམིགས་པར་གྱུར་པ་ནི་དོན་དམ་
དུ་ཡོད་པ་དག་གོ །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དབྱེ་ན། བྱང་ས་ལས། འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པའི་

སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། རིགས་པས་གྲགས་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དེ་ཁོ་ན་

ཉིད། ཉོན་སྒྲིབ་ཀྱིས་རྣམ་པར་དག་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། ཤེས་སྒྲིབ་ཀྱིས་

རྣམ་པར་དག་པའི་ཤེས་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བཞིར་བཤད་ཀྱང་། དེ་རྣམས་

148

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དབྱེ་བ་ཙམ་ཡིན་གྱི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཚན་ཉིད་པར་བཞག་ཏུ་མི་རུང་སྟེ། སྲ་བ་སའི་རང་བཞིན་

ཡིན་པ་སོགས་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར། བསྡུས་ན། ཇི་ལྟ་

བའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་། ཇི་སྙེད་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཉིས་སུའང་འདུས་༼༦༩༽པར་བཤད་
དོ། །དེ་བཞིན་ཉིད། ཡང་དག་པར་མཐའ། མཚན་མ་མེད་པ། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས། དོན་དམ་
བདེན་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན། དེ་སྐད་དུའང་། དབུས་མཐར། དེ་བཞིན་
ཉིད་དང་ཡང་དག་མཐའ། །མཚན་མ་མེད་དང་དོན་དམ་དང་། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་རྣམས་རྣམ་

གྲངས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདི་ལ་ཤེར་ཕྱིན་
གྱི་མདོ་ལས། ཆོས་ཐམས་ཅད་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་
པའི་དོན་ཤེས་དགོས་པས། གཟུགས་གཟུགས་ཞེས་པའི་མིང་གི་བརྗོད་གཞི་ཡིན་པའི་ཆ།

ཚུར་མཐོང་གི་མངོན་སུམ་ལ་སྣང་བ། སྣང་བ་ལྟར་དུ་མ་གྲུབ་པ་དེ་གཟུགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། དེས་
རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་ལ་རིགས་འགྲེ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་། བྱང་ས་ལས། དེ་ལྟར་དུ་རིགས་པས་

རྒྱས་པར་སྒྲུབ་རྗེས་ལ། སྲིད་པ་འཕོ་བའི་མདོ་ལས། མིང་ནི་གང་དང་གང་གིས་སུ། །ཆོས་
རྣམས་གང་དང་གང་བརྗོད་པ། །དེ་ལ་དེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །འདི་ནི་ཆོས་རྣམས་ཅོས་ཉིད་

དོ། །ཞེས་དང་། སྡེ་ཚན་ལས་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་དག་ལ་ཀུན་རྫོབ་གང་ཅི་ཡོད། །དེ་ཀུན་ཐུབ་པ་
ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་ཏེ། །གཟིགས་དང་གསན་ལ་བཞེད་པ་མི་མཛད་པས། །དེ་ནི་ཞལ་གྱིས་
མི་བཞེས་གང་གིས་འཛིན། །ཞེས་དང་། ཀ་ཏ་ཡ་ནའི་བུ་ལ་བཀའ་སྩལ་པ། དགེ་སློང་དགའ་
བྱེད་ནི་ས་ལ་བརྟེན་ནས་བསམ་གཏན་མི་བྱེད་དེ། ཞེས་སོགས་ལུང་གསུམ་གྱིས་སྒྲུབ་པའི་

ཕྱིར། དོན་འདི་རྒྱས་པར་ཤེས་པ་ལ། ཚོལ་བ་བཞི་དང་། ཡོངས་ཤེས་བཞི་ཤེས་དགོས་ཀྱང་
འོག་ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །འདི་པའི་ལུགས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་འཆད་ཚུལ་ནི། ས་སྡེ་ལ་བརྟེན་

149

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ནས་ཤེས་དགོས་པར་ཡོད་ཀྱང། མཁས་རློམས་གཞན་རྣམས་ཐེ་ཚོམ་ཙམ་ཡང་མ་ཞུགས་པར་སྣང་མོད། ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་དྲང་ངེས་རྣམ་འབྱེད་ལས་གསལ་བར་བཤད་ཡོད་པས་
དེར་བལྟ་བར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད་ལྔ་དང་ལྡན་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་

མདོར་བསྟན།༼༧༠༽དེ་ལ་འཇུག་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཆེ་བ་

བརྗོད་པ། དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་

དེ་ཁྱད་ཆོས་ལྔ་ལྡན་དུ་རིགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། བྱིས་པས་ཀུན་བརྟགས་པ་ལྟར་དུ་ཡོད་པ་མ་
ཡིན། གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་དུ་མེད་པ་མ་ཡིན། གཞན་དབང་དེ་བཞིན་དུ་དེ་དང་གཅིག་མ་

ཡིན་གཞན་དབང་ལས་ངོ་བོ་གཞན་མ་ཡིན། སྐྱེ་བ་མེད་ཅིང་འཇིགས་པ་ཡང་མེད། སྤང་བྱ་
འབྲི་བས་འབྲི་བར་ཡང་མི་འགྱུར། གཉེན་པོ་འཕེལ་བས་འཕེལ་བ་མེད་ཅིང་རང་གཞན་གྱི་དྲི་

མས་སྔར་མ་དག་པ་རྣམ་པར་དག་པའང་མེད། བློ་བུར་དྲི་མས་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་རུང་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིར་སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཙོ་བོར་བསྟན་པ་
ནི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྒོམ་པའི་ཚེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་རྟོགས་ཤིག་ཅེས་པའི་དོན། གཉིས་

པ་ལ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལ་འཇུག་ཚུལ། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ལ་འཇུག་ཚུལ། དང་པོ་ལ་
ཞེན་ཡུལ་ལ་བདག་དགག །བདག་འཛིན་འཁྲུལ་པར་བསྟན། འཁྲུལ་པ་དེ་ཟད་པས་ཐར་པ་ཐོབ་ཚུལ། དང་པོ་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་སྙམ་ན། ཡུལ་ཅན་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་བདག་
ཡིན་ནམ། ཡུལ་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་བདག་ཡིན་ནམ། དེ་གཉིས་ལས་རྫས་གཞན་དུ་
གྱུར་པའི་བདག་ཡོད། དང་པོ་ལྟར་ན། བདག་ལྟ་ཆོས་ཅན། གང་ཟག་གི་བདག་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། གང་ཟག་གི་བདག་དང་མཚན་ཉིད་མི་འདྲ་བའི་ཕྱིར། ངན་པར་གནས་པ་ཉེ་བར་ལེན་
པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་ཆོས་ཅན། གང་ཟག་གི་བདག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་དང་མཚན་ཉིད་མི་འདྲ་བའི་

150

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་མི་རྟག་དུ་མ་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན། གང་ཟག་གི་བདག་ནི། རྟག་གཅིག་རང་

དབང་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་ལས་རྫས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་

པར་ཐལ། དེ་འདྲ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། གང་ཟག་གི་བདེན་འཛིན་དེ་ནི་ཆོས་ཅན།

རང་རྒྱུ་ནོར་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེན་ཡུལ་ལ་༼༧༡༽འཁྲུལ་པའི་ལོག་ཤེས་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། སྒྲོལ་བའི་བདག་འགའ་ཡང་མེད་དེ། ནོར་པ་ཟད་ཙམ་ལས་ཐར་པར་བཞག་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱབ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་

རྒྱུན་ཆགས་སུ་འབྱུང་ཡང་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རྒྱུ་
མཚན་ཇི་ལྟར་ན། བདག་འཛིན་འཁྲུལ་པ་ཙམ་གྱིས་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར། ཚོར་བ་སྔུག་བསྔལ་
རིགས་པ་ལ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་མི་དགོས་ཏེ། དེ་ནི་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ཙམ་

གྱིས་རིགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་བར་འགྱུར་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་མ་སྤངས་པའི་

སྐྱེ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྡུག་བསྔལ་མྱོང་བ་པོའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དེ། གང་ཟག་ནི་ཕུང་པོ་

ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་བརྟགས་ནས་བཞག་པའི་ཕྱིར། ཕུང་པོ་ཆོས་དེ་ཡང་སྣང་བ་ལྟར་གྱིས་

རང་བཞིན་དུ་མེད་དེ། ཆོས་ཀྱི་བདག་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་

དབང་ཕྱུག་རྟག་པ་སོགས་གཞན་གྱིས་བྱས་པའི་ལས་ལས་བརྟེན་པ་དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མ་

རིག་འཁྲུལ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བར་སྐྱེ་ཞིང་མངོན་པར་འཇུག་པའི་ཕྱིར། གང་ཟག་གི་

བདག་འཛིན་དེ་འདྲ་བ་ཆོས་ཅན། མུན་ནག་གི་རྣམ་པ་གང་གི་ཡིན་ཏེ་མུན་པ་ལས་ཀྱང་ཐ་ཆད་
པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན། ཡོད་པ་བདག་མེད་མི་མཐོང་། མེད་པ་གང་ཟག་གི་

བདག་མཐོང་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། འཇིག་རྟེན་གྱི་མུན་པས་ཡོད་པ་སྒྲིབ་ཀྱང་མེད་པ་མཐོང་བར་
མི་བྱེད་དོ། །གསུམ་པ་ནི། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་འདི་ལ་ཆོས་ཅན། དོན་པ་གཟུང་

151

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཞི་བ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དང་། སྐྱེ་བ་འཁོར་
མེད་གཉིས་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་དེ། གཉིས་ཀའང་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་
དུ་མཉམ་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་ཐར་ལམ་སྒོམ་པའི་དགེ་བའི་ལས་རྣམས་བྱེད་པ་དག་ཆོས་ཅན།
དགོས་པ་ཡོད་དེ། འཁོར་བར་སྐྱེ་བ་ཟད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞི་བ་མྱ་ངན་ལས་འདས་༼༧༢༽པ་
ཐོབ་རུང་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚོགས་ལམ་པ་ཆོས་ཅན།
གནས་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་ལ་ཐོས་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། བསོད་
ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་མཐའ་ཡས་པས་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བསགས་པ་དང་། ཏིང་ངེ་

འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ལེགས་པར་བསམ་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དྲོད་རྩེ་ལ་
གནས་པའི་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། གཟུགས་སོགས་དོན་གྱི་
རྣམ་པ་བརྗོད་པ་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་ཅན་ཙམ་དུ་རྟོགས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཟོད་
མཆོག་ལ་གནས་པའི་སེམས་དཔའ་དེ་ཡིས་ཆོས་ཅན། སྣང་བ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཙམ་ལ་ནི་
ཡང་དག་པར་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་རྣམས་ཡིད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་ཙམ་དུ་རིགས་པའི་སེམས་

དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐོང་ལམ་ལ་གནས་པའི་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྟོག་པའི་ཁྱད་

པར་དང་ལྡན་ཏེ། གཟུང་འཛིན་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་པའི་མཚན་ཉིད་དང་བྲལ་བའི་ཆོས་དབྱིངས་

མངོན་སུམ་གྱིས་གསར་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེ་ནས་སེམས་ཀྱང་གཟུང་བ་ལས་རྫས་གཞན་དུ་མེད་པར་རྟོགས་ཏེ། སེམས་ལས་རྫས་གཞན་པའི་དོན་མེད་པར་བློས་མངོན་
སུམ་དུ་རིགས་པའི་ཕྱིར། བློ་ལྡན་བྱང་སེམས་མཐོང་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་
དད་དང་མི་ལྡན་པའི་ཆོས་དབྱིངས་རྟོགས་པ་ལ་གནས་ཏེ། གཟུང་འཛིན་གཉིས་པོ་རྫས་ཐ་
དད་མེད་པར་མངོན་སུམ་དུ་རིག་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བློ་ལྡན་བྱང་སེམས་སྒོམ་

152

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།ལམ་པ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཀུན་གཞི་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཉེས་པའི་ཚང་ཚིང་དག་དུག་སྨན་
ཆེན་པོས་དུག་བཞིན་དུ་སེལ་བར་བྱེད་དེ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་སེམས་ཀྱི་སྟོབས་རྟག་ཏུ་
ཆོས་ཅན། ཀུན་ནས་མཉམ་པར་སོང་བའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། མྱུར་དུ་

སྟོབས་སོགས་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་ཕ་རོལ་ཏུ་འགྲོའོ། །གང་འགྲོ་ན། རྟེན་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་རྟོག་པ་འཁྲུལ་པ་༼༧༣༽ཙམ་གྱིས་བདག་ཉིད་དུ་རིགས་པའི་བརྟེན་པ་བློ་ལྡན་དག་འགྲོ།
ཐབས་གང་ལ་བརྟེན་ནས་ན། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་བློ་གྲོས་བཞག་ནས་འགྲོ། རྒྱུ་གང་ལ་བརྟེན་
ནས། ཐུབ་པས་གསུངས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་ལ་རྩ་བ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་དྲུག་གིས་

ལེགས་པར་བཞག་པ་སྟེ། བཟུང་ནས་འགྲོ། སེམས་དྲུག་གི་འོག་ནས་འཆད་པར་འགྱུར།

གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་ཏེ་བདུན་པའི་

བཤད་པའོ། །

ལེའུ་བརྒྱད་པ་མཐུ་བསྟན་པ།

༈ གཉིས་པ་ལ། ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན་
པའོ། །དང་པོ་ནི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སུ་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་མཐུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་བཤད་པ་ལ་
རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། མཉམ་གཞག་ཏུ་དེ་ཁོ་ཉིད་རྟོགས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་མཐུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཡང་ན། མཉམ་གཞག་ཏུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྒོམ་
ནས་རང་དོན་གྱི་སྒྲུབ་པ་རྫོགས་པར་བྱེད་དགོས། རྗེས་ཐོབ་ཏུ་མངོན་ཤེས་དྲུག་གི་སྒོ་ནས་
སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་དགོས་པས་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་སུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་མཐུ་ཕུན་སུམ་

153

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཚོགས་པར་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱས་དང་

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་མཐུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དེ་ལ་ལྔར་འདུས་ཏེ། མངོན་པར་ཤེས་པའི་མཐུ། ཆོས་ཀྱི་མཐུ། ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་མཐུ། ཉན་རང་དང་ཐུན་མོང་བའི་མཐུ།

ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཐུ། དང་པོ་ནི། མངོན་ཤེས་དྲུག་སོགས་ལ་ཟེར། གཉིས་པ་ནི། སྦྱིན་
སོགས་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། གསུམ་པ་ནི། མཆོག་གི་སྤྲུལ་པའི་སྐུས། དགའ་
ལྡན་གྱི་གནས་ནས་འཕོ་བ་སོགས་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་སྟོན་པ་ལ་ཟེར། ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པ་ནི། ཉན་ཐོས་ལས་ཆ་ཕྲ་བ་དང་། རྣམ་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། ཁམས་གྲངས་མང་བ་སོགས་
ལ་འཇུག་པའི་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་མངོན་པར་ཤེས་པ་ལ་ཟེར། ཐུན་མོང་བ་ནི་དེ་དག་དང་མཉམ་
པའི་སྤྱན་མངོན་ཤེས་སོགས་ལ་ཟེར། ༼༧༤༽གཉིས་པ་ལ། རྣམ་གཞག་དྲུག་དང་ལྡན་པའི་

མཐུའི་རྣམ་གཞག །མཐུའི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ། དང་པོ་ལ། ངོ་བོའི་དོན། རྒྱུའི་དོན། འབྲས་བུའི་
དོན། ལས་ཀྱི་དོན། ལྡན་པའི་དོན། འཇུག་པའི་རབ་དབྱེ། དང་པོ་ནི། ལྷ་ཡི་མིག་གི་མངོན་
ཤེས་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་བསམ་གཏན་གྱི་

དངོས་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཆི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་མངོན་སུམ་དུ་མཁྱེན་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་མཐུ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ལྷའི་སྣང་བའི་མངོན་ཤེས་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། བདག་རྐྱེན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངག་སྨྲ་བརྗོད་སྣ་ཚོགས་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་
ཤེས་རབ་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་མཐུ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་གྱི་སེམས་ཤེས་
པའི་མངོན་ཤེས་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། བདག་རྐྱེན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་
ཀྱི་སེམས་ཆགས་བཅས་དང་། ཆགས་མེད་སོགས་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་

154

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དང་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མངོན་གནས་རྗེས་དྲན་གྱི་མངོན་ཤེས་ཆོས་ཅན།
ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྔོན་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་བསྐྱེད་པ་མངོན་སུམ་དུ་
ཤེས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་མཚུངས་ལྡན་གྱི་མཐུ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྫུ་
འཕྲུལ་གྱི་མངོན་ཤེས་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། གདུལ་བྱ་གང་ན་ཡོད་པ་དེའི་གནས་སུ་

འགྲོ་བ་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་མཐུ་ཁྱད་
པར་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟག་པ་ཟད་པའི་མངོན་ཤེས་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། འཁོར་བ་
ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཐབས་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་
མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་མཐུ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བརྟན་པ་ཐོབ་པའི་བློ་ལྡན་རྣམས་
ཀྱིས་མཐུ་དེ་ཆོས་ཅན། དེའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། ཤེས་པ་དྲུག་ཡུལ་ཀུན་༼༧༥༽ཏུ་འགྲོ་བ་རབ་
ཏུ་དབྱེ་བ་དང་བཅས་པ་ལ་ཐོགས་མེད་དུ་འཇུག་པའི་རིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི།

བརྟན་པ་བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་མཐུ་དེ་ཆོས་ཅན། འགྲུབ་པའི་ཐབས་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་

ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་སེམས་ལ་བཤད་ཀྱང་བསམ་གཏན་
གྱི་དངོས་གཞི་གང་རུང་ལ་བརྟེན་པས་ཆོག སྤྱིར་མངོན་ཤེས་སྐྱེ་བ་ལ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་

ཡེ་ཤེས་གྲོགས་སུ་མི་དགོས་ཀྱང་འདིར་ནི་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པའི་མངོན་ཤེས་ཀྱི་དབང་དུ་
བྱས་རྣམས་གནས་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་ནི། ལྷའི་མིག་གི་མངོན་ཤེས་ལ་མཚོན་ན། བསམ་གཏན་
གྱི་དངོས་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་ཐམས་ཅད་མཐོང་ངོ་སྙམ་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྟེ། གཞན་
རྣམས་ལའང་དེས་འགྲེའོ། །དམ་པ་ནི། མཆོག་ཏུ་ཐོབ་ཅེས་པའི་དོན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་
སྲས་རྣམས་ཀྱི་མངོན་ཤེས་ནི་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་

ན། ཁྱོད་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འཕགས་པའི་གནས་པ་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་གསུམ། ལྷའི་གནས་པ་

155

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ཚད་མེད་བཞིའི་གནས་པ་དཔེ་མེད་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་རྟག་ཏུ་གནས་ཤིང་ཕྱོགས་ཕྱོགས་སུ་སོང་

སྟེ་སངས་རྒྱས་དག་ཡང་དག་པར་མཆོད་ཅིང་སེམསས་ཅན་གྱི་ཞིང་རྣམ་པར་དག་པ་བསྐྱེད་
པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ལ། མཐོང་བ་དང་སྟོན་པའི་ལས། འོད་ཟེར་གཏོང་བའི་ལས། རྣམ་པར་རོལ་

པ་དང་སྤྲུལ་པའི་ལས། ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ལས། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པའི་

མངོན་ཤེས་ཆོས་ཅན། མཐོང་བའི་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ཆགས་པ་དང་འཇིགས་པ་དང་བཅས་

པའི། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀུན་སེམས་ཅན་དང་བཅས་པ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་
བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྟོན་པའི་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་འཇིག་རྟེན་གྱི་

ཁམས་དེ་དག་གཡོ་བ་དང་འགུལ་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་བཅས་སྣ་ཚོགས་དག་ཀྱང་སྟོན་ནུས་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་༼༧༦༽དབང་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། འོད་ཟེར་འགྱེད་
པའི་ལས་གཉིས་དང་ལྡན་ཏེ། འོད་ཟེར་བཏང་བས་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་བའི་ངན་སོང་བ་དག་
མཐོ་རིས་སུ་འགྲོ་བར་བྱེད་ཅིང་། བདུད་ཀྱི་གནས་གཞལ་མེད་ཁང་མཐོ་ཞིང་མཛེས་པ་བདག་

བདུད་དང་བཅས་པ་ཀུན་ཏུ་བསྐྱོད་ཅིང་སྐྲག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དེ་ནི་ཆོས་

ཅན། རྣམ་པ་རོལ་པའི་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། མཆོག་གི་ཚོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནང་ན་ཏིང་ངེ་

འཛིན་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་རྣམ་པར་རོལ་པ་ཀུན་སྟོན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་འཕགས་པ་འཇམ་

དཔལ་གྱིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བཞུགས་པ་གཞན་སུ་གང་གི་ཡང་སློང་མ་ནུས་པ་བུ་མོ་བློ་གྲོས་

བཟང་མོས་བསླང་བ་ལྟ་བུའོ། །ཅིང་ནི་འོག་མ་སྡུད་པའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། སྤྲུལ་པའི་ལས་གསུམ་

དང་ལྡན་ཏེ། བཟོའི་ལས་སྤྲུལ་པ་དང་། མཆོག་གི་སྤྲུལ་པ་ཡིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་

དུས་ཀུན་ཏུ་གནས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། སྣོད་ཀྱི་ཞིང་རྣམས་ནི་ཇི་

ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་བཻ་ཌཱུརྱའི་རང་བཞིན་ལ་སོགས་པ་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་དག་པས་ཐོབ་

156

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པར་བྱེད་དེ། དེ་ལྟར་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བཅུད་ཀྱི་ཞིང་

སྦྱོང་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་མི་གྲགས་པའི་སར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་ཡང་དག་པར་
བསྒྲགས་པས་གདུལ་བྱ་དེ་དག་དག་པའི་ཞིང་ཁམས་གཞན་དུ་འབྱེད་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། དེ་
ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། འདབ་གཤོག་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་བྱ་བཞིན་དུ་འཇིག་

རྟེན་གྱི་ཁམས་སུ་ཕྱིན་ནས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་ནུས་པ་ཉིད་དང་། སངས་རྒྱས་རྣམས་ལས་ནི་ལེགས་སོ་ལེགས་སོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཤིན་ཏུ་བསྔགས་པ་ཐོབ་ཅིང་སྐྱེ་རྒུ་རྣམས་ལ་ཚིག་
གཟུང་འོས་པ་ཉིད་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དྲུག་པ་ནི། བརྟན་པ་ཐོབ་པའི་མཐུ་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ།
མངོན་པར་ཤེས་པ་དྲུག་དང་། སྔོན་དང་ད་ལྟར་དང་ཕྱི་མའི་གནས་གསུམ་རིག་པ་དང་། རྣམ་

པར་ཐར་པ་བརྒྱད་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཟིན་གནོན་བརྒྱད་དང་། ཟད་༼༧༧༽པར་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་
བཅུ་དང་། དཔའ་བར་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
དང་ནི་གཞན་ཡང་སྡུད་པའོ། གཉིས་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་མཐུ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཆེ་བ་གསུམ་
ལྡན་ལྡན་ཏེ། ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་མཆོག་ཐོབ་པའི་བློ་དང་ལྡན། འགྲོ་བ་ཉོན་མོངས་པས་རང་
དབང་མེད་པ་རང་དབང་ལ་འགོད། རྟག་ཏུ་གཞན་ལ་ཕན་པར་བྱ་བ་གཅིག་ཏུ་མངོན་པར་
དགའ་བའི་ཕྱིར། སྟེ་ནི་གཞན་བརྟེན། དེ་ཆོས་ཅན། མཛད་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། རབ་ཏུ་

བརྟན་ཞིང་སྲིད་པར་གཞན་དོན་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སེང་གེ་འཇིགས་པ་མེད་པར་རི་

དྭགས་ཕྲ་མོ་རྣམས་སྐྱོང་བ་བཞིན། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་མཐུའི་

སྐབས་ཏེ་བརྒྱད་པའི་བཤད་པའོ། །

157

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ལེའུ་དགུ་པ་ཡོངས་སྨིན་བསྟན་པ།

༈ གཉིས་ལ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་སྨིན་ཚུལ་ལ། ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར།
ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ནི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དང་མཐུ་ཡི་རྗེས་སུ་
ཡོངས་སྨིན་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། མཉམ་གཞག་ཏུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྒོམས་པས་རང་
རྒྱུད་ཡོངས་སུ་སྨིན། རྗེས་ཐོབ་ཏུ་མཐུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྟན་པས་གཞན་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་གཉིས། དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པ་དེ་
མདོར་བསྡུས་ན་དྲུག་ཏུ་འདུས་ཏེ། ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད། ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བའི་

གང་ཟག །སྨིན་པའི་རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ། སྨིན་པར་བྱ་བའི་ཐབས་ཀྱི་རབ་དབྱེ། སྨིན་པར་བྱ་
བའི་གང་ཟག སྨིན་པར་བྱ་བའི་གང་ཟག་གི་མཚན་ཉིད་དོ། །དང་པོ་ནི། རྟེན་དེ་ལ་སྒྲིབ་པ་
གཉིས་དངོས་སུ་སྤང་རུང་དང་། གཉེན་པོ་དངོས་སུ་སྐྱེ་རུང་དུ་གྱུར་པ་ནི་རྒྱུད་སྨིན་པ་ཞེས་བྱ།
དཔེར་ན། རྨ་བརྟོལ་རན་པ་རྨ་སྨིན་པ་དང་། ཟས་ལོངས་སྤྱོད་རན་པ་ཟས་སྨིན་པར་འཇོག་པ་
བཞིན། གཉིས་པ་ནི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་ཅན་རྣམས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་། རང་རྒྱལ་གྱི་

རིགས་ཅན་རྣམས་རང་རྒྱལ་གྱི་ཐེག་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་༼༧༨༽པོའི་རིགས་ཅན་རྣམས་

ཐེག་པ་ཆེན་པོར་སྨིན་པར་མཛད་པ་དང་། རིགས་ཆད་པ་རྣམས་ཀྱང་བདེ་འགྲོར་སྨིན་པར་
མཛད་པ་སྟེ་བཞི། གསུམ་པ་ལ། དབང་པོ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པ་དང་། སྨིན་པ་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་

158

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།དང་ཆེན་པོ་སྟེ་དྲུག །བཞི་པ་ནི། ཁམས་བརྟས་པར་བྱེད་པ་སོགས་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་དུ་བྱང་ས་
ལས་གསུངས་པ་རྣམས་ཡིན། ལྔ་པ་ནི། མོས་པས་སྤྱོད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ། ལྷག་
བསམ་དག་པའི་སེམས་དཔའ། སྤྱོད་པ་ལ་འཇཀུག་པའི་སེམས་དཔའ། ངེས་པའི་ས་ལ་གནས་

པའི་སེམས་དཔའ། མཐར་ཐུག་པའི་ས་ལ་གནས་པའི་སེམས་དཔའ་སྟེ་དྲུག །དང་པོ་ནི།

ཚོགས་སྦྱོར་ལ་གནས་པ། གཉིས་པ་ས་དང་པོ་ལ་གནས་པ། གསུམ་པ་མ་དག་པ་ས་དྲུག་ལ་
གནས་པ། བཞི་པ་ནི། ས་བརྒྱད་པ། ལྔ་པ་ནི། ས་དགུ་པ། དྲུག་པ་ན། ས་བཅུ་པ་ལ་གནས་

པའོ། །ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་གང་ཟག་གི་མཚན་ཉིད་ལ། ཉན་ཐོས་རང་རྒྱལ་ཐེག་ཆེན་སྨིན་པའི་

ཚུལ་གསུམ། གསུམ་པོ་རེ་རེ་ལ་ཡང་། ཆུང་ངུ་འབྲིང་ཆེན་པོ་དགུར་བྱང་ས་ལས་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་ལ། རང་རྒྱུད་སྨིན་པའི་ཚུལ། གཞན་རྒྱུད་སྨིན་པའི་ཚུལ། སྨིན་པ་གཉིས་ཀྱི་

མཇུག་བསྡུ་བ། དང་པོ་ལ། མདོར་བསྟན་རྒྱས་པར་བཤད། སྨིན་པ་དགུའི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ། དང་
པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་རང་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཁྱད་
ཆོས་དགུ་དང་ལྡན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་དགའ་བ་རབ་ཏུ་སྨིན། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ལ་དད་པ་རབ་ཏུ་སྨིན། ཉོན་མོངས་པ་རབ་ཏུ་ཞི་བ་རབ་ཏུ་སྨིན། སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་བརྩེ་བ་རབ་
ཏུ་སྨིན་པ་དང་། གཞན་དོན་གྱི་དཀའ་སྤྱད་ལ་བཟོད་པ་རབ་ཏུ་སྨིན་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
ཆོས་ལ་ཡིད་གཞུངས་པ་ལ་རབ་ཏུ་སྨིན་པ་དང་། མཐུ་ཆེན་ཐོབ་པ་ཉིད་རབ་ཏུ་སྨིན་པ་
དང་། ཉོན་མོངས་སྤོང་བའི་ཡན་ལག་དང་ལྡན་པ་རབ་ཏུ་སྨིན་པ་རྣམས་སུ་༼༧༩༽ཡོད་པའི་
ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། དགུ་ལས། དང་པོ་ནི། སྙིང་བརྩེ་ཅན་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་
པོའི་ཆོས་ལ་དགའ་བ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ལྡན་དུ་
འདོད་དེ། གྲོགས་མཆོག་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་པ་སོགས་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་དང་ལྡན།

159

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་བརྩོན་འགྲུས་རབ་ཏུ་བརྩམས་པ་དང་བསམ་བྱའི་གནས་ལ་ཐེ་ཚོམ་
མེད་པར་མཐར་ཕྱིན་པའི་ངོ་བོ་དང་ལྡན། ཆོས་ཀྱི་མཆོག་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཆོས་སྡུད་ཅིང་བསྲུང་

བའི་བྱེད་ལས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། སོགས་ཁོང་ནས། དམ་པའི་ཆོས་ཉན་པ་དང་། ཚུལ་བཞིན་

ཡིད་ལ་བྱེད་པ་འདོན། གཉིས་པ་ནི། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ལ་ཡིད་ཆེས་པའི་རྒྱལ་སྲས་རྣམས་
ཀྱིས་དད་པ་ཡང་དག་པར་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ལྡན་དུ་འདོད་དེ། སྟོན་པའི་ཡོན་ཏན་ཤེས་པའི་རྒྱུ་དང་ལྡན། དེ་ལ་སེམས་ཀྱང་མི་ཕྱེད་པའི་ངོ་བོ་

དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་མྱུར་དུ་ཐོབ་པ་དང་། མངོན་ཤེས་སོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མྱོང་བའི་བྱེད་ལས་
དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་བསལ་བས་ཏེ། རབ་ཏུ་
ཞི་བ་ཡང་དག་པར་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ལྡན་དུ་
འདོད་དེ། དྲན་ཤེས་བཞིན་གྱིས་དང་པོ་སྡོམ་པའི་རྒྱུ་དང་ལྡན། ཉོན་མོངས་པའི་རྟོག་པ་སྤོང་
བའི་རང་་བཞིན་དང་། གཉེན་པོ་སྒོམ་པ་ལ་བར་ཆད་མེད་ཅིང་དགེ་བ་ལ་མངོན་པར་དགའ་
བའི་བྱེད་ལས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་ལ་སྙིང་བརྩེ་བ་
ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། རང་བཞིན་གནས་

རིགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྙིང་བརྩེ་བ། གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་མཐོང་ནས་སྙིང་བརྩེ་བ། ཐེག་པ་
དམན་པའི་སེམས་ཀྱང་ཡང་དག་པར་སྤོང་བས་སྙིང་བརྩེ་བའི་རྒྱུ་དང་ལྡན། སྙིང་བརྩེ་ཁྱད་
པར་དུ་འགྲོ་བའི་རང་བཞིན་དང་། ས་བརྒྱད་པ་ལ་འགྲོ་བའི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། ལུས་ཐོབ་པའི་
༼༨༠༽མཆོག་ཏུ་འགྱུར་བའི་བྱེད་ལས་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་དཀའ་
སྤྱད་ཀྱིས་བཟོད་པ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ།

རང་བཞིན་གྱིས་སྟོན་པའི་རིགས་དང་། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒོམ་པའི་

160

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རྒྱུ་དང་ལྡན། ཚ་གྲང་སོགས་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་སྔུག་བསྔལ་བ་རྟག་ཏུ་མི་བརྗེད་པའི་རང་བཞིན་

དང་། བཟོད་པ་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་བ་དང་། དགེ་བ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བའི་བྱེད་ལས་དང་ལྡན་
པའི་ཕྱིར། བརྟན་པ་དང་། མི་བརྗེད་པ་དང་། བཟོད་པ་ནི་རྣམ་གྲངས་སོ། །དྲུག་པ་ནི། རྒྱལ་
སྲས་རྣམས་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་ཡིད་གཞུངས་པ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་
གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། རྣམ་སྨིན་གྱི་སྒྲིབ་པ་དག་པའི་རྒྱུ་དང་ལྡན། ཐོས་པ་དང་། སོགས་པ་བསམ་
པ་དང་སྒོམ་པ་རིང་མོ་ཞིག་ལོན་ནས་ཀྱང་མི་བརྗེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལེགས་བཤད་
དང་། ཉེས་པར་སྨྲ་བ་དག་ཤེས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་
དང་། བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བར་རུང་བའི་བྱེད་ལས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཡིད་གཞུངས་པ་ནི།

མདོ་ལས་ཤེས་རབ་དང་དོན་གཅིག་ཏུ་བཤད་མོད། འདིར་ནི་བརྟན་པར་བཤད་ཀྱང་འགལ་བ་
མ་ཡིན་ནོ། །བདུན་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་མཐུ་ཆེན་ཐོབ་པ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་

ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་དགེ་བ་གཉིས་ཀྱིས་ཁམས་
བརྟས་པའི་རྒྱུ་དང་ལྡན། རྟེན་དེ་ལ་ནི་འཕགས་ཆོས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་རུང་བའི་མཆོག་ཏུ་
གྱུར་པའི་རང་བཞིན་དང་། ཡིད་ལ་ཅི་བསམ་པ་འགྲུབ་ཅིང་། འགྲོ་བའི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་
བྱེད་ལས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། བརྒྱད་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་མི་འཕྲོགས་པ་ཡོངས་སུ་
སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། ཆོས་བཟང་པོ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་རིགས་པས་རྣམ་པར་དཔྱོད་ཅིང་བསམ་པ་ཅན་གྱི་རྒྱུ་དང་ལྡན་དུས་རྟག་ཏུ་བདུད་ཀྱི་

བར་ཆད་བྱེད་པ་མེད་པའི་རང་༼༨༡༽བཞིན་དང་། ལེགས་བཤད་ཀྱི་ཁྱད་པར་རྙེད་པ་
དང་། གཞན་ཕྱོགས་སུན་འབྱིན་པའི་བྱེད་ལས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དགུ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་
རྣམས་ཀྱི་སྤོང་བའི་ཡན་ལག་གསུམ་དང་ལྡན་པ་ཡང་དག་པ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཚན་ཉིད་

161

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། དགེ་བའི་རྩ་བ་བསགས་པའི་རྒྱུ་དང་ལྡན། རྟེན་ནི་

བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པར་རུང་བའི་རང་བཞིན་དང་། ཉོན་མོངས་པས་དབེན་པ་དང་། དགེ་བ་
མཆོག་ལ་མངོན་པར་དགའ་བའི་བྱེད་ལས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། སྤོང་བའི་ཡན་ལག་ལྔ་ནི། དད་

པ་དང་ལྡན་པ། གཡོ་དང་སྒྱུ་མེད་པ། ནད་མེད་པ། ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པ་སྟེ་ལྔའོ། །གསུམ་པ་
ནི། དེ་ལྟར་དངོས་པོ་རྣམ་པ་དགུས་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་བདག་ཉིད་དེ་ཆོས་ཅན། ཆེ་བ་
གཉིས་དང་ལྡན་ཏེ། གདུལ་བྱ་ཕ་རོལ་པོ་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་རུང་གི་གཞན་དོན་གྱི་
ཆེ་བ་དང་ལྡན། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱུན་འཕེལ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན་དང་། རྟག་ཏུ་འགྲོ་
བའི་གཉེན་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་གཞན་དོན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་སེམས་ཅན་སྨིན་
པའི་ཚད། སྨིན་པའི་རབ་དབྱེ། སྨིན་པར་བྱེད་པའི་ཐབས། དང་པོ་ནི། རྟེན་སེམས་ཅན་སྨིན་
པའི་ཚད་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པའི་སྐབས་འདིར་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང་
གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་གཉིས་ལས། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཞི་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གཉེན་པོ་
དངོས་སུ་སྤྱད་རུང་དུ་གྱུར་པ་དེ་སེམས་ཅན་སྨིན་པའི་ཚད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་སྟེ། དཔེར་
ན། རྨ་གཟག་པས་ཏེ། བརྟོལ་རན་པ་རྨ་སྨིན་པ་དང་། ཟས་ལོངས་སྤྱད་དུ་རུང་བ་དེ་ཟས་སྨིན་པར་འདོད་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། སེམས་ཅན་སྨིན་པའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དེ་ལ་བརྒྱད་དུ་ཡོད་
དེ། ལུས་ཅན་ཉོན་མོངས་དང་བྲལ་བར་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཐེག་པ་གསུམ་
གྱིས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཕྱི་རོལ་པ་ལས་རབ་ཏུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། གདུལ་
བྱའི་བློ་དང་མཐུན་པར་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། ལེགས་པར་གུས་༼༨༢༽པར་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པར་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པས་རྟག་པར་སྨིན་
པར་བྱེད་པ་དང་། གོང་ནས་གོང་དུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ།

162

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

བསམ་པ་ཇི་ལྟ་བུས་སྨིན་པ་དང་། སྦྱོར་བ་ཇི་ལྟ་བུས་སྨིན་པ། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་

པ་དེ་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་བསམ་པ་ཁྱད་པར་ཅན་དང་ལྡན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟར་ན།

རྒྱལ་སྲས་རྣམས་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་པའི་བསམ་པས་འཇིག་རྟེན་འདིར་འགྲོ་བ་ཀུན་རྣམ་པར་
སྨིན་བྱེད་དུ་གནས་པ་ལྟར་དེ་བཞིན་དུ། ཕ་དང་། མ་དང་། གཉེན་གཤེས་རྣམས་རང་གི་བུ་དང་

གཉེན་པ་རྣམས་ལ་བསམ་པ་ལེགས་པར་མི་གནས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟར་ན་

བརྩེ་བདག་སེམས་དཔའ་དེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཚེ་འདིའི་བདེ་བ་དང་ཕྱི་མའི་ཕན་པ་ལ་

སྦྱོར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་སེམས་ཅན་ལ་བྱམས་པར་འདོད་པ་དེ་ལྟར་ནི་སྐྱེ་བོ་
རྣམས་བདག་ལའང་བྱམས་པར་མི་འདོད་ན། རབ་ཏུ་སྡུག་པའི་སྐྱེ་བོ་གཞན་ལ་མི་བྱམས་པ་ལྟ་
སྨོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་དགོས་ཏེ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། བདག་ཉིད་ཀྱང་ཚེ་འདིའི་མི་བདེ་བ་དང་། ཕྱི་

མའི་མི་ཕན་པ་ལ་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྦྱིན་པ། ཚུལ་ཁྲིམས། བཟོད་པ། བརྩོན་
འགྲུས། བསམ་གཏན། ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྨིན་པར་བྱེད་ཚུལ། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། སྦྱིན་པ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་སེམས་ཅན་གྱིས་དོན་བྱེད་དེ། རང་
གི་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་དག་གཞན་ལ་མི་བྱིན་པ་ནི་ཡོང་ཡེ་མེད་པས་ཏེ། ཐམས་ཅད་སྨིན་པ་
དང་མཉམ་པར་སྦྱིན་པ་དང་། ཡོན་ཏན་གྱིས་ངོམས་མི་ཤེས་པར་སྦྱིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
སྦྱིན་པས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་དེ། དེའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཚེ་འདི་དང་ཕྱི་མ་

གཉིས་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པ་ལྔས་
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་དེ། རྟག་པས་ཏེ་བརྟན་༼༨༣༽པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། རང་བཞིན་གྱི་

ཚུལ་ཁྲིམས། ལྷག་པར་འཚེ་བ་མེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། བདག་དགའ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས། བག་
ཡོད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས། འདི་ལ་གདུལ་བྱ་གཞན་འགོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཚུལ་ཁྲིམས་

163

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ཀྱིས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་དེ། དེའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཚེ་འདི་ཕྱི་གཉིས་ལ་

ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་ཅིང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྒྱུད་པ་ཡིས་སེམས་ཅན་
སྨིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། བཟོད་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་
འདོགས་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་གྱིས་རང་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་བློ་དང་ལྡན་
ཞིང་གནོད་བྱེད་དྲག་པོ་དག་ཀྱང་རབ་ཏུ་བཟོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བཟོད་པས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་དེ། གནོད་བྱེད་ལ་བཟོད་པ་སྒོམ་པའི་ཐབས་རིགས་པས་གནོད་བྱེད་དེ་
དག་བ་ཡང་པར་ལེན་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་བརྩོན་འགྲུས་མཆོག་ལ་
བརྟེན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་དེ། སེམས་ཅན་གྱི་

ཚོགས་རབ་ཏུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ན་ཕ་རོལ་པོ་སེམས་དགེ་བ་གཅིག་གི་ཕྱིར་ཡང་ནི། བསྐལ་པ་

བྱེ་བ་སྟོང་དུའང་སྐྱོ་བར་མི་འགྱུར་བའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་

འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། གཞན་གྱི་ཟང་ཟིང་གི་མཆོད་འདོད་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་བཅོམ་པ་ཡིན་

ཏེ། བསམ་གཏན་གྱི་སྒོ་ནས་ཡིད་ཀྱི་དབང་ནི་བླ་ན་མེད་པ་ཐོབ་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བསམ་གཏན་གྱི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་སྨིན་པ་རབྱེད་དེ། མཆོག་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་གདུལ་བྱ་གཟན་དག་འདུན་པར་བྱེད་ཅིང་དེ་དག་དགེ་བས་
ཡང་དག་པར་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དྲུག་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཤེས་རབ་ཀྱིས་སེམས་

ཅན་ལ་ཕན་འདོགས་ཏེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དགོངས་དོན་ཚུལ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་ངེས་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་ཤིན་ཏུ་སེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཤེས་རབ་ཀྱིས་སེམས་ཅན་

སྨིན་པར་༼༨༤༽བྱེད་དེ། རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ་སེམས་ཅན་གུས་པར་བྱེད་ཏེ། རང་གཞན་
གྱི་དགེ་བའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། འདུལ་ལོ། གང་གིས་ན་

164

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།གོང་དུ་་བཤད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིས་སོ། །ཐབས་ནི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡིས།

གང་ན། འགྲོ་བ་ཀུན་ནོ། །གང་དུ་འདུལ་ན། བདེ་འགྲོའི་འགྲོ་བའམ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་དགེ་བ་
གསུམ་ལ་བཀོད་ནས་སོ། །རྣམ་པ་ནི། ཆུང་ངུ་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་ས། མཆོག་དག་པ་ས་གསུམ།
འབྲིང་མ་དག་ས་བདུན་ལ་བཀོད་ནས་སོ། །དུས་ནི་འཇིག་རྟེན་ཇི་སྲིད་ཡོད་པ་དང་དང་མཉམ་
པར་འཇུག་པའི་སྒོ་ནས་གཏན་དུ་འདུལ་ལོ། །གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་

ལས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་སྐབས་ཏེ་དགུ་པའི་བཤད་པའོ། །

ལེའུ་བཅུ་པ་བྱང་ཆུབ་བསྟན་པ།

༈ བཞི་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་ཚུལ་ལ། ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་

བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། ལེའུ་སྔ་མ་རྣམས་ཀྱི་དོན་བསྡུ་བ། དང་པོ་ནི། ཡོངས་སྨིན་གྱི་

རྗེས་སུ་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་སྨིན་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་མཐར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་རྣམས་བྱང་

ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་ནས་རང་གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་སྒྲུབ་པ་ནས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སྨིན་གྱི་

བར་དྲུག་ལ་རྒྱུའི་སྒོ་ནས་དམིགས། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ལ་འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས་དམིགས་ཏེ་
ཉམས་སུ་ལེན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་གཉིས་ལས་དང་པོ་ནི། རྒྱུད་བླ་མ་ལས། བྱང་ཆུབ་
ཆེན་པོ་དེའི་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་རྣམ་གཞག་བརྒྱད་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྒྱས་པར་བཤད་མོད། འདིར་ནི་

སྐུ་གསུམ་དང་ཡེ་ཤེས་བཞིའི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས། བྱང་ས་ལས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་
ཏན་བརྒྱ་དང་བཞི་བཅུའི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ། དེ་ཡང་། མཚན་སོ་གཉིས། དཔེ་བྱད་བརྒྱད་

165

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཅུ། ཡང་དག་བཞི། སྟོབས་བཅུ། མི་འཇིགས་པ་བཞི། དྲན་པ་ཉེར་གཞག་གསུམ། བསྲུང་བ་
མེད་པ་གསུམ། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་བསྙེལ་བ་མི་མངའ་བའི་ཆོས་ཉིད། བག་༼༨༥༽ཆགས་ཡང་
དག་པར་བཅོམ་པ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དོ། །དེ་ཡང་དམ་པ་བདུན་དང་ལྡན།
མཚན་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཀྱིས་བརྒྱན་པ་སྐུ་དམ་པ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཕན་བདེ་ལ་འགོད་
པ། སྒྲུབ་པ་དམ་པ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། ལྟ་བུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། མཆོག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། འཚོ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་ལྡན་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དམ་པ། སོ་སོ་ཡང་དག་པ་རིག་བཞི་བརྙེས་པ་ཡེ་ཤེས་དམ་པ། མངོན་ཤེས་དྲུག་བརྙེས་པ་མཐུ་དམ་པ།
སྒྲིབ་གཉིས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྤངས་པ་སྤངས་པ་དམ་པ། འཕགས་པ་དང་། ལྷ་དང་

ཚངས་པའི་གནས་པས་གནས་པ་གནས་པ་དམ་པ་དང་བདུན་ནོ། །དེ་ལ་སྐུ་དམ་པས་ནི། སྐྱེས་
བུ་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད། སྒྲུབ་པ་དམ་པས་ནི། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པའི་
ཉིད་དུ་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དམ་པ་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་ཆེན་པོ་དང་། ཆོས་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད། ཡེ་ཤེས་དམ་པས་ནི། ཤེས་རབ་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་ཡིད་ཆེས་
པར་བྱེད། མཐུ་དམ་པས་ནི། མངོན་པར་ཤེས་པ་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད། སྤངས་
པ་དམ་པས་ནི། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད། གནས་པ་དམ་པས་ནི།

གནས་པ་ཆེན་པོས་ལན་མང་དུ་གནས་པ་ཉིད་དུ་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད། དེ་ལྟར་ཡིད་ཆེས་ནས།
འདི་ལྟར་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཞེས་པ་ནས། ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་པ་སངས་
རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཞེས་པ་ནས། ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་
འདས་ཞེས་དོན་བཅུའི་སྒོ་ནས་སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་དྲན་པར་བྱ་ཞེས་བྱང་ས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ལ། འབྲས་བུ་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་རྣམ་གཞག །དེ་ཉམས་སུ་

166

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།ལེན་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྤྱོད་པ། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ། དང་པོ་ལ། མདོར་བསྟན།
རྒྱས་པར་བཤད། དང་པོ་ལ། དོན་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མདོར་བསྟན། མཐའ་གཉིས་སྤངས་པའི་

སྒོ་ནས་མདོར་བསྟན། དེས་ལུས་ཅན་ཀུན་གྱི་སྐྱབས་ཉིད་དུ་བསྒྲུབ་པ། དང་པོ་ལ། བསྟན་པ་
དང་བཤད་པ་༼༨༦༽དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཆོས་ཅན། འགྲུབ་པའི་ཐབས་མེད་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། མགོ་གཏོང་བ་སོགས་དཀའ་སྤྱད་བརྒྱ་ཕྲག་དཔག་མེད་དང་། སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་དགེ་བ་
དཔག་ཏུ་མེད་པ་བསགས་པ་དང་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་དུས་དང་ནི། སྒྲིབ་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་
བཟད་པ་ལས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཐོབ་པ་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་
ལྡན་ཏེ། སྒྲིབ་པ་ཀུན་གྱི་དྲི་མ་མེད་པའི་གོ་འཕང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི་ཆོས་ཅན།
དཔེའི་སྒོ་ནས་ཡང་དག་པར་བསྟན་ཏེ། རིན་པོ་ཆེའི་སྣོད་ཁ་ཕྱེ་བའི་དཔེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ངལ་བ་བརྒྱ་རྨད་དུ་བྱུང་བའི་དཀའ་སྤྱད་པ་དང་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་དགེ་བ་ཀུན་
བསགས་པ་དང་བསྐལ་པ་མཆོག་བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་དུས་རིང་པོར་འགྲོ་
བ་ཀུན་གྱི་སྒྲིབ་པ་ཀུན་ཟད་པའི་ཕྱིར་དུ་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་དང་། ས་བཅུར་གཏོགས་
པའི་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ཕྲ་ཞིང་ཕྲ་བ་རྣམས་བཅོམ་པས་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཐོབ་བོ། །སངས་རྒྱས་དེ་

ནི་ཆོས་ཅན་མཐུ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་ཏེ། མ་འདྲེས་པའི་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་དང་བཞི་བཅུའི་ནོར་གྱིས་

བལྟམས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རིན་པོ་ཆེའི་སྣོད་ཁ་ཕྱེ་བ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ལ། བསྟན་པ་
དང་། བཤད་པ། དང་པོ་ནི། ཆོས་ནི་གང་ཡང་བྱིས་པས་ཀུན་བརྟགས་པ་ལྟར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་

ཏེ། ཆོས་ཅན་གྱིས་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཉིད། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་

སྟོང་པ་ཉིད་དང་། ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དེ་
ནི་ཆོས་ཅན། ཆད་པའི་མཐའ་ལས་གྲོལ་བ་ཡིན་ཏེ། སྟོབས་སོགས་ཆོས་དཀར་པོ་ཐམས་ཅད་

167

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
འབྱུང་རུང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྟག་པའི་མཐའ་ལས་གྲོལ་བ་ཡིན་

ཏེ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དེ་ཡིས་ཇི་ལྟར་བརྗོད་པ་ལྟར་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་སྐུ་དེ་ནི་

ཆོས་ཅན། རིན་པོ་ཆེའི་འབྱུང་གནས་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། སྟོབས་སོགས་ཡོན་
ཏན་རིན་པོ་ཆེའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུན་མཐར་ཏུག་པ་ཡིན་༼༨༧༽པའི་ཕྱིར། གཟུགས་སྐུ་དེ་ནི་ཆོས་

ཅན། སྤྲིན་དང་འདྲ་བར་འདོད་དེ། གདུལ་བྱའི་དགེ་བའི་ལོ་ཏོག་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་མཐར་
ཐུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི་ཆོས་ཅན། མཐའ་གཉིས་ལས་གྲོལ་བ་

ཡིན་ཏེ། སྟོབས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཀུན་དང་ལྡན། ཀུན་བརྟགས་པ་ལྟར་གྱི་ཆོས་ཀུན་དང་བྲལ་བ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འམ་དང་། ཡང་གཉིས་ཕན་ཚུན་སྡུད་པའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། རིན་པོ་ཆེའི་འབྱུང་
གནས་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེའི་ཆོས་རབ་ཏུ་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་
བའི་འབྱུང་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྤྲིན་དང་འདྲ་སྟེ། འབྱུང་པོ་སྲོག་ཆགས་རྣམས་
ཀྱི་དཀར་པོ་དགེ་བའི་ལོ་ཐོག་ཤིན་ཏུ་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐྱེ་དགུ་རྣམས་
ལ་ལེགས་བཤད་མི་ཟད་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཆར་པ་ཆེན་པོ་འབེབས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ།

སྐྱབས་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ། སྐྱབས་དཔེ་མེད་པ་ཉིད་དུ་སྒྲུབ། སྐྱབས་དམ་པ་ཉིད་དུ་སྒྲུབ་པ། སྐྱབས་

ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི་ཆོས་ཅན། གདུལ་བྱ་རྣམས་ཉོན་མོངས་
པ་གསུམ་ལས་སྐྱོབས་པ་ཡིན་ཏེ། གདུལ་བྱ་རྣམས་དུས་རྟག་ཏུ་ཉོན་མོངས་པའི་ཚོགས་ཀུན་དང་། ཉེས་པར་སྤྱོད་པའི་ལས་ཐམས་ཅད་དང་། རྒ་བ་དང་། འཆི་བ་དང་། ན་བ་དག་ལས་སྐྱོབ་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྐྱབས་ཀྱི་དམ་པར་འདོད་དེ། ལོང་བ་དང་འོན་པ་དང་། སེམས་འཁྲུག་
པ་ལ་སོགས་པའི་འཚེ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དང་། ངན་སོང་གསུམ་དང་། ཐབས་མ་ཡིན་པ་མུ་

སྟེགས་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་། འཁོར་བའི་འཇིགས་པའི་ཚོགས་དང་། ཐེག་པ་དམན་པའི་གཡང་ས་

168

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ལས་སྐྱོབ་པའི་ཕྱིར། .གཉིས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཉིད་ཆོས་ཅན། སྐྱབས་ནི་དཔེ་མེད་པའི་

མཆོག་ཏུ་འདོད་དེ། སྣ་ཚོགས་པས་འཇིགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། འཁོར་བའི་འཇིགས་ཚོགས་
ཀུན་དང་། ཐེག་པ་དམན་པའི་གཡང་ས་དང་། ངན་སོང་རྣམ་པ་མང་པོའི་སྡུག་བསྔལ་
དང་། ཐབས་མ་ཡིན་པ་མུ་སྟེགས་ཀྱི་ལྟ་བར་སོང་བ་རྣམས་དང་། སྐྱེ་བ་དང་། འཆི་བ་དང་། ཉོན་

༼༨༨༽མོངས་པ་དང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་ལས་རྣམས་ཀུན་དང་། ངན་སོང་གསུམ་ལས་བསྲུང་
བའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཉིད་ཆོས་ཅན། འདིར་ནི་སྐྱབས་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་འདོད་དེ།
སྟོབས་སོགས་ཆོས་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་རྫོགས་པའི་སྐུ་ཡིན་པ་གང་གི་དམ་པའི་ཆོས་ལ་སེམས་ཅན་
ཀུན་རབ་ཏུ་འདུལ་བའི་ཐབས་མཁྱེན། འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཆོས་ཅན། སྐྱབས་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་འདོད་དེ། འཇིག་རྟེན་ཇི་

སྲིད་གནས་ཀྱི་བར་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་གནོད་པ་ཀུན་བཟློག་ཅིང་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཀུན་འབྱོར་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་བཞུགས་པའི་ཕྱིར། གོང་དུ་སྐྱབས་འགྲོ་བཤད་པ་དང་། འདི་གཉིས་
མི་ཟློས་ཏེ་གོང་དུ་བཤད་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་ཚུལ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་བྱང་
ཆེན་ལུས་ཅན་ཀུན་གྱི་སྐྱབས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། སྤངས་པ་
ཕུན་ཚོགས་རྒྱས་པར་བཤད། རྟོགས་པ་ཕུན་ཚོགས་རྒྱས་པར་བཤད། སྤངས་རྟོགས་དབྱེར་མེད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ལ། ཟབ་པའི་ཁྱད་པར། རྒྱ་ཆེ་བའི་ཁྱད་པར། དང་པོ་ལ། བློ་
བུར་རྣམ་དག་རྒྱས་པར་བཤད། རང་བཞིན་རྣམ་དག་རྒྱས་པར་བཤད། དང་པོ་ལ་ངོ་བོ་དང་རྒྱུའི་དོན། ལས་ཀྱི་དོན། དབྱེ་བའི་དོན། དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱས་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ།
རྒྱུ་གང་ལ་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པའི་ས་བོན་དུས་རིང་པོ་རྟག་ཏུ་ལྡན་པ་དེ་སྤོང་བ་
ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བ་ས་བཅུ་པོས་རྣམ་པ་ཀུན་གྱིས་རབ་ཏུ་བཅོམ་པར་གྱུར་ཅིང་གནས་ཡོངས་སུ་

169

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གྱུར་པའི་སྟོབས་སོགས་ཆོས་དཀར་པོའི་ཡོན་ཏན་མཆོག་རབ་ལྡན་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། མཉམ་གཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་རབ་ཏུ་
དག་པ་དང་། ཤེས་བྱ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཡུལ་ཅན་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ལམ་གྱིས་ཐོབ་པའི་
ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་ཆོས་ཅན། མཛད་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ།
སྤངས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་༼༨༩༽ པ་དེར་ཞགུས་ནས་འགྲོ་བ་རིགས་ཅན་གསུམ་ལ་ཐུགས་

བརྩེ་བས་གཟིགས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རི་དག་མཐོན་པོའི་སྟེང་ན་བཞུགས་པས་གླིང་བཞི་ལ་

གཟིགས་པ་བཞིན། དེར་ཐལ། ཞི་བ་མྱང་འདས་ལ་མངོན་པར་དགའ་བའི་འགྲོ་བ་ཉན་རང་
ལའང་ཐུགས་བརྩེ་ན་སྲིད་པ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བའི་སྐྱེ་བོ་གཞན་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བ་ལྟ་མོས་
ཀྱང་ཅི་ཞིག་དགོས་ཏེ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། དངོས་དང་། ཀུན་འགྲོའི་དོན་དཔེས་
སྒྲུབ་པ། དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤང་བ། འཕྲིན་ལས་འཇུག་ཚུལ་དཔེས་སྒྲུབ། དང་པོ་ནི། དེ་བཞིན་

གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་དེ་ཆོས་ཅན། དུ་མ་ཡོད་དེ། གཞན་དོན་གྱི་
གནས་ལ་འཇུག །ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རབ་ཏུ་འཇུག །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱུ་ལ་མི་

འཇུག །ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ལས་ལྡོག །གཏན་དུ་སྟེ་ཀུན་ཏུ་འཇུག མངོན་པར་རྫོགས་པ་བྱང་ཆུབ་པ་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་སྟོན་པ་གཉིས་ལ་འཇུག །འཁོར་བ་དང་། མྱ་ངན་ལས་
འདས་པ་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་ལ་མི་འཇུག །ཉན་རང་དང་ཉོན་སྒྲིབ་སྤངས་པས་མཉམ་པར་
འཇུག །ཤེས་སྒྲིབ་སྤངས་པས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པར་འཇུག །ཐེག་པ་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་

བདག་ཉིད་དུ་འཇུག་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ་དཔེར་ན། ནམ་མཁའ་
རྟག་ཏུ་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་སོང་བར་འདོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གཟུང་འཛིན་
རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་དེ་ཡང་རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀུན་ཏུ་སོང་བར་འདོད་

170

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དོ། །དེ་ཉིད་སྒྲུབ་པ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ནམ་མཁའ་གཟུགས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བའི་རྒྱུར་ཏེ་
གོ་འབྱེད་དུ་ཀུན་ཏུ་སོང་བར་འདོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གཟུང་འཛིན་རྫས་
ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་དེ་ཡང་སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀུན་ཏུ་སོང་བར་འདོད་དོ། །དེ་ཉིད་སྒྲུབ་
པ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ནམ་མཁའ་གཟུགས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བའི་རྒྱུར་ཏེ་གོ་འབྱེད་དུ་ཀུན་
ཏུ་སོང་བར་འདོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་
པ་ཉིད་དེ་ཡང་སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀུན་ཏུ་སོང་བར་འདོད་དོ། །རྒྱུད་བླ་མ་ལས། དེ་སྤྱིའི་

མཚན་ཉིད་ཉེས་པ་དང་། །ཡོན་ཏན་མཐར་ཐུག་ཁྱབ་པ་སྟེ། །གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་དམན་པ་

དང་། །བར་མ་མཆོག་ལ་ནམ་མཁའ་བཞིན། །༼༩༠༽ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །གསུམ་པ་
ནི། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དེ་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་སྣང་བར་ཐལ། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དེ་སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེ་ན། དེའི་ཁྱབ་པ་མེད་པར་ཐལ། སངས་

རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དེ་སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་ཡོད་ཀྱང་སེམས་ཅན་ངན་པ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

གཟུགས་བརྙན་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་སྒྲུབ་པ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། མེ་ནི་བུད་ཤིང་

ཡོད་པའི་སྐབས་གཞན་དུ་འབར། བུད་ཤིང་མེད་པའི་སྐབས་གཞན་དུ་ཞི་བར་འགྱུར་བ་ལྟར་

དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཟུགས་སྐུ་རྣམས་ལ་ཡང་སྐལ་ལྡན་ལ་སྣང་བ་དང་། སྐལ་མེད་ལ་
མི་སྣང་བའི་ཚུལ་གཉིས་ཤེས་དགོས་པར་འདོད། བཞི་པ་ལ། འཕྲིན་ལས་ལྷུན་གྲུབ་ཏུ་སྒྲུབ་
ཚུལ་དཔེས་སྒྲུབ། རྒྱུན་མི་འཆད་པ་དཔེས་སྒྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན་སུམ་ཅུ་

རྩ་གསུམ་པའི་ལྷའི་རྔ་དག་མ་བརྡུང་པར་ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞིའི་སྒྲ་ནི་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བ་ལྟར་དེ་

བཞིན་དུ་རྒྱལ་བའང་འབད་རྩོལ་གྱི་གཟོ་མེད་པར་ཆོས་བཤད་པ་དང་དག་ནི་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་ངོ་། །ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་འབད་པ་མེད་པར་རང་གི་འོད་ནི་སྟོན་པ་ལྟར་

171

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱང་འབད་རྩོལ་གྱི་གཟོ་མེད་པར་དེ་བཞིན་དུ་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་ངེས་
པར་སྟོན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ་དཔེར་ན་མཁའ་ལ་རྟག་ཏུ་ནི་བྱ་བ་འགའ་ཞིག་ཉམས་

ཤིང་། ལ་ལ་གསར་དུ་འབྱུང་བ་ལྟར། དེ་བཞིན་དུ་ཟག་པ་མེད་པའི་དབྱིངས་ན་ཡང་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་འགའ་ཞིག་གསར་དུ་སྐྱེ་ཞིང་ལ་ལ་འབྲི་བར་སྣང་ངོ་། །གཉིས་པ་རང་

བཞིན་རྣམ་དག་ལ། མཚན་ཉིད་ཟབ་པ། གནས་པ་ཟབ་པ། འཕྲིན་ལས་ཟབ་པ། ཟབ་མོ་གསུམ་
གྱི་མཇུག་བསྡུ་བ། ཟབ་མོ་སྙིང་པོའི་དོན་དུ་བསྟན་པ། དང་པོ་ལ། རྣམ་པར་དག་པའི་མཚན་
ཉིད། བདག་མཆོག་གི་མཚན་ཉིད། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་

མཚན་ཉིད། དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་གྱི་དྲི་

༼༩༡༽མས་སྔར་མ་དག་པ་གསར་དུ་དག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྔ་མ་སེམས་ཅན་གྱི་དུས་དང་། ཕྱི་

མ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་དུས་གཉིས་རང་བཞིན་རྣམ་དག་དུ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་
ཉིད་དུ་འདོད་པ་ཆོས་ཅན། བློ་བུར་གྱི་དྲི་མས་མ་དག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲིབ་པ་ཀུན་གྱི་དྲི་མ་མེད་
པའི་སྐུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཆོས་ཅན། བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་བདག་ཏུ་

འགྱུར་ཏེ། བདག་དམ་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོང་པ་
ཉིད་ནི། བློ་བུར་གྱི་དྲི་མས་རྣམ་པར་དག་པ་ན་བདག་མེད་མཆོག་གི་བདག་མེད་པར་འཇོག་
པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། སངས་རྒྱས་གྲོངས་ཕན་ཆད་ཡོད་དམ་མེད་ཅེས་དེ་སྐད་དུ་འདྲི་ན།
ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་ཚུལ་དུ་འདོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཀུན་བརྟགས་པ་ལྟར་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་ཞིང་གཏན་ནས་མེད་པར་ཡང་ནི་མི་བརྗོད་པ་དེའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་

སེམས་དང་ཡེ་ཤེས་ལ་ཀུན་བརྟགས་པ་ལྟར་ཡོད་པ་དང་། གཏན་མེད་པར་ཡང་མི་བརྗོད་དེ།
འདོད་ཆགས་དང་མ་རིག་པའི་ཚུལ་དུ་མེད། སེམས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚུལ་དུ་མེད་པ་མ་ཡིན་

172

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ལྕགས་ལ་ཚ་བ་དང་། མིག་ལ་རབ་རིབ་ཞི་བའི་ཚེ། ཚ་བ་དང་
རབ་རིབ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། ལྕགས་དང་མིག་མེད་པ་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ཏེ་ལྟར་རོ། །ཤོ་ལོ་

ཀ་བཞི་པོ་འདིས། ཆོས་སྐུ་གཙང་བ་དང་། བདག་དང་། བདེ་བ་དང་། རྟག་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་

པ་བཞི་རིམ་པ་ལྟར་འཆད་ཅེས་ལོ་ཙྪ་བ་བཞེད་དེ། གཙང་བདག་མེད་དང་རྟག་ཉིད་
ཀྱིས། །ཡོན་ཏན་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་འབྲས། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་མཐུན་ནོ། །གསུམ་པ་གནས་

པ་ཟབ་པ་ནི། ཟག་པ་མེད་པའི་དབྱིངས་ནས་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཕྱེ་བའི་མང་པོ་

ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། ནམ་མཁའ་ལྟར་ངར་འཛིན་གྱིས་ཕྱེ་བའི་ལུས་མང་པོ་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་

ཆོས་ཅན། གཅིག་ཁོ་ན་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། སྔོན་སློབ་ལམ་གྱི་ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་ནས་གནས་
པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་འཕྲིན་༼༩༢༽ལས་ཟབ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཆོས་ཅན། རིན་པོ་ཆེའི་

འབྱུང་གནས་དང་འདྲ་སྟེ། སྟོབས་སོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཟུགས་སྐུ་ཆོས་ཅན། སྤྲིན་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་བར་
འདོད་དེ། འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་དགེ་བའི་ལོ་ཐོག་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་

ཅན། ཟླ་བ་ཉ་བ་ལྟ་བུར་འདོད་དེ། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་ཆ་ཤས་

ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྟོང་གསུམ་སྣང་བར་བྱེད་པའི་ཉི་མ་ལྟ་བུར་འདོད་

དེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་སྣང་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ཉི་མའི་

དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་འོད་ཟེར་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་ཤིང་རྟག་ཏུ་པདྨ་སྨིན་པ་

དང་། འོད་དེ་སྐེམ་པའི་བྱ་བ་གཅིག་ལ་འཇུག །འཇིག་རྟེན་ལ་ཡང་སྣང་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་

དུ། ཟག་པ་མེད་པའི་དབྱིངས་ན་ཡང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་གཅིག་ཏུ་

འདྲེས་ཤིང་གདུལ་བྱ་སྨིན་གྲོལ་ལ་འགོད་པའི་མཛད་པ་གཅིག་ནི་མཛད་པ་ལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་

173

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
སྣང་བར་མཛད་པར་འདོད་དོ། །དཔེར་ན་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གཅིག་བྱུང་ན་འོད་ཟེར་ཀུན་འབྱུང་
བ་དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཡང་ཡེ་ཤེས་གཅིག་བྱུང་ན་ཀུན་འབྱུང་བར་ཤེས་པར་
བྱའོ། །ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་དག་འཇུག་པ་ལ་བདག་གིར་བྱ་བ་མེད་པ་དེ་
བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་གདུལ་བྱའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་ལ་བདག་གིར་མཛད་པ་
མི་མངའ་འོ། །དཔེར་ན། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གཅིག་བཏང་བས་འགྲོ་བ་སྣང་བར་བྱེད་པ་ལྟར་དེ་

བཞིན་དུ་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་གཅིག་ཆར་སྣང་ངོ་། །ཇི་ལྟར་ཏེ།
དཔེར་ན། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་རྣམས་སྤྲིན་ལ་སོགས་པས་སྒྲིབ་པར་འདོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྙིགས་མ་ལྔ་ཤས་ཆེ་བའི་ཉེས་པས་སྒྲིབ་པས་
ཆོས་ཀྱི་སྣོད་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །ཇི་ལྟར་སྟེ། དཔེར་ན། མདུད་༼༩༣༽པའི་དབང་གིས་གོས་ལ་
ཚོན་བཀྲ་མི་བཀྲ་སྣ་ཚོགས་འབྱུང་བ་དེ་བཞིན་དུ་སྔོན་གྱི་སྨོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་གྲོལ་བ་
དགྲ་བཅོམ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་བཀྲ་མི་བཀྲ་སྣ་ཚོགས་སུ་འགྱུར་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ནི་

བཀྲ། ཉན་རང་གི་ཡེ་ཤེས་ནི་མི་བཀྲ་བའོ། །བཞི་པ་ནི། བཤད་དོ། །གང་ལ་བཤད་ན་དྲི་མ་མེད་
པའི་དབྱིངས་གཞིར་བཞག་པ་ལ་བཤད་དོ། །གང་བཤད་ན། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་
ཉིད་ཟབ་པ་དང་ནི་གནས་པ་ཟབ་པ་དང་། འཕྲིན་ལས་ཟབ་པར་བཤད་དོ། །ཚུལ་ཇི་ལྟར་ན།
མཁའ་ལ་ཚོན་གྱིས་རི་མོ་འདྲི་བ་ལྟར་རྟོགས་དཀའ་བའི་ཚུལ་གྱིས་བཤད་དོ། །ལྔ་པ་ནི། འགྲོ་
བ་ཀུན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོ་ཅན་དུ་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། གཟུང་འཛིན་
རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཡོད་
ཀྱང་། དེ་བློ་བུར་གྱི་དྲི་མས་དག་པར་གྱུར་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་དུ་བཞག་པ་དེའི་ཕྱིར།
འདི་པའི་ལུགས་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོ་ཅད་པའི་སེམས་ཅན་མི་འདོད་ཀྱང་

174

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རིགས་ཆད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ནི་གསལ་བར་བཤད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་། སེམས་ཅན་ཀྱི་རྒྱུད་
ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོར་འདོད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་སུ་མི་འདོད་
དོ། །གཉིས་པ་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཁྱད་པར་ལ། བསྟན་བཤད་དོན་བསྡུ་བ་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། ཉན་

ཐོས་རྣམས་ཀྱི་བསམ་གཏན་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སོགས་པའི་འབྱོར་པས་ནི། འཇིག་རྟེན་པའི་

བསམ་གཏན་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སོགས་པའི་འབྱོར་པ་ཟིལ་གྱིས་གནོན་ནོ། །རང་སངས་
རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལ་སོགས་པའི་འབྱོར་པ་ཡིས། ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་འབྱོར་པ་

ཟིལ་གྱིས་གནོན། དེ་ཡིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི་སྙིང་རྗེ་དང་སྨོན་ལམ་ལ་སོགས་པའི་
འབྱོར་པའི་ཆ་ཡང་མི་ཕོད་དོ། །དེ་ཡིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡི་སྟོབས་མི་འཇིགས་པ་ལ་

སོགས་པའི་འབྱོར་བའི་ཆར་ཡང་མི་ཕོད་དེ་རྒྱུ་མཚན་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་འབྱོར་པ་ནི།

གང་ཟག་༼༩༤༽གང་གི་དོན་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གང་དུ་ཚུལ་ཇི་ལྟར་གྲངས་མང་ཉུང་
ཇི་ཙམ་དུ་འཇུག་པ་ནི་བློ་དམན་རྣམས་ཀྱི་བསམ་གྱི་མི་ཁྱབ་བོ། །གཉིས་པ་ལ། གཟུགས་ཕུང་

གནས་འགྱུར་ཚུལ། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་གནས་འགྱུར་ཚུལ། ཚོར་ཕུང་གནས་འགྱུར་ཚུལ།
འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་གནས་འགྱུར་ཚུལ། དང་པོ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྔ་པོ་དོན་ལྔ་པོ་ཀུན་ལ་འཇུག་པ་དང་། ལྔ་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་བཅུ་གཉིས་འབྱུང་བའི་འབྱོར་པ་དམ་པ་འཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་

རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དབང་པོ་ལྔ་ཟག་བཅས་གནས་གཞན་དུ་འགྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་ནི། རྣ་ཆན་ལས། མིག་དབང་ལ་དང་པོ་ཕྱོགས་དྲུག་ཏུ་ཕྱེ་ལ་
དྲུག་པོ་རེ་རེ་ལ་བཅུ་བཅུ་ཕྱེ་ནས་མིག་གི་ཤེར་གྱི་གཟུགས་མཐོང་བ་བཞག་ལ། སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་
བྱ་དང་བཞི་ཕྱོགས་ལྷག་མ་དགུ་ལའང་བཞི་སྟེ་བཞི་བཅུ། དེ་བཞིན་དུ་ཕྱོགས་ལྔ་ལའང་བཅུ་

175

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བཅུ་རུ་ཕྱེ་ནས་བཞི་བཅུ་བཞི་བཅུ་རུ་ཕྱེ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བཅུ་ཚན་དྲུག་ལ་ཉིས་བརྒྱ་དང་བཞི་

བཅུ་སྟེ། རྣ་བ་སྣ་ལྕེ་ལུས་ལ་ཡང་རང་རང་གི་ཡོན་ཏན་བོར་བའི་དེའི་དུས་བརྩིས་པས་བརྒྱ་
ཕྲག་བཅུ་གཉིས་ཏེ་ཕྱོགས་ལ་ཤར་སོགས་དྲུག་ཕྱེ་ནས། མི་དབང་སོགས་ལ་བཅུར་ཕྱེ་བས་
ཕྱོགས་བཅུར་དོན་འཇུག །རང་མ་གཏོགས་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་འབྱུང་། །ཞེས་
གསུངས། གླང་ཐང་པ་སོགས། མཚན་སོ་གཉིས་དང་། དཔེ་བྱད་བརྒྱད་ཅུ་ལ་འདོད། འགའ་
ཞིག་ས་དང་པོར་འབྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་ལ་འདོད། ཆ་པ་ན་རེ། དེ་ལྟར་དུ་གྲངས་མོད་ཀྱི་སུས་ཀྱང་མཐོང་བ་དང་རྟོགས་པ་མེད་དོ་ཞེས། འགྲེལ་བཤད་ལ་ཟུར་ཟ་བྱེད་
མོད། འགྲེལ་བཤད་ལས་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་པས་གཞན་གྱིས་བཤད་པ་དོན་མེད་ཅིང་། རྣ་
ཆན་གྱི་བཤད་པ་ཅུང་ཟད་མདོ་དང་མཐུན་པར་སྣང་ངོ་། །གཉིས་པ་ལ། ཉོན་ཡིད་གནས་འགྱུར་

ཚུལ། དབང་ཤེས་ལྔ་གནས་འགྱུར་ཚུལ། ༼༩༥༽རྣམ་རྟོག་གནས་འགྱུར་ཚུལ། ཀུན་གཞི་གནས་འགྱུར་ཚུལ། དང་པོ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། དབང་པོ་ལྔའི་འབྱོར་པ་དང་མཐུན་པར་སྤྱོད་ཅིང་

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཤིན་ཏུ་དྲི་མ་མེད་པ་ལ་འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ།
ཉོན་ཡིད་གནས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཇི་
ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་ཟས་གོས་ལ་སོགས་པའི་ལོངས་སྤྱོད་དག་སྟོན་པའི་བཅུད་དག་པ་

དང་། སྣོད་ཀྱི་ཞིང་དག་པ་དང་། སྣོད་ཀྱི་ཞིང་དག་པ་ལ་འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དོན་ལྔ་དེར་འཛིན་གྱི་ཤེས་པ་དང་བཅས་པ་གནས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི་དེ་ཆོས་ཅན། དུས་རྣམས་རྟག་ཏུ་ཡེ་ཤེས་དང་འཕྲིན་ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་ཐོག་པ་མེད་པ་ལ་འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་རྟོག་ནས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་དམ་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དྲི་མ་མེད་པའི་གནས་ལ་ནི་གནས་

176

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཤིང་། མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། ཀུན་བྱང་
གི་ཆོས་ཀུན་གྱིས་རྟེན་ཀུན་གཞི་གནས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་
ནི། དེ་ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཟག་མེད་ཀྱི་བདེ་བར་གནས་པ་དང་། མོ་མཐོང་བའི་ཚེ་ཉོན་
མོངས་མེད་པ་ལ་འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། འཁྲིག་པའི་འདོད་ཆགས་གནས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་ཆར་

འབེབས་པ་སོགས་བསམ་པའི་དོན་ནི་འབྱོར་པ་དང་། གཟུགས་རྣམ་པར་འབྱེད་པས་ཏེ་
ཐོགས་མེད་དུ་འགྲོ་བ་ལ་འབྱོར་པ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། ནམ་མཁའི་འདུས་ཤེས་གནས་
གཞན་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ཅན།
དཔག་ཏུ་མེད་ཅིང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་གདུལ་བྱའི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པའི་འབྱོར་པ་དཔག་ཏུ་
མེད་པར་འདོད་དེ། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་དྲི་མ་མེད་པའི་དབྱིངས་ཟག་༼༩༦༽བཅས་
གནས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གནས་འགྱུར་གྱི་དོན་ཡང་། སྨན་པ་མཆོག་
ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་ཡིན་གྱི་ཡོད་པ་མེད་པར་བྱེད་པ་ལ་མ་འཛིན་ཅིག །གཉིས་པ་རྟོགས་པའི་

ཡོན་ཏན་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། བསམ་པས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་ཚུལ། སྦྱོར་བས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་ཚུལ། སྨིན་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་དཔེས་སྒྲུབ། དང་པོ་ལ། དངོས་
དང་། དེ་ཉིད་ངོ་མཚར་བའི་གནས་སུ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་བ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཆོས་ཅན།
སེམས་ཅན་སྨིན་པར་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་འདི་ན་ཕྱོགས་ཕྱོགས་སུ་བྱོན་ནས་དམ་
པའི་ཆོས་ལེགས་པར་བཤད་པས་སེམས་ཅན་མ་སྨིན་པ་རྣམས་སྨིན་པར་བྱེད་སྨིན་པ་རྣམས་གྲོལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ། དགེ་བ་བསགས་པ་རྣམས་འཕེལ་བས་འཇིག་རྟེན་རྣམ་
པར་དག་པའི་མཆོག་ཏུ་འགྲོ། དགེ་བ་མ་བསགས་པ་རྣམས་དགེ་བ་གསོག་པའི་མཆོག་ཏུ་

177

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
འགྲོ་བའི་ཕྱིར། རྟག་ཏུ་དེ་ལྟར་བྱེད་ན་ཡང་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། འཇིག་རྟེན་རྣམས་
མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཡ་མཚན་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་
ལྟར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཕྱོགས་ཕྱོགས་སུ་བརྟན་པར་བཞུགས་ནས་རྟག་པར་དུས་ཀུན་ཏུ་བྱང་ཆུབ་
ཆེན་པོ་ཐོབ་པར་དཀའ་ཞིང་། སྟོབས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཆོག་རབ་རྨད་དུ་བྱུང་བ་ཅན་རྟག་
པ་བརྟན་པ་སྐྱབས་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་
ཅན། རྣམ་གྲངས་ཀྱིས་ཡ་མཚན་ཆེ་བའང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་མཚུན་པའི་ཚུལ་བཟང་པོ་ཕྱིན་

ཅི་མ་ལོག་པར་སྤྱད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། དངོས་དང་། འབད་རྩོལ་མི་མངའ་བར་དཔེས་
སྒྲུབ། དང་པོ་ནི། དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སྦྱོར་བས་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་དེ། ཟག་མེད་ཀྱི་གནས་

དེ་ལས་ཀྱང་རྣམ་པར་གཡོ་བ་མི་མངའ་བར་མཛད་པ་ཐམས་ཅད་མཛད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ།
དེ་ནི་གཅིག་ཆར་དུ་ཞིང་ཁམས་ལ་ལར་སྒོ་མང་པོ་བརྒྱ་ཕྲག་ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་
དང་། ལ་ལར་སྐྱེ་བ་མི་སྣང་༼༩༧༽ཞིང་། ལ་ལར་སྐྱེ་བའི་སྤྱོད་པ་སྣ་ཚོགས་པ་དང་། ལ་ལར་
ཆོས་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་། ལ་ལར་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་

ཚུལ་སྟོན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། དངོས་དང་། དེའི་དཔེ། དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱས་རྣམས་ནི་

ཆོས་ཅན། འབད་རྩོལ་མི་མངའ་བར་ཡང་གཞན་དོན་མཛད་དེ། འདི་སྙམ་དུ་ལུས་ཅན་འདི་ནི་

བདག་གི་འདས་པའི་དུས་སུ་སྨིན་པར་བྱས་ཞེས་སམ་འདི་ནི་མ་འོངས་པ་ན་རབ་ཏུ་སྨིན་པར་བྱ། གཞན་ཡང་ད་ལྟར་སྨིན་པར་བྱེད་དོ་སྙམ་དུ་འདུ་མཛད་མི་མངའ་བར་ཡང་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་བྱོན་ནས་རྟག་པར་ཐེག་པའི་སྒོ་གསུམ་ནས་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་སྐྱེ་བོ་རབ་
ཏུ་སྨིན་པར་མཛད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ཉི་མའི་དཀྱིལ་

འཁོར་འབད་རྩོལ་མེད་པར་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་འོད་ཟེར་དག་རབ་འབྱམས་གསལ་བ་མང་

178

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པོས་ལོ་ཏོག་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ལྟར། དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་ཉི་མ་སྒྲིབ་གཉིས་རབ་ཏུ་
ཞི་བར་བྱེད་པ་ཆོས་ཀྱི་འོད་རབ་འབྱམས་དག་གི་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་སེམས་ཅན་རྣམས་
སྨིན་པར་མཛད་དོ། །གཉིས་པ་ལ། མར་མེའི་དཔེས་སྒྲུབ། རྒྱ་མཚོའི་དཔེ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ནི།
ཇི་ལྟར་སྟེ་དཔེར་ན། མར་མེ་གཅིག་ལས་མར་མེའི་ཚོགས་རབ་ཏུ་མང་པོ་དཔག་མེད་གྲངས་
མེད་འབྱུང་ཡང་རྩ་བའི་མར་མེ་དེ་ལ་ཟད་པ་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྨིན་པ་གཅིག་ལས་སྨིན་པའི་

ཚོགས་རབ་ཏུ་མང་པོ་དཔག་མེད་གྲངས་མེད་བྱུང་ཡང་རྩ་བའི་སྨིན་པ་དེ་ལ་ཟད་པ་མེད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱང་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྟེན་འདིར་རྨད་དུ་བྱུང་བའི་

མཆོག་ཡིན་ཏེ། སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་དག་ས་འཇུག་པ་རྟག་ཏུ་རྒྱུ་མཚན་མི་འཆད་པས་ངོམས་པ་མི་
མངའ་ཞིང་འཕེལ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་བའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ཕྱིའི་རྒྱ་

མཚོ་ཆེན་པོ་འདི་ནི་ཆུ་ཡིས་ངོམས་པར་ཡང་མི་འགྱུར་ཞིང་། ཆུ་ཆེན་མང་པོ་གང་གཱ་སིན་དྷུ་
པཀྵུ་སི་ཏ་རབ་ཏུ་འབབ་པས་ཆུ་འཚམས་ལས་འཕེལ་༼༩༨༽བར་ཡང་མི་འགྱུར་བ་དེ་
བཞིན་ནོ། །གསུམ་པ་སྤངས་རྟོགས་དབྱེར་མེད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སྒྲུབ་པ་ལ། ངོ་བོ། རྒྱུ་འབྲས།
ལས་ལྡན། འཇུག་པའི་རབ་དབྱེ་དྲུག་ལས། དང་པོ་ནི། ངོ་བ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ཆོས་ཅན། སྤངས་པའི་

མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་ཏེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ཆོས་རྣམས་ཀུན་གྱི་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ཀྱིས་དག་པའི་

མཚན་ཉིད་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཟུགས་སྐུ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་ཟད་མི་ཤེས་
པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ཡིན་ཏེ། གནས་ལུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་
ཤེས་དང་དེ་ལ་དམིགས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་ཐོབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་བྱས་
ན་འགྲེལ་པའི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་དང་དེ་ལ་དམིགས་པ་ཞེས་ཕྱེ་ནས་བཤད་པའི་
ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ཤེས་

179

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ནས་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་དུ་སྒོམ་པ་ལས་ནི་ཡང་དག་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དེ་
ཆོས་ཅན། འབྲས་བུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཕན་བདེ་གཉིས་

བསྐྱེད་པ་མི་ཟད་པའི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་
ལྡན་ཏེ། སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་སྤྲུལ་པའི་གཞན་དོན་འབྱོར་པའི་ཐབས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་
ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་ཏེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་དཔག་ཏུ་མེད་
པ་དང་། ཚོགས་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དྲུག་པ་ལ། བསྟན་པ་དང་། བཤད་པ་གཉིས། དང་

པོ་ནི། བཤད་ཅེས་པ་བཤད་པའི་གཞི་གང་ན། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་དབྱིངས་རང་

བཞིན་གྱི་དྲི་མས་རྣམ་པར་དག་པ་འདི་བཤད། གང་གི་སྒོ་ནས་ན། རང་བཞིན་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་
དང་། ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུ་དང་། སྤྲུལ་པའི་སྐུ་དག་གིས་ཐ་དད་པར་འཇུག་པའི་སྒོ་ནས་
བཤད། གཉིས་པ་ལ། བརྟེན་པ་སྐུ་བཤད། རྟེན་ཡེ་ཤེས་བཤད། དེ་གཉིས་ཀྱི་གནས་པ་ཟབ་

ཚུལ། དང་པོ་ལ། རྟེན་གྱི་སྒོ་ནས་མདོར་བསྟན། སོ་སོའི་རང་བཞིན་རྒྱས་པར་བཤད། ༼༩༩༽
གྲངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཇུག་བསྡུ། དེ་དག་གི་མཉམ་པ་དང་བསྟན་པའི་ཁྱད་པར། དང་པོ་ནི།
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་ནི་དབྱེ་གཞི། དབྱེ་ན་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ། རང་བཞིན་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་
དང་། ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུ་དང་གཞན་ནི་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་
ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ནི་ཕྱི་མ་གཟུགས་སྐུ་གཉིས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ། ལོངས་སྤྱོད་
རྫོགས་པའི་སྐུ་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་དྲུག་དང་ལྡན་ཏེ། ཁམས་ཀུན་ཏུ། ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ལ་སོགས་པའི་འཁོར་ཡོངས་སུ་སྡུད་པའི་ཁྱད་པར། བཻཌཱུརྱ་ལ་སོགས་པའི་ཞིང་གི་ཁྱད་པར།

འོད་དཔག་མེད་ལ་སོགས་པའི་མཚན་གྱི་ཁྱད་པར། ཆེ་ཆུང་ལ་སོགས་པའི་སྐུ་ཡི་ཁྱད་པར།
བློ་གྲོས་མི་ཟད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ལ་རྫོགས་པར་ལོང་སྤྱོད་པའི་ཁྱད་པར། མཛད་པ་

180

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།འཕྲིན་ལས་དག་གིས་ཐ་དད་པའི་ཁྱད་པར་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། རང་བཞིན་ངོ་
བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ནི་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་སྤངས་པའི་སྒོ་
ནས་མཉམ་པ་དང་། ཕྲ་ཞིང་རྟོགས་པར་དཀའ་བ་དང་། ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་སྐུ་དེ་དང་། རྟེན་
དང་བརྟེན་པར་འབྲེལ་བ་དང་། དགྱེས་དགུར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པར་འདོད་
པའི་རྒྱུར་ཏེ་བཞིར་འདོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྲུལ་སྐུ་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྤྲུལ་པའི་སྐུར་ནི་འདོད་པའི་ཕྱིར། དོན་གཉིས་ཕུན་

སུམ་ཚོགས་པ་ནི་ཆོས་ཅན། རྟེན་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་པའི་གཟུགས་སྐུ་
གཉིས་ལ་གནས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་། ལོངས་སྐུ་ནི་རང་དོན་གྱི་རྟེན། སྤྲུལ་སྐུ་ནི་གཞན་དོན་གྱི་
རྟེན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། གདུལ་བྱ་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཐབས་ཆེན་
པོ་ཡིན་ཏེ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་རྟག་ཏུ་སྟོན་༼༡༠༠༽པ་མཆོག་གི་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་གསུམ་
གྱིས་གཞན་དོན་མཛད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། སྐུ་གསུམ་དག་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་མ་
ལུས་པར་བསྡུས་པར་ནི་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། སྐུ་གསུམ་དག་གིས་རང་གཞན་གྱི་དོན་གཉིས་སྒྲུབ་
ཚུལ་དེ་དག་གི་ང་རྟེན་དང་བཅས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། བྱམས་ཆོས་ལྔ་ཀའི་ལུགས་ལ་

ཡང་། སྐུ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་མོད། སློབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོས་རྟོགས་པ་ཡེ་ཤེས་ཆོས་སྐུ་སྐུ་ལོགས་པར་བཞག་པ་ནི། དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡོད་པས། བཞག་པ་ཡིན་ཅེས་
གསུངས་སོ། །བཞི་པ་ནི། སྐུ་གསུམ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མཚན་གསུམ་གྱིས་མཉམ་སྟེ།
ཆོས་དབྱིངས་ལ་བརྟེན་པ་དང་། གཞན་དོན་སྒྲུབ་པའི་དགོངས་པ་དང་། མཛད་པ། འཕྲིན་ལས་
ཀྱི་མཉམ་པའི་ཕྱིར། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་རྟག་པའི་

ཕྱིར། ལོངས་སྐུ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་མ་སྟོང་བར་དུ་

181

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་སྐུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཆོག་གི་སྤྲུལ་སྐུ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ཞེས་བཤད་དུ་
རུང་སྟེ། རྒྱུན་ལ་ལྟོས་ནས་དེ་ལྟར་བཞག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཞིང་གཅིག་ཏུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་

ཚུལ་སྟོན་ཡང་། ཞིང་གཞན་དུ་སྐྱེ་བ་བཞེས་པའི་ཚུལ་སྟོན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ། རྟེན་གྱི་སྒོ་ནས་
མདོར་བསྟན། སོ་སོའི་རང་བཞིན་རྒྱས་པར་བཤད། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ངོས་བཟུང་བ། དང་པོ་ནི།

མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན། མི་གཡོ་བ་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་

ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡེ་ཤེས་ཕྱི་མ་གསུམ་ནི་ཆོས་ཅན། རྟེན་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མེ་ལོང་ལྟ་
བུའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པོ་གང་ཞེ་ན། མཉམ་པ་ཉིད་དང་། སོ་སོར་རྟོགས་
པ་དང་། བྱ་བ་གྲུབ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཁོ་ནའོ། །གསུམ་པོ་དེ་ལ་གཡོ་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། རེས་འགས་
རྒྱུན་ཆད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས། སོར་རྟོགས་ཡེ་ཤེས། བྱ་གྲུབ་ཡེ་
ཤེས། དང་པོ་ལ། དངོས་དང་། དེའི་ངེས་ཚིག་གཉིས། དང་པོ་ནི། མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་
ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་ལྔ་དང་ལྡན་ཏེ། ང་དང་༼༡༠༡༽ང་ཡིར་འཛིན་པ་མེད། ཤར་ནུབ་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་ཡོངས་སུ་མ་ཆད། དུས་རྟག་ཏུ་ལྡན། ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་མ་རྨོངས་པར་འཇུག །རྟག་ཏུ་སྔོ་སེར་སོགས་དེ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་མ་ཡིན་པས་ཏེ་རྣམ་པ་རིགས་མ་ཆད་
པར་འཇུག་པའི་ཕྱིར། འདིའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པར། རྣམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་མངོན་དུ་
ཕྱོགས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་དོན་དུ་བསམ་ནས་མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཤེས་
བྱ་ཐམས་ཅད་རྣམ་མེད་རྗེན་ཆེར་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ།
མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་དངོས་སུ་མ་རྟོགས་པར་
ཐལ། ཁྱོད་ལ་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་པ་མ་ཤར་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་མེད་ན། རིགས་པ་མི་

ཤེས་པའི་རྟགས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་

182

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

སྟེ། ཡེ་ཤེས་ཕྱི་མ་གསུམ་ཀུན་གྱི་རྒྱུ་མཚན་མཐར་ཐུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ལོངས་

སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཅེས་གདགས་སུ་རུང་སྟེ། དེའི་གདགས་གཞི་མཐར་ཐུག་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མེ་ལོང་ལྟ་བུ་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། ཡེ་ཤེས་གཞན་གསུམ་གྱི་

གཟུགས་བརྙན་སྣང་བའི་མཁྱེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འགྲེལ་པ་ལས་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་

ལ། དངོས་དང་དེའི་བྱེད་ལས། དང་པོ་ནི། མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མེད་མ་
ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་བསྒོམ་པ་དྲི་མས་དག་པ་ལས་
ཐོབ་པའི་ཕྱིར། ཀུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན། མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་པར་འདོད་དེ།

སྲིད་ཞིའི་མཐའ་ལ་མི་གནས་པར་ཞི་བར་བཞུགས་པའི་མཁྱེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ནི་དགར་

བའི་ཚིག །གཉིས་པ་ནི། མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། སེམས་

ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དུས་རྣམ་ཀུན་ཏུ་བྱམས་པ་དང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དག་དང་ལྡན་ཞིང་

སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་རང་རང་གི་མོས་པ་བཞིན། སྔོ་སེར་ལ་སོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་
ནི་ངེས་པར་སྟོན་པའི་༼༡༠༢༽ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། དངོས་དང་། དེའི་བྱེད་ལས། དང་པོ་ནི།

སོ་སོར་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཆོས་ཅན་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་རྟག་ཏུ་

ཐོགས་པ་མི་མངའ་བའི་མཁྱེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། དཔའ་

བར་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཚིག་དང་སོགས་པའི་གཟུངས་རྣམས་ཀྱི་

གཏེར་དང་འདྲ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་སུ་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་འབྱོར་བ་ཐམས་ཅད་སྟོན་པར་

མཛད་ཅིང་གདུལ་བྱའི་ཐེ་ཚོམ་ཐམས་ཅད་གཅོད་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་ཆེན་པོའི་ཆར་ནི་རབ་ཏུ་
འབེབས་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། དངོས་དང་། དེའི་བྱེད་ལས། དང་པོ་ནི། བྱ་བ་གྲུབ་པའི་ཡེ་

183

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཤེས་ཆོས་ཅན། བྱ་བ་གྲུབ་པ་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་སྐུ་
སྣ་ཚོགས་ཤིང་། གྲངས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ། གདུལ་བྱ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་སྤྲུལ་པ་ཡིས་

སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་དེ་ཆོས་ཅན།
བློ་དམན་རྣམས་ཀྱིས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། རྟག་ཏུ་མཛད་པ་སྒྲུབ་པའི་བྱེ་
བྲག་དང་། གྲངས་དང་ཞིང་གི་རྣམ་པར་ཀུན་ཏུ་མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཡེ་ཤེས་
བཞི་པོ་ཡང་དག་པར་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འཛིན་པས་
མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་བསྒོམ་པས་མཉམ་པ་ཉིད། ཆོས་ཡང་དག་པར་
རབ་ཏུ་སྟོན་པས་སོར་རྟོགས། གདུལ་བྱའི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པས་བྱ་སྒྲུབ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་
ཡང་ཀུན་གཞི་གནས་གྱུར་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས། ཉོན་ཡིད་གནས་གྱུར་པ་

ལ་བརྟེན་ནས་སོར་རྟོགས་ཡེ་ཤེས། དབང་ཤེས་ལྔ་གནས་གྱུར་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་གྲུབ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བར་བཤད་དོ། །འཕགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་མདོ་དང་། བསྟན་བཅོས་འདིར་

ནི་ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་༼༡༠༣༽མ་བཤད་ལ། སྔགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ལས་ནི། ཆོས་
དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་ཞེས་པའི་ལྔ་པ་གཅིག་ཀྱང་བཤད་དོ། །གསུམ་པ་ནི། ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་

རྒྱས་རྣམས་གཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་རྣམས་རྒྱལ་རིགས་དང་། བྲམ་ཟེ་ལ་སོགས་པ་རིགས་ཐ་

དད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོགས་གཉིས་བསགས་པ་དོན་ཡོད་སངས་
རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཚོགས་རྫོགས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐོག་མ་མེད་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་རྣམས་
ངར་འཛིན་གྱིས་ཕྱེ་བའི་མང་པོའང་མ་ཡིན་ཏེ། དྲི་མ་མེད་པའི་གནས་ན་ངར་འཛིན་གྱིས་ཕྱེ་

བའི་ལུས་ཐ་དད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ལྟ་བ། སྒོམ་པ། སྤྱོད་པ། འབྲས་བུ་འགྲུབ་
ཚུལ། དང་པོ་ནི། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ནི་ཆོས་ཅན། ཡོད་པ་ཡི་

184

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ནི་དམ་པ་ཡིན་པར་འདོད་དེ། གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་
གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་མི་དམིགས་པ་ནི་ཆོས་ཅན། དམིགས་པ་ཡི་ནི་མཆོག་ཏུ་འདོད་དེ།
རྣམ་དག་གི་དམིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་མེད་པར་ལྟ་
བའི་སྒོམ་པ་ཆོས་ཅན། སྒོམ་པ་དམ་པར་འདོད་དེ། གནས་ལུག་སཀྱི་དོན་སྒོམ་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ཅན། ཐོབ་པ་ཡང་ནི་དམ་པར་འདོད་དེ། ཀུན་བརྟགས་པ་
ལྟར་གྱི་ཐོབ་པར་ལྟ་བ་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་མཐར་ཐུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། རིང་

ལམ་དང་། ཉེ་ལམ་གཉིས། དང་པོ་ནི། བླ་མ་སངས་རྒྱས་སྒྲུབ་པ་ཐག་རིང་བ་དང་། ཆོས་རྣམས་
ལ་མཚན་མར་ལྟ་བ་དང་། བདག་ནི་བརྩོན་འགྲུས་ལྷག་པར་བལྟ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་ཐོབ་རིགས་ཞེས་ངེས་པར་བརྗོད་དེ། བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པའི་ཉེ་ལམ་ལ་
ཞུགས་པའི་ཕྱིར། བཞི་༼༡༠༤༽པ་ལ། དཔེ་དང་དོན་གཉིས། དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། ཆུ་ཀླུང་
དག་ས་ཆེན་པོའི་འོག་ཏུ་མ་སོང་བར་གནས་རྣམས་རྫིང་དང་ཡུར་བ་ལ་སོགས་ཐ་དད། ཆུ་ཡང་མངར་སྒྱུར་ཐ་དད་ལ། ཆུ་ཡང་ཆུང་ཞིང་བྱ་བ་ཡང་ཐ་དད་དུ་བྱེད། ཆུ་ལ་གནས་པའི་སྲོག་
ཆགས་ཕྲ་མོའི་ཉེ་བར་ལོངས་སྤྱད་བྱར་འགྱུར་རོ། །ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་སོང་བར་གྱུར་ན་
ཆུ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གནས་རྣམས་གསེར་གྱི་ས་གཞི་ལ་བརྟེན་པར་གཅིག་ཅིང་། ཆུ་ཆེ་ལ། རོ་
ཡང་ཚར་གཅིག་བྱ་བ་གཅིག་ཅིང་ཆུ་ལ་གནས་པའི་སྲོག་ཆགས་མང་པོས་རྟག་ཏུ་ཉེ་བར་
ལོངས་སྤྱད་བྱ་ཆེན་པོར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ། སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་མ་
ཞུགས་པའི་བརྟེན་པ་བློ་ལྡན་རྣམས་རྟེན་ཡང་ངར་འཛིན་གྱིས་ཕྱེ་བས་ཐ་དད། བློ་གྲོས་ཡང་
དབང་པོ་རྣོ་བརྟུལ་ཐ་དད་ཅིང་། རྟོག་པ་ཆུང་ཞིང་། རང་གི་བྱ་བ་ཐ་དད་ལ། སེམས་ཅན་ཉུང་
ངུའི་དོན་རྟག་ཏུ་ཉེ་བར་སྤྱོད་པར་འགྱུར། སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་ཞུགས་ན་དེ་དག་ཀུན་རྟེན་ཡང་

185

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་རྟེན་པར་གཅིག་ཅིང་། རྟོག་པ་ཆེ་ལ། བྱ་བ་གཅིག་

ཅིང་། མཛད་པ་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་ཤིང་། རྟག་པར་ཡང་སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་ཆེན་པོའི་ཉེ་བར་
ལོངས་སྤྱད་བྱ་ཆེན་པོར་འགྱུར་རོ། །འདིར་འགྲེལ་པས་གོ་སླ་བར་བཞག་ལ། ལོ་ཆེན་གྱིས་མ་

དག་ས་བདུན་དང་། ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་སྦྱར་ཏེ། གཞུང་དོན་ཡང་དེ་ལྟར་
ཡིན་པར་སྙམ་སྟེ། མདོ་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བཤད་པ་དང་། ས་བརྒྱད་པ་ནས་བགྲོད་པ་གཅིག་

པའི་ལམ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དགེ་བའི་ཆོ་

གས་བསླང་བར་རིགས་ཏེ། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི་རང་དོན་སྟོབས་
སོགས་དཀར་པོའི་ཡོན་ཏན་དཔེ་མེད་པ་དང་ལྡན། གཞན་དོན་ཕན་བདེའི་རྒྱུས་ཏེ་ཐབས་བྱེད་
བདེ་དགེ་དམ་པ་མི་ཟད་པའི་འབྱུང་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་
སྡེའི་རྒྱན་ལས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྐབས་ཏེ་བཅུ་པའི་བཤད་པའོ། །

ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ་མོས་པ་བསྟན་པ།

༼༡༠༥༽༈ བཞི་པ་ནི། སྡོམ་དེ་ལ། སྤྱི་སྡོམ། བར་སྡོམ། མཇུག་སྡོམ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་

བར་སྡོམ་ཡིན། ནི་དགར་ཚིག་གོ། །གང་ལ་བསླབ་པར་བྱ་བའི་གཞི་ཐམས་ཅད་བསྡུས་ན་
བཅུར་འདུས་ཏེ། དང་པོ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ངོས་བཟུང་། དེ་རྗེས་ཐེག་ཆེན་བཀར་སྒྲུབ། དེ་ལས་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱབས་འགྲོ་འབྱུང་། དེ་ལས་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས། དེ་བཞིན་དུ་སེམས་བསྐྱེད། དེ་
ལས་རང་གཞན་གྱི་དོན་སྒྲུབ། དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་དང་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་
ཉམས་སུ་ལེན། དེ་ལས་རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་སྨིན། དེ་ལས་མཐར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་འཐོབ་

186

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པའི་ཕྱིར། དེའི་ཐད་དུ་བྱང་ས་ལས། གང་ལ་བསླབ་པར་བྱ་བའི་གནས་བཤད་ཟིན་ཞེས་འབྱུང་
ངོ་། །གཉིས་པ་ཇི་ལྟར་བསླབ་པའི་ཚུལ་ལ། བསམ་པས་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ། སྦྱོར་བ་ལག་
ལེན་གྱིས་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ། དེ་གཉིས་སྟོབས་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཐབས། དེ་ཐམས་ཅད་

རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་ཟིན་པར་བྱེད་ཚུལ། དང་པོ་ལ། ཐོག་མར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པར་བྱ་བ། མོས་ནས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ཚོལ་ཚུལ།་དང་པོ་ལ་ལེའུའི་མཚམས་

སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་རྗེས་སུ་
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ལ་
དམིགས་ནས་དེ་ལ་མོས་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཡང་ན་དོན་བདུན་དང་ལྡན་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་
ལ་དམིགས་ནས་དེ་ལ་མོས་པ་འབྱུང་བས་དེ་ལྟར་བཤད། གཉིས་པ་སྤྱིར་གཞུང་གཉིས། དང་

པོ་ལ། མོས་པའི་མཚན་ཉིད། རབ་དབྱེ། ཕན་ཡོན། དང་པོ་ནི། ལུང་རིགས་གང་རུང་གིས་

གཏན་ལ་འབེབས་པའི་དོན་ལ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་འཛིན་པས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་རིགས་པ་དེ་མོས་པའི་
ངོ་བོ་ཡིན་ནོ། །དེ་སྐད་དུའང་། ཀུན་བཏུས་ལས། མོས་པ་གང་ཞེ་ན། ཡིད་ཆེས་པའི་དངོས་པོ་
ལ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་འཛིན་པས་ཏེ་མི་འཕྲོགས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །ཞེས་༼༡༠༦༽
གསུངས། འདིར་ནི་ལུང་རིགས་གང་རུང་གིས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ལ་དེ་
ཁོ་ན་ལྟར་འཛིན་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་མོས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི།

སྐྱེས་པའི་མོས་པ་ནས། རིང་དུ་སོང་བའི་མོས་པའི་བར་ཉི་ཤུ་རྩ་དྲུག །བྱང་ས་ལས་དམིགས་

པའི་སྒོ་ནས་བརྒྱད། བརྒྱད་ནི། དཀོན་མཆོག་གསུམ། (༣) སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་གྱི་མཐུ་

རྒྱ་ཆེན་པོ། (༤) ཟབ་མོ་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་དོན། (༥) རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་ཕུན་སུམ་
ཚོགས་པ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་དོན་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་དེ་ཐོབ་པའི་ཐབས། (༦) བསླབ་པ་གསུམ་

187

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དང་། (༧) གསུང་རབ་ཡན་ལག་ (༨) བཅུ་གཉིས་སོ། །མོས་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བསྡུས་ན་ཁྱི་ལྟ་
བུའི་འདོད་ཁམས་པའི་མོས་པ། བྲན་ལྟ་བུ་ཐེག་དམན་གྱི་མོས་པ། རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་

མོས་པ་དང་བཞིར་འདུས། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་ལ་ཕན་ཡོན་ཡོད་
དེ། དེ་ཉིད་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དགོངས་ནས།
ཆོས་ལ་མོས་པ་ས་བོན་ཏེ། །ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་མ་ལས་སྐྱེས། །ཞེས་གསུངས། གཉིས་པ་ལ།

མོས་པ་སྤྱིའི་རྣམ་གཞག །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད། མོས་པའི་ཆེ་བ་བརྗོད་
པ། དང་པོ་ལ། མོས་པའི་རབ་དབྱེ། མོས་པའི་བར་གཅོད། མོས་པའི་ཕན་ཡོན། དང་པོ་ནི།

མོས་པ་དེ་ལ་ཕུང་པོའི་སྒོ་ནས་ཉི་ཤུ་རྩ་དྲུག་ཏུ་ཡོད་དེ། སྐྱེས་པ་འདད་པ་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་

མོས་པ། མ་སྐྱེས་པ། མ་འོངས་པ། འཛིན་པ་ནང་ཤེས་པ་ལ་དམིགས། སྙུང་བར་གྱུར་པ་ཕྱི་ལ་

དམིགས་པ། གྲོགས་པོ་ལས་བསླང་བ་རགས་པ། བདག་ཉིད་ལས་བྱུང་བ་ཕྲ་བ། མོར་བ་དམན་
པ། གཞན་མ་ནོར་བ་གྱ་ནོམ་པ། མངོན་སུམ་ཉེ་བ། གཞན་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པ་རིང་བ། སྒྲས་

བྱུང་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ། ཚོལ་བ་བསམ་པ་ལས་བྱུང་བ། ལྟ་བ་སྒོམ་པ་ལས་བྱུང་བ། མི་

མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་འཕྲོགས་པ། འཕྲོགས་མི་འཕྲོགས་འདྲེས་པ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མ་

འདྲེས་པ་སྟེ། ཆུང་ངུ་འབྲིང་ཆེན་པོ་གསུམ་གསུམ། ཐེག་པ་དམན་པ་ལ་༼༡༠༧༽མོས་པ་དང་། རྒྱ་ཆེ་བ་ཐེག་ཆེན་ལ་མོས་པ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱིས་སྒྲིབ་པ་དང་། མ་སྒྲིབ་པ་
དང་། སྦྱོར་བ་གཉིས་ཀྱིས་བརྩོན་པ་དང་། མི་བརྩོན་པ་དང་ཚོགས་གཉིས་བསགས་པ་

དང་། མ་བསགས་པ་དང་། ས་དང་པོ་ལ་བརྟན་པར་ཞུགས་པ་དང་། རིང་དུ་སོང་བས་ལྷག་མ་ལ་མོས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལས། འདས་པ་དང་། ད་ལྟར་བྱུང་བ་དང་། མ་འོངས་པ་
དང་། ནང་དང་། ཕྱི་དང་། རགས་པ་དང་། ཕྲ་བ་དང་། དམན་པ་དང་། གྱ་ནོམ་པ་དང་། ཉེ་བ་

188

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དང་། རིང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ཏེ་མོས་པའི་ཕུང་པོ་ཞེས་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། མོས་པའི་བར་ཆད་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། དམ་
པའི་ཆོས་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་མང་བས་སྐྱེས་པའི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། ལེ་ལོས་མ་སྐྱེས་
པའི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། རྣལ་འབྱོར་འཁྲུག་པས་གཟུང་འཛིན་གྱི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། གྲོགས་ངན་པས་གྲོགས་བསླང་གི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། དགེ་བ་ཞན་པས་བདག་

ཉིད་ལས་བྱུང་བའི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་པ་བྱེད་པས་མ་ནོར་
བའི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། བག་མེད་པས་མངོན་སུམ་གྱི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། མོས་པ་ཉུང་བས་ཐོས་བྱུང་གི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་ཉུང་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་དང་ཞི་གནས་ཙམ་གྱིས། ང་རྒྱལ་དུ་ལྟ་བས་སྒོམ་བྱུང་གི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་
གཅོད། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ལ་མ་འདྲེས་པས་འཕྲོགས་པ་དང་། འདྲིས་པའི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་
གཅོད། འཁོར་བ་ལ་མི་སྐྱོ་བས་ཐེག་ཆེན་གྱི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་
ལ་སྐྱོ་བས་ཐེག་ཆེན་གྱི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། སྒྲིབ་པས་མ་སྒྲིབ་པའི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་
གཅོད། མི་བརྩོན་པས་བརྩོན་པའི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད། ཚོགས་མ་བསགས་པས་
བསགས་པའི་མོས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པར་༼༡༠༨༽བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི།

མོས་པའི་ཕན་ཡོན་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། དེ་ལྟར་གྱི་མོས་པས་བསོད་ནམས་ཆེ་བ་དང་། འདས་
པའི་མོས་པས་འགྱོད་པ་མེད་པ། གཟུང་འཛིན་གྱི་མོས་པས་ཡིད་བདེ་བ་དང་བདེ་བ་ཆེ།
གྲོགས་བསླང་གི་མོས་པས་དགེ་བ་ཆུད་མི་ཟ། བདག་ཉིད་ལས་བྱུང་བའི་མོས་པས་དགེ་བའི་

རྩ་བ་བརྟན་པ་དང་། མ་ནོར་བ་དང་། མངོན་སུམ་དང་། ཐོས་བྱུང་ལ་སོགས་པ་འབྲིང་གི་མོས་པ་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་བ་དང་། ཆེན་པོས་ནི་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་

189

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་མོས་པས་བདག་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཐོབ་པའི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། མ་སྒྲིབ་པ་ལ་
སོགས་པའི་མོས་པས་མངོན་ཤེས་མྱུར་དུ་འགྲུབ་པའི་ཕན་ཡོན་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་དང་། དམན་པ་
རྣམས་ནི་ཕན་ཡོན་ཆུང་བས་མ་བཤད་ལ། མ་འོངས་པ་ནི་ད་ལྟ་མ་གྲུབ་པས་ཕན་ཡོན་མ་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་ལ། ཐེག་ཆེན་གྱི་མོས་པ་འདོད་ཁམས་པའི་མོས་པ་སོགས་ལས་མཆོག་
ཏུ་སྒྲུབ། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ལ་ཞུམ་པ་དགག །ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པའི་ཕན་ཡོན།
དང་པོ་ལ། མདོར་བསྟན། རྒྱས་བཤད་གཉིས། དང་པོ་ནི། འདོད་པ་ཅན་པ་འདོད་ཁམས་པའི་མོས་པ་དེ་ནི་ཁྱི་དང་འདྲའོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་པ་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་མོས་པ་དེ་ནི་རུས་སྦལ་
བཞིན་ནོ། །རང་དོན་བྱེད་པ་ཉན་རང་གི་མོས་པ་དེ་ནི་བྲན་བཞིན་ནོ། །གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཐེག་
ཆེན་གྱི་མོས་པ་ནི་རྒྱལ་པོ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། འདོད་ཡོན་གྱིས་གཡེམ་བྱས་པའི་འདོད་

ཁམས་པའི་མོས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱི་དང་མཚུངས་ཏེ། འདོད་ཡོན་གྱིས་རྟག་ཏུ་ལྟོགས་ཤིང་ཐོབ་
ཀྱང། ཆོག་མི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ཁྱི་ནི་རྟག་ཏུ་ལྟོགས་ཤིང་སྡུག་
བསྔལ་གྱིས་ཉེན་ལ་ལྟོ་རྙེད་ཀྱང་ཆོག་མི་ཤེས་པ་དེ་བཞིན། སེམས་ནང་དུ་གནས་པ་ཁམས་
གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་མོས་པ་ཆོས་ཅན། རུས་སྦལ་དང་མཚུངས་ཏེ། འདོད་ཡོན་ལ་ཆགས་པ་
བསྐུམས་ཀྱང་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྲེད་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། རུས་སྦལ་
དེ་༼༡༠༩༽ནི་ཆུའི་ནང་ན་ཡན་ལག་བཀུམ་ཤིང་འདུག་པ་དེ་བཞིན། རང་དོན་བྱེད་བྱེད་པ་
ཐེག་དམན་གྱི་མོས་པ་ཆོས་ཅན། བྲན་དང་མཚུངས་ཏེ། འཁོར་བའི་འཇིགས་པས་སྐྲག་པའི་

ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། བྲན་ནི་རྟག་ཏུ་རྗེ་བོ་ལ་འཇིགས་ཤིང་སྒྲག་པའི་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་

རྒྱུ་བ་ལྟར་རོ། །གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཐེག་ཆེན་གྱི་མོས་པ་ཆོས་ཅན། རྒྱལ་པོ་དང་མཚུངས་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་དབང་བསྒྱུར་བའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱལ་པོ་ཡང་ནི་བཀའ་

190

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཡིས་ཡུལ་ལ་དབང་བསྒྱུར་ཞིང་རང་དབང་དུ་གནས་པ་བཞིན་ནོ། །མོས་པ་སྣ་ཚོགས་པ་དག་
གི་ཁྱད་པར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་མོས་པ་མཆོག་ཏུ་
འཇིགས་ནས་ནི་འཇིག་རྟེན་འདི་ན་བསྟན་པས་ཐེག་ཆེན་དེ་ལ་མོས་པ་དེ་ཉིད་རྟག་པར་རབ་ཏུ་

འཚོལ་དགོས་སོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་
ལ་ཞུམ་པ་དང་དུ་བླང་བར་མི་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན་སེམས་ཅན་མིར་གྱུར་པ་དང་། མི་

ཚད་མེད་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པའི་སྐད་ཅིག་རེ་ལ་ཡང་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་

རྒྱུགས་ཚོགས་ཐོབ་པ་དེའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། གཞན་དོན་ལ་བརྟེན་པའི་ཆོས་ཐེག་ཆེན་གྱི་

མདོ་ལས་གསུངས་པའི་བསོད་ནམས་ཆེར་འབྱུང་ཐོབ་པ་ལྟར། རང་དོན་ལ་ལ་བརྟེན་པའི་

ཆོས་ཐེག་དམན་བསྟན་པ་ལས་བསོད་ནམས་དེ་བཞིན་ཐོབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་གཞན་
དག་ལ་ནི་ཟན་བྱིན་པའི་བསོད་ནམས་འཕེལ་བ་ཇི་ལྟར་བར་བདག་ཉིད་ཀྱིས་བཟའ་བ་ལ་

འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། གོང་དུ་བསྟན་པ་དེ་ལྟར་འཕགས་
པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ནི་ཡངས་པར་གྱུར་པ་ལ་བློ་ལྡན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་རྟག་ཏུ་མོས་པ་
ཆེས་ཆེར་བསྐྱེད་པ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། བསོད་ནམས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་རྒྱུན་
མི་ཆད་པ་དང་། མོས་པ་དེ་ཉིད་གོང་དུ་འཕེལ་བ་དང་། སྟོབས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་
མེད་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་༼༡༡༠༽སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་མོས་པའི་སྐབས་ཏེ་བཅུ་གཅིག་པའི་བཤད་པའོ། །

191

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ་ཆོས་ཚོལ་བསྟན་པ།

༈ གཉིས་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་འཚོལ་བ་ལ། ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར།
ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ལ་མོས་པའི་རྗེས་
སུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ཚོལ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་
ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཚོལ་བ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་གཉིས། དང་

པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་རྣམས་ནི་རིག་པའི་གནས་ལྔ་ཀ་ཚོལ་རིགས་ཏེ། །རིག་པའི་

གནས་ལྔ་དག་ལ་བརྩོན་པར་མ་བྱས་ན། །ཞེས་སོགས་དང་། བསྟན་པའི་སྟོབས་ཤེས་པ་
ནི། །གཞི་དང་ཕྱེད་དུ་བྱ་བ་དང་། །མི་ཟད་ཉིད་དང་འབྲས་བུ་ནི། །ཡང་དག་འགྲུབ་པས་ཁྱད་

པར་འཕགས། །ཞེས་དང་། བྱང་ས་ལས་ཀྱང། རིག་པའི་གནས་ལྔ་ཚོལ་བར་བཤད་དོ། །གནས་
ལྔ་ནི། གཏན་ཚིགས་རིག་པ་དང་། སྒྲ་རིག་པ། བཟོ་རིག་པ། གསོ་བ་རིག་པ། ནང་རིག་པ་དང་

ལྔ། དེ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འོག་ཏུ་འཆད། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ནང་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་དེ་
གཙོ་བོ་ཚོལ་བའོ། །དེ་ལ་རྒྱས་པར་བཤད་ན། རྒྱན་སྣང་ལས། མདོ་སྡེ་དབྱངས་བསྙད་ལུང་བསྟན་དང་། །ཚིགས་བཅད་ཆེད་བརྗོད་གླེང་གཞི་དང་། །རྟོགས་བརྗོད་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་དང་། །སྐྱེས་
རབས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་དང་། །རྨད་བྱུང་གཏན་ལ་དབབ་པའི་སྡེ། །གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་
གཉིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་རྣམས་བསྡུས་ན་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དུ་བསྡུས་ཏེ། མདོ་སྡེ་

192

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དབྱངས་བསྙད། ལུང་བསྟན། ཚིགས་བཅད། ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་སྡེ་ནི་མདོ་སྡེའི་ནང་དུ་འདུས།

གླེང་གཞི། རྟོགས་བརྗོད་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་། སྐྱེས་རབས་ཀྱི་སྡེ་ནི། འདུལ་བའི་སྡེ་སྣོད་ཀྱི་ནང་དུ་

འདུས། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་དང་། རྨད་དུ་བྱུང་བའི་སྡེ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མདོ་སྡེའི་སྡེ་
སྣོད་དུ་འདུས། ༼༡༡༡༽གཏན་ལ་དབང་པའི་སྡེ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། ཉན་ཐོས་གཉིས་ཀའི་མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་དུ་འདུས། དེ་ལྟར་སྡུད་པའི་རྒྱུ་མཚན་དགུ་ནི་ཚིག་དོན་གྱི་
སྐབས་སུ་འཆད་དོ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཇི་ལྟར་ཚོལ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟག་ཏུ་ངུས་ལུས་དང་སྲོག་ལ་ཡང་མི་བལྟ་བར་ཤེར་ཕྱིན་བཙལ་བ་ལྟར་དུ་བཙལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ།
དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་རྟག་ཏུ་འཚེ་བ་མང། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྟག་ཏུ་ངུས་ཇི་ལྟར་བཙལ་
སྙམ་ན། བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས། རབ་འབྱོར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་འདི། བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་ངུས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་
དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྒྲ་དབྱངས་མི་ཟད་པར་སྒྲོགས་པའི་དྲུང་དུ་ཚངས་པར་སྤྱད་
པ་སྤྱོད་པ་དེས་ཡོངས་སུ་བཙལ་བ་དེ་བཞིན་དུ་བཙལ་བར་བྱའོ། །དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་པ་
དང་། རབ་འབྱོར་གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་
པོ་རྟག་ཏུ་ངུས་ཇི་ལྟར་བཙལ། དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་བ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་

སྩལ་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་ངུས་སྔོན་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་
ཏུ་ཕྱིན་པ་འཚོལ་བ་ན། ལུས་ལ་ཆེད་ཆེར་མི་བྱེད་སྲོག་ལ་མི་ལྟ་རྙེད་པ་དང་བསྐུར་སྟི་ལ་མི་

གནས་པས་ཡོངས་སུ་བཙལ་ལོ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ལ། ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་ཆོས་ཚོལ་བའི་ཚུལ། རྙེད་ནས་ལེའུ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཡིད་བྱེད་ཚུལ། ཆོས་ཚོལ་གྱི་
རབ་དབྱེ། ཆོས་ཚོལ་གྱི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ། དང་པོ་ལ། སྡེ་སྣོད་གསུམ་ཚོལ་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན།

193

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་དགོངས་དོན་ཚོལ་ཚུལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད། འཚོལ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་
ཡན་ལག །དང་པོ་ལ། དམིགས་པ་གསུང་རབ་ཀྱི་ཆོས་ཚོལ་ཚུལ། བཙལ་ནས་རྙེད་ཚུལ། རྙེད་
ནས་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ། དང་པོ་ལ། སྡེ་སྣོད་གསུམ་སྤྱིར་བསྟན་པ། སོ་སོར་བཤད་པ། དང་པོ་

ནི། སྡེ་སྣོད་དག་ནི་ཆོས་ཅན། གསུམ་དུ་འདུས་ཏེ། མདོ་སྡེ་འདུལ་བ་མངོན་པ་གསུམ་
༼༡༡༢༽དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གཉིས་སུ་ཡང་བསྡུར་རུང་སྟེ། ཉན་ཐོས་སྡེ་སྣོད་
དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་པའི་སྡེ་སྣོད་གཉིས་སུ་འདུས་པའི་ཕྱིར། མམ་ནི་འདམ་ཁ། ཀྱང་ནི་སྡུད་
པའི་ཚིག་གོ །གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་པོ་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དུ་སྡུད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་
དེ། དེ་ལྟར་སྡུད་པའི་རྒྱུ་མཚན་དགུར་འདོད་པའི་ཕྱིར། དགུ་ནི། ཉོན་མོངས་པ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་
གཉེན་པོར་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྣོད། མཐའ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོར་འདུལ་བའི་སྡེ་སྣོད། རང་དུ་ལྟ་བ་
མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་དེ། གཉེན་པོའི་སྒོ་ནས་བཞག་པ་གསུམ།
བསླབ་པ་གསུམ་བརྗོད་པའི་ཆ་ནས་མདོ་སྡེ། ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་དང་། སེམས་
ཀྱི་བསླབ་པ་སྒྲུབ་པའི་ཆ་ནས་འདུལ་བ། ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་སྒྲུབ་པའི་ཆ་ནས་

མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་དེ། བརྗོད་བྱའི་སྒོ་ནས་བཞག་པ་གསུམ་ཆོས་དང་དོན་བརྗོད་པའི་ཆ་ནས་

མདོ་སྡེ། ཆོས་དང་དོན་སྒྲུབ་པའི་ཆ་ནས་འདུལ་བ། དེ་གཉིས་འབེལ་གཏམ་གྱི་སྒོ་ནས་གཏན་
ལ་འབེབས་པས་མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་དེ། བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཞག་པ་གསུམ་མོ། །གསུམ་པ་དེ་ལ་སྡེ་སྣོད་ཅེས་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཤེས་བྱའི་དོན་མང་པོ་གཅིག་ཏུ་འདུས་ནས་

སྟོན་པའི་ཕྱིར། སྡེ་སྣོད་གསུམ་པོ་དེ་ནི་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བའི་ཐབས་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་ཐོས་པ་
བྱས་པས་སེམས་ལ་དགེ་བའི་བག་ཆགས་འཇོག །བསམ་པས་ཤེས་བྱའི་གནས་རྟོགས་པར་
བྱེད། སྒོམ་པའི་ཚེ་ཞི་གནས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་ཞི་བར་བྱེད་པ་དང་། ལྷག་མཐོང་གིས་གནས་

194

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ལུགས་རབ་ཏུ་རྟོགས་པས་སྤང་བྱ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ།

བསྟན། བཤད་གཉིས། དང་པོ་ནི་མདོ་དང་ཆོས་མངོན་པ་དང་འདུལ་བ་དང་ཆོས་ཅན། མདོར་ན་དོན་ནི་རྣམ་པ་བཞི་བཞིར་འདོད་དེ། དེ་ལྟར་འོག་ཏུ་འཆད་པའི་ཕྱིར། བློ་དང་ལྡན་པས་སྡེ་
སྣོད་གསུམ་པོ་དེ་ཤེས་པར་བྱས་པ་ལ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཐོབ་པའི་༼༡༡༣༽དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེའི་སྒོ་ནས་ཉན་ཐོས་ལས་ཁྱད་པར་དུ་
འཕགས་ཏེ། ཉན་ཐོས་ནི་ཚིགས་བཅད་རེ་རེ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་ཟག་པ་ཟད་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་
དོ། །གཉིས་པ་ལ། མདོ་སྡེ་མངོན་པའི་མཚན་ཉིད་འདུལ་བ། དང་པོ་ལ། མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྣོད་ཆོས་
ཅན། མཚན་ཉིད་བཞི་དང་ལྡན་ཏེ། ཆོས་གང་དུ་གསུང་བའི་གནས་བྱ་རྒོད་ཕུང་པོའི་རི་ལ་

སོགས་པའི་གནས་རྣམས་དང་། བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ལ་
སོགས་པའི་ཆོས་དང་། དགོངས་ལྡེམ་དགོངས་ལ་སོགས་པའི་དོན་རྣམས་སྨོས་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་བཞི་དང་ལྡན་ཏེ། བྱང་ཕྱོགས་སོ་
བདུན་གྱི་སྒོ་ནས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་དང་། གཟུགས་ལྟ་བུ་གཅིག་

ཀྱང་བསྟན་ཡོད་བསྟན་མེད་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་ཡང་དང་ཡང་དུ་གཏན་ལ་འབེབས། རྩོད་
པ་དང་རྩོད་པའི་གཞིའི་སྒོ་ནས་ཕས་ཀྱི་རྒོལ་བ་ཟིལ་གྱིས་གནོན། མདོ་སྡེའི་དོན་རྟོགས་པར་
བྱེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། འདུལ་བའི་སྡེ་སྣོད་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་བཞི་དང་ལྡན་ཏེ། ལྟུང་
བ་སྡེ་ལྔ་དང་། ལྟུང་བ་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་བཞི་དང་། ལྟུང་བ་ལས་ལྡང་བའི་ཐབས་དང་། ལྟུང་བ་ལས་
ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཐབས་རྣམས་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ལྟུང་བ་སྡེ་ལྔ་ནི། འདིའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་

བཤད་དུ་ཕམ་པ་ལྷག་མ་སྦོམ་པོ། ལྟུང་བྱེད་སོ་སོར་བཤགས་པ་ལྔར་བཤད་མོད། འདུལ་བའི་སྡེ་སྣོད་རྣམས་སུ། ཕམ་པ། ལྷག་མ། ལྟུང་བྱེད། སོ་སོར་བཤགས་པ། ཉེས་བྱས་དང་ལྔར་

195

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བཤད་དེ། མདོ་སོ་སོའི་ལུགས་སོ། །རྒྱུ་བཞི་ནི། མི་ཤེས་པ་དང་བག་མེད་པ། །མ་གུས་པ་དང་
ཉོན་མོངས་མང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ལྡང་ཚུལ་ནི། སླན་ཆད་མི་བྱེད་པའི་བསམ་པས་

ལྟུང་བ་ལས་ལྡང་གི་ཆད་པའི་ལས་ཀྱིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཐབས་ནི་བདུན་

ཏེ། གཤེགས་པ་དང་། བསླབ་པ་བྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཆད་ལས་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་
བསླབ་པའི་གནས་ཕྲ་མོ་འགའ་ཞིག་བག་ཡངས་སུ་གནང་བ་དང་། ༼༡༡༤༽དགེ་འདུན་ཚོགས་པས་བག་ཡངས་སུ་གནང་བ་དང་། ཕོ་མོ་ཕན་ཚུན་མཚན་གྱུར་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་
བཞི་རྟོགས་པ་དང་། བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ན་ལྟུང་བ་ཕྲ་མོ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བསླབ་པའི་གནས་ཕྲ་མོ་འགའ་བག་ཡངས་སུ་མཛད་པ་ནི།

བཅོམ་ལྡན་འདས་མྱ་ངན་ལས་འདའ་ཁའི་ཆར་ཀུན་དགའ་བོ་ལ་བཀའ་སྩལ་པ། ངས་བསླབ་
པའི་གནས་ཕྲ་མོ་ཁག་ཅིག་བག་ཡངས་སུ་བྱས་སོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་པ་དང་། ཀུན་དགའ་བོ་མྱ་
ངན་གྱིས་ནོན་ཞུ་བ་མ་བྱུང་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འོད་སྲུང་ཆེན་པོ་སོས་ཀྱིས་ཀུན་དགའ་བོ་ལ་གནས་དབྱུང་གི་ལས་མཛད་དོ། །གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྨྲ་བའི་སྡེ་པ་ནི། བསླབ་པའི་

གནས་ཕྲན་ཚེགས་ཁ་ཅིག་དགེ་འདུན་གྱིས་བག་ཡངས་སུ་བྱས་པས་ངེས་པར་འབྱུང་ཞེས་
གྲག་གོ། དགེ་འདུན་གྱིས་བག་ཡངས་སུ་བྱས་པ་ནི་སྲ་རྐྱང་འདིང་བའི་ཚེ་ལྟུང་བ་བཅུ་གཉིས་

ལས་གྲོལ་བ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་ན། གང་ཟག་ལ་བརྟེན་ནས་བསླབ་པ་གང་བཅས་པ་དང་། བཅས་
པའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་། ལྟུང་བ་ཡོད་མེད་རྣམ་པར་ངེས་པས་ཏེ་བཞིའོ། །གཉིས་པ་ལ།
དམིགས་པ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག །དམིགས་བྱེད་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག །དང་པོ་ནི། ཆོས་སྡེ་
སྣོད་གསུམ་དང། ལུས་སོགས་ནང་ནི་གཟུགས་སོགས་ཕྱི་དང་གཟུང་འཛིན་གཉིས་རྫས་ཐ་
དད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཐོས་བསམ་གྱི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དམིགས་པ་ཡིན་

196

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ཏེ། དེའི་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ནང་དང་ཕྱིའི་དོན་གཉིས་ཀྱི་ནི་གཟུང་འཛིན་

གཉིས་པོ་རྫས་ཐ་དད་ཀྱི་སྟོང་པ་ཉིད་རྙེད་པའི་གཞི་ཡིན་ལ། གཟུང་འཛིན་ཚད་མས་མ་

དམིགས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཐོས་པ་དང་ལ་སོགས་པ་བསམ་པ་དང་སྒོམ་པའི་ཤེས་རབ་

གསུམ་གྱི་ཆོས་ཀྱི་དམིགས་པ་རྙེད་པར་འགྱུར་བའི་ཐབས་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཐམས་

ཅད་ཡིད་ཀྱིས་བརྗོད་པར་ཇི་༼༡༡༥༽སྐད་བཤད་པ་བཞིན་གྱི་དོན་ལ་རབ་ཏུ་མོས་པས་ཐོས་
པའི་དམིགས་པ་དང་། དོན་དུ་སྣང་བ་ནི། བརྗོད་པའི་བདག་ཉིད་ལས་ཡིན་པར་རབ་ཏུ་འཛིན་
ཅིང་འབྱེད་པས་བསམ་པའི་དམིགས་པ་དང་། སེམས་ནི་མིང་ཙམ་ལ་གནས་པས་སྒོམ་པའི་

ཤེས་རབ་ཀྱིས། དམིགས་པ་རྙེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དམིགས་པ་གསུམ་པ་རྙེད་པ་ཆོས་
ཅན། རྟེན་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྔར་བཤད་པའི་སྡེ་སྣོད་གསུམ་པོ་དེ་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་
པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། སྦྱོར་བའི་དུས་སུ་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ། དངོས་གཞིའི་དུས་སུ་ཡིད་ལ་

བྱེད་ཚུལ། དང་པོ་ནི། རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་འབྱོར་པས་ཡིད་ལ་བྱེད་

ཚུལ་ཐམས་ཅད་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པར་འདོད་དེ། རྟེན་གྱི་སྒོ་ནས་རིགས་སད་

པའི་ཐབས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། རྒྱུའི་སྒོ་ནས་བྱ་བ་བྱེད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྟེན་

དང་། བསམ་པའི་སྒོ་ནས་མོས་པ་འཇོག་པར་བྱེད་པ་དང་། འདུན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། དངོས་གཞིའི་སྒོ་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ཤེས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་

དང་། དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་འདྲེས་པ་ལ་དམིགས་པ་དང་། མ་འདྲེས་པ་ལ་དམིགས་པ་

དང་། ལམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང་། སྒོམ་ལམ་ལ་ཞུགས་པ་དང་། ཞི་གནས་

དང་། ལྷག་མཐོང་། གནས་སྐབས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཕན་ཡོན་དང་། གདམས་ངག་ནོད་པ་དང་། སྦྱོར་
བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། མཐར་ཐུག་གི་སྒོ་ནས་དབང་བསྒྱུར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ཐེག་པའི་སྒོ་

197

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ནས་རྒྱ་ཆུང་ངུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ཆེན་པོ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རིགས་

ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་ལ་གསུམ་ཡོད་དེ། བདག་ནི་ཉན་ཐོས་རང་རྒྱལ་ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་གསུམ་

གང་དང་ལྡན་སྙམ་དུ་སེམས་པ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བྱ་བ་བྱེད་པའི་ཡིད་བྱེད་ཆོས་ཅན། ངོ་
བོ་དང་ལྡན་ཏེ། རིགས་སད་ནས་ཚོགས་གསོག་པར་བྱེད་པའི་དགེ་བ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། རྟེན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་ལ་གཉིས་ཡོད་དེ། མི་གནོད་པ་རབ་བྱུང་གི་རྟེན་༼༡༡༦༽
ཅན་དང་། དེ་ལས་གཞན་གནོད་བཅས་ཁྱིམ་པའི་རྟེན་ཅན་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཁྱིམ་
ན་གནས་པ་ནི། མེའི་འོབས་ན་གནས་པ་ལྟ་བུའོ། །རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ནི་བསིལ་བའི་ཁང་པ་ན་

གནས་པ་ལྟ་བུའོ་སྙམ་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་དོ། །མོས་པ་འཇོག་པར་བྱེད་པའི་ཡིད་བྱེད་ཆོས་ཅན་ངོ་
བོ་དང་ལྡན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལས་
གཞན་འདུན་པ་དྲག་པོར་བྱེད་པའི་ཡིད་བྱེད་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ལ་
ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡིད་བྱེད་ཆོས་ཅན། གཉིས་སུ་ཡོད་དེ།
དམན་པ་ཉེར་བསྡོགས་ལ་བརྟེན་པ་དང་། རྫོགས་པ་དངོས་གཞི་ལ་བརྟེན་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། དངོས་གཞི་ལ་བརྟེན་པ་དེ་ལ་གསུམ་ཡོད་དེ། བསམ་གཏན་དང་པོ་མན་ཆད་རྟོགས་དཔྱོད་ཀྱི་བརྗོད་པ་དང་བཅས་པ་དང་། བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ཡན་ཅད་རྟོག་དཔྱོད་ཀྱི་བརྗོད་
པ་མེད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཡིད་བྱེད་ཆོས་ཅན།
གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། རྣལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱུ་ཐོས་བསམ་གྱི་ཤེས་རབ་དང་། རྣལ་འབྱོར་གྱི་བདག་
ཉིད་སྒོམ་བྱུང་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མིང་དོན་འདྲེས་པ་ལ་
དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་རྣམ་པ་ལྔ་ཡོད་དེ། ས་བཅུ་པ་ལ་སོགས་པའི་མདོ་དང་། དེའི་སྡོམས་ཀྱི་

ཚིགས་སུ་བཅད་པ་དང་། ཉེ་བར་བསྟོད་པ་གླེང་གཞི་དང་། རང་གིས་ཇི་སྙེད་བཟུང་བ་

198

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དང་། གཞན་ལ་ཇི་སྙེད་སྟོན་པ་ལ་དམིགས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མིང་དོན་མ་འདྲེས་པ་ལ་
དམིགས་པ་དེ་ལ་བདུན་ཡོད་དེ། མིང་རྐྱང་གོ་སྒོ་ནས་མིང་ཚིག་ཡི་གེ་གསུམ་ལ་དམིགས་པ།

དོན་རྐྱང་གི་སྒོ་ནས་བདག་མེད་གཉིས། གཟུགས་ཅན་དང་། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ལ་
དམིགས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་ཅན་ནི་ལུས། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ནི་ཚོར་བ་

དང་། ཆོས་དང་། སེམས་སོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་འདིའི་༼༡༡༧༽དམིགས་པ་ཡོངས་སུ་ཤེས་
ཚུལ་འདི་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་ལྔ་ཡོད་དེ། ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་གཞི་སྡུག་བསྔལ། ཡོངས་
སུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དོན་མི་རྟག་སོགས་བཞི། ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་
པའི་ལམ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་དེས་དྲངས་པའི་འགོག་བདེན། དེ་རབ་ཏུ་རིགས་པ་

རྣམ་གྲོལ་ལམ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བདེན་པའི་རྣམ་པ་སྒོམ་པ་དང་ལྡན་པའི་ཡིད་བྱེད་

ཆོས་ཅན། བསྡུ་ན་བཞི་འདུ་སྟེ། བདག་མེད་གཉིས་ལ་དམིགས་ནས་མཐོང་སྒོམ་གྱི་སྐབས་སུ་

སྒོམ་པར་འདུས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱས་པར་དབྱེ་ན་སུམ་ཅུ་རྩ་བདུན་དུ་ཡོད་དེ། བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་གྱི་སྒོམ་རིམ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་སྒོམ་ཚུལ་ནི། འགྲེལ་པར་མིང་མི་

འདྲ་བ་བཤད་ཀྱང། དོན་ནི་གསུང་རབ་གཞན་ནས་བཤད་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་དོ། །དེ་ཆོས་ཅན། བསྡུས་ན་ལམ་གཉིས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་འདུས་ཏེ། ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་དུ་བསྡུས་
པའི་ཕྱིར། ཕན་ཡོན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། ཞི་གནས་ལ་

བརྟེན་ནས་ལུས་ངག་གི་གནས་ངན་ལེན་སེལ་བ་དང་། ལྷག་མཐོང་ལ་བརྟེན་ནས་ལྟ་བ་ངན་
པའི་མཚན་མ་སེལ་བ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གདམས་ངག་ནོད་པའི་ཡིད་བྱེད་ཆོས་ཅན། ངོ་
བོ་དང་ལྡན་ཏེ་ཆོས་རྒྱུན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་མཆོག་གི་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་ལས་གདམས་
ངག་ཉན་པའི་ཤེས་རབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྦྱོར་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཆོས་ཅན། ལྔ་ཡོད་དེ། ཏིང་ངེ་

199

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
འཛིན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ལ་ཉེ་བར་རྟོགས་པ། གྲངས་ཉེ་བར་རྟོགས་པ། སྦྱོར་བ་ཉེ་བར་རྟོགས་པ། ཀུན་ཏུ་རྟོགས་པ་སྦྱོར་བ་པ། རྟོག་པ་སྦྱོར་བ་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ནི། མདོ་སྡེ་
ལ་སོགས་པའི་མིང་ཚིག་ཡི་གེ་ལ་རྟོགས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་རྣམས་ཀྱི་ཡི་གེ་ནི་ཚད་ངེས་
ཏེ། དབྱངས་བཅུ་དྲུག་དང་། གསལ་བྱེད་སོ་བཞིར་གྲངས་ངེས། མིང་དང་ཚིག་ནི་གྲངས་མེད་
སྙམ་དུ་དཔྱད་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཆོས་རྣམས་ཀུན་རྟོག་འཁྲུལ་པ་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་

༼༡༡༨༽ ལྟ་བའོ། །བཞི་པ་ནི། མིང་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་འཛིན་དགོས་སྙམ་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་
པའོ། །ལྔ་པ་ལ། བཅུ་གཅིག་སྟེ། གཟུགས་ཞེས་པའི་མིང་གཟུགས་ལ་བློ་བུར་དུ་རྟོགས་པ་དང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་རྟོགས་པ་དང་། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མི་དམིགས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཛིན་པ་རྫས་གཞན་མི་དམིགས།

དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་དབྱིངས་རྟོགས་པ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་མེད་གཉིས་རྟོགས་པ།
རྟོགས་ཚུལ་ལ་ཐེག་དམན་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་རྟོགས་ཚུལ་གཉིས། དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་གསུང་
རབ་ཀྱི་ཆོས་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གཉིས་སོ། །དབང་བསྒྱུར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཆོས་
ཅན། གསུམ་ཡོད་དེ། ཉོན་སྒྲིབ་རྣམ་པར་དག་པ་དང་། ཤེས་སྒྲིབ་རྣམ་པར་དག་པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་སྒྲུབ་པ་ལ་དབང་འབྱོར་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཐེག་དམན་གྱི་ཡིད་བྱེད་
ཆོས་ཅན། རྒྱ་ཆུང་བ་ཡིན་ཏེ། རང་དོན་འབའ་ཞིག་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཡིད་

བྱེད་ཆོས་ཅན། རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ།

མཉམ་གཞག་ཏུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྒོམ་ཚུལ། རྗེས་ཐོབ་ཏུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་ཡིད་ལ་

བྱེད་ཚུལ། དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དེ་
ལ་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ། རྟག་ཏུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་གཟུང་འཛིན་རྫས་གཉིས་དང་བྲལ་བ་ལ་དེ་ལྟར་

200

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།དུ་སྣང་བ་ཀུན་བརྟགས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད། འཁྲུལ་པའི་རྟེན་གང་ཡིན་པ་གཞན་དབང་གི་དེ་ཁོ་ན་

ཉིད་དང་གང་ཟག་གིས་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བརྗོད་ནུས་པ་མ་ཡིན་
ཞིང་སྤྲོས་པ་མེད་པའི་བདག་ཉིད་ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེའི་

ནང་ནས་ཀུན་བརྟགས་དེ་ཤེས་བྱ་གཞན་དབང་འཁྲུལ་པ་དེ་སྤང་བྱ། རང་བཞིན་གྱི་དྲི་མ་མེད་
པར་འདོད་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཡོངས་གྲུབ་དེ་དྲི་མ་ལས་རྣམ་པར་སྦྱང་བར་བྱ་བ་ཡིན་

ཏེ། དེ་རང་བཞིན་༼༡༡༩༽གྱི་ཉོན་མོངས་པས་རྣམ་པར་དག་པར་འདོད། བློ་བུར་གྱི་དྲི་མས་
ཉོན་མོངས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ནམ་མཁའ་དང་གསེར་དང་ཆུ་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་རྡུལ་
དང་། གཡའ་དང་རྙོག་པ་ལས་གྲོལ་ཡང་བློ་བུར་གྱི་རྡུལ་སོགས་དང་བཅས་པ་བཞིན། སོ་
སོའི་སྐྱེ་བོའི་འཇིག་རྟེན་རྣམས་ཆོས་ཅན། རྨོངས་པའི་རྣམ་པ་ཚབས་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་ཏེ། ཡོད་
པ་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་སྤངས་ནས་མེད་པ་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་དུ་མངོན་
པར་ཞེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ། འགྲོ་བ་དག་ན་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་
དེ་ལས་རིགས་གཞན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལ་འགྲོ་བ་འཇིག་རྟེན་ན་མ་ལུས་པའང་དེ་
ལ་ཀུན་ཏུ་རྨོངས་པའི་བློ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། འདི་ཀོ་ཇི་ལྟ་བུ་ནི་དེ་འདྲ་བའི་རྨོངས་པ་ངོ་མཚར་
ཆེ་ཞིང་སྨད་པའི་གནས་སུ་བསྟན་པའོ། །གཉིས་པ་ལ། ཡུལ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ། ཡུལ་ཅན་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ།
འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་སྒྱུ་མའི་དཔེ་བརྒྱད་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པ། དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་

གསུམ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་སོ་སོར་བཤད། སྤྱིར་བསྟན། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་དགོས་པ། དང་པོ་ལ་ཀུན་
བརྟགས་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ། གཞན་དབང་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ། ཡོངས་གྲུབ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ། དང་པོ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ།
དཔེར་ན། སྤྲུལ་གཞི་རྡོ་ཤིང་ལ་སོགས་པ་སྒྱུ་མའི་སྔགས་ཀྱིས་བཏབ་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཡང་དག་

མ་ཡིན་པའི་ཀུན་རྟོག་འཁྲུལ་པ་དེ་ཡང་མ་རིག་པའི་སྔགས་ཀྱིས་བསླད་པར་བརྗོད་དེ། སྒྱུ་མ་

201

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བྱས་པ་ན། རྟ་གླང་དུ་སྣང་བ་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་འཁྲུལ་པའི་དབང་
གིས་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་ནི་ཀུན་བརྟགས་ཡིན་ལ་དེ་འཁྲུལ་སྣང་ཙམ་དུ་ཤེས་
པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཇི་ལྟར་ཏེ་དཔེར་ན་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་དུ་དམིགས་པའི་བློ་དེ་
ནི་ཀུན་རྫོབ་པ་ཡིན་ཏེ། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་ཉིད་དེ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པར་
འདོད་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ་དཔེར་ན། རྡོ་ཤིང་ལ་རྟ་གླང་མེད་པ་དེ་བཞིན། འདིས་གཞན་དབང་

འཁྲུལ་པ་དེ་སྤང་༼༡༢༠༽ བྱར་བསྟན་ཏོ། །གསུམ་པ་ནི། འཁྲུལ་པ་གནས་གཞན་དུ་བསྒྱུར་ན་
ཡང་དག་པ་མིན་པའི་ཀུན་རྟོག་འཁྲུལ་པར་དམིགས་ནུས་ཏེ། སྔགས་རྫས་ཀྱིས་བསླད་པ་དེ་
མེད་ན་སྒྱུ་མ་དེའི་རྒྱུ་རྡོ་ཤིང་གསལ་བར་དམིགས་དགོས་པ་དེ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་

སྟེ་དཔེར་ན། འཇིག་རྟེན་སྒྱུ་རྫས་ཀྱི་མ་འཁྲུལ་བ་སྒྱུ་མ་དེའི་རྒྱུ་རྡོ་ཤིང་ལ་འདོད་དགུར་སྤྱོད་
དགོས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྡོམ་བརྩོན་མ་རིག་བག་ཆགས་ཀྱིས་མ་འཁྲུལ་པ་ཡང་འཁྲུལ་པ་གནས་
གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ཡོངས་གྲུབ་ལ་དགྱེས་དགུར་ལོངས་སྤྱོད་དོ། །འདིས་ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་དྲི་མ་སྦྱང་བྱར་སྟོན་གཉིས་པ་ལ། དཔེ་དང་། དོན། དང་པོ་ནི། སྒྱུ་མའི་རྟ་གླང་ལ་སོགས་པ་སྣང་ཙམ་
དུ་ཡོད། སྣང་བ་ལྟར་མེད་པ་ཉིད་དུ་བརྗོད་དེ། རྡོ་ཤིང་དེ་ལ་རྟ་གླང་དང་དུ་སྣང་བ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་

ཡོད། རྟ་གླང་གི་དངོས་པོར་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་ལྟ་བས་ནའི་ཕྱིར། སྒྱུ་མ་དག་ལ་སོགས་པ་
ལ་སྣང་ཙམ་དུ་ཡོད་པ་དང་། སྣང་བ་ལྟར་མེད་པ་ངོ་བོ་ཁྱད་པར་མེད་པར་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། སྤྲུལ་གཞི་དེ་ལ་ཡོད་པ་རྟ་གླང་དུ་སྣང་བ་དེ་ནི་མེད་པ་མ་ཡིན། མེད་པ་རྟ་གླང་རང་
མཚན་གྱི་དངོས་པོ་དེ་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་
ལ་སྣང་ཙམ་དུ་ཡོད་པ་དང་། སྣང་བ་ལྟར་དུ་མེད་པ་ཉིད་དུ་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། སྒྱུ་མ་
དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་དེ་ལ་གཟུང་འཛིན་རྫས་གཉིས་སུ་སྣང་བ་དེ་ཡོད། གཟུང་འཛིན་རྫས་

202

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
གཉིས་ཀྱི་དངོས་པོར་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་ནི་སྣང་ཙམ་
དུ་ཡོད་པ་དང་། སྣང་བ་ལྟར་དུ་མེད་པ་ངོ་བོ་ཁྱད་པར་མེད་པར་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ།
གཟུགས་དེ་ལ་ཡོད་པ་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་མེད་པ་མ་ཡིན། མེད་པའི་གཟུང་

འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། མཚན་ཉིད་གསུམ་སྒྱུ་མ་ལྟ་

བུར་སྒྲུབ་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་པར་འདོད་དེ། །མཚན་ཉིད་གསུམ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་། སྐུར་
བ་འདེབས་པའི་མཐའ་རྣམས་༼༡༢༡༽དགག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། ཐེག་པ་དམན་པའི་བྱང་
ཆུབ་དུ་འགྲོ་བ་དག་དགག་པར་བྱ་བའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤྱིར་བསྟན་པ་
དང་། སོ་སོར་བཤད་པ། དང་པོ་ནི། རྣམ་རིག་དེ་ལ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་གཟུགས་
ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་པ་དང་། འཁྲུལ་པ་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཤེས་པའི་རྣམ་པར་རིག་པ་
གཉིས་སུ་འདོད་པའི་ཕྱིར། གཅིག་ཤོས་འཛིན་པ་རྫས་གཞན་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། གཟུང་བ་རྫས་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར། སྒྱུ་མའི་གླང་པོ་ཆེའི་གཟུགས་འཛིན་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། གཟུང་
འཛིན་རྫས་གཉིས་སུ་བརྗོད་པས་ཏེ་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ། འཁྲུལ་པའི་དབང་གིས་དེར་སྣང་བའི་

ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་པ་ཡིན་ཏེ་སྒྱུ་མ་དེ་ལ་གཟུང་འཛིན་རྫས་གཉིས་སུ་མེད་པ་གང་
ཞིག །གཟུང་འཛིན་རྫས་གཉིས་པོ་དག་ཏུ་ཉེ་བར་དམིགས་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཀེང་རུས་
ཀྱི་གཟུགས་འཛིན་པའི་བློ་ཆོས་ཅན་གཟུང་འཛིན་རྫས་གཉིས་སུ་བརྗོད་པས་ཏེ་སྣང་བ་ཡིན་

ཏེ། འཁྲུལ་པའི་དབང་གི་དེར་སྣང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འཁྲུལ་པ་ཡིན་ཏེ། ཀེང་རུས་དེ་ལ་
གཟུགས་འཛིན་རྫས་གཉིས་སུ་མེད་པ་གང་ཞིག །གཟུང་འཛིན་རྫས་གཉིས་པོ་དག་ཏུ་ཉེ་བར་
དམིགས་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤང་བྱ་སྒྱུ་མ། གཉེན་པོ་སྒྱུ་མ། གཉེན་པོས་སྤང་
བྱ་སྤོང་བ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ། དང་པོ་ནི། གཞན་དབང་འཁྲུལ་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་གང་ཡིན་པ་དེ་

203

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་མེད་པ་དང་ཡོད་པ་སྒྱུ་མ་དང་འདྲ་སྟེ། ཁྱོད་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་
རྟོག་གི་རང་བཞིན་དུ་ཡོད། ཀུན་བརྟགས་དེ་བཞིན་དུ་མེད། ཁྱོད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་དེ་
གཉིས་ངོ་བོ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། གཉེན་པོའི་ཆོས་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ལ་
སོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། སྒྱུ་མ་དང་འདྲ་བར་བསྟན་ཏེ། བྱིས་པས་བཟུང་བ་དེ་
བཞིན་དུ་མེད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཡོད། མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་
བསྟན་པ་དེ་བཞིན་དུ་མེད་དེ། སྣང་བ་ལྟར་གྱི་མཚན་༼༡༢༢༽ ཉིད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་
པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་དེ་དག་ཆོས་ཅན། སྤང་གཉེན་གྱི་ཚུལ་ལ་ང་རྒྱལ་མངོན་གྱུར་པ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྱུ་མའི་རྒྱལ་པོས་སྒྱུ་མའི་རྒྱལ་པོ་གཞན་ཞིག་ཕམ་པར་བྱེད་པ་ལྟར། སྤང་གཉེན་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། སངས་
རྒྱས་རྣམ་པར་སངས་རྒྱས་པའི་མཆོག་རྣམས་ཀྱིས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་སྡེ་དང་དེ་ལས་འདུས་
བྱས་ཐམས་ཅད་དག་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་གསུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེ་ལྟར་དུ་དཔེ་བརྒྱད་ཀྱི་

སྒོ་ནས་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུ་མཚན་མིག་སོགས་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ཆོས་ཅན། སྒྱུ་མ་དང་མཚུངས་ཏེ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱང་ཡོད་པ་ལྟར་སྣང་བའི་ཕྱིར། གཟུགས་སོགས་
ཕྱི་ཡི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ཆོས་ཅན། རྨི་ལམ་དང་མཚུངས་ཏེ། ལོངས་སྤྱོད་དུ་སྣང་ཡང་སྣང་བ་
ལྟར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཟག་བཅས་ཀྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཆོས་ཅན། སྨིག་རྒྱུ་དང་
མཚུངས་ཏེ། སྐྱེ་བོ་རྣམས་འཁྲུལ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཡང་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ཆོས་ཅན།
གཟུགས་བརྙན་དང་མཚུངས་ཏེ། སྔོན་གྱི་ལས་དཀར་ནག་གི་གཟུགས་བརྙན་དུ་འགྱུར་བ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ཆོས་ཅན། མིག་ཡོར་དང་མཚུངས་ཏེ། ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་
དྲུག་གི་གྲིབ་མ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ནང་དུ་དབང་པོ་གྲུབ་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཕྱི་རྒྱུ་ཡུལ་

204

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

རྣམས་གྲུབ་སྟེ། གདུགས་ཕུབ་པ་ན་གྲིབ་མ་རང་དབང་མེད་པར་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །གསུང་རབ་
ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཆོས་ཅན། བྲག་ཆ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་གང་ཡང་སྣང་བ་ལྟར་དུ་མ་གྲུབ་པའི་

ཕྱིར། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཆོས་ཅན། ཆུ་ཟླའི་གཟུགས་བརྙན་དང་འདྲ་སྟེ། གཟུགས་སྐུ་སྣང་བར་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། བསམ་བཞིན་དུ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་ཆོས་ཅན། སྤྲུལ་པ་དང་འདྲ་བར་ཤེས་པར་
བྱ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་མེད་པར་གཞན་དོན་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་གསུམ་པོ་དཔེ་རེ་རེ་སྦྱོར་ཞེས་
པའི་དོན་ནོ། །གསུམ་པ་ལ། ལྟ་ཡུལ་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་སྒྲུབ། སྤྱོད་ཡུལ་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་

༼༡༢༣༽སྒྲུབ་འབྲས་བུ་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་སྒྲུབ། དང་པོ་ལ། སྤྱིར་བསྟན། སོ་སོར་བཤད། དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་འདུས་ཏེ། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་རྟོག་ཡུལ་

དང་བཅས་པ་དང་། ཡང་དག་པ་ཡང་མ་ཡིན། རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཡང་མ་

ཡིན་པ་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ཡུལ་དང་བཅས་པ་དང་། མི་རྟོག་པ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཡུལ་

དང་བཅས་པ་དང་། ཀུན་རྟོག་མ་ཡིན་མི་རྟོག་པ་ཡང་མ་ཡིན་པ་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ཡུལ་དང་

བཅས་པར་འདུས་པར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤང་བྱ་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་སྒྲུབ། གཉེན་
པོ་རྣམ་རིག་ཙམ་དུ་སྒྲུབ། དང་པོ་ནི། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཆོས་ཅན། མ་རིག་པ་དང་ཉོན་མོངས་པ་

ལྷན་ཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་རྣམ་རྟོག་རབ་ཏུ་འབྱུང་སྟེ། རང་གི་ཁམས་ཀུན་གཞིའི་སྟེང་གི་གཉིས་

སྣང་གི་བག་ཆགས་ལས་དེ་ལྟར་བྱུང་བའི་ཕྱིར། གཟུང་འཛིན་གཉིས་རྗེས་ཐ་དད་རྣམ་པར་
སྤངས་པ་ཡིན་ཏེ། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་དུ་སྣང་བའི་བློ་དེ་འཁྲུལ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་

པ་ནི། དམིགས་པའི་ཁྱད་པར་ཆོས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཐོབ་པས་ཏེ་སྙེད་པའི་གང་ཟག་དེ་ཆོས་

ཅན། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟུང་འཛིན་རྫས་གཉིས་སུ་སྣང་བ་མེད་པ་ལ་འཇུག་སྟེ། རང་གི་སེམས་ཀྱི་

ཆོས་དབྱིངས་རྟོགས་པ་ལ་གནས་པ་དང་ལྡན་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ལྤགས་

205

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པ་ཆུར་བཅུག་པ་ཁེངས་པ་དང་བྲལ་བ་ལྟར་ཞི་གནས་ཀྱི་སེམས་ཉོན་མོངས་པའི་ཁེངས་པ་
དང་བྲལ། མདའ་སྐུག་མེས་བསྲེགས་ན་དྲང་པོར་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ། ལྷག་མཐོང་གིས་ལྟ་བ་

དྲང་པོར་འགྱུར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། སེམས་ནི་ཆོས་ཅན། གཉིས་སུ་སྣང་སྟེ། ཆགས་སོགས་
ཉོན་མོངས་པ་སྣང་། དད་སོགས་རྣམ་བྱང་དུ་སྣང་བར་འདོད་པའི་ཕྱིར། ཉོན་མོངས་པ་
དང་། དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་སྣང་བ་ལྟར་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གོང་དུ་སྒྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར།

སེམས་ནི་ཆོས་ཅན། སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ། ཆགས་སོགས་སུའང་སྣང་། ཞེ་སྡང་
སོགས་སུའང་སྣང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།༼༡༢༤༽ རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཅན་དུ་འཇུག་ཏེ།
དད་པ་དང་བརྩོན་འགྲུས་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་འཇུག་པའི་ཕྱིར། སེམས་དེ་ལ་སྣང་བའི་ཡོད་པ་
དང་། མེད་པ་སྣང་བ་ལྟར་གྱི་ཆོས་སུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གོང་དུ་སྒྲུབ་ཟིན་པ་དེའི་ཕྱིར། གཉིས་

པ་ལ། བསྟན་པ་དང་། བཤད་པ། དང་པོ་ནི། ཡང་དག་པར་བཤད་དོ། །གང་གིས་ན། སངས་
རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས། དགོས་པ་ནི། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་གདགས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ནི། མཚན་
གཞི་གཞི་ལྔ། མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་དང་ནི་མཚོན་པ་རྣལ་འབྱོར་གྱི་ས་དག་གིས་རབ་

ཏུ་དབྱེ་བ་ནི་བཤད། གཉིས་པ་ལ། མཚན་གཞི། མཚན་ཉིད། མཚོན་པ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་
ནི། ཤེས་བྱ་མཚན་གཞི་མདོར་བསྡུས་ན་ལྔར་འདུས་ཏེ། སེམས་ཀྱི་གཞི་དང་ནི། གཟུགས་ཀྱི་

གཞི་དང་ལྟ་བ་དང་བཅས་པ་གང་ཡིན་པ་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་གཞི། དེའི་གནས་སྐབས་འདུ་

བྱེད་ཀྱི་གཞི། མི་འགྱུར་བ་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་གཞི་རྣམས་སུ་འདུས་པའི་ཕྱིར། དེ་རྣམས་ཀྱི་

རབ་དབྱེ་ནི་ཚད་མེད་དོ། །གཙོ་བོ་ནི་མངོན་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། ། གཉིས་པ་ལ། ཀུན་

བརྟགས། གཞན་དབང་། ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །དང་པོ་ནི། ཀུན་བརྟགས་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་ ཇི་ལྟར་ན། འདོགས་བྱེད་བརྗོད་པ་དོན་གྱི་འདུ་

206

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་དང་དེ་ལས་འོངས་པའི་བག་ཆགས་དང་བག་ཆགས་དེ་ལས་ཀྱང་ཕྱི་རོལ་

དོན་དུ་སྣང་བ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྔ་མ་གཉིས་ཀུན་བརྟགས་འདོགས་བྱེད་ཡིན་གྱི་ཀུན་

བརྟགས་དངོས་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དབང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སེལ་བའི་ཡུལ་ཅན་རྟོག་པ་
ལ་སེལ་བར་བཤད་པ་བཞིན། ཀུན་བརྟགས་པ་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་ཏེ། གཟུགས་
ཞེས་པའི་མིང་ཇི་ལྟ་བར་དོན་དུ་སྣང་བ་དང་། དོན་ཇི་ལྟ་བར་མིང་དུ་སྣང་བ་ཡང་དག་པ་མ་

ཡིན་པའི་ཀུན་རྟོག་འཁྲུལ་བའི་སྣང་བ་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་མཚན་འཁྲུལ་པའི་གཞི་བྱེད་

པས་དེ་ལྟར་བཤད་དོ། །གོང་དུ་མིང་ཀུན་བརྟགས་བཤད་པ་གཞུང་འདི་རྣམས་ལ་༼༡༢༥༽བརྟེན་ནས་ཤེས་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། གཞན་གྱི་དབང་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དང་

ལྡན་ཏེ། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་རྟོག་རྣམས་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཟུང་བ་དེ་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་དེ། གནས་སུ་སྣང་བའི་རྣམ་རིག །གཟུགས་

སོགས་དོན་དུ་སྣང་བའི་རྣམ་རིག །མིག་སོགས་ལུས་སུ་སྣང་བའི་རྣམ་རིག་གསུམ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། འཛིན་པ་དེ་ལ་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཡིད། སྒོ་ལྔའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། །
རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་

གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། ཀུན་བརྟགས་པ་ལྟར་དུ་མེད་པ་དང་། གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་དུ་ཡོད་པ་

ཉིད་གང་ཡིན་པ་དང་། ཡོད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་ཀའང་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་
པར་མཉམ་པ་ཉིད་རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་། བློ་བུར་གྱི་དྲི་མ་མ་ཞི་རང་བཞིན་གྱི་དྲི་མ་ཞི་བ་

གནས་སྐབས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་ལ། མཚོན་པ་རྣལ་འབྱོར་ཀྱི་ས་དེ་ལ་ལྔར་ཡོད་དེ། གཞིའི་ས། བསྐྱེད་པའི་ས། མེ་
ལོང་ལྟ་བུའི་ས། སྣང་བའི་ས། རྟེན་གྱི་ས་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་རྣམས་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་

207

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གང་ཞེ་ན། ཆོས་དབྱིངས་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་ཆོས་སྡེ་སྣོད་གསུམ་ལ་དམིགས་པའི་ཐོས་

པའི་ཤེས་རབ་ཆོས་ཅན། །གཞིའི་ས་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། རྣལ་འབྱོར་འགྲུབ་པའི་གཞི་རྟེན་
དུ་གྱུར་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུང་རབ་ལ་དམིགས་ནས་ནི། ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་

བྱེད་པ་བསམ་པའི་ཤེས་རབ་དེ་ཆོས་ཅན། བསྐྱེད་པའི་ས་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། རང་འབྲས་
སྒོམ་བྱུང་གི་རྣལ་འབྱོར་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སེམས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་

གནས་པའི་གནས་ལུགས་དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཆོས་ཅན། མེ་ལོང་ལྟ་
བུའི་ས་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་དོན་སྤྱི་ཤར་བའི་མཁྱེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་

ན་མེ་ལོང་༼༡༢༦༽ ལ་གཟུགས་བརྙན་ཤར་བ་ལྟར་རོ། །གནས་ལུགས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་ཆོས་ཅན། སྣང་བའི་ས་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། དོན་ཡོད་
པ་དང་མེད་པའི་གནས་ལུགས་མངོན་སུམ་གྱིས་གསར་དུ་མཐོང་བའི་མཁྱེན་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ཆོས་ཅན། རྟེན་གྱི་ས་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། མཐར་ཐུག་གི་འགོག་
བདེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་དེ་ཆོས་
ཅན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར་ཏེ། གོང་དུ་སྒྲུབ་ཟིན་དེའི་

ཕྱིར། འཕགས་པའི་རིགས་ཏེ་ཆོས་དབྱིངས་ཤིན་ཏུ་དྲི་མ་མེད་པ་དེ་ཆོས་ཅན། ཉན་རང་དང་མཉམ་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། ཉོན་སྒྲིབ་སྤངས་པའི་ཆ་ནས་དེ་དང་མཉམ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་
ཅན། ཉན་རང་ལས་རྣམ་པ་ལྔས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་ཏེ། བག་ཆགས་སྤངས་པའི་ཁྱད་པར།
ཞིང་དག་པའི་ཁྱད་པར། ཆོས་སྐུ་འགྲུབ་པའི་ཁྱད་པར། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་ལོངས་སྤྱོད་
པའི་ཁྱད་པར་གཉིས། མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དེ་ལས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། དེ་
ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། སྤང་བྱ་འབྲི་བས་འབྲི་བ་མེད་ཅིང་། གཉེན་པོ་འཕེལ་བས་འཕེལ་

208

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་འཛིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། དངོས་དང་། རྣམ་གྲོལ་ཐོབ་པའི་ཐབས་

བཤད་པ། དང་པོ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཆོས་ཅན། གནས་དང་དོན་དང་ལུས་སུ་སྣང་བ་དག་ཟག་བཅས་གནས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་ཀུན་གཞི་གནས་
གཞན་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟག་པ་མེད་པའི་དབྱིངས་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་
དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྟེན་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་གསུམ་ཀའི་འཕགས་

རྒྱུད་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། ས་བཅུ་ལ་གནས་པའི་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་

དང་། ཞིང་དག་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་དང་། འཕྲིན་ལས་དག་དབང་ནི་རྣམ་པ་བཞིས་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ།
ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་དང་། ༼༡༢༧༽འཛིན་པ་སྒོ་ལྔའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། རྣམ་པར་
རྟོག་པ་གནས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་བཞི་པོ་དེ། ས་བརྒྱད་པ་མི་

གཡོ་བ་དང་། ལ་སོགས་པ་དགུ་པ་ལེགས་པའི་བློ་གྲོས་བཅུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་གྱི་ས་གསུམ་ལ་
ནི་རྣམ་པ་བཞིར་བཞག་སྟེ། གཅིག་ས་བརྒྱད་པ་ལ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་དང་། ཞིང་དག་པ་ལ་
དབང་གཉིས་ཐོབ། དེ་ལས་གཞན་དགུ་པ་དང་བཅུ་པ་ལ་ཡེ་ཤེས་དང་ལས་ལ་དབང་རེ་རེ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། བསྟན་པ་དང་། བཤད་པ། དང་པོ་ནི། བློ་ལྡན་རྒྱལ་སྲས་
འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། གང་ཟག་ཏུ་མ་ཟད་ཆོས་དེ་ཡང་བདག་མེད་པར་མཉམ་པར་ཤེས་ཏེ། སྲིད་པ་གསུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཆོས་རྣམས་བདག་མེད་པ་གཉིས་ཀ་རུ་མངོན་སུམ་དུ་རིག་པའི་

ཕྱིར། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་འཛིན་པ་ཙམ་གྱི་བདག་
ཉིད་དུ་རིགས་པའི་སྒོ་ནས་དེ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། སློབ་པའི་མཉམ་གཞག་གི་ངེས་ངོར་འཛིན་
པ་ཙམ་དེ་ཡང་མི་སྣང་སྟེ། མཉམ་པར་གཞིག་པ་དེ་ནས་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་དེ་ལ་ཡིད་རྩེ་
གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མཆོག་ཏུ་མཚན་འཛིན་གྱི་དམིགས་གཏད་དང་བྲལ་

209

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བ་ཡིན་ཏེ། མིང་ཙམ་ཡང་མི་སྣང་བ་དེ་ནས་རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྤང་བྱ་ལས་གྲོལ་བ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། གཉེན་པོ་འཇུག་ཚུལ། སྤང་བྱ་ལྡོག་ཚུལ། དང་པོ་ནི། ཆོས་ཐམས་
ཅད་མིང་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་མཐོང་བར་འགྱུར་བའི་ཐབས་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཚོགས་ཀྱི་
གཞི། གཞི་ཡི་ས་དང་བསྐྱེད་པའི་ས་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེར་མཐོང་བའི་
ཕྱིར། ཐོག་མར་ཆོས་ཐམས་ཅད མིང་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་མཐོང་སྟེ། དེར་མཐོང་ནས་ཕྱིས་

ནས་མིང་ཙམ་པོ་དེ་ཡང་མཉམ་གཞག་ཏུ་མི་མཐོང་ངོ་། །གཉིས་པ་ནི། ནང་དུ་གནས་ལུགས་
ཀྱི་དོན་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་ན་སྤང་བྱ་ལྡོག་པར་འདོད་དེ། སེམས་ནི་མ་རིག་པའི་གནས་

ངན་ལེན་དང་བཅས་ཤིང་། བདག་ཏུ་ལྟ་བའི་ཞགས་པས་ཟིན་པར་༼༡༢༨༽ ནི་འཁོར་བར་
རབ་ཏུ་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་དགོངས་དོན་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཚོལ་
ཚུལ་ལ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་སོགས་སུ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་བཤད། མི་
སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་བཤད། མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་བཤད། དང་པོ་ནི། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ལས། ཆོས་ཐམས་
ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་། མ་སྐྱེས་པ་དང་། མ་འགག་པ་དང་། བཟོད་མ་ནས་ཞི་བ་དང་། རང་
བཞིན་གྱིས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་གསུངས་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ། གཞན་དབང་

དང་། ཡོངས་གྲུབ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་སྙམ་ན། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་
པར་གསུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དངོས་པོ་རྣམས་རང་གི་བདག་ཉིད་ལས་མི་སྐྱེ་བར་རང་
གི་རྐྱེན་ལ་རག་ལས་འགགས་པ་རྣམས་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་བ་མེད། རང་གྲུབ་དུས་ལས་
དུས་གཉིས་པར་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་མི་གནས་བྱིས་པས་གཙང་བདེ་རྟག་བདག་ཏུ་བཟུང་བ་
བཞིན་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་པོ་གསུམ་ནི། འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྐྱེ་

210

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

འཇིག་གནས་གསུམ་དང་སྦྱར་རོ། །དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་འགགས་པ་མེད་པ་དང་། གཟོད་མ་ནས་ཞི་བ་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་གསུངས་པའི་

དགོངས་པ་གྲུབ་སྟེ། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཁྱབ་པ་

ཡོད་དེ། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་སོགས་སྔ་མ་སྔ་མའི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་སོགས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་རྟེན་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་
པར་བཤད་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ། གཞན་དབང་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་སྙམ་ན། བྱང་

ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པར་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་བརྒྱད་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པས་དེ་ལྟར་བཤད་པའི་ཕྱིར་ཆོས་

བརྒྱད་ནི། འཁོར་བའི་ཐོག་༼༡༢༩༽མ་སྐྱེ་བ་མེད། སྔར་སྐྱེས་པ་དེ་ཉིད་རང་གི་བདག་ཉིད་

ལས་སྐྱེ་བ་མེད། སྔོན་མེད་པའི་སེམས་ཅན་གཞན་ཉིད་སྐྱེ་བ་མེད། ཀུན་བརྟགས་རང་བཞིན་
གྱིས་སྐྱེ་བ་མེད། གཞན་དབང་རང་གི་བདག་ཉིད་ལས་སྐྱེ་བ་མེད། ཡོངས་གྲུབ་གནས་འགྱུར་
གྱི་སྐྱེ་བ་མེད། ཟད་པ་ཤེས་པ་ལ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བ་མེད། ཆོས་སྐུ་ལ་ཁྱད་པར་དུ་སྐྱེ་བ་མེད་པའོ། །གསུམ་པ་ལ། མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི། དགོས་
པ། དང་པོ་ནི། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ལས་མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་གསུངས་པ་མི་རིགས་
པར་ཐལ། རིགས་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྙམ་ན། མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་

གཅིག་ཏུ་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་འཕགས་པའི་གང་

ཟག་རྣམས་ཆོས་དབྱིངས་རྒྱུད་ལ་ལྡན་པར་མཚུངས། བདག་མེད་རྟོགས་པར་མཚུངས། བདག་འཛིན་ཅི་རིགས་སྤངས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ཐོབ་པར་མཚུངས། ཐེག་ཆེན་ལས་རིགས་ཐ་དད་

པའི་ཉན་ཐོས་འགའ་ཞིག་ཀྱང་ཐེག་ཆེན་དུ་འཇུག་པར་མཚུངས། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་

211

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་པ་གཉིས་བསམ་པ་ཐང་གཅིག་མཚུངས། སྤྲུལ་པའི་ཉན་ཐོས་ཐེག་ཆེན་དུ་
འཇུག་པར་མཚུངས། ཐེག་པའི་མཐར་ཐུག་པ་ཐེག་ཆེན་གཅིག་པུར་ངེས་པས་དེ་ལྟར་བཤད་
པའི་ཕྱིར། དགོངས་གཞི་དང་པོ་དང་། ཐ་མ་གཉིས་འདིར་བགྲོད་པར་བྱ་བའི་ཐེག་པ་ཡིན་ལ་
ལྷག་མ་ལྔ་འདིས་བགྲོད་པར་བྱ་བའི་ཐེག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཤད་དོ། །བསམ་གཉིས་

ཐོབ་ཕྱིར་ཞེས་པའི་དོན་ནི། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རང་གིས་

བརྙེས་པའི་གོ་འཕང་ལ་དགོད་པར་བྱའོ་སྙམ་པ་དང་། ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་པས་རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པ་ན་བདག་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་དགོངས་པ་རྫོགས་པར་བྱས་སྙམ་པ་གཉིས་

མཚུངས་པའོ། །སྤྲུལ་པའི་ཉན་ཐོས་ནི། མདོ་ལས། ང་ནི་ལན་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་༼༡༣༠༽ རོ། །གཉིས་པ་ལ།

དངོས་དང་། ཞར་བྱུང་། དང་པོ་ནི། རྫོགས་པའི་རྣམས་ཀྱིས་ནི་རིགས་མ་ངེས་པ་རྣམས་ལ་
མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་བཤད་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཉན་ཐོས་རིགས་མ་ངེས་པ་ཁ་
ཅིག་དག་ནི་ཐེག་ཆེན་དུ་ཁ་དྲང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་དག་ཐེག་ཆེན་མ་ངེས་པ་རྫོགས་
བྱང་ལས་མི་ཉམས་པར་བཟུང་བའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། རིགས་མ་ངེས་པའི་

དབྱེ་བ། དེ་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ། ལམ་བགྲོད་ཚུལ། འབྲས་བུ་འགྲུབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་
ནི། ཉན་ཐོས་རིགས་མ་ངེས་པ་དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། ཐེག་པའི་དོན་བདེན་པ་
ཡོངས་སུ་མཐོང་བ་དང་། མ་མཐོང་བ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ཐེག་
པའི་དོན་བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་དང་མ་བྲལ་བ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་
བ་འདི་ནི་བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་མ་མཐོང་བ་ལས་དམན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལས་རྫོགས་བྱང་སྒྲུབ་

212

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པའི་རྟོགས་པ་བུལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ཉན་

ཐོས་དེ་གཉིས་ཆོས་ཅན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པར་གྱུར་པའི་སྐྱེ་བ་ཡང་དག་པར་ལྡན་ཏེ། རང་
གིས་ཐོབ་པའི་འཕགས་ལམ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་དག་ཏུ་བསྒྱུར་ནུས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། དེ་ལས་གཅིག་ནི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ཉན་ཐོས་ནི་ཆོས་ཅན། སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྨོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཅིག་ཤོས་ཕྱིར་མི་

འོང་དང་ལྡན་པའི་ཉན་ཐོས་ཆོས་ཅན་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྤྲུལ་པའི་དབང་གིས་

སྐྱེ་བ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དེ་གཉིས་ཐེག་ཆེན་ལམ་དུ་ཞུགས་པ་པའི་ཐེག་ཆེན་
ཚོགས་ལམ་དེ་ཆོས་ཅན། ཐེག་ཆེན་རིགས་ངེས་པའི་ཐེག་ཆེན་ཚོགས་ལམ་པ་ལས་རྫོགས་
བྱང་སྒྲུབ་པའི་རྟོགས་པ་བུལ་བ་ཡིན་པར་འདོད་དེ། ཡང་དང་ཡང་༼༡༣༡༽ དུ་ནི་རང་གིས་

རང་གི་སེམས་ཀུན་ཏུ་འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བློ་དང་ལྡན་པས་རང་གིས་ཐོབ་པའི་

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བས་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཅུང་ཟད་གཡེལ་བའི་

ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། དོན་བྱས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཉན་ཐོས་སློབ་པ་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། སངས་རྒྱས་མེད་པའི་ཞིང་དུ་སྐྱེས་ནས་སྤྲུལ་པའི་སྐྱེ་བ་དོན་དུ་གཉེར་ཞིང་

བསམ་གཏན་གྱི་དོན་དུ་བརྩོན་ཏེ། ཡུལ་ས་དེར་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཉམས་སུ་
ལེན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ཚོལ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཡན་ལག་ལ། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་

དེ་ཆོས་ཅན། རིག་པའི་གནས་ལྔ་པོ་དེ་ལ་བརྩོན་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རྣམ་མཁྱེན་
ཐོབ་པར་འདོད་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། རིག་པའི་གནས་ལྔ་ལ་

བརྩོན་པར་མ་བྱས་པར་འཕགས་མཆོག་གིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཐོབ་པར་མི་
འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་བས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཚོལ་ཚུལ་ནི། ཕས་ཀྱི་རྒོལ་བ་ཚར་བཅད་པའི་ཕྱིར།

213

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།གཏན་ཚིགས་རིག་པ་དང་། སྒྲ་རིག་པ་ཚོལ། གདུལ་བྱ་གཞན་རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་དུ་བཟོ་
རིག་པ་དང་། གསོ་བ་རིག་པ་ཚོལ། བདག་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་གནས་ཀུན་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་
ནང་རིག་པ་སྡེ་སྣོད་གསུམ་ཚོལ་ལོ། །དེས་ན། ཏན་ཚིགས་རིག་པ་དང་། སྒྲ་རིག་པ་རྟོགས་

ལྡན་སྒྲུབ་པ་ཉམས་ལེན་བྱེད་པ་ལ་མི་དགོས་ཞེས་པ་ནི་བབ་ཆོལ་ཏེ། རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་པར་
བྱེད་པའི་ཐབས་སུ་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདི་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་ནི་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་
པའི་སའི་དངོས་གཞིར་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་བཙལ་ནས་ལེའུ་སོ་སོའི་དོན་ཡིད་ལ་བྱེད་
ཚུལ་ལ། རིགས་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལེའུའི་བར་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ། ཆོས་མོས་ནས་ཐབས་ལྡན་
གྱི་བར་གྱི་ལེའུའི་དོན་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ། ཕྱིན་དྲུག་ནས་མཆོད་རྟེན་ཚད་མེད་ཀྱི་བར་གྱི་

ལེའུའི་དོན་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་ལེའུའི་དོན་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ།
ཡོན་ཏན་གྱི་ལེའུའི་དོན་རྣམས་ཡིད་ལ་༼༡༣༢༽བྱེད་ཚུལ། དང་པོ་ནི། རིགས་ནས་བྱང་
ཆུབ་ཀྱི་བར་གྱི་དོན་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཐོག་མ་ཁོ་ནར་རང་རྒྱུད་ལ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་སད་པར་དམིགས་ནས་ནི་དགའ་བ་སྒོམ་པ་
དང་། དེ་རྗེས་ལ་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་རྟེན་ཐེག་ཆེན་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་

རྗེས་སུ་དྲན་པར་བྱེད། ཕྱིན་དྲུག་ཉམས་སུ་བླངས་པའི་བྱང་ཆུབ་རང་གཞན་གཉིས་ཀས་ཐུན་

མོང་དུ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་དེ་
ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ཇི་ལྟར་མོས་པ་བཞིན་དུ་ཐོབ་སྙམ་པ་དང་། མཐུ་ནི་རྣམ་པ་བཞི་དག་གིས་རང་

གཞན་གྱི་རྒྱུད་སྨིན་པ་ལ་དགའ་བ་དང་། ངེས་པར་མི་སྐྱོ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་

ཕྱོགས་དང་གཉེན་པོ་ལ་སྒྲུབ་པ་རྣམ་པ་བཞི་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཕྱིར། མཐུ་བཞི་ནི། ཕྱིན་དྲུག་
གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤོང་བའི་མཐུ། ཚོགས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པའི་མཐུ། གཞན་ལ་ཕན་པའི་

214

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
མཐུ། ཚེ་ཕྱི་མ་ལ་རྣམ་སྨིན་དང་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་འབྱིན་པའི་མཐུའོ། །སྒྲུབ་པ་བཞི་ནི།

སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སེར་སྣ་སོགས་ཀྱི་སྡིག་པ་བཤགས། གཉེན་པོ་ལ་རྗེས་
སུ་ཡི་རངས། དེའི་ཆོས་བཤད་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། དེ་དག་གི་དགེ་
རྩ་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཆོས་མོས་ནས་ཐབས་ལྡན་གྱི་ལེའུའི་བར་གྱི་དོན་
རྣམས་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཐོག་མར་ཕྱིན་དྲུག་གི་ཆོས་དང་དོན་ལ་རབ་ཏུ་
མོས་ནས་ཡང་དག་པར་ནོད་ཅིང་ཚོལ། རྙེད་ནས་ཆོས་བཤད་པས་གཞན་ལ་སྦྱིན་པར་འདུན། དེའི་རྒྱུར་རང་གིས་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་གོ་ཆ་གྱོན། མ་འོངས་པ་ན་ཡང་ཕྱིན་དྲུག་དང་ཕྲད་པར་

སྨོན་ལམ་འདེབས། ཚེ་འདིར་ཕྱིན་དྲུག་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བའི་གདམས་

པ་རྗེས་དྲན་དང་སྦྱོར། ལུས་ངག་གི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཕྱིན་དྲུག་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་ཟིན་པར་བྱེད་
དོ། །གསུམ་པ་ནི། ཕྱིན་དྲུག་ནས་མཆོད་རྟེན་ཚད་མེད་ཀྱི་བར་གྱི་དོན་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱེད་
ཚུལ་མེད་༼༡༣༣༽པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་དྲུག་ལ་ནི་རེ་རེའི་ནང་དུ་

དྲུག་དྲུག་ཚང་བར་བསྡུས་ནས་བསྒོམས་པས་མཐུ་ཐོབ་པ་དང་། དེའི་སྒོ་ནས་བསྡུ་དངོས་
བཞིའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། དེའི་སྒོ་ནས་དཀོན་མཆོག་
མཆོད་པ་དང་ཕྱིན་དྲུག་སྟོན་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་ལ་ཡང་དག་པར་སྤྲོ་བ་
མཆོག་ཏུ་བྱེད། ཕྱིན་དྲུག་དང་མི་ལྡན་པའི་སེམས་ཅན་ལ་བརྩེ་སོགས་ཚད་མེད་བཞི་སྒོམ་
པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་སྦྱིན་པས་རྙེད་དང་བཀུར་སྟིའི་སྒོ་ནས་མཆོད། ཕར་ཕྱིན་ལྷག་མ་
རྣམས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་མཆོད་དོ། །ཚད་མེད་སྒོམ་ཚུལ་ནི། སྦྱིན་སོགས་དང་ལྡན་པ་ལ་
བྱམས་པ་དང་། དགའ་བ། མི་ལྡན་པ་ལ་སྙིང་རྗེ། གཉིས་ཀ་ལ་བཏང་སྙོམས་སྒོམ་མོ། ། གཉིས་

པ་ནི། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ནས་འཇིག་རྟེན་ཤེས་པའི་བར་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་

215

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཏེ། ཕྱིན་དྲུག་མ་བྱས་པ་དང་། ངན་པར་བྱས་པ་ལ་ངོ་ཚ་ཞིང་ཡུན་རིང་དུ་འགྱོད། བྱས་པ་དང་
ལེགས་པར་བྱས་པའི་ཡུལ་ལ་དགའ་བ་བསྒོམ་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྐྱོ་བ་ལ་དགྲ་བོའི་འདུ་ཤེས་སུ་
བྱེད། བསྟན་བཅོས་ཤེས་པའི་སྒོ་ནས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་གཞན་འགོད། འཇིག་རྟེན་ཤེས་པའི་སྒོ་
ནས་ཕྱིན་དྲུག་གཞན་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བརྗོད་པའི་བློ་གྲོས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། རྟོན་པ་
བཞི་དང་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཕ་
རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་རྫོགས་བྱང་ཐོབ་པའི་རྟེན་མིན་གྱི་དབང་ཕྱུག་རྟག་པ་སོགས་མ་ཡིན་སྙམ་
པ་དང་། ཕྱིན་དྲུག་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་གཉེན་པོ་གཉིས་དག་ལ་སྐྱོན་དང་ནི་ཡོན་ཏན་སོ་
སོར་རིགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཚོགས་གཉིས་ནས་སྨོན་ལམ་གྱི་བར་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱེད་
ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཚོགས་གཉིས་བསགས་པ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ཡི་དགའ་བ་དང་། བྱང་

ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་སྒོ་ནས་དོན་ཆེན་པོ་རྫོགས་བྱང་འགྲུབ་པར་མཐོང་བ་དང་། ཞི་ལྷག་
གཉིས་ཀྱིས་རྣལ་འབྱོར་དུ་བྱེད། ཐབས་མཁས་ཀྱིས་མཚན་མར་མི་༼༡༣༤༽ རྟོག་པ་
དང་། གཟུངས་ཀྱིས་ཕྱིན་དྲུག་སྟོན་པའི་ཆོས་འཛིན། སྨོན་ལམ་གྱིས་ཕྱིན་དྲུག་སྟོན་པའི་རྐྱེན་
དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་ཕྲད་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་གསུམ་
དང་། ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞི་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ལོག་པར་
འཛིན་པ་རྣམ་པ་བདུན་སྤོང་བའི་མཐུ་ནི་ཐོབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལོག་འཛིན་བདུན་ནི། ཀུན་
བརྟགས་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་འཛིན། གཞན་དབང་འཁྲུལ་པ་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་འཛིན།
ཡོངས་གྲུབ་རྣམ་དག་གི་དམིགས་པ་མ་ཡིན་པར་འཛིན། འདུས་བྱས་རྟག །ཟག་བཅས་བདེ།
ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག །མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་མ་ཞི་བར་འཛིན་པའོ། །ལོག་འཛིན་དང་པོ་གསུམ་གྱི་གཉེན་པོར། ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་སྒོམ། ཕྱི་མ་བཞིའི་གཉེན་པོར་ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞི་

216

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
སྒོམ། ལྔ་པ་ནི། ཡོན་ཏན་གྱི་ལེའུའི་དོན་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་ནི་འདི་ལྟར་རྒྱལ་སྲས་
རྣམས་ཀྱིས་མཚར་བ་དང་། ངོ་མཚར་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་རྣམ་པ་བཞི་སྒོམ་སྟེ། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་

པ་དྲུག་ལ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་ཡུན་རིང་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། ལན་དང་རྣམ་སྨིན་ལ་མི་ལྟ་བའི་འདུ་

ཤེས་དང་། ཕྱིན་དྲུག་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། ཡུན་རིང་བ་ཡིན་ན། དེ་ལས་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་པ་ངོ་
མཚར་མི་ཆེ། བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའང་ངོ་མཚར་མི་ཆེ། ལན་དང་རྣམ་པར་
སྨིན་པ་ལ་མི་ལྟ་བ་ངོ་མཚར་མི་ཆེ་སྙམ་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། སེམས་སྙོམ་པ་ནས་སྦྱོར་
བ་འབྲས་བུ་ཡོད་པའི་བར་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱེད་དེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མགོ་སྙོམ་པར་ཕྱིན་

དྲུག་ལ་འཇུག་པར་འདོད། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཕྱིན་དྲུག་གི་སྒོ་ནས་ཕན་འདོགས་པར་མཐོང་བ་
དང་། དེ་ལྟར་ཕན་བཏགས་པའི་ལན་དུ་གཞན་གྱིས་ཕྱིན་དྲུག་གི་ཡོན་ཏན་ལ་ལོངས་སྤྱོད་དུ་
རེ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སའི་མཐར་ཐུག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་མཐར་ཐུག་སེམས་
ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་གསུམ་དུ་སྨོན་པ་དང་། རྒྱུན་དུ་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྦྱོར་བར་འདུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར།
ཡང་དག་པའི་སྦྱོར་བ་ནས་༼༡༣༥༽ངེས་པའི་ས་ལ་གནས་པའི་བར་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱེད་དེ།

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཚུ་རོལ་འཁོར་བའི་མཐའ་ལ་མི་གནས་པར་སེམས་
པ་དང་། ཕྱིན་དྲུག་དེ་དམན་པའི་སེམས་ཅན་ལ་མི་དགའ་དེ་དར་ཞིང་རྒྱས་པའི་སེམས་ཅན་ལ་
རབ་ཏུ་དགའ། ཕྱིན་དྲུག་གི་སྒོམ་པ་བཅོས་མ་ལ་མ་དད། ཡང་དག་པ་ལ་དད་པ་དང་། ཕྱིན་
དྲུག་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་དུ་མི་ལེན་པས་སེམས་ཅན་འདུལ། ཕྱིན་དྲུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
པར་ལུང་བསྟན་པ་དང་། ཕྱིན་དྲུག་ངེས་པའི་ས་ལ་གནས་པ་ལ་དགའ་བ་སྒོམ་པའི་ཕྱིར།

གདོན་མི་ཟ་བར་བྱ་བ། རྟག་པར་བྱ་བ་གཙོར་བྱ་བ་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱེད་དེ། ཕྱི་མའི་ཚེ་ལ་ཡང་
ཕྱིན་དྲུག་ལ་འཇུག་པར་མཐོང་བས་གདོན་མི་ཟ་བར་བྱ། ཕྱིན་དྲུག་ཉམས་ལེན་གྱི་བྱང་སེམས་

217

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
རྣམས་དང་བདག་ཉིད་མཉམ་པར་ལྟ་བས་རྟག་པར་བྱ། མཆོག་གི་ཆོས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་ཞུགས་

པའི་བྱང་སེམས་བདག་ཉིད་མཆོག་ཏུ་ངེས་པར་འཛིན་པས་གཙོར་བྱེད་པ་མཐོང་བའི་ཕྱིར།

ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་དགེ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་འདི་དག་ཆོས་ཅན། དགོས་
པ་ཡོད་དེ། རྟག་ཏུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཁམས་འདི་བརྟས་པས་ཏེ། རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་

ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ་ཆོས་འཚོལ་གྱི་རབ་དབྱེ་སྤྱིར་བསྟན། སྤང་བྱ་རྟོགས་པའི་དབྱེ་བ་བྱེ་བྲག་
ཏུ་བཤད། དང་པོ་ལ། དངོས་དང་། ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚོལ་ཚུལ། དང་པོ་ནི། བརྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་

ཆོས་ཚོལ་ཚུལ་དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་པར་འདོད་དེ། ཚོགས་ལམ་དུ་ཐོས་པའི་ཤེས་རབ་རྒྱས་པའི་སྒོ་ནས་ཚོལ། སྦྱོར་ལམ་ནས་མ་དག་ས་བདུན་གྱི་སྐབས་སུ་ལྷག་པའི་

བསམ་པས་ཏེ། ཆོས་རྒྱུན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོལ། དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་སྐབས་

སུ་ཆེན་པོས་ཏེ། དབང་འབྱོར་བའི་སྒོ་ནས་ཚོལ་བ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་ཚོལ་བ་ནི་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་

དེ་དག་ཏུ་ནི། སྤང་བྱ་མངོན་གྱུར་དང་བཅས་པ་དང་། མ་༼༡༣༦༽ དག་ས་བདུན་གྱི་སྐབས་

སུ་སྤང་བྱ་མངོན་གྱུར་མེད་པ་དང་། དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་དབང་འབྱོར་པ་
རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། ཚོགས་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཆོས་ཀྱི་
སྐུ་མེད་པ་དང་། སྦྱོར་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཆོས་སྐུའི་རྒྱུན་དང་། མ་དག་ས་བདུན་གྱི་སྐབས་སུ་

ཆོས་སྐུ་ཐོབ་པ་དང་། དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཆོས་སྐུའི་རིགས་འདྲ་རྫོགས་པ་རྣམས་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་དེ། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ང་རྒྱལ་མང་བ་
དང་། མ་དག་ས་བདུན་གྱི་སྐབས་སུ་ང་རྒྱལ་ཕྲ་བ་དང་། དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་སྐབས་སུ་ང་

རྒྱལ་མངོན་གྱུར་མེད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་། ཚོལ་ཚུལ་དང་པོ་གསུམ་གྱིས་ཆོས་

218

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱིས་འཇུག་ཚུལ། དེའི་འོག་མ་གསུམ་གྱིས་སྤང་བྱ་མངོན་གྱུར་
སེལ་ཚུལ། དེའི་འོག་མ་བཞིས་དེ་ལྟར་བཙལ་བའི་འབྲས་བུ་འགྲུབ་ཚུལ། དེའི་འོག་མ་གསུམ་
གྱིས་སྤང་བྱའི་ས་བོན་སེལ་ཚུལ་དེ་བསྟན། གཉིས་པ་ནི། བརྟན་པ་བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་

རྒྱུ་ཚོལ་ཚུལ་དེ་ཆོས་ཅན། བཞི་ཡོད་དེ། གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལ་མཚན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་
དང་། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་མིང་གཞིའི་ཕུང་པོ་ལ་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་མེད་པ་དང་། མངོན་
ཤེས་རྣམས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་ཐོབ་པ་དང་། ལྷག་མེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་དགེ་རྩ་་ཟད་མི་ཤེས་པའི་

རྒྱུར་ཚོལ་བ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། །དེ་ཡང་། ཚངས་པས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། དཀོན་པའི་
དོན་གྱིས་ན་རིན་པོ་ཆེའི་འདུ་ཤེས། ཉོན་མོངས་པའི་ནད་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱེད་པས་སྨན་གྱི་འདུ་

ཤེས། ཆུད་མི་ཟ་བའི་དོན་གྱིས་ནོར་གྱི་འདུ་ཤེས། སྡུག་བསྔལ་ཞི་བར་བྱེད་པས་མྱ་ངན་ལས་
འདས་པའི་འདུ་ཤེས་གསུངས་པའི་དོན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། རྒྱལ་བའི་སྲས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ས་ནི་

ཆོས་ཅན། རྣམ་གཡེང་གི་རྟོག་པ་བཅུ་པོ་སྤང་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དབང་དང་ཡོངས་
གྲུབ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པ་ཀུན་བརྟགས་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་དང་། གཟུང་འཛིན་གཉིས་

སྣང་བ་ལྟར་༼༡༣༧༽ཡོད་ཅེས་སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་། གཏན་མེད་ཅེས་སྐུར་བ་འདེབས་པའི་

རྟོག་པ་དང་། ཡོངས་གྲུབ་དང་གཞན་དབང་ཅིག་ཉིད་དང་ངོ་བོ་དུ་མ་ཉིད་གཟུགས་གཟུགས་
ཀྱི་སྐྱེ་འགག་སོགས་གཟུགས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་། གཟུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་

དང་། གཟུགས་ཞེས་པའི་མིང་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དོན་དང་། དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མིང་དུ་མངོན་
པར་ཞེན་པའི་རྟོག་པ་ཡང་དག་པར་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་རྣམས་ཀྱི་མདོ་སྦྱོར་ནི་

འགྲེལ་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །བཞི་པ་ནི། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་ཆོས་ཚོལ་བའི་བློ་གྲོས་
དགེ་བས་དེ་བཞིན་ཉིད་བདེན་པ་གཉིས་དང་བཅས་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་བཙལ་བ་ཆོས་ཅན།

219

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དོན་གཉིས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། རྟག་ཏུ་སྐྱེ་རྒུ་རྣམས་ཀྱི་དབུས་སུ་ཆོས་སྟོན་པ་པོར་
འགྱུར་བ་དང་། རྒྱ་མཚོ་བཞིན་ཤེས་རྒྱུད་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆུས་གང་བར་འགྱུར་བའི་དོན་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། རྐང་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ཐབས་ཀྱི་ཆེ་བ་དང་། ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱིས་གཞན་དོན་གྱི་
ཆེ་བ་དང་། རང་དོན་གྱི་ཆེ་བས་ཏེ་ཆེ་བ་གསུམ་བསྟན། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་
སྡེའི་རྒྱན་ལས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་འཚོལ་བའི་སྐབས་ཏེ་བཅུ་གཉིས་པའི་བཤད་པའོ།། །།

ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པ་ཆོས་བཤད་བསྟན་པ།

༈ གཉིས་པ་སྦྱོར་བས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་འཇུག་ཚུལ་ལ། ཆོས་རྙེད་ནས་གཞན་ལ་སྟོན་ཚུལ། དེའི་རྒྱུར་རང་གི་སྒྲུབ་ཚུལ། དང་པོ་ལ་ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་

བཤད་ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ནི། ཆོས་ཚོལ་གྱི་རྗེས་སུ་ཆོས་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་དེ་རྙེད་ནས་གཞན་ལ་སྟོན་དགོས་སོ་ཞེས་རྟོགས་པའ་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། འདིའི་ཐད་ཀྱི་བྱང་སར་རྒྱས་
པར་མ་བྱུང་ཀྱང་བསླབ་བཏུས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། ཆོས་བཤད་པའི་སྦྱོར་དངོས་རྗེས་གསུམ། དང་པོ་ནི། ས་ཕྱོགས་གཙང་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བར་སེང་གེའི་ཁྲི་བཤམས། ༼༡༣༨༽
དགོངས་པ་མངོན་དུ་བཞག །དཀྱིལ་མོ་དཀྲུང་བཅས། བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པའི་མདོ་ནས་གསུངས་པའི་བདུད་ཚར་གཅོད་པའི་སྔགས་བཟླས་པ་སོགས་བྱ། གཉིས་པ་ནི། བདག་ཉིད་ལ་
སྨན་པའི་འདུ་ཤེས། ཆོས་ལ་སྨན་གྱི་འདུ་ཤེས། ཆོས་ཉན་པ་པོ་ལ་ནད་པའི་འདུ་ཤེས། དེ་

བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འདུ་ཤེས། ཆོས་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་འདུ་ཤེས་

220

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ལྔ་བསྐྱེད་ནས་རིགས་པ་དང་གྲོལ་བའི་ཚིག་གིས་སྨྲ་བར་བྱ། གསུམ་པ་ནི། མཇུག་ཏུ། རྒྱལ་

པོ་དང་། ལྷ་དང་། སྦྱིན་བདག་གི་ཕྱིར་དུ་བསྔོ་བ་བྱ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས་བཤད་མོད།
བསྟན་པ་རྒྱས་པ་སོགས་ཀྱི་བསྔོ་བ་ཡང་བྱ། ཕན་ཡོན་ནི། བསླབ་བཏུས་ལས། ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་
པ་ཟང་ཟིང་མེད། །བསོད་ནམས་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་རུ་འགྱུར། །ཞེས་པ་དང་། དབྱིག་གཉེན་གྱིས་

ཀྱང་། ཆོས་སྦྱིན་ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་པས། །མདོ་སོགས་ཡང་དག་ཇི་བཞིན་སྟོན། །ཞེས་
དང་། དེའི་འགྲེལ་པར། ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་ནི། མདོ་ལ་སོགས་པ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པས་
ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་སྟོན་པའོ། །ཞེས་སོགས་དང་། ཆོས་སྨྲ་བ་པོ་ནི་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་དེས་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་བཤད། དེ་ལ་ཡང་། བཤད་
བྱའི་ཆོས་དེ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་དང་། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པ་གཅིག་དགོས་ཏེ།
མཛོད་འགྲེལ་ལས། གང་དག་ཆོས་ལོག་པར་འཆད་པར་བྱེད་པའམ། སེམས་ཉོན་མོངས་ཅན་རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་དང་། གྲགས་པ་འདོད་པས་འཆད་པ་དེ་དག་ནི་བདག་ཉིད་ཀྱི་བསོད་
ནམས་ཆེན་པོ་ཉམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཕན་ཡོན་རྒྱས་པར་ནི།

བསླབ་བཏུས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ལ། ཆོས་བཤད་པའི་བསམ་སྦྱོར་ཕུན་སུམ་
ཚོགས་པ། བཤད་བྱའི་ཆོས་ངོས་བཟུང་བ། ཆོས་བཤད་ཀྱི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ། དང་པོ་ལ། བརྟན་པ་བློ་ལྡན་རྣམས་ནི་ཆོས་ཅན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བ་སྐྱེ་རྒུ་རྣམས་ལ་
ཕྱིས་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཕན་པར་བྱེད་ཅིང་། ཚོགས་ཆེན་༼༡༣༩༽པོ་རྙེད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་ཤིན་

ཏུ་བཏང་ཡང་ཟད་པ་མེད་ཅིང་། གོང་དུ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བ་ལན་ཅིག་མ་ཡིན་པ་ལན་མང་པོ་
གཏོང་བ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་དགོས་ཏེ་མི་དགོས་པར་ཐལ། རང་གི་སྲོག་དང་ལོངས་སྤྱོད་
ཚེགས་ཆེན་པོས་རྙེད་ཅིང་སྙིང་པོ་མེད་པ་དག་རབ་ཏུ་དགའ་བའི་ཡིད་ཀྱི་སེམས་ཅན་སྡུག་

221

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བསྔལ་ཅན་ལ་སྦྱིན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་རྟག་ཏུ་གཏོང་བའི་ཕྱིར། སྲོག་དང་ལོངས་སྤྱོད་ལས་དམ་
པའི་ཆོས་རྙེད་སླ་བར་གསུངས་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། ལེགས་གསུངས་ཚིགས་བཅད་གཅིག་ཙམ་
ཡང་། །ཁྱོད་ཀྱིས་སྐུ་ཡི་རིན་གྱིས་ཉོས། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་སྙམ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། བསྟན་
པ་གནས་པའི་དུས་སུ་ཆོས་རྙེད་པར་སླ་བ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ཀྱང་ཆོས་ཉན་པ་པོའི་ཐད་དུ་ཡང་ཡང་བྱོན་ནས་ཆོས་སྟོན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དགེ་གཉེན་
བཙུན་པས་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་ལ། བསྟན་པ་དང་། བཤད་པ། དང་པོ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱི་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་རང་གིས་ཇི་ལྟར་གཟིགས་པ་ལྟར་སེམས་ཅན་ལ་བསྟན་ཀྱང་སེམས་
ཅན་གྱིས་གོ་བར་མི་ནུས་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ནི་རང་རྒྱུད་ལ་
མཉམ་གཞག་སོ་སོར་རང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེས་ནས་མངོན་སུམ་དུ་རིག་དགོས་པའི་ཕྱིར།

འོ་ན་ཆོས་ཇི་ལྟར་སྟོན་སྙམ་ན། ཐུགས་རྗེའི་བདག་ཉིད་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཅན། རིགས་
པ་བཞིའི་སྒོ་ནས་ཆོས་བཤད་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། གདུལ་བྱའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཉིད་ཀྱིས་

གཟིགས་པའི་ཆོས་ལ་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་དྲངས་ཏེ་ཉིད་ཀྱི་ཞི་བའི་ཞལ་གྱི་སྒོ་ཆོས་
སྐུ་ལ་འགོད་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་སྐུ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་ཏེ། སྒྲིབ་
གཉིས་རྣམ་པར་དག །སྟོབས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ཆེ། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་དུ་གྱུར། ལྷག་མེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཟད་མི་ཤེས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན།
སྦྲུལ་ཆེན་པོ་ཨ་ཛིར་ཞེས་བྱ་བ་རང་གི་ཁའི་དབུགས་དང་ཆུས་སྲོག་ཆགས་རྣམས་ཐབས་
༼༡༤༠༽མཁས་ཀྱིས་དྲངས་ཏེ་ཟ་བར་བྱེད་པ་བཞིན། གཞུང་གོང་འོག་འདི་དག་ལ་ཚིག་མི་
འདྲ་བ་མང་པོ་བྱུང་ཡང་། དཔེ་དོན་དེ་ལྟར་སྦྱོར་ཤེས་ན་དོན་མི་འཆུག་གོ ། གཉིས་པ་ནི། རྣལ་

འབྱོར་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་སྒོམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་དོན་མེད་མ་ཡིན་ཏེ།

222

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རིག་དགོས་པ་དེ་ལྟ་བས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

བདེ་བར་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་དོན་མེད་མ་ཡིན་ཏེ།

ཐབས་མཁས་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ལ་འགོད་དགོས་པ་དེ་ལྟ་བས་ནའི་ཕྱིར།

རྟགས་དང་པོ་མ་གྲུབ་ན། གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་སྒོམ་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། གལ་ཏེ་
གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། རྟགས་
གཉིས་པ་མ་གྲུབ་ན། བདེ་བར་གཤེགས་པས་ཆོས་བསྟན་པ་དོན་མེད་དུ་ཐལ། གལ་ཏེ་གནས་
ལུགས་ཀྱི་དོན་མ་ཐོས་པར་ཡང་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྒོམ་པའི་དགེ་བ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་བའི་

ཕྱིར།། རྟགས་གཉིས་ཁས་བླངས། གཉིས་པ་ལ་ཆོས་བཤད་ཀྱི་དབྱེ་བ། བཤད་པ། ཕུན་སུམ་
ཚོགས་པར་བསྟན་པ། དང་པོ་ནི། སེམས་དཔའ་མཆོག་གི་ཆོས་སྟོན་པ་ནི་ཆོས་ཅན། དུ་མ་
ཡོད་དེ། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོན། མ་དག་ས་བདུན་གྱི་སྐབས་སུ་
བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས་སྟོན། དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཆོས་
ལ་དབང་འབྱོར་བའི་སྒོ་ནས་སྟོན། གཟུགས་སྐུ་ཤིང་དང་སིལ་སྙན་ལ་སོགས་པའི་གཟུགས་
ནི་ཐམས་ཅད་དང་། ནམ་མཁའ་ལས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་འབྱུང་བ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་

པ་ལ། བརྗོད་བྱེད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། བརྗོད་བྱའི་དོན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དགོས་པ་ཕུན་
སུམ་ཚོགས་པ། དང་པོ་ལ། སྤྱིར་བསྟན་པ་དང་། སོ་སོར་བཤད་པ། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་པ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་ཕུན་༼༡༤༡༽སུམ་
ཚོགས་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་རབ་རྒྱ་ཆེན་པོར་བྱེད། གདུལ་བྱའི་ཐེ་ཚོམ་སྤོང་བ་
དང་། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པས་བཟུང་འོས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བདེན་པ་གཉིས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་
སྟོན་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། སེམས་དཔའི་མཆོག་གིས་ཆོས་སྟོན་པ་ནི་ཆོས་ཅན།

223

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་ཏེ། ཚིག་རྩུབ་པོ་མི་འབྱིན་པས་འཇམ་ཞིང་། བསྟོད་ཀྱང་རྒྱགས་པ་
དང་བྲལ། མི་སྐྱོ་བས་ཏེ་དུབ་པ་མེད། གསལ་ཞིང་དཔེ་མཁྱུད་མི་བྱེད། སྣ་ཚོགས་ཀྱང་མི་ཟློས།
རིགས་པ་དང་མི་འགལ། གོ་བས་ཏེ་ཚིག་དང་ཡི་གེ་གྲགས། ཟང་ཟིང་གི་བསམ་པ་མེད། ཐེག་
པ་གསུམ་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ཚིག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པ། ཡི་གེ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་གི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པ། དང་པོ་

ནི། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་སྟོན་པའི་ཚིག་ནི་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་ཏེ། མི་ཞན་

པས་ཏེ་འཁོར་ཀུན་ལ་ཁྱབ། སྙན་ཅིང་འཇེབས། ཡི་གེ་ལེགས་པར་བཤད། འཇིག་རྟེན་ན་
གྲགས། གདུལ་བྱའི་བློ་དང་ཅི་རིགས་པར་མཐུན། ཟང་ཟིང་གི་བསམ་པ་མེད། རན་ཞིང་མི་སྐྱོ།
ཡངས་ཤིང་གཏུགས་པ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། མདོར་བསྡུས་ན་
སེམས་དཔའ་མཆོག་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་པའི་ཡི་གེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ། མདོར་བསྟན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་དང་། ཐེག་པ་
གསུམ་དང་མཐུན་པ་དང་། སྒྲ་ཉམ་ང་བ་མེད་པས་བདེ་བ་དང་། གྲགས་ཤིང་གོ་བ་དང་། ཅི་
རིགས་པར་གདུ་ལ་བྱའི་བློ་དང་མཐུན་པ་དང་། འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་དང་། གདུལ་
བྱའི་བསམ་པ་དང་མཐུན་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། ཡོན་ཏན་དྲུག་ཅུ་དང་ལྡན་ཚུལ། དང་པོ་ནི། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་ནི་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་
པ་དང་ལྡན་ཏེ། བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཡན་ལག་དྲུག་ཅུའི་དབྱངས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཡན་

ལག་༼༡༤༢༽དྲུག་ཅུ་ནི་སྙན་ཅིང་འཇེབས་པ་ནས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྡན་
པའི་བར་ཏེ་འདིའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལས་རྟོགས་པར་བྱའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་
ལྡན་ཏེ། ངག་ཚིག་ཤིན་ཏུ་རིགས་པ་དང་། མགོ་སྨོས་པས་གོ་བ་རྣམས་ལ་མདོར་བསྟན་པ་

224

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དང་། རྣམ་པར་སྤྲོས་པས་གོ་བ་རྣམས་ལ་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་དང་། གདུལ་བྱའི་ཐེ་ཚོམ་གཅོད་པ་
དང་། ལན་མང་དུ་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་སྟོན་པ་
འདི་ནི་ཆོས་ཅན། འཁོར་གསུམ་གྱི་དྲི་མས་དག་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་གང་གིས་སྟོན། ཇི་ལྟར་སྟོན།
གང་དག་སྟོན་པ་རྣམས་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་
ཟིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། འདི་ནི་ཆོས་ཅན། ཉེས་པ་བརྒྱད་དག་དང་བྲལ་བ་ཉིད་དུ་ཤེས་
པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་འོག་ནས་འཆད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་བཤད་པའི་ཉེས་པ་དེ་ལ་བརྒྱད་ཡོད་དེ།
སྦྱོར་བའི་སྐབས་སུ་ལེ་ལོ་དང་ནི་དངོས་གཞིའི་སྐབས་སུ་གདུལ་བྱས་མི་གོ་བ་དང་། བཤད་
པའི་སྐབས་མི་འབྱེད་པ་དང་། བཤད་བྱའི་དོན་མ་ངེས་པ་དང་། གདུལ་བྱའི་ཐེ་ཚོམ་དག་ནི།

མི་གཅོད་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་བཅད་ཀྱང་དེ་དང་བྲལ་བ་བརྟན་པོར་མི་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་བཤད་
པས་སྐྱོ་བ་དང་། ཆོས་ལ་སེར་སྣ་བྱེད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བརྒྱད་པོ་འདི་དག་ཆོས་
གཏམ་གྱི་ཉེས་པར་འདོད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་བཤད་པ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་བླ་ན་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཉེས་པ་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་མེད་པའི་ཆོས་བཤད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་ཆོས་འདི་ཆོས་ཅན། ཐོག་མ་དང་བར་དང་ཐ་མར་དགེ་བ་ཡིན་ཏེ་ཐོས་པའི་དུས་སུ་
དད་ཅིང་མོས་པ་དང་། བསམ་པའི་དུས་སུ་རབ་ཏུ་དགའ། སྒོམ་པའི་དུས་སུ་བློ་ཤེས་རབ་
འཕེལ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་བཟང་པོ་དང་ལྡན་ཏེ། བདེན་པ་གཉིས་ཕྱིན་

ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཚིག་འབྲུ་བཟང་པོ་དང་ལྡན་ཏེ། གདུལ་བྱས་

གཟུང་སླ་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་༼༡༤༣༽ཅན། མ་འདྲེས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཡོན་ཏན་

བཞི་ཅན་གྱི་ཚངས་སྤྱོད་གཞན་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཁམས་གསུམ་གྱི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སྤོང་བའི་

225

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གཉེན་པོ་རྫོགས་པར་སྟོན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ།

རང་བཞིན་གྱི་དྲི་མས་དག་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོངས་སུ་བྱང་བའི་

ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། བློ་བུར་གྱི་དྲི་མས་དག་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
ཚངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བཞི་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ། མ་འདྲེས་པ་དང་། ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་
དང་། ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། ཡོངས་སུ་བྱང་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ།

ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། དགོངས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། གཉེན་པོ་ལ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ། དང་པོ་ནི། ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། ཉན་ཐོས་གང་ཞིག་ཐེག་ཆེན་དུ་དྲང་བའི་ཆེད་དུ་གཟུགས་
སོགས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་གཞུགས་པ་ལ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་དང་། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་གསུམ་ལ་དགོངས་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གསུངས་
པ་ལྟ་བུ་མཚན་ཉིད་ལ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་དང་། ཉེས་པ་བརྒྱད་འདུལ་བའི་ཆེད་དུ་ཐེག་
མཆོག་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་གཉེན་པོ་ལ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་དང་། བརྗོད་པ་ངན་པ་དོན་བཟང་པོར་འགྲེལ་པ་ལྟ་བུ་བསྒྱུར་བ་ལ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བསྒྱུར་བ་ལ་
ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་ནི་མདོ་ལས། སྙིང་པོ་མེད་ལ་སྙིང་པོར་ཤེས། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལ་ལེགས་
པར་གནས། །ཉོན་མོངས་པས་ནི་རབ་ཉོན་མོངས། །བྱང་ཆུབ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ནི་སྒྲ་ངན་ཡང་དོན་བཟང་སྟེ། སྙིང་པོ་ནི། རྣམ་གཡེང་ཡིན་ལ། རྣམ་
གཡེང་སྤངས་པ་ནི་སྙིང་པོ་མེད་པའོ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་༼༡༤༤༽ པ་ནི་གཙང་བདེ་རྟག་བདག་
ཏུ་འཛིན་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞི་ཡིན་ལ། གཉེན་པོ་བཞི་ལ་གནས་པ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལ་ལེགས་
པར་གནས་པའོ། །ཡུན་རིང་པོར་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་དཀའ་བ་སྤྱད་ན་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་ཅེས་པའི་དོན་

226

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ནོ། །འདི་དག་གི་དོན་རྒྱས་པར་ནི་འབེལ་གཏམ་རྣམ་ངེས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ནི།

དགོངས་པ་ཅན་དེ་ལ་རྣམ་བཞིར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཆོས་སྐུ་མཉམ་པ་ཉིད་ལ་དགོངས་ནས་ང་
ཉིད་དེའི་དུས་སུ་སངས་རྒྱས་རྣམ་གཟིགས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མཉམ་པ་ཉིད་ལ་

དགོངས་པ་དང་། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་གསུམ་ལ་དགོངས་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་
ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དོན་གཞན་ལ་དགོངས་པ་དང་། དེ་བཞིན་བདེ་བ་ཅན་ལ་སྨོན་ལམ་བཏབ་ན་དེ་མ་
ཐག་དེར་སྐྱེ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དུས་གཞན་ལ་དགོངས་པ་དང་། སྦྱིན་པ་ལ་མཆོག་འཛིན་གྱི་གཉེན་
པོར་སྦྱིན་པ་ལ་སྨད་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བསྔགས་པ་ལྟ་བུ་གང་ཟག་གི་ནི་བསམ་པ་ལ་

དགོངས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་མཆོག་གསུངས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ།
སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་བརྒྱད་ཀྱི་གཉེན་པོར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། བརྒྱད་པ་ནི། སངས་
རྒྱས་ལ་བརྙས་པའི་གཉེན་པོར་ང་ཉིད་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་སངས་རྒྱས་རྣམ་གཟིགས་སུ་གྱུར་

ཏོ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་། ཆོས་ལ་བརྙས་པའི་གཉེན་པོར། སངས་རྒྱས་གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་
སྙེད་ལ་བསྙེན་བཀུར་བྱས་ན་གཟོད་ཐེག་ཆེན་གྱི་རྟོགས་པ་སྐྱེའོ་ཞེས་པ་དང་། ལེ་ལོའི་གཉེན་
པོར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཟླ་འོད་དྲི་མེད་ཀྱི་མཚན་སྨོས་པ་ཙམ་གྱིས་རྫོགས་བྱང་དུ་ངེས་
ཞེས་པ་དང་། ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་སྦྱིན་པ་ལ་སྨད་ནས་ཚུལ་
ཁྲིམས་ལ་བསྔགས་པ་དང་། ང་རྒྱལ་གྱི་གཉེན་པོར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བསྔགས་པ་དང་། སྣོད་ལ་འདོད་ཆགས་ལ་སྤྱོད་པའི་གཉེན་པོར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་བསྔགས་པ་བརྗོད་
པ་དང་། ཆོས་སྤངས་པའི་འགྱོད་པའི་གཉེན་པོར་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་༼༡༤༥༽ལ་
གནོད་པ་བྱས་ན་མཐོ་རིས་སུ་འགྲོ་ཞེས་པ་དང་། རིགས་མ་ངེས་པ་རྫོགས་བྱང་ལས་ལྡོག་པའི་

གཉེན་པོར་མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ལ་དགོས་པ་

227

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཡོད་དེ། དེ་ཡིས་ཐེག་ཆེན་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་སྤོང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གང་ཞིག་ཚིག་གམ་དོན་གྱི་གོ་ནས་ཚིགས་བཅད་གཉིས་འཛིན་པ་ལ་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བའི་

སེམས་ཅན་བློ་ལྡན་མཆོག་དེ་ཡིས་ནི་ཆོས་ཅན། ཕན་ཡོན་དང་ལྡན་ཏེ། ཕན་ཡོན་རྣམ་པ་བཅུ་
ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། བཅུ་པོ་གང་ཞེ་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཁམས་ནི་ཟད་པར་བརྟས་པ་སྟེ་
རྒྱས་པ་དང་། འཆི་བའི་ཚེ་ན་རབ་ཏུ་དགའ་བའི་མཆོག་ཐོབ་པ་དང་། རང་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་སྐྱེ་
བ་དང་སྐྱེ་བ་ཀུན་ཏུ་ཚེ་རབས་དྲན་པ་དང་། ཚེ་འདིར་སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་ཕྲད་པ་དང་། དེ་
ལས་ཐེག་པའི་མཆོག་ཐོས་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་དང་། བློ་ཤེས་རབ་གོང་དུ་འཕེལ་བ་དང་བཅས་པ་དང་། གཟུངས་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་ནས་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་མྱུར་
དུ་ཐོབ་པའོ། །ཕྱི་མ་གཉིས་ནི། ཚེ་འདིའི་ཕན་ཡོན་ཡིན་ལ། ལྷག་མ་རྣམས་ནི་ཚེ་ཕྱི་མའི་ཕན་

ཡོན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ལེགས་པར་སྨྲ་བ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་
མཚན་ལྔས་ཆོས་བཤད་པའི་གདུལ་བྱ་སྐྱེ་བའི་ནང་ན་ཉི་མ་བཞིན་དུ་ལྷམ་མེ་ལྷན་ནེ་གནས་
པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་བློ་གྲོས་བཟང་བས་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་
དང་། སྐྱོ་བ་མེད་པས་ཡང་ཡང་དུ་སྟོན་པ་དང་། བརྩེ་བ་ཅན་ཡིན་པས་ཟང་ཟིང་མེད་པ་
དང་། སྟོན་པར་རབ་ཏུ་གྲགས་པས་བཟུང་འོས་པ་དང་། ཆོ་ག་བཟང་པོ་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པས་གདུལ་བྱའི་བློ་དང་འཚམས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་ཆོས་
བཤད་ཀྱི་སྐབས་ཏེ་བཅུ་གསུམ་པའོ།། །།

228

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ལེའུ་བཅུ་བཞི་པ་ཆོས་སྒྲུབ་བསྟན་པ།

༈ གཉིས་པ་དེའི་རྒྱུར་ཆོས་སྒྲུབ་པ་ལ་ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད།
ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ནི། ཆོས་བཤད་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཆོས་སྒྲུབ་བཤད་༼༡༤༦༽པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། གཞན་ལ་ཆོས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འཆད་པ་ལ། དེའི་རྒྱུར་རང་གི་ཆོས་
ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྒྲུབ་དགོས་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་
གཉིས། དང་པོ་ནི། ལེའུ་འདིའི་དོན་ཐམས་ཅད་བསྡུས་ན། རྐྱེན་འཁོར་ལོ་བཞི་དང་ལྡན་པའི་

སྒོ་ནས་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་གིས་བསྡུས་པའི་ཆོས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ལ་མདོ་སྡེ་ཟབ་མོའི་
དགོངས་པ་འཚོལ། འཁོར་བ་ལ་སྐྱོ་བ་འགོག །དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སྐྲག་པ་འགོག །སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་བརྩེ་བར་བྱེད་ཀྱང་ཆགས་པ་འགོག །དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་དང་དེ་
གཉིས་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་དང་དེ་གཉིས་སྒོམ་པར་བྱེད་པ་བཞིར་བྱང་ས་ལས་བསྡུས། དེ་
ལྟར་ཉམས་སུ་བླངས་པའི་གང་ཟག་དེ་ལ། ཚོགས་ལམ་པ། སྦྱོར་ལམ་པ། མཐོང་ལམ་པ། སྒོམ་

ལམ་པ་བཞིར་འདུས་སོ། ། གཉིས་པ་ལ། ཆོས་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་གི་རབ་དབྱེ། ཇི་

ལྟར་སྒྲུབ་ཚུལ། ཆོས་སྒྲུབ་ཀྱི་རབ་དབྱེ། ཆོས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ། དང་པོ་ལ། ཚོགས་ལམ།
སྦྱོར་ལམ། མཐོང་ལམ། སྒོམ་ལམ་དུ་སྒྲུབ་ཚུལ། དང་པོ་ནི། མདོ་ལས། དོན་ཀུན་ཤེས་པ་ཡིན།
མཐུན་པའི་ཆོས་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན། མཐུན་པར་ཞུགས་པ་ཡིན། མཐུན་པའི་ཆོས་ལ་སྤྱོད་པ་

229

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།ཞེས་པའི་མདོའི་དོན་རིམ་པ་ལྟར་བཤད་ན། བློ་ལྡན་བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པ་དེ་ཆོས་ཅན། གཟུང་འཛིན་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་དུ་ཞེན་པ་མངོན་གྱུར་པ་ལས་ལོག་པ་ཉིད་དང་། ཡང་དག་པ་

ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་ལ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞེན་པ་མངོན་གྱུར་གསུམ་སྤོང་ནུས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་
ཟག་དང་ཆོས་དག་ལ་བདག་མེད་རྣམ་པ་གཉིས་ཀུན་ནས་ཤེས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་སེམས་སྦྱོར་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། བཤད་བྱའི་ཆོས་རྣམས་ཀུན་གཟིངས་

དང་འདྲ་བ་ཉིད་དུ་རིགས་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམས་ཀུན་གྱི་གནས་ལུགས་དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་

དངོས་སུ་ཤེས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཤེས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་

རྒྱུ་མཚན་ཡོད་༼༡༤༧༽དེ། ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་སྤོང་བའི་སེམས་དཔའ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། བྱང་སེམས་མཐོང་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། མཐུན་པ་ཡི་ནི་ཆོས་རབ་

ཏུ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་ཤེས་པ་ཡིས་གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་བཞིན་དུ་བདག་མེད་
རྟོགས་པར་བྱས་ནས་ཤེས་པ་དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བའི་དོན་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། དེ་ནས་ས་དང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། བདག་ཉིད་ས་

དང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་སེམས་ཀུན་དང་སྤངས་རྟོགས་མཉམ་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་

རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་བླ་ན་མེད་པ་ཐོབ་པའི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ལ་གནས་པའི་

སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྒོམ་ལམ་སྒོམ་པ་ལ་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བའི་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཀུན་བརྟགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་
པར་ཟད་པར་བྱས་ནས། ཤེས་སྒྲིབ་ལྷག་མ་རྣམས་སྤང་བར་བྱ་བའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཞི་

པ་ནི། ས་དང་པོའི་ལྷག་མ་གཉིས་པ་སོགས་ལ་གནས་པའི་བྱང་སེམས་ཆོས་ཅན། མཐུན་པ་
ཡིས་ནི་ཆོས་སྤྱོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཇི་སྙེད་པ་རྣམ་པར་འཇོག་པ་རྗེས་ཐོབ་དང་། མཉམ་

230

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
གཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྤྱོད་པས་ཏེ་ཟུང་འབྲེལ་དུ་སྒོམ་པའི་སེམས་

དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་བསྟན་པ། འགལ་རྐྱེན་དགག་པ།
དང་པོ་ལ། རྐྱེན་འཁོར་ལོ་བཞི་དང་ལྡན་པར་བྱ་བ་དང་། མདོ་སྡེ་ཟབ་མོའི་དགོངས་པ་འཚོལ་
ཚུལ། དང་པོ་ལ། མཐུན་པའི་ཡུལ་ན་གནས་པ། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ལ་བརྟེན་པ། སྨོན་ལམ་ལེགས་
པར་གདབ་པ། སྔོན་བསོད་ནམས་བསགས་པ། དང་པོ་ནི། བློ་ལྡན་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་གང་
དུ་སྒྲུབ་པ་བྱེད་པའི་ཡུལ་དེ་ཡང་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་ལྔ་དང་ལྡན་པ་ཅིག་དགོས་ཏེ། ཆོས་
གོས་དང་བསོད་སྙོམས་སོགས་ལེགས་པར་ཚེགས་ཆུང་ངུས་རྙེད་པ། གནས་༼༡༤༨༽བཟང་པོ་ཆོམ་རྐུན་པ་སོགས་སྐྱེ་བོ་ངན་པ་མེད་པ། ས་བཟང་པོ་རིམས་ནད་མེད་པ། གྲོགས་
བཟང་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྟ་བ་མཐུན་པ། རྣལ་འབྱོར་བདེ་བའི་ཡོན་ཏན་ཉིན་པར་འདུ་འཛི་
ཉུང་ཞིང་མཚན་མོ་སྒྲ་ཆུང་བ་ཅིག་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་སེམས་འཕགས་པ་
ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ནི་ཆེན་པོ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། སྡེ་སྣོད་མང་དུ་ཐོས་པ་
དང་། བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་དང་། གཞན་ལ་སྨྲ་མཁས་པ་དང་། ཟང་ཟིང་གི་བསམ་

པ་དང་བྲལ་བས་བརྩེ་བ་ཅན་དང་། སྐྱོ་བ་མེད་པས་གཞན་དོན་ལ་སྙོམས་ལས་དང་མི་ལྡན་

པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཡང་དག་པར་སྨོན་ལམ་བཏབ་
པ་ཡིན་པར་བཤད་དེ། དམིགས་པ་བཟང་པོ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་དམིགས་པ་དང་། དེའི་

སྒོ་ནས་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་པ་བཟང་ཐབས་བཟང་པོ་ཞི་ལྷག་དུས་སུ་སྒོམ། ངེས་པར་འབྱུང་
བ་བཟང་པོ་ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་མི་འཛིན། སྦྱོར་བ་བཟང་པོ་བདག་ཉིད། རྟག་སྦྱོར་
དང་གུས་སྦྱོར་རྒྱུན་དུ་རྩོམ་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། སྔོན་ཆོད་བསོད་ནམས་བྱས་

པ་ཉིད་མིན་ཏེ། ཡུལ་གང་དུ་གནས་ཀྱང་དགའ་བ་མང་བ་དང་། དལ་བར་སྐྱེས་པས་ཏེ་སྐྱེས་བུ་

231

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དམ་པ་ལ་བསྟེན་པ་དང་། ལུས་ལ་ནད་མེད་པ་དང་། སེམས་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་
རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི་མདོ་ལས་འདོད་ཆགས་ལས་
མ་གཏོགས་པར་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ང་མི་སྨྲའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་
གང་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཆགས་སོགས་དེ་དག་ལས་མ་གཏོགས་པར་ཆགས་
སོགས་ཀྱི་ངེས་པར་མི་འབྱུང་ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་ཡོད་དེ། ཆགས་སོགས་ཀྱི་
ཆོས་ཉིད་ལ་དམིགས་ནས་སྒོམ་པས་ཆགས་སོགས་སྤོང་བ་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར། དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ།གང་གི་ཕྱིར་ན་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་

སྟོང་༼༡༤༩༽པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་མ་གཏོགས་པར་ཆགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་མེད་པར་
རྟོགས་པ་དེའི་དོན་ཡོད་པ་དེའི་ཕྱིར། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་མ་རིག་པ་དང་བྱང་ཆུབ་ནི་

གཅིག་གོ་ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་བློ་ལྡན་གྱི་འཚོལ་དགོས་པར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་
ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། དེ་ལས་གྲོལ་བའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་

སྟོང་པར་གཅིག་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། གང་གི་ཕྱིར་ན་གཟུང་

འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནི་མ་གཏོགས་པར་འཁོར་འདས་ཀྱི་ཆོས་
མེད་པར་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལས། ཆགས་སོགས་ཀྱིས་ཆགས་སོགས་
ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་
ཕྱིར་ན། ཆགས་སོགས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་འཇུག་པས་ཆགས་སོགས་ལས་
ངེས་པར་འབྱུང་བ་དེའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་འགལ་རྐྱེན་དགག་པ་ལ། གཞན་དོན་ལ་སྐྱོ་བ་
དགག །དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སྐྲག་པ་དགག །སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་དགག །དང་པོ་ནི། རྒྱལ་

སྲས་འཕགས་པས་སེམས་ཅན་གྱི་ཆེད་དུ་དམྱལ་བའི་སྲིད་པར་གནས་པ་ཡིས་སྡུག་བསྔལ་

232

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
མི་བཟད་པས་ཅི་ནས་ཀྱང་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་གནོད་པར་མི་བྱེད་དེ།
བློ་ལྡན་གཞན་དོན་དུ་དམྱལ་བར་དུས་ཀུན་ཏུ་གནས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་དྲི་མ་མེད་ཅིང་

ཡོན་ཏན་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་བར་དུ་གཅོད་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ཞི་

བ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་། སྲིད་པ་འཁོར་བའི་སྐྱོན་མཐོང་བའི་སྒོ་ནས་ཐེག་པ་
དམན་པར་ཞུགས་པའི་རྣམ་རྟོག་གི་དགེ་བ་སྣ་ཚོགས་པས་བློ་ལྡན་གྱི་སྤྱོད་པ་ལ་གནོད་པར་
བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་གཞན་ཐེག་དམན་གྱི་བྱང་ཆུབ་དེ་ཉོན་མོངས་པས་རབ་ཏུ་བསིལ་ཞིང་

བདག་ལ་ཕན་ཅིང་མཐོང་། ཆོས་ལ་བདེ་བར་གནས་ཀྱང་རྫོགས་བྱང་འགྲུབ་པ་ལ་བར་དུ་
གཅོད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་༼༡༥༠༽དད་དུ་དམིགས་པ་

མིན་པར་ཐལ། གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་པའི་ཆོས་མེད་པའི་ཕྱིར། སེམས་ཅན་གྱི་ཆོས་ཉིད་

དེ་བློ་བུར་གྱི་དྲི་མས་དག་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཀུན་ནས་ཉོན་
མོངས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྙམ་ན། ཐལ་བ་དང་པོའི་ཁྱབ་པ་མེད་པར་ཐལ། གཟུགས་སོགས་ཕྱི་
རོལ་གྱི་དོན་དུ་མེད་ཀྱང་དེར་དམིགས་པ་ནི་རྡོ་ཤིང་ལ་སོགས་རྟ་གླང་དུ་མེད་ཀྱང་སྒྱུ་མའི་རྟ་
གླིང་དུ་དམིགས་པ་དང་འདྲ་བའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྲིས་པའི་རི་མོ་ལ་

མཐོ་དམན་མེད་ཀྱང་མཐོ་དམན་དུ་སྣང་བ་དེ་བཞིན་དུ་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་རྟོག་
འཁྲུལ་པ་དེ་ལ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་པོ་རྫས་ཐ་དད་རྟག་ཏུ་མེད་ཀྱང་སྣང་བར་འགྱུར་རོ། །ཐལ་
བ་གཉིས་པའི་ཁྱབ་པ་མེད་པར་ཐལ། སེམས་ཅན་གྱི་ཆོས་ཉིད་དེ་རང་བཞིན་གྱི་དྲི་མས་དག་
ཀྱང་བློ་བུར་གྱི་དྲི་མ་སླར་ཡང་དག་པར་འགྱུར་བ་ནི། ནམ་མཁའི་རང་བཞིན་ལ་རྡུལ་མེད་ཀྱང་
བློ་བུར་གྱི་རྡུལ་ལས་གྲོལ་བ་དང་འདྲ་བར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་
ན། ཆུ་རྙོག་པ་ལས་དང་བ་ནི། དང་བ་དེ་ཉིད་ཆུ་དེ་ལས་སྔར་མེད་པར་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་གྱིས་དེ་

233

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ནི་དེ་ལ་གནས་སྐབས་ཀྱི་དྲི་མ་དང་བྲལ་བར་ཟད་པ་དེ་བཞིན་དུ། རང་གི་སེམས་དྲི་མ་ལས་
གྲོལ་བ་བས་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །སེམས་ཅན་གྱི་སེམས་དེ་ནི་གློ་བུར་གྱི་ཉེས་

པས་མ་རུངས་པར་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ནི་རྟག་ཏུ་རང་བཞིན་གྱིས་འོད་ གསལ་བར་
འདོད་པའི་ཕྱིར། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཡང་། སེམས་
གཞན་འཁྲུལ་པ་ནི་འོད་གསལ་བར་འཇོག་པ་མིན་ཏེ། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་དགོངས་ནས་
དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ལས་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་སེམས་ངོ་བོ་གཞན་མ་
ཡིན་པ་ལ་དགོངས་སོ། །དེས་ན་བོད་ཀྱི་སྤོང་བ་པ་ཁ་ཅིག །སེམས་གསལ་རིག་དྭངས་གསུམ་
ལ་དམིགས་ནས་སྒོམ་པ་སེམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་སྒོམ་པར་འདོད་པ་ཡང་རྣམ་༼༡༥༡༽པར་འཁྱམས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བུ་གཅིག་པ་ལ་ཕས་བྱ་བ་བཞིན་བྱེད་དེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་རྐང་གི་ཁོང་ནས་
བྱམས་པ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ལུས་ངག་ཡིད་
གསུམ་གྱིས་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་དེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བསམ་པའི་སྒོ་ནས་རྟག་ཏུ་
ཕན་པར་འདོད་པའི་ལྟ་བས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ཁྱོད་ལ་སེམས་ཅན་ལ་
ཆགས་པ་སྐྱེས་པའི་ལྟུང་བས་གོས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་སྙིང་རྗེ་འདི་ཞེ་སྡང་དང་རྣམ་པ་
ཀུན་ཏུ་འཛིན་སྟངས་འགལ་བར་འགྱུར་ཙམ་ཡིན་གྱི་སེམས་ཅན་ལ་སྲེད་པའི་དབང་གིས་མི་

འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ཕུག་རོན་ནི་རང་གི་བུ་ལ་མཆོག་ཏུ་བྱམས་པས་རང་
གི་བུ་དེ་ལ་ལུས་ཉེ་བར་འཁྱུད་ནས་འདུག་པ་དེ་འདྲ་བ་དེ་ལ་ཁོང་ཁྲོ་བ་འགལ་བ་ལྟར་བརྩེ་

བཅས་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ལུས་ཅན་གྱི་བུ་ལའང་བྱམས་ཚུལ་དེ་དང་འདྲའོ། །རྒྱལ་སྲས་
འཕགས་པ་དེ་ནི་སེམས་ཅན་ལ་ཁོང་ཁྲོ་བ་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན་སེམས་ཅན་ལ་

234

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
མཆོག་ཏུ་བྱམས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ལ་གནོད་སེམས་བྱེད་པ་འགལ་བ་ཡིན་

ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན་སེམས་ཅན་ལ་གནོད་པ་ཞི་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ལ་གཡོ་

སྒྱུའི་སེམས་བྱེད་པ་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་འབའ་ཞིག་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ལ་འཇིག་པར་བྱེད་པ་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན་

སེམས་ཅན་བདེ་བས་སིམ་པར་བྱེད་པ་དེའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་
ཅན། འཁོར་བའི་དཀའ་སྤྱད་བཟོད་པ་ཡིན་ཏེ། སྨན་བཟང་པོ་ཚ་བ་དང་རྩུབ་པ་ཡང་ནད་པས་བཟོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་འཁོར་བར་གཞན་དོན་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
སེམས་ཅན་གྱི་ལོག་སྒྲུབ་བཟོད་པ་ཡིན་ཏེ། དད་པའི་ལོག་སྒྲུབ་སྨན་པས་བཟོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་

སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དོན་༼༡༥༢༽ སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། ཁྲོ་ཡང་
འབྱུང་པོས་གཟུང་བ་ལ། །སྨན་པ་འཁྲུག་པ་མིན་དེ་ལྟར། །ཐུབ་པ་ཉོན་མོངས་དག་གཟིགས་
ཀྱི། །ཉོན་མོངས་དང་འབྲེལ་གང་ཟག་མིན། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་དོན་གཅིག །དེ་ཆོས་ཅན།
བདག་ཉིད་ཀྱི་སེམས་འདུལ་བ་ཡིན་ཏེ། བྲན་མ་ཐུལ་བ་རྗེ་བོས་ཚར་གཅོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་
བདག་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ནི་གཉེན་པོས་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཚད་གཅོད་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

དེ་ཆོས་ཅན། སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དེ། ཟོང་ལ་ཚོང་པས་ཁེ་སོགས་སྒྲུབ་པ་ཇི་ལྟ་

བ་དེ་བཞིན་དུ་འདོད་པའི་ལོངས་སྤྱོད་དག་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་
ཆོས་ཅན། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དེ་གོས་ལ་བཙོ་བླག་མཁན་གྱིས་དྲི་མ་

སེལ་བ་བཞིན་དུ་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་ལས་ལ་ཚུལ་འཆལ་གྱི་དྲི་མ་སེལ་བ་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བཟོད་པའི་ཕར་ཕྱིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དེ། བུ་གཞོན་པའི་ལོག་སྒྲུབ་ཕས་བཟོད་པ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ལ་ལུས་ ངག་ཡིད་གསུམ་གྱིས་མི་འཚེ་བ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེ་

235

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ཆོས་ཅན། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དེ། མེ་དོན་དུ་གཉེར་བས་གཙུབ་ཤིང་

དྲག་ལ་རྒྱུན་རིང་དུ་གཙུབ་པ་ལྟར་རྟག་པར་ཕྱིན་དྲུག་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བསམ་

གཏན་གྱི་ཕར་ཕྱིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དེ། རྒྱལ་པོའི་ཡིད་བརྟན་པ་རྒྱལ་པོའི་དཀོར་ལ་སྲེད་པ་མི་

སྐྱེ་ཞིང་། ཆུད་མི་ཟ་བར་བྱེད་པ་བཞིན་དུ་ལྷག་པ་སེམས་ཀྱི་བསླབ་པ་མ་རྫོགས་པ་རྫོགས།

རྫོགས་པ་གོང་འཕེལ་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དེ།
སྒྱུ་མ་མཁན་རང་གི་སྤྲུལ་པའི་སྒྱུ་མ་ལ་ཞེན་པ་མེད་པ་ལྟར་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཞེན་མེད་དུ་
ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་དགུ་པོ་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཆོས་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ། གང་དུ་

སྒྲུབ་པའི་རྣམ་གཞག་ཏུ་འདོད་དོ། །བཞི་པ་ནི། སྟོབས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སྒྲུབ་པ། བླ་ན་མེད་
པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་རབ་ཏུ་འགྲོ །གང་ན། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་ན་རྟག༼༡༥༣༽ཏུ་བརྩོན་འགྲུས་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་ཞིང་། རང་གཞན་གཉིས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བ་ལ་རབ་ཏུ་བརྩོན་
པའི་སེམས་དཔའ་དེ་འགྲོ་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ན་ཕྱིན་དྲུག་རིམ་གྱིས་སྒྲུབ་ནས་འགྲོ །ཐབས་གང་
གིས་ན། བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་སྒྲུབ་པ་པོ་གསུམ་དྲི་མ་མེད་པའི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་བློ་མཆོག་

གི་བཟུང་ནས་འགྲོ ། གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་ཆོས་སྒྲུབ་ཀྱི་སྐབས་ཏེ་

བཅུ་བཞི་པའི་བཤད་པའོ།། །།

ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པ་གདམས་ངག་རྗེས་སུ་བསྟན་པ།

༈ གསུམ་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྟོབས་སྐྱེད་པའི་ཐབས་གདམས་པ་དང་རྗེས་བསྟན་ལ། ལེའུའི་

མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། ལེའུ་སྔ་མ་རྣམས་ཀྱི་དོན་བསྡུ་

236

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བ། དང་པོ་ནི། ཆོས་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་གདམས་པ་དང་། རྗེས་བསྟན་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དམ་པའི་ཆོས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། གདམས་པ་དང་རྗེས་བསྟན་ཉན་དགོས་སོ་
ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཆེད་དུ་བྱ་བ་
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཅན་ལ་རྫོགས་བྱང་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་འདོམས་པའི་ངག་དེ། ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་གདམས་ངག་གི་མཚན་ཉིད། ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་གདམས་པ་དང་། རྗེས་བསྟན་གཉིས།

གདམས་པ་ལ་གནང་བ། བཀག་པ། བསྐུལ་བ། ཆད་པས་བཅད་པ། གཟེངས་བསྟོད་པ་ལྔ། རྗེས་བསྟན་ལ། དང་པོ་གདུལ་བྱའི་ཁམས་དང་། བག་ལ་ཉལ་དང་། དབང་པོ་ལ་བརྟག་པ་
གསུམ། དེ་རྟོགས་ནས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཉེན་པོར་མི་སྡུག་པ། ཞེ་སྡང་གི་གཉེན་པོར་བྱམས་
པ། གཏི་མུག་གི་ གཉེན་པོར་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རབ་དབྱེ། ང་རྒྱལ་གྱི་གཉེན་པོར་ཁམས་ཀྱི་དབྱེ་
བ། རྣམ་རྟོག་གི་གཉེན་པོར་དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་སྒོམ་པའི་ཐབས་འདོམས་པ་དང་བརྒྱད་དུ་
བྱང་ས་ལས་བཤད་དོ། །འདོམས་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས། ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་བསླབ་པ་ལ་འདོམས། ལྷག་པ་སེམས་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ། ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ་འདོམས་པ་གསུམ་འདིར་

བཤད་དོ། །འདི་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་༼༡༥༤༽རྒྱས་པ་གཞན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་

ལ། གདམས་ངག་ཉན་པ་པའི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་ངོས་བཟུང་། གདམས་དོན་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་

རིམ་པ། གདམས་ངག་གི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ། མཉན་བྱ་གདམས་ངག་གི་ངོ་བོ་ངོས་བཟུང་བ།
གདམས་ངག་གི་འབྲས་བུ་བསྟན་པ། དང་པོ་ནི། བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། ཐེག་
པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། བསྐལ་པ་གྲངས་
མེད་གསུམ་གྱིས་འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ།
དཔེར་ན། ཆུ་ཡིས་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་གང་བ་བཞིན་དུ་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུད་ཡང་དག་

237

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པར་རྫོགས་པར་བྱས་སོ། །དེ་ཆོས་ཅན། སྦྱོར་ལམ་སྒོམ་པ་ལ་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བའི་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་ཚོགས་གཉིས་བསགས་པས་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྡོམ་པ་གཟོད་མ་ནས་དྲི་
མས་དག་པ་དང་། ལྟ་བ་དྲང་པོར་བྱས་ལེགས་པར་ཤེས་ཤིང་མང་དུ་སེམས་དགེ་བ་སྟེ་སྤང་བྱ་
མངོན་གྱུར་ཅི་རིགས་པ་ལས་གྲོལ་བའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སངས་
རྒྱས་རྣམས་ལས་གདམས་ངག་རྒྱ་ཆེན་པོ་རྙེད་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཚེ་ན་ཆོས་རྒྱུན་
གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་ཡེ་ཤེས་
ཡངས་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་ཚོགས་ལམ་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ། སྦྱོར་ལམ། མཐོང་
ལམ། སྒོམ་ལམ་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ། དེ་ལས་རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་ཚུལ། དང་པོ་ལ། སེམས་དྲུག་གི་

དམིགས་པ་ལ་སེམས་འཛིན་ཚུལ། དེ་ནས་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ། སེམས་མཉམ་པར་འཇོག་
ཚུལ། དེ་དག་གི་འབྲས་བུ། དང་པོ་ནི། གདམས་ངག་ཐོབ་པ་དེ་ནས་དང་པོར་སྡོམ་བརྩོན་བྱང་
སེམས་ཚོགས་ལམ་དེ་ཆོས་ཅན། རྩ་བའི་སྒོ་ནས་སེམས་འཛིན་པར་བྱེད་དེ། མདོ་དང་
དབྱངས་ཀྱིས་བསྙད་པའི་སྡེ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་གཟུང་འཛིན་རྫས་གཉིས་སུ་མེད་པའི་དོན་
རབ་ཏུ་འབྱེད་པར་བྱེད་པའི་མདོ་སོགས་ཀྱི་མིང་ཙམ་ལ་སེམས་འཇོག་པའི་ཕྱིར། དེ་ནས་དེ་
༼༡༥༥༽ནི་ཆོས་ཅན། རྗེས་སུ་དཔྱོད་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་འཛིན་ཏེ། རིམ་པ་བཞིན་དུ་མདོ་
སོགས་ཀྱི་ཚིག་གི་རབ་བྱེད་ལ་སྤྱོད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པར་དཔྱད་པའི་

སྒོ་ནས་སེམས་འཛིན་ཏེ། སྡེ་སྣོད་སོ་སོའི་ནང་ནས་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ལ་
སོགས་པའི་དོན་ཡང་རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་ཕྱིར། འདི་ལ་སྤྱོད་ཚུལ་བཞི་སྟེ། གཟུགས་ནི་

གཟུགས་ཅན་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་ཚོར་བ་ནི་དྲུག་གོ་ཞེས་སྨྲ་བ་དང་། དེ་ལ་སྒྲོ་སྐུར་སེལ་བ་
འཇལ་བ་དང་། དེའི་དོན་ཚད་མས་རྟོགས་པ་དང་། དེའི་དོན་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་ལྟ་བ་སོ་སོར་རྟོག་

238

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

པའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ངེས་པར་འཛིན་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་འཛིན་ཏེ། རྗེས་སུ་དཔྱོད་པ་དང་རྣམ་

པར་དཔྱོད་པའི་དོན་དེ་དག་ནི་ངེས་པར་བཟུང་ནས་སེམས་འཛིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།

སྡོམ་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་འཛིན་པར་བྱེད་དེ། དཔྱད་པའི་དོན་རྣམས་རྩ་བའི་ཆོས་ལ་ཀུན་ནས་

སྡོམ་སྟེ་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ནས་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སྨོན་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་འཛིན་

པར་བྱེད་དེ། རྟོགས་པར་བྱ་བའི་དོན་དེ་ནི་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་སྨོན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་སེམས་བཟུང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་དེ་ལ་བཅུ་གཅིག་ཡོད་དེ། རྟེན་གྱི་

སྒོ་ནས་ཡིད་ཀྱི་བརྗོད་པས་རྒྱུན་ཆགས་སུ་རྩལ་བར་བྱ་བ་རྟོག་དཔྱོད་དང་བཅས་པའི་ཡིད་

བྱེད་དཔྱོད་པ་ཙམ་གྱིས་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱ་བ། རྟོག་པ་མེད་ཅིང་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པའི་

ཡིད་བྱེད། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རྟོག་དཔྱོད་ཀྱི་བརྗོད་པ་མེད་པར་རོ་གཅིག་པས་དཔྱད་པར་བྱ་བ་

གསུམ་ཞི་གནས་ལྷག་མཐོང་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བ། རབ་ཏུ་འཛིན་པའི་རྒྱུ་མཚན། བཏང་སྙོམས་ཀྱི་

རྒྱུ་མཚན། རྟག་སྦྱོར་དང་གུས་སྦྱོར་གྱི་ཡིད་བྱེད་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞི་གནས་ཀྱི་ལམ་

འདི་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་མིང་ལ་སེམས་སྡོམ་ནས་

འཛིན་པའི་ཡིད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷག་མཐོང་གི་ལམ་ནི་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། སྡོམ་

པ་དེའི་དོན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་པར་དཔྱོད་༼༡༥༦༽པར་བྱེད་པའི་ཡིད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ལམ་ནི་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། ཞི་ལྷག་སྡོམ་པའི་ཡིད་བྱེད་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། རབ་ཏུ་འཛིན་པའི་ཡིད་བྱེད་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། དང་བར་འགྱུར་བའི་ཡིད་བྱེད་
ཀྱིས་སེམས་ནི་གཟེངས་བསྟོད་ནས་རབ་ཏུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། ཞི་གནས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཆོས་
ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། སྐྱོ་བར་འགྱུར་བའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་སེམས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་རྒོད་པ་ཡང་ཞི་

བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཏང་སྙོམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། དེ་ནས་དམིགས་

239

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པ་དེ་ལ་ནི། སེམས་སྙོམས་པར་གྱུར་པ་ན་བཏང་སྙོམས་སུ་འཇོག་པའི་ཕྱིར། བརྟག་པར་བྱ་

བའི་ཡིད་བྱེད་ནི་བརྩོན་འགྲུས་རྒྱུན་རིང་བ་གུས་པར་བྱ་བའི་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་བརྩོན་འགྲུས་དྲག་
པོ་ལ་ཟེར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། དམིགས་པ་ལ་སེམས་
འཇོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དམིགས་པ་ལ་ནི་སེམས་གཏད་ནས་སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་འཇོག་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་རྒྱུན་དུ་འཇོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དམིགས་པ་ལ་སེམས་
གཏད་པ་དེའི་རྒྱུན་རྣམ་པར་མི་གཡེང་བ་འཇོག་པའི་ཕྱིར། འདིའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པར། ཀུན་ཏུ་
སེམས་པར་བྱེད་ཅེས་བཤད་དོ། །དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་བླན་ཏེ་འཇོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ།
རྣམ་གཡེང་བྱུང་ན་མྱུར་དུ་རྟོགས་པར་བྱས་ནས་དམིགས་པ་དེ་ལ་སླར་ཡང་སེམས་བླན་ཏེ་
འཇོག་པའི་ཕྱིར། འགྲེལ་པར་ངེས་པར་འཇོག་པ་ཞེས་འབྱུང་། བློ་ལྡན་བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཉེ་བར་འཇོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ།གོང་ནས་གོང་དུ་ཡང་སེམས་ནི་

ནང་དུ་དམིགས་པ་ལ་བསྡུ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་འདུལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་

ཏེ། དེ་ནས་སྦྱོར་བའི་དུས་སུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བའི་སྒོ་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་
སེམས་འདུལ་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཞི་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་གཡེང་གི་ཉེས་པ་
མཐོང་བའི་སྒོ་ནས་རྣམ་གཡེང་དེ་ལ་མི་དགའ་ཞིང་། དེ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་༼༡༥༧༽
ཆོས་ཅན། སེམས་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། བརྣབ་སེམས་དང་ཡིད་མི་བདེ་ལ་སོགས་
པ་ལངས་པ་ན་གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། འགྲེལ་པར་རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་

བྱེད་པ་ཞེས་བཤད་དོ། །སྡོམ་བརྩོན་བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། སེམས་རྩེ་གཅིག་

ཏུ་འཇོག་པར་བྱེད་དེ། སེམས་ལ་འབད་བརྩོན་གྱི་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་དང་བཅས་པའི་སྒོ་
ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་རང་གི་ངང་གིས་འབྱུང་བ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། འདི་ལ་འགྲེལ་པར་རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་

240

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བྱེད་པ་ཞེས་བཤད་དོ། །དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་མཉམ་པར་འཇོག་པར་བྱེད་དེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་
ལ་སྒོམ་པས་འབད་བརྩོན་གྱི་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པར་སེམས་གནས་པ་ཐོབ་པའི་
ཕྱིར། སེམས་གནས་དགུ་མཐར་ཕྱིན་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་། ལུས་སེམས་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་
འདྲེན་མ་ནུས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་འདོད་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་དང་། ཤིན་སྦྱངས་འདྲེན་ནུས་
པ་ནས་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྡོགས་ཀྱི་མགོ་རྩོམ་པར་ཉན་ས་ལས་བཤད་དོ། །
སེམས་གནས་དགུ་སྟོབས་བཞིས་སྦྱོང་ཚུལ་སོགས་རྒྱས་པར་ནི་ཉན་ས་ལས་བཤད་དོ། །བཞི་པ་ལ། བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་ཐོབ་པའི་ཕན་ཡོན། ཞི་ལྷག་གི་ཕན་ཡོན་ལྔ་ཐོབ་
པའི་ཚུལ། དང་པོ་ནི། སེམས་གནས་དགུ་མཐར་ཕྱིན་པ་དེ་ནས་བྱང་སེམས་དེ་ཆོས་ཅན།
ཕན་ཡོན་དང་ལྡན་ཏེ། དེའི་དབང་གིས་དེའི་ལུས་དང་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པའི་བདེ་བ་ཆེན་
པོ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། མཚན་ཉིད་རབ་ཏུ་རིག་པས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་བཅས་ཏེ་
གནས་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཡིད་བྱེད་དེ་ཡིས་ནི་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་འཕེལ་
བར་བྱས་ནས་འཕེལ་བ་རིང་དུ་འགྲོ་བ་ཡི་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིའི་གནས་པ་དེ་ཐོབ་
པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མངོན་ཤེས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་བྱང་སེམས་དེ་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་གནས་
ལས་སུ་རུང་བའི་མཆོག་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་ཐོབ་པའི་མངོན་ཤེས། མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ།༼༡༥༨༽ དེའི་སྒོ་ནས་སངས་རྒྱས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་
མཆད་པ་འབུལ་བ་དང་ཆོས་ཉན་པའི་ཕྱིར་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྣམས་སུ་འགྲོ་བའི་དོན་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་སེམས་འདི་ནི། བསམ་གཏན་གྱི་

སེམས་ལས་རུང་གི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། སངས་རྒྱས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་བསྐལ་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པར་སྔར་བསྙེན་བཀུར་བྱས། ད་ལྟ་ཡང་བསྙེན་བཀུར་བྱེད་བཞིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

241

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གཉིས་པ་ནི། སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་དག་པའི་སྣོད་བླ་ན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རུང་གི་བྱང་
སེམས་འདི་ཆོས་ཅན། དེ་ནས་ས་དེ་དག་གི་སྔ་རོལ་དུ་ཕན་ཡོན་ལྔ་ནི་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་
ལྟར་འོག་ནས་འཆད་པ་དེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པོ་གང་ཞེ་ན། བློ་ལྡན་བྱང་སེམས་ཚོགས་
ལམ་པ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་རྟག་ཏུ་ཆོས་སྐུའི་རྒྱུ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་བྱེད། ལུས་དང་སེམས་ལ་གནས་ངན་ལེན་པ་ཀུན་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་ཟད་པར་འགྱུར་བ་དང་། ལུས་དང་
སེམས་ནི་ཀུན་ཏུ་ཡང་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པའི་བདེ་བས་གང་བར་འགྱུར་བ་དང་། མདོ་སོགས་ཀྱི་
ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱ་ཡོངས་སུ་ཆད་པ་མེད་པ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་ཞི་

གནས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་གསུམ་དེ་ཡང་། ཆུས་གོས་ཀྱི་དྲི་མ་སེལ་བ་ལྟར་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཆུས་

ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་སེལ་ཞེས་དགེ་བསྙེན་བཙུན་པས་བཤད་དོ། །ཡང་དག་པའི་
རྒྱུ་མཚན། མ་རྟོགས་པར་ཡང་། ལུས་ལ་སྲིན་འབུ་འཛག་པ་དང་། ལུས་མི་གཙང་བར་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ས་བཅུ་པ་ལ་ཆོས་སྐུའི་རྒྱུ་རབ་ཏུ་རྫོགས་པ་དང་། སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་སྒྲིབ་པས་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་བ་ལྷག་མཐོང་གི་ཕན་ཡོན་གཉིས། གཉིས་

པ་ལ། སོ་སོར་བཤད་པ་དང་། དོན་བསྡུ་བ། དང་པོ་ནི། ཚོགས་ལམ་རྫོགས་པ་དེ་ནས་གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་འདྲ་བར་གྱུར་པ་ཡིས་དྲོད་ལ་གནས་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་
ཆོས་ཅན། དམིགས་རྣམ་གཉིས་དང་ལྡན་ཏེ། ཡིད་ཀྱི་བརྗོད་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་པར་ཕྱི་

༼༡༥༩༽རོལ་གྱི་དོན་ཀུན་རབ་ཏུ་མི་མཐོང་བའི་མཁྱེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩེ་མོ་ལ་གནས་
པའི་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཅན། བརྩོན་འགྲུས་བརྟན་པ་ཀུན་ཏུ་རྩོམ་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད། དེ་ཁོ་
ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་འཕེལ་བར་བྱ་བའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཟོད་པ་ལ་གནས་
པའི་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་འཕེལ་ནས་ནི། ཁམས་གསུམ་པོ་སེམས་ཙམ་

242

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

གྱི་བདག་ཉིད་ལ་སེམས་གནས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནས་དོན་དུ་སྣང་བ་ནི་སེམས་ཀྱི་

བདག་ཉིད་དུ་རབ་ཏུ་སྣང་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། བཟོད་པ་ཐོབ་པ་དེའི་ཚེ་དེ་འདྲ་བའི་བྱང་
སེམས་ཆོས་ཅན། སྤངས་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། གཟུང་བའི་རྣམ་པར་གཡེང་བས་ཏེ་རྟོག་
པ་མངོན་གྱུར་བ་རྣམས་སྤང་བར་འགྱུར། འཛིན་པའི་རྣམ་པར་གཡེང་པས་ཏེ་འཛིན་རྟོག་
མངོན་གྱུར་འབའ་ཞིག་ལྷག་མར་ལུས་པའི་ཕྱིར། བཟོད་པ་རྫོགས་པ་དེའི་ཚེ་མཐོང་ལམ་ཐོབ་

པ་ལ་བར་ཆད་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མྱུར་དུ་རེག་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་འདི་ལྟར་ཆོས་མཆོག་དེའི་མཇུག་ ཐོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་གཡེང་བས་ཏེ། རྟོག་པ་མངོན་
གྱུར་པ་རྣམས་ཀྱང་སྤོང་ནུས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བཞི་པོ་འདི་དག་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་དྲོ་
བར་གྱུར་པ་དང་། རྩེ་མོ་དང་། བཟོད་པ་དང་། ཆོས་མཆོག་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །གསུམ་པ་མཐོང་ལམ་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་ལ། ཤེས་རབ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཁྱད་པར། མཉམ་པ་ཉིད་

རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར། ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པའི་ཁྱད་པར། དམིགས་པ་རྣམ་པར་དག་པའི་

ཁྱད་པར། ཡོན་ཏན་ཐོབ་པའི་ཁྱད་པར། རྨད་དུ་བྱུང་བའི་ཁྱད་པར། དང་པོ་ནི། སྦྱོར་ལམ་
རྫོགས་པ་དེ་ནས་བྱང་སེམས་མཐོང་ལམ་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཤེས་རབ་ཁྱད་པར་ཅན་དང་ལྡན་
ཏེ། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་བླ་ན་མེད་པ་མཐོང་སྤང་ཤེས་སྒྲིབ་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་
པ་མེད་ཅིང་མཐོང་སྤང་ཉོན་མོངས་པའི་དྲི་མ་མེད་པ། གཟུང་འཛིན་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་དང་

བྲལ་བ་རབ་༼༡༦༠༽ ཏུ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་འདི་ཆོས་ཅན། འཕགས་
པའི་ས་ནི་དང་པོ་ཡིན་པར་འདོད་དེ། མཐོང་སྤང་གནས་ཡོངས་སུ་གྱུར་པའི་བདེན་པ་མངོན་
རྟོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་ཆོས་ཅན། རྫོགས་པའི་དུས་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བསྐལ་པ་དཔག་
མེད་དེ། གྲངས་མེད་གཉིས་ཀྱིས་སྒྲིབ་པས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་

243

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པ་ནི། བྱང་སེམས་མཐོང་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་མཉམ་

པ་ཉིད་ལྔ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པར་མཉམ་པ་
ཉིད་གསར་དུ་རབ་ཏུ་རྟོགས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཉམ་པ་ཉིད་ལྔ་ནི། བདག་

དང་སེམས་ཅན་རྣམས་མཚུངས་པའི་སེམས་ཐོབ་པ། འཁོར་བའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྡུག་
བསྔལ་བར་མཚུངས་པ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་གང་གི་བདེ་བར་རྟོགས་པ་དང་། སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་བྱ་དགོས་པར་རྟོགས་པ་དང་། གཞན་དོན་སྒྲུབ་པའི་ལན་ལ་མི་རེ་བ་ལ་

སེམས་སྙོམས་པ་དང་། རྒྱལ་སྲས་ས་དང་པོ་བ་གཞན་རྣམས་དང་བདག་ཉིད་སྤངས་རྟོགས་
འདྲ་བར་རྟོགས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། བྱང་སེམས་མཐོང་ལམ་པ་དེས་ནི་ཆོས་ཅན། རྗེས་ཐོབ་
ཀྱི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པ་དང་ལྡན་ཏེ། ཁམས་གསུམ་དུ་གཏོགས་པའི་འདུས་བྱས་རྣམས་
ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་རྟོག་འཁྲུལ་པའི་རང་བཞིན་དུ་ཡེ་ཤེས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་
གཟུང་འཛིན་རྫས་གཉིས་སུ་མེད་པའི་དོན་མཐོང་བའི་མཉམ་གཞག་གིས་དྲངས་པའི་རྗེས་
ཐོབ་ཀྱིས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། འདི་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ལ། དགེ་བསྙེན་གྱིས་བཤད་དོ། །ས་དང་པོ་
ཐོབ་པ་དེའི་ཚེ་བྱང་སེམས་ས་དང་པོ་བ་དེ་ཆོས་ཅན། མཐོང་བའི་ལམ་ཐོབ་པ་ཞེས་ནི་ངེས་

པར་བརྗོད་ནུས་ཏེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུང་འཛིན་རྫས་ཐ་དད་དེ་དག་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཆོས་ཉིད་ནི་

མཐོང་བས་སྤང་བྱ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ལ་གནས་པའི་སེམས་

དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། ༼༡༦༢༽ པ་ལ་བདག་ལ་ལན་མི་རེ་བ་ཇི་ལྟར་གཞན་དོན་
ཀུན་བྱེད་པའི་ལན་ལ་རེ་བ་མེད་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་
འདྲ། གྲོལ་བ་མཆོག་མཐོང་སྤང་ལས་སེམས་གྲོལ་ཡང་གཞན་དོན་གྱིས་འཆིང་བ་མི་ཟད་པས་
ཡུན་ཡང་རིང་པོར་བཅིངས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ཟད་པའི་མཐར་ཐུག་པ་

244

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

མ་མཐོང་ཡང་སྡུག་བསྔལ་སེལ་བའི་ཐབས་ལ་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བ་མཉམ་པ་ཉིད་དང་། སེམས་ཅན་
ཚད་མེད་པའི་དོན་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་ཆོས་ཅན། བསྒྲུབ་བྱ་
འདྲ། འཇིག་རྟེན་འདི་ན་གཅིག་ཏུ་རང་གི་སྡུག་བསྔལ་ཁུར་མི་ནུས་ན་འཇིག་རྟེན་ཇི་སྲིད་
གནས་ཀྱི་བར་དུ་གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་སྡོམ་ནས་ཁུར་བ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་དགོས་ཏེ། མི་

དགོས་ལ་བྱང་སེམས་འདི་ནི་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་བྱང་སེམས་
འདིས་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་གནས་ཀྱི་བར་དུ་གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཁུར་རོ། །རྒྱལ་
སྲས་མཐོང་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། སྲིད་པ་དག་ན་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་བདེ་
བ་དང་ལྡན་པ་ལ་དགའ་བ་དང་། བྱམས་པ་གང་ཡིན་པ་ལ་སྦྱོར་བ་དང་། གཞན་དོན་སྒྲུབ་པ་ལ་
མི་སྐྱོ་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་དེ་ལྟའང་མ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་བདག་དང་མཚུངས་པར་རྟོགས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི།

མཐོང་ལམ་རྫོགས་པ་དེ་ནས་ས་དང་པོའི་ལྷག་མར་གྱུར་པའི་སྒོམ་པའི་ལམ་ལ་གནས་པའི་

བྱང་སེམས་འདི་ཆོས་ཅན། གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་སྒོམ་པ་ལ་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་
དེ། དང་རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པ་གཉིས་པོ་དེ་དག་ཟུང་འབྲེལ་དུ་སྒོམ་པའི་དོན་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། དེས་མཉམ་གཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་སྒོམ་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ།
རང་རྒྱུད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སྦྱོང་བར་བྱེད་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེས་གཞན་
གྱི་ཤེས་རབ་ཇི་སྙེད་པ་རྣམ་པར་༼༡༦༣༽འཇོག་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་སྒོམ་པ་ཆོས་ཅན།
དགོས་པ་ཡོད་དེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྒོམ་
པའི་ལམ་ཆོས་ཅན། ཚར་ཕྱིན་པའི་དུས་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་གཉིས་ཀྱིས་

རྫོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། སྒོམ་ལམ་ཐ་མ་ཐོབ་པའི་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་

245

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གཉིས་དང་ལྡན་ཏེ། སངས་རྒྱས་རྣམས་ལས་འོད་ཟེར་ཆེན་པོའི་དབང་བསྐུར་བ་ཐོབ་པ་དང་། རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་མཚན་འཛིན་གྱི་རྟོག་པས་མི་ཤིགས་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་
ནི། ལམ་བཞི་མཐར་ཕྱིན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་སྟོབས་
སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བླ་ན་མེད་པ་དང་ལྡན་པ་ཐོབ་བོ། །རྣམ་མཁྱེན་ཆོས་ཅན་དོན་གཉིས་ཀྱི་

ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། རང་དོན་སྒྲིབ་གཉིས་གནས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་མཐར་ཐུག་པ། སྒྲིབ་པ་ཀུན་གྱི་དྲི་མ་མེད་པ་དང་། གང་ལ་གནས་ནས་སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་སྟོན་པའི་ཕན་བདེ་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པའི་གདམས་ངག་ཉན་པ་དེ་ཇི་ལྟ་བུར་ན་དོན་ཆེན་
པོར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡིན་པར་ཐལ། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་མཐོང་བར་དཀའ་བའི་ཐུབ་

པ་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་རྟག་ཏུ་མཐོང་ཞིང་། དེ་ལས་གདམས་ངག་ཐོབ་པ་ཐེག་དམན་དང་མཉམ་པ་
མེད་པ་ལས་བྱུང་བའི་རབ་ཏུ་དང་བའི་ཤུགས་ཀྱིས་རྟག་པར་སེམས་རྒྱུད་ཚིམ་པར་བྱེད་པའི་

ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ཆོས་རྒྱུན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་རྣམ་པར་གནས་པ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
དག་རྟག་ཏུ་གདམས་ངག་མངོན་སུམ་དུ་འདོམས་པར་མཛད་ཅིང་ཆོས་སྟོན་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། གདམས་ངག་ཉན་པ་པོ་དེའི་རྩ་ནས་འདྲེན་པ་བཞིན་དུ། ཉེས་པའི་ཚང་ཚིང་

ནས་ཚན་གྱིས་ཏེ་བཙན་ཐབས་སུ་དྲངས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ལ་འགོད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། སངས་
རྒྱས་རྣམས་ནི་ཆོས་ཅན། ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ་༼༡༦༤༽འདོམས་པར་
མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། རང་དོན་དུ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ཡང་དག་པར་སྦྱོར་བ་ལ་ལེགས་པར་བསྔགས་པ་དང་། ལོག་པར་སྦྱོར་བ་ལ་སྨོད་པར་མཛད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ལྷག་པའི་སེམས་ཀྱི་

བསླབ་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ་འདོམས་པར་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ནང་དུ་

246

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
གནས་པ་དང་། ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལྷུར་ལེན་པ་མཆོག་གིས་སེམས་ཅན་ལ་
འགལ་རྐྱེན་གང་ཞིག་སྤངས་པ་དང་། མཐུན་རྐྱེན་གང་ཞིག་བསྟེན་པའི་སྒོ་ནས་བདེ་བར་
གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་འདི་ལ་ཞི་གནས་དང་། ལྷག་མཐོང་གི་རྣལ་འབྱོར་ཡངས་ཤིང་རྒྱས་

པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ཆད་དང་མཐུན་པའི་ཆོས་རྣམས་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྟོན་
པར་མཛད་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ། གདམས་ངག་གི་འབྲས་བུ་ནི། བདེ་བར་གཤེགས་པ་དེ་ནི་ཆོས་

ཅན། གདུལ་བྱའི་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་དབུས་ན་ལྷམ་མེ་ལྷང་ངེར་བཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ། མཐོང་བ་
སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་དག་པ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་བྱང་ཆེན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཉན་རང་ལ་

སོགས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་མནན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྟོང་གསུམ་སྣང་
བར་བྱེད་པའི་ཉི་མ་ཆེན་པོ་དག་ཤར་བ་ན། མུན་པ་ཆེན་པོ་ཡང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བསལ་བ་
བཞིན་སྟོབས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་ཕ་རོལ་ཏུ་འགྲོ་བར་འགྱུར་རོ། །གང་ན་གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་དགེ་བ་བསགས་པས་སེམས་རྒྱུད་རབ་ཏུ་གང་ཞིང་། ཐུབ་པ་ལས་ནི་རྟག་

ཏུ་གདམས་ངག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ཡིས་སེམས་དཔའ་མཆོག་ནི་འགྲོ །ཐབས་ནི། སེམས་ཀྱི་

རྣལ་འབྱོར་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་རབ་ཏུ་ཡངས་པ་ཐོབ་ནས་འགྲོ །གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་གདམས་པ་དང་རྗེས་བསྟན་གྱི་ལེའུ་སྟེ་བཅོ་ལྔ་པའི་བཤད་
པའོ།། །།

247

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པ་ཐབས་དང་ལྡན་པའི་ལས་བསྟན་པ།

༈ བཞི་པ་ནི། ཇི་ལྟར་སློབ་པའི་དོན་རྣམས་སྡོམ་དུ་བསྡུས་པ་ལྔར་འགྱུར་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་
པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་མང་བ་ཉིད་དང་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་༼༡༦༥༽ཚོལ་བ་
དང་། བཙལ་ནས་གཞན་ལ་བཤད་པ་དང་། བཤད་པ་དེ་བཞིན་རང་གིས་སྒྲུབ་པ་དང་། དེའི་

རྒྱུར་ཡང་དག་པའི་གདམས་ངག་དང་། རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ཉན་པ་རྣམས་སུ་འདུས་པའི་ཕྱིར།
བྱང་སར་འདི་ཡི་རྗེས་ལ། ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས། །ཐབས་ཀྱིས་ཟིན་པ་ཐ་མ་

ཡིན། །ཞེས་སྦྲེལ་བ་ཉིད་ལེགས་སོ། །བཞི་པ་དེ་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ཐབས་ལ་མཁས་

པས་ཟིན་པར་བྱེད་ཚུལ་ལ། མདོར་བསྟན་དང་། རྒྱས་པར་བཤད། དང་པོ་ལ། ལེའུའི་མཚམས་

སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ནི། གདམས་པ་དང་རྗེས་བསྟེན་གྱི་

རྗེས་སུ་ཐབས་དང་ལྡན་པའི་ལས་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་གདམས་ངག་

ཐོབ་ནས་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་ཟིན་པར་བྱེད་དགོས་སོ་ཞེས་
རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ཐབས་མཁས་ཀྱི་རྟེན་ངོས་བཟུང་། ཐབས་ལ་

མཁས་པར་བྱེད་ཚུལ། ཐབས་མཁས་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ནི། མཁས་པ་བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ལས་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་ཡང་ཆོས་ཅན། ཀུན་ནས་
སྦྱིན་པ་དང་སོགས་པ་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་དགེ་བའི་རྟེན་སར་བརྗོད་དེ། དེ་རྣམས་ཀུན་

248

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ནས་སློང་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། ཉེ་བར་སྤྱད་བྱ་ནགས་ཚལ་དང་ནི། སྤྱོད་
པ་པོ་ལུས་ཅན་དང་། བརྟན་པ་རི་བོ་དང་། གཡོ་བ་ཆུ་བ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་ནི་ཀུན་ནས་ས་ཡིན་པ་

དེ་བཞིན། གཉིས་པ་ལ། གཞན་དོན་ལ་སྐྱོ་བ་དགག །ཐེག་དམན་ལ་འདོད་པ་དགག །དང་པོ་ནི།
རྒྱལ་བའི་སྲས་རྣམས་ནི་ཆོས་ཅན། ལུས་དང་ངག་དང་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ལས་རྣམས་
དག་གིས་སྲིད་པ་འདི་ན་གཞན་དོན་ལ་ཡིད་འབྱུང་ཞིང་སྐྱོ་བར་འགྱུར་བ་མེད་དེ། ཤིན་ཏུ་བྱ་
དཀའ་བའི་ལས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྣ་ཚོགས་པ་མགོ་གཏོང་བ་ལ་སོགས་པ་བསྐལ་པ་མང་པོས་ཚར་
ཕྱིན་པ་ལ་མངོན་པར་བརྩོན་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་དེ་
ཆོས་ཅན། ཐེག་དམན་ཡིད་བྱེད་ལས་ལོག་༼༡༦༦༽པ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་དམན་པ་རྣམ་པ་
གཉིས་ལས་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ལས་རྣམ་གསུམ་གྱིས་བདག་ཉིད་བཟློག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཏེ། དཔེར་ན། བདག་ལ་ཕན་པར་འདོད་པ་དུག་འཐུང་བ་དང་། མཚོན་འདེབས་པ་དང་། གནམ་ལྕགས་དང་། ལྕེ་འབབ་པ་དང་། དགྲ་བོ་ལས་རང་གི་ལུས་བཟློག་པ་སྟེ་བསྲུང་
བ་དེ་བཞིན། གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། ལས་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་དག་
འཁོར་གསུམ་གྱི་དྲི་མས་དག་པ་མཐའ་ཡས་པ་དེའི་ཕ་རོལ་ཏུ་འགྲོ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཐབས་

ཡང་དག་པ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ། ལས་ཅན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། ལས་སུ་བྱ་
བ་དང་། བྱ་བ་རྣམས་ལ་འཁོར་གསུམ་དུ་མི་ལྟ་བའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་རྣམས་ལ་
རྟག་ཏུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཐབས་མཁས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ནི།

བྱང་ས་ལས་བསྡུ་དངོས་བཞི་ལ་བཤད་དོ། །གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་
ཐབས་ལྡན་གྱི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་དྲུག་པའི་བཤད་པའོ།། །།

249

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ལེའུ་བཅུ་བདུན་པ་ཕར་ཕྱིན་དང་བསྡུ་བ་བསྟན་པ།

༈ གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། ཕྱིན་དྲུག་གི་སྒོ་ནས་ཐབས་ལ་མཁས་པར་བྱེད་ཚུལ།
བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་སྒོ་ནས་ཐབས་ལ་མཁས་པར་བྱེད་ཚུལ། ཡོན་ཏན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་
སྒོ་ནས་ཐབས་ལ་མཁས་པར་བྱེད་ཚུལ། དང་པོ་ལ། རང་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་
པ་དྲུག་གི་རྣམ་གཞག །གཞན་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པ་བསྡུ་དངོས་བཞིའི་རྣམ་གཞག་དང་། དེ་

གཉིས་ཀྱི་མཇུག་བསྡུ་བ། དེ་གཉིས་ཀྱི་སྟོབས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཐབས། མཆོད་རྟེན་ཚད་
མེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག །དང་པོ་ལ། མཚམས་སྦྱར། སྡོམ་གྱི་སྒོ་ནས་མདོར་བསྟན། སོ་སོའི་རང་

བཞིན་རྒྱས་པར་བཤད། དང་པོ་ནི། ཐབས་ལྡན་གྱི་རྗེས་སུ་ཕྱིན་དྲུག་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། ཕར་ཕྱིན་དྲུག་གི་སྒོ་ནས་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ཐབས་ལ་མཁས་པར་

བྱེད་དགོས་སོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་སྤྱི་གཞུང་གཉིས། དང་པོ་ནི།

རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐོབ་༼༡༦༧༽པར་བྱེད་པ་ལ། ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་

དྲུག་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་ཏེ། ཕྱིན་དྲུག་ཉམས་སུ་མ་བླངས་པར་རྣམ་མཁྱེན་ཐོབ་པ་མི་སྲིད་
པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དགོངས་ནས་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ནི་མགོན་ནོ། །ཕ་
རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ནི་ལམ་མོ། །ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ནི་འདྲེན་པའོ། །ཕའོ་མའོ་ཞེས་སོགས་
རྒྱས་པར་གསུངས་པ་དང་། བྱང་ས་ལས་ཀྱང་། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་ཕ་རོལ་ཏུ་

250

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ཕྱིན་པ་དྲུག་རིམ་གྱིས་རྫོགས་པར་བྱས་ནས། བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་སྟེ། སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་།
བཟོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་དང་། བསམ་གཏན་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའོ།
།ཞེས་དང་། རྒྱལ་སྲས་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷས་ཕྱིན་དྲུག་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ལམ་གྱི་གཙོ་བོར་བསླབ་
སྤྱོད་གཉིས་ལས་བཤད། འགྲེལ་ཆུང་དོན་གསལ་ལས་ཀྱང་། ཕར་ཕྱིན་བཅུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

ལམ་དུ་གསུངས་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་གོ །དེ་རྣམས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ། འདིར་རྗེ་བཙུན་
གྱིས། ཕྱིན་དྲུག་གྲངས་ངེས་པ་ནས། ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་རྣམ་པར་ངེས་པའི་བར་བཅུར་

བསྡུས་པ་དེའི་དོན་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ན། བྱང་སར་ཕྱིན་དྲུག་རེ་རེ་ལ། ངོ་བོ་ཉིད་དང་།
ཐམས་ཅད་པ་དང་། དཀའ་བ་དང་། ཐབས་ཀྱི་སྒོ་དང་། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་དང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
པ་དང་། འཕོང་ཞིང་འདོད་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། འདི་དང་གཞན་དུ་བདེ་བར་འགྱུར་བ་དང་། རྣམ་
པར་དག་པ་དང་། དགུ་དགུའི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ། བྱང་སར། ངོ་བོ་ཉིད་དང་ཐམས་ཅད་
དང་། །དཀའ་བ་དང་ནི་སྒོ་ཀུན་དང་། །སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ལྡན་པ་དང་། །དེ་བཞིན་རྣམ་པ་ཐམས་

ཅད་དང་། །འཕོང་ཞིང་འདོད་པ་དང་ལྡན་པ། །འདི་དང་གཞན་དུ་བདེར་འགྱུར་དང་། །དེ་བཞིན་

རྣམ་གཞག་དེ་མདོར་ན། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱིན་པ་ཡིན། །ཞེས་སོགས་ཕྱིན་དྲུག་རེ་རེ་
ལ་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་༼༡༦༨༽དྲུག་པོ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་ན་དོན་ཚན་བཅུར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིན་དྲུག་གི་གྲངས་ངེས་པ་དང་། ཕྱིན་དྲུག་སོ་
སོའི་མཚན་ཉིད། སྔ་ཕྱིའི་གོ་རིམ་ངེས་པ་ དང་། ངེས་པའི་ཚིག་དང་། སྒོམ་ཚུལ་དང་། ཕྱིན་

དྲུག་དེ་དག་གི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་། བསྡུ་བ་དང་། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང་། ཡོན་ཏན་གྱི་
རྣམ་པར་བཞག་པ་དང་། ཕན་ཚུན་རྣམ་པར་ངེས་པ་རྣམས་སུ་འདུས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ།

251

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གྲངས་ངེས་པ། ཕྱིན་དྲུག་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད། སྔ་ཕྱིའི་གོ་རིམ་ངེས་པ། ངེས་པའི་ཚིག །སྒོམ་
ཚུལ། ཡོན་ཏན་གྱི་རབ་དབྱེ། བསྡུ་བ། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས། ཡོན་ཏན་གྱི་རྣམ་གཞག །ཕན་

ཚུན་རྣམ་པར་ངེས་པ། དང་པོ་ལ། མངོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་ལ་ལྟོས་པའི་གྲངས་ངེས། དོན་
གཉིས་ལ་ལྟོས་པའི་གྲངས་ངེས། གཞན་དོན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་པ་ལ་ལྟོས་པའི་གྲངས་ངེས།
ཐེག་ཆེན་མཐའ་དག་སྡུད་པའི་གྲངས་ངེས། ལམ་མཐའ་དག་སྡུད་པའི་གྲངས་ངེས། བསླབ་པ་
གསུམ་ལ་ལྟོས་པའི་གྲངས་ངེས། དང་པོ་ནི། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཏུ་གྲངས་ངེས་ཏེ། བསྒྲུབ་
བྱ་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་ལ་ལྟོས་ནས་དེར་གྲངས་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་སྦྱིན་པས་
ལོངས་སྤྱོད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་བྱེད། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་ལུས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་བྱེད། བཟོད་པས་འཁོར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་བྱེད། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་བྱ་བ་རྩོམ་པ་ཕུན་སུམ་
ཚོགས་པར་བྱེད་པས་མངོན་པར་མཐོ་བ་ལ་ལྟོས་པ་བཞི། བསམ་གཏན་གྱིས་རྟག་ཏུ་ཉོན་
མོངས་པའི་དབང་དུ་མི་འགྲོ་བར་བྱེད། ཤེས་རབ་ཀྱིས་བྱ་བ་རྣམས་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་
བྱེད་པས་ངེས་ལེགས་སྒྲུབ་པ་ལ་གཉིས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་དྲུག་ཏུ་གྲངས་

ངེས་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱ་དོན་གཉིས་ལ་ལྟོས་ནས་དེར་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་། སྦྱིན་པས་ལོངས་
སྤྱོད་ཐམས་ཅད་གཞན་ལ་གཏོང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཞན་ལ་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱིས་མི་

གནོད་པར་བྱེད། བཟོད་པས་གཞན་གནོད་པ་བཟོད་པར་བྱེད་པས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་
བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་ནུས།༼༡༦༩༽བསམ་གཏན་གྱིས་སེམས་ནང་དུ་གནས་པར་བྱེད། ཤེས་
རབ་ཀྱིས་སྤང་བྱ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱེད། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་དེ་གཉིས་གཞི་དང་བཅས་

པར་བྱེད་པས་རང་དོན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་པ་སྤྱོད་ནུས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་

དེ་ལ་དྲུག་ཏུ་གྲངས་ངེས་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱ་གཞན་དོན་མཐའ་དག་ལ་ལྟོས་ནས་དེར་ངེས་པའི་ཕྱིར།

252

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

དེ་ཡང་སྦྱིན་པས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོ་བྱད་ཀྱིས་མི་འཕོང་པར་བྱེད། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་

སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་རྣམ་པར་མི་འཚེ། བཟོད་པས་གཞན་གྱི་རྣམ་འཚེ་བཟོད། བརྩོན་འགྲུས་
ཀྱིས་གཞན་གྱི་གྲོགས་བྱེད་པ་ལ་མི་སྐྱོ། བསམ་གཏན་གྱིས་རྫུ་འཕྲུལ་བསྟན་ནས་དགའ་བར་

བྱེད། ཤེས་རབ་ཀྱིས་དམ་པའི་ཆོས་ལེགས་པར་བརྗོད་པ་དེའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་གཞན་དོན་

ནི་རང་དོན་དམ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་ཆེན་འཐོབ་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། ཕ་རོལ་ཏུ་
ཕྱིན་པ་དེ་ལ་དྲུག་ཏུ་གྲངས་ངེས་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱ་ཐེག་ཆེན་མཐའ་དག་ལ་ལྟོས་ནས་དེར་ཟད་པའི་

ཕྱིར། དེ་ཡང་། སྦྱིན་པས་རང་ཉིད་ལོངས་སྤྱོད་ལ་མངོན་པར་མི་དགའ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་

རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ་རབ་ཏུ་གུས། བཟོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་གཉིས་ཀྱིས་གཞན་དོན་

དང་དགེ་བ་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ལ་མི་སྐྱོ། བསམ་གཏན་གྱིས་རྣལ་འབྱོར་དུ་བྱེད། ཤེས་རབ་ ཀྱིས་

ཤེས་བྱ་ལ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་དྲུག་ཏུ་གྲངས་

ངེས་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱ་ལམ་མཐའ་དག་ལ་ལྟོས་ནས་དེར་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་སྦྱིན་པ་ནི།

གཟུགས་སྒྲ་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་རྣམས་ལ་མ་ཆགས་པའི་ལམ་ཡིན། ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་འདོད་

ཡོན་དེ་ཐོབ་པའི་རྣམ་གཡེང་སྡོམ་པའི་ལམ་ཡིན། བཟོད་པ་ནི་སེམས་ཅན་འཁོར་དུ་མི་གཏོང་
བའི་ལམ་ཡིན། བརྩོན་འགྲུས་ནི་དགེ་བ་འཕེལ་བའི་ལམ་ཡིན། བསམ་གཏན་དང་ཤེས་རབ་ནི་

སྒྲིབ་པ་གཉིས་རྣམ་པར་སྦྱོང་བའི་ལམ་ཡིན་ནོ། །དྲུག་པ་ནི། བསླབ་པ་གསུམ་གྱི་དབང་དུ་

མཛད་ནས་རྒྱལ་བས་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཡང་དག་པར་བཤད་༼༡༧༠༽དེ། ཕ་རོལ་ཏུ་
ཕྱིན་པ་དང་པོ་གསུམ་ནི་ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པས་བསྡུས། ཐ་མ་གཉིས་ནི་ལྷག་པ་

སེམས་ཀྱི་བསླབ་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་གཉིས་ཀྱིས་བསྡུས་ཤིང་། བརྩོན་འགྲུས་ནི་

བསླབ་པ་གསུམ་ཆར་གྱི་ནང་དུ་ཡང་གཏོགས་པའི་ཕྱིར་གྲངས་ངེས་སོ། །གཉིས་པ་མཚན་

253

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཉིད་ལ། སྦྱིན་པའི་མཚན་ཉིད། དེ་གཞན་ལ་ཡང་སྦྱར་བ། དང་པོ་ནི། རྣམ་མཁྱེན་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕ་
རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཏུ་གྲངས་ངེས་ན། དྲུག་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་གང་སྙམ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་ནི་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་བཞི་དང་ལྡན་ཏེ། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་
སེར་སྣ་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་དང་། གྲོགས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་ལྡན།
གདུལ་བྱའི་འདོད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད། སེམས་ཅན་རྣམས་སྦྱིན་པས་བསྡུས་ནས་
ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་སྐལ་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ངོ་བོ་གྲོགས་
འབྲས་བུ་བྱེད་ལས་བཞི་བཞི་དང་ལྡན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། གཞན་རྣམས་སྦྱིན་པ་དང་འདྲ་ལ།
ཚུལ་འཆལ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི། ཁྲོ་བ་བཟོད་པའི། ལེ་ལོ་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི། རྣམ་གཡེང་བསམ་
གཏན་གྱི། ཤེས་འཆལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས། གསུམ་པ་ནི། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་

པོ་དེ་དག་གི་སྔ་ཕྱི་གོ་རིམ་ངེས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། སྔ་མ་སྦྱིན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱི་མ་ཚུལ་

ཁྲིམས་སྐྱེ་བའི་སྔ་ཕྱིའི་སྒོ་ནས་དང་། སྦྱིན་པ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་དམན། ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་སྦྱིན་པ་ལས་མཆོག་ཏུ་གནས་པས་དམན་མཆོག་གི་སྒོ་ནས་དང་། སྦྱིན་པ་རགས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཕྲ་
བས་ཕྲ་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཀྱང་གོ་རིམ་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཕྲ་རགས་ནི། འཇུག་དཀའ་བ་དང་སླ་

བའི་ཁྱད་པར་རོ། །བཞི་པ་ནི། ཕྱིན་དྲུག་གི་མཚན་ཉིད་དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ངེས་པའི་ཚིག་གང་སྙམ་
ན། ཕྱིན་དྲུག་གི་ངེས་ཚིག་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དབུལ་བ་འདོར་བར་བྱེད་པས་ན་དཱ་ན། ཚུལ་
འཆལ་གྱིས་བསིལ་བ་ཐོབ་པར་བྱེད་པས་ཤཱི་ལ། ཁྲོ་བ་བཟོད་པར་བྱེད་པའི་ཀུན་ཏི། ཡོན་ཏན་

མཆོག་ལ་སྦྱོར་བར་བྱེད་༼༡༧༡༽པས་བིརྱ། ཡིད་དམིགས་པ་ལ་འཛིན་པར་བྱེད་པས་དྷ་
ན། དོན་དམ་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པས་པྲཛྙཱ་ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་སྒོམ་
ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་སྙམ་ན། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྒོམ་ཚུལ་དེ་ལ་ལྔ་ཡོད་དེ།

254

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།དངོས་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒོམ་པ། དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒོམ་པ། བསམ་པ་
ལ་བརྟེན་ནས་སྒོམ་པ། ཕྱིན་དྲུག་གི་འཁོར་གསུམ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་
སྒོམ་པ། དབང་འབྱོར་བ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་སྒོམ་པ་རྣམས་སུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དངོས་པོ་ལ་
བརྟེན་ནས་སྒོམ་པ་དེ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ། རྒྱུ་རིགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱིན་དྲུག་སྒོམ་པ། རྣམ་སྨིན་
གྱི་ལུས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱིན་དྲུག་སྒོམ་པ། སྔོན་གྱི་སྨོན་ལམ་གྱི་སྒོ་ ནས་
ཕྱིན་དྲུག་སྒོམ་པ། ཚེ་འདིར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དཔྱད་ནས་སྒོམ་པ་རྣམས་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་སྒོམ་པ་དེ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ། ཕྱིན་

དྲུག་སྟོན་པའི་མདོ་སྡེ་ལ་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། ཕྱིན་དྲུག་གི་ཡོན་ཏན་ལ་རོ་མྱང་བའི་ཡིད་

ལ་བྱེད་པ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱིན་དྲུག་ལ་ཡི་རང་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། བདག་གཞན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་ཕྱིན་དྲུག་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། བསམ་པའི་སྒོ་ནས་སྒོམ་པ་དེ་ལ་དྲུག་ཡོད་དེ། ངོམས་མི་ཤེས་པའི་བསམ་པ། རྒྱ་ཆེ་
བའི་བསམ་པ། དགའ་བའི་བསམ་པ། ཕན་པའི་བསམ་པ། མ་གོས་པའི་བསམ་པ། དགེ་བའི་

བསམ་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྐད་ཅིག་མ་
གཅིག་ལ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གངྒའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་སྙེད་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱིས་བཀང་སྟེ།
ལུས་གངྒཱའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་སྙེད་ཀྱི་བསྐལ་པ་གངྒའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་སྙེད་དུ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པའོ།
།གཉིས་པ་ནི། དེ་འདྲ་བའི་སྦྱིན་པ་དེ་བྱང་ཆུབ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་རྒྱུན་མི་ཆད་བྱེད་པའོ།
།གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་སྦྱིན་པ་སྦྱིན་པ་ན་སློང་མོ་བ་ལས་སྦྱིན་༼༡༧༢༽བདག་བདག་ཉིད་

དགའ་བ་ཆེ་བའོ། །བཞི་པ་ནི། དེ་ལྟར་སྦྱིན་པ་བྱིན་པ་ན། སློང་མོ་བ་དེས་སྦྱིན་བདག་གི་བདག་

ལ་ཕན་བཏགས་སྙམ་པ་ལས་སྦྱིན་བདག་བདག་ཉིད་སློང་མོ་བས་ཕན་བཏགས་པ་ཉིད་དུ་

255

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
འཛིན་པ་ཆེ་བའོ། །ལྔ་པ་ནི། དེ་ལྟར་སྦྱིན་པ་བྱིན་པ་བྱིན་པའི་ལན་དང་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལ་རེ་
བས་མ་གོས་པའོ། །དྲུག་པ་ནི། དེ་འདྲ་བའི་དགེ་རྩ་དེ་ཡང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་།
།ཐུན་མོང་དུ་བྱས་ཏེ་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་བའོ། །དབང་འབྱོར་བ་ལ་བརྟེན་པ་དེ་ལ་གསུམ་ཡོད་དེ། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ལྟ་བུ་སྐུ་ལ་དབང་འབྱོར་བ། ལོངས་སྐུ་ལྟ་བུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་
རྫོགས་པར་ལོངས་སྤྱོད་པ་ལ་དབང་འབྱོར་བ། མཆོག་གི་སྤྲུལ་སྐུ་ལྟ་བུ་ཕྱིན་དྲུག་གི་ཡོན་ཏན་
ལ་དབང་འབྱོར་བ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ནི་སྦྱིན་པ་ལ་སྦྱོར་བ་ཡིན་ལ། ཕྱིན་དྲུག་

གཞན་ལ་སྦྱོར་ཚུལ་ཡང་འགྲེལ་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །དྲུག་པ། ཡོན་ཏན་གྱི་རབ་དབྱེ་ལ།
སྦྱིན་པ། ཚུལ་ཁྲིམས། བཟོད་པ། བརྩོན་འགྲུས། བསམ་གཏན། ཤེས་རབ་ཀྱི་རབ་དབྱེ། དང་
པོ་ནི། སྦྱིན་པ་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། ལེན་པ་པོ་ལ་ལུས་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་དངོས་པོ་
རྣམས་གཏོང་བར་བྱེད་པས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་
དོན་དང་ལྡན་ཏེ། རང་གི་རྩ་བ་མ་ཆགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་དཔའ་ལ་བརྟེན་ནས་
བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། ལུས་ལོངས་སྤྱོད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་གནས་ལྔ་པའི་མདོ་ལས། གཞན་ལ་ཟན་བྱིན་ན་གནས་ལྔ་

ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། ཚེ་དང་ཁ་དོག་དང་སྟོབས་དང་བདེ་བ་དང་། ལྔ་ནི་སྤོབས་པ་ཕུན་སུམ་
ཚོགས་པའོ། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན་བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། རང་གཞན་གཉིས་

རྗེས་སུ་འཛིན་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཚོགས་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། སེར་སྣ་མེད་པའི་སྤོང་བ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དུ་མ་ཡོད་དེ།
ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་༼༡༧༣༽པ། ཟང་ཟིང་གི་སྦྱིན་པ། མི་འཇིགས་པ་སྐྱབས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་རྣམས་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྦྱིན་པ་རྣམ་གཞག་དྲུག་ལྡན་དེ་འདྲར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱས་ནས་མཁས་

256

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།པ་ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་སྦྱིན་པའི་ཕར་ཕྱིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །འོག་མ་རྣམས་ལའང་
འདི་བཞིན་དུ་སྦྱར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་ ཆོས་ཅན། ངོ་བོའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། ཡན་ལག་དྲུག་གིས་ཟིན་པའི་སྤོངས་སེམས་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཡན་ལག་དྲུག་ནི། ཉན་ས་ལས། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་པ། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྡོམ་པས་
བསྡམས་པ། ཆོ་ག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། སྤྱོད་ཡུལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ཕྲ་རགས་ཙམ་ལ་ཡང་འཇིགས་པར་ལྟ་བ་བསླབ་པའི་གནས་རྣམས་ལ་གུས་པར་སློབ་པའོ། །དེ་
ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཞི་བ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་བསམ་
པས་ཟིན་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། བདེ་འགྲོར་གནས་པས་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ལྷག་པའི་སེམས་
ཀྱིས་བསླབ་པ་སོགས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད། ཚུལ་འཆལ་གྱི་ཚ་གདུང་ཞི། ངན་འགྲོའི་འཇིགས་པ་མེད་
པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་རྫོགས་པ་
དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དུ་མ་ཡོད་དེ། རགས་པ་བརྡར་བཏགས་པ་དང་། ཕྲ་བ་ཆོས་
ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་དང་། སྡོམ་པ་ལ་གནས་པ་རྣམས་ལ་ཡོད་པ་སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམས་སུ་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། བརྡར་བཏགས་པ་ནི་སོ་ཐར་གྱི་སྡོམ་པ། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་ནི་བསམ་

གཏན་དང་ཟག་མེད་ཀྱི་སྡོམ་པ། སྡོམ་པ་ཞེས་པས་རྟེན་གྱི་འཇུག་པ་བསྟན་ནོ། །གཞུང་ལྷག་མ་
ནི་སྦྱིན་པ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱ། གསུམ་པ་ནི། བཟོད་པའི་ཕར་ཕྱིན་ཆོས་ཅན། ངོ་བོའི་དོན་
དང་ཏེ། གནོད་པ་ལ་མི་མཇེད་པས་ཏེ་མི་མཐོང་། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཇི་མི་སྙམ། ཆོས་ལ་ངེས་
པར་ཤེས་པའི་སེམས་དཔའ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་ཡིན་༼༡༧༤༽པའི་ཕྱིར། མི་

མཇེད་པ་དང་། མི་མཐོང་བ་ནི་བཟོད་པའི་རྣམ་གྲངས་སོ། །དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ།

257

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

རང་རྒྱུ་སྙིང་རྗེའི་ཆོས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ།

ཕན་ཡོན་ལྔ་དང་ལྡན་པར་ཡང་དག་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཕན་ཡོན་ལྔ་ནི། མདོ་ལས། འཁོན་
མི་མང་བ་ཡིན། དབྱེན་མི་མང་བ་ཡིན། བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་མང་བ་ཡིན། འགྱོད་པ་མེད་
པར་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་པ་ཡིན། ལུས་ཞིག་ནས་ཀྱང་བདེ་འགྲོ་མཐོ་རིས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་སྐྱེ་
བ་ཡིན་ཞེས་བཤད་དོ། །དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་དོན་བྱེད་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས་ལས། གང་ཞིག་ཕ་རོལ་འཁྲུག་ཤེས་ནས།

།བདག་ཉིད་དེ་ལ་ཉེར་ཞི་བ། །དེ་ཡིས་བདག་དང་ཕ་རོལ་དང་། །གཉིས་པོ་དག་གི་དོན་བྱེད་དོ།

།ཞེས་བཤད་དོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། དཀའ་ཐུབ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་གཙོ་བོར་

གྱུར་ པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བསྔགས་འོས་བསྔགས་བསྟོད་ལས། ཆོས་ཀྱི་ནང་ན་ཆགས་བྲལ་དང་

། །ཕུན་ཚོགས་ནང་ན་ཀུན་མཁྱེན་དང་། །དཀའ་ཐུབ་ནང་ན་བཟོད་པ་ལྟར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ། གནོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྙམ། སྡུག་བསྔལ་དང་ལེན།
ཆོས་ལ་ངེས་སེམས་ཀྱི་བཟོད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་

ཆོས་ཅན། ངོ་བོའི་དོན་དེ་དགེ་བ་ལ་ཡང་དག་པར་སྤྲོ་བའི་སེམས་དཔའ་མཚུངས་ལྡན་དང་
བཅས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་དག་པ་ཞེས་པས། མུ་སྟེགས་ཀྱི་ཐར་པ་ལ་སྤྲོ་བ། བརྩོན་འགྲུས་
ཡིན་པ་བསལ་ཞེས་འགྲེལ་པ་ལས་འབྱུང་ངོ་། །མི་དགེ་བ་དང་ལུང་མ་བསྟན་ལ་སྤྲོ་བ་ནི། ལེ་

ལོ་ཆེན་པོ་ཡིན་པས༌དོར་བར་བྱའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། རང་རྒྱུ་ཡིད་ཆེས་
ཀྱི་དད་པ་དང་། འདུན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུའི་དོན་དང་

ལྡན་ཏེ། དྲན་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་

ཆོས་ཅན།༼༡༧༥༽བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ལེ་ལོ་ལ་སོགས་པའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་

258

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
གཉེན་པོ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལས། བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ་པ་ནི། སྡིག་པ་མི་དགེ་བའི་ཆོས་དང་
མ་འདྲེས་པར་གནས་སོ། །ཞེས་གསུངས། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཉལ་བ་དང་། བསྙེས་པ་དང་། འཁྲས་པའི་བདེ་བ་སོགས་ལ་མ་ཆགས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་
ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་བདུན་དུ་ཡོད་དེ། དབང་པོ་ལྔའི་སྒོ་བསྡམས་པ། ལུས་ཀྱི་ལྔ་དང་ལྷག་པ་
སེམས་ཀྱི་བསླབ་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ་བརྩོན་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འགྲེལ་པ་
ལས། བསླབ་པ་གསུམ་ལ་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་བརྩོན་འགྲུས་རྟག་ཏུ་བྱེད་པ་དང་། གུས་པར་
བྱེད་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ཞེས་པའི་དོན་དགེ་བསྙེན་གྱིས་དེ་ལྟར་དུ་བཤད། ལྔ་པ་ནི། བསམ་
གཏན་གྱི་ཕར་ཕྱིན་ཆོས་ཅན། ངོ་བོའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ་སེམས་ནི་ནང་དུ་དམིགས་པ་ལ་གནས་

པར་བྱེད་པས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་རིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ།
རང་རྒྱུ་དམིགས་རྣམ་མི་བརྗེད་པའི་དྲན་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར།

དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། ལུས་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པའི་བདེ་བ་བསྐྱེད་
པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། མངོན་པར་ཤེས་པ་ལྔ་དང་འཕགས་
པ་དང་ལྷ་དང་ཚངས་པའི་གནས་ལ་དབང་བསྒྱུར་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀུན་གྱི་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ལ་རྣམ་པ་
གསུམ་ཡོད་དེ། རྟོག་དཔྱོད་དང་བཅས་པ། རྟོག་པ་མེད་པའི་དཔྱོད་པ་ཙམ། རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་

ཀ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དྲུག་པ་ནི། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་ཆོས་ཅན།
ངོ་བོ་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཡང་དག་པར་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་རིགས་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཤེས་བྱ་ཞེས་པས་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ཤེས་པ་བསལ། ཡང་དག་པ་ཞེས་པས། ཕྱིན་

ཅི་ལོག་ཤེས་པ་བསལ། དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་༼༡༧༦༽དོན་དང་ལྡན་ཏེ། རང་རྒྱུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་

259

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་། སེམས་མཉམ་པར་བཞག་ན་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་
བཞིན་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ལས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ཤེས་
རབ་ཀྱི་འཚོ་བས། འཚོ་བ་དང་། ཆོས་ལེགས་པར་བཤད་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་
ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མདོ་
ལས། ཤེས་རབ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་ཅེས་སོ། །དེ་དག་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ།
འཇིག་རྟེན་པའི་ཤེས་རབ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་ལ་དམན་མཆོག་གཉིས་

ཡོད་པའི་ཕྱིར། དམན་མཆོག་ནི། སློབ་པ་དང་མི་སློབ་པའི་ཤེས་རབ་ལ་བྱས་ན་ལེགས།
བདུན་པ་ནི། ཡོན་ཏན་གྱི་རབ་དབྱེ་དེ་ལྟར་ཡིན་ཏེ་དེ་རྣམས་བསྡུ་ན་དུར་འདུ་ཞེ་ན། ཕ་རོལ་ཏུ་
ཕྱིན་པ་ཐམས་ཅད་བསྡུ་ན་གསུམ་དུ་འདུ་སྟེ། དཀར་པོ་དགེ་བའི་ཆོས་ཀུན་རྣམ་པར་གཡེང་བ་
དང་བཅས་པ་དང་། དེ་མེད་པར་མཉམ་པར་བཞག་པ་དང་། གཉིས་ཆར་དུ་གཏོགས་པ་རྣམས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་པོ་གཉིས་ནི་རྣམ་གཡེང་དང་

བཅས་པ། ཕྱི་མ་གཉིས་ནི་མཉམ་པར་བཞག་པ། བཟོད་པ་དང་བརྩོན་འགྲུས་ནི་གཉིས་ཀའི་

ཆས་བསྡུས་སོ། །བརྒྱད་པ་ནི། ཕྱིན་དྲུག་གིས་བསྡུ་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། དེའི་མི་མཐུན་

ཕྱོགས་གང་སྙམ་ན། སྦྱིན་པ་ལ་སྦྱར་བ་དང་། དེ་གཞན་ལ་ཡང་སྦྱར་བ། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔའི་སྦྱིན་པ་ནི་ཆོས་ཅན། མ་ཆགས་པ་བདུན་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ། ལོངས་སྤྱོད་ལ་མ་
ཆགས་པ། ཕྱི་བཤོལ་ལ་མི་ཆགས། ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པའི་ཆགས་པ་མེད།
ལན་ལ་ཆགས་པ་ཉིད་ཀྱང་མིན། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལ་རེ་བ་ལ་མ་ཆགས། ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་

རྣམ་པར་གཡེང་བས་མི་ཆགས། རྣམ་པར་རྟོག་པའི་རྣམ་པར་གཡེང་བས་ཆགས་པ་མེད་

260

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

༼༡༧༧༽པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི་སྦྱིན་པའི་འཁོར་གསུམ་ལ་
ཞེན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ནི། ཞེས་སོགས་ཤོ་ལོ་ཀ་ལྔ་ནི་
སྦྱིན་པ་དང་འདྲ་ལ། ཁྱད་པར་དུ་ཚུལ་འཆལ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མི་ མཐུན་ཕྱོགས། ཁོང་ཁྲོ། ལེ་
ལོ། རྣམ་གཡེང་། ཤེས་འཆལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སོ། །དགུ་པ་ཡོན་ཏན་གྱི་རྣམ་
པར་བཞག་པ་ལ། ཕྱིན་དྲུག་གི་ཡོན་ཏན་སྤྱིར་བསྟན། སྦྱིན་བརྩོན་གྱི་ཡོན་ཏན་བྱེ་བྲག་ཏུ་
བཤད། དང་པོ་ལ། རྒྱ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན། རྣམ་པར་དག་པའི་ཡོན་ཏན། མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་
ཡོན་ཏན། དང་པོ་ལ། བཤད་བྱ་རྒྱས་པར་བཤད། འཆད་བྱེད་བསྡུས་ཏེ་བསྟན་པ། དང་པོ་ལ། སྦྱིན་སོགས་དྲུག་ལས། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་ཆོས་ཅན། རྒྱ་ཆེ་བའི་ཡོན་
ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། སློང་མོ་བ་དང་ཕྲད་ནི་བཏང་དཀའ་བ་རང་གི་སྲོག་ཀྱང་རྟག་ཏུ་གཏོང་ནུས་
པའི་ཕྱིར། ཀྱང་ནི། ལུས་ལོངས་སྤྱོད་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་པའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཟང་ཟིང་མེད་
པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། སྙིང་རྗེས་སྐྱེ་བོ་གཞན་ལ་ལན་ཀྱང་མི་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་ལོངས་
སྤྱོད་དོན་དུ་མི་གཉེར་བའི་སྦྱིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་

ཆོས་ཅན། དོན་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་གསུམ་ལ་སྐལ་བ་དང་འཚམས་པར་འགོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མི་ཟད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། སྦྱིན་པ་
རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པས་འཇིག་རྟེན་ཇི་སྲིད་གནས་ཀྱི་བར་དུ་

མི་ཟད་པར་བཞག་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཆོས་ཅན། རྒྱ་ཆེ་བའི་

ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། དགེ་བ་ཆོས་སྡུད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་།
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བརྩོན་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་གསུམ་རྟག་ཏུ་བླངས་ནས་
གནས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཟང་ཟིང་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། རང་དོན་དུ་མཐོ་རིས་

261

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

མངོན་པར་མི་འདོད་ཅིང་ཡང་དག་པར་ཐོབ་ཀྱང་དེ་ལ་༼༡༧༨༽ཆགས་པ་མི་བསྐྱེད་པའི་

ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ཉིད་
ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་གསུམ་ལ་རིམ་པ་བཞིན་འགོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
མི་ཟད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཚུལ་ཁྲིམས་གྲོགས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་

ཡོངས་སུ་ཟིན་པས་འཇིག་རྟེན་ཇི་སྲིད་གནས་ཀྱི་བར་དུ་མི་ཟད་པར་བཞག་པའི་ཕྱིར།

།གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་བཟོད་པ་ཆོས་ཅན། རྒྱ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཤིན་ཏུ་བྱ་

དཀའ་བ་མི་ཡིས་གནོད་པ་ཀུན་བཟོད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་གོང་དུ་བཤད་པ་བཞིན་

ནོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཟང་ཟིང་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། རང་དོན་དུ་མཐོ་རིས་དོན་དུ་མི་

གཉེར་གནོད་ལན་མི་ནུས་པ་དང་། ཕ་རོལ་པོ་ལ་འཇིགས་པ་དང་། ལན་ལ་ལྟ་བས་བཟོད་པ་སྒོམ་པ་མིན་པར་སྙིང་རྗེའི་དབང་གིས་བཟོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་

དང་ལྡན་ཏེ། བཟོད་པ་བླ་ན་མེད་པའི་སྒོ་ནས་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་གསུམ་ལ་རིམ་པ་

བཞིན་དུ་འགོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མི་ཟད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། བཟོད་པ་གྲོགས་

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པའི་ཞེས་སོགས་སྔར་དང་འདྲ། རྒྱལ་སྲས་
ཀྱི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕྱིར་ན་ཆོས་ཅན། རྒྱ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། གོ་ཆ་དང་སྦྱོར་བའི་

བདག་ཉིད་ཀྱི་བརྩོན་འགྲུས་དཔེ་མེད་བྱས་ཤིང་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཟང་ཟིང་མེད་
པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། རང་དང་གཞན་གྱི་ཉོན་མོངས་པའི་ཚོགས་གཞོམ་ཞིང་། བྱང་ཆུབ་

དམ་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཞུང་ལྷག་མ་རྣམས་གོང་དང་འདྲ། ལྔ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་

བསམ་གཏན་ཆོས་ཅན། རྒྱ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། དཔའ་བར་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་ཏིང་

ངེ་འཛིན་གྱི་རྣམ་པ་མང་པོ་དང་ལྡན་ཞིང་། བསམ་གཏན་གྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་སྒྲུབ་ནས།

262

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
གནས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཟང་ཟིང་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། བསམ་གཏན་གྱི་བདེ་

བ་ཕུལ་༼༡༧༩༽དུ་ཕྱིན་པ་ལ་གནས་ཤིང་། སྙིང་རྗེས་སྐྱེ་བ་དམན་པ་ལ་བརྟེན་པར་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། གཞུང་ལྷག་མ་སྔར་བཞིན། དྲུག་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཆོས་ཅན། རྒྱ་ཆེ་
བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དང་། ཤེས་བྱ་ཇི་སྙེད་པ་གང་
ཡིན་པ་མཐའ་དག་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་དངོས་སུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཟང་ཟིང་མེད་པའི་

ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལའང་བློ་ཡིས་ཆགས་པ་རབ་ཏུ་མ་སྐྱེས་ན་འཁོར་
བར་ཆགས་པ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་དགོས་ཏེ་མི་དགོས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་
ཅན། དོན་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་
གསུམ་ལ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་འགོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མི་ཟད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ།
རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་སེམས་ཅན་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བས་

འཇིག་རྟེན་ཇི་སྲིད་གནས་ཀྱི་བར་དུ་དགེ་རྩ་མི་ཟད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། རྐང་པ་
ཕྱི་མ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། ཉན་རང་གི་དགེ་རྩ་ལྷག་མེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་རྒྱུན་ཆད་པས་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་

དགེ་རྩ་དེ་ལས་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབས་སོ། །གཞུང་འདི་རྣམས་ཀྱི་དོན་ལ་ལོ་ཆེན་གྱིས། རྐང་པ་དང་

པོས། དངོས་པོ་རྒྱ་ཆེ་གཉིས་པས་བསམ་པ་རྒྱ་ཆེ་གསུམ་པས་འབྲས་བུ་རྒྱ་ཆེ། བཞི་པས་

དུས་རྒྱ་ཆེ་བ་ལ་སྦྱོར། གཉིས་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དྲུག་པོ་ཐམས་ཅད་
ཀྱང་ནི་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་བཞི་ལྡན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། ཟང་ཟིང་མེད་
པ་དང་། དོན་ཆེ་བ་དང་། མི་ཟད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྦྱིན་པ། ཚུལ་
ཁྲིམས། བཟོད་པ། བཙན་འགྲུས། བསམ་གཏན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང་དྲུག །དང་པོ་ནི།

བརྩེ་ལྡན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱིན་པ་ནི་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་ཏེ། སློང་མོ་

263

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བས་སྦྱིན་བདག་མཐོང་བ་དང་། སྦྱིན་པ་རྫོགས་པས་དགའ་བ་དང་། དེ་གཉིས་མ་གྲུབ་པས་མི་

དགའ་བ་དང་། དེ་གཉིས་གྲུབ་པར་༼༡༨༠༽ སྨོན་པ་ཡང་སློང་མོ་བ་མཐོང་བ་དང་སྦྱིན་པ་
རྫོགས་པས་དགའ་བ་སོགས་ཀྱི་ལྷག་པར་ཡང་རྟག་ཏུ་ཟིལ་གྱིས་གནོན་ནུས་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ། ལུས་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་གསུམ་གྱིས་མ་གོས་པ། ངག་གི་ཉེས་སྤྱོད་བཞིས་མ་གོས་པ།
ཡིད་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་གསུམ་གྱིས་མ་གོས་པ། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་དེ་ཆོས་ཅན།
ལུས་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་གསུམ་སྤོང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཇི་ལྟར་མི་བསྲུང་སྟེ་བསྲུང་བར་འགྱུར་ཏེ།
བརྩེ་བས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ནི། རང་གི་སྲོག་དང་ལོངས་སྤྱོད་དང་། ཆུང་མ་དག་རྟག་ཏུ་
གཏོང་ཞིང་དེའི་སྒོ་ནས་ཤིན་ཏུ་དགའ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་

ཆོས་ཅན། གཞན་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པ་ཡི་ལོག་པའི་རྫུན་གྱི་ཚིག་ནི་ཇི་ལྟར་སྨྲ་སྟེ་མི་སྨྲ་བ་

ཡིན་ཏེ། རང་གི་ལུས་སྲོག་ལ་མི་ལྟ། སྐྱེ་བོ་ཀུན་ལ་ཆགས་སྡང་མེད་པར་སེམས་སྙོམ་ཞིང་།

མི་འཇིགས་པས་ཏེ། འཇིགས་པ་ལྔ་ལས་འདས་བརྩེ་བས་ཀུན་ནས་སླང་སྟེ། བདོག་པ་ཀུན་སྟེར་བའི་ཕྱིར། དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། རྫུན་སྨྲ་ན་དེ་རྣམས་གང་རུང་གི་ཆེད་དུ་སྨྲ་དགོས་པའི་
ཕྱིར། འཇིགས་པ་ལྔ་ནི། རྒྱལ་པོའི་ཆད་པ་དང་། ཚེ་ཉམས། ལོངས་སྤྱོད་ཉམས། གཏམ་ངན་བྱུང་དོགས་པ། འཁོར་ལ་ཆགས་པའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ངག་གི་ཉེས་པ་ཕྲ་མོ་ཚིག་རྩུབ། ཚིག་
ཀྱལ་བ་གསུམ་ལས་ཤིན་ཏུ་རིང་བ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་སྙོམ་ཞིང་ཕན་

པར་འདོད། བརྩེ་བ་དང་ལྡན་པས་གཞན་རྒྱུད་ལ་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེས་པས་ཤིན་ཏུ་འཇིགས།

སེམས་ཅན་འདུལ་བ་ལ་ནི་ལེགས་པར་བརྩོན་པ་དེའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་

པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཡིད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་བརྣབ་སེམས། གནོད་སེམས་ལོག་ལྟ་ཀུན་ཇི་ལྟ་

བུར་ན་དང་དུ་ལེན་ཏེ་མི་ལེན་པ་ཡིན་ཏེ། བདོག་པ་ཐམས་ཅད་གཞན་ལ་གཏོང་། སེམས་ཅན་

264

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ལ་སྙིང་རྗེ་དང་ལྡན། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་ཆོས་ལ་རབ་ཏུ་མཁས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་
པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་དེ་ཡིས་ཆོས་ཅན། གང་ལ་ཅི་ཞིག་བཟོད་པར་བྱ་དགོས་པ་དེ་བཟོད་
ནུས་ཏེ།༼༡༨༡༽གང་གི་ཚེ་བརྩེ་དང་ལྡན་པས་རང་ལ་གནོད་པར་བྱེད་དོགས་པའི་དགྲ་བོ་
དང་གཞན་ལ་ཕན་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་རྟག་ཏུ་ཕན་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་དགའ་བ་སྒོམ་པར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། བརྩེ་བ་དང་བཅས་པའི་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། གཞན་
དོན་ལ་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་ལ་དཀའ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། གང་ཟག་གཞན་ལ་རང་དབང་ཅན་གྱི་

གཞན་དུ་འདུ་ཤེས་པ་བྲལ་བ་དང་། བདག་པས་ཆེས་ལྷག་པར་གཞན་ལ་བྱམས་པའི་སྒོ་ནས་
དཀའ་བ་སྤྱོད་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེ་འདྲ་བའི་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་ཚུལ་དེ་གང་ཟག་ཐ་མལ་པ་
རྣམས་ལ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བ་ཡིན་ནོ། །ལྔ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པའི་བསམ་གཏན་དེ་འཇིག་

རྟེན་པ་དང་། ཉན་རང་གཉིས་ཀྱི་བསམ་གཏན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་

རྟེན་པ་དང་ཉན་རང་གཉིས་ཀྱི་བསམ་གཏན་གྱི་ནང་ནས་འཇིག་རྟེན་པའི་བསམ་གཏན་དེ་བདེ་
བ་ཆུང་། ཉན་རང་གཉིས་ཀྱི་བསམ་གཏན་དེ་བདག་ཉིད་འབའ་ཞིག་བདེ་བར་བྱེད། འཇིག་རྟེན་
པའི་བསམ་གཏན་དེ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ཞེན། ཉན་རང་གི་བསམ་གཏན་དེ་མྱང་འདས་ལ་ཞེན།
འཇིག་རྟེན་པའི་བསམ་གཏན་དེ་ཉམས་པར་འགྱུར། ཉན་རང་གི་བསམ་གཏན་དེ་ལྷག་མེད་ཀྱི་

སྐབས་སུ་ཟད་པར་འགྱུར། གསུམ་ཀའང་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྨོངས་པ་དང་བཅས་པར་
འདོད། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསམ་གཏན་གྱི་དེ་ལས་ལོག་སྟེ་གནས་པའི་ཕྱིར། དྲུག་པ་ནི།
རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པའི་ཤེས་རབ་དེ་འཇིག་རྟེན་པ་དང་ཉན་རང་གཉིས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ལས་
ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟར་ན་གསུམ་པོ་དེའི་ནང་ནས། འཇིག་རྟེན་པའི་ཤེས་
རབ་ནི་མཚན་མོ་ལག་ནོམས་བྱེད་པ་དང་མཚུངས། ཉན་རང་གཉིས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ནི། མཚན་

265

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
མོ་མུན་པས་ཁེབ་པའི་ནང་དུ་སྒྲོན་མེ་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་ལྟ་བ་དང་མཚུངས། སྙིང་རྗེ་ཅན་

རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ཉི་མའི་ཟེར་བཞིན་དུ་ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་མཚུངས་པ་མེད་
པར་འཇུག་པའི་༼༡༨༢༽ ཕྱིར། དེ་ཡང་ལག་ནོམས་ནི་ཡུལ་རྒྱ་ཆུང་། མངོན་སུམ་མན། མི་
གསལ། མུན་ཁུང་གི་སྒྲོན་མེ་ནི་ཡུལ་ཉི་ཚེ་བ་ཙམ་ལ་འཇུག །ཤིན་ཏུ་དྲི་མ་མེད་པའང་མིན། ཉི་

མའི་འོད་ཟེར་ནི། མངོན་སུམ་དུ་གསལ་ཞིང་དྲི་མ་མེད་པའོ། །གསུམ་པ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་
ཡོན་ཏན་ལ། སྦྱིན་པའི་ཡོན་ཏན་དང་། དེ་གཞན་ལ་ཡང་སྦྱར་བ། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་སྦྱིན་པ་ནི་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་བརྒྱད་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། རྟེན་གྱི་གང་

ཟག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་རྟེན། གཞི་ནི། ཟང་ཟིང་གི་སྦྱིན་པ་ལས་ལུས་གཏོང་། མི་
འཇིགས་པའི་སྦྱིན་པ་ནི་ངན་སོང་དང་འཁོར་བའི་འཇིག་པ་ལས་སྐྱོབས། ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་ཐེག་
པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་འཆད། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་གཏོང་། རྫོགས་བྱང་ དུ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བས་ཟིན། སྔོན་སྦྱིན་པ་སྒོམ་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་། གྲོགས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་
ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན། ཞིང་རྣམ་པ་ལྔ་དག་དང་ལྡན་གནས་དགུའི་སྒོ་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་
ཕྱིར། རྒྱུ་མཚན་དང་རྒྱུའི་ཁྱད་པར་ནི། སྙིང་རྗེ་ནི། ཕྱིན་དྲུག་ཀུན་གྱི་རྒྱུར་དགོས་པས་མྱུ་གུའི་
ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་ཆུ་ལུད་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། སྦྱིན་པ་སྒོམ་པའི་བག་ཆགས་ནི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་
ཡིན། ལས་མྱུ་གུའི་ས་བོན་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེས་དགེ་བསྙེན་བཙུན་པས་བཤད། ཞིང་ལྔ་ནི། སློང་མོ་
བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། རྟེན་མེད་པ་དང་། ཉེས་པར་སྤྱད་པ་སྤྱོད་པ་ དང་། ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའོ། །ཞིང་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་མཆོག་ཏུ་བཤད། གནས་དགུ་ནི། མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་
པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་སོགས་གསུམ། མོས་པ་ཡིད་བྱེད་ལ། རོ་མྱང་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། རྗེས་
སུ་ཡི་རང་བ་དང་། མངོན་པར་དགའ་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། ངོམས་མི་ཤེས་པ་དང་། རྒྱ་ཆེ་བ་

266

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དང་། དགའ་བ་དང་། ཕན་འདོགས་པ་དང་། དགེ་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། མ་གོས་པའི་ཡིད་ལ་

བྱེད་པའོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་དབང་འབྱོར་བ་སོགས་ཀྱང་
འདོན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ། ཚུལ་ཁྲིམས། བཟོད་པ།༼༡༨༣༽བརྩོན་འགྲུས། བསམ་གཏན། ཤེས་རབ་དང་ལྔ། ཤོ་ལོ་ཀ་ལྔས་འཆད། གཞན་རྣམས་སྦྱིན་པ་དང་འདྲ་བ་ལ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་

གཞི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་པ། བཟོད་པའི་གཞི་ནི་ཉམ་ཆུང་ལ་བཟོད་པ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་གཞི་ནི། ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྲོ་བ། བསམ་གཏན་གྱི་གཞི་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཏིང་

ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་ཀྱི་གཞི་ནི་གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཞིང་ནི།

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་འགྲེལ་པས་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་སྦྱིན་བརྩོན་གྱི་ཡོན་ཏན་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་
པ་ལ། སྦྱིན་པའི་ཡོན་ཏན། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཡོན་ཏན། དང་པོ་ལ་བརྩེ་བའི་ཁྱད་པར། མ་
ཆགས་པའི་ཁྱད་པར། མི་སྐྱོ་བའི་ཁྱད་པར། ཞིང་ལ་བྱམས་པའི་ཁྱད་པར། འབྲས་བུ་ལ་ཆེས་
ཆེར་འཛིན་པའི་ཁྱད་པར། དེས་པའི་ཁྱད་པར། དང་པོ་ནི་བྱང་སེམས་འཕགས་པའི་སྦྱིན་པ་ནི་

ཆོས་ཅན། བརྩེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཅིག་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་བསྐལ་པ་མང་
པོར་བདག་ཉིད་ལ་གནོད་པ་བྱེད་ཀྱང་དགའ་བར་འགྱུར་ན། དེ་ལས་བཟློག་པ་དུས་ཐུང་ངུ་དང་སེམས་ཅན་མང་པོ་ལ་ཕན་པར་འགྱུར་བ་ལ་དགའ་བ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་དགོས་ཏེ་མི་

དགོས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱིན་པ་དེ་ནི་མ་

ཆགས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན། ལུས་ཅན་རྣམས་ནི་ནོར་འདོད་པ་
ཡིན་ལ། བརྟན་པ་ལ་ལྡན་རྣམས་ནི། ནོར་དེ་ཉིད་ལུས་ཅན་རྣམས་ལ་གཏོང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐྱེ་བོ་
རྣམས་ནི་ལུས་བསྲུང་བའི་ཕྱིར་ནོར་འདོད་ལ། བརྟན་པ་བློ་ལྡན་རྣམས་ནི། ལུས་དེ་ཉིད་ལན་

བརྒྱ་ཕྲག་རྣམས་སུ་ལུས་ཅན་རྣམས་ལ་གཏོང་བའི་ཕྱིར། རྐང་པ་སྔ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱི་རོལ་གྱི་

267

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ནོར་གཏོང་ཚུལ་བཤད་ནས་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་རང་གི་ལུས་གཏོང་ཚུལ་བྱེ་བྲག་དུ་འཆད་པའོ།
།གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྦྱིན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་

ཡང་བླ་མ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ལས་ཀྱང་དགའ་བར་འགྱུར་བ་ཡོན་ཏན་ཡིན་

པའི་༼༡༨༤༽ཕྱིར། དེར་ཐལ། གང་གི་ཚེ་རང་གི་ལུས་ཉིད་གཏོང་བ་ལ་ཡང་ཡིད་ལ་སྡུག་
བསྔལ་མི་འབྱུང་ན། རྫས་ངན་པ་གཏོང་བ་ལ་སྡུག་བསྔལ་མི་འབྱུང་བ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་

དགོས་ཏེ་མི་དགོས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྦྱིན་པའི་དེ་ནི་

ཞིང་མི་སྐྱོ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟར་ན། བློ་ལྡན་འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་བདོག་པ་
ཀུན་གཏོང་བས་དོན་གཉེར་སྐྱེ་བོ་དགའ་བས་རང་དགའ་བ་ལྟར་སློང་མོ་བ་དག །བསླང་བྱ་འདོད་དགུ་ཐོབ་པ་དག་གིས་ཀྱང་དགའ་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། བློ་ལྡན་བདོག་པ་ཀུན་
གཏོང་བས་ནོར་མེད་པ་ལ་བདག་ཉིད་ནོར་དང་ལྡན་པར་སེམས་པ་ཇི་ལྟ་བར་སློང་མོ་བ་
ལོངས་སྤྱོད་ཀུན་རྫོགས་པར་ཐོབ་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ནི་དེ་ལྟར་ནོར་དང་ལྡན་པར་མི་སེམས་

པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དེ་ནི་ཞིང་ལ་། བྱམས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། ཇི་

ལྟར་བློ་ལྡན་འཇིག་རྟེན་འདི་ན་སྦྱིན་པ་བཟང་པོ་ཚུལ་བཞིན་དུ་བཏང་བས་དོན་གཉེར་སྐྱེ་བོ་
ཚིམ་པར་བྱས་པ་དེ་ལ་ཕན་འདོགས་པར་སེམས་པ་ལྟར་དེ་བཞིན་དུ་སློང་མོ་བ་དག་ཤིན་ཏུ་

ནོར་མང་པོ་ཐོབ་ནས་ནི་སྦྱིན་པ་པོ་ལ་རྙེད་པ་ཐོབ་པའི་རྒྱུ་ཡི་དྲིན་དུ་མི་བརྩི་བའི་ཕྱིར། དྲུག་པ་
ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དེ་ནི་དེས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། རྒྱ་ལམ་ཁའི་འབྲས་བུ་མཆོག་
དང་ལྡན་པའི་མི་རྣམས་ཀྱི་ལོངས་སྤྱོད་ཤིང་ལས་འབྱུང་བ་ཇི་ལྟ་བར་ལུས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བྱང་
སེམས་གང་གི་ནོར་རྫས་རྒྱ་ཆེན་བླངས་ནས་ནི་བསྲུང་བའི་དོགས་པ་དང་བྲལ་བར་རང་གི་

ཉམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཏང་བས་དགའ་བའི་ལོངས་སྤྱོད་ཅན་གྱི་སྦྱིན་བདག་དེ་

268

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལས་རིགས་གཞན་མེད་དོ། །གཉིས་པ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལ།
བསྟན་བཤད་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དྲུག་ལྡན་
དུ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། གཙོ་བོའི་དབྱེ་བ། རྒྱུའི་དབྱེ་བ། ལས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་། རྣམ་པའི་

དབྱེ་བ་དང་། རྟེན་གྱི་དབྱེ་བ་དང་བར་༼༡༨༥༽ཆད་བཞི་ཡི་གཉེན་པོའི་དབྱེ་བ་ཡིས་ཡོངས་

སུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། དྲུག་ལས། དགེ་བའི་ཚོགས་ཀྱི་ནང་ན་བརྩོན་
འགྲུས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་འདི་ལྟར་བརྩོན་འགྲུས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དགེ་བའི་

ཆོས་རྣམས་རྗེས་སུ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། ཡང་དེ་ཡིན་ཏེ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་མོད་ལ་ལུས་
སེམས་བདེ་བར་གནས་པའི་མཆོག་ཐོབ། འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པར། རྟོགས་
པའི་དངོས་གྲུབ་རྣམས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། བརྩོན་འགྲུས་དེ་ལ་རྒྱུའི་སྒོ་ནས་རྣམ་པ་
དུ་མར་ཡོད་དེ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་སྲིད་པ་ན་སྤྱོད་པའི་འདོད་པ་རྣམས་ཐོབ། བརྩོན་འགྲུས་
ཀྱིས་ནི། སྒྲིབ་གཉིས་དག་པ་རབ་ཏུ་འགྱུར། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་འཇིག་ཚོགས་འཁོར་བའི་
གནས་ནས་གྲོལ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སངས་རྒྱ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། གཞན་ཡང་བརྩོན་འགྲུས་དེ་ལ་རྣམ་པའི་སྒོ་ནས་དུ་མར་ཡོད་དེ། ཡང་དག་སྤོང་

བ་བཞིའི་སྐབས་སུ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་པ་དང་། གཉེན་པོ་འཕེལ་བའི་བརྩོན་འགྲུས། རྣམ་
བྱང་དབང་པོའི་སྐབས་སུ་ཐར་པ་ལ་དབང་ཐོབ་པའི་བརྩོན་འགྲུས། རྣམ་བྱང་སྟོབས་ཀྱི་སྐབས་
སུ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་པའི་བརྩོན་འགྲུས། རབ་ཏུ་ཞུགས་པའི་བརྩོན་འགྲུས། འཕགས་
ལམ་ཡན་ལག་གི་སྐབས་སུ། བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྒྱུར་བར་བྱེད་པའི་བརྩོན་འགྲུས། ཕྱིན་

དྲུག་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་ཆེན་པོ་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་པའི་བརྩོན་འགྲུས་རྣམས་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། བརྩོན་འགྲུས་དེ་ལ་ངེས་ཚིག་གི་སྒོ་ནས་རྣམ་པ་གཞན་དུ་ཡོད་དེ། ཐོག་

269

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
མར་བསམ་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་གོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས། དེ་ནས་ཚུལ་བཞིན་རབ་ཏུ་ཞུགས་པའི་བརྩོན་
འགྲུས། རྟོགས་བྱ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་མ་ཞུམ་པའི་རྩོན་འགྲུས། ཚ་གྲང་སོགས་ཀྱིས་མི་འཁྲུགས་

པའི་བརྩོན་འགྲུས། ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ཆོག་མི་ཤེས་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་

སངས་རྒྱས་༼༡༨༦༽ཀྱིས་རབ་ཏུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་མདོ་ལས། མཐུ་དང་ལྡན་པ་བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྡན་པ། སྤྲོ་བ་ཅན། ཕ་རོལ་གནོན་པ། དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ལ་བརྩོན་པ་མ་
བཏང་བ་ཞེས་འབྱུང་། ལྔ་པ་ནི། བརྩོན་འགྲུས་དེ་ལ་རྟེན་གྱི་སྒོ་ནས་རྣམ་པ་དུ་མ་ཡོད་དེ། ཐེག་
པ་གསུམ་ལ་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པའི་སྐྱེ་བོ་ལ་བརྟེན་ནས་བརྩོན་འགྲུས་ཐ་མ་དང་། འབྲིང་དང་། གཞན་མཆོག་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཉན་རང་གི་བརྩོན་འགྲུས་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། བསམ་བློ་ཞན་
པ་ཡིན་ཏེ། རང་དོན་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པས་དོན་ཆུང་བའི་ཕྱིར། ཐེག་ཆེན་གྱི་བརྩོན་འགྲུས་དེ་
ཆོས་ཅན། བསམ་བློ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་དོན་སྒྲུབ་པས་དོན་ཆེ་བའི་ཕྱིར།
དྲུག་པ་ནི། བརྩོན་འགྲུས་དེ་ལ་གཉེན་པོའི་སྒོ་ནས་བཞི་ཡོད་དེ། བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྡན་པ་ཚེ་
འདིའི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཕམ་པ་མེད། བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྡན་པ་སྤང་བྱ་ཉོན་མོངས་པས་ཕམ་
པ་མེད་བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྡན་པ་གཞན་དོན་ལ་སྐྱོ་བས་ཕམ་པ་མེད་པ། བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྡན་པ་ཐོབ་བྱ་ཐོབ་པས་ཕམ་པ་མེད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཅུ་པ་ལ། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་

རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་རྣམ་པར་ངེས་པར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་
སོགས་རེ་རེས་ཀྱང་ཕན་ཚུན་དུ་དྲུག་བསྡུས། རེ་རེ་ལ་ཡང་དྲུག་ཏུ་དབྱེ་བ་ཡོད་དེ། ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་ཡོད་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་འབྱུང་། སྦྱིན་པ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

རོ། །རང་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ཕྱིན་དྲུག་བཤད་ཟིན། གཉིས་པ་གཞན་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པ་
བསྡུ་དངོས་བཞིའི་རྣམ་གཞག་ལ། མཚན་ཉིད། གྲངས་ངེས། ལས། དབྱེ་བ། ཕན་ཡོན། རྟེན་གྱི་

270

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

རྣམ་གཞག །དང་པོ་ནི། རང་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ཕྱིན་དྲུག་གི་རྗེས་སུ་གཞན་རྒྱུད་སྨིན་པར་
བྱེད་པ་བསྡུ་དངོས་བཞི་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རྒྱལ་སྲས་ཀྱིས་རང་རྒྱུད་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་རྫོགས་པར་བྱས་ནས་གདུལ་བྱ་གཞན་གྱི་རྒྱུད་སྨིན་༼༡༨༧༽པར་བྱེད་
དགོས་པའི་ཕྱིར། སྡོམ་ནི། ངོ་བོ་ཉིད་དང་ཐམས་ཅད་ལ། །དཀའ་བ་དང་ནི་སྒོ་ཀུན་དང་། །སྐྱེས་

བུ་དམ་པ་ལྡན་པ་དང་། །དེ་བཞིན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དང་། །ཕངས་ཤིང་འདོད་དང་ལྡན་པ་དང་། །འདི་དང་གཞན་དུ་བདེ་འགྱུར་དང་། །དེ་བཞིན་རྣམ་གཞག་དེ་མདོར་ན། །བྱང་ཆུབ་སེམས་

དཔའི་བསྡུ་དངོས་ཡིན། །ཞེས་སྦྱོར། སྐབས་འདིར་སྦྱིན་པའི་མཚན་ཉིད་རྒྱས་པར་མ་བཤད་

པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེ་ཕྱིན་དྲུག་གི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་དང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། སྙན་པར་

སྨྲ་བ་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། ཕྱིན་དྲུག་དེ་གཞན་ལ་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ངག་གི་ལས་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། དོན་སྤྱོད་པ་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། གཞན་ཕྱིན་དྲུག་ལེན་དུ་འཇུག་པའི་ལས་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། དོན་མཐུན་པ་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། གཞན་ལ་བསྟན་པ་བཞིན་དུ་བདག་
ཉིད་ཀྱང་ཕྱིན་དྲུག་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བསྡུ་བའི་དངོས་

པོ་དེ་ལ་བཞིར་གྲངས་ངེས་པར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པ་ནི། གདུལ་བྱ་ཕན་པར་བྱེད་
པའི་ཐབས་ཡིན། སྙན་པར་སྨྲ་བ་ནི་གདུལ་བྱ་རྗེས་སུ་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཡིན། དོན་

སྤྱོད་པ་ནི། གདུལ་བྱ་དགེ་བ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཡིན། དོན་མཐུན་པ་ནི། དེ་བཞིན་

དུ་བདག་ཉིད་ཀྱང་རྗེས་སུ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དང་པོ་

སྦྱིན་པ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ཟང་ཟིང་གིས་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཆོས་ཀྱི་སྣོད་དུ་

འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་སྙན་པར་སྨྲ་བ་ནི་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་

ལྡན་ཏེ། གདུལ་བྱ་དམ་པའི་ཆོས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་དོན་མཐུན་པ་ནི་ཆོས་ཅན།

271

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ཕྱིན་དྲུག་གི་དྲི་མ་རྣམ་པར་སྦྱོང་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བསྡུ་བའི་དངོས་
པོ་དེ་ལ་བཞིར་འདུས་པར་འདོད་ཏེ། ཟང་ཟིང་གིས་བསྡུ་བ། ཆོས་ཀྱིས་བསྡུ་བའི་སྒོ་ནས་དེར་
འདུས་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་། ཆོས་ཀྱིས་བསྡུ་བ་དེ་ལ་དམིགས་པའི་ཆོས་སྒྲུབ་
༼༡༨༨༽པའི་ཆོས་རྣམ་པར་སྦྱོང་བའི་ཆོས་གསུམ་ཡོད། བཞི་པ་ནི། བསྡུ་དངོས་དེ་ལ་རྣམ་
པའི་སྒོ་ནས་རྣམ་པ་དུ་མ་ཡོད་དེ། བསྡུ་བ་དམན་པ་དང་། འབྲིང་དང་། མཆོག་རྣམས་སུ་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཡོད་དེ། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཕལ་ཆེར་གཞན་དོན་བྱས་པ་ཐམས་ཅད་དོན་
མེད། མ་དག་ས་བདུན་གྱི་སྐབས་སུ་ཕལ་ཆེར་དོན་ཡོད་པ་དང་། དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་སྐབས་

སུ་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་དོན་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱ་བ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། འཁོར་སྡུད་པ་
དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྡུ་དངོས་བཞིའི་ཚུལ་འདི་ཡང་དག་པར་བརྟེན་རིགས་ཏེ། བསྡུ་
དངོས་བཞི་པོ་ལམ་གདུལ་བྱ་ཀུན་གྱི་དོན་གྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བཞི་པོ་འདི་ནི་

གཞན་འདུལ་བའི་ཐབས་བཟང་པོ་ཡིན་པར་རབ་ཏུ་བསྔགས་སོ། །དྲུག་པ་ནི། བསྡུ་དངོས་བཞི་
པོ་འདི་ནི་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་ལམ་ཡིན་ཏེ། སྔར་འཁོར་བསྡུས་པ་དང་། མ་འོངས་
ན་བསྡུད་པར་འགྱུར་བ་དང་། གང་དག་ད་ལྟར་སྡུད་པར་བྱེད་པ་དེ་ཀུན་བསྡུ་དངོས་བཞིའི་

ཚུལ་དེ་འདྲ་ལ་བརྟེན་པ་དེ་ལྟ་བས་ནའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་
རང་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། གཞན་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པ་གཉིས་སུ་འདུ་སྟེ། གོང་དུ་
བཤད་པ་དེ་ལྟར་སྦྱིན་པས་རྟག་ཏུ་ལོངས་སྤྱོད་ལ་མ་ཆགས་པའི་བློ་དང་ལྡན། ཚུལ་ཁྲིམས་
ཀྱིས་ཚུལ་འཆལ་གྱི་ཚ་གདུང་ཞི། བཟོད་པས་ཁྲོ་བ་སྡོམ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ཕྱིན་དྲུག་ལ་

བརྩོན། བསམ་གཏན་གྱིས་སེམས་ནང་དུ་གནས། ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྲིད་ཞིའི་ཡུལ་ལ་མཚན་
མར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པར་རང་རྒྱུད་སྨིན། བསྡུ་དངོས་བཞི་པོ་དེས་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་

272

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

རྣམས་འཁོར་དུ་སྡུད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་ཕ་

རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྐབས་ཏེ་བཅུ་བདུན་པའི་བཤད་པའོ།། །།

ལེའུ་བཅོ་བརྒྱད་པ་མཆོད་རྟེན་ཚད་མེད་བསྟན་པ།

༈ གསུམ་པ་དེ་གཉིས་སྟོབས་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་ལ། ལེའུའི་མཚམས་སྦྱ། ལེའུའི་གཞུང་

བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ནི། ཕྱིན་དྲུག་གི་རྗེས་སུ་༼༡༨༩༽མཆོད་རྟེན་ཚད་མེད་
བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་དང་མཛའ་བཤེས་བསྟེན་པའི་སྒོ་ནས་
སེར་སྣ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་སོགས་ཕྱིན་དྲུག་གི་དྲི་མ་སྦྱོང་དགོས། ཚད་མེད་བཞིའི་

སྒོ་ནས་གདུལ་བྱའི་ལོག་སྒྲུབ་བཟོད་པར་བྱས་ཏེ། བསྡུ་དངོས་བཞིའི་དྲི་མ་སྦྱོང་དགོས་པའི་
ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་གཉིས། དང་པོ་ནི། བྱང་ས་ལས། སྡོམ་ནི། དཀོན་མཆོག་མཆོད་
དང་མཛའ་བཤེས་བསྟེན། །ཚད་མེད་པ་ནི་ཐ་མ་ཡིན། །ཞེས་དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་དང་།
དགེ་བཤེས་བསྟེན་པ། ཚད་མེད་བཞི་སྒོམ་པ་གསུམ་དུ་བསྡུས་ལ། དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་དེ་
ཡང་བཅུར་འདུས་པའི་ཕྱིར། སྐུ་ལ་མཆོད་པ། མཆོད་རྟེན་ལ་མཆོད་པ། བདག་ཉིད་ཀྱིས་

མངོན་སུམ་དུ་མཆོད་པ། བདག་ཉིད་ཀྱིས་བྱས་པའི་མཆོད་པ། གཞན་བྱེད་དུ་བཅུག་པའི་

མཆོད་པ། གདུགས་འབུལ་བ་སོགས། རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟིས་མཆོད་པ། རྙེད་བཀུར་རྒྱ་ཆེན་པོས་མཆོད་པ། ཀུན་སློང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མཆོད་པ། རང་གི་ཕྱིན་

དྲུག་ཉམས་སུ་ལེན་པ་སོགས་སྒྲུབ་པའི་མཆོད་པའོ། །དགེ་བཤེས་བསྟེན་ཚུལ་དེ་ལ་ཡང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་མཚན་ཉིད། དེས་སློབ་མ་འཁྲིད་ཚུལ། སློབ་མས་དེ་བསྟེན་ཚུལ་

273

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གསུམ་དུ་འདུས། མཚན་ཉིད་དེ་ལ་བརྒྱད་དུ་འདུས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་པ་དང་ལྡན་
པ། མང་དུ་ཐོས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི་བཟང་པོ་དང་ལྡན་པ། སྙིང་རྗེ་དང་ལྡན་པ། རང་གི་བདེ་བ་
ལ་མ་ཆགས་པར་གཞན་དོན་བྱེད་པ། བག་ཚ་བ་དང་འཇིགས་པ་མེད་པའི་སྤྲོ་བ་དང་ལྡན་པ།
འཁོར་གྱིས་ལོག་སྒྲུབ་ལ་བཟོད་པ་དང་ལྡན་པ། ཆོས་འཆད་པ་ལ་སྟོབས་དང་ལྡན་ཞིང་མི་སྐྱོ་
བ། ཚིག་གསལ་ཞིང་སྦྱང་བ་དང་ལྡན་པའོ། །དེ་ལ་ཀུན་སློང་ཇི་ལྟ་བུས་ཆོས་སྟོན་ན། རྣམ་པ་
ལྔས་ཆོས་སྟོན་པར་བྱེད་དེ། གླེང་བར་བྱེད་པ་ཡིན། བརྟན་པར་བྱེད་པ་ཡིན། འདོམས་པར་
བྱེད་པ་ཡིན། རྗེས་སུ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན། ཆོས་སྟོན་པར་བྱེད་པའོ། །སློབ་མས་ཚུལ་ཇི་
ལྟར་དུ་བསྟེན་ན། ༼༡༩༠༽ རྣམ་པ་བཞིས་བསྟེན་པར་བྱེད་དེ། དུས་དུས་སུ་ནད་གཡོག་བྱེད་
པ་དང་། ཐ་མལ་པའི་གཡོག་བྱ་བ་དང་། གུས་པ་དང་དགའ་བ་དང་ལྡན་པ་དང་། དུས་དུས་སུ་
གུས་པར་སྨྲ་བའོ། །ཀུན་སློང་ཇི་ལྟ་བུས་ཆོས་ཉན་ན། དཀོན་པའི་དོན་གྱིས་རིན་པོ་ཆེའི་འདུ་

ཤེས་དང་། ཤེས་རབ་འཕེལ་བས་ན། མིག་གི་འདུ་ཤེས་དང་། ཡང་དག་པའི་དོན་སྟོན་པས་
སྣང་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྫོགས་བྱང་ཐོབ་པས་ན་འབྲས་བུ་དང་ཕན་ཡོན་ཆེ་བའི་འདུ་ཤེས་
དང་། ཞི་ལྷག་འཕེལ་བས་ན་དགའ་བ་དང་། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ཉན་པར་བྱ།

ཚད་མེད་བཞི་ནི། བྱམས་སྙིང་རྗེ་དགའ་བ་བཏང་སྙོམས། རེ་རེ་ལའང་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་

པ། ཆོས་ལ་དམིགས་པ། དམིགས་པ་མེད་པ་ལ་དམིགས་པ་གསུམ་གསུམ་ཡོད་དོ། །སྦྱོང་
ཚུལ་སོགས་གཞན་དུ་ཤེས་པར་བྱ། གཉིས་པ་ལ། སེར་སྣའི་གཉེན་པོར་དཀོན་མཆོག་མཆོད་
པ། ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་སོགས་ཀྱི་གཉེན་པོར་དགེ་བཤེས་བསྟེན་པ། གདུལ་བྱའི་ལོག་སྒྲུབ་
ཀྱི་གཉེན་པོར་ཚད་མེད་བཞི་སྒོམ་པ། དང་པོ་ལ། རྣམ་གཞག་བཅུའི་སྒོ་ནས་དཀོན་མཆོག་
མཆོད་ཚུལ། མཆོད་པའི་རྣམ་པའི་རབ་དབྱེ། མཆོད་པ་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ལ། བཤད་

274

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

བྱ་རྒྱས་པར་བཤད། འཆད་བྱེད་བསྡུས་ཏེ་བསྟན་པ། དང་པོ་ནི། དཀོན་མཆོག་མཆོད་པའི་རྒྱུ་
མཚན་མེད་པ་མིན་ཏེ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་རབ་ཏུ་དང་བའི་སེམས་ཀྱིས་མཆོད་དགོས་
པའི་ཕྱིར། མཆོད་པ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་

ཚོགས་གཉིས་རྫོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་མཆོད་པའི་ཕྱིར། མཆོད་པའི་རྟེན་མེད་པ་མ་ཡིན་

ཏེ། མངོན་སུམ་དང་། ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་མཆོད་པའི་ཕྱིར། མཆོད་པའི་
དངོས་པོ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གོས་དང་གདུགས་དང་རྒྱལ་མཚན་སོགས་ཀྱིས་མཆོད་པའི་
ཕྱིར། མཆོད་པའི་རྒྱུ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་རྒྱུད་ལ་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་དོན་ཡོད་པར་གྱུར་
རིགས་སྙམ་པའི་སྨོན་ལམ་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་༼༡༩༡༽མཆོད་པའི་ཕྱིར། མཆོད་པའི་
གྲོགས་ཡེ་ཤེས་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མཆོད་པའི་འཁོར་གསུམ་པོ་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པའི་

ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཟིན་པའི་སྒོ་ནས་མཆོད་པའི་ཕྱིར། མཆོད་པའི་ཞིང་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སེམས་
ཅན་དག་ནི་ཚད་མེད་པ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་མཆོད་པའི་ཕྱིར། མཆོད་པའི་
གནས་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། གོས་ལ་སོགས་པ་རྫས་ཀྱི་མཆོད་པ་དང་། མཆོད་པ་ལ་རོ་མྱང་
བར་བྱེད་པ་སོགས་སེམས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཆོད་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོར་སེམས་བསྐྱེད་པའི་སྨོན་ལམ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་བརྩེ་བ་དང་། གཞན་
དོན་གྱི་དཀའ་སྤྱད་ལ་བཟོད་པ་དང་། ཕྱིན་དྲུག་ཡང་དག་པར་སྤྱོད་པའི་སྒོ་ནས་དང་། གཞི་ལ་

ལྟོས་པ་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། མཐོང་ལམ་དུ་གནས་ལུགས་རྟོགས་པ་དང་། སྒོམ་ལམ་དུ་སྒོམ་སྤང་ལས་གྲོལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའི་སྒོ་ ནས་མཆོད་པ་
རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་དེ་ལ་རྣམ་གཞག་བཅུ་རུ་ཡོད་དེ།
མཆོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་དང་། རྟེན་དང་དངོས་པོ་དང་། རྒྱུ་དང་ནི། ཡེ་

275

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཤེས་དང་ནི་བཞིན་དག་དང་། གནས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཆོད་པར་རབ་ཏུ་བསྟན་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་དེ་ལ་ཕུང་པོའི་སྒོ་ནས་དུ་མར་ཡོད་དེ། རྒྱུ་འདས་
པའི་དུས་སུ་མཆོད་པ་དང་། འབྲས་བུ་ད་ལྟར་བའི་དུས་སུ་མཆོད་པ། རྒྱུ་ད་ལྟ་བའི་དུས་སུ་

མཆོད་པ། འབྲས་བུ་མ་འོངས་པའི་དུས་སུ་མཆོད་པ་ཉིད་དང་ནི། བདག་ཉིད་ཀྱིས་མཆོད་པ་
ནང་གི་མཆོད་པ། གཞན་དག་མཆོད་དུ་བཅུག་པ་ཕྱིའི་མཆོད་པ། རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟིའི་སྒོ་
ནས་མཆོད་པ་རགས་པ་དང་། སྒྲུབ་པའི་མཆོད་པ་ཕྲ་བ་རྣམ་པ་གཉིས་དང་། མཆོད་པ་ཆུང་ངུ་དམན་པ། མཆོད་པ་ཆེན་པོ་གྱ་ནོམ་པ། མཆོད་པ་ལ་ང་རྒྱལ་དང་བཅས་པ་དམན་པ། ང་རྒྱལ་མེད་པ་གྱ་ནོམ་པ། དུས་གཞན་དུ་མཆོད་པ་ལ་སྦྱོར་བ་རིང་བ། དུས་༼༡༩༢༽འདི་ཉིད་དུ་

མཆོད་པ་ལ་སྦྱོར་བ་ཉེ་བ་འགྲོ་བ་གཞན་དུ་མཆོད་པ་ལ་སྦྱོར་བ་རིང་བ། འགྲོ་བ་འདི་ཉིད་དུ་

མཆོད་པ་ལ་སྦྱོར་བ་ཉེ་བ། མ་འོངས་པ་ན་དཀོན་མཆོག་མཆོད་པར་སྨོན་ལམ་འདེབས་པ་རིང་

བ། སྨོན་ལམ་བཏབ་པ་ལྟར་འདི་ཉིད་དུ་མཆོད་པ་ཉེ་བར་འདོད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། མཆོད་པ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཐབས་དེ་ལ་རྣམ་པ་དུ་མ་ཡོད་དེ། རང་གི་སེམས་
ཀྱིས་སངས་རྒྱས་རྣམས་མཆོད་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པ། བསམ་པ་དགུའི་སྒོ་
ནས་མཆོད་པ། བསམ་པ་དགུ་ནི། རོ་མྱང་བ་དང་། རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་། མངོན་པར་དགའ་བ་དང་། ངོམས་མི་ཤེས་པ་དང་། རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། དགའ་བ་དང་། ཕན་པ་དང་། མ་གོས་པ་དང་། དགེ་བའོ། །ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་དབང་འབྱོར་བའི་སྒོ་ནས་མཆོད་པ། གྲོགས་
རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཐབས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་སྒོ་ནས་མཆོད་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཀུན་གྱི་མཆོད་པ་དང་དོན་གཅིག་ལ་འཇུག་པས་མཆོད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ་རྣམ་གཞག་བཅུའི་སྒོ་ནས་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་

276

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རབ་དབྱེ། བསྟེན་པ་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ལ། འཆད་བྱེད་མདོར་བསྟན། བཤད་བྱ་རྒྱས་པར་བཤད། དང་པོ་ནི། བཤེས་གཉེན་བསྟན་ཚུལ་དེ་ལ་རྣམ་པ་བཅུར་འདུས་ཏེ། རྟེན་དང་གཞི་

དང་ནི། རྒྱུ་མཚན་དང་ནི་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་དང་རྒྱུ་དང་ཡེ་ཤེས་དང་། ཞིང་དག་དང་། གནས་
ཀྱི་སྒོ་ནས་བཤེས་གཉེན་རབ་ཏུ་བསྟེན་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བསྟེན་བྱ་དགེ་
བའི་བཤེས་གཉེན་དེ་ཡང་མཚན་ཉིད་བཅུ་དང་ལྡན་པ་གཅིག་དགོས་ཏེ། ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་
ཀྱི་བསླབ་པ་དང་ལྡན་པས་དབང་པོ་དུལ་བ། །ཏིང་འཛིན་གྱི་བསླབ་པ་དང་ལྡན་པ་སེམས་ཞི་བ།

ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་དང་ལྡན་པས་ཉོན་མོངས་པས་ཉེ་བར་ཞི་བ། རང་ལས་ཡོན་ཏན་སྙོམས་
པ་དང་ཆུང་བ་མ་ཡིན་ཞིང་ལྷག་པ། གཞན་དོན་ལ་བརྩོན་འགྲུས་དང་བཅས་པ། མང་དུ་ཐོས་
༼༡༩༣༽པའི་སྒོ་ནས་རྒྱུད་ལུང་གིས་ཕྱུག་པ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པ། གཞན་ལ་སྨྲ་མཁས་པ་
དང་ལྡན་པ། ཟང་ཟིང་གི་སེམས་མེད་པས་བརྩེ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན། གཞན་དོན་སྐྱོ་བ་སྤངས་

པ་གཅིག་ལ་བསྟེན་དགོས་པའི་ཕྱིར། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པས་གཞི་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
མངོན་དུ་ལྡང་བ་དང་། ཕྱག་འཚལ་བ་ལ་སོགས་པའི་བཀུར་སྟི་དང་། ཟས་གོས་ལ་སོགས་པའི་
རྙེད་པ་དག་དང་། དྲིལ་ཕྱི་བྱེད་པ་སོགས་རིམ་གྲོ་དང་། བཀའ་བཞིན་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་བཤེས་
གཉེན་བསྟེན་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དེ་ལ་རྣམ་པ་
གསུམ་དུ་ཡོད་དེ། རྟེན་གཞི་དེ་བཞིན་དུ་བློ་ལྡན་གྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་ནི་ཀུན་ཤེས་
པར་འདོད་པའི་བསམ་པས་བསམ། ཟས་ལ་སོགས་པའི་དུས་མ་ཡིན་པར། དུས་སུ་འགྲོ་བ་
དང་། འདུད་པས་ཏེ། ང་རྒྱལ་མེད་པའི་སྒོ་ནས་བསྟན་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཤེས་གཉེན་
བསྟེན་པས་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བློ་ལྡན་དེ་ནི་བསྙེན་བསྐུར་དང་རྙེད་པ་ལ་
སོགས་པའི་འདོད་པ་མེད་ཅིང་། སྒྲུབ་པ་ནན་ཏན་གྱི་ཆེད་དུ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་བྱེད་པའི་

277

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ཕྱིར། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་རྒྱུ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བརྟན་པ་བླ་མའི་བཀའ་ཇི་སྐད་བསྟན་པ་

སྒྲུབ་པ་དེས་དེའི་སེམས་ནི་ཡང་དག་པར་མགུ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་

ཡེ་ཤེས་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་བཤེས་གཉེན་དེ་ཐེག་པ་གསུམ་ལ་མཁས་པར་བློས་
རྟོགས་ནས་རང་གི་ཐེག་པ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དུ་འབད་ཅིང་བརྩོན་
འགྲུས་བརྩམས་དགོས་པའི་ཕྱིར། །བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཞིང་དེ་ལ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ།
སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། ཞིང་དག་པ་ཡང་སྦྱང་བར་བྱ་
བ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་གནས་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བཤེས་གཉེན་
དེའི་ཆོས་ཀྱི་བགོ་སྐལ་ལ་སྤྱོད་པའི་ཡོན་ཏན་མཐོང་ནས་བཤེས་གཉེན་རབ་ཏུ་བསྟེན་པར་
བྱེད་ཀྱི་ཟང་ཟིང་གི་བགོ་སྐལ་ལ་སྤྱད་པའི་ཕྱིར་དུ་༼༡༩༤༽མི་བསྟེན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་

ནི། བློ་ལྡན་གྱི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཕུང་པོ་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། རྒྱུ་འདས་པའི་དུས་སུ་

བསྟེན་པ། འབྲས་བུ་ད་ལྟར་བའི་དུས་སུ་བསྟེན་པ། ནང་ཆོས་རྒྱུན་གྱི་སྒོའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བས་
བསྟེན་པ། ཕྱི་རོལ་ཡོ་བྱད་ཀྱིས་བསྟེན་པ། རགས་པ་ཐོས་པ་ཉན་པས་བསྟེན་པ། སེམས་ཀྱིས་

རྣལ་འབྱོར་བསམ་པ་དང་། སྒོམ་པས་བསྟེན་པ། ཕྲ་བ་ང་རྒྱལ་དང་བཅས་པ་དམན་པ། ང་རྒྱལ་མེད་པའི་ཡིད་དང་ལྡན་པས་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་གྱ་ནོམ་པ། བློ་ལྡན་འགྲོ་བ་འདི་ཉིད་དུ་

བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་ཉེ་བ། གཞན་དུ་བསྟེན་པ་རིང་བ། ད་ལྟ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་ལ་
སྦྱོར་བ་ཉེ་བ། མ་འོངས་པ་ན་སྨོན་པའི་སྒོ་ནས་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་རིང་བའི་བསྟེན་ཚུལ་
རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། བསྟེན་པ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཐབས་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། །
རང་གི་སེམས་ཀྱིས་བཤེས་གཉེན་མཆོག་བསྟེན་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་དང་།
བསམ་པ་དགུ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་དབང་འབྱོར་བ་དང་། ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཐབས་

278

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་དང་། རྒྱལ་སྲས་ཀུན་གྱི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་དང་། དོན་གཅིག་
པ་ཉིད་ལ་འཇུག་པས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། ཚད་མེད་བཞི་

སྤྱིར་བསྟན། སྙིང་རྗེ་ཚད་མེད་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད། ཚད་མེད་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ། མཆོད་རྟེན་ཚད་
མེད་ཀྱིས་མཇུག་བསྡུ་བ། དང་པོ་ལ། ཚད་མེད་བཞིའི་མཚན་ཉིད། དམིགས་རྣམ་དཔྱད་པ།

དབྱེ་བ། དང་པོ་ནི་བརྟན་པའི་ཚངས་པ་ཚད་མེད་བཞི་པོ་དེ་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་བཞི་དང་

ལྡན་ཏེ། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་རྣམ་འཚེ་སོགས་སྤངས། གྲོགས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་
དང་ལྡན། སེམས་ཅན་ཆོས་ལ་དམིགས་པ་མེད་པ་སྟེ་དམིགས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་ལ་འཇུག།གདུལ་བྱ་སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བརྟན་པ་
རྣམས་ཀྱི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་ཚད་མེད་བཞི་པོ་དེ་དག་དམིགས་རྣམ་༼༡༩༥༽
གཉིས་དང་ལྡན་ཏེ། བྱམས་པ་ནི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་བདེ་བ་དང་ལྡན་པར་འདོད།
སྙིང་རྗེ་ནི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཉམ་ཐག་པ་དང་བྲལ་བར་འདོད། དགའ་བ་ནི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་བདེ་བ་དང་མི་འབྲལ་བར་འདོད། བཏང་སྙོམས་ནི་

སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དང་མ་འདྲེས་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ལ་
དམིགས་པའི་བྱམས་སོགས་དེ་དག་ཚད་མེད་བཞི་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་དམིགས་པའི་

གྲོགས་ཀྱིས་ཟིན་ནས་འཇུག །དམིགས་མེད་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་སོགས་ནི་སེམས་ཅན་
དེའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་གྲོགས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་ཟིན་ནས་འཇུག་གོ །གཞན་ཡང་།
བྱམས་པ་ཚད་མེད་ཆོས་ཅན། དམིགས་པ་མེད་པ་ཞེས་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ས་དང་
པོར་སེམས་ཅན་དེའི་དོན་དུ་གྱུར་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དམིགས་པས་ཟིན། ས་བརྒྱད་པར་མི་

སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་ཞི་བ་ཐོབ་པ་དག་ལུས་ངག་གི་ལས་གཉིས་བྱམས་པའི་རྒྱུ་མཐུན་ལས་བྱུང་།

279

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་ཟད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལས། ཡིད་ཀྱི་གུད་
པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་དམིགས་པ་ཆད་དོ། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །གསུམ་པ་ལ། དམན་མཆོག་གི་སྒོ་

ནས་དབྱེ་བ། ཆུང་འབྲིང་གི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། རྒྱུས་དང་རྟགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། མི་མཐུན་

ཕྱོགས་དང་གཉེན་པོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། དང་པོ་ནི། ཚད་མེད་དེ་དག་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་བཞིར་

རིགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། གཡོ་བ་ཉམས་པ་དང་། མི་གཡོ་བ་མི་ཉམས་པ་དང་། ཆགས་པས་

རོ་མྱང་བ་དང་། དེ་མིན་པ་རྣམས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་

ཆོས་ཅན། ཚད་མེད་བཞི་མི་གཡོ་བ་དང་། ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་ལ་རབ་ཏུ་གནས་ཏེ། ཚད་མེད་བཞི་སྐྱོན་མེད་པ་ལ་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ལ་ནི། ཚད་མེད་དེ་ལ་ཆེ་ཆུང་གི་སྒོ་

ནས་དུ་མ་ཡོད་དེ། མཉམ་གཞག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་པ་དང་། མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཡང་

ཆུང་ངུ་དང་། འབྲིང་༼༡༩༦༽དང་། བསམ་པ་དམན་པ་ཐེག་དམན་གྱི་བསམ་པ་དང་། བྱང་

ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི་ང་རྒྱལ་དང་བཅས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དམན་གཞན་ལྷག་པ་རྣམས་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཚངས་པའི་གནས་པ་བཞི་ཆོས་ཅན། རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་

ཏེ། རང་ལ་གནས་པའི་བློ་ལྡན་རྟག་ཏུ་འདོད་པའི་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་

ཅན། བདག་པོའི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ཏེ། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་རྣམས་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་

ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ཏེ། གདུལ་བྱ་སེམས་ཅན་དག་ཀྱང་

སྨིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ཏེ། དུས་ཀུན་ཏུ་ཚངས་
པའི་གནས་པ་བཞི་དང་མི་འབྲལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྲལ་བའི་འབྲས་བུ་དང་

ལྡན་ཏེ། རང་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་མངོན་གྱུར་བ་དང་བྲལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།

རྟགས་དང་ལྡན་ཏེ། བག་མེད་པར་གྱུར་ཀྱང་གཉེན་པོ་དེའི་རྐྱེན་མི་ཟད་པས་ཀྱང་རང་གི་

280

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རིགས་འདྲ་རྒྱུན་ཆད་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ལ་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང་། གཉེན་
པོ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཚད་མེད་བཞིའི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་གནོད་སེམས་དང་། རྣམ་འཚེ་དང་། མི་དགའ་བ་དང་། གནོད་སེམས་དང་། འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་ལྡན་པའི་ཉེས་དམིགས་རྣམ་པ་མང་པོ་ལ་རེག་པ་རྣམས་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། ཉེས་དམིགས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་པའི་ཉེས་དམིགས་དེ་ལ་རྣམ་པ་དུ་མ་
ཡོད་དེ། ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་འཇོམས། སེམས་ཅན་འཇོམས་ཤིང་ཚུལ་ཁྲིམས་འཇོམས། ཡོན་ཏན་ཐོབ་པ་ལས་ཉམས། རྙེད་པ་དང་ཀུར་སྟི་དམན་ཅིང་། བསྲུང་མ་ལྷ་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྨོད། རྩོད་པ་དང་བཅས་ཤིང་གཏམ་མི་སྙན་པར་ཐོས། སྐྱེ་
བ་གཞན་དུ་མི་ཁོམ་པའི་གནས་རྣམས་སུ་སྐྱེ། ཡོན་ཏན་ཐོབ་པ་དང་མ་ཐོབ་པ་ལས་ཉམས་
པས་དེའི་དབང་གིས་ཡིད་ལ་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ༼༡༩༧༽གཉིས་པ་ནི། གོང་དུ་
བཤད་པའི་ཉེས་པ་འདི་ཀུན་བྱམས་སོགས་ལ་ལེགས་པར་གནས་པའི་རྒྱལ་སྲས་ལ་འབྱུང་

བར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི་ཉོན་མོངས་ཅན་མིན། སེམས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་འཁོར་བ་
ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བར་བསྟེན་པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟ་ན། རྒྱལ་བའི་སྲས་པོས་སེམས་

ཅན་རྣམས་ལ་བྱམས་པ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་དཔའ་འདི་འབྱུང་བ་ལྟར། སེམས་ཅན་རྣམས་
ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པའི་བུ་གཅིག་པ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་དུ་བྱམས་པ་མིན་ནོ། ། གཉིས་

པ། སྙིང་རྗེ་ཚད་མེད་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ། དམིགས་པ། འབྲས་བུ། བྱེད་ལས། རྒྱུའི་རབ་

དབྱེ། དཔེའི་སྒོ་ནས་བསྔགས་པ། སྙིང་རྗེ་མི་འདོར་བའི་འཐད་པ། སྐྱེ་བའི་རྒྱུ། ཆེ་བ་བརྗོད་པ།
དང་པོ་ནི། སྙིང་རྗེ་དེ་ལ་དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་བཅུ་ཡོད་དེ། འདོད་ཡོན་ལ་སྲེད་པ་རབ་ཏུ་
འབར་བ། འདོད་ཁམས་པ་དགྲའི་དབང་དུ་སོང་བ། བདུད་ཀྱིས་བར་ཆད་བྱས་པ། དམྱལ་བ་

281

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

སོགས་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་གནོན་པ། ཤན་པ་སོགས་སྡོམ་མིན་རྒྱུད་ལ་ལྡན་པ། མི་ཤེས་པའི་

མུན་པས་སྒྲིབ་པ། བགྲོད་དཀའ་བའི་ལམ་ལ་ཀུན་ཏུ་ཞུགས་པ། རིགས་ཆད་ཀྱི་སྐྱེས་བུ་འཆིང་

བ་ཆེན་པོ་དང་ཡང་དག་པར་ལྡན་པ་མུ་སྟེགས་ཅན་ཟས་ཆེན་པོ་དུག་དང་འདྲེས་པ་ལ་ཞེན་པ། ཁམས་གོང་མའི་སེམས་ཅན་ཐར་པའི་ལམ་རབ་ཏུ་སྟོར་བར་གྱུར་པ། མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་

ལམ་གོལ་བར་རབ་ཏུ་ཞུགས་པ། རྫོགས་བྱང་ལས་སླར་ལོག་པ། དགེ་རྩ་སྟོབས་ཆུང་བའི་

སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་སྙིང་རྗེ་བ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། སྙིང་རྗེ་ཆོས་ཅན།
བྲལ་བའི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ཏེ། གནོད་འཚེ་སྤངས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། བདག་པོའི་འབྲས་བུ་

དང་ལྡན་ཏེ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་གི་ས་བོན་བྱེད་པའི་ཕྱིར། སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་

ཏེ། གཞན་ལ་བདེ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད། རང་ཉིད་གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་གདུང་བར་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ཏེ། འདོད་པའི་གནས་སུ་སྐྱེ་བ་ལེན་པའི་རྒྱུ་བྱེད་
པའི་༼༡༩༨༽ ཕྱིར། རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ཏེ། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྙིང་རྗེའི་ཆོས་སྦྱིན་པ་

ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། དེ་འདྲ་བའི་རྒྱལ་སྲས་ལ་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཐག་མི་རིང་བར་ཉེའོ་ཞེས་

བྱའོ། །གསུམ་པ་ནི། བྱང་སེམས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། འཁོར་བའི་ཉེས་པས་རབ་ཏུ་གནོད་
པར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། བློ་མཆོག་གིས་འཁོར་བར་གཏོགས་པའི་ཆོས་ཀུན་བདག་མེད་པར་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་ལ་སྐྱོ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། སྙིང་རྗེ་

མཆོག་གིས་སེམས་ཅན་ཀུན་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་དེའི་ཕྱིར། སྲིད་

ཞིའི་མཐའ་ལ་མི་གནས་སོ། །འཇིག་རྟེན་སྡུག་བསྔལ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་ལྟ་བའི་བརྩེ་བ་དང་ལྡན་
པའི་རྒྱལ་སྲས་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་བརྩེས་ཉམ་ང་བར་བྱེད་ཅིང་། གཞན་དོན་ལ་སྐྱོ་
བར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་དེ་དང་ནི་ཡོངས་སུ་སྤོང་ཐབས་ཀྱང་ཇི་ལྟ་

282

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།བ་བཞིན་མངོན་སུམ་དུ་རིགས་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། སྙིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་བརྩེ་བ་འདི་

ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་སྒོ་ནས་དུ་མར་ཡོད་དེ། རང་བཞིན་གནས་རིགས་དང་ནི། སོ་སོར་རྟོག་པའི་

ཤེས་རབ་དང་། སྙིང་རྗེ་དེ་སྔོན་གོམས་པར་བྱས་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་
པ་དང་། སྤང་བྱ་ལས་རྣམ་པར་དག་པ་ཐོབ་པས་ཞི་བ་ཐོབ་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཉན་ཐོས་
ཆོས་ཅན། བྱང་ཆེན་ཐོབ་པར་དཀའ་བ་ཡིན་ཏེ། རྒྱལ་སྲས་དེ་བཞིན་དུ་བརྩེ་བ་མེད་པའི་གང་
ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ། ཚོར་བ་གསུམ་དུ་ལྡན་པ་ལ་མཉམ་པར་མི་འཇུག་ལྷག་པ་སྟེ་
ལྷག་མེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་མི་འཇུག ལྷག་པའི་བསམ་པ་དག་པས་མ་ཡིན། གཞན་སྡུག་བསྔལ་
ལས་སྐྱོབ་པའི་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་དང་། འདོགས་དང་བྲལ་བ་དང་མི་དམིགས་པས་ཏེ་མི་སྐྱེ་བ་
ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པས་སྙིང་རྩེ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་དཔེའི་སྒོ་ནས་བསྔགས་པ་ལ།
བསྟན་པ། བཤད་པ། བསྟན་པའི་དོན་དེ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་དེ་ནི་ཆོས་

ཅན། སྙིང་རྗེའི་ལྗོན་ཤིང་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ།༼༡༩༩༽དང་པོ། སྙིང་རྗེའི་རྩ་བ། གཞན་དོན་གྱི་
དཀའ་སྤྱད་བཟོད་པའི་སྡོང་པོ། གཞན་དོན་སེམས་དཔའི་ཡལ་ག །སྐྱེ་བ་བཟང་པོར་སྨོན་ལམ་
འདེབས་པའི་ལོ་མ། སྐྱེ་བ་བཟང་པོ་ཐོབ་པའི་མེ་ཏོག་ཐ་མར་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་མཆོག་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ལྡོག་པའི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་པ་དང་།
རྗེས་འགྲོའི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ནི། རྟགས་མ་གྲུབ་བོ་སྙམ་ན། བློ་ལྡན་དེ་ཆོས་ཅན་གཞན་
དོན་གྱི་དཀའ་སྤྱད་བཟོད་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེའི་རྩ་བ་སྙིང་རྗེ་མེད་པར་འགྱུར་བའི་

ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་སེམས་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་
བར་ཐལ། གཞན་དོན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་མི་བཟོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། སྐྱེ་བ་དཀར་
པོ་རྣམ་དག་དུ་སྨོན་ལམ་འདེབས་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། གཞན་དོན་སེམས་པའི་བློ་དང་ནི་

283

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

བྲལ་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་

བར་ཐལ། སྐྱེ་བ་བཟང་པོ་མ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། རྩ་བ་སྙིང་རྗེ་དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མེད་
མ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡིད་འོང་དུ་མཐོང་བའི་བྱམས་པའི་ཆུ་བོས་རྒྱས་པར་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་དེ་ཆོས་ཅན། བཟོད་པའི་སྡོང་པོ་ཡངས་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དོན་གྱི་སྡུག་
བསྔལ་གྱིས་རང་བདེ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་སེམས་དཔའི་ཡལ་ག་རྒྱ་

ཆེན་པོ་འཕེལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་

ཅན། ལོ་མ་རྙིང་པ་འདོར། གསར་པ་ལེན་པ་ཡིན་ཏེ། ངན་འགྲོར་མི་སྐྱེ་བདེ་འགྲོར་སྐྱེ་བའི་སྨོན་

ལམ་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་འདེབས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མེ་ཏོག་དང་འབྲས་བུ་དོན་ཡོད་པར་

ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ནང་གི་རྐྱེན་རང་གི་རྒྱུད་དང་། ཕྱིའི་རྐྱེན་གཞན་གྱི་རྒྱུད་རྣམ་པ་
གཉིས་སྨིན་པར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཡོན་ཏན་ཀྱི་འབྱུང་གནས་སུ་གྱུར་པའི་སྙིང་རྗེ་

ཆེན་པོས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྙིང་རྗེ་སུ་མི་བྱེད་དེ་བྱེད་རིགས་པར་ཐལ། རྒྱུ་༼༢༠༠༽
མཚན་འདི་ལྟར། རྒྱལ་སྲས་འདི་དག་ལ་ནི་གཞན་དོན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་བརྩེ་བས་བསྐྱེད་
པའི་བདེ་བ་གཞལ་དུ་མེད་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དྲུག་པ་ལ། ཉེས་པ་དང་མ་འབྲེལ་བར་བསྟན།

བདེ་བ་དང་འབྲེལ་བར་བསྟན་པ། འདོད་ཆགས་ཀྱིས་མ་གོས། ཉོན་མོངས་པས་མ་གོས། སྡུག་
བསྔལ་གྱིས་མ་གོས་བདེ་བས་བརྒྱན་པ། དང་པོ་ནི། སྙིང་རྗེས་ཟིན་པའི་བརྩེ་ལྡན་རྒྱལ་སྲས་

རྣམས་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྟེན་གྱི་བདེ་བ་དང་། རང་གི་སྲོག་ལ་ཆགས་པར་འགྱུར་བ་ལྟ་སྨོས་
ཀྱང་ཅི་ཞིག་དགོས་ཏེ། མི་དགོས་པར་ཐལ། རང་དོན་དུ་ཞི་བ་མྱང་འདས་ལ་ཡང་ཡིད་མི་

གནས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བློ་ལྡན་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་བརྩེ་བ་

དང་བྱམས་པ་ནི་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྟེན་པའི་བྱམས་པ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་ཏེ། སྲེད་པའི་

284

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ།
འཇིག་རྟེན་པའི་བྱམས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་ཡང་མིན། འཇིག་རྟེན་ལས་
འདས་པ་ཡང་མིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་སྒྲུབ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་བྱམས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་
ཅན། ཇི་ལྟར་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ་འགྱུར་བར་ཐལ། སྡུག་བསྔལ་གསུམ་གྱི་རབ་

རྒལ་ཆེན་པོ་དེ་དང་མི་ཤེས་མུན་པ་ཆེན་པོ་ལ་བརྟེན་པར་གྱུར་པ་ཡིས། འཇིག་རྟེན་འཁོར་བ་
ལས་འདྲེན་པའི་ཐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་མ་ཡིན་

ཏེ་ཡིན་པར་ཐལ། འཇིག་རྟེན་པ་དང་། རང་བྱང་ཆུབ་ལ་གནས་པ་རང་སངས་རྒྱས་དང་། ཉན་
ཐོས་དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་ལ་ཡང་མེད་པ་གང་ཞིག་དེ་ལས་གཞན་ལ་ཡོད་པ་སྨོས་ཅི་ཞིག་

དགོས་ཏེ་མི་དགོས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་

སེམས་ཅན་ལ་སྡུག་བསྔལ་མེད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་བརྩེ་བས་རང་སྡུག་བསྔལ་བར་འགྱུར་བ་
གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མ་གོས་པ་ཡིན་ཏེ། དང་པོ་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་

སུ་ཀུན་ཏུ་སྐྲག་༼༢༠༡༽ཀྱང་ས་ལ་རེག་ནས་ཤིན་ཏུ་མངོན་པར་དགའ་བའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུ་
མཚན་ཡང་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་མ་རྟོགས་པ་དང་པོ་ནས་དེ་
རྟོགས་པས་སོ། །བཞི་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་བརྩེ་བ་དེ་ལས་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་
པར་ཐལ། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་བརྩེ་བས་བསྐྱེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བདེ་བ་ཐམས་
ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པར་འགྱུར་ཞིང་། དོན་བྱས་པ་ཐེག་ཆེན་གྱི་དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱང་
བདེ་བ་དེ་དང་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་བརྩེ་བ་ལས་སྦྱིན་པ་འབྱུང་ཚུལ། བརྩེ་བ་ལས་
ཕྱིན་དྲུག་འབྱུང་ཚུལ། དང་པོ་ལ། བརྩེ་བས་སྦྱིན་པ་ལ་འཇུག་ཚུལ། བརྩེ་བས་ལོངས་སྤྱོད་
མི་འདོད་ཚུལ། བརྩེ་བས་བསྐྱེད་པའི་སྦྱིན་པའི་རང་བཞིན་རྒྱས་པར་བཤད་པ། བརྩེ་བས་

285

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
སྦྱིན་པ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཚུལ། དང་པོ་ནི་བརྟན་པའི་བརྩེ་བ་དང་ལྡན་པ་ཡིས་སྦྱིན་པས་རང་
རྒྱུད་བདེ་བར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྟེན་པའི་བདེ་བ་ལས་ཁྱད་པར་
འཕགས་ཏེ། ཁམས་གསུམ་ལ་ཉེ་བར་སྤྱོད་པའི་བདེ་བ་རྣམས་ཀྱིས་བདེ་བ་ཁྱོད་ཀྱི་ཆའི་ཆར་
ཡང་མི་ཕོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྙིང་རྗེ་རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཆོས་ཅན། གཞན་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར་དུ་
སྡུག་བསྔལ་ཅིས་ཏེ་ཁས་ལེན་པར་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ་འགྱུར་བར་ཐལ། སེམས་ཅན་གྱི་

དོན་གྱི་ཕྱིར་དུ་བརྩེ་བས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་གྱི་འཁོར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་མི་སྟོང་
བར་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། བདེ་བ་དྲུག་དང་ལྡན་ཏེ། བརྩེ་བ་དང་
ལྡན་པ་ལས་སྙིང་རྗེ་དེ་ལས་སྦྱིན་པ་དང་། དེ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་དང་ནི་བརྩེ་བ་དེ་ལས་བྱམས་
པ་དང་། སྦྱིན་པ་ལས་སེམས་ཅན་རྗེས་སུ་བཟུང་བ་བསྐྱེད་པ་དང་། དེའི་མཐུས་བྱམས་པའི་

བདེ་བ་རྟག་ཏུ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྦྱིན་པ་ལ་སྤྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ།
སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་རྗེ་རྒྱས་པར་བྱ་ཞིང་ལོངས་སྤྱོད་འཕེལ་བར་བྱ། སྦྱིན་པ་ཡོངས་སུ་སྨིན་
པར་བྱ་ཞིང་། སྦྱིན་པ་པོ་བདེ་བར་བྱ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་ཀུན་ཏུ་དྲང་བར་བྱ་༼༢༠༢༽ཞིང་།

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ལ་དཀྲི་བར་བྱ་ཞེས་སྦྱིན་པ་ཞེན་པ་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་སྨྲ་བ་དང་འདྲ་བར་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། བརྩེ་བ་དང་ལྡན་པའི་རྒྱལ་སྲས་ཆོས་ཅན། ཐོག་མར་སེམས་ཅན་གཞན་ལ་བདེ་བ་
བསྐྱེད་ནས་དེ་རྗེས་བདག་ཉིད་བདེ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་ལ་བདེ་བ་མ་བསྐྱེད་པར་
ཐབས་གང་གིས་ཀྱང་བདེ་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ། སྙིང་རྗེས་སེམས་ཅན་སྡུག་
བསྔལ་བ་བདག་གི་རང་སྡུག་བསྔལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྙིང་རྗེ་ནི་ཆོས་ཅན།
རྟག་ཏུ་རང་གི་སྦྱིན་པ་ལ་སྟོན་པ་དང་འདྲ་སྟེ། རང་བདེ་བ་མི་འདོད་ལ་ལོངས་སྤྱོད་རྣམས་ཀྱིས་

གཞན་དག་བདེ་བར་གྱིས་ཤིག །ཡང་ན་རིགས་ཐ་དད་མིན་པར་གཞན་མི་བདེ་ན་བདག་

286

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ལའང་བདེ་བ་མ་ཡིན་པར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་སྟོན་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་ཆོས་ཅན། བདག་གི་

སྦྱིན་པ་ནི་འབྲས་བུ་དང་བཅས་ཏེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྦྱིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། སེམས་
ཅན་དེ་བདེ་བས་བདག་བདེ་བའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་བརྩེ་བ་ན་རེ། རྒྱལ་སྲས་ཁྱོད་ཀྱིས་

བདག་ལ་བྱས་པ་ཤེས་པ། ཅུང་ཟད་གཅིག་ཡོད་ན་སློང་མོ་བ་དེ་དག་ཉིད་ལ་ཤིན་ཏུ་འབྲས་བུ་

ཡོད་པར་བྱོས་ཤིག་ཅེས་སློབ་པས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། སྦྱིན་པ་པོ་རྒྱལ་སྲས་ནི་ཆོས་ཅན།

རང་དོན་དུ་ལོངས་སྤྱོད་མི་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་ཉིད་ནི་རང་དོན་དུ་ལོངས་སྤྱོད་ལས་བྱུང་
བའི་བདེ་བ་དེ་འདོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ལྟར་བདག་ནི་སེམས་ཅན་ལ་སྦྱིན་པ་རྒྱུན་མི་

ཆད་པ་དང་ལྡན་པར་འདོད་དོ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་ཆོས་ཅན། ལོངས་སྤྱོད་ཤིན་ཏུ་མང་ལ་བཟང་

པོ་དང་འཕྲད་དེ། དེ་ལྟར་འཕྲད་པ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་བདག་ནི་

ཆོས་ཅན། སྦྱིན་པ་ཁྱོད་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དེའི་འབྲས་བུ་ལ་དོན་གཉེར་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་
ཡིན་ཏེ། རྟག་ཏུ་བརྩེ་བས་བདོག་པ་ཀུན་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་གང་ཡིན་པ་ལ་ལྟོས་པ་དེས་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཁྱོད་སྦྱིན་འབྲས་ཐོབ་པ་མི་སྟོང་ན་སྦྱིན་པ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་ཡིན་པར་

མི་༼༢༠༣༽འགྱུར་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་འདི་ལྟར། སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་མི་སྦྱིན་ན་སྦྱིན་པ་ལ་མངོན་

པར་དགའ་བ་ཉིད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ལྟར་ལན་དང་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལ་ལྟ་བ་རྒྱལ་སྲས་

བདག་གི་ཆ་མིན་ཏེ། ལས་བཟང་པོ་མ་བྱས་པ་ལས་འབྲས་བུ་བཟང་པོ་མི་འབྱིན་པའི་ཕྱིར། དེ་

ཆོས་ཅན། སྦྱིན་པའི་འབྲས་བུ་གཞན་ལ་ཤིན་ཏུ་གཏོང་བ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ནི་ལན་ལ་ལྟ་བ་དང་
བྲལ་བའི་སྦྱིན་བདག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་བརྩེ་བས་ཀུན་ནས་
བསླངས་པའི་སྦྱིན་པ་ནི་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་ཏེ། གཞན་ལ་མི་གནོད་པས་ཁ་ན་

མ་ཐོ་བ་མེད་ཅིང་མཚོན་དང་ཆང་ལ་སོགས་པ་སྤངས་པས་དག་པའི་གཞི་དང་ལྡན། དགེ་བ་ལ་

287

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
སྦྱོར་བས་བདེ་བ་འདྲེན་པར་བྱེད་པ་ཉིད་དང་ནི་སློང་མོ་བ་རྗེས་སུ་བསྲུང་བ་དང་བཅས། མ་
བསླང་བར་ཡང་སྟེར་བས་ཚོལ་མི་དགོས་ལན་དང་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལ་རེ་བས་གོས་པ་མེད་
པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་ཏེ། ཕྱི་ནང་གི་དངོས་
པོ་མཐའ་དག་སྦྱིན་པ་རྒྱ་ཆེ་བས་ཏེ་མང་པོ་སྦྱིན། གཙོ་བོས་ཏེ་གྱ་ནོམ་པ། རྟག་པས་ཏེ་ཡང་དང་ཡང་དུ་བྱིན། བྱ་དགའ་དང་ལན་ལ་མི་རེ། ཟང་ཟིང་མེད་པ་དང་། གཞི་དག་པ་དང་། བྱང་

ཆུབ་ལ་གཞོལ་བས་ཏེ། དེར་བསྔོས་པ་དང་དགེ་བ་ལ་གཞོལ་བས་ཏེ། བདེ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་
པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་ནི་ཉེ་བར་སྤྱོད་པའི་ཡོན་
ཏན་དང་ལྡན་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟར་སྦྱིན་པ་དང་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པ་དང་། ཚོགས་རྫོགས་
པའི་བདེ་བ་གསུམ་གྱིས་ཚིམས་པའི་ཡིད་ཅན་གྱི་བརྩེ་ལྡན་སྦྱིན་པ་ཡོངས་སུ་གཏོང་བས་
དགའ་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་ལོངས་སྤྱོད་ཅན་དག་ཉེ་བར་སྤྱོད་པ་ཡིས་དགའ་བར་འགྱུར་བ་
ཉིད་མིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྙིང་རྗེ་ཆོས་ཅན། ཕྱིན་དྲུག་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་
ཡིན་ཏེ། བཀྲེན་པ་སེར་སྣ་ཅན་ལ་བརྩེ། མ་རུངས་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་ལ་བརྩེ། ཀུན་

འཁྲུག་ཁོང་ཁྲོ་ཅན་ལ་བརྩེ། བག་མེད་ལེ་༼༢༠༤༽ལོ་ཅན་ལ་བརྩེ། ཡུལ་གྱི་གཞན་དབང་

ཅན་རྣམ་གཡེང་ཅན་ལ་སྙིང་རྗེ། ལོག་པར་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཤེས་རབ་འཆལ་བ་ལ་སྙིང་རྗེ་

བའི་ཕྱིར། བདུན་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྙིང་རྗེ་ཆོས་ཅན། དམིགས་རྐྱེན་དང་ལྡན་ཏེ།

ཟག་བཅས་ཀྱི་ཚོར་བ་བདེ་བ་དང་། སྡུལ་བསྔལ་དང་བཏང་སྙོམས་ལ་གནས་པའི་རྒྱུ་ལས་སྐྱེ་
བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་དང་ལྡན་ཏེ། སྔོན་སྙིང་རྗེ་གོམས་པའི་རྒྱུ་དང་།
གྲོགས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། བརྒྱད་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་སྙིང་རྗེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཆེ་བ་ལྔ་དང་ལྡན་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་གསུམ་དང་ལྡན་པ་ལ་མཉམ་

288

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པར་འཇུག །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྙིང་རྗེའི་བསམ་པ་དང་ལྡན། སྒྲུབ་པས་ཏེ། ཡོངས་སུ་
སྐྱོབས། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ། བདག་གཞན་མི་དམིགས་པར་རྟོགས་
པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཟིན། མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པས་དྲི་མ་དག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་ཚད་མེད་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་ནི། རང་གི་སེམས་ཀྱིས་ཞེས་སོགས་གོ་སླ། བཞི་པ་ནི།

རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། རང་གཞན་གྱི་དོན་ཀུན་སྒྲུབ་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་དེ། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་རབ་ཏུ་དང་བ་སྐྱེས་ཤིང་། རྫས་དང་བཀུར་སྟི་ཆེན་པོས་
རྒྱུན་དུ་མཆོད་པ་དང་ལྡན་ཡོན་ཏན་མང་པོ་བཅུ་དང་ལྡན་པའི་ཕན་བྱེད་དགེ་བའི་བཤེས་
གཉེན་ལ་རྟག་ཏུ་བརྟེན། འགྲོ་བ་ལ་རྗེས་སུ་བརྩེ་བ་སོགས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་
ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་མཆོད་པ་དང་རྟེན་པ་ཚད་མེད་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅོ་
བརྒྱད་པའི་བཤད་པའོ།། །།

ལེའུ་བཅུ་དགུ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་བསྟན་པ།

༈ གཉིས་པ་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་སྒོ་ནས་ཐབས་ལ་མཁས་པར་བྱེད་ཚུལ་ལ།
ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཇུག་བསྡུ། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་
པོ་ལ། ཕྱིན་དྲུག་གི་རྗེས་སུ་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་སྤྱོད་པ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ།
ངོ་ཚ་ཤེས་པ་སོགས་ཆོས་བཅུ་བཞིའི་སྒོ་ནས་༼༢༠༥༽ཕྱིན་དྲུག་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་
དགོས་སོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་སྤྱི་གཞུང་གཉིས། དང་པོ་ནི།

བྱང་སར། སྡོམ་ནི། །ངོ་ཚ་བརྟན་དང་མི་སྐྱོ་དང་། །དེ་བཞིན་བསྟན་བཅོས་འཇིག་རྟེན་

289

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཤེས། །ལེགས་པར་སྟོན་པར་བྱེད་པ་དང་། །དེ་བཞིན་སོ་སོ་ཡང་དག་རིགས། །ཚོགས་དང་
བྱང་ཆུབ་མཆོག་རྣམས་དང་། །ཞི་གནས་དང་ནི་ལྷག་མཐོང་དང་། །ཐབས་ལ་ཡང་ནི་མཁས་པ་
དང་། །གཟུངས་རྣམས་དང་ནི་སྨོན་ལམ་དང་། །ཏིང་འཛིན་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་བྱ། །ཆོས་ཀྱི་
སྡོམ་ནི་རྣམ་པ་བཞི། །ཞེས་དོན་ཚན་བཅུ་བཞིར་བསྡུས་ལ། བཅུ་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བསྡུ་
ན། དབྱིག་གཉེན་གྱིས། ཚུལ་གནས་ཐོས་དང་བསམ་ལྡན་པས། །སྒོམ་པ་ལ་ནི་རབ་ཏུ་

སྦྱོར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བྱང་སེམས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པས་གཞི་
བཟུང་། ཐེག་ཆེན་སྡེ་སྣོད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་གསུང་རབ་ལ་ཐོས་བསམ་ཀྱིས་སྒྲོ་འདོགས་
བཅད། དེ་རྗེས་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་གྱི་སྒོ་ནས་བདེན་པའི་གནས་ལུགས་སྒོམ། དེ་སྟོབས་
བསྐྱེད་པའི་ཐབས་རྣམས་སུ་འདུས་ཏེ། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་བརྟན་པ་མི་སྐྱོ་བ་གསུམ་གྱིས་རྒྱལ་
སྲས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སློབ་ཚུལ་དེ་བསྟན། བསྟན་བཅོས་ཤེས་པ། འཇིག་རྟེན་ཤེས་པ། རྟོན་
པ་བཞི། སོ་སོ་ཡང་དག་རིགས་པ་བཞིས། ཐོས་བསམ་གྱིས་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་ཚུལ་དེ་
བསྟན། དེ་ནས་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་སྒོམ་ཚུལ་ལ། སྦྱོར་བ་ཚོགས་གཉིས་སོགས་དངོས་
གཞི་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་གྱི་ལམ་སྒོམ། དེ་ཐམས་ཅད་མཉམ་གཞག་ཏུ་ཞི་ལྷག་གཉིས་སུ་

འདུས་ནས་བསྒོམ། རྗེས་ཐོབ་ཏུ་ཐབས་མཁས་ལྔའི་སྒོ་ནས་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ། གཟུངས་
ཀྱིས་ཡོན་ཏན་ཐོབ་ཟིན་མི་ཉམས་པར་བྱེད། སྨོན་ལམ་གྱིས་མ་ཐོབ་པ་རྣམས་ཐོབ་པར་བྱེད།
དེ་ཐམས་ཅད་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཟིན་པར་བྱས་ནས་སྟོབས་
བསྐྱེད་དོ། །དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞི་ཉམས་སུ་ལེན། དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་འདུས་བྱས་

མི་རྟག །ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་ཉམས་སུ་ལེན་པར་འདུས། སྤྱིར་༼༢༠༦༽ཕྱིན་

དྲུག །སངས་རྒྱས་སུ་བགྲོད་པར་བྱེད་པའི་ལམ་དང་། བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་མྱང་འདས་སུ་

290

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བགྲོད་པར་བྱེད་པའི་ལམ་ཐུན་མོང་བར་གསུངས་མོད། དེ་ན་ཡང་། འདིར་བསྟན་གྱི་བྱང་
ཕྱོགས་སོ་བདུན་གྱིས་ཐེག་ཆེན་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་སྟེ། རེ་རེའི་མཐར་ཡང་ཐེག་ཆེན་
ལས་ཁྱད་འཕགས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། དོན་འདི་མ་རྟོགས་པར་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་དུ་མས་ལེའུ་
འདི་མྱང་འདས་ཙམ་དུ་བགྲོད་པའི་ལམ་སྟོན་པ་ལ་འཆད་པ་ནི་རྣམ་པར་འཁྱམས་སོ། །གཉིས་

པ་ལ། ཐོག་མར་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པས་གཞི་བཟུང་བ། དེ་རྗེས་ཐོས་བསམ་གྱིས་སྒྲོ་
འདོགས་གཅོད་ཚུལ། དེ་རྗེས་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱིས་སྤྱོད་པ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ། དེ་
རྣམས་སྟོབས་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་དང་པོ་ལ། ། སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་

བསྟན་པ། དགེ་བ་ཆོས་སྡུད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་མི་རྟོགས་པ། དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད། རབ་དབྱེ།
བསྔགས་པ་བརྗོད་པ། རྟགས་མཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ། དང་པོ་ནི། བྱང་ས་ལས་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དེ་ལ་ངོ་
བོ་རང་གནས་གཉིས་སུ་གསུང་། ངོ་བོ་ནི་བདག་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམ་པ་ངོ་ཚ་ཤེས་པ། གཞན་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམ་པ། ཁྲེལ་ཡོད་
པ། གནས་ནི་བཞི་སྟེ། བྱ་རྒྱུ་མི་བྱེད་པ་དང་། མི་བྱ་རྒྱུ་བྱེད་པ་ལ་ངོ་ཚ་བ་གཉིས། སྡིག་པ་མི་

འཆགས་པ་དང་། དགེ་བ་མི་རྩོམ་པ་གཉིས་ཏེ་བཞིའོ། །རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན།
ངོ་བོ་ཉིད་དང་ལྡན་ཏེ། རང་གི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ངོ་ཚ་མེད་པ་སྤངས་པས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་

རིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། གྲོགས་དང་ལྡན་ཏེ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་
ལྡན་པས་ཏེ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དམིགས་པ་དང་ལྡན་ཏེ། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའི་ཐེག་
ཆེན་གྱི་ཡུལ་ལ་དམིགས་ནས་ངོ་ཚ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ།
སེམས་ཅན་རྣམས་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་རྒྱུའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། ཆུང་
འབྲིང་གི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་༼༢༠༧༽གཉེན་པོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། དང་པོ་

291

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ནི། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དེ་ལ་རྒྱུའི་སྒོ་ནས་དུ་མ་ཡོད་དེ། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་པོ་ཡི་མི་མཐུན་པའི་

ཕྱོགས་ནི་འཕེལ་བ་དང་། གཉེན་པོ་འགྲིབ་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མི་བཟད་པའི་ངོ་ཚ་སྐྱེ་
བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། བརྟན་པ་རྣམས་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་བསྟེན་པ་ལ་ནི་ལེ་ལོ་མི་

སྦྱོར་བ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཆོས་ལ་སྦྱོར་བ་ལས་ཀྱང་ངོ་ཚ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། མཉམ་གཞག་ཅེས་སོགས་ཏེ། སྙིང་རྗེའི་དབྱེ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་
ཤེས་པར་བྱའོ། །གསུམ་པ་ལ། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དང་གཉེན་པོ་གཉིས། དང་པོ་ནི། བློ་ལྡན་
ངོ་ཚ་མེད་པ་ནི་ཉེས་དམིགས་དུ་མ་དང་ལྡན་ཏེ། ཚུལ་མ་ཡིན་པས། ཉོན་མོངས་པ་དག་དང་དུ་
ལེན་ཅིང་། ཁོང་ཁྲོ་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཡལ་བར་འདོར་བ་དང་། ང་རྒྱལ་གྱིས་སེམས་ཅན་
རྣམས་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་འཇོམས། འགྱོད་པས་ཡོན་ཏན་ཉམས་པ་དང་བཅས་པར་འགྱུར་

ཞིང་། བཀུར་སྟི་དམན་པར་ཐོབ་པར་འགྱུར། དད་པ་དང་ལྡན་པ་མིན་པ། ལྷའི་ཚོགས་དང་ནི་
སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཀྱང་བཏང་སྙོམས་སུ་མཛད། རྒྱལ་སྲས་ཆོས་དང་མཐུན་པ་རྣམས་
ཀྱིས་རྣམ་པར་སྨོད་ཅིང་། འཇིག་རྟེན་ལས་ཀྱང་མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་གཏམ་མི་སྙན་པ་ཐོས། ཚེ་
རབས་གཞན་དུ་ཕྱིར་ཞིང་མི་ཁོམ་པའི་གནས་སུ་སྐྱེ། ཆོས་དཀར་པོ་ཐོབ་པ་དང་། མ་ཐོབ་པ་
ལས་རྣམ་པར་ཉམས་པར་འགྱུར། ལུས་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་དུ་གནས་པ་དང་། ཡིད་ཀྱང་རྣལ་དུ་

མི་གནས་པས་ཏེ་མི་བདེ་བར་འགྱུར་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བསྟན་བཤད་དོན་བསྡུས་པ།
དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་ངོ་ཚ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ལ་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཉེས་པ་འདི་དག་ཀུན་མི་

འབྱུང་ངོ་། །གཉིས་པ་ནི། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ཆོས་ཅན། རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ཏེ། རང་
རྒྱུད་ལྡན་གྱི་མཁས་པ་རྟག་ཏུ་ལྷ་དག་དང་། མི་རྣམས་སུ་ནི་ཡང་དག་པར་སྐྱེ་བ་འཛིན་པར་
བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བདག་པོའི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ཏེ། རང་རྒྱུད་༼༢༠༨༽ལྡན་གྱི་བློ་

292

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།ལྡན་ཉེས་པ་ལ་ངོ་ཚ་བས་མྱུར་དུ་ནི་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་

ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ཏེ། རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་རྒྱལ་བའི་སྲས་

པོ་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ལ་སྐྱོ་བར་མི་འགྱུར་བ་ཉིད་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་
ཆོས་ཅན། བྲལ་བའི་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་ཏེ། རྟག་ཏུ་རང་གི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་
དང་བྲལ། གཉེན་པོ་དང་མི་འབྲལ་བར་འགྱུར་བ་ཉིད་དུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། གོང་དུ་
བཤད་པ་དེ་ལྟར་རྒྱལ་སྲས་ངོ་ཚ་དང་ལྡན་པས་ཕན་ཡོན་ལྔ་པོ་དེ་དག་ ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །གསུམ་པ་ལ། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་གོས་དང་མཚུངས་པ། ནམ་མཁའ་དང་མཚུངས་པ་རྒྱན་དང་མཚུངས་པ། མ་དང་མཚུངས་པ། དཔུང་དང་མཚུངས་པ། དང་པོ་ནི། བྱིས་པ་སོ་སྐྱེ་ཆོས་ཅན།
ཤིན་ཏུ་གོས་བཟང་པོ་གྱོན་ཡང་ནི་ཉེས་པའི་དྲི་མ་ཅན་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡིན་ཡང་ཁྲེལ་ཡོད་པ་དང་
བྲལ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། གོས་ཀྱིས་དགབ་པ་མེད་
ཀྱང་། ཉེས་པའི་དྲི་མ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡིན་ཡང་ངོ་ཚ་ཤེས་པའི་གོས་ཅན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་སྐྱེ་རྒ་ན་འཆི་སོགས་ཀྱིས་གོས་པར་མི་
འགྱུར་ཏེ། ཁྲེལ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་པའི་འཕགས་མཆོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་
རྡུལ་གྱིས་མི་གོས་པ་བཞིན། གསུམ་པ་ནི། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་རྒྱན་དང་མཚུངས་ཏེ། རྒྱལ་སྲས་
རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་པར་གྱུར་པ་ན། ངོ་ཚ་ཤེས་པས་བརྒྱན་པ་ནི་རྒྱན་བཏགས་པ་བཞིན་

དུ་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ནི་མ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་ཡལ་བར་འདོར་བ་ངོ་ཚ་བས་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་མ་བཞིན་དུ་བྱམས་
པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ནི་དཔུང་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། ངོ་ཚ་བས་ནི་
ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་འཁོར་བའི་སྐབས་སུ་བདག་གཞན་ཀུན་ཏུ་བསྲུང་བར་བྱེད་པའང་

293

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འང་ནི་༼༢༠༩༽སྔ་མ་རྣམས་སྡུད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཞི་པ་ནི། ཁྲེལ་དང་ལྡན་པ་
ཁྲེལ་ཤེས་པས་བྱས་པའི་རྟགས་དེ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ། ཕྱིན་དྲུག་ཀུན་ལ་བསམ་པས་དང་དུ་ལེན་
པ་དང་། སྦྱོར་བས་འཇུག །དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀུན་ལ་དང་དུ་མི་ལེན་ཅིང་མི་འཇུག་པ་

རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། རང་གི་སེམས་ཀྱིས་ཞེས་སོགས་ཏེ་སྔར་བཤད་པ་བཞིན་

ནོ། །གཉིས་པ་ལ། མཚམས་སྦྱོར། མདོར་བསྟན། རྒྱས་པར་བཤད། དང་པོ་ནི། ངོ་ཚ་ཤེས་
པའི་རྗེས་སུ་བརྟན་པ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རང་དོན་ལ་མ་ཆགས་པའི་བརྟན་པ་
གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཁྲེལ་ཡོད་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་དགོས་སོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་ས་ལས་བརྟན་པ་དེ་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་གཉིས་སུ་བཤད་དོ། །བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་བརྟན་པ་ནི་ཆོས་ཅན། དེ་ལས་གཞན་པ་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་
རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་བརྟན་པ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་ཏེ། དེ་ལས་མཚན་ཉིད་དང་ནི་རབ་དབྱེ་
དང་། །མི་འགྱུར་བའི་ནི་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད།

རབ་དབྱེ། མི་འགྱུར་བའི་དོན་བཤད་པ། དང་པོ་ནི། བྱང་སེམས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། བློ་
བརྟན་པར་འདོད་དེ། བརྩོན་འགྲུས་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཤེས་རབ་ནི་སྙིང་སྟོབས་ཆེ་ཞིང་བསྲན་
ཐུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་པར་ཐལ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན་ཡོན་ཏན་དེ་
གསུམ་གྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞན་དོན་ལ་འཇིགས་པ་མེད་པར་རབ་ཏུ་འཇུག་པའི་

ཕྱིར། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་བརྩོན་ཏིང་ངེ་འཛིན་གཉུག་མར་གནས་པས་ཏེ་མ་
བཅོས་པ་གསུམ་ལ་ནི་བརྟན་པའི་མིང་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ལེ་ལོས་གཞན་དོན་ལ་སེམས་ཞུམ་པ་དང་། རྣམ་གཡེང་གིས་གཡོ་བ་ཤེས་འཆལ་གྱི་རྨོངས་པ་ཡིས་གཞན་གྱི་བྱ་བ་

རྣམས་སྒྲུབ་པ་ལ་འཇིགས་པ་སྐྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་བརྟན་པ་སྐྱེ་ཚུལ་དེ་ལ་

294

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

དུ་མ་ཡོད་དེ། རང་བཞིན་གནས་རིགས་ལས་སྐྱེ་བ་དང་། སྨོན་ལམ་སེམས་བསྐྱེད།༼༢༡༠༽
རང་དོན་ལ་ལྟ་བ་མེད་པ་ཉིད་དང་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་ལོག་པར་སྒྲུབ་པ་བཟོད་པ་དང་། ཟབ་མོ་
སྟོང་པ་ཉིད་དང་། མཐུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐོས་པ་དང་། གདུལ་བྱ་འདུལ་བར་དཀའ་བ་སྨིན་པ་
དང་། རྒྱལ་བའི་སྐུ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་མཐོང་བ་དང་། མགོ་གཏོང་བ་སོགས་དཀའ་བ་དག་
ནི་སྣ་ཚོགས་དང་། གཞན་དུ་འཁོར་བ་སྟོང་པ་མེད་པ་ཉིད་དང་། དེ་ཉིད་དུ་ཉོན་མོངས་པ་མེད་

པར་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་ལ་བརྟན་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་དེ་ལས་གཞན་ཉན་རང་སོགས་དང་
མི་མཚུངས་ཏེ། བརྟན་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་དེ་མཆོག་ཏུ་འདོད་དོ། ། གསུམ་པ་ནི། བརྟན་པ་བློ་ལྡན་

རྣམས་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་སྒྲུབ་པའི་བློ་མི་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། ཆུང་དུ་གྲོགས་ངན་པ་
དང་། འབྲིང་གཞན་དོན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་དང་། མཆོག་ཟབ་མོ་སྟོང་ཉིད་ཐོས་པས་བློ་གཞན་དུ་
མི་གཡོ་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ཆུང་ངུ་ཕྱེ་མ་ལེབ་དང་། འབྲིང་མཁའ་ལྡིང་གི་འདབ་མའི་ལྕགས་

དང་། མཆོག་རྒྱ་མཚོ་འཁྲུག་པ་དག་གིས་རི་རབ་མི་གཡོ་བ་ལྟར་རོ། །གསུམ་པ་ལ། མཚམས་
སྦྱར་བ་དང་། དངོས་ཀྱི་དོན། དང་པོ་ནི། བརྟན་པའི་རྗེས་སུ་མི་སྐྱོ་བ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། བརྟན་པ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་རང་དོན་ལ་མ་ཆགས་པས་གཞན་དོན་ལ་སྐྱོ་བར་མི་

འགྱུར་རོ། །ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མི་སྐྱོ་
བ་ནི་ཉན་རང་དང་མཉམ་པ་མེད་དོ། །དེ་ཆོས་ཅན། གཞི་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། མང་དུ་ཐོས་པས་
མི་ངོམས་པ་དང་། ཡུན་རིང་པོར་བརྩོན་འགྲུས་ཆེན་པོ་བརྩམས་པ་དང་། འཁོར་བའི་སྡུག་
བསྔལ་དང་དུ་ལེན་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྟེན་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁྲེལ་ཡོད་
པ་དང་། བརྟན་པ་གསུམ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་ཉིད་དང་ལྡན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་
ཆེན་པོ་ལ་འདུན་པ་དྲག་པོར་བྱེད་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་མི་སྐྱོ་བ་ཆོས་ཅན།

295

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དུ་མ་ཡོད་དེ། ས་རྣམས་ལ་ནི་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་མ་རྫོགས་པ་དང་། མ་དག་ས་བདུན་གྱི་

སྐབས་སུ་༼༢༡༡༽རྫོགས་པ་དང་། དག་པ་ས་གསུམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཤིན་ཏུ་རྫོགས་པར་
འདོད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ཚིག་ལ་མཁས་པའི་ཤེས་རབ། དོན་ལ་མཁས་
པའི་ཤེས་རབ། དེ་གཉིས་ཚོལ་ཚུལ། རྙེད་ནས་གཞན་ལ་སྟོན་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ། མཚམས་སྦྱར་བ་དང་། དངོས་ཀྱི་དོན། དང་པོ་ནི། མི་སྐྱོ་བའི་རྗེས་སུ་བསྟན་བཅོས་ཤེས་པ་བཤད་པ་ལ་
རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། གཞན་དོན་ལ་མི་སྐྱོ་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་རིག་པའི་གནས་ལྔ་ལ་སོགས་པའི་
བསྟན་བཅོས་ལ་མཁས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ།
བརྟན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་པ་ཉིད་ཆོས་ཅན། གཞི་ལྔ་དང་ལྡན་ཏེ། ནང་རིག་པ་གཏན་

ཚིགས་རིག་པ། སྒྲ་རིག་པ། གསོ་བ་རིག་པ། བཟོ་རིག་པའི་གནས་ལ་དམིགས་པ་རྣམས་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཆེད་དུ་བྱ་བ་དང་ལྡན་ཏེ། རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་དོན་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར།

དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ནང་རིག་པས་བདག་གཞན་གཉིས་ཀ་འདུལ། གཏན་

ཚིགས་རིག་པས་ཕས་ཀྱི་རྒོལ་བ་ཚར་གཅོད། སྒྲ་རིག་པས་ངེས་ཚིག་བཟང་པོ་བརྗོད། གསོ་
བ་རིག་པས་ནད་སེལ། བཟོ་རིག་པས་གཞན་ལ་བགོ་བཤའ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
མཚན་ཉིད་དག་དང་ལྡན་ཏེ། རིག་པའི་གནས་ལྔ་པོ་དེའི་ཚིག་འཛིན། ཁ་ཏོན་གྱིས་བྱང་བར་

བྱེད། ཡིད་ཀྱིས་ལེགས་ཉེས་ཅི་རིགས་པར་བརྟགས་ནས་གཞན་ལ་འདོམས་པར་བྱེད་པའི་

ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་མི་ཟད་པ་དང་ལྡན། ལྷག་མེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡང་དགེ་རྩ་མི་ཟད་

པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་འགྲུབ་ཚུལ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་མཁྱེན་ཡང་
དག་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེའི་སྒོ་ནས་ཉན་རང་གི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་པ་ལས་ཁྱད་
པར་འཕགས་སོ། །དེ་ཆོས་ཅན། གཉིས་སུ་བསྡུས་ཏེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་ཀྱི་སྒོས་

296

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བསྡུས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་
སྨིན་༼༢༡༢༽པར་བྱེད། གཟུངས་ཀྱིས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་འཛིན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ། མཚམས་སྦྱར་བ་དང་། དངོས་ཀྱི་དོན། དང་པོ་ནི། བསྟན་བཅོས་ཤེས་པའི་རྗེས་

སུ་འཇིག་རྟེན་ཤེས་པ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རིག་པའི་གནས་ལྔ་ཤེས་པའི་སྒོ་ནས་
བདེན་པ་བཞི་ལ་མཁས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་བསྟན་བཤད། དང་པོ་ནི། བརྟེན་
པ་རྣམས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཤེས་པ་ཉིད་ཆོས་ཅན། དེ་ལས་གཞན་ཉན་རང་གི་འཇིག་རྟེན་ཤེས་པ་
ལས་ཁྱད་པར་འཕགས་ཏེ། ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་དག་ནི་གཞན་དོན་དུ་བདེན་པ་ཤེས་པས་
ཉན་རང་དང་མཉམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་དབྱེ་བ་དང་། བྱེད་ལས། དང་པོ་ནི། བརྟན་

པ་བློ་ལྡན་རྣམས་ཆོས་ཅན། ལུས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཇིག་རྟེན་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ། རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་བཞིན་འཛུམ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་དོན། ངག་གི་སྒོ་ནས་འཇིག་རྟེན་ཤེས་པ་ཡིན་

ཏེ། རྟག་ཏུ་གསོང་པོར་སྨྲ་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་སྨྲས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། སེམས་ཅན་རྣམས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྣོད་དུ་བྱ་བའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། སེམས་ཅན་རྣམས་དམ་པའི་ཆོས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་
ཅན། ཡིད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ། བདེན་པ་བཞི་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཤེས་པའི་ཕྱིར།

དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ན། བདེན་པ་དང་པོ་གཉིས་ལས་ནི། འཇིག་རྟེན་
འཁོར་བ་རྣམས་རྟག་ཏུ་འབྱུང་བར་འདོད། བདེན་པ་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ནུབ་པས་ཏེ་
འགག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བློ་ལྡན་བདེན་པ་རྣམས་ལ་སྦྱོར་བ་ཆོས་ཅན།
དགོས་པ་ཡོད་དེ། སྡུག་ཀུན་དེ་དག་ཞི་བར་བྱེད་པ་དང་། འགོག་ལམ་དེ་དག་ཐོབ་པ་བྱ་བའི་

དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བློ་ལྡན་རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྟེན་ཤེས་པ་ཞིག་ངེས་པར་

297

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བརྗོད་དེ། གང་གི་ཕྱིར་ན་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བདེན་པ་ཤེས་པའི་ཕྱིར།

༼༢༡༣༽གསུམ་པ་ལ། མཚམས་སྦྱར་བ་དང་། དངོས་ཀྱི་དོན། དང་པོ་ནི། འཇིག་རྟེན་ཤེས་
པའི་མཇུག་ཏུ་རྟོན་པ་བཞི་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རྟོན་པ་བཞིའི་སྒོ་ནས་བསྟན་བཅོས་
དང་འཇིག་རྟེན་ཤེས་དགོས་སོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། མཚན་

ཉིད། བྱེད་ལས། དང་པོ་ནི། རྟོན་པ་དེ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ། གཙུག་ལག་གི་ཚིག་འབྲུ་ལ་མི་རྟོན་དོན་
ལ་རྟོན། གང་ཟག་ལ་མི་རྟོན་དམ་པའི་ཆོས་ལ་རྟོན། དྲང་དོན་དགོངས་པ་ཅན་ལ་མི་རྟོན་ངེས་
དོན་ཚད་མ་དང་ལྡན་པ་ལ་རྟོན། རྣམ་ཤེས་ལ་མི་རྟོན་བརྗོད་མེད་ཐོབ་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་རྟོན་པ་
རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། དགག་པའི་བྱེད་ལས་དང་། སྒྲུབ་པའི་བྱེད་ལས། དང་པོ་
ནི། རྟོན་པ་དང་པོ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ཚིག་ཇི་སྐད་བཤད་པ་བཞིན་འཛིན་པ། དེ་དགག་པར་སྟོན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། གང་ཟག་དམ་
པ་སྤོང་བ་དེ་དགག་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྟོན་པ་གསུམ་པ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་
ཏེ། མདོ་དོན་ལེགས་པར་ཡང་དག་པར་མི་ཤེས་པ་དེ་དགག་པའི་དོན་ ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྟོན་པ་
བཞི་པ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། རྟོགས་བརྗོད་དང་བཅས་པས་ཆོས་ཉིད་ཇི་ལྟ་བ་
བཞིན་ཐོབ་པ་དེ་དགག་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། སྒྲུབ་པའི་བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ།
རྟོན་པ་དང་པོས་དམ་པའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་ལས་བསྟན་པ་རྣམས་ཉམས་པར་མི་འགྱུར། རྟོན་པ་
གཉིས་པས་མདོ་དོན་རྣམ་པར་གཅོད་པ་དང་། རྟོན་པ་གསུམ་པས་གང་ཟག་གཞན་ལས་ཆོས་
ཇི་བཞིན་ཐོས་པ་དང་། རྟོན་པ་བཞི་པས་བརྗོད་མེད་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ལས་མི་ཉམས་པར་

བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ལ་མཚམས་སྦྱར་དང་། དངོས་ཀྱི་དོན། དང་པོ་ནི། སྟོན་པ་བཞིའི་རྗེས་
སུ་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་བཞི་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རྟོན་པ་བཞིས་གདན་བཙལ་བ་ལ་

298

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།བརྟེན་ནས་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་བཞི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར།༼༢༡༤༽གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད།

བྱེད་ལས། སྒྲ་བཤད་པ། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དང་ནི་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དང་། ཡུལ་མིའི་

ཚིག་དང་། རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཆགས་ཐོགས་མེད་པར་ཤེས་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
བཞི་པོ་དེ་ཉན་རང་དང་མཚུངས་པ་མེད་པར་འདོད་དོ། །གཉིས་པ་ལ་ཆོས་སྟོན་པ་ལ་ནི་རབ་

ཏུ་བརྩོན་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཡང་དག་རིག་བཞི་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། གང་སྟོན་
ན་ཆོས་དང་སོ་སོ་རིག་པས་སྟོན། གང་གིས་སྟོན་ན་ཚིག་དང་ཡེ་ཤེས་ཁོ་ནས་སྟོན་པའི་ཕྱིར།

སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་དེ་ལ་བཞིར་གྲངས་ངེས་ཏེ། ཆོས་སྟོན་པ་དང་བཤད་པའི་ཕྱིར་དུ་དང་

པོ་གཉིས། རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཚིག་དོན་གཉིས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་དུ་གསུམ་པ། རྒོལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་

ལན་འདེབས་པའི་ཕྱིར་དུ་བཞི་པ་བཞག་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པའི་

རྒྱུད་ཀྱི་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་བཞི་ཆོས་ཅན། སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་ཞེས་བཤད་པའི་རྒྱུ་
མཚན་ཡོད་དེ། མཉམ་གཞག་ཏུ་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་སོ་སོ་རང་གི་རིག་ནས་ཕྱིས་རྗེས་ཐོབ་
ཏུ་མིང་དོན་རབ་ཏུ་ཤེས་པས་དེར་ བཤད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པར་

བརྗོད་དེ། གདུལ་བྱའི་ཐེ་ཚོམ་སོ་སོར་གཅོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། སྦྱོར་བ་ཚོགས་གསོག་ཚུལ་དང་། དངོས་གཞི་ལམ་བགྲོད་ཚུལ། དང་པོ་ལ་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ། ཕྱིན་དྲུག་

ཚོགས་གཉིས་སུ་བསྡུ་ཚུལ། ཚོགས་ཀྱི་སྒྲ་དོན། ཚོགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཚོགས་དེ་ལ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་དང་ཡེ་
ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་ཉན་རང་དང་མཚུངས་པ་མེད་དོ། །དེ་གཉིས་

བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། གཅིག་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱིས་འཁོར་བར་མངོན་མཐོའི་གོ་

299

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
འཕང་ཐོབ་པར་བྱེད། གཞན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་མེད་པར་འཁོར་བར་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཕྱིན་༼༢༡༥༽དྲུག་ཚོགས་གཉིས་སུ་འདུ་སྟེ། སྦྱིན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ཡིན། ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཡིན། གཞན་གསུམ་ནི་

གཉིས་ཀས་འདུས་པའི་ཕྱིར། སྟེ་ནི་འོག་མ་འདྲེན་ནོ། །ཡང་ན་ཕར་ཕྱིན་དང་པོ་ལྔ་ཆར་ཡང་ཡེ་
ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱིས་བསྡུ་སྟེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གྲོགས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ནི།

ཚོགས་ཀྱི་སྐད་དོད་སཾ་བྷ་ར་ཞེས་ཟེར་ལ། དེ་ཡང་རྒྱུན་དུ་འཇུག་པ་སཾ། སྒོམ་པ་ཐོབ་པ་ནི་བྷ།

དགེ་བ་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྒྲུབ་པས་ར་ཞེས་ཡི་གེ་བསྣན་ནས་བཤད་དོ། །བརྟན་པའི་ཚོགས་
གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། རང་གཞན་གྱི་དོན་ཀུན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། ཚོགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ས་

ལ་འཇུག་པ་དང་། མ་དག་ས་དྲུག་༼བདུན་གྱི་༽གི་སྐབས་སུ་མིང་དོན་གྱི་མཚན་མ་མེད་པ་
རྟོགས་པ་དང་། ས་བདུན་པའི་༼བརྒྱད་པའི་༽སྐབས་སུ་འཕྲིན་ལས་ལྷུན་གྱིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་
བ་དང་། ས་དགུ་པར་འོད་ཟེར་ཆེན་པོའི་དབང་བསྐུར་བ་དང་། ས་བཅུ་པར་ཡོན་ཏན་མཐར་
ཐུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་བརྟན་པ་རྣམས་ཚོགས་ནི་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

བྱང་ས་ལས། གྲངས་མེད་དང་པོ་ལ་ཚོགས་ཆུང་ངུ་། གཉིས་པ་ལ་ཚོགས་འབྲིང་། གསུམ་པ་ལ་ཚོགས་ཆེན་པོར་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་ལ། དྲན་པ་ཉེར་གཞག །ཡང་དག་སྤོང་བ། རྫུ་འཕྲུལ་
གྱི་རྐང་པ། དབང་པོ། སྟོབས། བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག །འཕགས་ལམ་ཡན་ལག །དང་པོ་ནི།

མཚམས་སྦྱར། མདོར་བསྟན། རྒྱས་བཤད། དང་པོ་ནི། ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ཉེར་
གཞག་བཤད་པ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ཐོབ་པ་ལས་ཚོགས་བསགས་དགོས་སོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་

300

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པ་ཆོས་ཅན། དེ་ལས་གཞན་ཉན་རང་གི་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས་ཁྱད་པར་འཕགས་ཏེ། སྒོམ་པ་
རྣམ་པ་བཅུ་བཞི་ཡིས་དེ་དང་མཚུངས་པ་མེད་༼༢༡༦༽པའི་ཡོན་ཏན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་

པ་ནི། བཅུ་བཞི་པོ་གང་ཞེ་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་ལ་
བརྟེན་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོ་དག་དང་ནི། དེ་བཞིན་དུ་བདེན་བཞི་རྟོགས་
པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལུས་སོགས་ལ་དམིགས་པ་དང་། ལུས་

སོགས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་ལུས་དང་བྲལ་ནས་ཟག་

མེད་ཀྱི་ལུས་ཐོབ་པས་སྒོམ་པ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས། ཕྱིན་དྲུག་དང་མཐུན། འཇིག་རྟེན་པ་དང་
ཉན་རང་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག །ལུས་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ། ཚོར་བ་རྨི་ལམ། སེམས་ནམ་མཁའ།
ཆོས་སྤྲིན་ལྟ་བུར་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང་། བསམས་བཞིན་དུ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་དང་། དབང་པོ་
རྣོ་བས་ཕན་ཡོན་ཆེན་པོ་དང་ནི། ནི་བཞི་ནི། ཉན་རང་ལས་དགར་བའི་ཚིག་གོ །རྒྱལ་སྲས་
རྣམས་ཀྱི་སྒོམ་ཚུལ་དང་འདྲེས་པས་མཆོག་ཉིད་དང་། ཤིན་ཏུ་སྒོམ་པས་ལྷག་མེད་ཀྱི་སྐབས་
སུ་ཡང་མི་ཟད་པ་དང་། ས་བཅུ་དང་སངས་རྒྱས་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་རྣམས་སོ། །གཉིས་པ་

ལ། མཚམས་སྦྱར་དང་། དངོས་ཀྱི་དོན། དང་པོ་ནི། དྲན་པ་ཉེར་གཞག་གི་རྗེས་སུ་ཡང་དག་
སྤོང་བ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དྲན་པ་ཉེར་གཞག་གི་དྲི་མ་དེ་ཡང་དག་སྤོང་བས་སེལ་
དགོས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། སྒྲ་བཤད་པ། དང་པོ་ནི། བརྟན་པ་རྣམས་
ཀྱི་ཡང་དག་སྤོང་བ་ཆོས་ཅན། ཉན་རང་སོགས་ལུས་ཅན་ཀུན་དང་མཚུངས་པ་མེད་པའི་ཡོན་
ཏན་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་མཉམ་པ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དང་

ལྡན་ཏེ། དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་བཞིའི་ཉེས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་སྒོམ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་

ནི། ཡང་དག་སྤོང་བ་དེ་ལ་དུ་མར་ཡོད་དེ། འཁོར་བའི་ཕུན་ཚོགས་ཉེ་བར་སྤྱོད་པ་དང་། སྒྲིབ་

301

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པ་ལྔ་པོ་དག་ནི་དོར་བ་དང་། ཉན་རང་གི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དོར་བ་དང་། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་
ས་རྣམས་ལ་ནི་འཇུག་པ་དང་། མ་དག་ས་བདུན་དུ་མཚན་མ་༼༢༡༧༽མེད་པར་གནས་པ།
ས་བརྒྱད་པར་ལུང་བསྟན་པ་ཐོབ་པ་དང་། ས་དགུ་པར་སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བ་དང་། ས་བཅུ་པར་འོད་ཟེར་ཆེན་པོའི་དབང་ནི་བསྐུར་བར་བྱ་བ་དང་། དག་པ་ས་གསུམ་
དུ་ཞིང་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། ཡོན་ཏན་མཐར་ཐུག་པ་ཉིད་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར། བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔའ་བློ་ལྡན་རྣམས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་གཉེན་པོར་སྒོམ་མོ། །གསུམ་པ་ནི། ཡང་

དག་སྤོང་བ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན། གཉེན་པོ་ཞེས་ངེས་པར་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ།
འདུན་པ་ལ་ནི་བརྟེན་ནས་སུ་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་རྣལ་འབྱོར་ཞི་གནས་རབ་ཏུ་འཛིན་
པ་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་དང་བཅས་པ་འབད་རྩོལ་གྱིས་སྒོམ་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ།

མཚམས་སྦྱར། མདོར་བསྟན། རྒྱས་བཤད། དང་པོ་ནི། ཡང་དག་སྤོང་བའི་རྗེས་སུ་རྫུ་འཕྲུལ་
རྐང་པ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་གནས་པ་ལས་རུང་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བརྟན་པ་རྣམས་
ཀྱི་རྫུ་འཕྲུལ་རྐང་པ་མཚན་ཉིད་མཆོག་དང་ལྡན་པ་བཞི་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། བདག་ཉིད་ནི་གཞན་དག་གི་དོན་ཀུན་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། བློ་ལྡན་གྱི་རྫུ་འཕྲུལ་རྐང་

པ་རྣམས་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མཉམ་གཞག་བཞི་དང་ལྡན་པར་འདོད་དེ། རྟེན་དང་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དང་། ཐབས་དང་མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་ཡིས་བཞག་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། རྟེན་ངོས་
བཟུང་། རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་སོགས་བཤད། དང་པོ་ནི། རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་ཆོས་ཅན། རྟེན་མེད་པ་
མ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་ཐུན་མོང་མིན་པའི་བདག་རྐྱེན་བསམ་གཏན་གྱི་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་
བྱུང་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། རྫུ་འཕྲུལ་རྐང་པའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དེ་ལ་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ།

302

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
འདུན་པ་དང་། བརྩོན་དང་། སེམས་དཔའ་དང་། སྤྱོད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཐབས་དེ་ལ་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། དེ་ལྟར་དུ་འོག་ནས་འཆད་པའི་ཕྱིར།།༼༢༡༨༽མངོན་པར་
སྒྲུབ་པ་ནི་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་དྲུག་ཏུ་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་འོག་ནས་འཆད་པའི་ཕྱིར།
ཐབས་བཞི་པོ་གང་ཞེ་ན། འདུན་པ་དང་། རྩོལ་བ་དང་། དད་པ་སྟེ་སྡེ་ཚན་གཅིག་ནི་ཆོས་ཅན།
འབད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། ལམ་ལ་དད་དེ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་
པ་ནི་ཆོས་ཅན། ཕན་འདོགས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ལུས་སེམས་ལ་བདེ་བ་འདྲེན་པའི་

ཕྱིར། གསུམ་པ། དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་ནི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་གཏོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ།
དྲན་པས་ནི་སེམས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་མི་འཕྲོ་བར་བྱེད། ཤེས་བཞིན་གྱིས་ ནི་འཕྲོས་པ་རིག་པར་

བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ། སེམས་དཔའ་དང་བཏང་སྙོམས་ ནི། གཉེན་པོའི་ཡན་ལག་ཡིན་ཏེ། ཉེ་
བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཞུམ་པ་དང་། རྒོད་པ་སེལ་བའི་ཕྱིར། སྤོང་བའི་འདུ་བྱེད་བརྒྱད་ཀྱི་སྒོ་ནས་
རྫུ་འཕྲུལ་རྐང་པའི་སྒོམ་ཚུལ་ལོ། །མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་དྲུག་གང་ཞེ་ན། མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་དེ་ལ་
དྲུག་ཡོད་དེ་མཐོང་བ་སྤྱན་ལྔ་དང་། གདམས་ངག་འདོམས་པའི་ཐབས་མངོན་པར་ཤེས་པ་དྲུག་དང་། སེམས་ནང་དུ་གནས་པས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་རྣམ་པར་རྩེ་བ་དང་། སྨོན་ལམ་གྱིས་

རྩེ་བ་དང་། དབང་ཐོབ་པ་དག་དང་། སྟོབས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཐོབ་པ་ནི་སྒྲུབ་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། རྣམ་བྱང་དབང་པོ་ལྔའི་དམིགས་པ་མེད་པ་མིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་དེ་དད་
པའི་དབང་པོ་དང་། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དེ་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་། ཐོས་པའི་མཆོག་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྡེ་སྣོད་དེ། དྲན་པའི་དབང་པོ་དང་། ཞི་གནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དབང་པོ་
དང་། ལྷག་མཐོང་ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོའི་གཞི་ཡིན་པ་ནི་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། གཞི་ནི་

དམིགས་པའི་དོན་ནོ། །དབང་པོ་ལྔ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། བདག་གཞན་གྱི་དོན་

303

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཀུན་གྲུབ་པར་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། དྲོད་རྩེའི་གནས་
སྐབས་ཀྱི་དད་སོགས་ཆོས་ཅན། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་འདོད་དེ། འཕགས་པའི་ས་ལ་

འཇུག་པའི་༼༢༡༩༽སྦྱོར་བ་ཉེར་བསྡོགས་སུ་གྱུར་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཟོད་མཆོག་གནས་
སྐབས་ཀྱི་དད་སོགས་ཆོས་ཅན། སྟོབས་ཞེས་བྱ་སྟེ། རང་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྣམས་ཆུང་
ངུར་བྱས་པའི་དད་སོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་དེ་དག་ཉིད་ལ་ཞེས་པ་ནི་སྔ་མ་དེ་དག་སྟོབས་
ཆེ་རུ་སོང་བའི་དོན་ནོ། །དྲུག་པ་ལ། སྐབས་གང་དུ་འགྲུབ། ངོ་བོ་ངོས་བཟུང་། ཡན་ལག་དཔེ་དང་སྦྱར། ཡན་ལག་ཏུ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་མཚན། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་འགྲུབ་པའི་

སྐབས་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པའི་སར་ཞུགས་པའི་སྐབས་སུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་

བདུན་རྣམ་པར་བཞག་པར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་འཕགས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཡན་
ལག་ ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། ཆོས་རྣམས་དང་ནི་སེམས་ཅན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་གཉིས་དང་བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་

དུ་རྟོགས་པའི་དོན་ནོ། །

གསུམ་པ་ལ་སོ་སོར་བཤད་པ་དང་། དོན་བསྡུ་བ། དང་པོ་ནི། དྲན་པ་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་
ཀྱི་ཡན་ལག་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱལ་པོའི་འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚུངས་ཏེ། སྤང་བྱ་ལས་མ་
རྒྱལ་བ་རྒྱལ། རྒྱལ་བ་རྣལ་དུ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར། རྒྱལ་སྲས་འདིའི་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་
ཆོས་ཅན། གླང་པོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚུངས་ཏེ། རྟོག་པའི་མཚན་མ་ཐམས་ཅད་འཇོམས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། འདིའི་བརྩོན་འགྲུས་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། རྟ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚུངས་ཏེ། ཤེས་
བྱ་མ་ལུས་མྱུར་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དགའ་བ་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་
ཀྱི་ཡན་ལག་ཆོས་ཅན། ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚུངས་ཏེ། མདོ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་

304

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རྣམ་པར་འཕེལ་བའི་དགའ་བས་རྟག་ཏུ་ལུས་ཐམས་ཅད་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཤིན་ཏུ་

སྦྱངས་པ་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། བུད་མེད་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚུངས་ཏེ། སྒྲིབ་པ་ཀུན་ལས་ཐར་
བའི་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པའི་བདེ་བ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡང་དག་ཆོས་ཅན།

ཁྱིམ་བདག་༼༢༢༠༽རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚུངས་ཏེ། ཇི་ལྟར་བསམ་པའི་དོན་གྱི་སྤྱན་མངོན་
ཤེས་ཀྱི་འབྱོར་པ་ཉེ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། བཏང་སྙོམས་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། དམག་
དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚུངས་ཏེ། གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་འདི་

ནི་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་གནས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྗེས་ལ་ཐོབ་པའི་ཡེ་ཤེས་
དང་། མཉམ་གཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་གནས་པ་མཆོག་གིས་རྟག་ཏུ་གནས་པར་བྱེད་པའི་

ཕྱིར། དེ་ཡང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པ་ན། རྗེས་ཐོབ་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
རྩོལ་མེད་དུ་བྱེད་པའི་དོན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། ཡོན་ཏན་དེ་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་པའི་བྱང་སེམས་ནི་

ཆོས་ཅན། འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་རྒྱལ་དང་འདྲ་སྟེ། རྟག་ཏུ་རིན་ཆེན་བདུན་ལྟ་བུའི་བྱང་ཆུབ་ཡན་
ལག་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར་བའི་ཕྱིར། ཡོན་ཏན་དེ་ལྟ་བུའི་བྱང་སེམས་ནི། འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་
དང་འདྲ་བར་འཇུག་ཅེས་པ་ནི་འགྲེལ་ཚིག་《ཡིག་ནོར་ཨེ་ཡིན་སྙམ་》ཤོར་བར་འདུག་གོ།བཞི་པ་ནི། ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སྟེ་རང་བཞིན་གྱི་ཡན་ལག་སྟེ། དེ་
བྱང་ཆུབ་པར་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དྲན་པ་ནི་གནས་ཀྱི་ཡན་ལག་སྟེ། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་ཡོན་ཏན་ལྷག་མ་རྣམས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་བརྩོན་འགྲུས་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཡན་

ལག་སྟེ། དེས་ལམ་གྱི་རྒྱུན་མི་གཅོད་པའི་ཕྱིར། དགའ་བ་ནི་ཕན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག་སྟེ། དེས་
སེམས་དགའ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཏིང་ངེ་འཛིན་བཏང་སྙོམས་རྣམ་པ་

གསུམ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའི་ཡན་ལག་སྟེ། དེས་རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་ཉོན་མོངས་པ་སེལ་

305

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའི་གཞི། ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི་གནས།

བཏང་སྙོམས་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ། དབུས་མཐའ་ལས། འདི་ལ་གཞི་དང་གནས་དང་ནི། །ངོ་བོ་ཉིད་
དུ་བསྟན་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །བདུན་པ་ནི། འཕགས་ལམ་ཡན་ལག་འགྲུབ་པའི་སྐབས་མེད་པ་
མིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཡན་ལག་དེའི་འོག་ཏུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཡང་༼༢༢༡༽དག་པའི་ལྟ་བ་ཆོས་
ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། དེའི་འོག་ཏུ་གནས་ལུགས་ཇི་བཞིན་རྟོགས་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པས་
ཏེ། སྐྱེ་བའི་ཤེས་རབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་དག་པའི་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། མདོ་
ལས། རྣམ་པར་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྟོགས་པ་དང་རྣམ་པར་དག་པ་དེ་ལ་འཇུག་པའི་ཤེས་
རབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་དག་པའི་ངག་དང་ལས་ཀྱི་མཐའ་དང་འཚོ་བ་གསུམ་ནི། ངོ་བོ་དང་
ལྡན་ཏེ། ངག་དང་ལུས་གཉིས་ཀའི་ལས་གསུམ་རྣམ་པར་དག་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དབུས་མཐའ་ལས། ལྟ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཡོ་བྱད་སྙུང་། །གཞན་ལ་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་
འདོད། །ཅེས་སོ། །ཡང་དག་པའི་རྩོལ་བ་དང་། དྲན་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་རྣམས་ནི་ངོ་བོ་དང་
ལྡན་ཏེ། ཤེས་བྱ་དག་དང་ལམ་གསུམ་དང་ནི་སྤྱན་མངོན་ཤེས་སོགས་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་
གྱི་ནི་སྒྲིབ་པའི་གཉེན་པོར་སྒོམ་པའི་ཕྱིར། ལམ་གསུམ་ནི། ཞི་གནས་དང་། རབ་ཏུ་འཛིན་པ་
དང་། བཏང་སྙོམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན། དེའི་སྒྲིབ་པ་ནི་ཞུམ་པ་དང་རྒོད་པའོ། །བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་
མཐུན་གྱི་སྒོམ་རིམ་ནི། འགྲེལ་ཆུང་དོན་གསལ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པས་གོ་སླ། བཞི་

པ་ལ། མཉམ་གཞག་ཏུ་ཞི་ལྷག་གི་སྒོ་ནས་སྟོབས་བསྐྱེད། རྗེས་ཐོབ་ཏུ་ཐབས་མཁས་ཀྱི་སྒོ་
ནས་སྟོབས་བསྐྱེད། རྟོགས་པ་སྟོབས་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་གཟུངས། སྒྲུབ་པ་སྟོབས་བསྐྱེད་པའི་

ཐབས་སྨོན་ལམ། དེ་ཐམས་ཅད་དྲི་མས་དག་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་
གསུམ། དང་པོ་ལ། མཚམས་སྦྱར། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་

306

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

གྱི་རྗེས་སུ་ཞི་ལྷག་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཞི་ལྷག་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བྱང་ཕྱོགས་སོ་
བདུན་པོ་ཐམས་ཅད་སྒོམ་དགོས་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཞི་གནས་

ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་དང་ལྡན་ཏེ། རང་གི་བདག་རྐྱེན་སེམས་ཡང་དག་པར་གནས་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་སེམས་ལ་སེམས་ནི་རྩེ་གཅིག་ཏུ་འཇོག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷག་མཐོང་
ཆོས་ཅན། ངོ་༼༢༢༢༽བོ་དང་ལྡན་ཏེ། རང་གི་བདག་རྐྱེན་ཞི་གནས་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་རབ་
ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཞི་ལྷག་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཀུན་
ཏུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་སྔོན་དུ་འགྲོ་
བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དུ་མ་ཡོད་དེ། ཞི་ལྷག་ཆ་གཅིག་པ་དང་ཆ་གཅིག་མ་ཡིན་པ་ཟུང་དུ་

འབྲེལ་བ་དང་། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡོན་ཏན་གྱི་རྒྱུར་འདོད་པ་དང་། ས་དང་པོར་གནས་
ལུགས་རྟོགས་པ་དང་། མ་དག་ས་དྲུག་ཏུ་མཚན་མ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་དང་། ས་བདུན་
པར་མིང་དོན་གྱི་མཚན་མ་མེད་པ་དང་། ས་བརྒྱད་པར་འབད་རྩོལ་གྱིས་འདུ་མི་བྱེད་པ་
དང་། དག་པ་ས་གསུམ་དུ་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་

བརྟེན་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བརྟེན་པའི་ཞི་གནས་གང་ལྷག་མཐོང་གི་རྣལ་འབྱོར་དེ་
ཆོས་ཅན། ས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་
ལྡན་ཏེ། རང་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། མཚམས་སྦྱར་
བ་དང་། དངོས་ཀྱི་དོན། དང་པོ་ནི། ཞི་ལྷག་གི་རྗེས་སུ་ཐབས་མཁས་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། མཉམ་གཞག་ཏུ་ཞི་ལྷག་སྒོམ་པས་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་ཐབས་མཁས་ལྔ་འབྱུང་ངོ་། །ཞེས་
རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ས་ཀུན་ལ་ཐབས་ནི་

མཚུངས་པ་མེད་པ་ལྔ་ཡོད་དེ། ཕྱིན་དྲུག་གི་སྒོ་ནས་རང་རྒྱུད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་

307

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
རྫོགས་པར་བྱ་བ་དང་། བསྡུ་དངོས་བཞིའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་
བ་དང་། ཡན་ལག་བདུན་པའི་སྒོ་ནས་ རྫོགས་བྱང་མྱུར་དུ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་། གཟུངས་དང་

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་ནས་གདུལ་བྱའི་བྱ་བ་འགྲུབ་པ་དང་། ཐབས་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ལྷག་
མེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ལམ་གྱི་རྒྱུན་མི་གཅོད་པ་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་བྱེད་
ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ཐབས་མཁས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་༼༢༢༣༽དཔའ་དེ་དག་
རང་གཞན་གྱི་དོན་ཀུན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱང་ས་ལས། ནང་གི་ཐབས་མཁས་
དྲུག །ཕྱིའི་ཐབས་མཁས་དྲུག་སྟེ་བཅུ་གཉིས། དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་རྗེ་བལྟ་བ་འདུ་
བྱེད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཤེས་པ། རྫོགས་བྱང་འདོད་པ། དང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་མི་

གཏོང་བ། གཉིས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་མེད་པར་འཁོར་གསུམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བརྩོན་
འགྲུས་འབར་བའོ། །ཕྱིའི་ཐབས་མཁས་དྲུག་ནི། དགེ་བའི་རྩ་བ་ཆུང་ངུ་རྣམས་ཀྱང་འབྲས་བུ་

ཚད་མེད་པར་བསྒྱུར་བ། ཚེགས་ཆུང་ངུས་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྒྲུབ་པ། སེམས་ཅན་
བསྟན་པ་ལ་ཞེ་འགྲས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁོང་ཁྲོ་སེལ་བར་བྱེད་པ། ཐ་མལ་པ་རྣམས་འཛུད་པར་
བྱེད་པ། ཞུགས་པ་རྣམས་སྨིན། སྨིན་པ་རྣམས་གྲོལ་བར་བྱེད་པར་གསུངས། གསུམ་པ་ལ། མཚམས་སྦྱར་བ་དང་། དངོས་ཀྱི་དོན། དང་པོ་ནི། ཐབས་མཁས་ཀྱི་རྗེས་སུ་གཟུངས་བཤད་
པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཐོབ་ཟིན་གྱི་ཆོས་གཟུངས་ཀྱིས་མི་ཉམས་པར་བཟུང་བའི་སྒོ་ནས་
ཐབས་ལ་མཁས་པར་བྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། གཟུངས་དེ་ལ་ཆུང་ངུ་དང་འབྲིང་
དང་ཆེན་པོ་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ། དགེ་བ་ཟག་བཅས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་ལས་བྱུང་བ་ཆུང་ངུ་དང་། ཚེ་
འདིར་མང་དུ་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་འབྲིང་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་བྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཆེན་པོ་འདི་ཡང་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ། བློ་ལྡན་ས་ལ་མ་ཞུགས་

308

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པ་རྣམས་ཀྱི་ཆུང་ངུ་དང་ནི། ཞུགས་པ་མ་དག་ས་པ་རྣམས་ཀྱི་འབྲིང་པོ་སྟེ། དག་ས་པ་རྣམས་
ཀྱི་ནི་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཟུངས་དེ་བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཡང་དང་ཡང་དུ་གཟུངས་དེ་ལ་ནི་ཡང་དག་པར་བརྟེན་ནས། རྟག་ཏུ་དམ་པའི་

ཆོས་དག་གཞན་ལ་རབ་ཏུ་སྟོན་ཅིང་། རང་གིས་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བྱང་ས་ལས།

ཆོས་དང་། དོན་དང་། བཟོད་པ་དང་། གསང་སྔགས་ཀྱི་གཟུངས་དེ་ལ་ཡི་གེ་བཞིའི་དོན་ལ་

དཔྱད་ནས་སྒོམ་༼༢༢༤༽ཚུལ་རྣམས་གསུངས་སོ། །བཞི་པ་ལ། མཚམས་སྦྱར་བ་དང་། དངོས་ཀྱི་དོན། དང་པོ་ནི། ནི། གཟུངས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྨོན་ལམ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། ཡོན་ཏན་ཐོབ་ཟིན་མ་ཉམས་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་གི་སྨོན་ལམ་གྱིས་མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་

པར་བྱེད་། དགོས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྨོན་ལམ་ནི་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་
དང་ལྡན་ཏེ། འབྲས་བུ་ལ་རེ་འཆའ་བའི་སེམས་དཔའ་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གཞི་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བསྐུལ་ཞིང་
ཟིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་ཏེ། ས་རྣམས་བཅུ་པོ་ཀུན་ལ་ཉན་
རང་དང་མཉམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱུར་གྱུར་པར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་

ཏེ།སེམས་བསྐྱེད་ཙམ་ལས་ནི་འབྲས་བུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སེམས་བསྐྱེད་པའི་

མོད་ལ་འབྲས་བུ་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། མ་འོངས་པའི་འདོད་དོན་འགྲུབ་པའི་རྒྱུར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར། སྨོན་ལམ་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་སྨོན་ལམ་སྣ་ཚོགས་
པ་དང་། ས་ཐོབ་ནས་སྨོན་ལམ་ཆེན་པོ་བཅུ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་ས་རྣམས་གོང་ནས་གོང་
དུ་ནི་སྨོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྨོན་ལམ་ནི་

ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། རང་གཞན་གྱི་དོན་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བྱང་ས་

309

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ལས། སེམས་བསྐྱེད་པའི་སྨོན་ལམ། སྐྱེ་བའི་སྨོན་ལམ། སྤྱོད་པའི་སྨོན་ལམ། ཡང་དག་པའི་

སྨོན་ལམ། སྨོན་ལམ་ཆེན་པོ་སྟེ་ལྔ། སྨོན་ལམ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་ཡང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་
མཆོད་པ་དང་། རིམ་གྲོ་བྱ་བར་སྨོན་པ་སོགས་བཅུར་གསུངས་པ་རྣམས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ལྔ་པ་ལ། མཚམས་སྦྱོར། དངོས་ཀྱི་དོན། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་ངོས་བཟུང་བ། དང་པོ་ནི། སྨོན་

ལམ་གྱི་རྗེས་སུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་གསུམ་གྱི་

སྒོ་ནས་སྨོན་ལམ་གྱི་དྲི་མ་དག་པར་བྱེད་དགོས་སོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ལ། དབྱེ་བ། གྲངས་ངེས། དམིགས་རྣམ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ། དང་པོ་༼༢༢༥༽ནི་
ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དེ་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ། བདག་མེད་རྣམ་པ་གཉིས་

པོ་དེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ། བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྟེན་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་

ལྔ་པོ་དེ། སྨོན་པ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ། སྡུག་བསྔལ་རྟག་ཏུ་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ཉེར་

ཞི་དེ་མཚན་མ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཏིང་ངེ་

འཛིན་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གཟུང་འཛིན་གྱི་ངོ་བོས་དེ་ལྟར་ངེས་
པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཆོས་ཅན། དམིགས་རྣམ་གཉིས་དང་ལྡན་

ཏེ། བདག་མེད་ལ་དམིགས་ནས་བདག་ཏུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཕྱིར། སྨོན་པ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་

འཛིན་ཆོས་ཅན། དམིགས་རྣམ་གཉིས་དང་ལྡན་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་ལ་དམིགས་ནས་རྒྱབ་ཀྱིས་

ཕྱོགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། མཚན་མ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཆོས་ཅན། དམིགས་རྣམ་གཉིས་

དང་ལྡན་ཏེ། མྱང་འདས་ལ་དམིགས་ནས་རྟག་ཏུ་དགའ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། སྟོང་
པ་ཉིད་ལ་སོགས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དོན་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་བསྒྲགས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ།
བདག་མེད་གཉིས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དང་། བདག་འཛིན་འཁྲུལ་པ་སྤང་བ་དང་། དེ་སྤངས་པའི་

310

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

འགོག་པ་མངོན་སུམ་དུ་ནི་བྱ་བའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། དངོས་དང་། དེའི་ཡན་

ལག །དང་པོ་ནི། བཤད་དོ། །གང་གིས་ན། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕན་པར་བཞེད་པའི་སངས་

རྒྱས་ཀྱིས་སོ། །དགོས་པ་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་ཉིད་དུའོ། །གང་ན་ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་ནི་

རྣམ་པ་བཞིའོ། ། གང་ལ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལའོ། །བཞི་པོའི་དོན་གང་ཞེ་ན།

བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞི་པོ་དེའི་དོན་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་བརྟགས་རང་བཞིན་

གྱིས་མེད་པའི་དོན་དང་། གཞན་དབང་རྣམ་རྟོག་འཁྲུལ་བའི་དོན་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀུན་

ཏུ་རྟོག་པ་ཙམ་གྱི་དོན་དང་། ཡོངས་གྲུབ་༼༢༢༦༽རྣམ་རྟོག་ཉེ་བར་ཞི་བའི་དོན་གྱིས་མི་རྟག་

སྡུག་བསྔལ་བདག་མེད་ཞི་བ་ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཁོ་ན་ཞེས་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ།

ཀུན་བརྟགས་པ་ལྟར་གྱི་བདག་མེད་ཀྱི་བདག་གཏན་ནས་མེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་དོན་

ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། འདུས་བྱས་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་
མེད་པར་སྒྲུབ་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ། ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀ་མི་རྟག་པ་སྤྱིར་སྒྲུབ་པ་དང་། སོ་སོར་
སྒྲུབ་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཁོ་ན་རེ། འདུས་བྱས་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་ནོ་སྙམ་ན། འདུས་བྱས་

ཆོས་ཅན། རྒྱུན་གྱི་འཇུག་པ་མི་རུང་བར་ཐལ། སྐད་ཅིག་མ་མིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྐད་
ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གཞན་དུ་འགྱུར་བ་འགལ་བར་ཐལ། སྐད་ཅིག་

མ་མིན་པའི་ཕྱིར། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་པར་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་

མ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་རྒྱུའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་དང་། འགག་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡོངས་སུ་གྱུར་

པར་དམིགས་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐད་ཅིག་མའི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་ཕྱིར་དང་། མིག་སོགས་དབང་

པོ་རྣམས་ནི་སེམས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སེམས་ནི་རང་འབྲས་ཕྱིའི་དངོས་པོའི་བདག་

རྐྱེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སེམས་དག་པ་ན་ཕྱིའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱང་དག་པར་འགྱུར་བའི་

311

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ཕྱིར། མདོ་ལས། དགེ་སློང་བསམ་གཏན་པ་རྫུ་འཕྲུལ་དང་ལྡན་པ་སེམས་ལ་དབང་ཐོབ་པས་

ནི། གལ་ཏེ་ཤིང་གི་ཕུང་པོ་འདི་ལ་གསེར་དུ་མོས་ན་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཕྱིའི་དངོས་པོ་རྣམས་སེམས་ཅན་གྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཡང་ཕྱིར་ཏེ། སྡིག་པ་

བྱེད་པ་རྣམས་ལ་ནི་ཕྱིའི་དངོས་པོ་ངན་པར་འགྱུར། བསོད་ནམས་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་ནི་གྱ་ནོམ་
པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ལ། ནང་གི་དངོས་པོ་སྐད་ཅིག་མར་སྒྲུབ། དང་པོ་ནི། ནང་གི་སྐྱེ་བ་
དེ་ལ་རྣམ་པ་བཅུ་བཞི་ཡོད་དེ། དང་པོ་མངལ་དུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱར་མ་ཐག་པ་དང་། ནུར་ནུར་
པོ་སོགས་ཇེ་བས་ཇེ་ཆེར་འཕེལ་བ་དང་། ཟས་དང་། གཉིད་དང་། མཚངས་པར་༼༢༢༧༽
སྤྱོད་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། རྒྱས་བྱུང་གི་རྒྱུ་ནི་འདི་དང་མཛོད་
གཉིས་ཅུང་མི་འདྲའོ། །མིག་སོགས་རྟེན་གྱི་དངོས་པོ་དང་། ཆགས་སོགས་ཀྱིས་འགྱུར་བ་

དང་། དབང་པོ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དམན་པ་ངན་འགྲོ། ཁྱད་པར་འཕགས་པ་
བདེ་འགྲོར་སྐྱེ་བ་དང་། འོད་གསལ་གཟུགས་ཁམས་དང་། འོད་གསལ་བ་མ་ཡིན་པ་དེ་ལས་
གཞན་དུ་སྐྱེ་བ་དང་། ཡུལ་གཞན་དུ་འགྲོ་བ་དང་། ས་བོན་དང་བཅས་པ་ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་། ས་བོན་མེད་པ་ལྷག་མེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་། དབང་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་ལ་ས་ལ་སོགས་པ་
གསེར་གྱི་གཟུགས་བརྙན་དུ་ནི་སྐྱེ་བ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཅུ་བཞི་པོ་དེ་ལས་མངལ་དུ་

ཉིང་མཚམས་སྦྱར་མ་ཐག་པ་དེ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་

དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཇེ་བས་ཇེ་ཆེར་འཕེལ་བ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། མཚན་གྱི་
ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྒྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་ཆོས་ཅན། རྒྱས་པ་ལས་
བྱུང་བ་དོན་མེད་ཅིང་མི་རུང་བར་ཐལ། སྐད་ཅིག་མ་མིན་པའི་ཕྱིར། མིག་གི་དབང་པོ་ཆོས་
ཅན། མིག་ཤེས་སྐད་ཅིག་མ་རྫས་གཞན་གྱི་རྟེན་ཉིད་དུ་མི་སྲིད་པར་ཐལ། སྐད་ཅིག་མ་མིན་

312

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པའི་ཕྱིར། ཆགས་སོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་དང་དབང་པོ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པ་ཆོས་ཅན། ཡོངས་སུ་

འགྱུར་བ་མི་སྲིད་པར་ཐལ། རྟག་ཏུ་གནས་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐར་འཇིག་པར་མི་

འགྱུར་བར་ཐལ། དང་པོ་མི་འཇིགས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་དམན་པ་དང་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་

པ་དང་། འོད་གསལ་བ་དང་། འོད་མི་གསལ་བ་དང་། ཡུལ་གཞན་དུ་འགྲོ་བ་མེད་པར་ཐལ།

འདུས་བྱས་སྐད་ཅིག་མ་མིན་པའི་ཕྱིར། ས་བོན་བཅས་པ་ས་བོན་མེད་པར་འགྱུར་བ་མི་རུང་

བར་ཐལ། འདུས་བྱས་རྣམས་རྟག་ཏུ་གནས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཐ་མ་ལྷག་མེད་ཀྱི་མྱང་འདས་

ཉིད་མི་སྲིད་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་བརྙན་གྱི་སྐྱེ་བ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་

ཏེ། སེམས་༼༢༢༨༽ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ནང་གི་འདུས་

བྱས་རྣམས་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་དུ་གྲུབ་བོ། །གཉིས་པ་ནི། འབྱུང་བ་བཞི་རྣམས་དང་། གཟུགས་

སོགས་ཕྱིའི་དངོས་པོ་དྲུག་པོ་རྣམས་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་དུ་བརྗོད་དོ། ། རྒྱུ་མཚན་ཅི་སྙམ་ན། ཆུ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། སྐམ་པ་དང་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། རླུང་ཆོས་ཅན། སྐད་
ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་གཡོ་བ་དང་། འཕེལ་བ་དང་། འགྲིབ་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ས་

ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། ཆུ་རླུང་དེ་དང་འབྲེལ་བ་དང་། ཡོངས་སུ་གྱུར་པའི་གཞི་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། ཁ་དོག་དང་དྲི་དང་རོ་དང་རེག་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། འབྱུང་བ་དེ་དང་འདྲ་བར་སྐད་
ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་རྒྱུ་འདྲ་བའི་ཕྱིར། མེ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། བུད་ཤིང་ལ་

རག་ལས་ནས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དྲིལ་བུའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། ཇེ་བས་ཇེ་ཆེར་

དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། སེམས་
ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདུས་བྱས་སྐད་ཅིག་མ་མིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་
ཅི་ཡིན་ཞེས་དྲི་བར་བྱའོ། །སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་པར་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་སྙམ་ན། མར་མེ་

313

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཡང་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་མིན་པར་ཐལ། སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་པར་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར།

དེས་ན་ཕྱིའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱང་སྐད་ཅིག་མར་གྲུབ་བོ། ། ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྟགས་རྣམས་ཕལ་

ཆེར་ཁས་བླངས་ལ་སོང་། འདི་རྣམས་ཀྱི་དགག་སྒྲུབ་རྒྱས་པར་ནི་འགྲེལ་པ་ལས་ཤེས་པར་
བྱའོ། །གཉིས་པ་ལ། དངོས་དང་། རྩོད་པ་སྤང་བ། དང་པོ་ནི། གང་ཟག་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་
སུ་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕུང་པོ་ལ་རྟག་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་བརྗོད་པར་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཞན་ཡང་། གང་ཟག་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་ཡོད་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། དེ་འདྲ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་དང་། གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ།
གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་དེ་རང་འབྲས་༼༢༢༩༽ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ཕུང་པོ་དེ་ལས་གང་ཟག་གི་བདག་འདི་རྫས་གཅིག་དང་རྫས་གཞན་དུ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལ་ཉེས་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་ནི་ཕུང་པོ་བདག་ཏུ་ཐལ་བ་
དང་། བདག་རྫས་ཡོད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གང་ཟག་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་

ཡོད་མིན་གྱི་བརྗོད་ཡོད་མ་ཡིན་པའི་དགོས་པ་ཡང་ནི་བརྗོད་དགོས་ཏེ་གཅིག་དང་གཞན་དུ་

བརྗོད་པ་མིན་པའི་གང་ཟག་དེ་དགོས་པ་མེད་པར་ཁས་ལེན་པ་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར། གནས་

མ་བུ་པ་ན་རེ། བརྗོད་དུ་མེད་པའི་བདག་ཡོད་དེ། མེ་བུད་ཤིང་དེ་ཉིད་དང་གཞན་ཉིད་དུ་བརྗོད་
དུ་མེད་པ་བཞིན། ཞེ་ན། བུད་ཤིང་དང་མེ་བཞིན་དེ་ཉིད་གཞན་གཉིས་སུ་ནི་བརྗོད་དུ་མེད་པ་
དེ་མི་རུང་བར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དང་ནི་འཇིག་རྟེན་ན་ཡང་མེ་དང་བུད་ཤིང་གཉིས་གཞན་དུ་
མཐོང་བའི་ཕྱིར་དང་། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཞན་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར། མེ་རླུང་གིས་འཁྱེར་
བ་ན་བུད་ཤིང་མེད་པར་ཡང་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཁོ་ན་རེ། ལྟ་བ་པོ་ནས་གྲོལ་བ་པོའི་བར་མ་

གྲུབ་པར་ཐལ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པའི་ཕྱིར་སྙམ་ན། ལྟ་པོ་ནས་གྲོལ་པོའི་བར་གྱི་གང་

314

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཟག་གི་བདག་གྲུབ་པར་མི་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་འདྲ་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། གང་ཟག་
གི་བདག་དེ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བདག་རྐྱེན་ཡིན་ནམ། དབང་བསྒྱུར་བ་པོའི་བདག་པོ་ཡིན།

དང་པོ་ལྟར་ན། གང་ཟག་གི་བདག་དེ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བདག་རྐྱེན་མིན་པར་ཐལ། རང་གི་

བདག་རྐྱེན་དང་དམིགས་རྐྱེན་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་

ལྟར་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་མི་རྟག་པ་དང་མི་འདོད་པར་འབྱུང་བར་མི་བྱེད་པར་ཐལ། གང་
ཟག་གི་བདག་དེ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་དབང་བསྒྱུར་བ་པོའི་བདག་པོ་ཉིད་དང་ཅིག་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། གཞན་ཡང་། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པར་ཐལ། དེ་ཡོད་ན། དེའི་མཚན་ཉིད་དང་བྱེད་
ལས་སྒྲུབ་དགོས་ནའང་སྒྲུབ་མི་ནུས་པའི་༼༢༣༠༽ཕྱིར། ཟབ་མོ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་
བྱང་ཆུབ་པར་ཐུན་མོང་མིན་པ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པར། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་
པ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་གསུམ་ལ་གནོད་པར་ཐལ། གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་ན་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་དང་། སེར་སྐྱ་
གཉིས་ཁྱད་མེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་ན་དེའི་བྱེད་པ་མིག་

སོགས་དང་བཅས་པའམ་བྱེད་པ་མེད་པ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། བྱེད་པ་མིག་སོགས་དེ་རང་
བྱུང་རྒྱུ་མེད་ཡིན་ནམ། བདག་དེའི་རྐྱེན་ཅན་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་དེའི་

བྱེད་པར་རང་བྱུང་རྒྱུ་མེད་མིན་པར་ཐལ། དེ་ལ་ཉེས་པ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བྱེད་པ་མིག་

སོགས་དེ་གང་ཟག་གི་བདག་དེའི་རྐྱེན་ཅན་ཡང་མིན་པར་ཐལ། དེ་ལ་ཡང་ཉེས་པ་གསུམ་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། གང་ཟག་གི་བདག་བདེ་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པའི་བྱེད་པ་མེད་པ་ཡིན་ན། གྲོལ་བ་
པོ་ལ་སོགས་པའི་བདག་མེད་པར་ཐལ། བདག་དེ་ལྟ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་པ་མེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ལྟ་བ་ལ་སོགས་པའི་བྱེད་པ་ནི། རང་བྱུང་རྒྱུ་མེད་ཉིད་དུ་མི་རུང་བར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན་ལྟ་

315

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།སོགས་ཀྱི་བྱེད་པ་པོ་མེད་པ་དང་། རྣམ་ཤེས་མི་རྟག་པ་མིན་པ་དང་། ལྟ་བ་པོ་དང་། ཉན་པ་པོ་
ལ་སོགས་པ་བཅོ་བརྒྱད་དུ་འཇུག་དགོས་པའི་ཕྱིར། བྱེད་པ་མིག་སོགས་དེ་དག་གི་རྐྱེན་ཅན་

ཉིད་དུ་མི་རུང་བར་ཐལ། བདག་དེ་རྟག་པར་གནས་ན། དེའི་རྐྱེན་དུ་མི་རུང་ཞིག་པ་ནི་དེའི་

རྐྱེན་དུ་མི་རུང་དེ་གཉིས་ལས་ཕྱོགས་གསུམ་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར།
རྟགས་སྔ་མ་གཉིས་གྲུབ་སྟེ། གང་ཟག་བདག་དེ་ལྟ་བ་སོགས་ཀྱི་སྔ་རོལ་ན་ཡང་མེད། འཇིག་

པ་ཡིན་ན། དམིགས་པར་འགྱུར་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདི་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་པ་
སྟེ། དམ་པའི་དོན་དུ་ན་སྟོང་པ་ཉིད་བདག་ཏུ་དམིགས་པ་ནི་ཉེས་པར་བཤད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། མདོ་ལས། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་དོ། །ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་

༼༢༣༡༽ལྔ་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་བདག་ཏུ་དམིགས་པ་ལ་ཉེས་པ་ལྔ་སྟེ། བདག་ཏུ་ལྟ་བ་
དང་། ཞེས་སོགས་ཉེས་པར་དམིགས་པ་ལྔ་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཁོ་ན་རེ། གང་ཟག་གི་

རབ་དབྱེ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེའི་ཁྱབ་པ་མེད་དེ། ཁུར་
ཁྱེར་བ་ནི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའོ། ། ཁུར་དོར་བ་ནི་རྣམ་པར་བྱང་བའོ་ཞེས་དང་། བྱང་ཆུབ་
ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་ གནས་སྐབས་སྤྱོད་པའི་བྱེ་བྲག་སྦྱོར་མཐོང་སྒོམ་གསུམ་མཐར་ཐུག་པའི་

ལམ་ལ་འཇུག་པའི་བྱེ་བྲག་དང་། རྗེས་འབྲང་གཉིས་ལྟ་བུ་རྒྱུན་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས་ཀྱང་གང་ཟག་
གི་རྣམ་གཞག་ཉེ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་མིན་ན། གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་བསྐྱེད་མི་

དགོས་ཏེ། དེ་གོམས་པ་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཅན་ནས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བདག་ཏུ་ལྟ་བ་དེ་ཐར་
ལམ་ཡིན་ནོ་སྙམ་ན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ནི་འབད་མེད་དུ་ཐར་པའམ་ཡང་ན་ཐར་པ་གཏན་མེད་པར་ཐལ། གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་ཡོན་

ཏན་བཅུ་བཞི་པོ་དེ་དག་དང་རྟག་ཏུ་ལྡན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་ཆོས་ཅན། མཛད་པ་

316

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།ཁྱད་པར་ཅན་དང་ལྡན་ཏེ། བདག་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཡང་མི་འདོར་ཞིང་། གཞན་གྱི་དོན་ཡང་སྒྲུབ་
པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་

གྱི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་དགུ་པའི་བཤད་པའོ།། །།

ལེའུ་ཉི་ཤུ་པ་ཡོན་ཏན་བསྟན་པ།

༈ གསུམ་པ་ལ། ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར། ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་
པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་རྗེས་སུ་ཡོན་ཏན་གྱི་ལེའུ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ།
ངོ་ཚ་ཤེས་པ་སོགས་ཆོས་བཅུའི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་པ་ཉམས་སུ་བླངས་པས་འཇིག་རྟེན་པ་
དང་། ཉན་རང་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ།
སྤྱི་གཞུང་གཉིས། དང་པོ་ནི། བྱང་ས་ལས། སྡོམ་ནི། ངོ་མཚར་ངོ་མཚར་མིན་པ་དང་། །སྙོམས་
པའི་སེམས་༼༢༣༢༽དང་ཕན་འདོགས་དང་། །ལན་དུ་ཕན་འདོགས་དེ་བཞིན་སྨོན། །སྦྱོར་བ་
བུ་ཡོད་པ་ཉིད། །ཡང་དག་སྦྱོར་དང་འབྲི་བ་དང་། །ད་བཞིན་ཁྱད་པར་འགྲོ་བ་དང་། །ཡོན་ཏན་
འདྲ་བར་བཅོས་རྣམས་དང་། །ཡང་དག་རྣམས་དང་དེ་བཞིན་འདུལ། །ལུང་བསྟན་པ་དང་ངེས་
པར་ཞུགས། །ངེས་པ་ཁོ་ནར་བྱ་བ་དང་། །རྟག་པར་ཡང་ནི་བྱ་བ་དང་། །གཙོ་བོར་བྱ་བ་ཐ་མ་
ཡིན། །གདགས་པ་རྣམ་པར་དག་པ་དང་། །དེ་བཞིན་ཆོས་རྣམས་ཚོལ་བ་དང་། །ཡང་དག་ཇི་

བཞིན་ཡོངས་སུ་ཤེས། །དེ་བཞིན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་། །བསྟན་པ་ཡི་ནི་འབྲས་བུ་དང་། །ཆེ་
དང་ཐེག་པ་བསྡུས་པ་དང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བཅུར་ཤེས་བྱ། །མིང་དང་གདགས་པ་དེ་
བཞིན་ནོ། །ཞེས་ཡོན་ཏན་གྱི་དབྱེ་བ་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི། གང་ཟག་གི་རྣམ་པར་བཞག་པ་དང་ཉི་ཤུ་

317

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

རྩ་ལྔ་གསུངས་མོད། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བསྡུ་ན། ལོ་ཆེན་གྱིས་དོན་གཉིས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པ། བསམ་སྦྱོར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། འབྲས་བུ་དང་རྒྱུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། ཆོས་དང་དོན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། གང་ཟག་གི་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལྔར་བསྡུས་ལ།
གང་ཟག་གི་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི་བྱང་ས་དང་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ལས། གང་དག་སློབ་པ་
ཞེས་གསུངས་པས་ལེའུ་འདིར་རྟོགས་ཀྱང་དོན་ཚན་ལོགས་སུ་འཆད་དགོས་སོ། ། གཉིས་པ་

ལ། དོན་གཉིས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། བསམ་སྦྱོར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། འབྲས་བུ་དང་རྒྱུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། ཆོས་དང་དོན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་སྟེ་བཞི། དང་པོ་ལ་རང་དོན་དང་། གཞན་
དོན། དང་པོ་ལ། ངོ་མཚར་བ་དང་། ངོ་མཚར་མིན་པ། སེམས་ཅན་དང་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སེམས་
སྙོམས་པ། དང་པོ་ནི། བློ་ལྡན་རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཕྱིན་དྲུག་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་ངོ་
མཚར་ཆེ་བར་འདོད་དེ། སྦྱིན་པས་རང་གི་ལུས་གཏོང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་སྡོམ་པའི་ཕྱིར་

ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏོང་། བཟོད་༼༢༣༣༽པས་ཉམ་ཆུང་རྣམས་ལ་བཟོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ལུས་དང་སྲོག་ལ་མི་ལྟ་བར་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་
དང་། བསམ་གཏན་གྱིས་བསམ་གཏན་གྱི་བདེ་བ་ལ་རོ་མྱང་བ་ཉིད་མེད་པ་དང་། ཤེས་རབ་
ཀྱིས་ཤེས་བྱ་ལ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ལམ་བགྲོད་ཚུལ་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་
ཡིན་པར་འདོད་དེ། དེ་བཞིན་དུ་ས་དང་པོ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་པ་སྐྱེ་བ་
དང་། བརྒྱད་པ་ལ་ལུང་བསྟན་པ་དང་། བཅུ་པ་ལ། འོད་ཟེར་ཆེན་པོའི་དབང་བསྐུར་བ་
དང་། མཐར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ངོ་མཚར་

བ་ཡང་མིན་ཏེ། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ནས་སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་དང་། སྙིང་རྗེ་མཐར་ཕྱིན་ནས།

ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བཟོད་པ་སྒོམ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྒོམ་པ་མཆོག་ཐོབ་ནས་བརྩོན་འགྲུས་

318

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རྩོམ་པ་དང་། བསམ་གཏན་སྒོམ་པ་དང་། སེམས་མཉམ་ཉིད་ཐོབ་ནས་ཕྱིན་དྲུག་དེ་དག་ལ་
སྦྱོར་བ་ཡང་ངོ་མཚར་མི་ཆེ་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་དེ་
དག་ལ་སེམས་མཉམ་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། རྒྱུ་མཚན་ཇི་ལྟར་བློ་ལྡན་སེམས་ཅན་ལ་རབ་ཏུ་
བྱམས་བར་འགྱུར་བ་ལྟར། སེམས་ཅན་རྣམས་བདག་དང་ཆུང་མ་དང་བུ་དང་། བཤེས་དང་གཉེན་ལ་དེ་ལྟར་བྱམས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཅན། ཕྱིན་དྲུག་དེ་
དག་ལ་དེ་ལྟར་སེམས་མཉམ་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། དོན་གཉེར་བ་ལ་ཕྱོགས་རིས་མེད་པར་
བྱིན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྟག་ཏུ་མཉམ་པར་བསྲུང་བ་དང་། ཡུལ་དུས་གནས་སྐབས་ཀུན་ཏུ་བཟོད་ཅིང་། བདག་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱིར། བརྩོན་འགྲུས་ཆེན་པོ་རྩོམ་པ་དང་། རྟག་ཏུ་བསམ་གཏན་གྱི་དགེ་བ་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་ལ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་

ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ཕན་འདོགས་པ་དང་། ལན་དུ་ཕན་འདོགས་པ། དང་པོ་ལ། བསྟན་
པ་དང་། བཤད་པ། དང་པོ་ནི། བློ་ལྡན་རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཆོས་ཅན།༼༢༣༤༽ སེམས་ཅན་ལ་
ཕྱིན་དྲུག་གི་ཕན་འདོགས་པ་ཉིད་དུ་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཆོས་ཀྱི་
སྣོད་ཉིད་དུ་བྱེད་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་དག་ལ་འགོད་པ་དང་། བཟོད་པས་གནོད་པ་ལ་ནི་བཟོད་པ་དང་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་གཞན་དོན་བྱེད་པར་ནི་འགྲོ་བ་དང་། བསམ་
གཏན་གྱིས་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་འདི་ལ་འཛུད་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱིས་གདུལ་བྱའི་ཐེ་ཚོམ་

གཅོད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ཕ་མ་དང་མཚུངས་པ། གྲོགས་རྩ་ལག་དང་མཚུངས་
པ། བྲན་དང་མཚུངས་པ། མཁན་སློབ་དང་མཚུངས་པ། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་

རྣམས་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་དག་རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་བསམ་པ་མཉམ་པར་འཛིན་པར་བྱེད་ཅིང་། འཕགས་པའི་ས་ལ་བསྐྱེད་པ་དང་། དགེ་

319

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཉེས་བྱས་ལས་ནི་ཡོངས་སུ་བསྲུང་བ་དང་། ཐོས་པ་བྱང་བར་བྱེད་
པ་ཡིས། ལས་ལྔ་དག་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མ་དེས། བུ་དེ་ཁོང་དུ་འཛིན་ཅིང་བསྐྱེད། ནུ་
མ་སྣུན་ཅིང་གསོ། ཟས་ཀྱིས་ཀུན་ཏུ་བསྐྱེད། ཉམ་ང་བ་ལས་བསྲུང་། སྨྲ་བ་ཡང་སློབ་པར་ལྟར་
རོ། །དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་ཕ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་རྟག་པར་ནི་དད་

པའི་ས་བོན་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། ལྷག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སོགས་ཀྱི་བསླབ་པ་སློབ་པ་
དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་བདེ་བ་ལ་སྦྱོར། སངས་རྒྱས་ལ་ནི་གསོལ་བ་འདེབས་པ་དང་། ཕྱིན་

དྲུག་དེ་དག་གིས་སྒྲིབ་པ་སྤོང་བའི་ལས་ལྔ་དག་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ཕ་བཟང་པོ་དེ། བུའི་

ས་བོན་འདེབས། བཟོ་སློབ་ཐབས་རིག་ལ་བབ་པའི་ཆུང་མ་ལེན། བཤེས་གཉེན་ལ་འདོམས།
བུ་ལོན་མེད་པར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན། གཉིས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་ཉེ་དུ་རྩ་ལག་
དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་དག་བསྟན་པར་མི་འོས་པ་རྣམས་སེམས་ཅན་ལ་གསང་བར་བྱེད་
ཅིང་། བསླབ་པ་ཉམས་པ་ལ་སྨོད་པ་དང་། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ་བསྔགས་པ་ཉིད་དང་

།༼༢༣༥༽དམས་ངག་བྱིན་པར་བྱེད་པ་དང་། བདུད་རྣམས་སྦྲོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། ལས་ལྔ་
དག་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རྩ་ལག་དམ་པ་དེས། གསང་བྱ་གསང་ངོ་། ། སྤྱོད་པ་ངན་པ་ལ་
སྨོད། བཟང་པོ་ལ་བསྔགས། བྱ་བ་ལ་གྲོགས་བྱེད། ཉམ་ང་བ་ལས་བཟློགས་པར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་གྲོགས་པོ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། རྣམ་བྱང་གང་དག་ལ་རང་གི་བློ་མ་འཁྲུལ་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་
འདས་པའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཟད་པར་སྦྱིན་པར་བྱེད། གཞན་དོན་ལ་སྐྱོ་བ་མེད་པས་བདུད་
ཀྱིས་མི་ཕྱེད་ཅིང་། རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་པ་དང་། བདེ་བ་འདོད་པའི་ལས་ལྔ་དག་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་གྲོགས་དམ་པ་དེ་ཕན་བདེ་ལ་མ་འཁྲུལ། ཕན་བདེ་སྒྲུབ། ཕྲ་མས་མི་ཕྱེད།

320

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རྟག་ཏུ་ཕན་བདེ་འདོད་པ་ལྟར་རོ། ། གསུམ་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་བྲན་དང་འདྲ་

བ་ཡིན་ཏེ། གང་དག་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱ་བ་ལ་རྟག་ཏུ་བརྩོན་པ་དང་ལྡན་ཞིང་། ཡང་དག་

པར་འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་གཏམ་སྨྲ། གདུལ་བྱའི་ལོག་པར་སྒྲུབ་པ་རྣམས་ལ་
བཟོད། འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་གཉིས་སྦྱིན་པར་བྱེད།
གདུལ་བྱ་དེའི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་མཁས་པ་ཡི་ནི་ལས་ལྔ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བྲན་ནི།

རྗེ་བོ་ལ་ལྡང་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས། བྱ་བ་ལ་མི་བསླུ། སྤྱོ་བ་དང་བརྡེག་པ་བཟོད། དགོས་པ་ཐམས་ཅད་སྒྲུབ། བྱ་བ་ལ་མཁས་པ་ལྟར་རོ། །བཞི་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་སློབ་
དཔོན་དང་འདྲ་སྟེ། སེམས་ཅན་གང་དག་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་ནི་བཟོད་པ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་
དང་། ཐེག་པ་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་སྟོན་པ་དང་། ཞི་ལྷག་གི་རྣལ་འབྱོར་གྲུབ་པར་སྦྱོར་བ་
དང་། བཞིན་མཛེས་ཤིང་ལན་དུ་ཕན་འདོགས་པ་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལ་མི་ལྟ་བའི་ལས་ལྔ་

བྱེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སློབ་དཔོན་དམ་པ་དེས། བདག་ཉིད་ལེགས་པར་བསླབ་པ་ཡིན།

ཐམས་ཅད་སློབ། མྱུར་དུ་སློབ། བཞིན་༼༢༣༦༽མཛེས་ཤིང་དེས་ཟང་ཟིང་གི་སེམས་མེད་
པ་ལྟར་རོ། །དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་མཁན་པོ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་
ཤིན་ཏུ་བརྩོན། སེམས་ཅན་གྱི་ཚོགས་རྣམས་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཚོགས་བསགས་པ་རྣམས་མྱུར་དུ་གྲོལ་བར་བྱེད། ཕྱིན་དྲུག་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ནི་སྤོང་བར་བྱེད་ཅིང་། འཇིག་

རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་རྣམས་ལ་སྦྱོར་བའི་ལས་ལྔ་བྱེད་
པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མཁན་པོ་དེས། རབ་ཏུ་འབྱིན་པར་བྱེད། བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་བྱེད།
ཉེས་བྱས་སྤོང་། ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གཉིས་ཀྱིས་སྡུད་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། ལན་དུ་ཕན་

འདོགས་ཚུལ་དེ་ལ་དྲུག་ཡོད་དེ། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ལ་མ་ཆགས་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་

321

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ཀྱིས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་མེད་པ་དང་། བཟོད་པས་བྱས་པ་བཟོད་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། ཕར་
ཕྱིན་ཐ་མ་གསུམ་གྱིས་སྒྲུབ་པ་ལ་ཡང་སྦྱོར་བ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གང་གིས་སྒྲུབ་ན།
བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་སོ། །གང་སྒྲུབ་ན། བསམ་གཏན་དང་ཤེས་རབ་སྒྲུབ་བོ། །དེའི་ཁྱབ་པ་ཡོད་
དེ། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་པོ་ལ་དེ་ལྟར་འཇུག་པའི་ལུས་ཅན་དག །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ལ་ནི་ལན་དུ་ཕན་འདོགས་པར་འདོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། བསམ་པ་

དང་། སྦྱོར་བ། དང་པོ་ནི། རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། སྨོན་པའི་སེམས་ལྔ་དང་ལྡན་ཏེ།
རྟག་ཏུ་ཕྱིན་དྲུག་འཕེལ་བ་དང་། དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉམས་པ་དང་། དེའི་སྒོ་ནས་སེམས་
ཅན་རབ་ཏུ་སྨིན་པ་དང་། ས་གོང་མ་ལ་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་བ་དང་། མཐར་བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་
ཆུབ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་རྣམས་འདོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་ཆུད་མི་ཟ་བའི་སྦྱོར་བ། འབྲི་བའི་
གཉེན་པོ་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་བའི་སྦྱོར་བ། བཅོས་བུའི་གཉེན་པོར་ཡང་དག་སྦྱོར་བ། ཐབས་
མཁས་པའི་མཚན་ཉིད་སེམས་ཅན་འདུལ་བའི་སྦྱོར་བ། དང་པོ་ནི། ཆུད་མི་ཟ་བའི་སྦྱོར་བ་དེ་

ལ་བཞི་ཡོད་དེ། ཟབ་དང་། རྒྱ་ཆེ་བ་ལ་འཇིགས་པ་སྤང་བ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡང་དག་པར་

བསྐྱེད་པ་༼༢༣༧༽སེམས་བསྐྱེད་པའི་གང་ཟག་གི་ཐེ་ཚོམ་དག་ནི་གཅོད་པ་དང་། ཕྱིན་དྲུག་
སྒྲུབ་པ་ཡིས་ནི་གདམས་ངག་ཏུ་བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་པར་རྟོགས་པ་མིན་པ་དང་། ཤེས་
རབ་དང་ཐབས་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ། གསུམ་པ་ནི། བརྟན་པ་
རྣམས་ཀྱི་ཕྱིན་དྲུག་ཉམས་པའི་རྒྱུ་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། ལོངས་སྤྱོད་ལ་ཆགས་པ་དང་། ལུས་
ངག་གི་ཆོ་ག་ཉམས་པ་དང་། ང་རྒྱལ་ཆེ་བ་དང་། གཉིད་དང་འདོད་པ་བསོད་ནམས་ཉམས་ལ་
བསྟེན་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རོ་མྱང་བ་དང་། ཤེས་བྱ་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། དེ་དག་གི་གཉེན་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་ཆོས་ཅན། ཕྱིན་

322

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དྲུག་ཁྱད་པར་གྱི་སྐལ་བ་ཅན་གྱི་ཆོས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིན་དྲུག་ཉམས་པའི་རྒྱུ་དེ་
ལས་བཟློག་པ་ལ་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། ཕྱིན་དྲུག་དེ་དག་སྒྲུབ་པ་ནན་ཏན་དང་བྲལ་བ་ཡི་

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག་ནི་ཕྱིན་དྲུག་ཡང་དག་པ་ཉིད་མིན་པ་ཉིད་དུ་བཤད་པ་དེ་ལ་དྲུག་
ཡོད་དེ། སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་ལྟར་སྤྲུལ་པ་དང་། ལུས་ངག་གི་ཚུལ་འཆོས་དང་། བཞིན་མཛེས་པ་
ལྟར་ནི་སྟོན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འཕྲུལ་ལ་དགེ་བ་ལ་འཇུག་པ་ལྟར་བྱེད་པ་དང་། ལུས་དང་

ངག་ནི་ཞི་བ་ལྟར་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྨྲ་མཁས་པ། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལྟར་སྟོན་པ་
རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལས་བཟློག་པ་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིན་དྲུག་དེ་དག་ཡང་དག་

པ་ཉིད་དུ་བཤད་དོ། །ལྔ་པ་ནི། བློ་ལྡན་དེ་དག་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིན་དྲུག་གི་

མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྣམ་པ་དྲུག་ནི་འདུལ་བར་བྱེད་དེ། ས་ཀུན་ཏུ་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དྲུག་ཉེ་
བར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ལ། འབྲས་བུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་། རྒྱུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པ་གཉིས། དང་པོ་ལ། ལུང་བསྟན་པ་ཐོབ་པ་དང་། ཕྱིན་དྲུག་སྒྲུབ་པའི་ངེས་པ་ཐོབ་པ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ལུང་སྟོན་ཚུལ་དེ་ལ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡོད་དེ། རིགས་ལ་གནས་པ་

དང་། སེམས་བསྐྱེད་པ་སོགས་གང་༼༢༣༨༽ཟག་གི་བྱེ་བྲག་དང་། དུས་དཔག་ཏུ་ཡོད་པ་
དང་། དཔག་ཏུ་མེད་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་ལུང་སྟོན་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། ལུང་

སྟོན་པ་དེ་ལ་གསུམ་ཡོད། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཚན་འདི་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར། ཞེས་བྱང་
ཆུབ་ཆེན་པོ་དང་ནི། ལུང་བསྟན་པ་ཆེན་པོ་བརྗོད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་སྲས་རྣམས་ཐམས་
ཅད་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བར་ལུང་བསྟན་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལུང་བསྟན་པ་ཆེན་
པོར་བརྗོད་པ་ནི། ས་བརྒྱད་པར་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་ཡིས་ང་རྒྱལ་གྱི་རྩོལ་བ་
སྤོང་བ་དང་། བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པས་རྒྱལ་སྲས་ཐམས་ཅད་དང་། བདག་

323

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཉིད་རིགས་ཐ་མི་དད་པར་རྟོགས་པའོ། །ཡང་ལུང་སྟོན་ཚུལ་དེ་ལ་དུ་མ་ཡོད་དེ། བདེ་བ་ཅན་ལ་
སོགས་པའི་ཞིང་དང་། འོད་དཔག་མེད་ལ་སོགས་པའི་མིང་དང་ནི། དུས་དང་བསྐལ་པ་སྐར་མ་

ལྟ་བུའོ་ཞེས་པའི་བསྐལ་པའི་མིང་དང་ནི་འཁོར་འདུ་ཚུལ་དང་། དམ་པའི་ཆོས་དག་ཀྱང་ལོ་
སྟོང་ལ་སོགས་པར་གནས་པའི་སྒོ་ནས་ལུང་བསྟན་པ་དེར་འདོད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ངེས་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལ་རྣམ་པ་དུ་མ་ཡོད་དེ། རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་དུ་ལོངས་སྤྱོད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་། ཇི་ལྟར་འདོད་པར་སྐྱེ་བ་དང་། འཁོར་
བའི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མི་སྐྱོ་བ་དང་། རྟག་ཏུ་ལམ་སྒོམ་པ་རྒྱུན་མི་གཅོད་པ་དང་། ཏིང་ངེ་

འཛིན་ཉམས་པ་མེད་པ་དང་། གདུལ་བྱའི་བྱ་བ་གྲུབ་པ་དང་། ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པར་མི་སྐྱེ་བའི་

ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པར་ངེས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། གདོན་མི་ཟ་བར་བྱ་བ།

རྟག་པར་བྱ་བ། གཙོ་བོར་བྱ་བ། དང་པོ་ནི། ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བརྟན་པ་ཡིས་གདོན་མི་ཟ་བར་

བྱ་བ་དེ་ལ་དྲུག་ཡོད་དེ། སྦྱིན་པའི་སྒོ་ནས་དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྒོ་
ནས་བསླབ་པ་ཡང་དག་པར་བླངས་པ་དང་། བཟོད་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་རྗེ་བ་
དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དགེ་བ་གོམས་པ་དང་། བསམ་གཏན་༼༢༣༩༽གྱི་སྒོ་ནས་
དགོན་པར་བག་ཡོད་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཤེས་བྱ་ལ་མཚན་མར་མི་རྟོག་པ་རྣམས་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། གཙོ་བོར་བྱ་བའི་ཕར་ཕྱིན་དེ་ལ་དྲུག་ཡོད་དེ། སྦྱིན་པའི་ནང་

ནས་ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པ་དང་། བཟོད་པའི་ནང་
ནས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་ཉིད་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ནང་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
ཆོས་ལ་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་དང་། བསམ་གཏན་གྱི་ནང་ནས་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་རབ་

མཐའ་ལ་བརྟེན་ནས་སྙིང་རྗེ་དང་ལྡན་པར་གནས་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ནང་ནས་ཤེས་རབ་

324

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
གཞན་དོན་གྱི་བློ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ལ། ཆོས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ།
དང་པོ་ལ། ཆོས་ཀྱི་དངོས་པོ། དེ་འཚོལ་ཚུལ། རྩལ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ། ཤེས་ནས་གཞན་ལ་བཤད་པ། དེ་ལྟར་བཤད་པའི་འབྲས་བུ། དང་པོ་ནི། ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བརྟན་པ་ཡིས་རྗོད་བྱེད་
ཀྱི་ཆོས་རྣམ་པར་དག་པ་དེ་ལ་དུ་མར་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། མདོ་སྡེ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་
བྲག་གིས་རིགས་པའི་གནས་ནི་རྣམ་པར་དག་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བརྗོད་བྱའི་དོན་དེ་ལ་
རྣམ་པ་དུ་མ་ཡོད་དེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་རྣམ་པ་བདུན་ལ་བརྟེན་ནས་བདེན་པ་རྣམ་པར་དག་པ་
རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་ཉིད་བདུན་ནི། འཇུག་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱི་

དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། རྣམ་པར་རིག་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། གནས་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་

དང་། ལོག་པར་སྒྲུབ་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། རྣམ་པར་དག་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། ཡང་དག་
པར་སྒྲུབ་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་བདེན་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཡིན་ནོ། །དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་

རིགས་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་རྣམ་པ་བཞི་དང་། ཐེག་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་
ཉིད་ཡོད་དོ། །རིག་པ་ནི་བཞིར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། ལྟོས་པའི་

རིགས་པ། ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་པ། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་༼༢༤༠༽
མངོན་རྗེས་ཀྱི་ཚད་མས་གཞལ་བྱ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ། རྟེན་འབྲེལ་
བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རིགས་པས་དཔྱད་

པའི་འབྲས་བུ་ཐེག་པ་དེ་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་འདོད་དེ། བསམ་པ་དང་ནི་ཆོས་བཤད་པ་ཉིད་

དང་། སྦྱོར་བ་དང་། ཚོགས་དག་དང་། འབྲས་བུ་འགྲུབ་པའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཆུང་ངུ་འབྲིང་ཆེན་
པོ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ཐོས་བསམ་གྱིས་འཚོལ་ཚུལ། སྒོམ་བྱུང་གིས་ཡོངས་

སུ་ཤེས་ཚུལ། དང་པོ་ནི། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཡོངས་སུ་འཚོལ་བ་དེ་ལ་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ།

325

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གཟུགས་ཞེས་པའི་མིང་དང་། གཟུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་དག་རྗོད་བྱེད་དང་། བརྗོད་གཞི་ཡིན་

པའི་ཆ་ཕན་ཚུན་དུ་སྣང་བ་ལྟར་མ་གྲུབ་པའི་བློ་བུར་བ་ཉིད་དུ་བཙལ་བ་དང་གཟུགས་རུང་
གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་འགག་སོགས་གཟུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དུ་འདོགས་
པ་རྣམ་པ་གཉིས་འདིར་བློ་བུར་བ་ཉིད་དུ་འཚོལ་བ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་ཡོངས་

སུ་ཤེས་པའི་ཚུལ། དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས། དེའི་གཉེན་པོ། གཉེན་པོའི་སྤང་བྱ་སྤངས་པའི་

འབྲས་བུ། དང་པོ་ནི། བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་དག་པ་ཤེས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་

བཞི་ཡོད་དེ། མིང་དང་དངོས་པོ་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ཐམས་ཅད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དམིགས་སུ་

མེད་པར་རྟོགས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ས་རྣམས་ཀུན་
ལ་རང་གཞན་གྱི་དོན་ཀུན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། འཆིང་བྱེད་
གཟུགས་ཀྱི་བག་ཆགས་དེ་ལ་གསུམ་ཡོད་དེ། རྟེན་གྱི་རྒྱུན་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དག་
དང་། ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱུན་གཟུགས་སོགས་ཡན་ལག་ལྔའི་བག་ཆགས་དང་། ས་བོན་གྱི་རྒྱུན་
ཀུན་གཞིའི་བག་ཆགས་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཅིངས་པ་འཛིན་པའི་བག་ཆགས་དེ་ལ་
གསུམ་ཡོད་དེ། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་དང་། དེ་དག་གི་རྟེན་དབང་པོའི་ས་

བོན་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཡོད་༼༢༤༡༽པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དེ་རྣམས་གང་གིས་སྤོང་
སྙམ་ན་བློ་ལྡན་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་མཆོག་ནི་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། མདུན་དུ་བཞག་པའི་མཚན་མ་ཐོས་བསམ་གྱི་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་པ་དང་། བདག་ཉིད་འདུག་

པའི་མཚན་མ་གང་ཡིན་པ་སྒོམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་བག་ཆགས་རྣམ་པར་འཇིག་
ནུས་པའི་ཕྱིར། བློ་ལྡན་དེ་ཆོས་ཅན། གནས་ངན་ལེན་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་བྱེད་འདོད་དེ། དེ་

བཞིན་ཉིད་ཡོངས་གྲུབ་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་། གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་

326

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

འཛིན་པ་ལྟར་གྲུབ་པ་སྤངས་པ་ཀུན་བརྟགས་དང་། གནས་ངན་ལེན་འཁྲུལ་པའི་ལུས་གཞན་

དབང་འཁྲུལ་པ་མངོན་སུམ་དུ་ཤེས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །བཞི་པ་ལ། ཡེ་ཤེས་

དང་། སྤངས་པ་དང་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པ། དང་པོ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་རྟོག་དབང་འབྱོར་བ་
ཉིད་ཅེས་བྱ་སྟེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ཡོངས་གྲུབ་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་རྣམ་པར་

རིགས་ཐ་དད་མེད་པར་སྒོམ་པས་ཡོད་པའི་དོན་དེ་བཞིན་ཉིད། བདག་གཉིས་མེད་པའི་དོན་

མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱིས་པ་སོ་སྐྱེ་ཆོས་ཅན། ཡང་དག་མ་
ཡིན་པ་ཀུན་ཏུ་སྣང་སྟེ། ཡང་དག་པ་ཉིད་མཐོང་བ་ལ་མ་རིག་བག་ཆགས་ཀྱིས་སྒྲིབ་པའི་ཕྱིར།

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ཆོས་ཅན། ཡང་དག་ཉིད་ནི་ཀུན་ཏུ་སྣང་སྟེ། མ་རིག་བག་ཆགས་དེ་
བསལ་བའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། དོན་མེད་པ་མི་སྣང་བ་ཉིད་དང་། དོན་

ཡོད་པ་དག་སྣང་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཟག་བཅས་གནས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། ཐར་
པ་ཡིན་ཏེ། འདོད་དགུར་ལོངས་སྤྱོད་པའི་བྲལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་

འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དུ་སྣང་བའི་འཁྲུལ་པ་དེ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱས་

ནས་དེ་ཡང་སྤོང་སྟེ། དོན་ཆེན་པོ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གཞན་དང་གཞན་དུ་
རིགས་མཐུན་དུ་༼༢༤༢༽སྣང་བ་དེ་སྣོད་དག་པ་ལ་བར་ཆད་བྱེད་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་

སེམས་དཔའ་ཡིན་པ་དེ་ལྟ་བས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་བཤད་

པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དེ་ལ་ལྔ་ཡོད་དེ། ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བའི་སེམས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་

དང་། སྦྱང་བར་བྱ་བའི་ཞིང་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་། ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་སྐུ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་
དང་། སྨིན་པར་བྱ་རུང་གི་གདུལ་བྱའི་ཁམས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་། ཡང་དག་པར་བཤད་
པའི་དངོས་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་

327

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བཤད་པའི་འབྲས་བུ་དེ་ལ་བརྒྱད་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཆོས་བཤད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁ་
ཅིག་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་ཉིད་
དང་། ཁ་ཅིག་ཐེག་པ་དམན་པའི་དྲི་མ་མེད་པའི་མིག་ནི་ཐོབ་པ་དང་། ཁ་ཅིག་གིས་ཟག་པ་ཟད་
པ་ཉིད་དང་ནི། དམ་པའི་ཆོས་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པ་དང་། དོན་མི་ཤེས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཤེས་པ་
དང་། ཤེས་ཟིན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་གཅོད་པར་བྱེད་པ་དང་། ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་ལོངས་

སྤྱོད་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་ཞུགས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ཐེག་ཆེན་ངོས་བཟུང་བ།
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་མཐའ་དག་བསྡུ་བ། དང་པོ་ནི། བཅོམ་ལྡན་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཆོས་ཅན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་པ་ཞེས་ནི་ངེས་པར་བརྗོད་དེ། ཆེན་པོ་ཉིད་བདུན་པོ་འདི་དང་ལྡན་པས་དེ་ལྟར་
བརྗོད་པའི་ཕྱིར། བདུན་པོ་གང་ཞེ་ན། དམིགས་པ་ཆེ་བ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་སྣོད་ལ་དམིགས་
པ་ཉིད་དང་ནི། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲུབ་པ་ཆེ་བ་རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་དོན་སྒྲུབ་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཆེ་
བ་བདག་མེད་གཉིས་ཀ་རྟོགས་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་ཆེ་བ་བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་
གསུམ་དུ་སྦྱོར་བ་གཉིས་ཀྱིས་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་དང་། ཐབས་ལ་མཁས་པར་འགྱུར་བ་ཆེ་
བ་ཉོན་མོངས་མེད་པར་འཁོར་བར་གནས་པ་དང་། ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་ཆེན་པོ་སྟོབས་དང་
མི་འཇིགས་པ་འགྲུབ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ཆེན་པོ་༼༢༤༣༽མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་སྟོན་པའོ། ། གཉིས་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་
ཐམས་ཅད་བཅུར་འདུ་སྟེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སད་པ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ལ་མོས་པ་

དང་། དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པ་དང་། སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དྲུག་སྒྲུབ་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་སྐྱོན་མེད་པ་ས་དང་པོ་ལ་འཇུག་པ་ཉིད་དང་། ནང་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་
པར་བྱེད་པ་དང་། ཕྱིའི་ཞིང་ནི་རྣམ་པར་སྦྱོང་བ་དང་། མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་

328

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།དང་། མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པའི་མཆོག་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོ་སྟོན་
པ་རྣམས་སུ་འདུས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་གང་དག་སློབ་པ་ལ། མཚམས་སྦྱར་བ། དངོས་ཀྱི་དོན། དོན་བསྡུས་ཏེ་ལེའུའི་མཚན་བསྟན་པ། དང་པོ་ནི། གང་ལ་སློབ་པ་དང་། ཇི་ལྟར་སློབ་
པའི་རྗེས་སུ་གང་དག་སློབ་པ་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཐེག་ཆེན་ལ་སློབ་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་རབ་དབྱེ་རྟོགས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གོ་རིམ་དེ་ལྟར་དུ་བསྒྲིགས་དགོས་ཏེ།
འདིའི་ཐད་ཀྱི་བྱང་སར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་དག་དེ་ལྟར་སློབ་ན། བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པ་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་བ་དེ་དག་གང་ཞེ་ན། དེ་དག་ནི་མདོར་བསྡུས་ན།
རྣམ་པ་བཅུར་རིགས་པར་བྱ་སྟེ། རིགས་ལ་གནས་པ་དང་། ཞུགས་པ་དང་། བསམ་པ་མ་དག་

པ་དང་། བསམ་པ་དག་པ་དང་། ཡོངས་སུ་མ་སྨིན་པ་དང་། ཡོངས་སུ་སྨིན་པ་དང་། ངེས་པར་ཞུགས་པ་མིན་པ་དང་། ངེས་པར་ཞུགས་པ་དང་། སྐྱེ་བ་ཅིག་གིས་ཐོགས་པ་དང་སྲིད་པ་ཐ་མ་པའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་སའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། སྤྱོད་པའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།
མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། ཕུང་པོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།
དང་པོ་ནི། ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བསྡུས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྔ་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ།
གཅིག་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་མོས་པ་ལྡན་པ། གཞན་མ་དག་ས་དྲུག་གི་༼༢༤༤༽སྐབས་
སུ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དག་པ། ས་བདུན་པར་མིང་དོན་གྱི་མཚན་མ་ས་བརྒྱད་པར་མཚན་མ་
དེ་མེད་པ་དང་། དགུ་པ་དང་བཅུ་པར་འབད་རྩོལ་གྱི་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་མེད་པར་སྤྱོད་པ་ལྔ་
པོ་འདི་དག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི་རྒྱལ་སྲས་འཕགས་པ་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་
ལ་དགའ་བས་ཏེ་སྨོན་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པས་འདོད་ཡོན་ལ་མ་ཆགས། ཚུལ་ཁྲིམས་
ཀྱིས་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ལས་གསུམ་དྲི་མས་རྣམ་པར་དག །བཟོད་པས་ཁྲོ་བ་ཟིལ་གྱིས་གནོན།

329

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་མཆོག་ལྷུར་ལེན། བསམ་གཏན་གྱིས་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་ལ་
སེམས་མི་གཡོ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཟབ་མོ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གཞན་གྱི་དོན་ལ་བརྩོན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པས་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་འདོགས་པར་འདོད་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་

གནོད་པ་མེད་པར་བལྟ་བ་དང་། བཟོད་པས་གཞན་གྱི་གནོད་པ་དང་དུ་ལེན་པ་དང་། བརྩོན་

འགྲུས་ཀྱིས་དགེ་བ་ལ་བསྟེན་པ་དང་།བསམ་གཏན་གྱིས་བག་ཡག་ཡོད་པ་དང་། ཤེས་རབ་
ཀྱིས་མང་དུ་ཐོས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ནང་ཐེག་ཆེན་དུ་
རབ་ཏུ་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པས་རང་གི་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་ཉེས་དམིགས་ཤེས། ཚུལ་
ཁྲིམས་ལོངས་སྤྱོད་ལ་མ་ཆགས། བཟོད་པས་ཞེ་ལ་འཁོན་དུ་མི་འཛིན། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་རྣལ་

འབྱོར་དུ་བྱེད། བསམ་གཏན་གྱིས་ཞི་གནས་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ལ་མཁས། ཤེས་རབ་ཀྱིས་

ལྟ་ངན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཐེག་ཆེན་ལས་མི་

འཁྲུགས་པ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པས་སློང་མོ་བ་ལ་བརྩེ་བ་དང་ལྡན། ངོ་ཚ་ཤེས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་

ཀྱིས་བསམ་གཏན་གྱི་གནས་སུ་བྱེད། བཟོད་པས་སྡུག་བསྔལ་དང་དུ་ལེན། བརྩོན་འགྲུས་
ཀྱིས་རང་གི་བདེ་བ་ལ་མ་ཆགས། བསམ་གཏན་གྱིས་དྲན་པ་གཙོ་བོར་གྱུར། ཤེས་རབ་ཀྱིས་

ཤིན་ཏུ་མཉམ་པར་༼༢༤༥༽གནས་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པས་སེམས་ཅན་གྱིས་

སྡུག་བསྔལ་སེལ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་སེམས་ལ་སྡུག་བསྔལ་མི་བྱེད་ཅིང་། བཟོད་པས་གཞན་
དོན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་བཟོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་སྡུལ་བསྔལ་ལ་འཇིགས་པ་མེད།
བསམ་གཏན་གྱིས་སྡུག་བསྔལ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྡུག་བསྔལ་ལ་རྣམ་པར་

330

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
མི་རྟོག་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མྱང་འདས་ཀྱི་ཆོས་གཙོ་
བོར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པས་ཟང་ཟིང་གི་ཆོས་ལ་མི་དགའ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་རང་བཞིན་
གྱི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ལ་དགའ། བཟོད་པས་ཁྲོ་བོའི་ཆོས་ལ་སྨོད་ཅིང་། བརྩོན་
འགྲུས་ཀྱིས་ཆོས་ལ་མངོན་པར་བརྩོན། བསམ་གཏན་གྱིས་ཆོས་ལ་མངོན་པར་དབང་ཐོབ།
ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆོས་ལ་མུན་པ་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་བག་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ལ་བག་ཡོད། ཚུལ་ཁྲིམས་
ཀྱིས་དེས་པ་ལ་བག་ཡོད། བཟོད་པས་གཞན་གྱི་སེམས་བསྲུང་བ་ལ་བག་ཡོད། བརྩོན་འགྲུས་
ཀྱི་དགེ་བ་སྒྲུབ་པ་ལ་བག་ཡོད། བསམ་གཏན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བདེ་བ་ལ་བག་ཡོད། ཤེས་
རབ་ཀྱིས་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་ལ་བག་ཡོད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་
ཆོས་ཅན། ཐེག་པ་གཞན་ཐེག་དམན་ཡིད་བྱེད་ལ་ངོ་ཚ་བ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པས་སློང་མོ་བ་ལ་
གུས་པ་ལ་ངོ་ཚ་ལ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་ཉེས་པ་ཆུང་ངུ་ལ་ཡང་ངོ་ཚ། བཟོད་པས་མི་བཟོད་པ་
ལ་ངོ་ཚ། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་ཉམས་པ་ལ་ངོ་ཚ། བསམ་གཏན་གྱིས་

སེམས་རྣམ་པར་འཕྲོ་བ་ལ་ངོ་ཚ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ལྟ་བ་རྒྱ་ཆུང་ངུ་ལ་ངོ་ཚ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་འདོགས་པ་ལ་
འཇུག་སྟེ། སྦྱིན་པས་ཚེ་འདི་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་དང་། བཟོད་པས་

༼༢༤༦༽དགྲ་བོ་བཏང་སྙོམས་སུ་བྱེད། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་གཞན་དོན་བྱེད་པའི་འདུ་ བྱེད་
དང་ལྡན། བསམ་གཏན་གྱིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་དབང་འབྱོར་བ་ཉིད་ཐོབ་པ་དང་། ཤེས་རབ་
ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་མཚུངས་པར་སྟོན་པ་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་འབྲས་བུ་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི།

331

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དེ་ལ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཡོད་དེ། རྫོགས་བྱང་ལ་
དམིགས་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞན་དོན་ལ་དམིགས་པས་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ།
གནས་ལུགས་རྟོགས་པས་བློ་དང་ལྡན་པ་ཉིད་དུ། སྒྲིབ་པ་དང་བྲལ་བས་གསལ་བའི་
མཆོག །རྒྱལ་བའི་གདུང་འཚོབ་ཡིན་པས་རྒྱལ་བའི་སྲས། རྒྱལ་བ་འབྱུང་བའི་གཞི་ཡིན་པས་
རྒྱལ་བའི་གཞི་དང། བདུད་བཞི་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པས་རྒྱལ་བྱེད། རྒྱལ་བ་སྐྱེད་པས་རྒྱལ་
བའི་མྱུ་གུ། མ་རིག་བག་ཆགས་ལས་རྒལ་བས་རྩལ་ལྡན་དང་ནི། བདག་མེད་གཉིས་ཀ་རྟོགས་
པས་འཕགས་མཆོག་དང་། འཁོར་བའི་མཚོ་ལས་སྒྲོལ་བས་དེད་དཔོན་དང་ནི། ཚོགས་གཉིས་

དང་ལྡན་པས་གྲགས་མཆོག །སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་སྙིང་རྗེ་ཅན་
དང་། དགེ་རྩ་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་བས་བསོད་ནམས་ཆེ་བ་དང་། ཞི་ལྷག་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བས་
དབང་ཕྱུག་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྟོབས་སོགས་འབྲས་བུ་ཆོས་དང་ལྡན་པས་ཆོས་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམས། བཞི་པ་ནི། རྒྱལ་སྲས་མཐོང་ལམ་པ་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་སྟེ། བདག་མེད་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བཟང་པོ་རྟོགས་པ་དང་། དོན་ཆེན་པོ་གཞན་དོན་ལེགས་པར་རྟོགས་པ་དང་། ཤེས་བྱའི་དོན་ཀུན་རྟོགས་པ་དང་། ལྷག་མེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡང་

དགེ་རྩ་མི་ཟད་པས་རྟག་པར་རྟོགས་པ་དང་། གདུལ་བྱ་འདུལ་བའི་ཐབས་རྣམས་རྟོགས་པར་
འགྱུར་བའི་ཁྱད་པར་གྱི་རྒྱུས་དེ་སྐད་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ཞེས་བྱ་སྟེ། བདག་ཏུ་ལྟ་བ་ཀུན་གཞི་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་༼༢༤༧༽རྟོགས་པ་དང་། ལྟ་
བ་ཕྲ་མོ་ཉོན་ཡིད་རྟོགས་པ་དང་། རྣམ་རིགས་སྣ་ཚོགས་འཇུག་ཤེས་དྲུག་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་
པ་ཀུན་ཡང་དག་པ་མིན་པའི་ཀུན་རྟོག་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་དེས་ན་དེར་བཞག་པའི་ཕྱིར།

དེ་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་སྟེ། མ་རྟོགས་པ་མ་རིག་པ་དང་། རྟོག་པ་རིག་པ་

332

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཡེ་ཤེས་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་རྟོགས་པ་རྗེས་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་རྟོགས་པ་དང་། དངོས་མེད་ཀུན་
བརྟགས་རྟོགས་པ་དང་། རབ་ཏུ་སྐྱེ་བ་གཞན་དབང་རྟོགས་པ་དང་། རྟོག་གེས་མ་རྟོགས་པ་ཡོངས་གྲུབ་སོ་སོར་རྟོག་པ་དེས་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དོན་མེད་པ་གཞན་དབང་འཁྲུལ་པ་རྟོགས་པ་དང་། དོན་དམ་པ་ཡོངས་གྲུབ་རྟོགས་པ་དང་། ཀུན་བརྟགས་ཀྱི་དོན་ཀུན་རྟོགས་པ་དང་། ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་རྟོགས་པ་དང་། རྟོག་བྱ་རྟོགས་གཞི་

དང་། རྟོགས་པ་པོ་རྣམས་འཁོར་གསུམ་རྣམ་དག་ཏུ་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་དེས་ན་དེར་བཞག་པའི་

ཕྱིར། ད་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སངས་རྒྱས་སུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བ་དང། དགའ་ལྡན་ན་གནས་པ་རྟོགས་པ་དང་། ལྷུམས་སུ་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་རྟོགས་པ་དང་། རིམ་

གྱིས་རབ་ཏུ་འབྱུང་བ་སོགས་རྟོགས་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་རྟོགས་པ་དང་། གདུལ་
བྱའི་ཐེ་ཚོམ་བསལ་བའི་རྒྱུར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་རྟོགས་པའི་རྒྱ་དེས་ན་དེར་བཞག་
པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། བློ་ལྡན་བྱང་ས་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཅན། དེ་ལ་ཕུང་པོའི་སྒོ་ནས་བཅུ་
གཅིག་ཏུ་ཡོད་དེ། བློ་ཐོབ་པ་འདས་པ་དང་། མ་ཐོབ་པ་མ་འོངས་པ་དང་། རབ་ཏུ་གནས་པ་ད་ལྟ་བ་དང་། རང་གི་གནས་ལུགས་རྟོགས་པ་ནང་དང་། གཞན་གྱི་རྗེས་སུ་རྟོགས་པ་ཕྱིའི་

དང་། ཤེས་བྱ་རིགས་སོ་སོར་ཆད་པ་རྟོགས་པ་རགས་པ་དང་། བརྗོད་མེད་ཆོས་ཉིད་རྟོགས་
པ་ཕྲ་བ་དང་། ང་རྒྱལ་བཅོམ་པ་གྱ་ནོམ་པ་དང་། ང་རྒྱལ་ཅན་དམན་པ་དང་། བློ་གྲོས་མ་སྨིན་པ་
རིང་བ་དང་། བློ་གྲོས་ཡང་དག་པར་སྨིན་པ་ཉེ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི།༼༢༤༨༽ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས་ཡོན་ཏན་གྱི་སྐབས་ཏེ་ཉི་ཤུ་པའི་

བཤད་པའོ།། །།

333

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ལེའུ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་པ་སྤྱོད་པ་དང་མཐར་ཐུག་པ་བསྟན་པ།

༈ གཉིས་པ་དེ་དང་མཐུན་པའི་ཡོན་ཏན་འབྱུང་ཚུལ་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་

རྟགས་ངོས་བཟུང་བ། རྟགས་དེ་དང་ལྡན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཕྱོགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་སེམས་ཅན་ལ་ལྷག་བསམ་འཇུག་ཚུལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་འཛིན་ཚུལ། དེའི་ཕྱིར་དུ་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ། སྐྱེས་ནས་ས་ལ་གནས་ཚུལ། གནས་
ནས་སྤྱོད་པ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་དང་བདུན། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་

རྟགས་དེ་ལ་ལྔ་ཡོད་དེ། སྙིང་བརྩེ་དང་། སྙན་པར་སྨྲ་བ་དང་། བརྟན་པ་དང་། ལག་པ་སྐྱོང་བ་
དང་། མདོ་སྡེ་ཟབ་མོའི་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་བའོ། །ལྔ་པོ་དེ་ཡང་། ངོ་བོ་ཉིད་
དང་། གནས་དང་། འབྲས་བུའི་ཕན་ཡོན་དང་། གོ་རིམ་དང་། བསྡུ་བས་ཏེ་ལྔའི་སྒོ་ནས་བྱང་ས་
ལས་རྒྱས་པར་བཤད། དེ་སྐད་དུ་ཡང་། ངོ་བོ་ཉིད་གནས་དང་ནི། །འབྲས་བུ་གོ་རིམ་བསྡུ་བ་
ཡིན། །ཞེས་བཤད་དོ། །བློ་ལྡན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་རྟགས་དེ་ལ་རྣམ་པ་ལྔ་ཡོད་
དེ། སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་བརྩེ་བ་དང་། ཕྱིན་དྲུག་གི་གཏམ་སྙན་པར་སྨྲ་བ་དང་། གཞན་དོན་ལ་
བརྟན་པ་ཉིད་དང་། ལག་པ་བརྐྱང་སྟེ་སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་ཉིད་དང་། མདོ་སྡེ་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་
ངེས་པར་འགྲེལ་བ་འདི་དག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྙིང་བརྩེ་བ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ།
སེམས་ཅན་རྣམས་འཁོར་དུ་ཡོངས་སུ་བསྡུ་བའི་ཕྱིར། སྙན་པར་སྨྲ་བ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་

334

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དང་ལྡན་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཆོས་ལ་མོས་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བརྟན་པ་ཆོས་ཅན།
བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། གཞན་དོན་གྲུབ་པ་ལ་མི་སྐྱོ་བ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ལག་པ་སྐྱོང་བ་དང་
མདོའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གཉིས་ཀྱིས་

གདུལ་བྱ་རྣམས་འཁོར་དུ་བསྡུ་བའི་ཕྱིར། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྟགས་དེ་ལ་ལྔར་གྲངས་
ངེས་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། བསམ་པའི་༼༢༤༩༽སྒོ་ནས་སྙིང་བརྩེ། སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་སྙན་
པར་སྨྲ་བ་སོགས་བཞིར་ངེས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཁྱིམ་པ་
དང་། རབ་བྱུང་གཉིས་ཀས་གནས་བཞི་ལ་བརྟེན་པར་བྱ་སྟེ། གནས་བཞི་ནི། ལས་ཀྱི་མཐའ་

ལེགས་པར་བྱས་པ་མཁས་པ། གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་པ། ཡོངས་སུ་བསྔོ་བའོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་། བྱང་ས་ལས། ལས་མཐའ་ལེགས་པར་བྱས་པ་དང་། །མཁས་དང་གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་དང་། །ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་ཐ་མ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཅན། གཉིས་སུ་

ཡོད་དེ། ཁྱིམ་པའི་ཕྱོགས་དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཕྱོགས་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན།
ཁྱིམ་པར་གྱུར་ནས་གཞན་དོན་བྱེད་ཚུལ་མེད་པ་མིན་པ་སྟེ། རྟག་ཏུ་སྟེ་རྒྱུན་དུ་ནི། ཁྱིམ་པ་
འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་རྣམས་སུ་གྱུར་ནས་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དོན་རྒྱ་
ཆེན་པོ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཚུལ་དེ་ལ་གསུམ་
ཡོད་དེ། རབ་བྱུང་ཆོ་གས་ལེན་པས་ཐོབ་པ་དང་། དེ་ལས་གཞན་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་
དང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཚུལ་སྟོན་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སྡོམ་བརྩོན་གྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ནི། ཁྱིམ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཕྱོགས་དག་ནི་ཁྱིམ་པ་ལས་ཡོན་ཏན་ཚད་མེད་པ་རྣམས་དང་ལྡན་པ་དེ་
ལྟ་ནའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་འཇིགས་པ་

335

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
མེད་པ་ལ་སོགས་མཉེས་གཤིན་པ་བདུན། མཆོག་གི་བསམ་པ་ལ་སོགས་པའི་བསམ་པ་བཅོ་ལྔ། དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བ་བཅུ་བྱེད་དེ། བྱང་ས་ལས། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བློ་ལྡན་གྱིས། །མཉེས་གཤིན་པ་ནི་ནམ་བདུན་དང་། །དེ་དག་བསམ་པ་བཅོ་ལྔ་
སྟེ། །བྱ་བ་བཅུ་ནི་བྱེད་པར་ལྡན། །ཞེས་སོ། །འདི་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་ནི་བྱང་ས་
ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བརྟན་པ་བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དེ་ལ་
ལྔ་༼༢༥༠༽ ཡོད་དེ། འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཏུ་སྡུག་པའི་འབྲས་བུ་ལ་སྦྱོར་བ་བདེ་བའི་བསམ་

པ་དང་། ཚེ་འདི་ལ་དགེ་བ་ལ་འཇུག་པར་འདོད་པ་ཕན་པའི་བསམ་པ་དང་། མཐར་མྱ་ངན་

ལས་འདའ་བར་འདོད་པ་ཕན་བདེ་གཉིས་ཀའི་བསམ་པ་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མ་དག་
པ་མོས་སྤྱོད། རྣམ་པར་དག་པ་མ་དག་ས་བདུན། རབ་ཏུ་དག་པ་དག་པ་ས་གསུམ་ལ་འགོད་པར་འདོད་པའི་ལྷག་བསམ་རྣམ་པར་དག་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་

སེམས་དཔས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་འཛིན་ཚུལ་དེ་ལ་དྲུག་ཡོད་དེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ཅིག་ཆར་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། ཁྱིམ་པར་གྱུར་ནས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། རབ་བྱུང་དུ་གྱུར་ནས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། ཡུན་རིང་པོ་དང་ཡུན་རིང་པོ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཐ་མ་རྣམས་སུ་བྱང་ས་ལས་བཤད་དོ། ། ས་རྣམས་ཀུན་ལ་བློ་ལྡན་པའི་སེམས་ཅན་
ཡོངས་སུ་འཛིན་ཚུལ་དེ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་སྨོན་ལམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཡོངས་
སུ་འཛིན་པ་དང་། ས་ཐོབ་ནས་སེམས་མཉམ་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། བདག་
པོས་ཏེ་རྗེ་བོར་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། སློབ་མར་འཁོར་དུ་བསྡུས་ནས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཞན་དོན་དུ་སྐྱེ་
བ་ལེན་ཚུལ་དེ་ལ་ལྟར་ཡོད་དེ། གནོད་པ་ཡང་དག་པར་ཞི་བར་བྱེད་པ་དང་། སྐལ་མཉམ་དང་

336

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
མཐུན་པར་སྐྱེ་བ་དང་། ཆེན་པོར་སྐྱེ་བ་དང་། བདག་པོར་སྐྱེ་བ་དང་། ཐ་མའི་སྐྱེ་བའོ། །འདི་
རྣམས་ཀྱང་བྱང་ས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་དོན་དུ་སྐྱེ་བ་ལེན་དེ་ལ་
བཞི་ཡོད་དེ། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ལས་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་དང་། གཞན་ཡང་ས་ཐོབ་ནས་
སྨོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་དང་། འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་
དབང་གིས་སྐྱེ་བ་དང་། སྐྱེ་བ་ལ་དབང་འབྱོར་བའི་དབང་གིས་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་རྣམས་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། ༼༢༥༡༽དྲུག་པ་གནས་པ་དང་སའི་རྣམ་གཞག་ལ། མདོར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་གནས་པ་དང་ནི་ས་ཉིད་ཆོས་ཅན།
རྣམ་གཞག་བརྒྱད་ལྡན་ཏེ། སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་། རྟེན་གྱི་གང་ཟག་དང་། བསླབ་པ་གསུམ་

དང་། ཕུང་པོ་གསུམ་དང་། གྲུབ་པ་ཐོབ་པ་དང་། རྟགས་དང་ནི། ངེས་པའི་ཚིག་དང་། ཐོབ་པ་
ཡི་སྒོ་ནས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་སའི་མཚན་ཉིད། རྟེན་གྱི་གང་ཟག་

བསླབ་པ་གསུམ། ཕུང་པོ་གསུམ། གྲུབ་པ་ཐོབ་མ་ཐོབ། སའི་རྟགས། སའི་ངེས་ཚིག །རྟོགས་
པ་ཐོབ་ཚུལ་དང་བརྒྱད་དོ། །དང་པོ་ནི། ས་དང་པོ་ཆོས་ཅན། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་མཆོག་རྟོགས་པ་
ཡིན་ཏེ། བདག་མེད་གཉིས་མངོན་སུམ་གྱིས་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། ས་གཉིས་པ་ཆོས་

ཅན། ལས་འབྲས་རྣམས་ཆུད་མི་ཟ་བར་གནས་པར་རྟོགས་ཏེ། ལས་འབྲས་མི་བསླུ་བར་རྟོགས་
པའི་ཕྱིར། ས་གསུམ་པ་ཆོས་ཅན། བསམ་གཏན་གྱི་རབ་ཏུ་བདེ་བས་གནས་ནས་ནི་དེའི་འོག་
ཏུ་འདོད་པར་སྐྱེ་བ་ལེན་ནུས་ཏེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དབང་གིས་འདོད་པར་སྐྱེ་བ་ལེན་ནུས་པའི་

ཕྱིར། ས་བཞི་པ་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་དགེ་བ་རྣམས་འཁོར་བ་དག་ཏུ་སྐྱེ་བའི་

རྒྱུར་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་བྱེད་ནུས་ཏེ། སྨོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་ལེན་ནུས་པའི་ཕྱིར། ས་

ལྔ་པ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པར་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་

337

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

སྨིན་པར་བྱེད་ནུས་ཏེ། བསྟན་བཅོས་དང་བཟོ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དེ་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ས་དྲུག་

པ་ཆོས་ཅན། ཆེད་དུ་བསམ་སྟེ་གཞན་དོན་དུ་སྐྱེས་ནས་དེར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་རྗེས་སུ་
བསྲུང་བ་ཡིན་ཏེ། ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཉམས་ལེན་ཕུལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། ས་བདུན་པ་ཆོས་
ཅན། བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་ས་བརྒྱད་པ་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་ཞིང་མིང་དོན་གྱི་མཚན་མ་
མེད་པ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པའི་ལམ་ལ་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། མཛད་པ་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་པའི་

ལམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་༼༢༥༢༽བརྒྱད་པ་ཆོས་ཅན། མཚན་མ་མེད་པ་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་རྣམ་པར་སྦྱོང་བ་ཡིན་ཏེ། འབད་རྩོལ་རགས་པ་ཞི་བའི་ལམ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ས་དགུ་པ་ཆོས་ཅན། དེའི་འོག་ཏུ་སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་གྲུབ་པར་འགྱུར་ ཏེ།
སོ་སོ་ཡང་དག་རིགས་བཞི་ལ་དབང་འབྱོར་བའི་ཕྱིར། ས་བཅུ་པ་ཆོས་ཅན། ཏིང་ངེ་འཛིན་
དང་གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་རྣམ་པར་དག་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་ལ་ཉམས་ལེན་ཕུལ་
དུ་ཕྱིན་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། ས་བཅུ་གཅིག་པ་ཆོས་ཅན། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་དྲི་མས་རྣམ་པར་དག་
པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་སྤངས་པའི་ཕྱིར། རྣམ་པར་བཞག་པ་འདི་དག་གིས་ས་བཅུ་

གཅིག་གི་མཚན་ཉིད་ཤེས་པར་བྱའོ། །རྟགས་རྣམས་ཕལ་ཆེར་འགྲེལ་པ་ལས་གསུངས་ཤིང་། འགའ་ཞིག་དོན་གྱིས་ཐོབ་པས་ཁ་བསྐང་བ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི་སའི་མཚན་ཉིད་དེ་
ལྟར་ཡིན་ན། དེ་ལ་གནས་པའི་གང་ཟག་གི་རབ་དབྱེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ས་
དང་པོ་བ་ཆོས་ཅན། ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་དང་ལྡན་ཏེ། བདག་མེད་གཉིས་མངོན་སུམ་དུ་
རྟོགས་པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་ས་གཉིས་པ་བ་ཆོས་ཅན། ཚུལ་ཁྲིམས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་

ཡིན་ཏེ། ལྟུང་བ་ཕྲ་མོ་ཡང་མི་སྤྱོད་པའི་སེམས་དཔའ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་ས་གསུམ་
པ་བ་ཆོས་ཅན། ཤིན་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པ་ཡིན་ཏེ། མི་ཉམས་པའི་བསམ་གཏན་དང་ཏིང་ངེ་

338

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
འཛིན་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་ས་བཞི་པ་བ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ལ་ང་རྒྱལ་མངོན་གྱུར་བ་
སྤངས་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཐ་དད་པ་ལ་ང་རྒྱལ་མངོན་གྱུར་སྤངས་པའི་ཕྱིར། བྱང་

སེམས་ས་ལྔ་པ་བ་ཆོས་ཅན། རྒྱུད་ཐ་དད་པ་ལ་ང་རྒྱལ་མངོན་གྱུར་སྤངས་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་
གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་ས་དྲུག་པ་བ་ཆོས་ཅན།
ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་དག་པ་ཐ་དད་པ་ལ་ང་རྒྱལ་མངོན་གྱུར་མེད་པ་ཡིན་ཏེ།
རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནས་ལུགས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་༼༢༥༣༽པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་ས་
བདུན་པ་བ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་ལ་དེ་བཞིན་ཉིད་རྟོགས་པའི་བློ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། སྐད་
ཅིག་སྐད་ཅིག་ལ་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་རྫོགས་པར་སྒོམ་ནུས་པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་ས་
བརྒྱད་པ་བ་ཆོས་ཅན། འབད་རྩོལ་རགས་པ་མེད་པར་བཏང་སྙོམས་སུ་གནས་པ་དང་། སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་རྣམ་པར་སྦྱོང་བ་ཡིན་ཏེ། འཕྲིན་ལས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ས་

ཐོབ་པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་ས་དགུ་པ་བ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ལ་མཁས་
པ་ཡིན་ཏེ། སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་བཞི་ལ་དབང་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། བྱང་སེམས་ས་བཅུ་པ་བ་
ཆོས་ཅན། མཐུ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། མངོན་པར་ཤེས་པ་ལ་དབང་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་
ཅན། ཡོན་ཏན་གྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་ཚད་
མེད་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། སྤྲུལ་པའི་ལུས་ངེས་པར་སྟོན་པ་ལ་མཁས་པ་ཡིན་ཏེ།
མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འོད་ཟེར་ཆེན་པོའི་དབང་བསྐུར་
ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་ལུང་བསྟན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི།
གང་ཟག་གི་རབ་དབྱེ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། བསླབ་པ་གསུམ་གང་དུ་རྫོགས་སྙམ་ན། བསླབ་པ་
གསུམ་རྫོགས་པའི་ཚུལ་མེད་པ་མིན་ཏེ། ས་དང་པོར་ཆོས་ཉིད་རབ་ཏུ་རྟོགས་ནས། ས་གཉིས་

339

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པ་འདིར་ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ་སློབ། ས་གསུམ་པར་ལྷག་པ་སེམས་ཀྱི་བསླབ་

པ་ལ་སློབ། ས་བཞི་པ། ལྔ་པ། དྲུག་པ་གསུམ་ལ་ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ་རྗེས་སུ་
སློབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ས་བཞིར། བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་བསྡུས་པའི་ཤེས་རབ་ལ་སློབ་
ཅིང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ས་དེ་ལ་ལྔ་པ་དང་དྲུག་པ་གཉིས་ཡོད་དེ།
དེར་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དེ་དང་ནི། མི་ཤེས་རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་འབྱུང་དང་། ཤེས་པ་
རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་ལྡོག་འཇུག་ཚུལ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་

དེ་ལ་ལྔ་པ་དང་། ༼༢༥༤༽དྲུག་པ་གཉིས་ལ་རྣམ་པར་གནས་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ས་
དེ་གཉིས་ཡིན་པ་དེ་ལྟ་བས་ནའི་ཕྱིར། བསླབ་པ་རྣམས་དང་དེ་སྒོམ་པ་ཡི་འབྲས་བུ་གཞན་ནི་

རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། མིང་དོན་གྱི་མཚན་མ་མེད་ཅིང་། འབད་རྩོལ་གྱི་འདུ་བྱེད་དང་བཅས་
པར་གནས་པ་འབྲས་བུ་དང་པོ་ཡིན། ས་བདུན་པར་ཐོབ། དེ་ཉིད་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་
པ་དང་། ཞིང་ནི་རྣམ་པར་དག་པ་དག །འབྲས་བུ་གཉིས་པར་འདོད་པ་ཡིན། །ས་བརྒྱད་པ་ནས་

ཐོབ། སེམས་ཅན་སྨིན་པར་བྱེད་པ་གྲུབ་པ་ཉིད་འབྲས་བུ་གསུམ་པ་ཡིན། ས་དགུ་པ་ནས་ཐོབ།

ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་གཟུངས་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་དག་པ་འགྲུབ་པ་འབྲས་བུ་ཐ་མ་ཡིན། ས་བཅུ་

པར་ཐོབ། འབྲས་བུ་རྣམ་པ་འདི་བཞི་ནི་ས་བདུན་པ། བརྒྱད་པ། དགུ་པ། བཅུ་པ་བཞི་ལ་ཡང་

དག་པར་བརྟེན་ནོ། །བཞི་པ་ནི། བསླབ་པ་གསུམ་རྫོགས་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། ཕུང་པོ་གསུམ་
སྦྱོང་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་སྙམ་ན། ཕུང་པོ་གསུམ་སྦྱོང་ཚུལ་མེད་པ་མིན་ཏེ། ས་དང་པོར། ཆོས་ཉིད་

རབ་ཏུ་རྟོགས་ནས་ས་གཉིས་པ་འདིར་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་རྣམ་པར་སྦྱོང་། དེའི་འོག་ཏུ་ས་
གསུམ་པར་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཕུང་པོ་རྣམ་པར་སྦྱོངས། ས་བཞི་པ། ལྔ་པ། དྲུག་པ་གསུམ་ལ་

ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕུང་པོ་རྣམ་པར་སྦྱོང་བའི་ཕྱིར། དེ་ལས་གཞན་ས་བདུན་པ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

340

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
སའི་བར་དག་ལ་ནི་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡེ་ཤེས་གཟིགས་པའི་ཕུང་པོ་

རྣམ་པར་སྦྱོང་སྟེ། ས་བདུན་པ་ནས་བཅུ་པའི་བར་ལ་འབྲས་བུ་བཞིའི་སྒྲིབ་པ་རྣམ་པ་བཞི་ལས་

གྲོལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་ཐོག་པའི་སྒྲིབ་པ་ལས་ཀྱང་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཕྱིར། ལྔ་པ་ནི། ཕུང་
པོའི་རྫོགས་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། གྲུབ་པ་ཐོབ་མ་ཐོབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ས་རྣམས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཕགས་པའི་སྤངས་རྟོགས་མ་གྲུབ་པ་དང་གྲུབ་པའི་ཚུལ་གཉིས་དག་

ཏུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཕགས་པའི་སྤངས་རྟོགས་མི་གྲུབ། ས་ཐོབ་ནས་

དེ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གྲུབ་པ་དག་ཀྱང་ཆོས་ཅན། རྣམ་༼༢༥༥༽པ་གཉིས་སུ་ཡོད་དེ། མ་དག་ས་
བདུན་གྱི་སྐབས་སུ་འབད་རྩོལ་གྱི་འདུ་མི་བྱེད་པ་མི་གྲུབ་པ་དང་། དག་པ་ས་གསུམ་དུ་དེ་གྲུབ་

པ་དག་དུ་མ་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ས་བཅུའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན། རྣམ་པར་མི་རྟོག་

པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ས་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འགྲུབ་ཚུལ་ཇི་ལྟར་རྣམ་པར་བཞག་པ་བཞིན་

ཡིད་ལ་བྱེད་པས། དེ་ཀུན་རྟོག་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་ཤེས། རྟོགས་པ་ཙམ་དེ་ཉིད་ལ་ཡང་མི་

རྟོགས་པའི་མཁྱེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་རྣམས་ཀུན་ལ་སྒོམ་ཚུལ་དང་། འབྲས་བུ་གྲུབ་པ་ཡང་
ནི་ཆོས་ཅན། བློ་དམན་གྱིས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་སྟེ། བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱིས་

མཉམ་གཞག་སོ་སོར་རང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རིགས་པར་བྱ་བ་དང་། ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དྲུག་པ་ལ། ས་ལ་ཞུགས་པའི་རྟགས། ཕར་
ཕྱིན་ཐོབ་པའི་རྟགས། ཞི་ལྷག་མཐར་ཕྱིན་པའི་རྟགས། དང་པོ་ནི། ས་ལ་ཞུགས་པའི་རྟགས་དེ་

ལ་བཅུར་ཡོད་དེ། ས་རང་རང་གི་ཡོན་ཏན་སྣང་བ་དང་བཅས་ཤིང་། ས་ཕྱི་མ་ལ་མོས་པ་

དང་། ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བ་ལ་སེམས་མ་ཞུམ་པ་དང་། གཞན་དོན་གྱི་དཀའ་སྤྱད་ལ་མི་དམན་
པ་ཉིད་དང་། ལམ་སྒོམ་པ་ལ་གཞན་གྱི་དྲིང་མི་འཇོག་པའི་བདག་ཉིད་དང་། ས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

341

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
སྒྲུབ་ཐབས་རབ་ཏུ་རྟོགས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་སེམས་ནི་སྙོམས་པ་དང་། བདུད་སྡིག་
ཅན་གྱིས་བཀྲིར་མི་བཏུབ་པ་དང་། འཁོར་བསྒྱུར་གྱི་བདེ་བ་ལ་ཡང་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་མེད་པ་
དང་། སངས་རྒྱས་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་
དུ་སྐྱེ་བ་ནི། ས་ཀུན་ལ་རྟགས་སུ་འདོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཕར་ཕྱིན་གྱི་རྟགས་དེ་
ལ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཡོད་དེ། སྦྱིན་པས་གཏོང་བའི་འདུན་པ་མེད་པ་མིན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་

ཆགས་པ་དང་འཁུ་བའི་སྙིང་མེད་པ་དང་། བཟོད་པས་ཁྲོ་བ་མེད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་

ལེ་ལོ་མེད་པ་དང་། བསམ་༼༢༥༦༽ གཏན་གྱིས་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེའི་བསམ་པ་མེད་པ་
མིན་པ་དང་། ཤེས་ཀྱིས་བློ་གྲོས་ངན་པའི་རྟོགས་པ་དང་། ལྟ་ངན་གྱི་རྟོག་པས་འཕྲོགས་པ་མེད་
པ་དང་དྲུག །ཐབས་ཀྱིས་ཐེག་ཆེན་ནམ་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་བློ་གྲོས་ཀྱིས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་མ་ཡིན་

པ་དང་། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་བདེ་བས་མི་འཕྲོགས་པ་དང་། དཀའ་སྤྱད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དག་
གིས་གནོད་པ་མེད་པ་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་ཅིང་། ཐོས་པ་ལྷུར་ལེན་པ་
དང་། སྟོན་པ་མཆོད་པ་ལ་བརྩོན་པ་དང་། སྨོན་ལམ་གྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཐབས་མཆོག་
ཤེས་པ་གང་ཞིག །བསོད་ནམས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཀུན་སེམས་ཅན་
གཞན་དང་ཐུན་མོང་དུ་བྱས་ནས་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་ཞིང་། སངས་རྒྱས་སོགས་བཟང་པོའི་
གནས་སུ་སྐྱེ་བ་དང་། སྟོབས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མ་འདྲེས་པར་རྟག་
ཏུ་དགེ་བ་བྱེད་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མངོན་ཤེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱིས་

རྩེན་པས་ཏེ་བརྒྱན་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྲས་པོ་ས་བཅུ་པ་བ་དེ་ཆོས་
ཅན། ཕར་ཕྱིན་བཅུའི་ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་གཏེར་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་

བླ་ན་འདུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གོང་གི་བྱམས་པ་ནི་བདེ་བ་དང་ལྡན་འདོད། སྙིང་རྗེ་ནི་སྡུག་

342

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

བསྔལ་དང་བྲལ་འདོད། རྟོག་པ་སྔ་མ་ནི་ངོ་བོ་ལ་རྟོགས་པ་ཕྱི་མ་ནི་ཁྱད་པར་ལ་དཔྱོད་པར་

འགྲེལ་པ་ལས་བཤད་དོ། །གསུམ་པ་ནི། ས་རྣམ་ཀུན་ལ་བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཞི་

གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གཉིས་ཀའི་ཕན་ཡོན་ནི་རྣམ་པ་ལྔ་པོའི་བདག་ཉིད་དུ་ཡོད་པར་འདོད་

དེ། ཞི་གནས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་གཉིས། ལྷག་མཐོང་གི་གཉིས། ཐུན་མོང་གི་གཅིག་རྣམས་སུ་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ཟད་པ། སྣ་ཚོགས་ཀྱི་

འདུ་ཤེས་དང་བྲལ་ནས་དགའ་བ་ཐོབ་པ། ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་ཚད་མེད་པ་ཤེས་པ། ཡང་དག་པའི་

རྒྱུ་མཚན་མ་བརྟག་པར་ཡང་མཐོང་བ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་༼༢༥༧༽རྫོགས་པ་ལགས་སོ། །བདུན་པ་ལ། ས་སོ་སོའི་ངེས་ཚིག་དང་། ས་སྤྱིའི་ངེས་ཚིག་གཉིས། དང་པོ་ལ། ས་དང་
པོའི་ངེས་ཚིག་ནས། བཅུ་པའི་ངེས་ཚིག་གི་བར་བཅུ། དང་པོ་ནི། ས་དང་པོ་ཆོས་ཅན། རབ་ཏུ་

དགའ་བ་ཞེས་བརྗོད་དེ། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ལ་ནི་ཉེ་བར་ཕྱོགས་པ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་

སྒྲུབ་པ་མཐོང་བ་ལས། རབ་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ས་གཉིས་པ་ཆོས་ཅན། དྲི་

མ་མེད་པའི་ས་ཞེས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། འཆལ་ཚུལ་གྱི་རྩོམ་པ་དང་། ཐེག་དམན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་

དྲི་མ་དང་བྲལ་བའི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་གསུམ་པ་ཆོས་ཅན། འོད་བྱེད་པ་ཞེས་བརྗོད་དུ་རུང་

སྟེ། མདོ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་རྟོགས་པའི་སྣང་བ་ཆེན་པོ་ནི་བྱེད་པའི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་བཞི་པ་

ཆོས་ཅན། འོད་འཕྲོ་བ་ཞེས་བཤད་དུ་རུང་སྟེ། རང་གི་ངོ་སྐལ་གྱི་སྒྲིབ་གཉིས་བསྲེགས་པར་

བྱེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་མཚན་འདི་ལྟར་ས་འདིར་བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་གྱི་ཆོས་སྒྲིབ་གཉིས་རབ་

ཏུ་བསྲེགས་པར་བྱེད་པའི་མེ་འོད་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་པ་དེའི་ཕྱིར། ས་ལྔ་པ་ཆོས་ཅན། སྦྱངས་

དཀའ་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་སྦྱངས་དཀའ་བ་བྱེད་པའི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ།

འཁོར་བར་སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་ཅིང་། རང་གི་སེམས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་

343

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

ལས་བསྲུང་བའི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་དྲུག་པ་ཆོས་ཅན། མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ས་ཞེས་བཤད་དུ་

རུང་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བ་དང་ནི་མྱ་ངན་ལས་འདས་

པའི་མཐའ་ལ་མི་གནས་པར་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། ས་བདུན་པ་ཆོས་

ཅན། རིང་དུ་སོང་བའི་སར་འདོད་དེ། བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་ས་བརྒྱད་དང་། དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་བརྒྱད་པ་ཆོས་ཅན། མི་གཡོ་བ་ཞེས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ།
མཚན་བཅས་མཚན་མེད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་གཉིས་ཀྱིས་མི་གཡོ་བའི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་དགུ་པ་

ཆོས་ཅན། ལེགས་པའི་བློ་གྲོས་ཞེས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་བཞིའི་བློ་གྲོས་

བཟང་པོ་ཐོབ་༼༢༥༨༽ པའི་ས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ས་བཅུ་པ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་ཞེས་

བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། མང་དུ་ཐོས་པའི་ཆོས་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ལ་གཟུངས་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་

གཉིས་ཀྱིས་སྤྲིན་བཞིན་དུ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། གནས་པའི་ངེས་ཚིག་དང་། སའི་

ངེས་ཚིག །དང་པོ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་རྣམས་ནི་ཚོང་ཅན། གནས་པ་ཞེས་བཤད་དུ་

རུང་སྟེ། དགེ་བ་སྒྲུབ་པ་སྣ་ཚོགས་ལ་དགའ་བས་རྟག་པར་ཐམས་ཅད་དུ་གནས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། རབ་དགའ་སོགས་དེ་དག་ཉིད་ནི་ཆོས་ཅན། སར་འདོད་དེ། འབྱུང་པོ་སྲོག་

ཆགས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་ངན་འགྲོའི་འཇིག་པ་མེད་པར་བྱེད། རེ་རེ་ལ་ཡང་ཡོན་ཏན་དཔག་

ཏུ་མེད་པ་དང་ལྡན། དེ་དག་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མར་གོང་ནས་གོང་དུ་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པ་

དེར་བཞག་པའི་ཕྱིར། བྷུ་མི་ཞེས་པའི་སྐད་དོད་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཤད་དོ། །བརྒྱད་པ་ནི། ས་དེ་ལ་

ཡོན་ཏན་གྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དེ། ས་ཐོབ་ནས་མོས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཐེག་པ་

ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་མོས་པ་ཐོབ། དེ་ཉིད་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་བཅུ་དག་ལ་འཇུག་པ་ཐོབ། ས་དང་
པོ་ནས་གནས་ལུགས་རབ་ཏུ་རྟོགས་པ་ཐོབ། ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ས་རྣམས་ལ་ནི་གྲུབ་པ་ཐོབ་པ་

344

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འདིའི་ཐད་ཀྱི་བྱང་སར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་གནས་པ་དེ་ལ་བཅུ་
གཉིས་གསུངས་པ་ནི་རིགས་དང་མོས་པས་སྤྱོད་པ་དང་། རབ་ཏུ་དགའ་བ་དང་། བསླབ་པ་གསུམ་ལ་གནས་པ་དང་། འབད་རྩོལ་གྱི་འདུ་བྱེད་དང་བཅས་མ་བཅས་གཉིས། རྩོལ་བཅས་
ལ་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་མ་གྲུབ་གཉིས། སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་

གནས་པ་མཆོག་དང་བཅུ་གཉིས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གནས་པ་དང་བཅུ་གསུམ་མོ། །དེ་
སྐད་དུ་ཡང་། རིགས་དང་དེ་བཞིན་མོས་པ་དང་། །རབ་ཏུ་དགའ་དང་ལྷག་ཁྲིམས་དང་། །ལྷག་
པའི་སེམས་དང་ཤེས་རབ་གསུམ། །མཚན་མ་མེད་པ་རྣམ་པ་གཉིས། །རྩོལ་དང་བཅས་དང་
ལྷུན་གྱིས་གྲུབ། །སོ་སོ་ཡང་དག་རིགས་དང་ ༼༢༥༩༽མཆོག དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་

གནས་པ་མཆོག །ཅེས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་དེ་ལ་བདུན། རིགས་ཀྱི་ས་དང་། མོས་
པས་སྤྱོད་པའི་ས་དང་། ལྷག་པའི་བསམ་པ་དག་པའི་ས་དང་། སྤྱོད་པ་གྲུབ་པའི་ས་དང་། ངེས་
པའི་ས་དང་། ངེས་པ་སྤྱོད་པའི་ས་དང་། མཐར་ཐུག་པར་འགྲོ་བའི་སའོ། །སྔ་མ་དྲུག་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་ས་དང་། ཕྱི་མ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དང་འདྲེས་མར་བཤད་དོ། །འདིར་ནི་

གནས་པ་དང་ནི་ས་ཉིད་དོ། །ཞེས་གཞུང་ཚན་གཅིག་གིས་བཤད་པས་གནས་པ་བཅུ་གཉིས་

ས་བདུན་དུ་འདུ་ཚུལ་ཇི་ལྟར་སྙམ་ན། རིགས་ལ་གནས་པ་ནི་རིགས་ཀྱི་ས། མོས་སྤྱོད་ལ་
གནས་པ་ནི་མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ས། རབ་ཏུ་དགའ་བ་ལ་གནས་པ་ནི་ལྷག་བསམ་དག་པའི་ས།

བསླབ་པ་གསུམ་དང་། འདུ་བྱེད་དང་བཅས་པའི་གནས་པ་ནི་སྤྱོད་པ་སྒྲུབ་པའི་ས། འདུ་བྱེད་
མེད་པ་དང་། ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གནས་པ་ནི་ངེས་པའི་ས། སོ་སོ་ཡང་དག་པ་རིག་པའི་

གནས་པ་ནི་སྤྱོད་པ་ངེས་པའི་ས། གནས་པ་མཆོག་དང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གནས་པ་ནི།
མཐར་ཐུག་པའི་སར་འདུས་སོ། །འདི་དག་གི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་ནི་བྱང་ས་ལས་ཤེས་

345

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དགོས་པར་ཡོད་དོ། །
སུམ་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐར་ཐུག་གི་ཡོན་ཏན་འགྲུབ་ཚུལ་ལ། ལེའུའི་མཚམས་སྦྱར།
ལེའུའི་གཞུང་བཤད། ལེའུའི་མཚན་བསྟན། དང་པོ་ནི། གཞི་ལ་སོགས་པ་དགུའི་རྗེས་སུ་མཐར་ཐུག་གི་ཡོན་ཏན་བཤད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཉམས་ལེན་གྱི་

གཞི་ནས་བཟུང་སྟེ་སྤྱོད་པ་བཞིའི་བར་བསླབ་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ས་ལ་གནས་པར་

འགྱུར་ཞེས་པའི་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སྤྱི་གཞུང་གཉིས། དང་པོ་ནི། བྱང་པའི་

གནས་པ་དང་། དེ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གནས་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཐར་

ཐུག་པར་འགྲོ་བའི་ས་ལས་བརྩམ་སྟེ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་
བརྒྱ་བཞི་བཅུ་ཡོད་དེ། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་སུམ་༼༢༦༠༽ཅུ་རྩ་གཉིས་དང་། དཔེ་བྱད་
བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུ་དང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡོངས་སུ་དག་པ་བཞི་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་
པའི་སྟོབས་བཅུ་དང་། མི་འཇིགས་པ་བཞི་དང་། དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་གསུམ་དང་། བསྲུང་
བ་མེད་པ་གསུམ་དང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་། བསྙེལ་བ་མི་མངའ་བའི་ཆོས་ཉིད་དང་། བག་

ཆགས་ཡང་དག་པར་བཅོམ་པ་དང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཆོག་མཁྱེན་པའོ། །ཞེས་བརྒྱ་དང་

བཞི་བཅུ་གསུངས་སོ། །དེ་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་གནས་པ་ཞེས་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེ་
ལ་གནས་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྐྱོབས་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱང་ས་ལས་བཤད་
དོ། །འདི་རྣམས་ཀྱི་མཐའ་དཔྱོད་རྒྱས་པར་ནི་བྱང་ས་ལས་ཤེས་དགོས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་སྡེ་
ཚན་ཉེར་གཅིག་སྟེ། ཚད་མེད། རྣམ་ཐར། ཟིལ་གནོན། ཟད་པར། ཉོན་མོངས་མེད། སྨོན་
མཁྱེན། སོ་སོ་ཡང་དག་རིག །མངོན་ཤེས། མཚན་དཔེ། ཡོངས་དག །སྟོབས། མི་འཇིགས་པ།

བསྲུང་བ་མེད་པ། དྲན་པ་ཉེར་གཞག །བག་ཆགས་ཡང་དག་བཅོམ་པ། བསྙེལ་བ་མི་མངའ་བ།

346

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ། རྣམ་མཁྱེན། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་

སུ་དག་པ། སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རྣམས་སོ། །དང་པོ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཤཱཀྱ་
ཐུབ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བ་

ཅན་མཐར་ཕྱིན་པར་ཏེ་བྱམས་པས་སེམས་ཅན་རྣམས་བདེ་བ་དང་ཕྲད་པར་དགོངས། སྙིང་

རྗེས་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་བའི་དགོངས་པ་དང་། དགའ་བས་བདེ་བ་དང་འབྲལ་བའི་དགོངས་
པ་ཅན་དང་། བཏང་སྙོམས་ཀྱིས་ཕན་པ་དེ་ལ་འགོད་པར་དགོངས་སོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་
ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་ཐུགས་སྒྲིབ་གཉིས་ལས་གྲོལ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
རྣམ་ཐར་གྱིས་སྙོམས་འཇུག་གི་སྒྲིབ་པ་ཀུན་ལས་ངེས་པར་གྲོལ། ཟིལ་གནོན་གྱིས་འཇིག་

རྟེན་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན། ཁྱོད་ཀྱི་ཟད་པར་མཁྱེན་པས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཁྱབ་
བོ། །ཉོན་༼༢༦༡༽རྨོངས་མེད་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་
ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར། སེམས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

ཉོན་མོངས་པ་མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་འདུལ་ཉོན་མོངས་སྐྱེས་པ་རྣམས་ལ་དེ་འཇོམས་པའི་གཉེན་པོ་སྟོན་པར་མཛད་དོ། །སྨོན་ནས་མཁྱེན་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་
རིགས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་ཅིང་། ཉོན་སྒྲིབ་ཀྱི་ཆགས་པ་མི་མངའ། ཤེས་
སྒྲིབ་ཀྱི་ཐོག་པ་མི་མངའ། རྟག་པར་ནི་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ལ་མཉམ་པར་བཞག་ཅིང་། འདྲི་
བ་ཀུན་གྱི་ལན་འདོན་པའི་ཕྱིར། སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་
བ་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་བློ་གྲོས་རྟག་ཏུ་ཐོགས་པ་མི་མངའ་བར་ཆོས་ལེགས་པར་སྟོན་པའི་ཕྱིར།

རྟེན་ཆོས་དང་། བརྟེན་པ་དོན་གཉིས་ཀྱི་བཤད་བྱ་དང་། གསུང་ངེས་ཚིག་དང་། སྤོབས་པ་
མཁྱེན་པ་གཉིས་ཀྱིས་འཆད་བྱེད་ལ་ཐོགས་པ་མི་མངའོ། །མངོན་པར་ཤེས་པ་ནི། དེ་ཆོས་

347

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་མངོན་ཤེས་དྲུག་གི་སྒོ་ནས་གདམས་ངག་
ལེགས་པར་འདོམས་པའི་ཕྱིར། རྫུ་འཕྲུལ་གྱིས་གདུལ་བྱའི་དྲུང་དུ་གཤེགས་ནས་གཞན་
སེམས་ཤེས་པས་སེམས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་པ་མཁྱེན་པར་མཛད་དེ། ལྷའི་རྣ་བའི་མངོན་ཤེས་ཀྱིས་

དེ་དག་གི་སྐད་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་ཞིང་། སྔོན་གནས་རྗེས་སུ་དྲན་པས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྔ་
མ་ནས་འདིར་འོངས་པ་དང་། འདི་ནས་ཕྱི་མར་འགྲོ་བ་མཁྱེན་ཅིང་། ཟག་པ་ཟད་པའི་མངོན་
ཤེས་ཀྱིས་འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་སྦྱོང་བའི་ཐབས་མཁྱེན་ནོ། །མཚན་དང་དཔེ་བྱད་ནི། དེ་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། ལུས་ཅན་ཀུན་གྱིས་ཁྱོད་མཐོང་ན་མཚན་དཔེ་གསལ་རྫོགས་ཀྱིས་སྤྲས་པས་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ལགས་པར་འཚལ་ཞིང་། མིག་གིས་མཐོང་བ་
ཙམ་གྱིས་སེམས་རབ་ཏུ་དང་བར་མཛད་པའི་ཕྱིར། ཡོངས་དག་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་
ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་རྟེན་ཡོངས་སུ་དག་པས་༼༢༦༢༽ ལུས་ལེན་པ་
དང་། གནས་དང་གཏོང་བ་ལ་མངའ་བརྙེས། དམིགས་པ་ཡོངས་སུ་དག་པས་སྤྲུལ་པ་དང་
ཡོངས་སུ་བསྒྱུར་བ་ལ་མངའ་བརྙེས། ཐུགས་ཡོངས་སུ་དག་པས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མངའ་
བརྙེས། ཤེས་རབ་ཡོངས་སུ་དག་པས་ཡེ་ཤེས་ལ་མངའ་བརྙེས་པའི་ཕྱིར། སྟོབས་ནི། ཁྱོད་ལ་
ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་བསླུ་བའི་བདུད་འཇོམས་པར་
མཛད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གནས་དང་གནས་མིན་པ་མཁྱེན་པས་ལྷ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱབས་ལས་བསླུ་
བ་དང་། བསམ་གཏན་དང་། རྣམ་ཐར་མཁྱེན་པས་ཟག་བཅས་ཙམ་གྱི་དག་པ་ལ་བསླུ་བ་
དང་། དབང་པོ་མཆོག་དང་མཆོག་མིན་པ་མཁྱེན་པས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ལ་བསླུ་
བའི་བདུད་འཇོམས། མི་འཇིགས་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ།
ཁྱོད་མུ་སྟེགས་གཞན་གྱིས་མི་བརྫི་བའི་སྟོན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་དོན་དུ་ཡེ་ཤེས་

348

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དང་། སྤངས་པ་དང་། གཞན་དོན་དུ་འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཐབས་དང་། དེའི་

གེགས་མཛད་པ་སྟོན་པར་མཛད་དོ། །བསྲུང་བ་མེད་པ་དང་། དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ནི་དེ་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་བསྲུང་བ་མེད་པ་རྣམ་གསུམ་གྱིས་འཁོར་གྱི་
ནང་དུ་བག་བརྐྱང་ནས་ཆོས་གསུང་ཞིང་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་གསུམ་གྱིས་བསྙེལ་བ་མི་མངའ་

བར་ཆགས་སྡང་གི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ གཉིས་སྤངས་ནས་འཁོར་སྡུད་པའི་ཕྱིར། བག་

ཆགས་ཡང་དག་པར་བཅོམ་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། ཀུན་
མཁྱེན་ཁྱོད་ལ་རྒྱུ་བ་དང་། གནས་པ་ཀུན་ལ་རྟག་པར་ནི། ཀུན་མིན་པའི་སྤྱོད་པ་མི་མངའ་ཞིང་

སྤྱོད་པ་ཀུན་ཡང་དག་པར་དོན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། བསྙེལ་བ་མི་མངའ་བ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་བྱ་བ་ལ་ཁྱོད་ནི་དུས་ལས་མི་འདའ་

བར་མཛད་པ་རྟག་ཏུ་དོན་མངའ་བས་འབྲས་བུ་དང་བཅས་ཤིང་གཞན་དོན་མི་གཡེལ་བའི་

ཕྱིར། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ནི། དེ་༼༢༦༣༽ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ།
འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་ཉིན་མཚན་ལན་དྲུག་ཏུ་ནི་སོ་སོར་གཟིགས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པས་སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་ཕན་པར་དགོངས་པའི་ཕྱིར། མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་ནི། དེ་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི་བླ་མ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྤྱོད་པ་མ་འདྲེས་པ་དྲུག་དང་ནི། རྟོགས་པ་ལ་མ་འདྲེས་པ་དྲུག་དང་། ཡེ་ཤེས་མ་འདྲེས་པ་གསུམ་དང་ནི་འཕྲིན་ལས་མ་འདྲེས་པ་གསུམ་མཐར་ཕྱིན་པའོ། །རྣམ་མཁྱེན་ནི།

དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་རིགས་ཏེ། སྐུ་གསུམ་དག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་རྣམ་
པ་ཀུན་ཏུ་བརྙེས་ཤིང་། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་དག་གཅོད་པར་
མཛད་པའི་ཕྱིར། ཕར་ཕྱིན་ཡོངས་སུ་དག་པ་ནི། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་བར་

349

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
རིགས་ཏེ། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ལ་འཛིན་པ་མེད་ཅིང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་ལུས་ངག་གི་ཉེས་

པ་མེད། བཟོད་པས་ཁྲོ་བའི་རྙོག་པ་མེད་ཅིང་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཆུང་ངུ་ཙམ་ལ་མི་
གནས་པ་དང་། བསམ་གཏན་གྱི་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ལ་མི་གཡོ་བ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཆོས་

རྣམས་ཐམས་ཅད་ལ་མཚན་འཛིན་གྱི་སྤྲོས་པ་མེད་པའི་སྐུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སངས་རྒྱས་ཉིད་
ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི། རྣམ་གཞིག་བདུན་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་སོ། །རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་

ཆོས་ཅན། ངོ་བོའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ནི་སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱིས་

མ་ལུས་པར་དག་པར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་ས་

རྣམས་ཀུན་ལས་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུའི་དོན་དང་ལྡན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་ལས་དང་ལྡན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་མཛད་པའི་་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་དུ་
མ་དང་ལྡན་ཏེ། སྟོབས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མི་ཟད་པ་དང་གཞན་དང་མཉམ་པ་མེད་པ་དང་ལྡན་
པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ༼༢༦༤༽དུ་མ་ཡོད་དེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྣ་ཚོགས་སུ་སྣང་བ་

སྤྲུལ་པའི་སྐུ་དང་། རྒྱལ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་ཡང་སྣང་བ་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུ་
དང་། སེམས་ཅན་ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མི་མཐོང་བ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་དང་གསུམ་
མོ། ། གཞུང་འགའ་ཞིག་ཏུ་འདིའི་མཇུག་ཏུ་ཡང་ཤོ་ལོ་ཀ་གཅིག་འབྱུང་བ་ནི་འགའ་ཞིག་གིས་

བཅུག་པ་ཡིན་གྱི་རྗེ་བཙུན་གྱི་གསུང་ནི་མིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་

ལས་སྤྱོད་པ་དང་མཐར་ཐུག་གི་སྐབས་ཏེ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་པའི་བཤད་པ་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་
པའི་འཇུག་ངོགས་རྫོགས་སོ།། །།
བཞི་པ་མཇུག་གི་དོན་ལ། གང་གིས་མཛད་པ་དང་། སུས་བསྒྱུར་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི།

350

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་གྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་འདི་ནི་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོས་
མཛད་དོ། །གཉིས་པ་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཤཱཀྱ་སིང་ཧ་སྟེ་ཤཱཀྱ་སེང་གེ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་
བ་ཀ་བ་དཔལ་བརྩེགས་ཀྱིས་རྒྱ་སྐད་ལས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཞིང་ཞུས་དག་བྱས་ཏེ་འཆད་
ཉན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ། །སླད་ཀྱིས་པཎྜི་ཏ་ས་ར་ཧཾ་ཏ་དང་བྲམ་ཟེ་ཛཱ་དང་རྔོག་ལོཙྪ་བ་
ཆེན་པོ་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ལེགས་པར་འཆད་ཉན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།། །།

མཇུག་བྱང་སྨོན་ཚིགབྱམས་མགོན་ཐུགས་ཀྱི་ཆུ་གཏེར་ཆེན་པོ་ལ། །ལེགས་པར་གནས་པའི་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་
འདི། །ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱའི་དེད་དཔོན་མཁས་པ་དེས། །བརྩེ་བའི་གཟིངས་བཅས་བརྩོན་པའི་

རླུང་གིས་བསྐུལ། །འཕགས་ཡུལ་མཁས་པའི་དོ་རར་དྲངས་པ་ལས། །དབྱིག་གཉེན་ལ་སོགས་
དོན་མཐུན་ཚོགས་རྣམས་ལ། །དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཆོས་སྦྱིན་བཟང་པོ་བསྩལ། །དེ་ལས་སླར་ཡང་བློ་ལྡན་བཟང་པོ་ཡི། །བརྒྱ་ཕྲག་དཀའ་བས་འཕགས་པའི་ཡུལ་བགྲོད་ནས། །གངས་རིའི་

ཁྲོད་འདིར་མཆོད་སྦྱིན་བཟང་པོ་བྱས། །དེང་སང་དུས་འདིར་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་དང་། །མཆིང་

བུའི་ཚོགས་རྣམས་རིན་ཐང་མཉམ་པོར་བྱེད། །ཁོ་བོའི་རྣམ་དཔྱོད་བྱི་དོར་མཁས་པ་
འདིས། །ལེགས་བཤད་བསམ་འཕེལ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་འདི། །དཔྱད་པ་གསུམ་༼༢༦༤༽གྱི་
ཕྱི་བ་གསུམ་དང་ནི། །ཐོས་བསམ་སྒོམ་པས་བཀྲུ་བ་གསུམ་གྱི་ནི། །ལེགས་པར་སྦྱང་བའི་བྱི་

དོར་བྱས་ནས་ནི། །སྐལ་བཟང་སྐྱེ་བོའི་རྣམ་དཔྱོད་རྒྱལ་མཚན་རྩེར། །འགོད་བྱེད་བྱི་དོར་
མཁན་དེ་གཞན་ཡོད་མིན། །དེ་ལས་འོངས་པའི་རབ་དཀར་དགེ་བ་དེས། །ཇི་སྲིད་རྡོ་རྗེ་གདན་

351

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

གྱི་གནས་མཆོག་ཏུ། །བྱམས་མགོན་ཉི་མ་ཤར་བར་གྱུར་མ་ཐག །འགྲོ་ཀུན་དེ་ཡི་འཁོར་དུ་
སྐྱེས་གྱུར་ནས། །ཐེག་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་དགའ་བདེ་མྱོང་བར་ཤོག །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་
གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་འགྲོ་བ་དུ་མའི་འདྲེན་པ་
དམ་པར་གྱུར་ཅིང་། རབ་འབྱམས་བཀའ་ལ་བློ་གྲོས་ཀྱི་འོད་ཟེར་འཕྲོ་བ་བསམ་དོན་ལྷུན་པོ་བས་འབུལ་བ་དང་བཅས་ནས་ནན་ཆེར་བསྐུལ་ཞིང་། གཞན་ཡང་དམ་པ་དུ་མའི་གསུང་གིས་

བསྐུལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཚབ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དེའི་བཀའ་དྲིན་ལས་ས་རྒྱན་སྦྱོར་བའི་

ཚུལ་ལ་བློ་གྲོས་ཀྱི་སྤོབས་པ་དགེ་བ་ཅན་བློ་གྲོས་བརྟན་པ་ཞེས་བྱ་བས་སྤྱར་བ་རེ་ཞིག་

རྫོགས་སོ། །འདིས་ཀྱང་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱས་པར་བྱེད་ནུས་པར་
གྱུར་ཅིག །མངྒ་ལཾ་ཞུས་དག །དགེ་ལེགས་འཕེལ།

352

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

353

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

༄༅། །འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་རྗེ་བཙུན་བློ་གྲོས་བརྟན་པས་
མཛད་པ་བཞུགས་སོ། །

འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ།

༄༅། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སོ་ཐར་སྡོམ་པ་བསྟན་པའི་རྩ་བ་

མཆོག །ཡིན་ཞེས་ཀུན་ལ་རབ་ཏུ་གྲགས་མོད་ཀྱང་། །དེའི་ལག་ལེན་འབོགས་པའི་ཚུལ་རྣམས་
ལ། །དེས་ཙམ་ཀློག་དང་དེ་ཡང་མོད་པ་ཡི། །བདུད་ཀྱི་ཕོ་ཉར་གྱུར་པའི་མཁན་སློབ་འགས། །སོ་
ཐར་བསྟན་པ་མིང་ཙམ་ལུས་པར་བྱས། །དེ་དག་བསལ་ཕྱིར་མཁས་པའི་མན་ངག་

ལས། །འོངས་པའི་ཆོ་ག་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་ཕྲེང་། །རྣམ་དཔྱོད་བཟང་པོའི་སྲད་བུ་ལ་བརྒྱུས་
ཏེ། །སྐལ་བཟང་འགའ་ཡི་མགྲིན་པའི་རྒྱན་དུ་བྱ། །དེ་ལ་འདིར། བསྟན་པའི་རྩ་བ་སོ་སོར་ཐར་

པའི་སྡོམ་པ་ནི། ཡོད་ན། རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ཡོད་ལ། མེད་ན་ཕལ་ཆེར་མེད་པར་གསུངས་
པས། དེ་ཉིད་ལ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ། ཐོབ་པ་མི་ཉམས་པར་བསྲུང་བའི་ཚུལ། ཉམས་ན་
ཕྱིར་འཆོས་པའི་ཚུལ། དང་པོ་ལ། རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཚུལ། ཁྱིམ་པ་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཚུལ་གཉིས། དང་པོ་ལ། སྡོམ་གྱི་སྒོ་ནས་མདོར་བསྟན། དེའི་དོན་རྒྱས་པར་བཤད།
དང་པོ་ནི། ལས་བརྒྱ་རྩ་གཅིག་པ་ལས། སྡོམ་ལ། སྔོན་དང་དགེ་བསྙེན་བསླབ་པ་དང་། །ཞུ་བ་
མཁན་པོ་དང་པོ་དང་། །རབ་བྱུང་དགེ་ཚུལ་གྲིབ་ཚོད་དང་། །བསླབ་པ་བརྗོད་པ་ཐ་མ་

354

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཡིན། །དང་པོར་བྱ་དང་མཁན་པོ་དང་། །ཆོས་གོས་གཉིས་དང་ལྷུང་བཟེད་གཉིས། །གསོལ་
བའི་ལས་དང་བློ་མཐུན་དང་། །སྤྲོ་བྱ་གསོལ་བྱ་གསང་སྟོན་དང་། །ཞུ་དང་གསོལ་དང་གསོལ་བ་དང་། །དྲི་དང་ལས་དང་གྲིབ་ཚོད་དང་། །ཉིན་མཚན་དུས་ཚོད་གནས་རྣམས་དང་། །ལྟུང་དང་དགེ་སློང་མཆོག་༼༢༦༧༽འདོད་དང་། །ཚུལ་ཁྲིམས་མཉམ་དང་ཚུལ་འབྲེལ་དང་། །དུལ་དང་དགོངས་དང་མ་བརྗོད་དང་། །གུས་པ་དང་ནི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། །མུ་སྟེགས་གནས་པ་སྦྱིན་པ་
ཡི། །སྡེ་ཚན་ཡན་ལག་བསྡུས་པ་ཡིན། ། དེ་དག་གི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། སྡོམ་དེ་ལ། དོན་
གྱི་སྡོམ་དང་ཚིག་གི་སྡོམ་གཉིས། ཕྱི་མ་ལ། སྤྱི་སྡོམ། བར་སྡོམ། མཇུག་སྡོམ་གསུམ་ལས།
བར་པ་སྔོན་དང་ཞེས་པ། སྔོན་གྱི་ཆོ་ག་སྟེ། གསོལ་བཞིའི་ལས་གཅིག་གིས་རབ་བྱུང་བསྙེན་
རྫོགས་གཅིག་ཆར་བསྒྲུབ་པའོ། །དགེ་བསྙེན་ཞེས་པ་ནི། བར་ཆད་དྲི་བ་སྔོན་དུ་བཏང་སྟེ། དགེ་བསྙེན་གྱི་སྡོམ་པ་སྦྱིན་པའོ། །དེའི་འོག་ཏུ་དགེ་བསྙེན་གྱི་བསླབ་པ་བརྗོད་པ་དང་། དེ་ནས་
རབ་ཏུ་བྱུང་བར་འདོད་པ། དགེ་འདུན་ལ་ཞུ་བ། མཁན་པོར་གསོལ་བ་དང་། སྐྲ་དང་ཁ་སྤུ་བྲེག་པ་སོགས། དུས་དང་པོར་བྱ་བ་དང་། བར་མ་རབ་བྱུང་དུ་སྒྲུབ་པ་དང་། དེ་ནས། དགེ་འདུན་གྱི་

སྡོམ་པ་སྦྱིན་པ་དང་། གྲིབ་ཚོད་སོགས་རིག་པར་བྱ་བ་དང་། དགེ་འདུན་གྱི་བསླབ་པ་བརྗོད་པ་
ཐ་མར་བྱས་པ་ནི། ཚིགས་སྔ་མ་དགེ་ཚུལ་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཆོ་གའོ། །དེ་མན་ཆད་བསྙེན་རྫོགས་
ཀྱི་ཆོ་ག་སྟེ། མཁན་པོས་དེའི་ཆོས་གོས་དང་ལྷུང་བཟེད་སོགས་བཙལ་ནས། དགེ་སློང་འཁོད་
པ་ཐམས་ཅད་ལ། ཕྱག་འཚལ་བའི་བར་དང་པོར་བྱ་བ་དང་། མཁན་པོར་གསོལ་བ་གདབ་པ་དང་། ཆོས་གོས་ལ་དངོས་དང་རྒྱུའི་བྱིན་བརླབས་གཉིས་དང་། ལྷུང་བཟེད་བསྟན་པ་དང་། བྱིན་
གྱིས་རླབས་པ་གཉིས་དང་། གསང་སྟོན་ལ་སྤྲོ་བ་དྲི་བར་བྱ་བ་དང་། གསང་སྟོན་བསྐོ་བའི་

ཕྱིར་གསོལ་བའི་ལས་བྱ་བ་དང་། དེས་གསང་སྟེ་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་དང་། ནང་དུ་འོང་བ་ཞུ་བ་

355

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དང་། བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་གསོལ་བ་གདབ་པ་དང་། ནང་དུ་བར་ཆད་དྲི་བའི་ཕྱིར་གསོལ་
བ་འབའ་ཤིག་པའི་ལས་དང་། བར་ཆད་དྲི་བ་དང། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ཕྱིར། གསོལ་
བཞིའི་ལས་དང་། གྲིབ་ཚོད་རིག་པར་བྱ་བ་དང་། ཉིན་མཚན་གྱི་ཆ་རིག་པར་བྱ་བ་དང་། དུས་

ཚོད་རིག་པར་༼༢༦༨༽བྱ་བ་དང་། གནས་རྣམས་བརྗོད་པ་དང་། ལྟུང་བར་གྱུར་པའི་ཆོས་

དང་། དགེ་སྦྱོང་དུ་བྱེད་པའི་ཆོས་དང་། མཆོག་ཏུ་ཡང་དག་པར་བྱ་བ་ཡང་དག་ཉིད་ཀྱི་རྫོགས་
པ་ཉིད་བརྗོད་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཉམ་པར་གྱུར་པ་ཉིད་ལ་སྦྱར་བ་དང་། ཚུལ་དང་
འབྲེལ་བའི་གཟུགས་ཅན་ལ་སྦྱར་བ་དང་། དུལ་བར་གྱུར་པ་ཉིད་དང་། དགོས་པ་རྗེས་སུ་
བསྒྲུབ་པ་ལ་སྦྱར་བ་དང་། མ་བརྗོད་པར་ཡང་དག་པར་བླངས་པ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་བསྒྲུབ་

པ་ལ་སྦྱར་བ་དང་། གུས་པ་ལ་ངེས་པར་སྦྱར་བ་དང་། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཐབས་བརྗོད་པ་དང་བཅས་པ་ལ་སྦྱར་བ། ཚིགས་ཕྱི་མ་ལ་འབྲུ་གནོན་མི་དགོས།། གཉིས་པ་ལ། ཚིགས་སྔ་མ་དགེ་ཚུལ་དུ་བསྒྲུབ་པའི་ཆོ་ག་དང་། ཚིགས་ཕྱི་མ་བསྙེན་རྫོགས་སུ་བསྒྲུབ་པའི་ཆོ་ག །དང་པོ་ལ།
སྦྱོར་བ་དངོས་གཞི་མཇུག །དང་པོ་ལ། རབ་ཏུ་བྱུང་བར་རུང་མ་རུང་བ་བརྟགས་པའི་ཕྱིར་

བར་ཆད་དྲི་བ་དང་། བསྟན་པ་ལ་རིམ་གྱིས་བསླབ་ཏུ་བཞུགས་པའི་ཕྱིར། དགེ་བསྙེན་དུ་
བསྒྲུབ་པ་དང་། དགེ་ཚུལ་གྱི་བརྟུལ་ཞུགས་སླང་བའི་ཕྱིར། བར་མ་རབ་བྱུང་དུ་བསྒྲུབ་པ། དང་
པོ་ནི། མཁན་པོ་ཉིད་ཀྱི་སྟ་གོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་དགེ་སློང་འགའ་ཞིག་གི་གན་དུ་རབ་ཏུ་བྱུང་

བར་འདོད་པ་འོངས་ན། མདུན་དུ་ཙོག་ཙོག་པུར་འདུག་ཏུ་བཅུག་ལ། ཁྱེད་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་བྱེད་པ་ལ་རྒྱུད་བར་ཆད་དང་མི་ལྡན་པའི་དག་པ་གཅིག་དགོས། བར་ཆད་ཅན་རབ་ཏུ་བྱུང་ན་
རྒྱུད་དེ་ལ་སྡོམ་པ་མི་སྐྱེ་བའམ། སྐྱེས་ཀྱང་མི་གནས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་རྒྱུད་དེ་ལ་ཕན་
མི་ཐོགས་ཤིང་། ངེད་ལ་ཡང་ཉེས་པ་འོང་བས་བར་ཆད་དྲི་དགོས་པས། ངེད་ཀྱི་དྲི་བ་འདི་

356

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

རྣམས་ལ། ལན་ཐོབ་ཅིག །གཅིག་ནས་གསུམ་གྱི་བར་གང་ཡིན་ཀྱང་འདྲ། ཁྱེད་མུ་སྟེགས་ཅན་
མ་ཡིན་ནམ། ལོ་བཅོ་ལྔ་མ་ལོན་པ་མ་ཡིན་ནམ། ལོ་བཅོ་ལྔ་ལོན་པ་བྱ་རོག་སྐྲོད་མི་ནུས་པ་མ་
ཡིན་ནམ། བྱ་རོག་སྐྲོད་ནུས་པའི་ལོ་བདུན་མ་ལོན་པ་མ་ཡིན་ནམ། བྲན་ བྲན་ནི་ལྔ་སྟེ། རང་གི་

ཁྱིམ་དུ་སྐྱེས་པ། ཉན་ཐོས་པ་༼༢༦༩༽མཁས་བླངས་པ། བསྙེད་པ། ཕྲོག་པ་ ལ་སོགས་པ་མ་ཡིན་ནམ།
བུ་ མིའི་འགྲོ་བ་པའི་བུ་ལོན་མང་ཉུང་གང་རུང་ཆགས་པ། ལོན་ཆགས་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཕ་ ཕ་མ་དངོས་པོ་
ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་བྱེད་པ་བུ། མས་མ་གནང་བ་མ་ཡིན་ནམ། ཕ་མས་མ་གནང་བ་ཡུལ་ཐག་རིང་
བ་མ་ཡིན་ནམ། ནད་ དགེ་བ་ལ་སྦྱོར་མི་བཟོད་པའི་ནད་པ། པ་མ་ཡིན་ནམ། དགེ་སློང་ ཕམ་པ་མ་བྱུང་
བའི་དགེ་སློང་མ་ལ་མི་ཚངས་སྤྱོད་བྱས་པ། ལ་སུན་ཕྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ། རྐུ་ བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ཆོ་ག་

མ་བྱས་པ་ཉིད་དམ་མ་ཆགས་པ་ཉིད་དུ། དགེ་འདུན་གྱིས་དང་ལྷག་མ་ལས་སྡིག་ལས་ཉམས་སུ་མྱོང་

བའོ། ། ཐབས་སུ་གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཐ་དད་དུ་ གནས་ནས་ཕྱུང་བ། གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ།
གནས་པར་མི་བྱ་ ཉམས་པ། བ་མ་ཡིན་ནམ། ཟ་མ་ རླིག་པ་ཕྱུང་བའི་ཉེས་པ་མཐུ་ཉམས་པའམ་ས་བོན་
མེད་པ་དབང་པོ་ལས་སུ་མི་རུང་བ་དགུ། གང་ཞིག་གྲོང་པའི་ཆོས་དག་གིས། །ནུས་མེད་དེ་ནི་གསུམ་མ་ཡིན། །མ་

ཡིན་ནམ། མ་ནིང་ ལྔ་སྟེ་སྐྱེ་གནས་དང་། ཟླ་བ་ཕྱེད་པ། འཁྱུད་ནས་ལྟུང་བ་སྲོག་ཅན་ཉམས་པ། མ་ཡིན་ནམ།

སྤྲུལ་པ་མ་ཡིན་ནམ། དུད་འགྲོ་མ་ཡིན་ནམ། མུ་སྟེགས་ཅན་ཞུགས་པ་མ་ཡིན་ནམ། མ་བསད་

པ་མ་ཡིན་ནམ། ཕ་བསད་ བསྒྲུབ་པ། དང་པོ་ནི། མཁན་པོ་ཉིད་ཀྱི་སྟ་གོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་དགེ་སློང་འགའ་ པ་

མ་ཡིན་ནམ། དགྲ་བཅོམ་པ་བསད་པ་མ་ཡིན་ནམ། དགེ་འདུན་གྱི་དབྱེན་བྱས་པ་མ་ཡིན་ནམ།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་ལ་ངན་སེམས་ཀྱིས་ཁྲག་ཕྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ། ཕམ་ བཞི་ཞེས་སྨོས་

པའི་དགེ་སློང་མའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་བཞི་བྱུང་བ་མཚན་གྱུར་ན་སྐྱེ་བར་སྟོན་པའོ། ། པར་གྱུར་པའི་ལྟུང་བ་
བཞི་པོ་དག་ལས་ལྟུང་བ་གང་ཡང་རུང་བ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ། རྒྱུ་ འཐབ་ཀྲོལ་བྱས་ནས་མི་བྱེད་

357

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པར་ཁས་མི་ལེན་པའོ། ། ལས་ལྡོག་པ་ཆད་པ་ཁས་མི་ལེན་པ་གནས་ནས་ཕྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ།

ལག་རྡུམ་ལ་སོགས་པ་མ་ཡིན་ནམ། སྒྲ་སེར་ལ་སོགས་པ་མ་ཡིན་ནམ། སེན་མོ་གཅིག་པ་ལ་

སོགས་པ་མ་ཡིན་ནམ། རྒྱལ་པོས་ བློན་པོའི་མཆོག་གི་དམག་དཔོན་ནོ། ། བཀྲབས་པ་མ་ཡིན་ནམ།

རྒྱལ་པོས་མ་གནང་བ་མ་ཡིན་ནམ། རྒྱལ་པོས་དངོས་སམ་བརྒྱུད་པས་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ལས་
འདའ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནམ། མ་གནང་བ་༼༢༧༠༽ ཡུལ་ཐག་མི་རིང་བ་མ་ཡིན་ནམ། ཆོམ་
རྒྱལ་མཚན་བཙུགས་པ་ལྟ་བུའི་གྲགས་པ་ཅན། རྐུན་པར་གྲགས་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཕུང་ཁྲོལ་བ་ སྙིང་རྗེ་
མེད་པ། མ་ཡིན་ནམ། ལྷམ་མཁན་ ཀོ་ལྤགས་མཁན། པ་མ་ཡིན་ནམ། གདོལ་པ་ གཤན་པ། མ་ཡིན་

ནམ། གཡུགས་པོ་ ཀླ་ཀློ། མ་ཡིན་ནམ། མི་ ལྷ་ལ་སོགས་པ། མ་ཡིན་པའི་འགྲོ་བ་པ་མ་ཡིན་ནམ།
བྱང་གི་སྒྲ་མི་སྙན་པ་མ་ཡིན་ནམ། མཚན་ལན་གསུམ་གྱུར་པ་མ་ཡིན་ནམ། སྐྱེས་པ་འདྲ་བའི་

བུ་མེད་མ་ཡིན་ནམ། སྟིག་སྟིག་(སྡིག་སྡིག་)ལྟ་བུའི་མཚན་ཉིད་ བ་ལང་བདག་ལྟ་བུའི་མཚན་ངན་པ།
ཅན་མ་ཡིན་ནམ། གླིང་གཞན་ནས་སྐྱེས་ ཁ་སྣ་ལ་སོགས་པ་གླིང་འདི་པ་དང་མི་འདྲ་བ། པ་ཚུལ་བྱད་
མི་འདྲ་བ་མ་ཡིན་ནམ། ཞེས་དྲིས་པས་ཡིན་ནམ། ཞེས་དྲིས་པས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་ན། འོ་ན་
སོང་ཞིག་ཅེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ན། འོ་ན་ཁོ་བོས་ཁྱོད་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་བྱའོ། ། ཞེས་སྐབས་དབྱེའོ། །གཉིས་པ་ནི། བསྒྲུབ་བྱ་དེ་དང་པོར། སྟོན་པ་ལ། ཕྱག་གསུམ་
འཚལ་དུ་བཅུག །དེ་ནས་སློབ་དཔོན་རང་ལ་ཕྱག་གསུམ་འཚལ་དུ་བཅུག་ནས། མདུན་དུ་ཙོག་ཙོག་པུར་འདུག་ཏུ་བཅུག་ཅིང་། ཐལ་མོ་སྙིང་གར་སྦྱོར་དུ་བཅུག་ ནས། ཁྱེད་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་
བྱེད་པ་ལ། བསྟན་པ་ལ་རིམ་གྱིས་སློབ་དགོས་ཏེ། མདོ་རྩ་བར། དགེ་བསྙེན་ཉིད་དང་། དགེ་
ཚུལ་ཉིད་དང་། དགེ་སློང་ཉིད་དག་གིས་སྔ་མ་བསྙེན་པར་མ་རྫོགས་པ་ལ་ཕྱི་མ་མི་བྱའོ། །ཞེས་
གསུངས་པས། མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་ཀྱང་། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་

358

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
གསུངས་པས། དགེ་བསྙེན་གྱི་སྡོམ་པ་བླང་དགོས། དེ་ལ་སྐྱབས་འགྲོ་རྩོམ་བྱེད་དུ་བྱས་ནས་ཁས་ལེན་ལན་གསུམ་བྱས་པ་ལས་སྐྱེ་བ་ཡིན་པས་བསམ་པ་འདི་བཞིན་དུ་བགྱིས། ཁམས་

གསུམ་འཁོར་བ་འདི། གང་དུ་གནས་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་གནས་སུ་དང་འགྲོགས་ཀྱང་སྡུག་
བསྔལ་གྱི་གྲོགས། ཅི་ལ་ལོངས་སྤྱད་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ལོངས་སྤྱོད་ལས་མི་འདུག་པས།
སྡུག་བསྔལ་གྱི་འཇིགས་པས་ཉེན་ནས། དེ་ལས་ཐར་བར་བྱེད་པའི་སྐྱབས་འཚོལ་བར་བྱེད་
དགོས་པར་འདུག ༼༢༧༡༽པས། སྐྱབས་དེ་ཡང་གང་སྙམ་ན། ལྷ་ཇོ་བོ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལས་འོས་མེད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་མུ་སྟེགས་ཀྱི་དྲང་སྲོང་། རྣམ་དཔྱོད་ཅན་འགའ་ཞིག་གིས་

ཀྱང་། བདག་ནི་སྟོན་པ་གཞན་སྤངས་ནས། །བཅོམ་ལྡན་ཁྱེད་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་། །ཅི་ཡི་སླད་
དུ་ཞེ་ན་ཁྱོད། །སྐྱོན་མི་མངའ་ལ་ཡོན་ཏན་རྫོགས། །ཞེས་བསྟོད་པའི་ཕྱིར། འདིར་ད་རེས་ཐེག་
ཆེན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱབས་འགྲོ་ཡང་བྱེད་མི་དགོས། མཛོད་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་གྱི།

ཉན་ཐོས་སྡེ་པའི་འདོད་པ་ཡང་བྱེད་མི་དགོས། ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་

སྐྱབས་སུ་འགྲོ་དགོས་པས། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཞེས་བྱ་བ། སྐྱོན་གྱི་རིགས་མཐའ་

དག་ཟད། ཡོན་ཏན་གྱི་རིགས་མཐའ་དག་རྫོགས། རང་འཁོར་བའི་འཇིགས་པ་མཐའ་དག་

ལས་གྲོལ། གཞན་སྒྲོལ་བའི་ཐབས་ལ་ནི་མཁས། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉེ་རིང་མེད་པར་
འཇུག །ཕན་བཏགས་མ་བཏགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱབས་མཛད་པའི་ཕྱིར། དེའི་འགྲན་ཟླར་གྱུར་

པའི་མུ་སྟེགས་ཀྱི་དྲང་སྲོང་སེར་སྐྱ་དང་གླིང་སྐྱེས་ལ་སོགས་པ་ནི་རྒྱུ་མཚན་དེ་ལས་བཟློག་
པའི་ཕྱིར། འོ་སྐོལ་དེ་དག་ལ་སྐྱབས་སུ་ཅི་ལ་འགྲོ། དེས་ན། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་
ལམ་སྣ་འཁྲིད་པའི་སྟོན་པ་ཞུ། ཆོས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་སྐྱབས་དངོས་ཞུ། དགེ་འདུན་ལ་ལམ་བསྒྲུབ་པའི་གྲོགས་ཞུ་སྙམ་པར་གྱིས་ལ། སྙིང་དང་རྐང་གི་ཁོང་ནས། བློ་དེ་ཕྱོགས་སུ་

359

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གཏོད་ལ། དུས་འདི་ནས་བཟུངས་ཏེ། མ་ཤི་བར་དུ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་དགེ་བསྙེན་གྱི་སྡོམ་པ་
བླངས་ལ་བསྲུངས། བདག་བསླབ་གཞི་ལྔ་འཛིན་པའི་དགེ་བསྙེན་དུ་བཟུང་དུ་གསོལ་སྙམ་པ་
གྱིས་ལ་ངེད་ཀྱི་ལད་མོ་གྱིས། བཙུན་པ་དགོངས་སུ་གསོལ། །བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ།
དུས་འདི་ནས་བཟུང་སྟེ། ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་རྐང་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་
སུ་མཆིའོ། །འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཚོགས་
རྣམས་ཀྱི་མཆོག་༼༢༧༢༽ དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །བདག་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་

དགེ་བསྙེན་དུ་བཙུན་པས་བཟུང་དུ་གསོལ། འདི་ལན་གསུམ་བཟླ་དགོས་པར་གསུངས་པས།

གཉིས་པའི་རྗེས་བཟློས་གྱིས་ཞེས་བརྗོད། གཉིས་པ་སོང་བའི་རྗེས་སུ། ཆོ་ག་འདི་ལ་དུམ་བུ་

གསུམ་ལས། དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཞེས་པ་ཡན་ཆད་སྐྱབས་ངོས་བཟུང་བས་
སྐྱབས་བརྗོད་པ། བདག་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ། དགེ་བསྙེན་དུ་ཞེས་པ། བསྒྲུབ་བྱ་བདག་ཉིད་
ཀྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་པས། བདག་བརྗོད་པ། བཙུན་པས་བཟུང་དུ་གསོལ་ཞེས་པ། འབོགས་པ་པོ་གཞན་ངོས་ནས་བརྗོད་པས། གཞན་བརྗོད་པ་ཡིན་པས། བདག་བརྗོད་རྫོགས་ནས་གཞན་
བརྗོད་པས། ད་རེས་སློབ་དཔོན་གྱིས་བཟུང་དུ་གསོལ། ཞེས་པའི་དུས་སུ་ངེད་ཁྱེད་ཀྱི་སློབ་
དཔོན་དུ་གྱུར་དེའི་དུས་སུ་ཁྱེད་རང་གི་རྒྱུད་ལ་སྡོམ་པ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པས། ཐོབ་ཤེས་མཛོད་ལ། གསུམ་པའི་རྗེས་ཟློས་གྱིས་ཞེས་བརྗོད། གསུམ་པ་ཟིན་པ་དང་། སློབ་དཔོན་གྱི་ཐབས་
ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད། དགེ་བསྙེན་གྱིས་ལེགས་སོ་ཞེས་བརྗོད། དེས་ཁྱོད་ཀྱི་དགེ་བསྙེན་གྱི་

སྡོམ་པ་ལེགས་པར་ཐོབ་པ་དེ་ཡིན། ཐོབ་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་བསྲུང་དགོས། མ་བསྲུངས་
པར་ཉམས་ན་ཉེས་དམིགས་ཆེན་པོ་འབྱུང་བས་བསྲུང་དགོས། བསྲུང་ལུགས་ཀྱང་། སྔོན་
གྱིས་འཕགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱི། སྲོག་གཅོད་སོགས་ལྔ། ཡིད་ཀྱི་སྤངས་ཏེ་ལུས་

360

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།ངག་གི་སླར་ལོག་པ་དེ་བཞིན་དུ། བདག་གི་ཀྱང་བསླབ་སྙམ་པ་གྱིས་ལ། ངའི་རྗེས་ཟློས་མཛོད།
སློབ་དཔོན་དགོངས་སུ་གསོལ། ཇི་ལྟར་འཕགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་དག་གིས་ཇི་སྲིད་འཚོའི་
བར་དུ་སྲོག་གཅོད་པ་སྤངས་ཏེ། སྲོག་གཅོད་པ་ལས་སླར་ལོག་པ་དེ་བཞིན་དུ། བདག་མིང་

འདི་ཞེས་བགྱི་བས་ཀྱང་། དུས་འདི་ནས་བཟུང་སྟེ། ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་སྲོག་གཅོད་པ་
སྤངས་ཏེ། སྲོག་གཅོད་པ་ལ་སླར་ལོག་པར་བགྱིའོ། །ཡན་ལག་དང་པོ་འདིས། བདག་འཕགས་

པ་དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་དག་གི་བསླབ་པ་ལ་རྗེས་སུ་སློབ་བོ། །རྗེས་སུ་བསྒྲུབ་བོ། །རྗེས་སུ་བགྱི་
༼༢༧༣༽དོ། །གཞན་ཡང་འཕགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་དག་གིས་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་མ་
བྱིན་པ་ལེན་པ་དང་། འདོད་པས་ལོག་པར་གཡེམ་པ་དང་། རྫུན་དུ་སྨྲ་བ་དང་། འབྲུའི་ཆང་

དང་། བཅོས་པའི་ཆང་མྱོས་པར་འགྱུར་བ་བག་མེད་པའི་གནས་སྤངས་ཏེ། འབྲུའི་ཆང་

དང་། བཅོས་པའི་ཆང་མྱོས་པར་འགྱུར་བ་བག་མེད་པའི་གནས་ལས་སླར་ལོག་པ་དེ་བཞིན་
དུ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས་ཀྱང་། དུས་འདི་ནས་བཟུང་སྟེ། ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་མ་
བྱིན་པར་ལེན་པ་དང་། འདོད་པས་ལོག་པར་གཡེམ་པ་དང་། རྫུན་དུ་སྨྲ་བ་དང་། འབྲུའི་ཆང་

དང་། བཅོས་པའི་ཆང་མྱོས་པར་འགྱུར་བ་བག་མེད་པའི་གནས་སྤངས་ཏེ། འབྲུའི་ཆང་

དང་། བཅོས་པའི་ཆང་མྱོས་པར་འགྱུར་བ་བག་མེད་པའི་གནས་ལས་སླར་ལོག་པར་

བགྱིའོ། །ཡན་ལག་ལྔ་པ་འདིས་བདག་འཕགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་དག་གི་བསླབ་པ་ལ་རྗེས་

སུ་སློབ་བོ། །རྗེས་སུ་བསྒྲུབ་བོ། །རྗེས་སུ་བགྱིད་དོ། །སློབ་དཔོན་གྱི་ཐབས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
བརྗོད། དགེ་བསྙེན་གྱིས་ལེགས་སོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །དེས་དགེ་བསྙེན་གྱི་སྡོམ་པ་ལེགས་པར་
ཐོབ་ནས། དེའི་སྐྱབས་འགྲོའི་བསླབ་བྱ། སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བས་ལྷ་གཞན་ལ་ཕྱག་
མི་བྱ། ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བས་སེམས་ཅན་ལ་གནོད་འཚེ་སྤོང་། དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་

361

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
སོང་བས་མུ་སྟེགས་ཅན་དང་མི་འགྲོགས་པ་དང་། ཐུན་མོང་དུ་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ལ་བསྟེན་པ་
དང་། དམ་པའི་ཆོས་ཉན་པ། ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱ་བ། ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་ཆོས་སྒྲུབ་
པ་དེ་བཞིན་དང་། དབང་པོ་མི་རྒོད་པ་དང་། སྡོམ་པ་ཅི་ནུས་སུ་ལེན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་
སྙིང་བརྩེ་བ་དང་། དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་ལ་བརྩོན་པ་ལ་བསླབ། དགེ་བསྙེན་གྱི་སྡོམ་པའི་

ཡན་ལག་མིར་གསོད་པ་སོགས་བཞི་བྱུང་ན། སྡོམ་པ་སྟོང་པས་སྐྱར་ནས་ལེན། མི་མ་ཡིན་པ་

གསོད་པ་སོགས་ལྔ་བྱུང་ན་སྡོམ་ལྡན་གཅིག་ལ་བཤགས། ཕྲ་མ་སོགས་མི་དགེ་བ་དྲུག་པོ་
ཕྱོགས་བདུན་ཡིན་པས་ཡིད་ཀྱི་སྡོམས་ནས་ལེགས་པར་སྲུངས་ཤིག༼༢༧༤༽ ཅེས་བརྗོད་
དོ། །གསུམ་པ་ལ། སྦྱོར་བ་དང་། དངོས་གཞི་གཉིས། དང་པོ་ལ། བར་དང་སྐུར་བ་སྤངས་
ཤིང་། ཁྲེལ་ཡོད་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་དགེ་འདུན་ལ་རབ་བྱུང་ཞུ་བ། གཞན་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས།
ཁྲེལ་ཡོད་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། མཁན་པོར་གསོལ་བ་གདབ་པ། ཆོས་འདི་པའི་བསམ་པ་སྐྱེ་བའི་

ཕྱིར། རྟགས་དང་ཆ་ལུགས་བསྒྱུར་བ། །ཞར་ལ་བར་ཆད་སྤང་བ། དང་པོ་ནི། མཁན་པོས། དགེ་འདུན་ལ་ཞུ་བ་བྱེད་པའི་དགེ་སློང་ཆོས་དགུ་དང་ལྡན་པ་གཅིག་ལ། དགེ་སློང་དགེ་བའི་

བཤེས་གཉེན་ཆེ་གེ་མོས། ཚེ་དང་ལྡན་པ་འདི། དགེ་འདུན་ལ་རབ་བྱུང་དུ་ཞུ་བ་མཛོད་
ཅིག །ཅེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཆོས་དགུ་ནི། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་སྡོམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་
དང་ལྡན་པ་ལྟ་བ་དང་མཚན་མཐུན་པ། ཐ་སྙད་གསུམ་དང་ལྡན་པ། ས་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ།

བྱེ་བ་ན་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་སུ་མ་སོང་བ། གཟུགས་སྒྱུར་ཞིང་མི་སྣང་བར་བྱས་པ་མ་

ཡིན་པ། མཚམས་གཞན་ན་གནས་པ་མ་ཡིན་པ། རབ་བྱུང་ཞུ་བའི་ཆོ་ག་ལ་མཁས་པའོ། །དེ་
ནས་དགེ་སློང་དེས། ཅི་ཚེ་དང་ལྡན་པ་འདི་བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཡོངས་སུ་དག་གམ་
ཞེས་འདྲི། མཁན་པོ་ཡོངས་སུ་དག་གོ་ཞེས། ཁོ་ན་ཉིད་འཆི་ཡིན། གདའོ་ཞེས་ལན་གདབ་

362

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བོ། །མ་དྲིས་པར་ཞུ་ན་ཉེས་བྱས་སོ། །དེ་ནས། དགེ་སློང་དེས་གཎྜི་བརྡུང་བ་སོགས་བཤད་
ཀྱང་ལག་ལེན་ལ་རེ་ཞིག་མི་དགོས་སོ། །དེ་ནས་དགེ་འདུན་ཐམས་ཅད་འདུས་པ་ལ་ཡང་
རུང་། གནས་ཁང་སོ་སོ་ནས་འཁོད་པ་ལ་ཡང་རུང་། དགེ་འདུན་དུ་ལོངས་པ་ལ་ཞུ་དགོས་ཀྱི།

གང་ཟག་ལ་ཞུས་པ་གོ་མི་ཆོད་དོ། དེ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ནི། རྒན་རིམས་ནས་ཕྱག་གསུམ་

གསུམ་འཚལ་དུ་བཅུག་གོ །འདི་ཕྱག་བཞེས་ཙམ་ཡིན། རྒན་པའི་མཐའ་ལོགས་སུ་ཙོག་ཙོག་
པུར་འདུག་ཏུ་བཅུག་སྟེ། ཐལ་མོ་སྦྱར་དུ་བཅུག་ནས། རང་རྒན་པའི་མཐའ་ལོགས་སུ་འགྲེངས་ཏེ། འདུད་པ་དང་བཅས་པས། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ། མིང་འདི་ཞེས་
བགྱི་བ་འདི། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ལས། རབ་ཏུ་༼༢༧༥༽འབྱུང་བར་འཚལ་ཏེ།
ཁྱིམ་པ་གོས་དཀར་པོ་ཅན་སྐྲ་དང་། ཁ་སྤུ་མ་བྲེགས་པ་ལས། ལེགས་པར་གསུངས་པའི་ཆོས་

འདུལ་བ་ལ་རབ་ཏུ་འབྱུང་བར་འཚལ་ཏེ། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི་རབ་ཏུ་འབྱུང་བར་འཚལ་
ཞིང་། སྐྲ་དང་ཁ་སྤུ་བྲེགས་ནས། གོས་ངུར་སྨྲིག་བགོས་ཏེ། ཡང་དག་པ་ཁོ་ནར་དད་པས་ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ལས་རབ་ཏུ་འབྱུང་སྟེ། དེ་ཡང་བར་ཆད་
ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་དག་གོ་ཞེས་ཁོ་ན་ཉིད་མཆི་ན། ཅི་སྟེ་རབ་ཏུ་དབྱུང་ངོ་། །དགེ་སློང་ཐམས་
ཅད་ཀྱིས་གལ་ཏེ་ཡོངས་སུ་དག་ནའོ། །ཞེས་བརྗོད། མི་བརྗོད་ན། དེ་ལ་ཉེས་བྱས་སོ། །ཁྱིམ་
པ་གོས་དཀར་པོ་ཅན་ཞེས་པ་ཁྱིམ་པའི་གོས་མཚོན་བྱེད་ཡིན་གྱི། གོས་དཀར་པོ་དཀོན་ནས་ཞུ་ག་ལ་དགོས། སྐྲ་དང་ཁ་སྤུ་བྲེགས་པའི་ཁྱིམ་པ་བྱུང་ན། ཇི་ལྟར་བྱེད། ཞུ་བའི་དགེ་སློང་
གིས། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ། ཞེས་པའི་གནས་སུ། རང་གི་མཁན་པོ་བྱུང་ན། དོན་གྱི་སླད་དུ་
མཚན་ནས་སྨོས་ཏེ། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ། ཞེས་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ཡིན་ན། སློབ་
དཔོན་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ཞེས་དང་། ཆོས་འབྲེལ་མེད་ན་གནས་བརྟན་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་

363

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །བསྒྲུབ་བྱ་གཉིས་ཡོད་ན། སྔར་འདིའི་ཞེས་པའི་གནས་སུ་འདི་

དག །གསུམ་ཡོད་ན་འདི་རྣམས་བརྗོད། དེས་འོག་མ་རྣམས་ལའང་འདྲེ། གཉིས་པ་ནི། མཁན་

པོས་རང་ལ་ཕྱག་གསུམ་འཚལ་དུ་བཅུག །མདུན་དུ་ཙོག་ཙོག་པུར་ཐལ་མོ་སྦྱོར་དུ་བཅུག་ནས། ཁྱེད་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་འདོད་པ་དེ་ལ། ད་ལྟར་གྱི་ཆོ་གའི་དབང་དུ་བྱས་པ་སུམ་ཚོགས་
པའི་ཡན་ལག་ཡིན་པས། མཁན་པོ་དགོས། དེའི་རྒྱུ་མཚན་སྔོན་སྲིད་པ་ཐ་མ་པའི་གང་

ཟག །སྒྲིབ་པ་གསུམ་ཤས་ཆུང་ཞིང་། སྨིན་པ་གསུམ་དང་ལྡན་པ། ནད་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་
དཀོན་ཞིང་། བྱུང་ནའང་མྱུར་དུ་ཕན་པར་འགྱུར་བའི་རིགས་ཅན། ཤེས་བྱའི་དབང་པོ་ལྷག་
པར་སྨིན་པའི་སྟོབས་ཀྱི་འཁྲིད་ཅིང་སྐྱོང་བ་ལ་མི་ལྟོས་པར། བླང་དོར་གྱི་གནས་རྣམས་རང་

སྟོབས་ཀྱིས་༼༢༧༦༽འབྱེད་པར་ནུས་པ་རྣམས་ལ། ཚུར་ཤོག་ལ་སོགས་པ་སྔོན་གྱི་ཆོ་

གས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་ཡིན། དུས་ཕྱིས་སྲིད་པ་ཐ་མ་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་མཁན་སློབ་ མེད་
པར་རབ་ཏུ་བྱུང་བས། ལེགས་པར་མ་སྦྱངས་ཤིང་སྤྱོད་ལམ་རྒོད་བག་ཅན་དུ་གྱུར་པས། ཁྱིམ་
པ་དང་མུ་སྟེགས་ཅན་རྣམས་འཕྱ་བར་གྱུར་ཅིང་། དགེ་སློང་ནད་པ་རྣམས་ལ་ནད་གཡོག་མེད་
པས་ཤི་བར་གྱུར་པའི་སྐབས་དེ་སྟོན་པ། ལ་གསོལ་བས་སྟོན་པས། ངའི་དགེ་སློང་རྣམས་

གཅིག་གིས་གཅིག་བསྡུ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། དགེ་སློང་ནད་པ་རྣམས་ལ་རིམ་གྲོ་བྱ་བའི་

ཕྱིར། མཁན་སློབ་དང་བཅས་པའི་རབ་བྱུང་དང་། བསྙེན་རྫོགས་དགོས། མཁན་པོ་དེ་ཡང་། ཅི་

ཐོད་ཐོད་ལ་བཅོལ་ན། རང་ཉིད་སྡིག་གྲོགས་ཀྱི་ལག་ཏུ་སོང་ནས། འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀ་ཕུང་བར་

འགྱུར་བས། བཙུན་པའི་ཡན་ལག་ཏུ། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་སྡོམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་དང་
ལྡན་པ། བརྟན་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བསྙེན་པར་རྫོགས་ནས་སྡོམ་རྒྱུན་བར་མ་ཆད་དུ་ལོ་བཅུ་ལོན་
པ། མཁས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་འདུལ་བ་མངོན་པར་ཤེས་པ། ས་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ། ཤེས་

364

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པ་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ། བྱེ་བ་ན་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་སུ་མ་སོང་བ། མཚམས་གཞན་
ན་གནས་པ་མ་ཡིན་པ་གཅིག་ལ། མཁན་པོར་གསོལ་བ་བཏབ་ནས་ཁས་བླངས་པ་ཅིག་

དགོས། མཁན་པོའི་དོན་ཡང་། མཁན་པོའི་སྐད་དོད་ལ། ངེས་༢ཚིག་གི་བཤད་པ་བྱས་ན། དགག་སྒྲུབ་གནང་གསུམ་གྱི་བསླབ་པ་ལ། ཉེ་བར་སྦྱོར། ཉེ་བར་འཛིན། ཉེ་བར་ལུང་འབོགས་
པའི་སྒོ་ནས་དམན་པའི་གཡང་ས་ལས་འཛིན་པ་ཅིག་ལ་མཁན་པོ་ཟེར་བ་ཡིན། མདོར་ན་ཟག་
བཅས་འཁོར་བའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་རབ་བྱུང་དུ། བསྒྲུབ་མཁན་
མཛད་དུ་གསོལ་སྙམ་པ་གྱིས་ལ། ངའི་རྗེས་ཟློས་གྱིས། སློབ་དཔོན་དགོངས་སུ་གསོལ།
བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ། སློབ་དཔོན་ལ་མཁན་པོར་གསོལ་གྱི། སློབ་དཔོན་བདག་གི་
མཁན་པོ་མཛད་དུ་གསོལ། སློབ་དཔོན་མཁན་པོས་རབ་ཏུ་༼༢༧༧༽དབྱུང་བར་
བགྱིའོ། །འདིར་བདག་ཅེས་པ། རྒྱ་དཔེ་དང་། བོད་དཔེ་གཉིས་ཀ་ལ་མེད་པས་མི་དགོས་
གསུང་། སྔར་བཞིན་ལན་གཉིས་བཟླས། གསུམ་པའི་སྐབས་སུ། མཁན་པོ་མཁན་པོས་རབ་
ཏུ་དབྱུང་བར་བགྱིའོ། །མཇུག་ཏུ། མཁན་པོས་ཐབས་ཡིན་ནོ། །མཁན་བུས་ལེགས་སོ་ཞེས་
བརྗོད་པར་བྱ། མཁན་པོར་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་བསླབ་བྱ། མཁན་པོ་ལ་སྟོན་པའི་འདུ་ཤེས་
སྐྱེས་ནས་གུས་པར་བྱས། ཡོན་དབུལ། བསྙེན་བསྐུར་བྱ། བྱ་བ་ཐམས་ཅད་དེ་ལ་ཞུས་ནས་
བཀའ་བཞིན་དུ་བསྒྲུབ། དེ་ལས་འགལ་ན། ཉེས་པ་དང་བཅས་པར་གྱུར། མི་དགེ་བ་ལ་སྦྱོར་ན།
བསྒྲུབ་མི་དགོས་པ་ནི་དམིགས་བསལ་ལོ། །མཁན་པོས་ཀྱང་མཁན་བུ་ལ་བུའི་འདུ་ཤེས་
བཞག །ན་རུ་བྱུང་ན་ནད་གཡོག་བྱ། ཆོས་ཟང་ཟིང་གཉིས་ཀའི་སྒོ་ནས་བསྐྱང་བར་
བྱའོ། །མཁན་བུ་མ་བསྐྱངས་པའི་ཉེས་དམིགས་ལ་བསམ་ན། མཁན་པོ་བྱེད་སྙིང་འདོད་པ་
རང་གདའ་ཡེ། གསུམ་པ་ནི། སྐྲ་དང་ཁ་སྤུ་བྲེགས་པ་དགེ་སློང་ལ་བཅོལ་བར་བྱ་ཞིང་། དེས་

365

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཀྱང་གཙུག་ཕུད་མ་གཏོགས་པའི་སྐྲ་དང་ཁ་སྤུ་བྲེགས་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་ཅི་གཙུག་ཕུད་བྲེག་
གམ་ཞེས་དྲི། མ་བྲེག་ཅིག་ཟེར་ན་འོ་ན་སོང་ཞིག་ཅེས་བརྗོད། བྲེགས་ཤིག་ཟེར་ན་བྲེགས་ལ་
གྲང་དུས་ཡིན་ན་དྲོན་མོ། དྲོ་དུས་ཡིན་ན་གྲང་མོས་ཁྲུས་བྱེད་དུ་བཞུག །གྲུབ་ན་ལུས་རིལ་པོ་

བཀྲུ། རྒས་པ་སོགས་ཀྱིས་དགག་བྱ་བྱུང་ན། ཡན་ལག་ལྔའི་ཁྲུས་བྱས་ལ། མཁན་པོའི་ཞབས་
གཉིས་ལ་གཏུགས་པའི་ཕྱག་བྱ་སྟེ། མདུན་དུ་ཙོག་ཙོག་པུར་འདུག་པ་ལ། བླ་གོས་གཏད་དེ་
གཉིས་ཀས་བཟུང་ལ། འདི་སྟོད་དུ་བྱེད་པ་ཆོས་གོས་བླ་གོས་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱིམ་པ་དང། གྱོན་པར་མུ་སྟེགས་བྱེད་ལས་རྟགས་མཆོག་ཏུ་གྱུར། དགེ་སྦྱོང་གི་དྲན་པ་གསོ། སྦྲང་བུ་དང་། ཤ་
སྦྲང་དང་། རླུང་དང་། ཉི་མ་ལ་སོགས་པའི་ཚ་གྲང་གི་རེག་པ་ལས་སྐྱོབ་པའི་གོས་སུ་
གནང་། མཐང་གོས་གཏད་ལ། འདི་སྨད་ཀྱི་ནང་དུ་གྱོན་པར་བྱེད་པ་ཆོས་གོས་མཐང་གོས་
ཤེས་བྱ་བ། སྨད་གཅེར་བ་དང་། ངོ་ཚ་བའི་གནས་ལས་༼༢༧༨༽སྐྱོབ། སྦྲང་བུ་ལ་སོགས་
པའི་རིགས་པ་བསྲུང་། ཁྱིམ་པ་དང་མུ་སྟེགས་ཅན་ལས་རྟགས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་འགྱུར། དགེ་སྦྱོང་གི་དྲན་པ་གསོ་བའི་གོས་ཡིན། རྒྱ་གར་ནང་རུང་བའི་ཚོན་གསུམ་ལ་ཁ་དོག་ངན་པར་
བྱེད་པས། རྒྱགས་པ་དང་ དྲེགས་པ་སེལ་བའི་དོན་ཡིན་ཞིང་། སྟོན་པས་ཀྱང་སྟོད་གཡོགས་
འདི་ལྟ་བུ་བསྣམས་ནས་ལམ་ལ་བསླབས་ཤིང་སངས་རྒྱས་ནས། རྗེས་འཇུག་རྣམས་ལ་ཡང་གོས་འདི་ལྟ་བུ་གནང་བ་ཡིན་པས། སྟོད་གཡོགས། སྨད་གཡོགས། འདི་ལྟ་བུ་གྱོན་པ་སེམས་
དུལ་བ་དང་། ཞི་བར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། འདི་ལྷུང་བཟེད་བྱ་བ་ཁྱིམ་པའི་ཁ་ཕོར། མུ་སྟེགས་
ཀྱི་སློང་ཕོར། རབ་བྱུང་དམན་པ་གཞན་ལས་སྣོད་སྤྱད་ཀྱི་རྟགས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན།
འདི་ཟས་ཀྱི་འགེངས་པ་བཞིན་དུ། རང་གི་ཤེས་རྒྱུད་ཡོན་ཏན་གྱིས་འགེངས། འདིའི་ནང་ནས་

ཟས་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་བཞིན་དུ། ཆོས་ལ་ལོངས་སྤྱོད་མཐའ་གཉིས་སྤངས་པའི་བསོད་སྙོམས་

366

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
སྤྱོད་པའི་སྣོད་དུ་སྟོན་པས་གནང་བ་ཡིན་པས། སྣོད་སྤྱད་འདི་ལྟ་བུ་འཆང་། གདིང་བ་གཏད་
ལ། འདི་གདིང་བ་ཞེས་བྱ་བ། ཁྱིམ་པའི་དཀར་པོ་གང་ཟག་གི་ཁྲ་བོ་ཕལ་ཆེར་མ་ཉམས་པ་
དང་། དགེ་འདུན་གྱི་རྩྭའི་གདན་མ་གཏོགས་པ། གནས་མལ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་དུས་སུ་
འདིས་སྐྱབས་ནས་ལོངས་སྤྱོད་དགོས་པ་ཡིན། ཆུ་ཚགས་གཏད་ལ། འདི་ཆུ་ཚགས་ཞེས་བྱ་
བ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྙིང་རྗེས་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ཡིན་ཞིང་། སོ་སོ་ཐར་པའི་སྡོམ་པ་གཞན་
ལ་གནོད་པ་དུག་གསུམ་གཞི་དང་བཅས་པ་ལས་ལོགས་པ་ཡིན་པས། སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ལ་གནོད་པ་སྤང་དགོས། ཁྱད་པར་དུ་ཆུ་འདི་ནང་ནུབ་ཏུ་དགོས། འབྱུང་ཉེ་བ་འབྲེལ་ཆེ། སྲོག་ཆགས་ཡོད་མེད་ལེགས་པར་བརྟགས་ནས་སྲོག་ཆགས་མེད་པ། མ་རྙེད་ན། འདིས་

བཙགས་ནས་ལོངས་སྤྱོད་པའི་དོན་དུ་གནང་བ་ཡིན། དེས་མཚོན་ནས་ཡོ་བྱད་གང་ལ་སྲོག་
ཆགས་ལ་མི་གནོད་པར་གྱིས་ཤིག །དེ་ནས། ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན་བརྟན་པར་གྱུར་
ཅིག །ཚངས་པར་སྤྱོད་༼༢༧༩༽པ་ཚོའི་མཐར་ཕྱིན་པར་གྱུར་ཅིག །ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྱུར་ཅིག །ཚེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཐོབ་པར་གྱུར་
ཅིག །ཅེས་སྨོན་ལམ་བཞི་འདེབས་པ་དམ་པ་སྔ་མ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་ལ་འདུག་པ་ལེགས་
པར་གནང་། དེ་ནས་མཁན་པོ་རང་གིས་བཀོད་ནས། སྨད་གཡོགས་སྐྱོན་དྲུག་དང་བྲལ་
ཞིང་། ཡོན་ཏན་ཟླུམ་པོར་བགོ་བ་དང་། སྟོད་གཡོགས་སྐྱོན་གཉིས་དང་བྲལ་ཞིང་། །ཡོན་ཏན་
ཐམས་ཅད་ཟླུམ་པོར་བགོ་བ་ལ་བསླབ། གཞན་ལ་འཆོལ་ན་དགེ་སློང་ཆེ་གེ་མོས་འདིའི་གོས་
ཚགས་ལེགས་པར་སློབ་པ་དང་། བདག་གི་བྱ་བ་ཡང་བསྒྲུབས་མཛོད་ཅེས་བགོ །ཞར་ལ་
མཚན་མ་ཚོར་བར་བརྟག །གཉིས་པ་ནི། བསྒྲུབ་བྱ་དེ་གདིང་བའི་སྟེང་ནས་སྟོན་པ་ལ་ཕྱག་
གསུམ་འཚལ་དུ་བཅུག །དེར་རྗེས་མཁན་པོ་རང་ལ་ཡང་གསུམ་འཚལ་དུ་བཅུག །མདུན་དུ་

367

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཙོག་ཙོག་པུར་འདུག་ཅིང་། ཐལ་མོ་སྙིང་གར་སྦྱོར་དུ་བཅུག་ལ། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཕན་ཡོན་
བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། ཁྱེད་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་བསམ་པ་སྐྱེས་པ་དེ་ལེགས། ལེགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་
ཡང་། དགའ་བོ་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་མདོ་ལས། ཁྱིམ་པ་རྣམས་ནི་མེའི་འོབས་ན་གནས་པ་ལྟ་བུ།
རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་བསེལ་བའི་ཁང་པ་ན་གནས་པ་ལྟ་བུ། ཞེས་དང་། དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་

ཞུས་པའི་མདོ་ལས་གསུངས། ཁྱིམ་ན་གནས་པ་ནི་ཀུན་ཏུ་གནོད་པས་དེ་རྡུལ་འབབ་
པའོ། །འཐིབས་པོ་དང་བཅས་པའོ། །རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ནི་འཐིབས་པོ་ལས་ཐར་པའོ། །ཞེས་
སོགས་ཁྱད་པར་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་གསུངས་ཤིང་། ཁྱིམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་འཇོམས་
པར་བྱེད། འབྱུང་བ་སུན་འབྱིན་པ། དགེ་བའི་སྡོང་པོ་བསྐྱེལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། དེར་ནི་ཁྱིམ་ཞེས་
བྱའོ་ཞེས་དང་། ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོ་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་གསུངས། འདོད་པ་དག་ནི་རབ་ཏུ་སྟོན་
བྱེད་ཅིང་། །བུ་དང་ཆུང་མ་དག་ལ་སྲེད་སྐྱེས་ནས། །སྨད་པར་བྱ་བའི་ཁྱིམ་ལ་བརྟེན་པ་དེ། །བླ་
མེད་བྱང་ཆུབ་དམ་པ་གཞར་མི་ཐོབ། །གང་དག་འདོད་པ་ལྕི་སྐམ་མེ་བཞིན་༼༢༨༠༽
སྤོངས། །བུ་དང་ཆུང་མ་དག་ལ་སྲིད་སྤངས་ནས། །ཁྱིམ་གྱིས་སྐྲག་སྟེ་ཁྱིམ་ནས་མངོན་བྱུང་
བ། །དེ་དག་བྱང་ཆུབ་མཆོག་འདི་རྙེད་མི་དཀའ། །གང་དག་ཁྱིམ་ན་གནས་པར་བྱེད་བཞིན་

དུ། །བྱང་ཆུབ་དམ་པ་མཆོག་འདི་ཐོབ་པ་ཡི། །སངས་རྒྱས་གང་ཡང་སྔོན་ཆད་མ་བྱུང་སྟེ། །མ་འོངས་ནའང་མི་འབྱུང་གནས་པ་མེད། །རྒྱལ་སྲིད་མཆིལ་མའི་ཐལ་བ་བཞིན་སྤངས་

ནས། །དབེན་པར་བསྟོད་དེ་དགོན་པར་གནས་བྱེད་པ། །ཉོན་མོངས་སྤངས་ནས་བདུད་ཀྱི་

ཚོགས་བཅོམ་སྟེ། །བྱང་ཆུབ་རྟུལ་མེད་འདུས་མ་བྱས་འཚང་རྒྱ། །ཞེས་གསུངས། འོ་སྐོལ་གྱི་

སྟོན་པས་ཀྱང་། འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བའི་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་འབྱོར་པ་དང་། ཁབ་སྤངས་ནས་ཉིད་ཀྱི་

དབུ་སྐྲ་ཉིད་ཀྱིས་བཅད། རིན་ཐང་མེད་པའི་གོས་དང་། ངུར་སྨྲིག་གི་གོས་བརྗེས་ནས་གསོལ་

368

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཏེ། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་པས། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ནི་སཾ་ཀྲྀ་ཏའི་སྐད་

ལས་པྲ་ཛི་ཏ། ཞེས་རབ་ཏུ་ཡངས་པའི་དོན་ཡིན་པས། འདིར་བརྗེ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་དགོས་ཏེ།
རྟགས་དང་ཆ་ལུགས་བརྗེ་བ། ཁྱིམ་པའི་རྟགས་དང་ཆ་ལུགས་སྤངས། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་རྟགས་

དང་ཆ་ལུགས་བསྒྲུབ་པས་ཚང་བ་དེ་ཡིན་བསམ་པ་བརྗེ་བ་ནི། སྲིད་རྩེ་ནས་མནར་མེད་ཀྱི་

བར་འདི་གང་དུ་གནས་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་གནས། ཅི་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་

ལོངས་སྤྱོད། སུ་དང་འགྲོགས་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་གྱི་གྲོགས་པོ་ལས་མེད་པས། ཁམས་
གསུམ་པོ་འདི་ན། བདེ་བ་རང་མཚན་པའི་གནས་ཁབ་ཀྱི་རྩེ་ཙམ་ཡང་མེད། དུས་སེ་གོལ་
གཏོགས་པའི་ཡུན་ཙམ་ཡང་མེད་པས། དེ་ལས་ཐར་པའི་མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ་སྙམ་པའི་བསམ་པ་ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱེད་པར་བྱེད་དེ།
མཛོད་ཀྱི་མདོ་ཊིཀ་ཏུ་བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་སྐྱེད་རབ་ཏུ་བྱུང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས།
དེ་ཕྱིར་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་སུ་གྱུར་པའི་ཁྱིམ་གྱི་གནས་སྤངས་ཏེ། ཁྱིམ་པའི་

རྟགས་དང་ཆ་ལུགས་ཡང་དག་པར་སྤངས་ནས། ཇི་སྲིད་༼༢༨༡༽མ་ཤིའི་བར་དུ་བསྲུངས་
སྙམ་པ་གྱིས། དེ་བསམ་པ་བརྗེ་བ་ཡིན། དེ་རྣམས་ཀྱི་བརྗེད་དེ་རུ་མིང་སྤོ་བའི་ཕྱག་ལེན་ཡོད།
མིང་བརྗེ་བ་འདི། སོ་ཐར་གྱི་འགྲེལ་པ་ཁ་ཅིག་ལས་བཤད། མིང་དེ་ནས་སྨོས་ནས་རྗེས་ཟློས་
བགྱིས་བྱས་ལ། མཁན་པོ་དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་དུས་འདི་ནས་

བཟུངས་ཏེ། ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་རྐང་གཉིས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག །སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་
མཆིའོ། །འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཚོགས་
རྣམས་ཀྱི་མཆོག་དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ། ཤཱཀྱ་སེང་གེ་ཤཱཀྱའི་རྒྱལ་

369

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པོ་གཙོ་བོ་དེ་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་བདག་རབ་ཏུ་འབྱུང་སྟེ། ཁྱིམ་པའི་རྟགས་སྤོང་ངོ་། །རབ་
ཏུ་བྱུང་བའི་རྟགས་ཡང་དག་པར་ལེན་ནོ། །ལན་གསུམ་བཟླས། ཐབས་ཡིན་ནོ། །ལེགས་སོ་བྱའོ། །དེ་དག་གི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། སྤངས་པའི་ཆ་ནས་བདུད་བཞི་བཅོམ་པ་དང་ལྡན་
ལས་བཅོམ་ལྡན། རྟོགས་པའི་ཆ་ནས་དབང་ཕྱུག་དང་ནི་གཟུགས་བཟང་དང་། དཔལ་དང་

གྲགས་དང་ཡེ་ཤེས་དང་བརྩོན་འགྲུས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པས་ན། དྲུག་པོ་རྣམས་ལ་སྐལ་ཞེས་བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདས་ལ་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་དོད་མེད། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྒྲ་ཁྱབ་འཇུག་སོགས་ལའང་འཇུག་པས་དེ་ལ་ཁྱད་པར་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར། ལོ་ཙཱ་བ་རྣམས་ཀྱིས་བླ་

ལྷག་ཏུ་སྦྱོར། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་སུ་ག་ཏའི་སྒྲ་ཡངས་པ་སྦྱར་ན་ལེགས་པར་གཤེགས་
པ། སླར་མི་ལྡོག་པར་གཤེགས་པ། མ་ལུས་པར་གཤེགས་པ་རྟོགས་པའི་ཆ་ནས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་

མཁྱེན་པ། མཁྱེན་པ་བརྟན་པ། མ་ལུས་པར་མཁྱེན་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་བག་ཆགས་དང་
བཅས་པ་བཅོམ་པའི་ཕྱིར་དགྲ་བཅོམ་པའོ། །ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མ་ནོར་བར་མཁྱེན་པས་ན་
ཡང་དག་པ། མ་ལུས་པར་མཁྱེན་པས་ན་རྫོགས་པ། མ་རིག་པའི་གཉིད་ལས་སངས་ཤིང་

ཤེས་བྱ་ལ་བློ་གྲོས་རྒྱས་པས་༼༢༨༢༽ སངས་རྒྱས་གཞན་གྱི་མི་ནུས་པའི་ལས་བྱེད་ནུས་
པའི་ཕྱིར་ན་ཤཱཀྱ། ཤཱཀྱ་དྲེགས་པ་ཅན་རྣམས་བརྟུལ་བས་ན་ཐུབ་པ། མུ་སྟེགས་ཀྱི་རི་དྭགས་

སྐྲག་པར་མཛད་པས་ན་སེང་གེ་མདོར་ན་མི་འཇིགས་པ་བཞི་བརྙེས་པས་འཁོར་ཚོགས་རྒྱ་
མཚོའི་ནང་དུ་ཉམ་ང་བ་དང་བག་ཚ་བ་མེད་ཅེས་པའི་དོན། དཔེར་ན། རི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་
སེང་གེ་དེ། རི་དྭགས་ཕྲ་མོ་རྣམས་ལ་སྐྲག་པ་མེད་པར་རྒྱུ་བ་ལྟར་རོ། །རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་
ནགས་མཐར་སྟག་འཇིགས་མེད། །རི་དྭགས་ཕྲ་མོ་རྣམས་ལ་སྐྲག་པ་མེད་པར་རྒྱུ་བ་ལྟར། །དེ་
བཞིན་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་སེང་གེ་ཡང་། ལེགས་གནས་ལྟོས་མེད་བརྟན་པའི་རྩལ་དང་ལྡན་

370

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པར་གནས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །རྒྱལ་པོ་ནི་གཞན་ཕྱོགས་འགའ་ཞིག་ལས་རྒྱལ་

བའོ། །གཙོ་བོ་ནི་ཤཱཀྱ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་ཆོས་ཀྱི་རྗེ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རབ་ཏུ་ཡངས་པས་
ན་རབ་ཏུ་བྱུང་བས་ཏེ། ཁྱིམ་གྱི་འབྱོར་པ་སྤངས་ནས། དབུ་སྐྲ་དང་ཞལ་ཚོམས་བྲེགས་ནས་ན་བཟའ་ངུར་སྨྲིག་བླངས་པའི་རྗེས་སུ་བདག་ཀྱང་། རབ་ཏུ་འབྱུང་སྟེ། ཁྱིམ་སྤངས། ཁྱིམ་པའི་

རྟགས་གོས་དཀར་པོ་གྱོན་པ་དང་སྐྲ་དང་ཁ་སྤུ་རིང་པོ་འཇོག་པ་ལ་སོགས་པ་སྤོང་ངོ་། །རབ་ཏུ་
བྱུང་བའི་རྟགས་གོས་ངུར་སྨྲིག་གྱོན་པ་དང་། སྐྲ་དང་ཁ་སྤུ་རིང་པོ་མི་འཇོག་པར་བྲེག་པ་ལ་
སོགས་ཡང་དག་པར་ལེན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །གཉིས་པ་དངོས་གཞི་ནི། མཁན་པོས་དགེ་
ཚུལ་ཉིད་དུ་ཉེ་བར་བསྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་དགེ་སློང་སྔར་ཞུ་བའི་དགེ་སློང་ལ་བཤད་པ་ལྟ་བུའི་
ཆོས་བཅུ་ལྡན། དགེ་ཚུལ་དུ་བསྒྲུབ་པའི་ཆོ་ག་ལ་མཁས་པ་ཞིག་ལ། དགེ་སློང་ཆེ་གེ་མོས་ཚེ་
དང་ལྡན་པ་འདི་དགེ་ཚུལ་དུ་སྒྲུབས་ཤིག་ཅེས། གཏད་པར་བྱའོ། །དེས་ཀྱང་། ཅི་ཚེ་དང་ལྡན་

པ་འདི་བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཡོངས་སུ་དག་གམ་ཞེས་དྲི། མཁན་པོས། ཡོངས་སུ་དག་གོ་ཞེས་
ཁོ་ན་ཉིད་མཆི་ཡིན་གདའ་ཡི། ཞེས་ལན་བཏབ་ནས། བསྒྲུབ་བྱ་དེ་སྟོན་པ་དང་སློབ་དཔོན་ལ་
ཕྱག་གསུམ་གསུམ་འཚལ་དུ་བཅུག །མདུན་དུ་ཙོག་ཙོག་པུར་འདུག༼༢༨༣༽ཏུ་བཅུག་
ཅིང་། ཐལ་མོ་སྙིང་གར་སྦྱོར་དུ་བཅུག་ནས། ཁྱོད་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་ལེན་པ་ལ་དགག་པའི་

ཚུལ་གྱིས་འགལ་རྐྱེན་བར་ཆད་བཞི་སྤངས་པ། བསྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་མཐུན་རྐྱེན་ཚང་ན་སྐྱེ་
ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །འགལ་རྐྱེན་བཞི་ནི། མཚམས་མེད་བྱས་པ་སོགས་སྡོམ་པ་སྐྱེ་བ་ལ་བར་དུ་
གཅོད་པ། བྲན་ལ་སོགས་པ་གནས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པ། ནད་པ་སོགས་ཁྱད་པར་འགྱུར་བ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པ། སྐྲ་སེར་སོགས་མཛེས་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པ་བཞི་དང་བྲལ་བ་གཅིག་

དགོས་ཏེ། མཁན་པོས་དྲིས་ཁྱེད་རང་གིས་ལན་བཏབ་པས་དག་པར་གོ་བ་དེ་ཡིན། མཐུན་

371

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
རྐྱེན་ལྔ་ལ། ཡུལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་དགོས་ལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གཟུགས་འདི་ལ་སངས་

རྒྱས་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་གཞོགས་མཛད་དོ། །དེས་སངས་རྒྱས་དཀོན་མཆོག་ཚང་། མཁན་སློབ་རྣམས་དགེ་སློང་གི་སྡོམ་པ་རྒྱུད་ལ་ལྡན་པ་དང་། ལས་ཀྱི་ཆོ་ག་ཚང་མར། འདོན་ཤེས་
པས་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ཚང་། ཞུ་བའི་དུས་སུ་དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ་
ཞེས་བརྗོད་དགོས་པ་དགེ་འདུན་དཀོན་མཆོག་ཚང་། མཁན་པོ་བརྟན་མཁས་གཉིས་དང་ལྡན་
པ་ལ་མཁན་པོར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ཁས་བླངས་པ་གཅིག་དགོས་ན་དྲུང་ནས་ཉེ་བ་འཁོར་
གཉིས་པ་ལྟ་བུར་བཞུགས་པ་ལ་ཁྱེད་རང་གིས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པས་
གྲུབ་པ་དེ་ཡིན། སློབ་དཔོན་ཆོས་བཅུ་གཅིག་དང་ལྡན་པ་ལ་མཁན་པོའི་ཚིག་གིས་བསྐོས་པ་
ཅིག་དགོས་ན་ཁྱེད་ལ་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་འབོགས་པའི་ཆོ་གའི་བརྡ་སྤྲོད་པ་དེ། བདག་གིས་

བསྒྲུབ་པ་ཡིན་པས་ཡུལ་དུ་གང་དགོས་རྣམས་ཚང་། རྒྱུད་མཐུད་པའི་རྐྱེན་ནི། བསྒྲུབ་བྱ་
གསུམ་མན་ཆད་དུ་གནས་པ་གཅིག་དགོས་ཀྱི་བཞི་ཡན་ཆད་མི་རུང་། ཉེས་མེད་ཀྱི་སྡོམ་པ་
སྐྱེ་བ་ལ་དགེ་བསྙེན་ནས་བར་མ་རབ་བྱུང་ཡན་ཆོད་ཐོབ་ལ་མ་ཉམས་པ་ཅིག་དགོས། སྔར་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་རྣམ་དག་མ་ཐོབ་པ། ད་ཐོབ་ན་སྙམ་པ་གཅིག་དགོས་པ་ལ། དེ་རྣམས་
ཁྱོད་རང་ལ་ཚང་བའི་ཕྱིར། ༼༢༨༤༽གདའ། རྟགས་དང་ཆ་ལུགས་མཐུན་པའི་རྐྱེན་ལ། སྐྲ་
དང་ཁ་སྤུ་བྲེགས། ཡན་ལག་ལྔའི་ཁྲུས་བྱས་པ། བླ་གོས་མཐང་གོས། གདིང་བ་ལྷུང་བཟེད་
བརྟན་པོ་ཡན་ཆོད་ཀྱི་རུང་བ་ཚད་ལྡན། མཁན་པོས་ཆོས་གོས་སོགས་གནང་ཞིང་བཀོན་པ། ལྷུང་བཟེད་ལག་ཏུ་གཏད་པ། ཆུ་ཚགས་རུང་བ་མཁན་པོས་ཚིག་གིས་གནང་བ་ཅིག་དགོས།
དེ་ལས་གཞན་སྐྲ་དང་སྨ་ར་རིང་པོ་བཞག་པ་སྟོད་མ་དང་། དོར་ཐུང་གྱོན་པ་སོགས་ལ་སྡོམ་པ་
མི་སྐྱེ་སྟེ། ཁྱིམ་པའི་རྟགས་དང་མ་བྲལ་བའི་ཕྱིར། ཁྱིམ་པ་མུ་སྟེགས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཅན་ལ་

372

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཡང་མི་སྐྱེའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བསམ་པ་མཐུན་པའི་རྐྱེན་ནི། ཤེས་པ་རང་བཞིན་དུ་གནས་
པ། གཡམ་ལ་དང་། གཞན་གྱིས་ནན་གྱིས་དབང་མེད་དུ་བཅུག་པ་མ་ཡིན་པ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་

དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཅིག་དགོས། བརྗོད་པ་གསུམ་པའི་སློབ་དཔོན་གྱིས་

བཟུང་དུ་གསོལ་ཞེས་པའི་དུས་སུ། སྡོམ་པ་ཐོབ་བྱུང་སྙམ་པའི་ངེས་པ་བགྲེངས་པ་ཅིག་

དགོས། བར་སྐབས་སུ་སྡོམ་པ་ལ། ལན་འདོད་ལོག་པ་དང་། མཁན་སློབ་ལ་ཡིད་མ་ཆེས་པ་
སོགས་སྤོང་སེམས་མ་སྐྱེས་པ་ཅིག་དགོས་སོ། །ངེས་པ་ལྔ་དང་བྲལ་བ་ཅིག་དགོས་ཏེ། ལྔ་ནི།

གཉེན་གྱི་ཕྱོགས་ལ་སྲོག་གཅོད་སོགས་སྤོང་། དགྲ་ལ་སྤོང་མི་ནུས་སྙམ་པ་དང་། ཡུལ་དབུས་
སུ་སྤངས་ནུས་ཀྱི་མཐའ་ཁོབ་ཏུ་སྤོང་མི་ནུས་སྙམ་པ་དང་། དུས་གཞོན་དུས་སྤྱོང་གི་རྒས་པ་
ན་སྤོང་མི་ནུས་སྙམ་པ་དང་། འཐབ་པའི་ཚེ་དང་། སྐྱིད་ཆོས་བྱེད་པའི་ཚེ་སྤོང་མི་ནུས་སྙམ་པ་
དང་། ཡན་ལག་སྲོག་གཅོད་སོགས་སྤང་བྱ་བཅུའི་ནང་ནས། ཆང་དང་གསེར་དངུལ་ལེན་པ་
སོགས་སྤོང་མི་ནུས་སྙམ་པའི་ཡན་ལག་ངེས་པ་དང་བྲལ་བ་ཅིག་དགོས། ཡན་ལག་ངེས་པ་
དང་བྲལ་བ་ནི། དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་ལེན་པ་ལ་ཅི་ནས་གསུངས་དགོས་པར་སྣང་ངོ་། །ངེས་
འབྱུང་གི་བསམ་པས་ཟིན་པ་གཅིག་ཅི་ནས་ཀྱང་དགོས་ཏེ། དེས་མ་ཟིན་ན་ངེས་འབྱུང་ཚུལ་
ཁྲིམས་སུ་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། རྒྱལ་པོའི་ཆད་པས་འཇིགས་ནས་༼༢༨༥༽འཇིགས་སྐྱོབ་
དང་། འཚོ་བ་འཕྱིད་སླ་བའི་ཕྱིར་དུ་ལེན་པ་ལེགས་སྨོན་གྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཏེ། དེ་དག་ནི་སོ་ཐར་
གྱི་སྡོམ་པ་མཚན་ཉིད་པར་མི་འགྱུར། འདིར་ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་བསྐྱེད་པ་གལ་ཆེ་ལ། དེ་
ཡང་ཁམས་གསུམ་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ་ལ་ལྟོས་དགོས་ཏེ། གང་ལ་འདིར་སྐྱོ་
ཡོད་མིན་པ། །དེ་ལ་ཞེ་གུས་ག་ལ་ཡོད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་
སྡོམས་ཚུལ་འདི་ལྟ་སྟེ། དམྱལ་བ་ན་ཚ་གྲང་བཙོ་སྲེག་གི་སྡུག་བསྔལ། ཡི་དྭགས་ན་བཀྲེས་

373

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
སྐོམ་ངལ་དུབ་འཇིགས་སྐྲག་གི་སྡུག་བསྔལ། དུད་འགྲོ་ལ་གཅིག་ལ་གཅིག་ཟ་ལྷ་མིའི་བྲན་དུ་

གྱུར་ནས། བཀོལ་བ་དང་སྤྱོད་པའི་སྡུག་བསྔལ། མི་ལ། སྐྱེ་བ་རྒ་བ་ན་བ། འཆི་བ། དགྲ་མི་

སྡུག་པ་དང་ཕྲད་པ། གཉེན་སྡུག་པ་དང་བྲལ་བ། འདོད་པ་བཙལ་ཏེ་མ་རྙེད་པ། ཡོད་པ་བསྲུང་བ། མེད་པ་འཚོལ་བའི་སྡུག་བསྔལ། ལྷ་མ་ཡིན་རྣམས་ལ་ལྷའི་དཔལ་འབྱོར་ལ་ཕྲག་དོག་པས་
འཐབ་རྩོད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ། འདོད་པའི་ལྷ་རྣམས་ལ་ཡང་གནས་མཐོ་བ་ནས་དམའི་བར་ལྟུང་

བ། སྤ་བཀོང་བ། གནས་ནས་སྤྲུགས་པ། འདོད་ལྷ་འོག་མ་རྣམས་ལ་ལྷ་མ་ཡིན་དང་འཐབ་རྩོད་
ལས་བྱུང་བའི་བཅད་པ་དང་བྲལ་བ་ལས་བྱུང་བའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཡོད།
གཟུགས་ཁམས་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ལྷ་ལ་ཡང་བྱ་མཁའ་ལ་འཕུར་ཀྱང་ས་ལ་འབབས། མར་མེ་ཡུན་རིང་དུ་འབར་ཀྱང་ཐར་འཆི་དགོས་པ་ལྟ་བུའི་སྐྱེ་འཆི་ལ་རང་དབང་མི་ཐོབ་པའི་འདུ་

བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཡོད་སྙམ་དུ་སེམས་མོད། དེ་ཡང་རྒྱལ་བས། སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་དམྱལ་མེས་ཉམས། །ཡི་དྭགས་བཀྲེས་ཤིང་སྐོམ་པས་ཉམས། །དུད་
འགྲོ་ཅིག་ལ་གཅིག་ཟས་ཉམས། །མི་དག་འཚོ་བ་ཐུང་བས་ཉམས། །ལྷ་དག་བག་མེད་པ་ཡིས་

ཉམས། །འཁོར་བ་ཁབ་ཀྱི་རྩེ་ཙམ་ན། །བདེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པས།
ཁམས་གསུམ་འཁོར་བ་འདི་ན་བདེ་བ་རང་མཚན་པའི་གནས་ཁབ་ཀྱི་རྩེ་ཙམ་དང་། དུས་སེ་
གོལ་གཏོག་པའི་ཡུན་ཙམ་༼༢༨༦༽ཡང་མེད་སྙམ་དུ་བསམ་མཛོད། རྗེ་བཙུན་གྱིས་

ཀྱང་། མི་གཙང་བ་ལ་དྲི་ཞིམ་མེད་བཞིན་འགྲོ་ལྔ་དག་ན་བདེ་བ་མེད། །དེ་སྡུག་རྟག་ཏུ་མེ་
མཚོན་ཁ་བ་ལ་སོགས་རེག་སྐྱེ་བཞིན། །ཞེས་འཁོར་བ་འདི་ན་མེས་ཚིག་པ་ལ་ཁ་བས་བཏབ་
པ་ལྟ་བུ་དང་། རྨ་གསར་པ་ལ་རྒྱ་ཚ་བཏབ་པ་ལྟ་བུའི་སྡུག་བསྔལ་ཡོད་སྙམ་དུ་བསམས་ནས།
སྡུག་བསྔལ་ལས་གཏན་ཐར་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་བྱ། དེ་ལ་མྱང་འདས་གསུམ་

374

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པོ་གང་རུང་ཐོབ་བྱར་བཟུང་བས་ཀྱང་ཆོག་མོད། ད་རེས་མཆོག་ཡིན་པས། མི་གནས་པའི་མྱ་

ངན་ལས་འདས་པ། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ་བའོ་སྙམ་དུ་སེམས་
བསྐྱེད་མཛོད། དེ་ཡང་སུམ་བརྒྱ་པར། དགེ་ཚུལ་བརྟུལ་ཞུགས་ཆུ་ལོན་རྩིག་པ་དང་། །འཆི་

བའི་མཆེ་བ་འབྱིན་པར་བྱེད་པའི་ཐབས། །རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དཔལ་ནོད་དབང་བསྐུར་
ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར་དུལ་ལྷས། གང་གི་ཕྱིར་དགེ་ཚུལ་ལ་སྡོམ་པ་བྱིན་པས།
སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་དབང་བསྐུར་བ་ཡིན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་ཕྱིར་དབང་བསྐུར་བ་
མིན་ནོ། །དེ་ཇི་ལྟར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དང་། ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཤེས་ན། ཉེས་པ་མེད་དོ། །གང་
གི་ཕྱིར་གཙོ་བོ་རྒྱུ་ཉིད་དུ་བརྟེན་པས་བྱང་ཆུབ་གཞན་དག་གིས་རྒྱུ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་པས། བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་
འཕང་ཐོབ་པར་བྱ། དེའི་ཕྱིར་དུ་སྤང་བྱ་བཅུ་སྤོང་། གཉེན་པོ་བཅུ་བསྟེན་པའི་དགེ་ཚུལ་གྱི་
སྡོམ་པ་བླང་ངོ་། །སྙམ་པ་མཛད་དོ། །དེ་ཉིད་ཆོ་གས་བརྡ་སྤྲོད་པ་ལ། ཆོ་ག་མཐུན་པའི་རྐྱེན་
ཟེར་བས། སྦྱོར་བ་རྣམས་སྔར་ལྟར་ལ། དངོས་གཞི་ལ། དུས་ད་ནས་མ་ཤིའི་བར་དུ་དགེ་ཚུལ་
གྱི་བསླབ་པའི་གཞི་བཅུ་པོ་ཡུལ་དུས་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་དེ་ལ་ཡན་ལག་
བཅུ་པོ་མ་ཚང་བར་མེད་པར་བསྲུང་སྙམ་པས་སྤང་བྱ་བཅུ་སྤོང་གི་དགེ་ཚུལ་ཉིད་དུ་བཟུང་དུ་

གསོལ།༼༢༨༧༽སྙམ་པའི་སྒོ་ནས། རྗེས་ཟློས་བགྱིས། བཙུན་པ་དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་
མིང་འདི་བགྱི་བར་དུས་ད་ནས་བཟུང་སྟེ་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་རྐང་གཉིས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་
སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཆོས་ལ་
སྐྱབས་མཆིའོ། །ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །བདག་ཇི་སྲིད་
འཚོའི་བར་དུ་དགེ་ཚུལ་དུ་བཙུན་པས་བཟུང་དུ་གསོལ། རང་དོན་དུ་བརྗོད་པའི་སྔགས་ཡིན་

375

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པས། གཉིས་པའི་ཡང་། རྗེས་ཟློས་གྱིས་ཞེས་བརྗོད་ནས། གསུམ་པའི་སྐབས་སུ། ཆོ་ག་འདི་
ལ་སྐྱབས་བརྗོད་བདག་བརྗོད་གཞན་བརྗོད་གསུམ་ཡོད་པའི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག །དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི། ཞེས་པ་ཡན་ཆད་སྐྱབས་ངོས་བཟུང་བ་ཡིན་པས་སྐྱབས་
བརྗོད། །བདག་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་དགེ་ཚུལ་དུ་ཞེས་པ་ཡན་ཆད་བདག་ཉིད་ཀྱི་ངོས་ནས་
བརྗོད་པ་ཡིན་པས། བདག་བརྗོད་བཙུན་པས་བཟུང་དུ་གསོལ། ཞེས་པ་རང་ལས་གཞན་ངོས་ནས་བརྗོད་པ་ཡིན་པས་གཞན་བརྗོད། གསུམ་པ་འདིའི་དུས་སུ་བཙུན་པ་ཞེས་མི་བརྗོད་པར་
སློབ་དཔོན་ཞེས་བརྗོད་དགོས་པ་ཡིན་པས། གསུམ་པའི་རྗེས་ཟློས་གྱིས་ཞེས་བརྗོད། དེའི་རྒྱུ་
མཚན། འདིའི་དུས་སུ་ངེད་ཁྱོད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དུ་འགྱུར། ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་
པ་སྐྱེས་པ་ཡིན། དཔེར་ན་གཞན་བརྗོད་པའི་དུས་ན་དགེ་ཚུལ་ཉིད་བཞིན་ནོ། །མཇུག་ཏུ་སློབ་
དཔོན་གྱིས་ཐབས་ཡིན་ནོ། །བསྒྲུབ་བྱས་ལེགས་སོ་ཞེས་བརྗོད། མཇུག་གི་ཚོ་ག་ལ་གཉིས་

ཡོད་པའི་དང་པོ་དུས་བགོ་བ་དེ་དགེ་སློང་ཆེ་གེ་མོས་མཛོད་ཅིག་ཅེས་བསྒོ། དེས་ཀྱང་ལས་
ལ་ངན་དང་ཕོ་ཚོད་མི་བྱ་བར་། ཉི་མ་རྫོགས་པའི་སར་ཕྱིན་ཏེ། གྲིབ་ཚོད་གཞལ་ཉིན་མཚན་
གྱི་ཆ་ལེགས་པར་བརྟགས། དུས་ཚོད་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་བློ་ལ་བྱང་ཞིང་ངེས་པར་བྱས་

ནས། ཁྱེད་དགེ་ཚུལ་དུ་བསྒྲུབ་པའི་ཆོ་ག་ལ་སྦྱོར་དངོས་རྗེས་གསུམ་ཡོད་པའི་སྔ་མ་གཉིས་

ཐལ། མཇུག་གི་ཆོ་ག་ལ་གཉིས། ཡོད་པའི་དང་པོ་བསྙེན་བཀུར་གྱི་གནས་དང་། གནས་མ་

༼༢༨༨༽ཡིན་པ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཐོབ་པའི་དུས་གོ་བ་ལ། བསྙེན་བཀུར་གྱི་གནས་ངང་གནས་

མ་ཡིན་པ་དང་། བསྙེན་བཀུར་རང་གི་ངོ་བོ་དང་། གང་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་ཞིང་རིག་པར་བྱ་བ་
དང་། རིག་པར་བྱས་པའི་ཕན་ཡོན་དང་ལྔའི་དང་པོ་བསྙེན་བཀུར་གྱི་གནས་ནི་དགེ་སློང་
མཚན་མཐུན་ལ་སྡོམ་པ་མཆོག་དམན་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དགེ་སློང་ཐམས་ཅད་

376

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བསྙེན་བཀུར་གྱི་གནས་ཡིན། དགེ་ཚུལ་མཉམ་པོ་རང་བས་དུས་ཀྱི་བསླབ་པ་རྒན་པ་རྣམས་

བསྙེན་བསྐུར་གྱི་གནས་ཡིན། གཉིས་པ་བསྙེན་བསྐུར་གྱི་གནས་མ་ཡིན་པ་ནི། སྡོམ་པ་མཆོག་
ཡིན་ཀྱང་རྟེན་དམན་པ་ཡིན་ཕྱིར་དགེ་སློང་མ་དང་། དགེ་སློབ་མ་དང་། དགེ་ཚུལ་མ་རྒན་
གཞོན་ཐམས་ཅད་དང་། མཚན་མཐུན་པ་དགེ་ཚུལ་རང་བས་བསླབ་པ་གཞོན་པ་རྣམས་དང་། དགེ་བསྙེན་དང་ཁྱིམ་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན། གསུམ་པ་བསྙེན་བསྐུར་གྱི་ངོ་བོ་གྲལ་གོང་
དུ་བཏང་ངོ་། །ཉེས་པ་དང་པོར་འགྲེང་ཕྱག་འཚལ། མངོན་དུ་ལྡང་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིན། བཞི་

པ་ལ་ད་ལོའི་ལོ་འདི་སྤྲེའུའི་ལོ་ལ་སོགས་པ་ཆེ་གེ་མོ་ཡིན། དེ་ལ་དུས་ཚོད། དགུན་དཔྱིད་
དབྱར་ཐུང་ངུ་། དབྱར་རིང་པོ་དང་ལྔ་ཡོད་པ་ལས་དགུན་གྱི་དུས་ཡིན། དེ་ལ་དགུན་ཟླ་ར་བ།
འབྲིང་པོ། ཐ་ཆུང་། དཔྱིད་ཟླ་ར་བ་དང་བཞི་ཡོད་པ་ལས། སྐབས་སུ་གང་བབ་ཀྱི་ཟླ་བ་ཆེ་གེ་
མོ་ཡིན། དེ་ཐམས་ཅད་ལ་མར་ངོ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཡར་ངོ་མར་ངོ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། ཆེ་གེ་
ཡིན། དེ་ལ་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་བཅུ་བཞི་ཡོད་པ་ལས། ཆེ་གེ་ཡིན། དེ་ལ་ཉིན་མཚན་གྱི་ཆ་ཉི་ཤུ་
རྩ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་ཉིན་མོའི་ཆ། དེ་ལ་གྲིབ་ཚོད་སྐྱེས་བུ་དང་རྐང་པ་ཡོད་པ་ལས། རྐང་པ་
གཅིག་ལྟ་བུའི་དུས་སུ་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེ་གེ་མོར་མཁན་སློབ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ལས།

ཁྱེད་ཀྱི་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་པས་དེ་ལ་ཐུགས་ལ་བཞག་ནས་བསྙེན་བསྐུར་གྱི་

གནས་རྣམས་གྲལ་གོང་དུ་འཇོག་རྙེད་པ་དང་པོར་ཕུལ། ཕྱག་དང་མངོན་དུ་ལྡང་བ་ལ་སོགས་པ་གུས་པའི་ལས་བགྱི། ལས་སུ་བསྐོ་བ་བྱུང་ན་༼༢༨༩༽ སྔོན་དུ་རང་རེས་བྱེད་པ་ཡིན།

བསྙེན་བསྐུར་གྱི་གནས་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱི་གྲལ་མགོར་སྡོད། རྙེད་པ་དང་བསྙེན་བཀུར་དང་
པོར་འདྲེན་པ་བྱུང་ན་དང་དུ་ལོང་། དགེ་སློང་མ་དང་དགེ་སློབ་མའི་ཕྱག་མ་ལེན། དེ་མ་
གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་བསྙེན་བསྐུར་དང་དུ་ལོང་། དགེ་ཚུལ་ནང་དུས་མཉམ་པ་བྱུང་ན། གཅིག་

377

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
གི་གཅིག་ལ་ཕྱག་བྱ་མི་དགོས། གྲལ་མགྱོགས་གྲལ་དུ་བྱས་པ་མཆོག་སྟེ། མདོ་རྩར། དུས་
མཉམ་པ་རྣམས་ནི་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཕྱག་མི་བྱ་སྔར་འོངས་པ་དང་པོ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས། ལྔ་པ་ཕན་ཡོན་ནི། དངོས་སུ་སྡོམ་པ་ཐོབ་པའི་དུས་ཤེས་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྙེན་བསྐུར་གྱི་གནས་ལ་བསྙེན་བསྐུར་བྱས། གནས་མ་ཡིན་པའི་བསྙེན་བསྐུར་སྟོབས་པ་
དང་དུ་བླངས་པས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཅས་པ་དང་མཐུན། འཇིག་རྟེན་པའི་ཆོས་དགེ་བ་ལ་
གནས། བདེ་ལེགས་ཐམས་ཅད་འཕེལ་བར་འགྱུར་བ་སྟོན་པའི་སྔོན་གྱི་སྐྱེས་རབས་ཀྱིས་

ཤེས། དེ་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་བསམ་པས་ཟིན་པར་བྱས་ན། སངས་རྒྱས་

ཐོབ་པའི་ཕན་ཡོན་ཡོད་པས། ཐུགས་ལ་བཞག་ནས་ཕྱག་ལེན་ལ་ཐེབས་པར་མཛོད། མཇུག་ཆོག་གཉིས་པ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་པས་གསུང་བར་འགྱུར་བས། དེ་ལ་བསྟན་གཏོད་
མཛོད། ད་མཇུག་གི་ཆོ་ག་གཉིས་པ་ཐོབ་པ་མི་ཉམས་ཤིང་འཕེལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། བསླབ་པ་

བརྗོད་པ་ནི། སྡོམ་པ་ཐོབ་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་བསྲུང་དགོས། མ་བསྲུང་ན་སྡུག་བསྔལ་ཆེན་
པོ་འབྱུང་སྟེ། དགེ་སློང་ལ་རབ་ཏུ་གཅེས་པའི་མདོ་ལས། ལ་ལའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སྡུག་བདེ་སྟེ། །ལ་
ལའི་ཚུལ་ཁྲིམས་སྡུག་བསྔལ་ཡིན། །ཚུལ་ཁྲིམས་ལྡན་པ་བདེ་བ་སྟེ། །ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་
དུག་བསྔལ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པས། ལེགས་པར་བསྲུངས་དགོས་ཤིང་། བསྲུངས་ལུགས་

དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤང་བྱ་བཅུ་པོ་ཡིད་ཀྱིས་སྤངས་ནས། ལུས་ངག་གིས་དེ་ལས་སླར་
ལོག་པ་དེ་བཞིན་དུ། བདག་གིས་ཀྱང་དུས་འདི་ནས་མ་ཤིའི་བར་དུ་སྤང་བྱ་བཅུ་པོ་འཁོར་དང་
བཅས་པ་ཡིད་ཀྱིས་༼༢༩༠༽སྤངས་ནས་ལུས་ངག་གིས་སྔར་ལོག་སྙམ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སློབ་
དཔོན་དགོངས་སུ་གསོལ། ཇི་ལྟར་འཕགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་དག་གིས་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་

དུ་སྲོག་གཅོད་པ་སྤངས་ཏེ་སྲོག་གཅོད་པ་ལས་སླར་ལོག་པ་དེ་བཞིན་དུ། བདག་མིང་འདི་

378

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ཞེས་བགྱི་བས་ཀྱང་། དུས་འདི་ནས་བཟུང་སྟེ། ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་སྲོག་གཅོད་པ་སྤངས་ཏེ།
སྲོག་གཅོད་པ་ལས་སླར་ལོག་པར་བགྱིའོ། །ཡན་ལག་དང་པོ་འདིས། བདག་འཕགས་པ་དགྲ་

བཅོམ་པ་དེ་དག་གི་བསླབ་པ་ལ་རྗེས་སུ་སློབ་བོ། །རྗེས་སུ་བསྒྲུབ་བོ། །རྗེས་སུ་བགྱིད་

དོ། །གཞན་ཡང་ཇི་ལྟར་འཕགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་དག་གིས། ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་མ་བྱིན་

པར་ལེན་པ་དང་། མི་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་དང་། རྫུན་དུ་སྨྲ་བ་དང་། འབྲུའི་ཆང་དང་། བཅོས་
པའི་ཆང་། མྱོས་པར་འགྱུར་བ་བག་མེད་པའི་གནས་དང་། གླུ་གར་དང་། རོལ་མོའི་སྒྲ་
དང་། ཕྲེང་བ་དང་། སྤོས་ཉུག་པ་དང་། རྒྱན་དང་ཁ་དོག་འཆང་བ་དང་། ཁྲི་སྟན་མཐོན་པོ་དང་། ཁྲི་སྟན་ཆེན་པོ་དང་། དུས་མ་ཡིན་པའི་ཁ་ཟས་དང་། གསེར་དངུལ་ལེན་པ་སྤངས་ཏེ།
གསེར་དངུལ་ལེན་པ་ལས་སླར་ལོག་པ་དེ་བཞིན་དུ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས་

ཀྱང་། དུས་འདི་ནས་བཟུང་སྟེ་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་དང་། མི་ཚངས་པར་

སྤྱོད་པ་དང་། རྫུན་དུ་སྨྲ་བ་དང་། འབྲུའི་ཆང་དང་། བཅོས་པའི་ཆང་མྱོས་པར་འགྱུར་བ་བག་
མེད་པའི་གནས་དང་། གླུ་གར་དང་། རོལ་མོའི་སྒྲ་དང་། ཕྲེང་བ་དང་། སྤོས་ཉུག་པ་དང་། རྒྱན་དང་། ཁ་དོག་འཆང་བ་དང་། ཁྲི་སྟན་འཐོན་པོ་དང། ཁྲི་སྟན་ཆེན་པོ་དང་། དུས་མ་ཡིན་པའི་ཁ་

ཟས་དང་། གསེར་དངུལ་ལེན་པ་སྤངས་ཏེ། གསེར་དངུལ་ལེན་པ་ལས་སླར་ལོག་པར་
བགྱིའོ། །ཡན་ལག་བཅུ་པ་འདིས་བདག་འཕགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་དེ་དག་གི་བསླབ་པ་ལ་

རྗེས་སུ་སློབ་བོ། །རྗེས་སུ་བསྒྲུབ་བོ། །རྗེས་སུ་བགྱིད་དོ། །སྔར་ལྟར་ཐབས་ལེགས་བྱའོ། །དེའི་

དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། འབྲུ་མནན་པ་དང་། དོན་བཤད་པ། དང་པོ་ནི་གཞི་༼༢༩༡༽བཅུ་
ཡོད་པ་ལས། རྩ་བ་བཞི་དང་། ཆང་སྤོང་བ་ལྔ་ནི། དགེ་བསྙེན་དང་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་ལ། ཁྱད་

པར་དགེ་བསྙེན་གྱི་ལོག་གཡེམ་སྤོང་། དགེ་ཚུལ་གྱི་མི་ཚངས་སྤྱོད་པ་སྤོང་བ་ཡིན་ནོ། །ལྔ་ནི་

379

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དགེ་ཚུལ་གྱི་ཐུན་མོང་མིན་པ་སྟེ། ལུས་ངག་གི་འགྱུར་བ་རྒོད་བག་གིས་བྱ་བའི་གླུ་ལེན་པ་
དང་། གར་བྱེད་པ་དང་། རོལ་མོའི་སྒྲ་བྱེད་པ་ནི། རྒོད་བག་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་གཞི་

གཅིག་ཏུ་བཞོག །མེ་ཏོག་ལ་སོགས་པའི་ཕྲེང་བ་དང་། སྤོས་ཉུག་པས་ཏེ་སྤོས་དྲི་ཞིམ་པོ་བྱུག་པ་དང་། མགུལ་རྒྱན་དང་། གདུབ་བུ་རྒྱན་ཅན་དང་། དཔུང་རྒྱན་ལ་སོགས་པའི་རྒྱན་ཐོགས་པ་དང་། གུར་གུམ་དང་ག་བུར་ལ་སོགས་པའི་དྲི་བཟང་པོའི་མཚོན་གྱིས་དྲིལ་ཕྱི་བྱས་ཁ་དོག་
འཆང་བ་སྟེ། དེ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱགས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། ཁྲུ་ཚད་དམ། པུས་མོའི་ཚད་ལས་ལྷག་
པའི་མཐོན་པོ་དང་། དབྱིག་དང་གསེར་ལ་སོགས་པའི་རིན་པོ་ཆེས་སྤྲས་པའི་ཁྲི་ཆེན་པོ་ལ་
འདུག་པ་སྤང་དགོས་ཏེ། ཧ་ཅང་འདོད་ཞེན་ཆེས་པའི་ཕྱིར། དུས་མ་ཡིན་པའི་ཁ་ཟས་སྤོང་བ་
ནི། བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་ནོ། །གསེར་དངུལ་གྱི་གསེར་ནི་ས་ལེ་སྦྲམ་ཡིན་ལ།
དངུལ་ནི་དངུལ་སྐྱའོ། །དེས་མཚོན་པའི་རིན་པོ་ཆེ་བདག་གིར་བྱེད་པ་སྤང་དགོས་ཏེ། དེ་
འདྲའི་ཡོ་བྱད་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ལ་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། སུམ་བརྒྱ་པ་ལས། གང་
ཞིག་སྲོག་གཅོད་གཞན་གྱི་ནོར་འཕྲོག་དང་། །མི་ཚངས་སྤྱོད་རྫུན་བཅོས་པའི་ཆང་དང་
ནི། །གར་སོགས་ཕྲེང་སོགས་མལ་ཆེ་མཐོ་བ་དང་། །ཕྱི་དྲོའི་ཁ་ཟས་གསེར་དངུལ་ལེན་པ་
སྤོང་། །དགེ་ཚུལ་བརྟུལ་ཞུགས་ཆུ་ལེན་ཅིག་པ་དང་། །འཆི་བའི་མཚེ་བ་ཕྱིན་པར་བྱེད་པའི་

ཐབས། །རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དཔལ་ནོད་དབང་བསྐུར་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་འདིས། དགེ་
ཚུལ་གྱི་དངོས་བླངས་བཅུ་པོ་བསྟན་པས། དེ་ལ་རྩ་ལྟུང་བཞི་དང་། ཡན་ལག་དྲུག་པོ་དེ་དངོས་
སུ་བསྟན་པས། དེ་ལ་དགེ་ཚུལ་གྱི་མི་འམ་མིར་ཆགས་པ་གསོད་སེམས་ཀྱི་ཀུན་ནས་

བསླངས་ཏེ། རང་ལས་རྒྱུད་ཐ་དད་པ་བསད་པ་ལས་གསོད་༼༢༩༢༽པ་པོ་རང་གི་སྔ་རོལ་
དང་། དུས་མཉམ་པ་མ་ཡིན་པར་སྲོག་གི་དབང་པོ་འགགས་ན་ཕམ་པ་དང་འདྲ་བའི་ཉེས་བྱས་

380

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
སུ་འགྱུར། དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཐ་ན་སྲོག་ཆགས་གྲོག་སྦུར་གསོད་པ་ཡན་ཆད་སྤོང་དགོས་སོ་
ཞེས་འདོམས་པ་དེར་གདའ། རང་ལས་ནོར་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པའི། མི་ཕ་རོལ་པོས་བདག་ཏུ་
བཟུང་བ། ། གཡས་སུ་སྦྱར་བ་དང་དུར་ཁྲོད་ཀྱི་རྫས་ལ་སོགས་པ་དམན་པ་མིན་པ། རྐུ་སེམས་
ཀྱི་བརྐུས་ནས་ཐོབ་བློ་སྐྱེས་པ་ཡི་ཚེ་ན། ཕམ་པ་དང་འདྲ་བའི་ཉེས་བྱས་ སུ་འགྱུར། དེའི་ཡན་
ལག་ཏུ་གཞན་གྱི་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་ཏིལ་གྱི་ཕུབ་མ་ཙམ་ཡང་བརྐུ་བ་སྤང་དགོས་སོ་ཞེས་
འདོམས་པ་དེར་གདའ། ཁ་བཤང་ལམ་ཟག་བྱེད་མོའི་དབང་པོ་སྟེ་པདྨའི་སྒོ་གསུམ་པོ་གང་
རུང་དུ། རང་གི་ཡན་ལག་གི་རྣམ་པ་ནོར་བུ་ཡན་ཆད་བཅུག་སྟེ། དྲུད་ཅིང་བརྩལ་བ་ལས་

འཁྲིག་པའི་བདེ་བ། ལུས་ཤེས་ཀྱིས་ཉམས་སུ་མྱོང་ཞིང་། ཡིད་ཤེས་ཀྱི་སྲེད་པས་བདག་གིར་
བྱས་པའི་ཚེ་ན་ཕམ་པ་དང་འདྲ་བའི་ཉེས་བྱས་སུ་འགྱུར། ། དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་བུད་མེད་ཀྱི་

བཞིན་ལ་ཆགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་མིག་གཏད་དེ་ལྟ་བར་ཡང་མི་བྱ་ཞེས་འདོམས་པ་འདིར་

གདའ། འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཡན་ཆད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མ་ཐོབ་བཞིན་དུ་འདུ་ཤེས་བསྒྱུར་ནས། ཐོབ་བོ་ཞེས། མི་ཐ་སྙད་ལྔ་ལྡན་ལ། སྨྲས་ནས་ཕ་རོལ་
པོས་དོན་གོ་ན་ཕམ་པ་དང་འདྲ་བའི་ཉེས་བྱས་སུ་འགྱུར་རོ། །མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་མ་གཏོགས་
པ། དེའི་ཡན་ལག་དུ་ཀུ་རེ་བཞད་གད་ཀྱི་ཕྱིར་ཡང་རྫུན་མི་བྱ་ཞེས་འདོམས་འདིར་གདའ།
ཡན་ལག་དྲུག་ལ། འབྲུའི་ཆང་དང་། བཅོས་པའི་ཆང་། མྱོས་པར་འགྱུར་བའི་ལྟུང་བ་འཐུངས་
ནས། མགུལ་དུ་མིད་ན། བཤགས་པར་བྱ་བའི་ཉེས་བྱས་སུ་འགྱུར་ཏེ། དེ་སྤོང་བ་ནི་བག་ཡོད་
ཀྱི་ཡན་ལག་གོ །གླུ་གར་རོལ་མོའི་སྒྲ་དང་། རྒྱན་དང་ཁ་དོག་འཆང་བ་དང་། ཁྲི་སྟན་མཐོན་པོ་དང་། དུས་མ་ཡིན་པའི་ཁ་ཟས་དང་། གསེར་དངུལ་ལེན་པ་སོགས་སྤོང་བ་ནི་བརྟུལ་

༼༢༩༣༽ཞུགས་ཀྱི་ཡན་ལག །རྒོད་བག་གི་བསམ་པས་མགྲིན་པ་ཅུང་ཟད་བསྒྱུར་བ་

381

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དང་། སྨིན་མ་བསྐྱོད་པ་ཙམ་དང་། རྒྱན་ཕྲེང་བ་འཆིང་བ་དང་། རྒྱ་སྤོས་ཀྱིས་ཉུག་པ་
དང་། བཞིན་ལ་གུར་གུམ་གྱི་ཐིག་ལེ་བྱེད་པ། ཁྲི་སྟན་ཆེ་མཐོ་ལ་འདུག་པ་དང་། ཕྱི་དྲོའི་ཁ་

ཟས་འོ་མ་དང་ཞོ་འཐུང་བ་དང་། རྒྱུན་དང་སྟར་ཀ་འཆའ་བ་དང་། གསེར་དངུལ་ལ་སོགས་ལ་ནོར་གྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་འཆང་བར་བྱ་བའི་ཉེས་བྱས་སུ་འགྱུར་རོ། །འོད་ལྡན་ལས། སྲོག་
གཅོད་ལ་སོགས་བཞི་པོ་ཡིས། །དགེ་ཚུལ་ལས་ནི་ཉམས་འགྱུར་ན། །དགེ་སློང་བཞིན་དུ་དགེ་
ཚུལ་ཡང་། །ཕྱི་ནས་སྡོམ་སྐྱེའི་སྐལ་བ་མེད། །ཆང་འཐུང་ལ་སོགས་དྲུག་པོ་ཡིས། །ཉེས་བྱས་
གཤགས་བྱ་ཡིན་པར་བསྟན། །བླངས་པའི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་ལ་དེ། །ཉེས་བྱས་སྨད་པ་ཡིན་

པར་བསྟན། །ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ལྟར་ན། རྩ་ལྟུང་བཞི་པོ་སྲོག་ལ་བབ་ཀྱང་མ་གོས་པར་
བསྲུངས། མྱོས་འགྱུར་འཐུང་བ་སོགས་དྲུག་པོ་ཡང་སྲོག་བསྡོས་བྱས་བསྲུང་མོད། རྒྱ་ལ་གོས་ན་དགེ་སློང་གི་མདུན་དུ་བཤགས་པས་བདག །དེ་དག་གི་ཕྱོགས་མཐུན། སྒོག་པ་ཟ་བ་
སོགས། གཞན་ལ་བཤགས་མི་དགོས་བསྡོམས་པས་དག །བླངས་འདས་བཅུའི་སྟེང་དུ་ཁྱིམ་
པའི་རྟགས་སྤོང་བ་ཉམས་པ། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་རྟགས་བླངས་པ་ཉམས་པ། མཁན་པོར་གསོལ་
བ་བཏབ་པ་ཉམས་པས་ཏེ། རགས་པ་ལ་མ་གཏོགས་བཅུ་གསུམ་པོ་འདི་ལ་གཟབ་དགོས། ཤེས་འདོམས་པ་འདིར་གདའ། འཆང་བ་འབྲལ་བ་འཇོག་པ་དང་། །རིན་ཆེན་རེག་དང་མེ་ལ་
རེག །ཞེས་སོགས་འོད་ལྡན་ནས་གསུངས་པ་བཅུ་གསུམ་དང་། དེ་ལ་རྒྱས་པར་ཕྱེ་བས། གནང་བ་ཕྱེད་དང་བཅོ་བརྒྱད་དུ་གྲགས་པ་རྣམས་ཉེས་མེད་དུ་ཤེས་པར་གྱིས་ལེགས་པར་
བསྲུངས་མཛད་དོ། །དེ་ལྟར་དགེ་ཚུལ་དུ་གྱུར་ནས་ཁྱིམ་པ་ཡིན་ན། འཕགས་པ་ཚུན་ཆད་
ཀྱིས་ཕྱག་བྱ་བའི་འོས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དགྲ་བཅོམ་པ་ས་གའི་ལྷས་མེ་ཏོག་ཕྲེང་རྒྱུད་དུ།
དེ་ལྟར་དགེ་ཚུལ་བྱས་མ་ཐག །འདི་ལ་ཁྱིམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། ཕྱག་འཚལ་སྨོན་པར་

382

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

༼༢༩༤༽འགྱུར་བ་དེ། །གང་ཕྱིར་ཁྱིམ་གྱི་འཆིང་གྲོལ་ཕྱིར། །ཚུལ་ངན་རབ་རིབ་མུན་བསལ་

ཏེ། །ངུར་སྨྲིག་གོས་མཆོག་འཛིན་པ་ཡིས། །ཉི་མ་ཤར་ལྟར་ལྷང་ངེར་ནི། །ཕུལ་བྱུང་དེ་ནི་ཤིན་

ཏུ་མཛེས། །ཞེས་གསུངས་པས་དགའ་སྤྲོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་གྱིས། དེ་ཐམས་ཅད་མཁན་པོའི་སྐུ་དྲིན་
ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པས་ཕྱག་གསུམ་ཚོལ་ལ། ཐལ་མོ་སྙིང་གར་སྦྱོར་ལ་སྐུ་དྲིན་ཆེ་ཞེས་བརྗོད་
མཛོད། གཞན་རྣམས་ཀྱིས་སྨོན་ལམ་བཞི་གདབ་བོ། །དེས་ཚིགས་སྔ་མ་དགེ་ཚུལ་དུ་བསྒྲུབ་
པའི་ཆོ་ག་སོགས། ཚིགས་ཕྱི་མ་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ཆོ་ག་ལ་སྦྱོར་བ། དངོས་གཞི།
མཇུག་གི་ཆོ་ག་གསུམ་གྱི། དང་པོ་ལ་དོན་རྣམ་པ་དྲུག་ལས་དང་པོ་ཚིགས་སུ་ཞུགས་ཤིང་

དཀོན་མཆོག་གསུམ་དང་སློབ་དཔོན་མངོན་དུ་འགྱུར་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། དང་པོར་བྱ་བ་ནི།

བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ལོ་ཉི་ཤུ་ལོན་ནས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་འདོད་ན། དེའི་ཆོས་གོས་གསུམ་དང་
ལྷུང་བཟེད་རང་ལ་མེད་ན་མཁན་པོ་ལ་ཡོད་ན་སྦྱིན་ཞིང་། མེད་ན་བསྙེན་པོ་ཚུན་ཆད་ཀྱིས་

བརྩལ་ལ་ཡོ་བྱད་ཚོགས་སུ་བཞུག །མཁན་པོ་ལས་སློབ་དང་གསང་སྟོན་དང་། ཁ་སྐོང་བར་
འོས་པའི་དགེ་སློང་རྣམས་ལ་ཚིག་གི་གསོལ་བ་གདབ། དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རང་རྒྱུད་ལ་སོ་
སོར་བརྟགས་ནས། ལས་གྲལ་ལ་མ་འདུས་པའི་གོང་དུ་ལྟུང་བ་མཐོལ་བར་འོས་པ་རྣམས་
མཐོལ། བཤགས་པར་འོས་པ་རྣམས་བཤགས། སྡོམ་པར་འོས་པ་རྣམས་བསྡོམས། བྱིན་གྱིས་

རླབས་པར་འོས་པ་རྣམས་བྱིན་གྱིས་རླབས་ཏེ། རང་རྒྱུད་དག་པར་བྱས་པ་ལ་འདུག་པར་
བྱའོ། །མཁན་པོའམ་དེས་བསྐོས་པས་གནས་མལ་བཤམས། རྒན་པའི་མཐའ་ལོགས་སུ་སྟོན་
པའི་སྐུ་གཟུགས་བཞུགས་སུ་གསོལ། དེའི་སྤྱན་སྔར་མཆོད་པ་ཅི་འབྱོར་པ་བཤམས། བསྒྲུབ་
བྱའི་ཆོས་གོས་གསུམ་རྒྱུ་དང་། ཁ་དོག་དང་། ཆེ་ཆུང་གི་སྒོ་ནས། དངོས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་
ཆགས་མི་ཆགས་ལེགས་པར་བརྟགས་ལ་མགོ་མཇུག་དང་ཕྱི་ནང་མ་ལོག་པར་བཞི་བཏབ་ཏུ་

383

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

བྱ་སྟེ། མཁན་༼༢༩༥༽པོ་དང་ཉེ་བར་བསྐྱང་པ་བཞག །ལྷུང་བཟེད་དང་གདིང་བ་ཆུ་ཚགས་
ཀྱང་དེའི་ཉེ་ལོགས་སུ་བཞག །མཁན་པོའི་མདུན་དུ་མེ་ཏོག་དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་སྟན་དུ་རྩྭ་ཕ་གུ་

དང་བཅས་པ་སྟ་གོན་བྱའོ། །འདིར་ཀརྨ་ཤ་ཏཾ་དུ་མདུན་དུ་ཕ་གུའི་སྟེང་དུ་རྩྭ་གདིང་བ་ལ་རྟིང་པ་
གཉིས་ཀྱིས་མནན་ཏེ། ཙོག་ཙོག་པུར་འདུག་ཏུ་བཅུག་ཏེ། ཐལ་མོ་སྦྱོར་དུ་བཅུག་ནས། ཞེས་
གསུངས་པས། རྩྭ་ནི་སྟན་ཡིན། དེ་ཡང་དུར་བ་སོགས་འཇམ་པ་གང་ཡང་རུང་བས། རྡུལ་
ཆུང་བ་ཞིག་དགོས་ཏེ། ཆོས་གོས་ཉམས་པ་སྤང་བའི་ཆེད་ཡིན་ལ། རྡུལ་ཆེ་ན་ཆོས་གོས་
ཉམས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཕ་གུ་ནི་སྟེགས་བུ་སྟེ། ཚིགས་སྔ་མ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཙོག་
པུར་འདུག་པ་ཡུན་ཐུང་བས་མ་གནང་ལ། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་སྐབས་སུ་ཡུན་རིང་དུ་

འདུག་དགོས་པས། རྒྱལ་བས་ངལ་བ་སྤང་བའི་ཕྱིར་གནང་བ་ཡིན། དགེ་སློང་མ་ལ་ནི། བུད་

མེད་ལུས་ངན་པས་སྟན་ནང་ཚངས་ཅན་ལ་སོགས་པའི་སྟེང་དུ་ཅི་བདེར་འདུག་པར་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས། ཕ་གུ་ནི། རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་དུ། ཕ་གུ་ནི་བོང་བའོ། །ཞེས་གསུངས། འགྲེལ་
པ་ཤེས་རབ་བྱེད་པས། སོ་ཕག་ཏུ་བཤད་ལ། སོ་ཕག་གི་སྐད་དོད་ཀྱང་ཡོད། ཐར་པ་ལོ་ཙཱ་

བས། རྒྱ་བལ་གཉིས་ཀ་ན། སོ་ཕག་རི་མོ་ཅན་རེ་ལ་བྱེད་ཟེར་བས་དེ་བཞིན་དུ་བྱས་པས་

དགོངས་པ་དང་མཐུན། དོན་ནི་སོ་ཕག་གི་སྟེང་དུ་རྩྭ་བཀྲམ་ནས། སོ་ཕག་གི་སྟེང་དུ་མཚང་ར་བཞག །རྟིང་པ་གཉིས་བཅར་ནས་ཁྲིའུའི་སྟེང་དུ་འདུག་པ་ལྟར་བྱེད་པ་ཡིན། མཁན་པོས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ་མེ་ཏོག་ཕུལ་ནས། འགྲེང་སྟེ་འདུད་པ་དང་བཅས་པས། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ། ཚེ་དང་ལྡན་པ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི། དགེ་འདུན་ལས་
བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་འཚལ་ནས་དགེ་འདུན་ལས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་གསོལ་ན། དགེ་སློང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེ་གེ་མོ་ལས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་བཀས་གནང་བར་ཞུ། ཆེ་གེ་མོས་

384

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
གསང་སྟེ་སྟོན་པའི་སློབ་དཔོན་བཀས་གནང་བར་ཞུ། ཆེ་གེ་མོས་དབུ་མཛད་པ། ༼༢༩༦༽
རྣམས་ཀྱིས་ལས་ཀྱི་ཁ་སྐོང་མཛད་ནས། ཚེ་དང་ལྡན་པ་འདི་ལ་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་སྡོམ་
པ་བཀས་གནང་བར་ཞུ་ཞེས་དངོས་དེ་ལྟར་གཡར་ངོ་འཆར་ཞིང་མཆི་ལགས། ཞེས་གསོལ་
བ་བཏབ་ནས། ཅེས་པ་འདི་ཁ་ཆེ་པཎ་ཆེན་གྱི་ཕྱག་བཞེས་ཡིན་གྱིས། ལུང་དང་ལས་བརྒྱ་རྩ་
ན་མི་གསལ། སྟོད་འདུལ་བ་ཁ་ཅིག །ལེགས་འོངས་ཀྱིས་ཨུཏྤལ་ཉོས་ནས་དགེ་འདུན་ལ་ཕུལ་བས། བསྒྲུབ་བྱ་མཎྜལ་མེ་ཏོག་དང་བཅས་པ་མཁན་སློབ་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ་འབུལ་ཀྱང་། སྔ་མ་ཉིད་

ལེགས་སོ། །བསྒྲུབ་བྱ་ལ་སྟོན་པའི་སྐུ་གཟུགས་འདི་ལ་སྟོན་པ་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཞོག་ལ་
ཕྱག་གསུམ་གྱིས། དེ་ཡང་། འཁོར་བའི་ཞགས་པས་འཇིགས་པའི་སྐྱབས་འཚོལ་ལ། སྐྱབས་

ནི་རྒྱལ་བ་ཉིད། སྲིད་པ་གསུམ་ན་གང་ཞིག་གིས། །མི་ཤེས་པ་དེ་མཆོག་ཏུ་བསྡུས། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། སྐུ་གཟུགས་ལ་རྡོ་རྗེ་གདན་ གྱི་སྤོ་ལ་མངོན་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་

དངོས་ཡིན་སྙམ་པའི་འདུན་པ་དྲག་པོ་སྐྱེས་ནས། སངས་རྒྱས་དངོས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་འཇུག་པ་

ཡིན། བདག་ཉིད་དགེ་སློང་གིས་དགེ་འདུན་གྱི་ནང་དུ་འཇུག་པའི་བསམ་པ་དྲག་པོ། དགེ་སློང་
རེ་རེ་ལ་ཕྱག་གསུམ་གསུམ་གྱིས་ཞེས་བརྗོད། ཕྱག་ནི། པུས་མོའི་ལྷ་ང་གཉིས། ལག་མཐིལ་

གཉིས། མགོ་བོ་སྟེ་ཡན་ལག་ལྔ་ས་ལ་རེག་པའི་ཕྱག་གམ་རྒྱབ་ཕྱོགས་ནས་དགེ་སློང་རྣམས་
ཀྱི་བགྱིད་པ་ལ་འཁྱུད་ཅིང་། མགོ་བོ་རྐང་པ་གཉིས་ལ་གཏུགས་པའི་བགྱིད་པ་ལ་འགྱུར་བའི་

ཕྱག་གང་རུང་བྱས་ཏེ། གཞན་གྱིས་གོ་མི་ཆོད་ཅེས་གསུངས། ཕྱག་འཚལ་བའི་ཚེ་དགེ་སློང་རེ་རེས་ཀྱང་བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་དགེ་སློང་གི་སྡོམ་པ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སྨོན་ལམ་
གདབ་བོ། །གཉིས་པ་མཁན་པོ་མངོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། མཁན་པོར་གསོལ་བ་གདབ་པ་ནི་
བསྒྲུབ་བྱ་དེ་རྩྭའི་སྟེང་ནས་མཁན་པོ་ལ་ཕྱག་གསུམ་འཚལ་དུ་བཅུག་ནས་མཁན་པོའི་མདུན་

385

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དུ་ཕ་གུ་དང་རྩྭའི་སྟེང་དུ་རྟིང་པ་གཉིས་ཀྱི་མནན་ནས་ཙོག་ཙོག་པུར་འདུག་ཏུ་བཅུག་སྟེ། ཐལ་
མོ་སྙིང་ཁར་སྦྱོར་དུ་བཅུག་༼༢༩༧༽ནས། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་སྡོམ་པ་ལ། དོན་གཉེར་
གྱི་འདུན་པ་ཤུགས་དྲག་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དུ་སྤྲོ་བ་བསྐྱེད་པ་ནི། ཁྱོད་བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་
དགེ་སློང་གི་དངོས་པོ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དེ་ཤིན་ཏུ་ལེགས། ལེགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དགེ་སློང་ལ་
རབ་ཏུ་གཅེས་པའི་མདོ་ལས། དགེ་སློང་ཞེས་བྱ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཏོག་ལྟར་མཐོ།
མཚན་དེ། དགེ་སློང་ཞེས་བྱ་བདུད་སྡིག་གྲོགས་ཀྱིས་མི་ཕྱེད། རྡོ་རྗེའི་སྲོག་ཤིང་ཡིན། དགེ་
སློང་ཞེས་བྱ་ལྷག་མེད་ཀྱི་མྱང་འདས་ཐོབ། སྡུག་བསྔལ་སྤོང་བ་ཡིན། དགེ་སློང་ཞེས་བྱ་རྒྱལ་
ཐེག་ཆེན་དུ་འཇུག །བའི་སྲས་པོའོ། །དགེ་སློང་ཞེས་བྱ་ཉོན་མོངས་ལྷག་བཅས་ཀྱི་མྱང་འདས་

ཐོབ། སྲོག་གཅོད་དེ། དགེ་སློང་ཞེས་བྱ་ཐར་ལམ་དུ་འཇུག །ཐར་པའི་ལམ་འགྲོ་ཡིན། དགེ་
སློང་རང་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་བསྡོམས། གི་ངོ་བོ་བསྡོམས་པ་སྟེ། ཞེས་དང་། མདོ་གཞན་
ལས། སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ། འབར་བའི་སྣོད་ཡིན་པདྨོའི་ཚལ། ངུར་སྨྲིག་འཛིན་པ་
ཤཱཀྱའི་སྲས། དགེ་སློང་རྣམས་ནི་ཡིན་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་། རྒྱུད་ལས་ཀྱང་། ངའི་བསྟན་པ་

རིན་པོ་ཆེ། བསྒྲུབ་པ་སྙིང་པོར་བྱེད་པ་ཡི། །དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱི་ལག་ན་འདུག །ཅེས་གསུངས་
ཤིང་། རིན་པོ་ཆེའི་ཕུང་པོ་སོགས་ལས་ཀྱང་རྒྱས་པར་གསུངས་ཏེ་སྤྲོས་པས་ཆོག་གོ །ལམ་
སྒྲོན་ལས་ཀྱང་། སོ་སོ་དགེ་སློང་ཕ་མ་གཉིས། དགེ་ཚུལ་ཕ་མ་གཉིས། དགེ་བསྙེན་ཕ་མ་

གཉིས། བསྙེན་གནས་པའི་སྡོམ་པ། ཐར་པ་རིགས་བདུན་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བཤད་
པ་ལ། ཚངས་སྤྱོད་དཔལ་ནི་མཆོག་ཡིན་ཏེ། །དགེ་སློང་སྡོམ་པ་དག་ཏུ་བཞེད། །ཅེས་གསུངས།
བསྙེན་རྫོགས་སུ་བསྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ལ། བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་དང་། ད་ལྟར་
གྱི་ཆོ་གས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ཚུལ་གཉིས་གསུངས་པ་ལས། དང་པོ་ནི། ཤཱ་རིའི་བུ་ལ་

386

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
སོགས་པ་ཚུར་ཤོག་གི་བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་ལ་སོགས་པ་བསྙེན་རྫོགས་བཅུ་གསུངས་པ་
རྣམས་སོ། །དེ་རྣམས་སྲིད་པ་ཐ་མ་པའི་གང་ཟག་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསགས་པ་རྣམས་
ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས། དགེ་སློང་ཚུར་ཤོག་ཚངས་པར་༼༢༩༨༽སྤྱད་པ་སྤྱོད་ཅིག །ཅེས་
བརྗོད་པ་ཙམ་གྱིས། སྐྲ་དང་ཁ་སྤུ་བྲེགས་ནས་ཞག་བདུན་དུ་སྐྱེས་པ་ཙམ་པ་དང་། ལག་ན་ལྷུང་
བཟེད་དང་། བྱ་མ་བུམ་ཐོགས་ཏེ། བསྙེན་པར་རྫོགས་ནས་ལོ་བརྒྱ་ལོན་པའི་སྤྱོད་ལམ་ལྟ་བུར་
གནས་པར་གྱུར་ཏེ། །ལྷ་རྣམས་ཀྱི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚུར་ཤོག་བཀའ་སྩལ་པས། སྐྲ་བྱི་
སྣམ་སྦྱར་གྱོན་པའི་ལུས་བསྟན་ཞིང་། །མོད་ལ་དབང་པོ་རབ་ཞིར་གནས་གྱུར་ཏེ། །སངས་
རྒྱས་དགོངས་པས་ལུས་གཟུགས་བཀབ་པར་གྱུར། །ཞེས་ཆེད་དུ་བརྗོད་པར་བྱེད་དོ། །དེར་བསྙེན་རྫོགས་དོན་དུ་གཉེར་བ་ནི་ཡུལ་ཐག་རིང་པོ་ནས་འཁྲིད་འོངས་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱི་དྲུང་དུ་མ་ཕྱིན་པར། ཚེའི་དུས་བྱས་ནས་བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་བར་དུ་གྱུར་པའི་སྐབས་དེ་
གསོལ་བས། ཀྱེ་མ་ངའི་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཡུལ་ཐག་རིང་པོ་ནས་འོང་བ་ངལ་བར་གྱུར་ཏོ་སྙམ་དུ་དགོངས་ནས། དགེ་འདུན་གྱིས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་བྱ་བར་གནང་ངོ་
། །ཞེས་གསོལ་བཞིའི་ལས་ཀྱིས་ཅིག་ཆར་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ཆོ་ག་
གནང་ནས་དེར་དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དག་རབ་བྱུང་བསྙེན་རྫོགས་བྱས་པས། དེ་དག་ལ་
མཁན་སློབ་མེད་པས། ལེགས་པར་མ་སྦྱངས། སྤྱོད་ལམ་རྒོད་བག་ཅན་དུ་གྱུར་པས། ཁྱིམ་པ་
རྣམས་མ་དད་ཅིང་། བྲམ་ཟེ་དང་མུ་སྟེགས་ཅན་འཕྱ་བར་གྱུར་ལ། དགེ་སློང་འགའ་ཞིག་ནད་

གཡོག་མེད་པར་ཤི་བར་གྱུར་པའི་སྐབས་དེ་གསོལ་བས། ངས་ཉན་ཐོས་རྣམས་གཅིག་གིས་

གཅིག་བསྡུ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། དགེ་སློང་ནད་པ་རྣམས་ལ་རིམ་གྲོ་བྱ་བའི་བྱ། མཁན་སློབ་
གནང་བར་བྱའོ་སྙམ་དུ་དགོངས་ནས། མཁན་པོ་དང་སློབ་དཔོན་གྱིས་རབ་ཏུ་དབྱུང་བར་བྱ།

387

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་བྱ་བར་གནང་ངོ་ཞེས། ད་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ནས་ལོ་དྲུག་ན་
བྱུང་། ལྟར་གྱི་ཆོ་ག་བཅས། དེའི་རྒྱུ་མཚན། སྲིད་པ་ཐ་མ་པ་རྣམས་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་
སྔོན་དུ་སོང་བས། རང་བཞིན་གྱིས་དབང་པོ་དུལ་བ་དང་། ནད་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་དཀོན།
བྱུང་ན་ཡང་ནད་༼༢༩༩༽གཡོག་དང་། སྨན་པ་སོགས་རྙེད་སླ། ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་ལྷག་
པར་སྨིན་པས་རྒྱལ་བས་གསུངས་པའི་ཆོས་རྣམས་གཞན་གྱི་དཀྲོལ་བ་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་
པས་འཁྲིད་ཅིང་སྐྱོང་བར་བྱེད་པའི་མཁན་སློབ་མ་བཅས། ད་ལྟར་གྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་དེ་ལས་
བཟློག་པས། འཁྲིད་ཅིང་སྐྱོང་བར་བྱེད་པའི་མཁན་སློབ་གནང་། གནང་ཟེར་ཀྱང་ཅི་དགར་
གནང་བ་མ་ཡིན་གྱི་ངེས་པར་བསྒྲུབ་དགོས་ཀྱི་བཅས་པ་ཡིན་པས། མཁན་པོས་དགོས་
མཁན་པོ་ཡང་ཅི་རུང་རུང་གིས་མི་ཆོག་གིས། བཙུན་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བསྙེན་པར་རྫོགས་
པའི་སྡོམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་དང་ལྡན་པ་བརྟན་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བསྙེན་པར་རྫོགས་ནས་སྡོམ་
རྒྱུན་བར་མ་ཆད་དུ་ལོ་བཅུ་ལོན་པ། མཁས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་འདུལ་བ་མངོན་པར་ཤེས་པ་ཁ་སྐོང་གི་ཆོས་བཅུ་དང་ལྡན་པ་ལ། མཁན་པོ་གསོལ་བ་འདེབས་པའི་ཆོ་གས་གསོལ་བ་བཏབ་

པ་ཁས་བླངས་པ་ཅིག་དགོས། དེ་ལ་ཁྱེད་བསྙེན་རྫོགས་སུ་བསྒྲུབ་པའི་གསོལ་བ་འདེབས་པ་
ངེད་ལ་ཆགས་པར་སྤོང་བས་གསོལ་བ་འདེབས་དགོས། གསོལ་བ་འདེབས་པའི་གོ་དོན།
དགག་སྒྲུབ་གནང་གསུམ་གྱི་བསླབ་པ་ལ་ཉེ་བར་སྦྱོར། ཉེ་བར་ལུང་འབོགས། དེའི་སྒོ་ནས་
དམན་པའི་གཡང་ས་འཛིན་པའི་དོན་གྱིས་ན་མཁན་པོ་སྟེ། དོན་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་གྲུབ་
པའི་དལ་འབྱོར་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་ཉེ་བར་ཕྱོགས་པའི་དགེ་སློང་གི་དངོས་པོ་བསྒྲུབ་
མཁན་མཛད་དུ་གསོལ་ཞེས་ཞུ་བ་འབུལ་བ་ཡིན་པས། ངེད་ལ་སྟོན་པའི་འདུ་ཤེས་ཞོག་ལ་
བཙུན་པ་འདི་ལ་བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་མཁན་པོ་ཞུ་སྙམ་པ་གྱིས་ལ། བཙུན་པ་དགོངས་སུ་གསོལ།

388

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་བཙུན་པ་ལ་མཁན་པོར་གསོལ་གྱིས་བཙུན་པ་བདག་གི་མཁན་

པོ་མཛད་དུ་གསོལ། བཙུན་པ་མཁན་པོས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་བགྱིའོ། །ལན་གཉིས་

བཟླས་པའི་རྗེས་སུ་གསུམ་པ་འདི་ལ་དུམ་བུ་གསུམ་ཡོད་པའི་དུམ་བུ་གཉིས་པ་རྫོགས་ནས།
མཛད་དུ་གསོལ་ཞེས་པའི་མཐར་གསོལ་བ་བཏབ་པས་ཁས་༼༣༠༠༽བླངས་པས། དེ་དུས་
སུ་ངེད་ཁྱེད་ཀྱི་མཁན་པོར་འགྱུར་བས། མཁན་པོར་གྱུར་ནས་བཙུན་པ་ཞེས་མི་བརྗོད་པར་
མཁན་པོ་ཞེས་བརྗོད་དགོས་པས། དེ་ཡིད་ལ་ཞོག་ལ་གསུམ་པའི་རྗེས་ཟློས་གྱིས། ཞེས་
བརྗོད་མཇུག་ཏུ་མཁན་པོས་ཐབས་ཡིན་ནོ། །མཁན་བུས་ལེགས་ཞེས་བརྗོད། གལ་ཏེ་སློབ་དཔོན་ཡིན་ན། སྔར་གྱི་སློབ་དཔོན་དེ་མཁན་པོ་ཞུ་སྙམ་པ་གྱིས་བྱ་བ་དང། ཚིགས་གསུམ་
པའི་མཐར་སློབ་དཔོན་ཞེས་མི་བརྗོད་པར་མཁན་པོ་ཞེས་བརྗོད་སྔར་གྱི་མཁན་པོ་ཡིན་ན།

མཁན་པོ་ཡིན་མོད་ཀྱི། ཆོ་ག་ཐ་དད་པས་འདིར་ཡང་གསོལ་བ་གདབ་དགོས་ཞེས་འགྲེལ་ཆེན་ལས་གསུངས་པས། ཚིགས་སྔ་མའི་མཁན་པོ་ལ་བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་མཁན་པོ་ཞུ་སྙམ་པ་
གྱིས་ཞེས་བརྗོད། འདི་ཀུན་ལ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་དགོས་པས་དགེ་འདུན་གྱི་ནང་དུ་ཀུན་
གྱིས་ཐོས་པར་གསོལ་བ་གདབ་བོ། །
གསུམ་པ་ཡོ་བྱད་མངོན་དུ་འགྱུར་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཆོས་གོས་གསུམ་དང་ལྷུང་བཟེད་
བྱིན་གྱིས་བརླབས་ནས་སྦྱིན་པ་ནི། མདོ་རྩར་རང་གི་དོན་དུ་སྔགས་ལན་གསུམ་བརྗོད་པ་ཉིད་

ན་འོས་ལ་ཕྱག་བྱ་ཞེས་གསུངས་པས། ངེད་ལ་ཕྱག་གསུམ་ཚོལ། ངེད་ཀྱི་མདུན་དུ་ཤོག་ལ་
འགྲེང་ལས་སྡོད་ཅིག་ཅེས་བསྒོ། གྲོགས་བྱེད་པས་ཆོས་གོས་གསུམ་པོ་སོ་སོར་བཏབ་པ་ཕྲག་
པ་གཡོན་པ་ལ་བཀལ་ནས། དངོས་དང་རྒྱུའི་བྱིན་བརླབས་གང་ཆགས་བརྟག་པར་བྱ། དེའི་

ཚེ་མཁན་པོས་ཀྱང་། གྲོགས་བྱེད་པ་དེ་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པའི་ལྷུང་བཟེད་དགེ་འདུན་ལ་སྟོན་ཅིག་

389

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཅེས་བསྒོ། དེ་ནས་མཁན་སློབ་གཉིས་ཀ་འགྲེང་སྟེ། གཉིས་ཀའི་ལག་པས་སྣམ་སྦྱར་བཟུང་ལ།
འདིའི་ལུས་ལྔའི་ཞིང་ལ་དཔེ་བླངས་ནས། རྣམ་ཕྲན་དང་གླེགས་བུ་དུ་མ་སྦྱར་བས་ན། སྣམ་
སྦྱར་ཞེས་བྱ་བ། ཁྱིམ་པ་དང་མུ་སྟེགས་ཅན་དང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་བསྙེན་པར་མ་རྫོགས་པ་དགེ་ཚུལ་མན་ཆད་ལས་རྟགས་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར། ངོ་ཚ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་སྐྱེ་དགེ་སྦྱོང་གི་དྲན་

པ་གསོང་། སེམས་ཉོན་མོངས་པ་ཉེ་བར་ཞི་ཞིང་། ཆགས་བྲལ་དུ་ཁ་བསྒྱུར་སྡིག་པ་༼༣༠༡༽
ལས་བཟློག །དགེ་བ་ལ་བརྩོན། ལྷ་མི་རྣམས་ཀྱིས་བསོད་ནམས་བསོགས་པའི་ཞིང་མཆོད་
རྟེན་ལྟ་བུར་འགྱུར་བ་ལ་དགོངས་ནས་མདོ་ལས་ཕན་ཡོན་བཅུ་གསུངས་པ་རྣམས་དྲན་བཞིན་

པའི་སྒོ་ནས། འདི་དགེ་སློང་གི་འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད་སྣམ་སྦྱར་དུ་བྱིན་གྱིས་རླབས་པ་སྙམ་པ་
གྱིས་ལ་རྗེས་བཟློས་གྱིས། མཁན་པོ་དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བའི་

ཆོས་གོས་བགྱིས་ལགས་པ་རུང་བ་སྤྱད་པར་འོས་པ་འདི་ཆོས་གོས་སྣམ་སྦྱར་དུ་བྱིན་གྱིས་

བརླབ་བོ། །ལན་གསུམ་བཟླས་ལ་ཐབས་ལེགས་བྱ། ཕྲག་པ་གཡས་ངོས་སུ་སྤོས་ལ་བཞག །དེ་ནས་གཉིས་ཀས་བླ་གོས་བཟུང་ནས། འདི་སྟོད་དུ་གྱོན་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་གོས་བླ་
གོས་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱིམ་པ་དང་མུ་སྟེགས་ཅན་ལས་རྟགས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་དགེ་སྦྱོང་གི་དྲན་པ་

གསོ། རླུང་དང་ཉི་མ་ལ་སོགས་པའི་ཚ་གྲང་དང་། སྦྲང་བུ་དང་ཤ་སྦྲང་ལ་སོགས་པའི་འཚེ་བ་ལས་སྐྱོབ། སེམས་ཀྱིས་སྐྱོན་སྤོང་བའི་གོས་ཡིན་པས་བླ་གོས་སུ་བྱིན་གྱིས་བརླབ་སྙམ་པ་
གྱིས་ལ་རྗེས་བཟློས་གྱིས། མཁན་པོ་དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བའི་

ཆོས་གོས་བགྱིས་ལག་པ་རུང་བ་སྤྱད་པར་འོས་པ་འདི། ཆོས་གོས་བླ་གོས་སུ་བྱིན་གྱིས་

བརླབ་བོ། །ལན་གསུམ་བརྗོད། མཇུག་ཏུ་ཐབས་ལེགས་བྱའོ། །ཕྲག་པ་གཡས་སུ་སྤོས་ལ་བཞག །དེ་ནས་གཉིས་ཀས་མཐང་གོས་བཟུང་སྟེ། འདི་སྨད་ཀྱི་ནང་དུ་གྱོན་པར་བྱེད་པ། ཆོས་

390

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།གོས་མཐང་གོས་ཞེས་བྱ་བ། སྨད་གཅེར་བ་དང་ངོ་ཚ་བ། སྦྲང་བུ་ཤ་སྦྲང་སོགས་ཀྱི་གནོད་པ་ལས་སྐྱོབ། ངོ་ཚ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་སྐྱེ་ཁ་དོག་ངན་པ་ཡིན་པས་ང་རྒྱལ་དང་རྒྱགས་པ་གཞོམ་པའི་དོན་དུ་གནང་བ་ཡིན་པས། མཐང་གོས་སུ་བྱིན་གྱིས་བརླབས་སྙམ་པ་གྱིས་ལ་བརྗེས་བཟློས་

བགྱིས། མཁན་པོ་དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བའི་ཆོས་གོས་བགྱིས་

ལག་པ་རུང་བ་སྤྱད་པར་འོས་པ་འདི་ཆོས་གོས་མཐང་གོས་སུ་བྱིན་གྱིས་བརླབ་བོ། ལན་
གསུམ་བརྗོད། མཇུག་ཏུ་ཐབས་ལེགས་བྱའོ། །དེ་ནས་བླ་གོས་དང་རྣམ་སྦྱར་སྦྲགས་ལ། ༼༣༠༢༽མཁན་པོས་བཀོན་ཞིང་། དེའི་དུས་སུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྨོན་ལམ་བཞི་གདབ་

བོ། །ཆོས་གོས་གསུམ་ཀར་བྱིན་གྱིས་བརླབ་པའི་ཚེ་བཞི་བཏབ་ཏུ་བྱས་ཏེ། ཁུག་པ་ནས་
མཁས་པོས་འཛིན། དྲན་ཀ་མཁན་བུ་འཛིན་པ་ཕྱག་ལེན་ནོ། སྣམ་སྦྱར་བཀོན་མ་ཐག་ཏུ་མྱུར་དུ་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ཚད་དུ་རྩྭའི་གདིང་བའི་སྟེང་ནས་འདུས་པའི་དགེ་འདུན་ལ་ཕྱག་
གསུམ་བྱ། འདི་ལ་སྔ་རབས་པ་རྣམས་རྣམ་སྦྱར་ངོམ་ཕྱག་ཅེས་ཟེར་དོན་ནི་བདག་མྱུར་དུ་

བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་འདུག །སྙམ་པའི་དོན་གཉེར་གྱི་དད་པ་སྐྱེས་པའི་ཕྱག་ཡིན། ཆོས་
གོས་གསུམ་དངོས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་ཆགས་པ་མེད་ན། ཆོས་གོས་གསུམ་གྱི་རྒྱུར་རུང་བའི་

གོས་ཁྲུ་གང་ཡན་ཆད་སློབ་མའི་ཕྲག་པ་གཡོན་པ་ལ་བཀལ། གཉིས་ཀས་ལག་པས་བཟུང་
ནས། འདི་སྣམ་སྦྱར་གྱི་རྒྱུར་བྱིན་གྱིས་རླབས་སྙམ་པ་གྱིས་ལ། མཁན་པོ་དགོངས་སུ་གསོལ།
བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བའི་གོས། འདི་སྣམ་སྦྱར་གྱི་རྒྱུར་བྱིན་གྱིས་རློབ། འཚལ་ན་སྣམ་
ཕྲན་དགུ་པ་ལ་སོགས་པར་བགྱིས་ཏེ་གླེགས་བུ་ཕྱེད་དང་གསུམ་པ་ལ་སོགས་པར་
བགྱིའོ། །བར་ཆད་མ་བྱུང་ན་བཀྲུའོ། །སྐྱང་ངོ་། །དྲའོ་སྡེབ་བོ། །ཟུངས་གདབ་བོ། །དྲུག་པོ། ཁ་སྒྱུར་རོ། །ཡང་ན་འདི་ལ་ལྷན་ཐབས་སུ་བློན་ནོ། །རྐྱེན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བགྱིའོ། །ཆོས་གོས་

391

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
འདི་ནི་རུང་བ་སྤྱད་པར་འོས་པའོ། །ཞེས་ལན་གསུམ་བཟླས། མཇུག་ཏུ་ཐབས་ལེགས་བྱ། བླ་གོས་ལ་གཞན་འདྲ་བ་ལ་སྣམ་ཕྲན་བདུན་དང་། གླེགས་བུ་ཕྱེད་དང་གསུམ་པ་དང་། མཐང་གོས་ལ་སྣམ་ཕྲན་ལྔ་པ་དང་། གླེགས་བུ་ཕྱེད་དང་གཉིས་པར་བགྱིའོ། །ཞེས་བརྗོད་ལྷུང་བཟེད་
སྟོན་པའི་དགེ་སློང་གིས་ལྷུང་བཟེད་ཀྱི་ནང་དུ་མེ་ཏོག་གི་སྨན་ཅུང་ཟད་བཅུག་ལ། ལྷུང་བཟེད་
ལག་པ་གཡོན་པར་བཞག །གཡས་པས་ཁ་བཀབ། རྒན་པའི་མཐའ་ནས་བརྩམས་ཏེ། དགེ་
སློང་རེའི་མདུན་དུ་འགྲེང་སྟེ། འདུད་པ་དང་བཅས་པས། ཆོས་འབྲེལ་ཡོད་མེད་དང་རྒན་གཞོན་
གྱི་བྱེ་བྲག་གིས་སློབ་དཔོན་བཙུན་པ། ཚེ་དང་ལྡན་པ་གང་རུང་དགོངས་སུ་གསོལ། ཚེ་

༼༣༠༣༽དང་ལྡན་པ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བའི་ལྷུང་བཟེད་འདི་མི་ཆུང་ངམ་མི་ཆེའམ། མི་སྐྱ་
བའམ་ཞེས་དྲི། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལྷུང་བཟེད་དེ་ལྟ་བུ་ཉིད་མིན་ན། རེ་རེ་ནས་ལྷུང་བཟེད་བཟང་
བར་རོ། །ཞེས་བརྗོད། དེ་ལྟར་མི་བརྗོད་ན་ཉེས་བྱས། མཁན་པོས་ལེགས་པར་བརྟགས་ནས་
འགྲིལ་དུ་བཅུག་པ་ཡིན་ན་བསྟན་མི་དགོས། དེ་ལྟར་མིན་ན་དགོས་ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་
ལྷུང་བཟེད་དེ་མཁན་སློབ་གཉིས་ཀ་འགྲེང་སྟེ་ལག་པ་གཡོན་པའི་མཐིལ་དུ་བཞག །གཡས་
པས་ཁ་བཀབ་ལ་འདི་བཏང་སྙོམས་ཀྱིས་ཟས་ལྷུང་བ་འདིའི་ནང་དུ་བཟེད་པར་བྱེད་པས་ལྷུང་
བཟེད་ཅེས་བྱ་བ། ཁྱིམ་པའི་ཁ་ཕོར། མུ་སྟེགས་ཀྱི་སློང་ཕོར། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དམན་པ་གཞན་ལས་སྣོད་སྤྱད་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྟགས་མཆོག་ཏུ་གྱུར། འདི་ཟས་ཀྱི་སྣོད་དུ་རུང་བ་བཞིན་དུ་ཤེས་
རྒྱུད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྣོད་རུང་དུ་བྱེད། འདིའི་ནང་ནས་ཟས་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་བཞིན་དུ་དམ་

པའི་ཆོས་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་གནང་བ་ཡིན་པས། འདི་དྲང་སྲོང་
གི་སྣོད་ལྷུང་བཟེད་དུ་བྱིན་གྱིས་བརླབ་སྙམ་པ་གྱིས་ལ། རྗེས་བཟློས་གྱིས། མཁན་པོ་དགོངས་
སུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བའི་ལྷུང་བཟེད་ཟས་ལ་སྤྱད་པར་འོས་པ་དྲང་སྲོང་གི་

392

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
སྣོད་འདིས་སླང་བའི་སྣོད་དུ་བྱིན་གྱིས་བརླབ་བོ། །ལན་གསུམ་བཟླས། མཇུག་ཏུ་ཐབས་
ལེགས་བྱ། འདིའི་ཐད་དུ་ཁྱིམ་པའི་ཁམ་ཕོར་ཞེས་པ་དང་། བླ་གོས་སྟེར་བའི་དུས་སུ་བླ་སྟེ་
སྟོད་ཟེར་བ་རྣམས་མ་དག་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་གདིང་བ་ འདིའི་ཚད་ནི་ཞེང་དུ་ཁྲུ་དོ་དང་སོར་
དྲུག །མཆུར་གསུམ་མམ་ཕྱེད་དང་ལྔ། སྡིང་བའི་འོག་རོལ་གྱི་སུམ་ཆའི་དང་པོར་གླེགས་བུའི་ཕྲོ་རྒྱ་ལྡིང་པའི་ཚེ་
འཆལ་འདིས་བྱས་པའི་གླེགས་བུ་རངས་པའི་ངོས་མགོ་བོ་ཡིན་པས་སྟེང་དུ་ཉལ་བ་དང་། ཕྱག་འཚལ་བའི་མགོ་
བོའི་ཕྱོགས་སུ་བསྟན་ནས་འདིངས། འདུག་པའི་ཚེ་མགོ་བོ་རྒྱབ་ཏུ་བསྟན་ལ་འདིངས་སོ། ། གཏད་ལ། འདི་

ཆོས་གོས་གདིང་བ་ཞེས་བྱ་བ། ཁྱིམ་པའི་དཀར་པོ། གང་ཟག་གི་ཁྲ་བོ་ཕལ་ཆེར་མ་ཉམས་པ་
དང་། དགེ་༼༣༠༤༽འདུན་གྱི་རྩྭ་དང་ལོ་མའི་སྟན་མ་གཏོགས་པ་ལ། འདིས་སྐྱོབས་ལ་
ལོངས་སྤྱད་དགོས་སྙམ་པ་གྱིས་ལ། རྗེས་བཟློས་གྱིས། མཁན་པོ་དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་
མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བའི་ཆོས་གོས་བགྱིས་ལགས་པ་རུང་བ་སྤྱད་པར་འོས་པ་འདི། ཆོས་
གོས་གདིང་བར་བྱིན་གྱིས་བརླབས་སོ། །ལན་གསུམ་བཟླས། མཇུག་ཏུ་ཐབས་ལེགས་བྱ།
དེས་མཚོན་ནས་གཞན་གྱི་ལོངས་སྤྱད་ལ་ཕངས་པ་མེད་པར་ལོངས་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་སྤང་དགོས་སོ། །ཞེས་འདོམས་པ་དེར་གདའ། གདིང་བ་ནི་སྟན་ཡང་ཡིན་ལ་ཆོས་གོས་ཀྱང་ཡིན་

ནོ། །གདིང་བ་ནི། སྟན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པས་མི་གནོད་དེ། སྐབས་དེའི་སྟན་མིན་པ་ལ་དགོངས།
དེ་ནས་ཆུ་ཚགས་གཏད་ལ་འདི་ཆུ་ཚགས་ཞེས་བྱ་བ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྙིང་རྗེས་རབ་
ཏུ་ཕྱེ་བ་ཡིན། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྡོམ་པ་གཞན་ལ་གནོད་པ་ཚན་དང་བཅས་པ་ལས་བཟློག་དགོས། ཁྱད་པར་ཆུ་འདི་འབྲེལ་ཆེ་འབྱུང་ཉེ་ནང་དང་ནུབ་ཏུ་དགོས་པས་སྲོག་ཆགས་ལ་མི་

གནོད་པའི་ཕྱིར། ཆུ་ཆུ་ཚགས་ནི་ཁ་བསྒྱུར་མི་རུང་བས་དཀར་པོ་བྱ། ཚགས་འདི་ལྟ་བུ་

བཅངས་དགོས་སོ། །དེས་ ལས་རྒྱལ་ལས་གདིང་བ་ཆུ་ཚགས་མཁན་པོ་ཚིག་གི་སྦྱིན་ཞེས་བཤད། མཚོན་

393

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ནས་སྲོག་ཆགས་ལ་གནོད་སེམས་སྤངས་དགོས་སོ། །ཞེས་འདོམས། རྩྭ་དང་ལོ་མ་ཤིང་ལ་

སོགས། །དགོས་པ་གང་དང་གང་ཡང་རུང་། །དེ་ཀུན་སྲོག་ཆགས་མེད་པར་བྱ། །སྡོམ་པས་སྲོག་ཆགས་བསད་པ་བསྲུང་། །གཙོ་བོ་གསུམ་འཁོར་ལྔ་རྣམས་ལྡན། །དྲང་སྲོང་སྣོད་དང་
བསིལ་བྱེད་རྟགས། །རང་གི་སྤྱོད་ཡུལ་རྣམ་པར་སྡོམ། །དེ་ནི་ཡང་དག་དགེ་སློང་ཡིན། །ཞེས་

གསུངས་པ་ལྟར་གནས་སོ། །ཞེས་བརྗོད་ནས་རེ་ཞིག་དགེ་སློང་འདིའི་ཕྱི་ལ་སོང་ཞེས་བརྗོད།
གྲོགས་བྱེད་པའི་དགེ་སློང་དེས་ཀྱང་ལས་ཀྱི་སྒྲ་མི་ཐོས་ཤིང་། ལས་གྲལ་ནས་མཐོང་བའི་སར་

གདིང་བ་བཏིང་བའི་སྟེང་དུ། ཁ་ཚུར་བསྟན་ནས་འགྲེངས་ཏེ། འདུད་པ་དང་བཅས་པའི་ཚུལ་དུ་
བཞག་ལ། རང་ཉིད་ལས་གྲལ་དུ་འཁོད་པར་བྱའོ། །༼༣༠༥༽བཞི་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་
མངོན་དུ་འགྱུར་མི་འགྱུར་བརྟག་པའི་ཕྱིར། གསང་སྟོན་བསྐོས་ནས་ལྐོག་ཏུ་བར་ཆད་དྲིས་ཏེ།

དག་པ་གོ་བར་བྱས་ནས་འོང་བ་ཞུ་བ་ལ་ལ་བྱེད་པས་གསང་སྟོན་ན་འོང་བའི་ཐོག་མར་ལྟུང་བ་ཐུན་མོང་བ་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ་འདི་མ་གྲུབ་ན་ད་ལྟ་ལས་མི་ཆགས་པར་གདབ་བས། ཡུལ་
དུས་ཀྱི་བཤགས་པར་མ་ནུས་པའི་ལྟུང་བ་ཐུན་མོང་ལས་ལ་མི་སྒྲིབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། གསོལ་
བའི་ལས་ཀྱིས་བྱིན་བརླབས་པར་བགྱི་བས། དགེ་འདུན་རྣམས་སྤྱོད་ལམ་བསྟུན་ནས་གསོལ་
བའི་ལས་ལ་ཐུགས་གཏད་པར་ཞུ། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ། དེང་དགེ་འདུན་གྱི་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་འཕྲིན་ལགས་ན། བདག་ཅག་དགེ་འདུན་ཐམས་ཅད་ནི་ལྟུང་
བ་དང་བཅས་པར་གྱུར་ན་གང་གི་མདུན་དུ་བདག་ཅག་ལྟུང་བ་དེ་ཆོས་བཞིན་དུ་སླར་བགྱི་བ།

བདག་ཅག་ལས་དགེ་སློང་གནས་གཞན་དུ་མཆིས་ལ། དགེ་སློང་གི་མདུན་དུ་ལྟུང་བ་དེ་ཆོས་
བཞིན་དུ་སླར་བགྱི་བ་སྤྲོ་བ་སུ་ཡང་མ་མཆིས་ན། གལ་ཏེ་དགེ་འདུན་གྱི་དུས་ལ་བབ་ཅིང་

བཟོད་ན་དགེ་འདུན་གྱིས་གནང་བར་མཛོད་ཅིག་དང་། དགེ་འདུན་གྱིས་དེང་ལྟུང་བ་དེ་བྱིན་

394

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

གྱིས་བརླབས་ཏེ་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་འཕྲིན་ལས་མཛད་ལ། སླད་ཀྱི་དགེ་སློང་གི་མདུན་དུ་
ལྟུང་བའི་དེ་ཆོས་བཞིན་དུ་སླར་མཛད་དོ། །འདི་ དཀྱུས་ཐོག་གཅིག་ལ་བསྙེན་རྫོགས་ཚར་གསུམ་ལ་
སོགས་པ་བྱེད་པའི་ཚེ། ལྟུང་མཐུན་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ་ཅིག་གིས་ཆོག་མོད། བཞད་གད་ལ་སོགས་པ་བག་
མེད་པ་བྱུང་བ་རྣམས་དགག་པའི་ཕྱིར་ཚར་རེ་བཞིན་ལྟུང་མཐུན་བྱིན་རླབས་མཛད་པ་ནི་ཕྱག་ལེན་ནོ། ། ནི་

གསོལ་བའོ། །གནས་ལ་བློ་མཐུན་ཆགས་ལ་མ་ཞིག་ཡིན་ན་མི་དགོས། སྔར་མ་བྱས་ན་
དགོས་པས། ལས་མཛད་པའི་གནས་འདི་ཉེ་འཁོར་དང་བཅས་པ་བསྙེན་རྫོགས་ཐུགས་བསྟུན་
པ་གསོལ་བའི་ལས་ལ་ཐུགས་གཏད་པར་ཞུ། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ།
གནས་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པའམ་བགྱིས་པའམ། ལག་པ་ནང་མཚམས་དང་། ཕྱི་རོལ་ཉེ་
༼༣༠༦༽འཁོར་འདོམ་གང་དང་བཅས་པ་འདི་དགེ་འདུན་གྱི་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་འཕྲིན་
ལས་ཀྱི་གནས་སུ་བཞེད་ན། གལ་ཏེ་དགེ་འདུན་གྱི་དུས་ལ་བབ་ཅིང་བཟོད་ན་དགེ་འདུན་གྱིས་

གནང་བར་མཛོད་ཅིག་དང་། དགེ་འདུན་གྱི་གནས་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པའམ། བགྱིས་པའམ།

ལག་པ་ནང་མཚམས་དང་ཕྱི་རོལ་ཉེ་འཁོར་འདོམ་གང་དང་བཅས་པ་འདི། དགེ་འདུན་གྱི་

བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གནས་སུ་བློ་མཐུན་པར་བགྱིའོ། །འདི་ནི་གསོལ་
བའོ། །གསོལ་བ་ཐལ། བརྗོད་པ་མཇུག་སྡུད་དང་བཅས་པ་ལ་ཐུགས་གཏད་པར་ཞུ། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ། གནས་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པའམ་བགྱིས་པའམ་ལག་པ་

ནང་མཚམས་དང་ཕྱི་རོལ་ཉེ་འཁོར་འདོམ་གང་དང་བཅས་པ། འདི་དགེ་འདུན་གྱི་བསྙེན་པར་
རྫོགས་པའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གནས་སུ་བཞེད་དོ། །དེའི་སླད་དུ་དགེ་འདུན་གྱི་གནས་ཐམས་ཅད་

གྲུབ་བྲོག་ཕབ་ལྟ་བུ། པའམ། བགྱིས་ཕྱི་རོལ་སྲོ་ཁང་ལྟ་བུ། པའམ། ལག་གཡོ་ཐང་གང་ལྟ་བུ། པ་ནང་མཚམས་དང་། ཕྱི་རོལ་ཉེ་འཁོར་འདོམ་གང་དང་བཅས་པ་འདི་དགེ་འདུན་གྱི་བསྙེན་

395

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།པར་རྫོགས་པའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གནས་སུ་བློ་མཐུན་པར་བགྱི་ན། ཚེ་དང་ལྡན་པ་གང་དག་
གནས་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པའམ། བགྱིས་པའམ། ལག་པ་ནང་མཚམས་དང་། ཕྱི་རོལ་ཉེ་འཁོར་
འདོམ་གང་དང་བཅས་པ་འདི་དགེ་འདུན་གྱི་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གནས་སུ་

བློ་མཐུན་པར་བགྱི་བར་བཟོད་པ་དེ་དག་ནི་ཅང་མ་གསུངས་ཤིག །གང་དག་མི་བཟོད་མེད་
དག་ནི་གསུངས་ཤིག དགེ་འདུན་གྱི་བཟོད་ཅིང་གནང་ནས་དགེ་འདུན་གྱི་གནས་ཐམས་ཅད་
གྲུབ་པའམ། བགྱིས་པའམ་ལག་པ་ནང་མཚམས་དང་ཕྱི་རོལ་ཉེ་འཁོར་འདོམ་གང་དང་བཅས་
པ་འདི་དགེ་འདུན་གྱི་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གནས་སུ་བློ་མཐུན་པར་བགྱིས་

ལེགས་ཏེ། འདི་ལྟར་ཅིང་མི་གསུང་བས་དེ་དེ་བཞིན་དུ་འཛིན་ཏོ། ། ཆོ་གའི་སྐབས་སུ་གནས་
གསུམ་པོ་གང་རུང་ཅིག་བརྗོད་ཀྱི། གསུམ་ཀ་བརྗོད་མི་༼༣༠༧༽དགོས་སོ། །དེ་ནས་ལས་
བྱེད་པས། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བའི་གསང་

སྟེ་སྟོན་པར་གསོལ་བ་གདབ་པའི་དགེ་སློང་གང་ཡིན་ཞེས་དྲི། དེས་བདག་དགེ་སློང་མིང་འདི་

ཞེས་བགྱི་བའོ། །ཞེས་ལན་གདབ། མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱོད་མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བས།
མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་གསང་སྟེ་སྟོན་པར་སྤྲོའམ་ཞེས་དྲི། དེས་ཀྱང་སྤྲོའོ་ཞེས་ལན་གདབ།
འདིར་གསང་སྟེ་སྟོན་པའི་ལྐོག་ཏུ་བར་ཆད་དྲི་བའི་ཕྱིར། གསང་སྟེ་སྟོན་པ་བསྐོ་བ་ལ་ཐུགས་
བསྟུན་པ་གསོལ་བའི་ལས་ལ་ཐུགས་གཏད་པར་ཞུ། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ། དགེ་སློང་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི། ། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། མིང་འདི་

ཞེས་བགྱི་བ་ལ་གསང་སྟེ་སྟོན་པར་སྤྲོ་ན་གལ་ཏེ་དགེ་འདུན་གྱིས་དུས་ལ་བབ་ཅིང་བཟོད་ན།
དགེ་འདུན་གྱིས་གནང་བ་མཛོད་ཅིག་དང་། དགེ་སློང་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི། མཁན་པོ་
མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ལ་གསང་སྟེ་སྟོན་ཏེ། འདི་ནི་གསོལ་བའོ། །དེ་

396

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།ནས་གསང་སྟོན་དེས་བསྒྲུབ་བྱའི་གན་དུ་ཕྱིན་ལ། རང་ལ་ཕྱག་གསུམ་འཚལ་དུ་བཅུག །མདུན་
དུ་ཙོག་ཙོག་པུར་འདུག་ཏུ་བཅུག་སྟེ། ཐལ་མོ་སྙིང་གར་སྦྱོར་དུ་བཅུག་ནས། ཁྱོད་བསྙེན་པར་
རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ལ། རྒྱུད་བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་དང་མི་ལྡན་པ་ཅིག་དགོས། བར་ཆད་ཡོད་མེད་
ངས་དྲིས་པས་ཤེས་པས། ཁྱོད་ལ་དྲི་བར་བྱ་བའི་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་ཆོ་ག་ལས་འདི་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་

བདེན་པའི་དུས་འདི་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་འབྱུང་བའི་དུས་ཏེ། བདེན་པར་སྨྲ་བའི་དུས་དང་། ཡང་དག་

པའི་མཐའ་སྨྲ་བའི་དུས་ཡིན་པས། ལན་དྲང་པོར་ཐོབ་ཅིག །ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །འདི་

ནི་ཁྱོད་ཀྱི་བདེན་པའི་དུས། འདི་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་འབྱུང་བའི་དུས་ཏེ། ཁོ་བོས་ཁྱོད་ལ་ཅུང་ཟད་དྲི།
ཁྱོད་མ་འཛེམས་པར་བྱོས་ལ། ཡིན་པ་ལ་ཡིན་ཞེས་སྨོས་ཤིག །མ་ཡིན་པ་ལ་མ་ཡིན་ཞེས་
ལན་ཐོབ་ཅིག །ཁྱོད་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནམ། ཡན་ལག་སྐྱེས་པའི་དབང་པོ་དང་ལྡན་ནམ། དེས་
༼༣༠༨༽ལྡན་ལགས། ལོ་ཉི་ཤུ་ལོན་ནམ། ལོན་ལགས། ཁྱེད་ཀྱིས་ཆོས་གོས་གསུམ་དང་
ལྷུང་བཟེད་ཚང་ངམ། ཚང་ལགས། ཁྱེད་ཀྱི་ཕ་མ་གསོན་ནམ། གལ་ཏེ་གསོན་ཟེར་ན། ཁྱེད་ཕ་
མས་གནང་ངམ། ཞེས་དྲི་བར་བྱའོ། །དེས་གནང་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་ཤི་ཞེས་ཟེར་
ན། ཁྱོད་བྲན་མ་ཡིན་ནམ། བརྐུས་པ་མ་ཡིན་ནམ། རྙེད་བརྩོན་མ་ཡིན་ནམ། རྩོད་པ་ཅན་མ་
ཡིན་ནམ། བཙོངས་པ་མ་ཡིན་ནམ། རྒྱལ་པོས་བཀྲབས་པ་མ་ཡིན་ནམ། རྒྱལ་པོ་ལ་སྡིག་པ་

མ་ཡིན་ནམ། རྒྱལ་པོ་ལ་གནོད་པའི་ལས་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཁྱོད་རྒྱལ་པོ་ལ་གནོད་པའི་
ལས་མ་བྱས་སམ། བྱེད་དུ་བཅུག་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཆོམ་རྐུན་པར་གྲགས་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཟ་

མ་མ་ཡིན་ནམ། མ་ནིང་མ་ཡིན་ནམ། དགེ་སློང་མ་སུན་ཕྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ། བརྐུ་ཐབས་སུ་
གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཐ་དད་དུ་གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ། གནས་པར་མི་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནམ། མུ་

སྟེགས་ཅན་མ་ཡིན་ནམ། མུ་སྟེགས་ཅན་ཞུགས་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཕ་བསད་པ་མ་ཡིན་ནམ། མ་

397

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བསད་པ་མ་ཡིན་ནམ། དགྲ་བཅོམ་པ་བསད་པ་མ་ཡིན་ནམ། དགེ་འདུན་གྱི་དབྱེན་བྱས་པ་མ་
ཡིན་ནམ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ངན་སེམས་ཀྱིས་ཁྲག་ཕྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ། སྤྲུལ་པ་མ་
ཡིན་ནམ། དུད་འགྲོ་མ་ཡིན་ནམ། ཞེས་དྲི་བར་བྱའོ། །དེས་མ་ལགས་ཞེས་བརྗོད་པར་
བྱའོ། །ཁྱོད་ལ་ལ་ལའི་བུ་ལོན་མང་ཡང་རུང་། ཉུང་ཡང་རུང་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཆགས་པ་མེད་དམ།
གལ་ཏེ་བུ་ལོན་ཆགས་སོ་ཞེས་ཟེར་ན། ཁྱོད་བསྙེན་པར་རྫོགས་ནས་འཇལ་ནུས་སམ་ཞེས་དྲི་བར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་མི་ནུས་ཟེར་ན། འོ་ན་སོངས་ཤིག་ཅེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་བསྙེན་
པར་རྫོགས་ནས་འཇལ་ནུས་ཞེས་ཟེར་ན། ཁྱོད་སྔོན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་མིན་ནམ། ཞེས་དྲི་བར་
བྱའོ། །གལ་ཏེ་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞེས་ཟེར་ན། ཁྱོད་ཕམ་པར་འགྱུར་བ་བཞི་ལས་ལྟུང་བ་གང་ཡང་
རུང་བ་ཞིག་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ། ཁྱོད་བབས་པ་ན་ལེགས་པར་ཕུལ་ལམ། ཞེས་དྲི་བར་
བྱའོ། །གལ་ཏེ་ལྟུང་བ་བྱུང་ངོ་། །ཞེས་ཟེར་ན་འོ་ན་སོང་ཞིག་ཅེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །༼༣༠༩༽
གལ་ཏེ་མ་བྱུང་ངོ་ཞེས་ཟེར་ན། ཇི་ལྟར་ཁྱེད་ད་ལྟར་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ། ཞེས་དྲི་བར་
བྱའོ། །ད་ལྟར་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་ལེགས་པར་སྤྱད་
པའམ། ཞེས་དྲི་བར་བྱའོ། །དེས་ལེགས་པར་སྤྱད་ཅེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ཅི།

ཁྱོད་ཀྱི་མཁན་པོའི་མིང་ཅི། དེས་བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི། དོན་གྱི་སླད་དུ་མཚན་ནས་སྨོས་
ཏེ། བདག་གི་མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་
ཅིག །མི་རྣམས་ཀྱི་ལུས་མ་ལུས་ཀྱི་ནད་རྣམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་འདི་དག་འབྱུང་བ་འདི་ལྟ་སྟེ། མཛེ་
དང་། འབྲས་དང་། ཕོལ་མིག་དང་། འབྲུམ་ཕྲན་དང་། ཤ་བཀྲ་དང་། ཁྱི་དྲོ་དང་། གཡའ་བ་དང་། ཀློག་པ་དང་། རྐང་ཤུ་དང་། སྐེམ་ནད་དང་། སྐེམ་པ་དང་། བརྗེད་བྱེད་དང་། བཀྲིས་ཁ་དང་། སྐྱ་རྦབ་དང་། རྐང་བམ་དང་། མཚན་མར་བརྡོལ་བ་དང་། རིམས་དང་། རིམས་དྲག་པོ་

398

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དང་། ཉིན་གཅིག་པ་དང་། ཉིན་གཉིས་པ་དང་། ཉིན་གསུམ་པ་དང་། ཉིན་བཞི་པ་དང་། འདུས་
པ་དང་། རིམས་ཉིན་རེ་བ་དང་། རྟག་པའི་རིམས་དང་། རིམས་ལྡང་དུབ་དང་། ཤུ་བ་
དང་། གསུད་པ་དང་། སྐྱིགས་བུ་དང་། ལུས་པ་དང་། དབུགས་མི་བདེ་བ་དང་། ལྷོག་པ་
དང་། ཡན་ལག་ཏུ་ཟུག་པ་དང་། སྐྲན་དང་། ཁྲག་ནད་དང་། མཁྲིས་ནད་དང་། གཞང་འབྲུམ་དང་། སྐྱུག་བྲོ་བ་དང་། ཆུ་འགགས་པ་དང་། ངལ་བ་དང་། ལུས་ཚ་བ་དང་། རྩིབས་ལོགས། ཚ་བ་དང་། རུས་པ་ལ་ཟུགས་པ་སྟེ། ལུས་ཀྱི་ནད་ཀྱི་རྣམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་འདི་དག་ལས། གང་ཡང་
རུང་བ་དང་། འདི་ལྟ་བུ་གཞན་དག་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་ལ་མེད་དམ། དེས་མ་མཆིས་ཞེས་བརྗོད་
པར་བྱའོ། །ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །ཁྱོད་ལ་ད་ལྟ་ངས་གང་དྲིས་པ་དེ་ཉིད་དགེ་འདུན་གྱི་

དབུས་སུ་ཡང་། ཚངས་པ་མཚུངས་པར་སྤྱོད་པ་མཁས་པ་རྣམས་ཁྱོད་ལ་འདྲི་བས། དེར་ཡང་ཁྱོད་ཀྱིས་མ་འཛེམས་པར་བྱོས་ལ། ཡིན་པ་ལ་ཡིན་ཞེས་སྨྲོས་ཤིག །མ་ཡིན་པ་ལ་མ་ཡིན་

ཞེས་ལན་ཐོབ་ཅིག །ཁྱོད་མ་བོས་༼༣༡༠༽ཀྱི་བར་དུ་མ་འོང་པར་བསྡོད་ཅིག་དེ་ལྟར་ན།
ཁྱོད་བར་ཆད་ཀྱི་དག་འདུག་ཅིང་དགེ་འདུན་གྱི་དབུས་སུ་འདྲི་བ་ལ་ཡང་། ང་ལ་ལན་བཏབ་པ་
བཞིན། ལན་དྲང་པོར་ཐོབ། ངས་དགེ་འདུན་ལ་ཞུས་ལ་འོང་གི་དེའི་བར་རེ་ཞིག་སྡོད་
ཅིག །ཅེས་བརྗོད་ལ། དེས་དགེ་འདུན་གྱི་ནང་དུ་འོང་སྟེ། རྒན་པའི་མཐའ་ལོགས་སུ་འགྲེང་སྟེ་
འདུད་པ་དང་བཅས་པས། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ། བདག་གིས་མཁན་
པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ལ་བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་གསང་སྟེ་རྗེས་
སུ་བསྟན་ན། དེ་ཡང་བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཡོངས་སུ་དག་གོ་ཞེས་ཁོ་ན་ཉིད་མཆི་ན། ཅི་
མཆི་ཞིག་གམ། ཞེས་བརྗོད། ལས་གྲལ་ལ་འཁོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། གལ་ཏེ་ཡོངས་སུ་དག་
ནའོ། །ཞེས་བརྗོད། གལ་ཏེ་མ་བརྗོད་ན་ཉེས་བྱས་སུ་འགྱུར། དེ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ། དགེ་འདུན་

399

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

གྱི་གནང་གི་ཤོག་ཅིག །ཅེས་བརྗོད་ལ། དགེ་འདུན་གྱི་ནང་དུ་གདིང་བའི་སྟེང་ནས་རྒན་པའི་

མཐའ་ལོགས་ནས་ཕྱག་འཚལ་དུ་བཅུག་ལ། རང་ཉིད་གྲལ་དུ་འཁོད་དོ། །ལྔ་པ་བསྙེན་པར་
རྫོགས་པར་འདོད་པ་དང་། གསོལ་བ་མངོན་དུ་གྱུར་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། གསོལ་བ་གདབ་པ་ནི།

བསྒྲུབ་བྱ་དེ་དང་པོར་སྟོན་ པ་ལ་ཕྱག་གསུམ་འཚལ་དུ་བཅུག །དགེ་འདུན་ལ་སྡོམ་པ་མྱུར་དུ་བསྐུལ་བའི་ཕྱིར་ཕྱག་གསུམ་འཚལ་དུ་བཅུག །བསྒྲུབ་བྱ་ཁོ་རང་གི་གསོལ་གདབ་ཤེས་ན་
ཚུལ་གཞན་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དུས་མི་ཤེས་པ་ཁོ་ན་འབྱུང་བས། རྗེས་བཟློས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ལས་བྱེད་
པ་ལ་ཕྱག་གསུམ་འཚལ་ལོ། །ངེད་ཀྱི་མདུན་དུ་ཕ་གུའི་སྟེང་དུ་སྔར་བསླབ་པ་བཞིན་ཙོག་ཙོག་
པུར་འདུག་ཅིང་། ཐལ་མོ་སྙིང་གར་སྦྱོར་ལ་འདུག་ཅིག་ཅེས་བསྒོ་ལ་ཁྱོད་བསྙེན་པར་རྫོགས་
པའི་སྡོམ་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ད། དགེ་འདུན་གྱི་ལས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་དགོས། ལས་བརྒྱ་རྩ་ཅིག་

ཡོད་ཀྱང་། གཞི་སེམས་ཅན་ལ་བྱ་བ་དང་སེམས་ཅན་མིན་པ་ལ་བྱ་བ་གཉིས་སུ་འདུས། ཁྱིམ་
པ་དང་རབ་བྱུང་ལ་བྱ་བ་གཉིས་སུ་འདུས། འདིར་ཐ་མ་ཡིན། དེ་ལ་བསྙེན་༼༣༡༡༽པར་
རྫོགས་པ་དང་མ་རྫོགས་པའི་རྟེན་ལ་བྱ་བ་གཉིས་ལས། འདིར་ཐ་མ་ཡིན། དེ་ལ་བྱིན་པའི་

ལས། བསྐོ་བའི་ལས། ཆད་པས་བཅད་པའི་ལས་གསུམ་ཡོད་པ་ལས། སྦྱིན་ལས་མཚན་ཉིད་

པ་ཐམས་ཅད་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། བསྐོ་བའི་ལས་ལ་སྤྲོ་བ་འདྲི། ཆད་པའི་ལས་ལ་ནན་ཏུར་

བྱེད་དགོས་པ་ལས། དང་པོ་ཡིན། སྦྱིན་ལས་ཀྱི་ནང་ནས་ཀྱང་། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་སྡོམ་
པ་སྦྱིན་པའི་སྦྱིན་ལས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་དེ་ཡིན་པས། གསོལ་བ་ལན་གསུམ་གྱི་བར་དུ་

འདེབས་དགོས། གསོལ་བ་གང་ལ་འདེབས་ན་དགེ་འདུན་ལས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པས། ཁྱོད་ཀྱིས་བསྙེན་པར་རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་ཐོབ་མི་ཐོབ་དེ། དགེ་
འདུན་གྱི་ཕྱག་ན་འདུག་པ་ཡིན་པས། དགེ་འདུན་ལ་གསོལ་བ་ཤུགས་དྲག་ཏུ་འདེབས་དགོས།

400

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།གསོལ་བ་འདེབས་ཡུལ་གྱི་དགེ་འདུན་གང་བྱུང་བྱུང་གིས་མི་ཆོག །དགེ་འདུན་གྲངས་ཚང་ཁ་
སྐོང་གི་ཆོས་དང་ལྡན་པ། མི་མཐུན་པ་གཉིས་དང་བྲལ་བ་སྟེ་མཚན་ཉིད་གསུམ་ལྡན་ལ་

གསོལ་བ་འདེབས། དེ་ལ་ཐོག་མར་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་སྔགས་ཚིག་དྲངས་ནས་དོན་མཇུག་
ཏུ་བཤད་ན། གོ་བདེ་ཞིང་སེམས་ལ་འབབ། འབྲུ་གནོན་སྔར་བྱས། གསོལ་བ་ཕྱིས་བཏབ་ན།

དབང་པོ་དམན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་མི་གོ་བས། སྔགས་ཚིག་སྔར་དྲངས་ན། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་དོན་གྱི་སླད་དུ་མཚན་ནས་སྨོས་ཏེ།
མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། དགེ་འདུན་ལས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་འཚལ་ཏེ། བདག་
མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ། དོན་གྱི་སླད་དུ་མཚན་ནས་སྨོས་ཏེ། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས་

དགེ་འདུན་ལས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་གསོལ་ན། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་

བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་མཛད་དུ་གསོལ། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་དྲང་བར་

གསོལ། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་རྗེས་སུ་བཟུང་དུ་གསོལ། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་ཀྱི་བདག་ལ་རྗེས་སུ་བསྟན་དུ་༼༣༡༢༽གསོལ། ཐུགས་བརྩེ་བ་ཅན་དགེ་འདུན་
བཙུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐུགས་བརྩེ་བའི་སླད་དུ་བདག་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བར་མཛད་དུ་གསོལ།
རྗེས་བཟློས་བྱེད་པའི་ཚེ་ཁོ་བོས་ངག་རྫོགས་པའི་རྗེས་སུ་དགེ་འདུན་མཐའ་དག་གིས་གསན་

པ། ཚིག་ཟུར་ཆག་ནོར་པ་མ་ཡིན་པར། བྱེད་ཚིག་སོ་སོར་མ་འཆོལ་བར་སྒྲ་ཆེ་ལ་དག་པ།
ཟུར་ཕྱིན་པ་གྱིས། དེའི་འབྲུ་མནན་ན། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ། ཞེས་པ་

ནི་སྙན་གསན་འདེབས་པའོ། །བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ཞེས་པ་ནི་ཁྱད་པར་མཁན་པོའི་
སྙན་ནས་བསྐུལ་ཏེ། དགེ་འདུན་ལས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་འཚལ་ཏེ། ཞེས་པ་ནི། བསྙེན་
པར་རྫོགས་འདོད་ཅེས་པའི་དོན། བདག་མིང་ཞེས་བགྱི་བ། ཞེས་མན་ཆད་ནི། དགེ་འདུན་ལ་

401

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
མཁན་པོ་ངོ་ཆེན་དུ་སྤྲིན་ནས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་མཛོད་ཅེས་པའོ། །དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་ཀྱི་བདག་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་མཛད་དུ་གསོལ། ཞེས་པ་ནི། སྟག་མོ་བགྱིང་བའི་

རིགས་པས་རྫོགས་པར་ནི་བསྙེན་པར་མཛད་དུ་གསོལ། ཞེས་བསྐུལ་ཏེ། དེ་ལ་རྫོགས་པ་ནི།

ཉོན་སྒྲིབ་སྤངས་པའི་སྤངས་རྟོགས་རྫོགས་པ་སྟེ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡིན་ཏེ། བསྙེན་པ་ནི་

དེ་ལ་ཁད་ཉེ་བའི་དོན་ཡིན། མདོར་ན། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་ཁད་ཉེ་བར་ཁྲིད་ཅིག་ཅེས་
པའི་དོན་ཏེ། ངའི་དགེ་སློང་ཚུལ་ཁྲིམས་དྲི་མ་མེད་པ་དེ་ལ། མཐོ་རིས་ནི་རས་ཡུག་གིས་ཆོད་
པ་ཙམ། ཐར་པ་ནི་ཡོལ་བས་ཆོད་པ་ཙམ། ཞེས་གསུངས་པས་དགེ་སློང་རྣམ་དག་དེ། ཤི་འཕོས་མ་ཐག །ལྷ་མི་གང་རུང་དུ་སྐྱེ་བ་ལས་མ་འདས། དེ་ནས་ཁད་ཀྱིས་ཐར་པ་ཡང་ཐོབ་
ཅེས་པའི་དོན་ནོ། །འདིས་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བའི་དོན་བསྟན་པས། སྐྱབས་
སུ་འགྲོ་བའི་དོན་གྲུབ་པས་མངོན་གྱུར་བཅུའི་སྐབས་སུ། སྐྱབས་འགྲོ་བརྗོད་མི་དགོས། བརྗོད་
པར་བྱེད་ན་འདིའི་དོན་མ་གོ་བར་གསལ། དྲང་བར་གསོལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། བསྙེན་པར་མ་
རྫོགས་པའི་ས་ནས། རྫོགས་པའི་སར་དྲོངས་ཤིག །ཅེས་པའི་དོན། རྗེས་སུ་བཟུང་དུ་གསོལ།
ཞེས་པའི་༼༣༡༣༽དོན་སྙིང་རྗེ་མཛོད་ལ་སྡོམ་པ་བསྩོལ་ཅིག་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །རྗེས་
སུ་བཟུང་དུ་གསོལ། ཞེས་པའི་དོན། བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་བྱིན་པའི་སྒོ་ནས། རྗེས་སུ་
བཟུང་དུ་གསོལ་ཞེས་པའི་དོན་རྗེས་སུ་བསྟན་དུ་གསོལ་ཅེས་པའི་དོན་ནི། མྱང་འདས་སུ་

བགྲོད་པའི་ཐབས་བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་བསྟན་དུ་གསོལ་ཅེས་པའི་དོན། ཐུགས་བརྩེ་བ་
ཅན། ཅེས་པ་དགེ་འདུན་རྣམས་ཐུགས་རྗེ་ཅན་ཡིན་པས་ཤེས་དགེ་འདུན་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་
པའོ། །ཐུགས་བརྩེ་བའི་སླད་དུ་ཞེས་པ་ནི། སྙིང་རྗེས་ཀུན་ནས་བསླངས་ནས། སྡོམ་པ་སྐྱེ་བ་
ཡིན་གྱི་ཟང་ཟིང་གི་བློས་མ་ཡིན་ཅེས་པའི་དོན་ནི། ཐུགས་བརྩེ་བར་མཛད་དུ་གསོལ། ཅེས་

402

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པའི་དོན། སྙིང་རྗེས་མཛོད་ལ་སྡོམ་པ་སྩོལ་ཅིག་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །འདིར་བསྒྲུབ་བྱ་
བདག་ཉིད་ཀྱི་མིང་མ་ཆད་པ། མཁན་པོའི་མིང་མ་ཆད་པ། དགེ་འདུན་གྱི་མིང་མ་ཆད་པ་

དགོས། དེ་རྣམས་ཀྱི་མིང་ཆད་ན་སྡོམ་པ་སྐྱེ་བ་ལ་གེགས་བྱེད། མིང་ཡང་བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ་
ཞེས་པ་ལ། བློ་རྒྱམ་ཞེས་པ་བསྡུས་པས་མི་འོང་། འདིར་དགེ་འདུན་ལ་གསོལ་བ་ལེགས་པར་
མ་ཐེབས་ན་འོག་ཏུ་སྡོམ་པ་སྐྱེ་བ་ལ་གེགས་བྱེད་ཀྱང་། གསོལ་བ་ཐེབས་པ་ཙམ་གྱིས་སྡོམ་པ་
རྫོགས་པར་སྐྱེས་ན། འོག་ནས་གསོལ་བཞིའི་ལས་བྱས་པ་དོན་མེད་དུ་འགྱུར། བརྡ་དོན་དེ་
ལྟར་དུ་སྤྲོད་དགོས་ཀྱིས། དེ་ལྟ་མིན་པར་སྐད་དོད་ཀྱི་སྟེང་ནས་བརྗོད་པ་བཞིན་དང་། ལུང་

འདྲེན་མང་པོ་བྱས་ཀྱང་དོན་མི་འགྲུབ་བོ། །འདིར་རང་དོན་དུ་བརྗོད་པའི་སྔགས་ཡིན་པས།

ལན་གསུམ་བརྗོད་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པའི་ཡང་རྗེས་བཟློས་མཛོད། གསུམ་གའི་ཡང་

རྗེས་བཟློས་མཛོད། དེ་ལྟར་ལན་གསུམ་དུ་གསོལ་བ་བཏབ་པས། དགེ་འདུན་གྱི་ཅང་མི་

གསུངས་པའི་སྒོ་ནས། གནང་བ་བྱིན་པ་ཡིན། དཔེར་ན། སྟོན་པ་སང་བདག་གི་ལྡུམ་པར་
གདུགས་ཚོད་ལ་བྱོན་པར་ཅི་གནང་ཞེས་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་ཚེ། ཅང་མི་གསུང་བའི་ཚུལ་

གྱིས་གནང་བ་བྱིན་པ་དང་འདྲ། དེའི་དོན་གྱིས་འདིར་ཐབས་ལེགས་མ་གསུངས། ༼༣༡༤༽
དྲུག་པ་ཡོངས་སུ་དག་པར་དགེ་འདུན་ཐུགས་ཆེས་པའི་དོན་དུ་ནང་དུ་བར་ཆད་དྲི་བའི་ཕྱིར།

སྔོན་འགྲོ་གསོལ་བའི་ལས་བགྱི། དགེ་འདུན་རྣམས་སྤྱོད་ ཕྲག་པ་གཡས་པ་ཕྱིར་ཕྱུང་། བརླ་གཅིག་
གི་སྟེང་དུ་གཅིག་བཞག །ཐལ་མོ་གཉིས་བསྣོལ་བ་ལ་བཞེད། ལམ་བསྟུན་ནས། གསོལ་བའི་ལས་ལ་

ཐུགས་གཏད་པར་ཞུ། ཁྱེད་རང་རྗེས་བཟློས་བགྱིད་མི་འཚལ། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་
གསན་དུ་གསོལ། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། དགེ་འདུན་
ལས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་འཚལ་ཏེ། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་

403

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

བགྱི་བས་དགེ་འདུན་ལ་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་གསོལ་ན། གལ་ཏེ་ དགེ་འདུན་གྱིས་དུས་ལ་

བབ་ཅིང་བཟོད་ན། དགེ་འདུན་གྱི་གནང་བར་མཛོད་ཅིག་དང་། བདག་གིས་དགེ་འདུན་གྱི་ནང་

དུ་མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ལ་བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་དྲི་
བར་བྱའོ། །འདི་ནི་གསོལ་བའོ། །དེ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ལ་ཕྱག་གསུམ་ཕུལ་སྔར་བཞིན་ཕ་གུའི་

སྟེང་དུ་འདུག་ཅེས་བསྒོ་ལ། ཁྱེད་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ལ་རྒྱུད་བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་
དང་མི་ལྡན་པའི་དག་པ་ཅིག་དགོས། བར་ཆད་ཅན་བསྙེན་པར་རྫོགས་ན། སྡོམ་པ་མི་སྐྱེ་
བའམ། སྐྱེས་ཀྱང་རྒྱུན་མི་གནས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་དམིགས་ཡོད་པས། ཁྱེད་ལ་ཕན་མི་

ཐོགས། བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་བྱེད་མཁན་ལ་ཡང་ཉེས་པ་འབྱུང་བ་ཡིན། བར་ཆད་མེད་ན་
ཁྱེད་རང་ལ་སྡོམ་པ་སྐྱེ་བས་དོན་ཆེན་པོ་གྲུབ། ངེད་ཀྱིས་ཀྱང་། ཆོས་ལྡན་གྱིས་འཕྲིན་ལས་
བྱས་པས། བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་བྱས་པར་བཤད་ཅིང་བསྟན་པ་ལ་ཕན་པ་ཡིན། བར་ཆད་གསང་

སྟོན་གྱིས་དྲིས་པས་ཆོག་མོད་སྙམ་ན། བར་ཆད་གློ་བུར་དུ་བྱུང་བའང་སྲིད། སྔར་མ་དྲན་པ་དྲན་པ་དག་ཀྱང་སྲིད། ཕྱི་རོལ་ཅན་གྱིས་མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་པ་སོགས་ཀྱང་སྲིད་
པས་སླར་ཡང་དྲི་དགོས་མོད། གཙོ་ཆེར་དགེ་འདུན་ཐུགས་ཆེས་དོན་དུ་ནང་དུ་དྲི་བ་ཡིན་

པས་ལན་དྲང་པོར་ཐོབ་ཅིག །ཁྱོད་སྐྱེས་པ་༼༣༡༥༽ཡིན་ནམ། ལགས། སྐྱེས་པའི་དབང་པོ་
དང་ལྡན་ནམ། ལྡན། ལོ་ཉི་ཤུ་ལོན་ནམ། ལོན། ཁྱོད་ཀྱི་ཆོས་གོས་གསུམ་དང་ལྷུང་བཟེད་ཚང་
ངམ་ཚང་ཁྱོད་ཀྱི་ཕ་མ་གསོན་ནམ། གསོན་ཟེར་ན། ཁྱོད་ཕ་མས་གནང་ངམ་གནང་། ཤི་ཟེར་
ན། ཁྱོད་དྲན་མ་ཡིན་ནམ། བསྐུས་པ་མ་ཡིན་ མཐུས་བརྐུས་པའོ། ། ནམ། རྙེད་བརྩོན་མ་ཡིན་
གཏའ་མའི་ཚུལ་གྱིས་སོ། ། ནམ། རྩོད་པ་ཅན་ སྐྱིན་པ་སོགས་མཇལ་མ་ནུས་པར་གཉིས་སུ་བྱས་སོ། ། མ་

ཡིན་ནམ། བཙོང་པ་མ་ཡིན་ ཚོང་གིས་ཐོབ་ཡིན། ནམ། རྒྱལ་པོས་བཀྲབ་པ་མ་ཡིན་ནམ། རྒྱལ་

404

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
པོ་ལ་སྡིགས་པ་མ་ཡིན་ རྒྱལ་པོའི་དགྲ་བོར་གནས་པའོ། ། ནམ། རྒྱལ་པོ་ལ་གནོད་གནོད་པ་བྱེད་
པར་རྩོམ་པའོ། །པའི་ལས་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཁྱོད་རྒྱལ་པོ་ལ་གནོད་པའི་རང་གིས་བྱས་

སམ་གཞན་བྱེད་དུ་བཅུག་པ། ལས་བྱས་སམ་བྱེད་དུ་བཅུག་པ་མིན་ནམ། ཆོམ་རྐུན་པར་
གྲགས་པ་མ་ཡིན་ནམ་མ་ནིང་མ་ཡིན་ནམ། དགེ་སློང་མ་སུན་ཕྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ། རྐུ་ཐབས་
སུ་གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཐ་དད་དུ་གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ། གནས་པར་མི་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནམ།

མུ་སྟེགས་ཅན་མ་ཡིན་ནམ། མུ་སྟེགས་ཅན་ཞུགས་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཕ་བསད་པ་མ་ཡིན་ནམ།
མ་བསད་པ་མ་ཡིན་ནམ། དགྲ་བཅོམ་པ་བསད་པ་མ་ཡིན་ནམ། དགེ་འདུན་གྱིས་དབྱེན་བྱས་
པ་མ་ཡིན་ནམ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ངན་སེམས་ཀྱིས་ཁྲག་ཕྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ། སྤྲུལ་པ་
མ་ཡིན་ནམ། དུད་འགྲོ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་དྲི་བར་བྱའོ། །དེས་མ་ལགས་ཞེས་བརྗོད་པར་
བྱའོ། །ཁྱོད་ལ་ལའི་བུ་ལོན་མང་ཡང་རུང་། ཉུང་ཡང་ཟུང་། ཅུང་ཟད་ཆགས་པ་མེད་དམ། ཆགས་ཟེར་ན་ཁྱོད་བསྙེན་པར་རྫོགས་ནས་འཇལ་ནུས་སམ། མི་ནུས་ཟེར་ན། འོ་ན་སོང་
ཞིག །ཅེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ནུས་ཟེར་ན། ཁྱོད་སྔོན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ། བྱུང་ངོ་ཟེར་
ན། ཁྱོད་ལ་ཕམ་པར་འགྱུར་བ་བཞི་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ནམ། ཁྱོད་
བབས་པ་ན་བསླབ་པ་ལེགས་པར་ཕུལ་ལམ། ལྟུང་བ་འབྱུང་ངོ་ཟེར་ན། འོ་ན་སོང་ཤིག་ཅེས་
བརྗོད། མ་འབྱུང་ངོ་ཟེར་ན། ཇི་༼༣༡༦༽ལྟར་ཁྱོད་ད་ལྟར་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ། ཡིན་ནོ་
ཟེར་ན། ཁྱོད་ཀྱིས་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་ལ་ལེགས་པར་སྤྱད་དམ། སྤྱད་ལགས། ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ཅི།

ཁྱོད་ཀྱི་མཁན་པོའི་མིང་ཅི། དེས་བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི། དོན་གྱི་སླད་དུ་མཚན་ནས་སྨོས་
ཏེ། བདག་གི་མཁན་པོའི་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི། ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་
ཅིག །མི་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་ལེགས་པར་སྤྱད་དམ། སྤྱད་ལགས། ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ཅི། ཁྱོད་ཀྱི་

405

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
མཁན་པོའི་མིང་ཅི། དེས་བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི། དོན་གྱི་སླད་དུ་མཚན་ནས་སྨོས་ཏེ།
བདག་གི་མཁན་པོའི་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི། ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །མི་

རྣམས་ཀྱི་ལུས་ལ་ལུས་ཀྱི་ནད་རྣམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་འདི་དག་འབྱུང་བ་འདི་ལྟ་སྟེ། མཛེ་ འབྲུམ་བུ་
བརྡོལ་བ་རྣག་ཁྲག་པའོ། ། དང་། འབྲས་ འབྲུམ་བུ་ཆེན་པོ་ཡོད་པའོ། ། དང་། ཕོལ་མིག་ འབྲུམ་བུ་ཕྲ་མོའོ། །
དང་། འབྲུམ་ འབྲུམ་བུ་ཕྲ་མོ་རྡོལ་ཞིང་རྨ་འབྱུང་བའོ། ། ཕྲན་དང་། ཤ་བཀྲ་ ལུས་ལ་ཁྲ་བོ་ཡོད་པ།ཁྱི་དྲོ་
(སྔོ་) གཡན་པ་རྣག་འཛག་པའོ། ། དང་། གཡའ་ རྣག་འཛག་པའི་གཡན་པ། བ་དང་། ཀློག་ (གློག་)
གཡན་ པ་སྐྱ་བོ་པ་དང་། རྐང་ མེ་དབལ། ཤུ་དང་། སྐེམ་ ནད་ཁོང་སྐེམས། དང་། སྐེམ་ སྐེམ་ནད་པ་དང་། བརྗེད་ནད་ཀྱིས་དྲན་པ་ཉམས་པའོ། ། བྱེད་དང་། བཀྲེས་ངབ་(རྔབ་)གདོན་གྱིས་བརློམས་པའི་བཀྲེས་

ནད། པ་དང་། སྐྱ་ ལྤགས་པ་སྐྱའོ། ། རྦབ་དང་། རྐང་འབམ་ རྐང་ནད་དང་། མཚན་ གཤང་གཅིག་གཉིས་

ལམ་གཅིག་ནས་འོང་བ། བར་རྡོལ་བ་དང་། རིམས་ རིམས་ནི་སྤྱི་མིང་སྟེ་ནང་དུ་བག་ལ་ཞ་
བའོ། །དང་། རིམས་ ཤིན་ཏུ་གདུང་བ། དྲག་པོ་དང་། ཉིན་ ཉིན་གཅིག་གིས་ཕན་པ། དཔེ་གཉིས་པ་སོགས་
ཀྱང་འདྲེ། གཅིག་པ་དང་། ཉིན་གཉིས་པ་དང་། ཉིན་གསུམ་པ་དང་། ཉིན་བཞི་པ་དང་། འདུས་
ལུས་མཁྲིས་བད་ཀན་འཁྲུགས་པ། པ་དང་། རིམས་ ཉིན་གཅིག་ལ་ནད་འཚོ་གསུམ་བྱེད་པ་ ཉིན་རེ་བ་
དང་། རྟག་པའི་རྟག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་། རིམས། རིམས་ ཡང་ལོག་བྱེད་པ། ལྡང་དུབ་པ་དང་། ཤུ་བ་
ལྤགས་ནད་ཆུ་ཟེར་རྣག་ཁྲག་ཏུ་འཛག་པ། དང་། གསུད་པ་ བཟའ་བཏུང་དྲང་པས་མ་ཞུ་བ། དང་། སྐྱིགས་བུ་
གཡི་ཁུ། དང་།༼༣༡༧༽ལུད་པ་ ལུས་སྐྱིད། དང་། དབུགས་ སྲོག་རླུང་། མི་བདེ་བ་དང་། ལྷོག་
ལྷོག་དུག་ པ་དང་། ཡན་ལག་ ཡན་ལག་ལ་གཟེར་ཡོད་པ། ཏུ་ཟུག་པ་དང་། སྐྲན་ མ་ཞུ་འགྲིམ་པ། དང་།ཁྲག་ ཁྲག་རྒྱས་པའི་ནད། ནད་དང་། མཁྲིས་ དེ་དང་འདྲ། ནད་དང་། གཞང་འབྲུམ་ གཞང་ཁའི་

ནང་གི་འབྲུམ་ནད། དང་། སྐྱུག་བྲོ་ དང་ཁ་ལོགས་པ། བ་དང་། ཆུ་ གཅིན་ནད། འགགས་པ་དང་། ངལ་

406

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བྱ་བ་མ་བྱས་ཀྱང་ངལ་བ། བ་དང་། ལུས་ ཚ་བེར་བེར་བའི་ནད། ཚ་བ་དང་། རྩིབས་ལོགས་ཚ་བ་
དང་། རུས་པ་ལ་ རུས་པའི་གཏིང་ན་ཟུག་ཏུ་ཡོད་པ།ནད་བཞི་བརྒྱ་རྩ་གསུམ་ཡོད་མེད་དམ། ཟུག་པ་སྟེ།
ལུས་ཀྱི་ནང་འདི་ལྟ་བུ་འདི་དག་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་དང་། འདི་ལྟ་བུ་གཞན་དག་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་

ལུས་ལ་མེད་དམ། དེས་མ་མཆིས་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་དངོས་གཞིའི་ཆོ་ག་ལ། ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་སྐྱེས་པ་དང་། ཐོབ་ཤེས་ཀྱི་

ངེས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་བརྡ་ཅུང་ཟད་སྤྲད་ན། ལུང་ཅིག་ལས་འཕྲོས་པའི་བཅུ་པའི་སྐབས་

ལས། མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་ནས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་འགྱུར་བ་བཅུ་སྟེ། སྟོན་པ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ་དང་། སངས་རྒྱས་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ་དང་། ཆོས་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ། མཁན་པོ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ། སློབ་དཔོན་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ། །བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་འདོད་པ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ཡོ་བྱད་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ། ཡོངས་སུ་
དག་པ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ། གསོལ་བ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ། ལས་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའོ། །སྟོན་པ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ་ནི། སྟོད་འདུལ་བ་དང་། སྨད་འདུལ་བ་གཉིས་ཀ་དགེ་
འདུན་ལ་འཆད་པ་ཉིད་ལེགས་ཏེ། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་ལ་རྗེས་སུ་བསྟན་
དུ་གསོལ། ཞེས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན། དེ་ལ་དགེ་འདུན་གྲངས་ཚང་ཁ་སྐོང་བར་འོས། མི་

མཐུན་པ་གཉིས་དང་བྲལ་བ་གཅིག་དགོས། གྲངས་ནི་ས་ཚིགས་ཀྱིས་ཕྱེ་བའི་ཡུལ་དབུས་སུ་
བཅུའི་ཚོགས་པ་ཚང་བ། མཐའ་འཁོབ་ཏུ་ལྔའི་ཚོགས་པ་ཚང་བ་དགོས་པ་ལ། བཅུར་ཚང་ན་

ཡུལ་དབུས་དང་། མཐུན་༼༣༡༨༽པར་ཚང་ཡོད་ཅེས་བརྗོད། དེར་མ་ཚང་ན་མཐའ་འཁོབ་དང་མཐུན་པར་ཚང་ཡོད་ཅེས་སྐབས་དང་སྦྱར་ལ་བརྗོད། ཁ་སྐོང་བར་འོས་པ་ནི། ཁ་སྐོང་གི་

ཆོས་བཅུ་གསུམ་དང་ལྡན་པ་ཅིག་དགོས་ཏེ། བཅུ་གསུམ་ནི་མི་འདུག་པར་འགྲེང་བ་མིན།

407

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།

གང་ལ་བྱ་བ་མིན། འདུན་པ་དང་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཆོ་ག་ལས་མ་ཡིན། བསྙེན་པར་མ་རྫོགས་
པ་མ་ཡིན། ཉམས་པ་མ་ཡིན། མཚམས་མེད་བྱས་པ་མ་ཡིན། སྡིག་ལྟ་ཅན་མ་ཡིན། ས་གཞན་

ན་གནས་པ་མ་ཡིན། ཐ་དད་དུ་གནས་པ་མ་ཡིན། འཁྲུལ་བཅས་མ་ཡིན། མཚམས་གཞན་ན་

གནས་པ་མ་ཡིན། དཀོན་མཆོག་གཞན་མ་ཡིན། རང་བཞིན་དུ་མི་གནས་པ་མ་ཡིན། མཚན་
མི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་པ་སྟེ་བཅུ་བཞི་ལས། ཆོས་ཕྱོགས་པས་ལས་བྱེད་ན། ཐ་དད་དུ་གནས་པ་
མ་གཏོགས་གཞན་བཅུ་གསུམ་ཆོས་མིན་ཕྱོགས་པས་ལས་བྱེད་ན། སྡིག་ལྟ་ཅན་མ་གཏོགས་
པ་གཞན་བཅུ་བཞི་ཚང་བ་དགོས་ལ་འདི་ཆོས་ཕྱོགས་པའི་ལས་ཡིན། ཆོས་བཅུ་གསུམ་གྱི་

ནང་ནས་དཀའ་ཤོས་འཁྲུལ་བཅོས་མིན་པ། ཞེས་པ། འདིར་མཁན་སློབ་དགེ་འདུན་དང་བཅས་

པ་ལ་ཉེས་བྱས་ཕྲ་མོས་ཀྱང་མ་གོས་པ་གཅིག་དགོས་ཏེ། མདོར་ན། བསྡོམ་པར་བྱ་བས་ཀྱང་
ཡིན་གྱིས་བཤགས་པར་བྱ་བ་འབའ་ཞིག་གིས་ནི་ཡིན་པར་མ་ཟད་དོ། །ཞེས་གསུངས། འོ་ན་

བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་རྒྱུན་འཆད་པར་ཐལ། ཉེས་བྱས་ཕྲ་མོས་ཀྱང་མ་གོས་པའི་མཁན་

སློབ་ད་ལྟ་མི་རྙེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ལྟུང་ཐུན་བྱིན་རླབས་བྱས་པས་ལས་ལ་མི་

སྒྲིབ་པའི་དག་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། མདོར་བྱིན་གྱིས་རླབས་པས་དག་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་

བའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས། མི་མཐུན་པ་གཉིས་ལས། མ་འདུས་པའི་མི་མཐུན་པ་ནི། རྩིག་

མཚམས་དེ་ན་གནས་པའི་དགེ་སློང་ཁ་སྐོང་བར་འོས་པ། འདུས་སམ་འདུན་པས་མ་འདུས་པས་ངེས་པར་ཤོམས་ཕྲིགས་ན། ལས་མི་ཆགས་ཀྱང་། འདིར་འདུ་བར་འོས་པ་ཐམས་ཅད་

འདུས་པས། མ་འདུས་པའི་མི་མཐུན་པ་མེད། འདུས་པ་ཕྱིར་བཟློག་ལ་ཆོས་མི་༼༣༡༩༽
ལྡན་གྱི་ལས་ཡིན་ན། དགེ་སློང་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་གིས་བཟློག་པས་ལས་མི་ཆགས་

ནའང། འདི་ཆོས་ལྡན་གྱི་ལས་ཡིན། དེ་ལ་ལས་དེའི་མཚམས་ནང་དུ་རྟོགས་པ། ཁ་སྐོང་བར་

408

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
འོས་པ། སྤྱོད་ལམ་མ་ཉམས་པ། རང་བཞིན་དུ་གནས་པ། ངག་ཡང་དག་པར་གདམས་པ།

འདུལ་བ་མངོན་པར་ཤེས་པ། ནང་དང་བཅས་པ་མ་ཡིན་པས་ཏེ། ཆོས་དྲུག་ལྡན་གྱི་དགེ་སློང་
གིས་ལོག་ན། མི་ཆགས་མོད། འདིར་དགེ་སློང་ཐམས་ཅད་ཅང་མི་ཚུལ་གྱིས་གནང་བ་སྟེར་བ་
ལ་ཞུགས་པས་འདུས་པ་ཕྱིར་བཟློག་ཀྱང་མེད་པས། དགེ་འདུན་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པར་

ཞུགས། སངས་རྒྱས་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ་ནི་བརྡར་བཏགས་པའི་སངས་རྒྱས། སྟོན་པའི་སྐུ་
གཟུགས་བཞུགས་པས་ཆོག་སྟེ། ལུང་ལས། བཅོམ་ལྡན་འདས་བགྲེས་པའི་མཐའ་ལོགས་ན་
བཞུགས་པའི་ཚེ་བགྲེས་པའི་མཐའ་བརྗིད་ཅིང་། མི་བཞུགས་པའི་ཚེ་མི་བརྗིད་པར་མཐོང་
ནས། གནང་ན་འཛམ་བུའི་གྲིབ་མི་ལ་ཞུགས་པའི་སྐུ་གཟུགས་བགྱིའོ། །གནང་གིས་གྱིས་

ཤིག་ཅེས་དང་། ས་ག་ལྷས། དགའ་སྟོན་དུས་ཚེ་སྐུ་གཟུགས་ནི། རྒན་པོའི་གོང་དུ་རྟག་ཏུ་བཞག །སྟོན་པ་དང་ནི་དགེ་འདུན་བཅས། །འཇིག་རྟེན་གཉིས་སྣང་ཁྱབ་བདག་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་ཤིང་། མདོར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གཟུགས་ལ་སྟོན་པའི་འདུ་ཤེས་ཉེ་བར་
བཞག །ཅེས་གསུངས་པས། སྟོན་པའི་སྐུ་འདི་ལ། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་དངོས་ཡིན་སྙམ་པའི་

འདུ་ཤེས་ཞོག་མཛོད། ཆོས་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ནི། འདིར་བཞུགས་དགེ་སློང་རྣམས་བསླབ་པ་
ལ་ནན་ཏན་སྙིང་པོར་བྱེད་པ་ཤ་སྟག་བཞུགས་པས་བསྒྲུབ་པའི་ཆོས་དང་། ལས་ཀྱི་ཆོ་ག་
ཐུགས་ལ་བཞུགས་པས། ལུང་གི་ཆོས་ཀྱང་ཚང་། མཁན་པོ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ནི། མཁན་པོ་

བརྟན་མཁས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གཉིས་དང་ལྡན་པ། ཁ་སྐོང་གི་ཆོས་དང་ལྡན་པ་ལ་ཁྱེད་རང་གི་

གསོལ་བ་བཏབ་པ་ཁས་བླངས་པ་གཅིག་དགོས་ན། མཁན་པོ་ཡོན་ཏན་དེ་རྣམས་དང་ལྡན་པ་
ལ་ཁྱེད་རང་གི་གསོལ་བ་བཏབ་ཁས་བླངས་པས་ཚང་བ་དེ་ཡིན། སློབ་༼༣༢༠༽དཔོན་
མངོན་དུ་གྱུར་པ་ལ། གསང་སྟོན་ཁ་སྐོང་བར་འོས་པ། མཁན་པོས་ཚིག་གི་བསྐོས་ཤིང་། དགེ་

409

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
འདུན་གྱི་ལས་ཀྱི་བསྐོས་ལ་ཆགས་པ་དང་ལྡན་པ་ལྐོག་ཏུ་བར་ཆད་འདྲི་བ་ལ་མཁས་པ་
གཅིག་དགོས་ཏེ། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་པ་ལ་དེ་རྣམས་ཚང་གདའ་བས་ཕུན་སུམ་ཚོགས།
ལས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཁ་སྐོང་བར་འོས་པ། མཁན་པོས་ཚིག་གིས་བསྐོས་པ། དགེ་འདུན་གྱི་

དབུས་སུ་ལས་ཀྱི་ཆོ་ག་ཚིག་ཕྱེད་ཀྱང་མ་འཁྲུལ་བ་ཐོན་པ་གཅིག་དགོས་ནའང་། དེ་ཁོ་བོས་
འགྲུབ་རུང་དུ་ཡོད་ཅིང་། མཁན་པོས་གསུང་འབྱོན་གིན་གདའ་བས་ཚང་། ལྔ་པོ་དེ་ཡུལ་སྟེང་
ནས་ཚང་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་མཁན་སློབ་གསུམ། དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ལ། ཐུགས་དགོངས་བསམ་པའི་ཡན་ལག་ལ། འདུ་ཤེས་དང་ཀུན་སློང་གཉིས་ལས། འདུ་ཤེས།
བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆོ་ག་རྣམས་ལ། འདུ་ཤེས་མ་འཁྲུལ་བ་གཅིག་དགོས། ཀུན་སློང་
བསྟན་པ་ལ་སེམས་ཤིང་། བསྒྲུབ་བྱ་ལ་བྱམས་སྙིང་རྗེའི་སེམས་དང་ཕན་སེམས་ཀྱི་ཀུན་ནས་
བླང་བ་གཅིག་དགོངས་ཏེ། ཐུགས་བརྩེ་བའི་སླད་དུ། ཞེས་བྱུང་བས་ཚང་བ་དེ་ཡིན། བསྒྲུབ་བྱ་
རང་གི་སྟེང་ནས་དགོས་པའི་ཆོས་ལྔ་ལ། བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་འདོད་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ནི།

ཁྱེད་རང་གི་སྟེང་ནས་རྩི་དགོས་ཏེ། ལུས་ཀྱི་རྟེན་ཚོགས་སུ་མ་ཚང་བ། སྔར་བསྙེན་པར་
རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་ཐོབ་བཞིན་པ་མ་ཡིན་པ། ཚིགས་སྔ་མ་སྔོན་དུ་སོང་བས། མཁན་སློབ་ལ་
སྤོང་སེམས་མ་སྐྱེས་པ། ལེན་འདོད་མ་ལོག་པ་རྣམས་དགོས་ཏེ། ད་ལྟར་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་

ནམ། ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ཅི་ཁྱོད་ཀྱི་མཁན་པོའི་མིང་ཅི། ཁྱོད་ཀྱི་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་ལེགས་པར་
སྤྱད་དམ། ཞེས་དྲིས་ནས་ཁྱེད་རང་གི་ལན་བཏབ་པས་གོ །འདིར་མེད་མི་རུང་གི་ཡན་ལག་

ལ། ངེས་པ་ལྔ་དང་བྲལ་བ་གཅིག་དགོས་ཏེ། སེམས་ཅན་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་ལ་སྤོང་ཞེས་པ།
སེམས་ཅན་ངེས་པ། ཡན་ལག་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་ལས་ཞེས་པ་ཡན་ལག་ངེས་པ། ཡུལ་ཆེ་གེ་མོ་
ཞིག་ཏུ་ཞེས་པ། ཡུལ་ངེས་པ། ལོ་གཅིག་༼༣༢༡༽ཙམ་གྱི་བར་དུ་ཞེས་པ་དུས་ངེས་པ། ཐབ་

410

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
མོའི་ཚེ་མ་གཏོགས་ཞེས་པ་ཚེ་ངེས་པ་སྟེ། ངེས་པ་ལྔ་དང་མ་བྲལ་ན། སྡོམ་པ་མི་སྐྱེ་སྟེ། སྡིག་

པའི་སེམས་དང་མ་བྲལ་ བའི་ཕྱིར། ཁྱད་པར་དུ་ཡང་ཁམས་གསུམ་འཁོར་བ་ལས་ཐར་པའི་
མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་ཐོབ་འདོད་
དགོས། རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དཔལ་ནོར་དབང་བསྐུར་ཡིན། ཞེས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་དམ་པ་
ཐོབ་པར་འགྱུར། ཞེས་དང། མདོ་ལས་ཀྱང་། ཤིན་ཏུ་ལེགས་པར་ཚུལ་ཁྲིམས་གང་། །གདམས་
པའི་མི་དེ་མཛེས་པའི་གཟུགས། །འདུལ་བ་ལ་ནི་ཉེ་བར་གནས། །ཚུལ་ཁྲིམས་བསླབ་པ་རང་
ཡིད་ཆེས། །མི་དེ་ཉིད་མ་གཅིག་ལ་ཡང་། །བསོད་ནམས་ཕུང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད། །གསོག་ཅིང་

སངས་རྒྱས་འབྲས་བུ་འགྲུབ། །ཚུལ་ཁྲིམས་འདི་ནི་བདེ་བའི་མཆོག །ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ནི་ཐར་
པའི་ལམ། །ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་རྒྱུ། །ཞེས་གསུངས་པས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་
ལ་ཐོབ་འདོད་སྐྱེད་མཛོད། །ད་རེས་ཉན་རང་གི་མྱང་འདས་ལ་ཐོབ་འདོད་མི་དགོས། ། དེ་ལྟ་

ནའང་ཉན་རང་གི་མྱང་འདས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པའི་བར་ཆད་ཡིན་ཞེས་པ་ནི། བབ་ཅོལ་ཏེ་
སློབ་པའི་ཐེག་པས་ཆགས་ལ་སོགས། །སྤོང་བར་འགྱུར་བ་མིན་ཞེས་འཛིན། །ཅེས་གསུངས་
པས། དེ་སྐད་སྨྲ་བ་པོའི་རྒྱུད་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྡོམ་པ་ཡོད་ན། རྩ་ལྟུང་ཁུར་བ་དེ་ཡིན། དེས་
ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ་དགོས། དེ་ཡང་རང་གཅིག་པུའི་དོན་དུ་མ་ཡིན་གྱིས།

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་ཐོབ་པར་བྱ་དགོས། དེའི་རྒྱུ་མཚན་རང་མ་གཏོགས་པའི་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་གི་མ་མ་བྱས་པ་མེད། མ་བྱས་རེས་ཀྱི་ཕན་པ་མཐའ་དག་

བསྒྲུབས། གནོད་པ་མཐའ་དག་བསལ། བྱམས་པའི་མིག་གིས་ཡང་ཡང་བལྟས་པའི་དྲིན་ཅན་
ཤ་སྟག་ཡིན། འདི་རྣམས་ཉོན་མོངས་པས་ནི་སྨྱོ། མ་རིག་པས་ནི་ལྡོངས། ངན་སོང་གསུམ་གྱི་
གཡང་ཁ་ན་མར་བརྡེག་ཆ་ཡིན་འགྲོ་བ་འདི་དག་རང་གིས་བོར་ན། དེ་ལས་ཁྲེལ་མེད་པ་ཅི་

411

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཞིག་ཡོད།༼༣༢༢༽དཔེར་ན། རང་གི་མ་དེ་སྨྱོ། མིག་ལྡོངས། གཡང་སའི་ལམ་དུ་འགྲོ་ན། མ་
དེ་ཡང་བུ་ལ་མི་རེ་ན་སུ་ལ་རེ། བུ་དེས་ཀྱང་མ་དེ་མི་སྐྱོབ་ན་སུ་སྐྱོབ། དེ་སྐད་དུ་ཡང་བསྟན་བཅོས་ལས། ཉེ་དུ་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོར་ལྟུང་བ་ལ། །རླུང་གི་ནང་དུ་ལྟུང་བ་ལྟ་བུར་སྣང་བཞིན་

དུ། །སྐྱེ་ཤི་འཕོས་པས་ངོ་མི་ཤེས་པ་ལྟར་བྱས་ཏེ། །གལ་ཏེ་ཅི་ཐར་བྱེད་ན་དེ་ལས་ཁྲེལ་བོར་
མེད། །ཅེས་དང་། ཉོན་མོངས་ཀྱིས་སྨྱོ་གཏི་མུག་ལྡོང་། །གཡང་ས་ཆེན་པོའི་ལམ་དུ་ནི། །གོམ་
པ་རེ་རེ་བརྡེག་ཆ་བའི། །བདག་དང་གཞན་དག་སྡུག་བསྔལ་གཞི། །འགྲོ་བ་རྣམས་ནི་ཉོན་
མོངས་མཚུངས། །ཞེས་གསུངས་པས། མར་གྱུར་སེམས་ཅན་འདི་རྣམས་སྡུག་བསྔལ་དང་
བྲལ་ན་དགའ། ཞེས་མིག་ཕར་ལྟས་བྱས་བཞག་པས་མི་ཆོག །བདག་ཉིད་ཀྱིས་བྲལ་བར་བྱ་

དགོས། དེ་ལ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་དགོས་པར་སྣང་། རྫོགས་པའི་སངས་

རྒྱས་དེ་རྒྱུ་མེད་རྐྱེན་མེད་ལས་མི་འབྱུང་བས། གནས་ལུགས་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས།

སྒྲིབ་གཉིས་སྤངས་ནས་ཐོབ་དགོས། དེའི་རྒྱུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་འགྲོ་དགོས། དེ་ལ་དེའི་རྒྱུར་ཚུལ་
ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་འགྲོ་དགོས་པས། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཆོག །དགེ་སློང་གི་སྡོམ་པ་བླངས་
ནས། བསྲུང་དགོས་སྙམ་པ་གྱིས། ཚུལ་གནས་ཐོས་དང་བསམ་ལྡན་པས། །བསྒོམ་པ་ལ་ནི་

རབ་ཏུ་སྦྱོར། །ཞེས་པ་དང་མཐུན་ཚད་ལྡན་ཡོ་བྱད་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ལ། གོས་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་གོས་གསུམ་དྲས་ཤིང་དྲུབས་པའམ། རྒྱུ་རུང་བ་ལ་མཁན་པོས་བྱིན་གྱིས་རླབས་ཏེ་གནང་བ།
གདིང་བ་ཆུ་ཚགས་རུང་བ་ཚད་ལྡན་མཁན་པོའི་གསུང་གིས་གནང་བ། སྣོད་སྤྱད་ཀྱི་རྟགས་

ལྷུང་བཟེད་རུང་བ་ཚད་ལྡན། དགེ་འདུན་ལ་བསྟེན་ནས་དགེ་འདུན་གྱིས་གནང་། མཁན་པོས་
བྱིན་གྱིས་རླབས་ཏེ་གནང་བ་དགོས། དེ་རྣམས་བརྙན་པོས་ཡན་ཆོད་ཀྱིས་གནང་ན། དེས་
ཆོག །བརྙན་པོས་ཀྱང་དེ་ཉིད་དང་བཅས་པ་ཡིན་ནོ། །ལྔ་པོ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།

412

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

ལུས་ཀྱི་བྱི་བྱད་ཀྱི་རྟགས་སོགས། ཚིགས་སྔ་མའི་དུས་༼༣༢༣༽སུ་སོང་ཟིན་པས་འདིར་

མ་བརྗོད་ཀྱང་སྐྱོན་མེད། ཡོངས་སུ་དག་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ནི། གསང་སྟོན་གྱི་ལྐོག་ཏུ་བར་
ཆད་དྲིས། ངེད་ཀྱིས་དགེ་འདུན་གྱི་དབུས་སུ་བར་ཆད་དྲིས་པས་གོ་བ་དེ་ཡིན། གསོལ་བ་
མངོན་དུ་གྱུར་པ་ནི། དགེ་འདུན་ལ་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ཕྱིར། གསོལ་བ་ལན་གསུམ་དུ་
འདེབས་པ་ལ་འདུལ་འཛིན་ཁ་ཅིག་བཞེད་དེ། སྐད་དོད་དང་མཐུན་པས་ལེགས་པས་མངོན་དུ་
གྱུར་པ་དང་། ལས་མཁན་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་མཁན་པོ་དགེ་འདུན་གྱི་མིང་གསོལ་བ་དང་བརྗོད་པ་
གང་ཡང་མ་ཆད་པ་དགོས་ཏེ། ད་ལྟ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བས་སྡོམ་པ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཚོགས་ཐམས་ཅད་
ཚང་ནས་ཡོད་དོ། །འབྲས་བུའི་ལས་ལ་གེགས་བྱེད་པ་དེ་མེད་པ་ཅན་གྱི་ཚོགས་པ་བཞིན།

ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །ད་ཧྲིལ་གྱིས་དྲིལ་ན། མཁན་སློབ་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་ལ་དང་བ་དང་
ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ་སྐྱེས་ལ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱ། དེའི་དོན་དུ་སྤོང་བ་བདུན། འཁོར་དང་བཅས་པའི་སྡོམ་པ་བླངས་ལ། ད་ནས་མ་ཤིའི་བར་དུ་

སྲོག་དང་བསྡོས་ཏེ་བསྲུང་སྙམ་པ་གྱིས། དགེ་འདུན་རྣམས་སྤྱོད་ལམ་བསྟུན། ཐུགས་དགོངས་
གསུམ་གསལ་བཏབ། ཐོག་མར་གསོལ་བའི་ལས་ལ་ཐུགས་གཏད་པར་ཞུ་ཞིང་། ལྷག་ཆད་

བྱུང་ན་གསོལ་བ་སོགས་ཀྱང་མཛད་པར་ཞུ། དགེ་འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ།
མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས་དགེ་འདུན་ལས་བསྙེན་པར་
རྫོགས་པར་འཚལ་ནས་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། དགེ་
འདུན་ལས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་གསོལ་ཏེ། སྐྱེས་པ་ཡང་ལགས། སྐྱེས་པའི་དབང་པོ་དང་
ཡང་ལྡན། ལོ་ཉི་ཤུ་ཡང་ལོན་འདིའི་ཆོས་གསུམ་དང་ལྷུང་བཟེད་ཀྱང་ཚང་། བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་
རྣམས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་དག་གོ །ཞེས་ཁོ་ན་ཉིད་མཆི་སྟེ། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི། མཁན་པོ་

413

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་གསོལ་ན། གལ་ཏེ་དགེ་འདུན་གྱིས་དུས་

༼༣༢༤༽ལ་བབ་ཅིང་བཟོད་ན། དགེ་འདུན་གྱིས་གནང་བར་མཛོད་ཅིག་དང་། དགེ་འདུན་
གྱི་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་མཛད་
དོ། །འདི་ནི་གསོལ་བའོ། །གསོལ་བ་ཐལ། བརྗོད་པའི་ལས་ལ་ཐུགས་གཏད་པར་ཞུ། དགེ་
འདུན་བཙུན་པ་རྣམས་གསན་དུ་གསོལ། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི་མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་
བགྱི་བས། དགེ་འདུན་ལས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་འཚལ་ནས། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི།

མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། དགེ་འདུན་ལས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་གསོལ་ཏེ། སྐྱེས་
པ་ཡང་ལགས། སྐྱེས་པའི་དབང་པོ་དང་ཡང་ལྡན་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡང་ལོན། འདིའི་ཆོས་གོས་གསུམ་
དང་ལྷུང་བཟེད་ཀྱང་ཚང་བར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་དག་གོ་ཞེས་ཁོ་ན་ཉིད་མཆི་

སྟེ། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་འདི། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། དགེ་འདུན་ལས་བསྙེན་
པར་རྫོགས་པར་གསོལ་ན། དེའི་སླད་དུ་དགེ་འདུན་གྱིས། མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་མཁན་པོ་
མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་མཛད་ནས། ཚེ་དང་ལྡན་པ་གང་དག་མིང་

འདི་ཞེས་བགྱི་བ་མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་མཛད་པར་
བཟོད་པ་དེ་དག་ནི། ཅང་མ་གསུངས་ཤིག །གང་དག་མི་བཟོད་པ་དེ་དག་ནི་གསུངས་

ཤིག །བརྗོད་པ་དང་པོ་ཐལ། གཉིས་པ་ལ་ཐུགས་གཏད་པར་ཞུ་བྱས་ལ། གཉིས་པ་བྱ། གསུམ་

པའི་སྐབས་སུ། ལས་ཆགས། ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་སྐྱེ། སྐབས་གང་དུ་སྐྱེ་
ན། ཆོ་ག་འདི་ལ་དུམ་བུ་གསུམ་ཡོད་པའི་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་དང་། བྱ་བ་བརྗོད་པ་རྫོགས་ནས། བྱེད་པ་བརྗོད་པའི་མགོ་འབུས་ཏེ། བྱུང་བ་ན་སྐྱེ་བ་ཡིན། མདོར། བརྗོད་པ་ཐ་མའི་ཆ་གསུམ་པ་
ལ་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལས། མཆི་སྟེ་ཡན་ཆད་ངོ་བོ་བརྗོད་པ། དེ་ལྟར་མཐུན་

414

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རྐྱེན་ཚང་ཞིང་འགལ་རྐྱེན་མེད་པས། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་འོས་པ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་པས།
ལས་ཀྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པའོ། །ལས་ཀྱི་དང་པོ་ལ་འཛིན་དགོས་ཀྱི་བརྗོད་༼༣༢༥༽བྱ་དོན་གྱི་
སྟེང་ནས་འཛིན་པ་ནི་ནོར་པའོ། །མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ཞེས་སོགས་ནས་གསོལ་ནའི་བར་བྱ་

བ་བརྗོད་པ་སྟེ། དགེ་འདུན་གྱི་ལས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་གསོལ་བ་འདེབས་པས་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་བྱ་བར་བསྟན་པའི་དེའི་སླད་དུ་ཞེས་པ་མན་ཆད། བྱེད་པ་བརྗོད་པ་སྟེ། བྱེད་
པ་པོ་དགེ་འདུན་དང་། བྱེད་པ་མཁན་པོའི་ངོས་ནས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན། གསོལ་ན་ཞེས་
པའི་ཚིག་རྫོགས་ནས། དེའི་སླད་ཅེས་པའི་ཚིག་འབུས་ཏེ་བྱུང་བ་དང་། དགེ་སློང་དུ་གྱུར་སྙམ་
པ་མཛོད། དེའི་ཚེ་ངེད་ཁྱོད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བརྗོད་པ་ཐ་མའི་ཆ་

གསུམ་པ་གང་ཡིན་པ་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ། །ཞེས་པའི་ལུང་དྲངས་ནས། གསོལ་ན་ཞེས་པའི་

དུས་སུ་བསྙེན་པར་རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་སྐྱེས། ཞེས་ངོ་སྤྲོད་པ་ནི། སེམས་རྣལ་དུ་མི་གནས་པའི་

གཏམ་མོ། །དགེ་འདུན་རྣམས་བརྗོད་པ་གསུམ་པ་ལ་ཐུགས་གཏད་པར་ཞུ་བྱས་ལ་གསུམ་པ་

བྱ། ལས་ཀྱི་མཇུག་སྡུད་ལ་ཐུགས་གཏད་པར་ཞུ། དགེ་འདུན་གྱི་བཟོད་ཅིང་གནང་ནས་དགེ་
འདུན་གྱི་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ། མཁན་པོ་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས། བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་
མཛད་ལགས་ཏེ། འདི་ལྟར་ཅང་མི་གསུང་བས་དེ་དེ་བཞིན་དུ་འཛིན་ཏོ། །དེ་ལྟར་གསོལ་

བཞིའི་ལས་ཀྱི། ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་སྤོང་བ་བདུན་འཁོར་དང་བཅས་པའི་སྡོམ་པ་འཆལ་ཚུལ་གྱི་
རྒྱུན་སྡོམ་ཞིང་འགོག་པར་བྱེད་པ་ཆུ་ལོན་ལྟ་བུ་ཐོབ་ཅིང་དགེ་སློང་དུ་གྱུར་པས་དགའ་བ་
སྒོམས་ཤིག །སྐབས་འདིར་ཐེག་པ་དམན་པའི་གྲུབ་མཐའ་དང་སྦྱར་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད།
མཇུག་གི་ཆོ་ག་ལ་གཉིས་ཡོད་པའི་དང་པོ། དགེ་སློང་ཆེ་གེ་མོས་མཛོད་ཅེས་བརྗོད། དེ་ནས་དགེ་སློང་དེས་ཉིན་མོ་ཡིན་ན་ནི་ཉི་མ་རྫོགས་པའི་སར་ཕྱིན་ནས། ཉིན་མོའི་ཆ་ངེས་པར་བྱས།

415

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
མོའི་ཆ་རྣམས་ངེས་པར་བྱ་སྟེ། མཚན་མོ་ཡིན་ན་ནི་སྐར་ཁོངས་ལ་དཔག་ལ་མཚན་མོའི་ཆ་

རྣམས་ངེས་པར་བྱ་སྟེ། དགེ་ཚུལ་གྱི་དུས་བགོ་ལ་དཔག་ནས་ཤེས་པར་མཛོད།
གཉིས་པ་ཐོབ་པ་མི་ཉམས་ཤིང་འཕེལ་བའི་ཕྱིར་གདམས་ངག་༼༣༢༦༽བཅུ་གཅིག་

བརྗོད་པ་ལ། དགེ་སློང་གིས་བསླབ་བྱ་མདོར་བསྡུས་ཏེ་བརྗོད་པ་དང་། དེ་ལ་སློབ་ཚུལ་གྱི་གདམས་ངག་བརྗོད་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལ་བསླབ་བྱའི་གཙོ་བོ་རྣམས་བརྗོད་པ་དང་། དངོས་
སུ་མ་བླངས་པར་དོན་གྱིས་ཐོབ་པ་རྣམས་བརྗོད་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ། རྟེན་པ་འཚོ་བ་རྣམ་
དག་ལ་གདམས་པ། །བསྲུང་བྱ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ། ཉམས་ལེན་སྤྱོད་པ་ལ། རྟོགས་པ་ལྟ་བ་རྣམ་དག་ལ། །དང་པོ་ལ་སྤྱིར་བསྟན་པ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། བསྙེན་པར་
རྫོགས་མ་ཐག་པ་དེ་ལ། ཁྱེད་ཀྱིས་དགེ་སློང་གི་དངོས་པོ་ཐོབ་ནས་ཉམས་པ་བཞི་སྤང་དགོས་
པས། འཚོ་བ་ཉམས་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར། ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་བརྟེན་པར་བྱ་བ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། གནས་ཏེ་རང་བཞིན་དུ་གནས་པས། གོས་དང་། ཟས་དང་། གནས་མལ་ཏེ་གསུམ།
ནད་པས་དེའི་སྟེང་དུ་སྨན་དང་བཞི་སྟོན་པས། སེམས་ལས་རུང་དུ་གྱུར་ལ། དེ་ལའང་མཐའ་
གཉིས་སུ་མ་ལྟུང་བ་གཅིག་དགོས་སོ། །ཞེས་སྤྱིར་འདོམས་པ་འདིར་གདའ། ཚེ་དང་ལྡན་པ་
མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །བཞི་པོ་འདི་དག་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་
པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ་དེས་དེ་ལྟར་
རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་དགེ་སློང་གི་གནས་སུ་གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་གནས་
ནས་དགེ་སློང་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་ཆོས་འདུལ་བ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་བསྙེན་པར་
རྫོགས་པའི་དགེ་སློང་གི་དངོས་པོར་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ལ་བཞིའི་གོས་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་བ་ལ་བསླབ་པ་ནི། གོས་བཟང་པོ་སྲིད་

416

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།པས་ཚེགས་དང་འབད་རྩོལ་གྱིས་བསྒྲུབ་ཅིང་། ཞེན་པས་ལོངས་སྤྱོད་པའི་འདོད་པ་བསོད་
ནམས་ཀྱི་མཐའ་སྤོངས་པ་འདིར་གདལ། བཞི་གང་ཞེ་ན། ཆོས་ཀྱི་ནང་ན་ཕྱག་དར་ཁྲོད་ནི་རུང་

བ་རྙེད་ཀྱང་སླ་བ་སྟེ། དེ་ལ་གནས་ན་དགེ་སློང་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་ཆོས་འདུལ་བ་ལ་
རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་དགེ་སློང་གི་དངོས་པོར་འགྱུར་༼༣༢༧༽རོ། །མིང་

འདི་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱོད་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་ཕྱག་དར་ཁྲོད་ཀྱི་གོས་ཀྱི་འཚོ་བར་སྤྲོའམ། དེས་སྤྲོ་
ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །རྩོལ་མེད་དུ་རྙེད་ཅིང་། གནང་ཡང་བག་ཁུམས་ནས་སྤྱོད་མི་ནུས་པ།
ངལ་ཞིང་དུབ་པའི་མཐའ་སྤང་དགོས་ཏེ། མདོར། མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་བསམ་པས་རབ་ཏུ་

བྱུང་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་པ་ལ་ནི་གོས་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ་པ་ཟས་རོ་བརྒྱ་པ། ཁང་པ་བརྩེགས་པ་ལྔ་བརྒྱ་པ་ཡང་འོས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་པས། ངལ་ཞིང་དུབ་པའི་མཐའ་སྤོང་བ་འདིར་གདའ་
ལྷག་པར་ དར་གྱི་སྲིན་བུ་ལས་བྱུང་བ། རྙེད་ན་དར་རམ། རས་ཡུག་ རས་བལ་ལས་བྱས། ཆེན་པོ།
བེའུ་ སྤུ་ཅན་ རས་སམ། དར་ལ་འམ། སྲབ་མོ་རྒྱུ་སྤུས་ལེགས་པའོ། ། མོན་ ནས་བྱུང་བའི། དར་རམ།

བེའུ་རས་ སྤུ་ཅན་ཆེན་པོ། རས་ཡུག་ཆེན་ནམ། བེའུ་རས་དམར་པོའམ། བེའུ་ སྤུ་ཕྲ་མོ། ཕྲུག་གམ། ལ་དམར་རམ། ཡུལ་ཀ་ཤི་ ཡུལ་ཤི་ཀར་གྲགས་པའོ། ། ཀའི་རས་ཕྲན་ནམ། ཁ་དོག་རན་
སྔོན་པོ་སོགས་མ་ཉམས་པ། པའམ། ཁ་དོག་ ཉམས་པའོ། ། ངན་པའམ། བལ་ བལ་ལས་བྱས་པ། གོས་སམ། ཤ་ ཤ་ན་ལས་བྱས་པ། ནའི་རས་སམ། ཟར་ ཟར་མ་བྱས་པའོ། ། མའི་རས་སམ། རས་གོས་
རས་ལས་བྱས་པ། སམ། དུ་གུ་ རྩྭ་དུ་གུ་ལ་ལས་བྱས་པ། ལའི་རས་སམ། ཀོ་ཏཾ་པའི་ རྒྱུ་རས་ལ་བྱས་
སྤུན་སྲིན་བལ་ལས་བྱས་པའི་རས་ཕྲན་ནོ། །རས་སམ། ཉི་འོག་གི་ རྒྱ་ཡུལ་སོགས་ནས་བྱུང་བའི་གོས།
གོས་སམ། གཞན་ཡང་གོས་རུང་བ་གང་། དགེ་འདུན་ནམ་གང་ཟག་ལ་ལ་རྙེད་ན་དེ་ཡང་ཁྱོད་
ཀྱིས་ལོང་ལ་ཚོད་ཟིན་པར་གྱིས་ཤིག །ཇི་ལྟར་ཁྱོད་གནས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་དམ་འཆའ་འམ།

417

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
འཆའ་ལགས་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་ཟས་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་བ་ལ་འདོམས་པ་
ནི། ཟས་བཟང་པོ་ཚོགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་ཅིང་། སྤྱོད་པ་སྤངས་ནས་བསོད་སྙོམས་ཀྱི་ཟས་ཀྱིས་

འཚོ་དགོས་ཞེས་འདོད་པ་བསོད་ཉམས་ཀྱི་མཐའ་སྤོང་བ་འདིར་གདའ། མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་
ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །ཟས་ཀྱི་ནང་ན་བསོད་སྙོམས་ནི་རུང་བ་རྙེད་ཀྱང་སླ་བ་སྟེ། དེ་ལ་གནས་ན་དགེ་
སློང་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་ཆོས་འདུལ་བ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་༼༣༢༨༽བ་དང་། བསྙེན་པར་
རྫོགས་པ་དགེ་སློང་གི་དངོས་པོར་འགྱུར་རོ། །མིང་འདི་ཞེས་བྱ་ཁྱོད་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་

བསོད་སྙོམས་ཀྱི་ཟས་ཀྱིས་འཚོ་བར་སྤྲོའམ། དེས་སྤྲོ་ཞེས་བརྗོད། གཉིས་པ་རང་ཆོས་གཉིས་

ལྡན་གྱིས་རྩོལ་མེད་དུ་རྙེད་པ་ལ་ཆགས་ཞེན་མེད་པའི་སྒོ་ནས། ཟས་བཟང་པོ་ལ་ཡང་ལོངས་
སྤྱད་པར་བྱའོ་ཞེས་ངལ་ཞིང་དུབ་པའི་མཐའ་སྤོང་བ་འདིར་གདའ་ལྷག་པར་རྙེད་ན་འབྲས་
འབྲས་བཙོས་སའི་ཆན། ཆན་ནམ། སྐྱོ་ སྐྱོ་མ་མར་ཁུ། མའམ། ཐུག་ འོ་ཐུག་ པའམ། ལྔ་སྟོན་ ཞག་ལྔ་
སྦྱོར་བ། ནམ། བརྒྱད་ ཚེས་བརྒྱད་སྟོན་མོ། སྟོན་ནམ། བཅུ་(བཅུ་བཞི་)སྟོན་ནམ། ཉ་ བཅོ་ལྔ་སྟོན་མོ།སྟོན་ནམ། རྟག་རེས་ ནར་མའི་ཟས། འཁོར་རམ། མགྲོན་ལན་འགའི་ཟས། དུ་བོས་པའམ། འཕྲལ་ བློ་
བུར་བའི་ཟས། ལ་བོས་པའམ། སྤགས་ བགོས་སུ་སྤྲ་བའི་ཟས། པའམ། གཞན་ཡང་། ཟས་རུང་བ་

གང་དགེ་འདུན་ནམ། གང་ཟག་ལས་རྙེད་ན་དེ་ཡང་ཁྱོད་ཀྱིས་ལོངས་ལ་ཚོད་ཟིན་པར་གྱིས་

ཤིག །ཇི་ལྟར་ཁྱོད་གནས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་དམ་འཆའ་འམ། དེས་འཆའ་ལགས་ཞེས་བརྗོད། །གསུམ་པ་གནས་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་བ་ལ་གདམས་པ་ལ་གཉིས། དང་པོ་འདོད་ཞེན་
གྱིས་མི་རུང་བའི་ཁྱིམ་དང་། གནས་མལ་བཟང་པོ་ཚེགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་ཅིང་ལོངས་སྤྱད་པ་
སྤངས་ཏེ། ཤིང་དྲུང་ཤིང་ལྗོན་པའི་དྲུང་། གི་གནས་མལ་གྱིས་འཚོ་བར་བྱ་དགོས་ཞེས་སྟོན་པ་
འདོད་པ་བསོད་ཉམས་ཀྱི་མཐའ་སྤོང་བ་འདིར་གདའ། མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ཉོན་ཅིག །གནས་

418

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།

མལ་གྱི་ནང་ནས་ཤིང་དྲུང་ནི་རུང་བ་རྙེད་ཀྱང་སླ་བ་སྟེ། དེ་ལ་གནས་ན་དགེ་སློང་ལེགས་པར་
གསུངས་པའི་ཆོས་འདུལ་བ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་དགེ་སློང་གི་དངོས་
པོར་འགྱུར་རོ། །མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ཁྱོད་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་ཤིང་དྲུང་གི་གནས་མལ་གྱི་

འཚོ་བར་སྤྲོ་འམ། དེས་སྤྲོ་ཞེས་བརྗོད་ན། གཉིས་པ་རང་ཆོས། གཉིས་ལྡན་གྱིས་རྩོལ་མེད་དུ་
རྙེད་ན། ཁང་བརྩེགས་ཁང་མིག་ལྔ་བརྒྱ་ཡང་ ཞེན་མེད་དུ་ལོངས་སྤྱོད་པས་ཆོག་གོ་ཞེས་སྟོན་
པས་ངལ་ཞིང་དུབ་པའི་མཐའ་༼༣༢༩༽སྤོང་བ་འདིར་གདའ། ལྷག་པར་རྙེད་ན། ཁང་ ཆང་
ཁུང་། པའམ། སྔ་ཁང་ འཁོར་གྱི་ཁྱིམ། ཁང་ངམ། ཁང་པ་བརྩེགས་ ཤིང་སོར་བཅུ་གཅིག་པའི་ཁྱམས།
པའམ། བསིལ་ བདུན་བརྩེགས་ཚ་བས་གདུང་ཚེ་བསིལ་བར་བྱེད་པ། ཁང་ངམ། སབ་མོས་བསྐོར་བ་
ཁོར་ཡུག་ཏུ་སབ་མོས་བསྐོར་བ། འམ། བ་གམ་ བཙན་ཁང་ཕྱུར་བུ་ལྟ་བུ། མམ། ཁང་བཟང་ ཁོར་ཡུག་ཏུ་

སྲང་གི་བསྐོར་བའི། ངམ། སྒོ་ཁང་གི་སྟེང་གི་བསིལ་ སྒོ་ཁང་གི་སྟེང་གི་སུམ་བརྩེགས་བསིལ་བར་བྱེད་
པའོ། །ཁང་ངམ། ཁང་སྟེང་གི་ཡོལ་ཁང་སྟེང་གི་ཤིང་ཡོན་པོ་ཡོལ་བས་བསྐོར་བའོ། །ཁང་ངམ། ཡོལ་
ཁང་ངམ། སྒྲུང་སྐྱབས་འདྲ་ན་འཁོར་ཡུག་དུ་ཡོལ་བས་གཡོགས་པའོ། །སྤང་ སྤང་ལེབ་ལ་བྱས་པ། ལེབ་ཁང་ངམ། ས་ཕུག་ ས་ཕྱེད་དུ་བྱས་པ། གམ། བྲག་ཕུག་ ཆེད་དུ་མ་བྱས་པ། གམ། རི་ཕུག་གམ། རྩྭའི་

སྤྱིལ་ རྩྭ་ལས་བྱས་པ། བུའམ། ལོ་མའི་སྤྱིལ་ ལོ་མ་ལས་བྱས་པ། བུའམ། འཆགས་པར་(འཆག་སར་)
མིའི་ལས་ཀྱིས་གྲུབ་པ།བྱས་པའམ། འཆགས་པར་(འཆག་སར་) རང་འགྲུབ་པའོ། །མ་བྱས་སམ། བྱ་
སྐྱིབས་སུ་ རི་ལ་བང་རིམ་འདྲ་བ་ལས་ཀྱི་བསྒྲུབས་པ། བྱས་པའམ། བྱ་སྐྱིབས་སུ་ རང་གྲུབ་པའོ། །མ་
བྱས་པའམ། གཞན་ཡང་། གནས་རུང་བ། གང་དགེ་འདུན་ནམ་གང་ཟག་ལས་རྙེད་ན། དེའང་ཁྱོད་ཀྱིས་ལོངས་ལ་ཚོད་ཟིན་པར་གྱིས་ཤིག །ཇི་ལྟར་ཁྱོད་གནས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་དམ་འཆའམ།

དེས་འཆའ་ཞེས་བརྗོད། བཞི་པ་སྨན་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་བ་ལ་གདམས་པ་ལ་གཉིས་ཡོད་

419

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པའི་དང་པོ་འདོད་ཞེན་གྱི་སྨན་མི་རུང་བ་དང་། བཟང་པོ་ཚོགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་ཅིང་ལོངས་སྤྱོད་
པ་སྤངས་ནས་གཞན་གྱིས་སྨན་བཀོལ་ཏེ་ཁུ་བ་བཀྲུས་ཤིང་སྟོན་ནས། རྩིགས་མ་བོར་བའི་

སྨན་གྱིས་ཀྱང་འཚོ་དགོས་སོ་ཞེས་འདོད་པ་བསོད་ཉམས་ཀྱི་མཐའ་སྤོང་བ་འདིར་གདའ།

མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །སྨན་གྱི་ནང་ནས་བཀུས་ཏེ་བོར་བ་ནི་རུང་བ་རྙེད་ཀྱང་བླ་
བ་སྟེ། དེ་ལ་གནས་ན་དགེ་སློང་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་ཆོས་འདུལ་བ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་
དང་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་དགེ་སློང་གི་དངོས་པོར་འགྱུར་རོ། །མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱོད། ཇི་

སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་བཀུས་༼༣༣༠༽ཏེ་བོར་བའི་སྨན་གྱིས་འཚོ་བར་སྤྲོའམ། དེས་སྤྲོ་ལགས་
ཞེས་བརྗོད། གཉིས་པ་རང་གི་ཆོས་གཉིས་ལྡན་གྱིས་རྩོལ་མེད་དུ་རྙེད་ན་སྨན་བཟང་པོ་ལའང་
ཞེན་མེད་དུ་ལོངས་སྤྱད་པས་ཆོག་གོ་ཞེས་སྟོན་པ་ངལ་ཞིང་དུབ་པའི་མཐའ་སྤོང་བ་འདིར་

གདའ། ལྷག་པར་རྙེད་ན། ཞུན་ མར་ཁུ་འཁྱགས་པ། མར་རམ། འབྲུ་ ཏིལ་མར་སོགས། མར་རམ།
སྦྲང་ སྦྲང་བུའི་ཚང་རྩིའོ། །རྩིའི་བུ་རམ་གྱི་ དབུ་ལ་འཁྱགས་པ་ཁའོ། ། དབུ་བའམ། །དུས་སུ་ དགུན་ལ་
སོགས་པ། རུང་བའམ། ཐུན་ཚོད་དུ་ དགུན་ཆུ་བོ། རུང་བའམ། ཞག་ ཞག་བདུན་པར་བྱིན་གྱིས་རླབས་

པའོ། །བདུན་པའམ། འཚོ་བའི་བར་ དུས་ཐམས་ཅད་བྱིན་གྱིས་རླབས་ཏེ་ཟ་བའོ། ། དུ་འཆང་བའམ། རྩ་
བའི་སྨན་ ཤུ་དག་སོགས། ནམ། སྡོང་ ཙན་དན་སོགས། བུའི་སྨན་ནམ། ལོ་མའི་སྨན་ནམ། མེ་ཏོག་
གི་ ཨུ་དུམ་སོགས། སྨན་ནམ། འབྲས་ ཨ་རུ་ར་སོགས། བུའི་སྨན་ནམ། གཞན་ཡང་སྨན་རུང་བ་

གང་དག་དགེ་འདུན་ནམ། གང་ཟག་ལས་རྙེད་ན་དེ་ཡང་ཁྱོད་ཀྱིས་ལོང་ལ་ཚོད་ཟིན་པར་གྱིས་

ཤིག །ཇི་ལྟར་ཁྱོད་གནས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་དམ་འཆའམ་དེས་འཆའ་ལགས་ཞེས་བརྗོད་པར་
བྱའོ། །
གཉིས་པ་ནི་འཚོ་བ་མ་ཉམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། དེའི་སྟེང་དུ་ཚུལ་ཁྲིམས་མ་ཉམས་པ་ཞིག་

420

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དགོས། དེ་ལ་ཕམ་པ་བཞི་སྤང་དགོས་པས། དེ་ལ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ལ་གདམས་པ་གཉིས། དང་

པོ་དགེ་སློང་གི་དངོས་པོ་འཇིག་པར་བྱེད་པའི་རྩ་བའི་ལྟུང་བ་བཞི་སྤང་དགོས་སོ། །ཞེས་སྤྱིར་

གདམས་པ་འདིར་གདའ། མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །བཞི་པ་འདི་དག་ནི་བཅོམ་ལྡན་
འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་མཁྱེན་ཅིང་

གཟིགས་པ་དེས་དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་དགེ་སློང་གི་དགེ་སློང་གི་

དངོས་པོར་འཛིན་པར་བྱེད། ལྟུང་བར་འགྱུར་བའི་ཆོས་སུ་གསུངས་ཏེ། དགེ་སློང་གི་དེ་ བྱས་
སྤྱད་ན། ན། བྱས་མ་ཐག་ སྤྱད་མ་ཐག་ ཏུ། དགེ་སློང་དུ་མི་ རྣམ་དག་ཏུ་མི་རུང་བས་གནས་དང་ལོངས་
སྤྱོད་མི་དན། རུང་བར་འགྱུར། དགེ་སྦྱོང་དུ་ མ་ཤི་བས་སོན་རུལ་པ་དང་འདྲ། མི་༼༣༣༡༽
རུང་། ཤཱཀྱའི་སྲས་ཀྱིར་ ཡན་ལག་ མི་རུང་། དགེ་སློང་གི་ བསླབ་པ་ཉམས་པས། དངོས་པོ་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ སྡོམ་པ་རལ་བས། དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ་ཞིག་པར་འགྱུར་ཞིང་། ཉམས་

པ་བཅོམ་ དཀྲུགས། པ། ལྟུང་བ་ཕམ་ ཉོན་མོངས་པའི་དགྲས་ཕམ། པར་འགྱུར་བ་སྟེ། དགེ་སློང་གི་

ཚུལ་ཕྱིར་ དག་པའི་སར་བླང་དུ་མེད།བླང་ཏུ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། ཤིང་ཏ་རྩེ་
མོ། ལའི་མགོ་བཅད་ན་ རློན་པ། སྔོན་པོར་འགྱུར་མི་རུང་བ། འཕེལ་ མྱུ་གུ་མི་སྐྱེ་བ། ཞིང་རྒྱས་པ་
དང་། ཡངས་པར་འགྱུར་མི་རུང་བ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་ལ་གདམས་པ་བཞི་ལས། དང་པོ། ནང་སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པས་
མཐར་ཕྱིན་པའི་མི་ཚངས་པར་སྤྱོད་སྤོང་བར་གདམས་པ་ནི། མི་ཚངས་པར་སྤྱོད་པར་བྱས་ན། དགེ་སློང་གི་དངོས་པོ་ལས་ཉམས་པར་བྱེད་པས་སྤང་དགོས་ཤིང་། དེའི་ཆར་གཏོགས་
ཆགས་སེམས་ཀྱིས་བུད་མེད་ཀྱི་བཞིན་ལ་ལྟ་བ་ཚུན་ཆད་སྤང་དགོས་སོ། །ཞེས་འདོམས་པ་
འདིར་གདའ། བཞི་གང་ཞེ་ན། འདོད་ འདོད་ཡོན་ལྔ་ལ་བདག་གིར་འཛིན། པ་དང་། འདོད་པ་ལ་ཞེན་

421

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
པ་ ཉེས་དམིགས་མཐོང་ཡང་བདག་གིར་བྱེད་པ་ དང་། འདོད་པ་ལ་ སེམས་རྩུབ་མོར་བྱེད། མཚུངས་པ་
(འཆུམས་)དང་། འདོད་པ་ལ་ལྷག་པར་ཞེན་པ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དུ་མས་སྨད་
དོ། །འདོད་པ་སྤང་བ་ནི་སྔགས་ སྤྱོད་པ་ལས་ལོགས་པ། དེ་བོར་བ་དང་། བསལ་བ་ མ་འོངས་པ་ན།
དང་། ཟད་པ་ དམིགས་པ་ཟད་པ། དང་། འདོད་ཆགས་དང་ ངོ་བོ་ཉིད་ཟད། བྲལ་བ་དང་། འགོག་ ཟག་
མེད་ཀྱི་ལམ་གྱིས། པ་དང་། ཉེ་བར་སླར་མི་སྐྱེ་བ། ཞི་བ་དང་། ནུབ་པ་ རྒྱུན་ཆད་པ། ནི་ ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས།

བསྟོད་དོ། ། བཀུར་ འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས། རོ། །བསྔགས་ གཞན་གྱི་དྲི་བ་ལ། སོ། །བསྙེན་ ལྐོག་ཏུ། པར་
བརྗོད་དོ། །ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་དེང་ཕྱིན་ཆད་ཆགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་བུད་མེད་ཀྱི་ཡུལ་ལ།

གཏད་དེ། མིག་གིས་ལྟ་བར་ཡང་མི་བྱ་ན། དབང་པོ། གཉིས་ཀྱིས་གཉིས་སྤྲོད། མི་ཚངས་སྤྱོད་ཀྱི་

འགལ་ཟླ། ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་འཁྲིག་པའི་ཆོས་༼༣༣༢༽བརྟེན་པ་ལ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། ཚེ་
དང་ལྡན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་

སངས་རྒྱས་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ་དེས། ཡང་དགེ་སློང་གང་དགེ་སློང་རྣམས་དང་ལྷན་
གྲོགས། ཅིག་བསླབ་པ་མཚུངས་པར་སྤྱོད་པས། བསླབ་པ་མ་ཕུལ་བསླབ་པ་ཉམས་པར་མ་
བྱས་པར་མི་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་འཁྲིག་པའི་ཆོས་བརྟེན་ནས། ཐ་ན་དུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་སུ་
སྐྱེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་ཀྱང་རུང་སྟེ་དགེ་སློང་དེ་ཡང་ཕམ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་གྱིས་གནས་པར་

མི་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བ་འདི་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དགེ་སློང་གི་གནས་འདི་ལྟ་བུ་བྱས་ན། བྱས་མ་ཐག་

ཏུ་དགེ་སློང་དུ་མི་རུང་བར་འགྱུར། དགེ་སྦྱོང་དུ་མི་རུང་། ཤཱཀྱའི་སྲས་ཀྱིར་མི་རུང་། དགེ་
སློང་གི་དངོས་པོ་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་དགེ་སློང་གི་ཚུལ་ཞིག་པར་འགྱུར་
ཞིང་། ཉམས་པ་བཅོམ་པ་ལྟུང་བ་ཕམ་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ་ཕྱིར་བླང་དུ་མེད་
པར་འགྱུར་རོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ཤིང་ཏ་ལའི་མགོ་བོ་གཅད་ན་སྔོན་པོར་འགྱུར་དུ་མི་རུང་

422

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
ལ། འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ་དང་། ཡང་པར་འགྱུར་དུ་མི་རུང་བ་བཞིན་ནོ། །
དེང་ཕྱིན་ཆད་ཁྱོད་ སྦྱོར་བ། པ་མ་ཡིན་པ་དང་། བྱ་བ་ དངོས་གཞི། མ་ཡིན་པ་དང་། སྤྱད་པ་
མ་འཇུག །ཡིན་པ་སྤང་བ་དེ་ལ་དྲན་ དམིགས་རྣམས་མི་བརྗོད། པ་དང་བག་ཡོད་པས་ དགེ་བའི་

ཆོས་སེམས། སེམས་ཤིན་ཏུ་བསྲུང་བར་ ཡོངས་སུ་སྦྱོང་། བར་ཤེས་པ་ལྟར་རོ། །གྱིས་ཤིག །ཇི་ལྟར་
གནས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་མི་སྤྱོད་དམ། དེས་མི་སྤྱོད་ལགས་ཞེས་བརྗོད། གཉིས་པ་ཕྱི་རོལ། ཡོ་
བྱད་ལ་ཆགས་པ། མ་བྱིན་པར་ལེན་པའི་སྦྱོར་དངོས་ཐམས་ཅད་སྤང་དགོས་སོ་ཞེས་འདོམས་
པ་འདིར་གདའ། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་

རྣམ་གྲངས་དུ་མ་སྨད་དོ། །མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་སྤངས་པ་ནི་བསྟོད་དོ། །བཀུར་རོ། །བསྔགས་སོ། །སྙན་པར་བརྗོད་དོ། །ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་དེང་ཕྱིན་ཆད་རྐུ་༼༣༣༣༽སེམས་ཀྱིས་

གཞན་གྱིས་ཏིལ་གྱི་ཕུབ་ཏིལ་གྱི་ཤུན་པ། མ་ཙམ་ཡང་མ་བྱིན་པར་མི་བླང་ན། མ་ཤ་ཀ་ མ་ཤ་

ཀའི་ཚད་ལས་ལྷག་པ། ལྔའམ། མ་ཤ་ཀ་ལྔ་ལས་ལྷག་པ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། ཚེ་དང་ལྡན་པ།
བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་

མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ་དེས། ཡང་དགེ་སློང་གཞན་དག་གི་ ར་བའི་ནང་། གྲོང་ན་འདུག་པའམ།
དགོན་ ར་བའི་ཕྱི། པ་ན་འདུག་པ། མ་ སྐྱེས་པ་བུད་མེད་མ་ནིང་གང་རུང་གིས། བྱིན་པ་རྐུ་བའི་གྲངས་
སུ་ ཕྲོགས་པ།རྟོགས་པ། བླངས་ན་ཇི་ཙམ་མ་བྱིན་པར་བླངས་པ་དེས། རྒྱལ་ རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་ཕྱིར་

ཅོད་པཎ་ཐོགས་པ། པོའི་ རྒྱལ་པོར་དབུ་རའི་བློན་པོ་རྩི་ བློན་པོ་ཆེན་པོས་བཟུང་ནས། དེ་ལ་འདི་སྐད་

ཅེས། ཀྱེ་མི་ཁྱོད་ནི་རྐུན་མ་ འཇབ་བུས། འོ། །བྱིས་པ་ རང་གིས་མི་ཤེས་པ། །འོ། བླུན་ ལུང་ཕོག་ཀྱང་
མི་ཤེས་པ། པོའོ། །བརྐུ་ མཐུས། བའོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། གསོད་དམ། འཆིང་ ལྕགས་ཤིང་རྫ་གསུམ།

ངམ། སྤྱུགས་ སུལ་ནས། ཀྱང་རུང་སྟེ་དགེ་སློང་དེ་ལྟར་མ་བྱིན་པར་ལེན་ན། དགེ་སློང་དེ་ཡང་

423

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
ཕམ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་གྱིས་གནས་པར་མི་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བ་འདི་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དགེ་སློང་
གིས་གནས་དེ་ལྟ་བུ་བྱས་ན་བྱས་མ་ཐག་ཏུ་དགེ་སློང་དུ་མི་རུང་བར་འགྱུར། དགེ་སྦྱོང་དུ་མི་

རུང་། ཤཱཀྱའི་སྲས་ཀྱིར་མི་རུང་དགེ་སློང་གི་དངོས་པོ་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་དགེ་
སྦྱོང་གི་ཚུལ་ཞིག་པར་འགྱུར་ཞིང་། ཉམས་པ་བཅོམ་པ་ལྟུང་བ་ཕམ་པར་གྱུར་པ་སྟེ། དེའི་དགེ་
སྦྱོང་གི་ཚུལ་ཕྱིར་བླང་དུ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། ཤིང་ཏ་ལའི་མགོ་བཅད་ན་
སྔོན་པོར་འགྱུར་དུ་མི་རུང་ལ། འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ་དང་ཡངས་པར་འགྱུར་དུ་མི་རུང་བ་བཞིན་

ནོ། །དེང་ཕྱིན་ཆད་ཁྱོད་སྤྱད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། སྤྱད་པ་མ་ཡིན་པ་སྤང་

བ་དེ་ལ་དྲན་པ་དང་། བག་ཡོད་པས་སེམས་ཤིན་ཏུ་བསྲུང་བར་གྱིས་ཤིག །ཇི་ལྟར་གནས་
འདི་ལྟ་བུ་ལ་མི་སྤྱོད་དམ། དེས་མི་སྤྱོད་ལགས་ཞེས་བརྗོད། གསུམ་པ། སྲོག་གཅོད་ཀྱི་ཕམ་
པའི་སྦྱོར་དངོས་ཐམས་ཅད་༼༣༣༤༽དང་སྤང་དགོས་ཤིང་། དེའི་ཆར་གཏོགས། གྲོག་སྦུར་
གསོད་པ་སོགས་ཀྱང་སྤང་དགོས་སོ། །ཞེས་འདོམས་པ་འདིར་གདའ། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །སྲོག་གཅོད་པ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་རྣམ་གྲངས་དུ་མས་སྨད་དོ། །སྲོག་གཅོད་
པ་སྤངས་པ་ནི་བསྟོད་དོ། །བཀུར་རོ། །བསྔགས་སོ། །སྙན་པར་བརྗོད། དེང་ཕྱིན་ཆད། ཚེ་དང་
ལྡན་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་བསམས་བཞིན་དུ་སྲོག་ཆགས་ཕྲ་མོ། གྲོག་སྦུར་ཡང་བསད་པར་མི་བྱ་ན།
མིར་འམ། མིར་ཆགས་པ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། ཚེ་དང་ལྡན་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་

གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ་

དེས། ཡང་དགེ་སློང་གང་མིའམ་མིར་ཆགས་པ་ལ། བསམ་བཞིན་དུ་རང་གིས་ལག་པས། དར་

ཏེ་སྲོག་གཅད་དམ། དེ་ལ་མཚོན་བྱིན་ནམ། དེ་ལ་ རལ་གྲི་སོགས། མཚོན་ཐོགས་པ་གཉེར་ སྐྱེས་པའམ་བུད་མེད་ལ། རམ། དེ་ དག་གིས། འཆིར་བཅུག་གམ། དེ་ལ་འཆི་བའི་བསྔགས་པ་བརྗོད་ཀྱང་

424

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།རུང་སྟེ། དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་ཀྱེ་མི་ཁྱོད་འཚོ་བ་ གསོན་པ། སྡིག་པ་མི་ རྒྱུའི་འབྲས་བུ། གཙང་ བའི་

རྫས། ངན་པ་འདིས་ཅི་ཞིག་ མཐོང་ཞིག །བྱ། ཀྱེ་མི་ཁྱོད་གསོན་པ་བས་ཤི་བླའོ། །ཞེས་ཟེར་ཞིང་

སེམས་ཀྱིས་འདོད་པ་དང་། སེམས་ཀུན་ཏུ་རྟོགས་པ་ ལྷུང་བཟེད་སོགས་ཐོབ་ཏུ་རེ་བ་འཆི་བ་དཔའ་
བའམ། དག་གིས་རྣམ་གྲངས་དུ་མས། དེ་འཆིར་བཅུག་གམ། དེ་ལ་འཆི་བའི་བསྔགས་པ་བརྗོད་
དེ། དེ་ཡང་རྩོམ་སྦྱོར་བ། པ་དེས་དུས་བྱས་ན་དགེ་སློང་དེ་ཡང་ཕམ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་གྱིས་

གནས་པར་མི་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བ་འདི་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དགེ་སློང་གི་གནས་དེ་ལྟ་བུ་བྱས་ནས།
བྱས་མ་ཐག་ཏུ་དགེ་སློང་དུ་མི་རུང་བར་འགྱུར། དགེ་སྦྱོང་དུ་མི་རུང་། ཤཱཀྱའི་སྲས་ཀྱིར་མི་

རུང་། དགེ་སློང་གི་དངོས་པོ་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ་ཞིག་པར་
འགྱུར་ཞིང་། ཉམས་པ་བཅོམ་པ་ལྟུང་བ་ཕམ་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ་ཕྱིར་བླང་

དུ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། ཤིང་ཏ་ལའི་མགོ་བོ་གཅད་ན་སྔོན་༼༣༣༥༽
པོར་འགྱུར་དུ་མི་རུང་ལ། འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ་དང་། སྤྱོད་པ་མིན་པ་སྤང་བ་དེ་ལ། དྲན་པ་དང་
བག་ཡོད་པས་སེམས་ཤིན་ཏུ་བསྲུང་བར་བརྩོན་པར་གྱིས་ཤིག །ཇི་ལྟར་གནས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་

མི་སྤྱོད་དམ། དེས་མི་སྤྱོད་ལགས་ཞེས་བརྗོད། བཞི་པ། མི་ཆོས་བླ་མའི་རྫུན་དུ་སྨྲས་ན་ཕམ་

པར་འགྱུར་བས་སྤང་དགོས་ལ། དེར་མ་ཟད་ཀུ་རེ་བཞད་གད་ཀྱི་ཕྱིར་ཡང་ཤེས་བཞིན་གྱི་

རྫུན་ཕྲ་མོ་སྨྲར་མི་རུང་ཞིང་། རྫུན་གྱི་སྦྱོར་དངོས་རྗེས་གསུམ་ཐམས་ཅད་སྤང་དགོས་སོ་ཞེས་
འདོམས་པ་འདིར་གདའ། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །རྫུན་དུ་སྨྲ་བ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་
ཀྱིས་རྣམ་གྲངས་དུ་མས་སྨད་དོ། །རྫུན་སྨྲ་བ་སྤངས་པ་ནི་བསྟོད་དོ། །བཀུར་རོ། །བསྔགས་སོ། །བསྙེན་པར་བརྗོད་དོ། །ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་དེང་ཕྱིན་ཆད། ཐ་ན་ མཐའ། བཞད་གད་བྱ་བར་

བསམས་ཏེ། ཤེས་བཞིན་དུ་རྫུན་དུ་སྨྲ་བར་ཡང་མི་བྱ་ན། བསམས་ འདུ་ཤེས་བསྒྱུར་བ། བཞིན་

425

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དུ་མིའི་ཆོས་ ཁམས་གོང་མ།བླ་མ་སྨྲ་བ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། ཚེ་དང་ལྡན་པ་བཅོམ་ལྡན་
འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་མཁྱེན་ཅིང་

གཟིགས་པ་དེས། ཡང་དགེ་སློང་གང་། མངོན་པར་མི་ཤེས་ཤིང་ ཁམས་གོང་མའི་མིག་ཤེས་ཀྱི་

ཕུང་པོ་ལྔ། ཡོངས་སུ་མི་ཤེས་ལ། མིའི་ཆོས་ ཁམས་གོང་།བླ་མ་ ཡང་ན་སྒྲིབ་པ་ལྔ་ལས་སྒྲོལ་བ།
མཐའ་ མྱང་འདས། དང་། འཕགས་ ཟག་མེད་ཀྱི་ལམ། པ་དང་། བྱེ་བྲག་ དགེ་སྦྱོང་ཚུལ་གྱི་འབྲས་བུ། ཏུ་

ཐོབ་པ་དང་། ཤེས་ བདེན་བཞི། པ་དང་། མཐོང་བ་དང་། རེག་པར་ བསམ་གཏན་གྱི་བདེ་བ། སྤྱོད་པ་
མེད་ལ། མེད་བཞིན་དུ་འདི་ཤེས་འདི་མཐོང་ངོ་། །ཞེས་ཁས་ཆེས་པ་ལས། དེ་ལྟུང་བ་བྱུང་བ་
རྣམ་པར་ ལྟ་བར། དག་པར་འདོད་ནས། དུས་ གླེངས་ཀྱང་། གཞན་ཞིག་ན། དྲིས་ གླེངས་ཀྱང་། ཀྱང་
རུང་། མ་དྲིས་ཀྱང་རུང་འདི་སྐད་ཅེས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་དག །བདག་གིས་ནི་མི་ཤེས་པར་ཤེས་
སོ། །ཞེས་སྨྲས། མ་མཐོང་བར་མཐོང་ངོ་ཞེས་སྨྲས་ཏེ། གསོབ་ དོན་གྱིས་སྟོང་། གསོབ་ ས་བོན་
གྱིས་སྟོང་། བརྫུན་དུ་ འདུ་ཤེས་བསྒྱུར་བ་རྣམས་གྲངས་ཀྱི་ཚིག་༼༣༣༦༽སྟེ། སྨྲས་སོ། །ཞེས་ཟེར་ན།
མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་མ་གཏོགས་ དེ་བཞག །ཏེ། དགེ་སློང་དེ་ཡང་ཕམ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་གྱི་

གནས་པར་མི་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བ་འདི་བཀའ་སྩལ་ཏེ། ཅི་ཞིག་ཤེས་ཞེ་ན། སྡུག་བསྔལ་ གྱི་རྣམ་
པ་བཞི། ཤེས་སོ། །ཀུན་འབྱུང་ གི་རྣམ་པ་བཞི། བ་དང་། འགོག་པ་ འདི་རྣམ་པ་བཞི། དང་། ལམ་ཤེས་
སོ། །ཅི་ཞིག་མཐོང་ཞེ་ན། ལྷ་ བརྒྱ་བྱིན་སོགས། རྣམས་མཐོང་ངོ་། །ཀླུ་ ཀླུ་ཕྲ་མོ་རྣམས་དང་། གནོད་
མཆོད་གནས་སུ་གཏོར་མ་ལེན་པ།སྦྱིན་རྣམས་དང་། ནམ་མཁའ་ལྡིང་ འདབ་བཟང་། རྣམས་དང་། དྲི་ལྷའི་རོལ་མོ་ཅན་ནོ། །ཟ་རྣམས། མི་འམ་ དུད་འགྲོ་མིའི་གཟུགས་ཅན། ཅི་རྣམས་དང་། ལྟོ་འཕྱེ་ ཀླུ་ཆེན་པོ་
དགའ་བོ་སོགས། ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། ཡི་ རྐང་པ་ཕྱི་བརྟན་ཤིང་དུ་གཏོགས་པ། དྭགས་རྣམས་དང་། ཤ་
ཟ་རྣམས་ དེའི་བྱེ་བྲག་ནག་པོ་ཁུང་ཆེན་པོ་སོགས། དང་། གྲུལ་ གནོད་སྦྱིན་སྣ་ཅན་པར། བུམ་རྣམས་

426

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
དང་། སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། ལུས་སྲུལ་པོ། རྣམས་དང་། འདི་གཉིས་ཡི་དྭགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག །རྡུལ་ ཆག་
དར་ཁྲོད་ཀྱི་འདྲེའམ་ཚུབ་པའི་ནང་གི་འདྲེ། ཁྲོད་ཀྱི་ཤ་ཟ་རྣམས་མཐོང་ངོ་། །ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བདག་

མཐོང་ངོ་། །ཀླུ་རྣམས་དང་། གནོད་སྦྱིན་རྣམས་དང་། ནམ་མཁའ་ལྡིང་རྣམས་དང་། མིའམ་ཅི་

རྣམས་དང་། ལྷོ་འཕྱེ་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། ཡི་དྭགས་རྣམས་དང་། ཤ་ཟ་རྣམས་དང་། གྲུལ་བུམ་རྣམས་དང་། སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། ལུས་སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། རྡུལ་ཁྲོད་ཀྱི་ཤ་ཟ་རྣམས་ཀྱིས་

ཀྱང་བདག་མཐོང་ངོ། །ལྷ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་སོ། །ཀླུ་རྣམས་དང་། གནོད་སྦྱིན་རྣམས་དང་། ནམ་མཁའ་ལྡིང་རྣམས་དང་། དྲི་ཟ་རྣམས་དང་། ལྟོ་འཕྱེ་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། ཡི་དྭགས་རྣམས་

དང་། ཤ་ཟ་རྣམས་དང་། གྲུལ་བུམ་རྣམས་དང་། སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། ལུས་སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། རྡུལ་ཁྲོད་ཀྱི་ཤ་ཟ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་སོ། །ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བདག་གི་སྒྲ་ཐོས་སོ། །ཀླུ་
རྣམས་དང་། གནོད་སྦྱིན་རྣམས་དང་། ནམ་མཁའ་ལྡིང་རྣམས་དང་། དྲི་ཟ་རྣམས་དང་། མིའམ་
ཅི་རྣམས་དང་། ལྟོ་འཕྱེ་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། ཡི་དྭགས་རྣམས་དང་། ཤ་ཟ་རྣམས་དང་།༼༣༣༧༽གྲུལ་བུམ་རྣམས་དང་། སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། ལུས་སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། རྡུལ་ཁྲོད་
ཀྱི་ཤ་ཟ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་གི་སྒྲ་ཐོས་སོ། །ལྷ་རྣམས་ལྟ་བའི་ཕྱིར་འགྲོའོ། །ཀླུ་རྣམས་
དང་། གནོད་སྦྱིན་རྣམས་དང་། ནམ་མཁའ་ལྡིང་རྣམས་དང་། དྲི་ཟ་རྣམས་དང་། མིའམ་ཅི་

རྣམས་དང་། ལྟོ་འཕྱེ་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། ཡི་དྭགས་རྣམས་དང་། ཤ་ཟ་རྣམས་དང་། གྲུལ་བུམ་རྣམས་དང་། སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། ལུས་སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། རྡུལ་ཁྲོད་ཀྱི་ཤ་ཟ་རྣམས་ལྟ་བའི་
ཕྱིར་འགྲོའོ། །ལྷ་རྣམས་བདག་ལྟ་བའི་ཕྱིར་འོང་ངོ་། །ཀླུ་རྣམས་དང་། གནོད་སྦྱིན་དང་། ནམ་
མཁའ་ལྡིང་རྣམས་དང་། དྲི་ཟ་རྣམས་དང་། མིའམ་ཅི་རྣམས་དང་། ལྟོ་འཕྱེ་ཆེན་པོ་རྣམས་
དང་། ཡི་དྭགས་རྣམས་དང་། ཤ་ཟ་རྣམས་དང་། གྲུལ་བུམ་རྣམས་དང་། སྲུལ་པོ་རྣམས་

427

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
དང་། ལུས་སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། རྡུལ་ཁྲོད་ཀྱི་ཤ་ཟ་རྣམས་ཀྱི་ཀྱང་བདག་ལྟ་བའི་ཕྱིར་འོང་ངོ་
། །ལྷ་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་གཏམ་འདྲེ་བར་བྱེད། ཕེབས་པར་སྨྲ་བར་བྱེད། སོ་སོར་ཀུན་དགའ་བར་བྱེད། རྟག་ཏུ་ཡང་ལྷན་ཅིག་གནས་པར་བྱེད། ཀླུ་རྣམས་དང་། གནོད་སྦྱིན་རྣམས་
དང་། ནམ་མཁའ་ལྡིང་རྣམས་དང་། དྲི་ཟ་རྣམས་དང་། མིའམ་ཅི་རྣམས་དང་། ལྟོ་འཕྱེ་ཆེན་ པོ་
རྣམས་དང་། ཡི་དྭགས་རྣམས་དང་། ཤ་ཟ་རྣམས་དང་། གྲུལ་བུམ་རྣམས་དང་། སྲུལ་པོ་རྣམས་
དང་། ལས་སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། རྡུལ་ཁྲོད་ཀྱི་ཤ་ཟ་རྣམས་དང་། ལྷན་ཅིག་གཏམ་འདྲེ་བར་
བྱེད། ཕེབས་པར་སྨྲ་བར་བྱེད། སོ་སོར་ཀུན་དགའ་བར་བྱེད། རྟག་ཏུ་ཡང་ལྷན་ཅིག་གནས་

པར་བྱེད་དོ། །ལྷ་རྣམས་བདག་དང་ལྷན་ཅིག་གཏམ་འདྲེ་བར་བྱེད། ཕེབས་པར་སྨྲ་བར་བྱེད།
སོ་སོར་ཀུན་དགའ་བར་བྱེད། རྟག་ཏུ་ཡང་ལྷན་ཅིག་པར་བྱེད་དོ། །ཀླུ་རྣམས་དང་། གནོད་སྦྱིན་
རྣམས་དང་། ནམ་མཁའ་ལྡིང་རྣམས་དང་། དྲི་ཟ་རྣམས་དང་། མིའམ་ཅི་རྣམས་དང་། ལྟོ་འཕྱེ་
ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། ཡི་དྭགས་རྣམས་དང་། ཤ་ཟ་རྣམས་དང་། གྲུལ་བུམ་རྣམས་དང་། སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་། ལུས་སྲུལ་པོ་རྣམས་དང་།༼༣༣༨༽རྡུལ་ཁྲོད་ཀྱི་ཤ་ཟ་རྣམས་བདག་དང་ལྷན་
ཅིག་གཏམ་འདྲེ་བར་བྱེད། ཕེབས་པར་སྨྲ་བར་བྱེད། སོ་སོར་ཀུན་དགའ་བར་བྱེད། རྟག་ཏུ་ཡང་ལྷན་ཅིག་གནས་པར་བྱེད། མ་ཐོབ་བཞིན་དུ་བདག་གིས་མི་ བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིས་

བསྡུས་པའི་མི་རྟག་པ་སོགས་དགོས་སོ། །རྟག་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། མི་རྟག་པ་ལ་སྡུག་བསྔལ་བའི་

འདུ་ཤེས་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་བདག་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་ རོ་ལ། དང་། ཟས་ སྐམ་པའི་ལོག་པ།

ལ་མི་མཐུན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། འཇིག་རྟེན་ འཇིག་རྟེན་གསུམ་ལ་ཆགས་པ་ལོག །ཐམས་ཅད་ལ་
མངོན་པར་མི་དགའ་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། ཉེས་ ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ལ་དམིགས། དམིགས་ཀྱི་འདུ་

ཤེས་དང་། སྤོང་བའི་ ཞེ་སྡང་ལོག །འདུ་ཤེས་དང་། འདོད་ཆགས་དང་ འདོད་ཆགས་ལོག །བྲལ་

428

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
བའི་འདུ་ཤེས་དང་། འགོག་པའི་འདུ་ཤེས་ གཟུགས་སོགས་ལ་སྲེད་པ་ལོག །དང་། འཆི་བའི་ ཚེ་

དགག་པ་ལ་དམིགས། འདུ་ཤེས་དང་། མི་སྡུག་པའི་ ཀེང་རུས་ལ་དམིགས། འདུ་ཤེས་དང་། རྣམ་པར་
རུལ་ནས་སྔོན་པོར་གྱུར་པ། སྔོས་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྣམ་པར་ རྣག་འཛག ། གནག་པའི་འདུ་ཤེས་
དང་། རྣམ་པར་ བསྐྲངས་ཤིང་སྦོས་པ། བམ་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྣམ་པར་འབུས་སྲིན་བུ། ཞིགས་

པའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྣམ་པར་ ཤ་ཟོས། ཟོས་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྣམ་པར་ཁྲག་འཛག །དམར་
བའི་འདུ་ཤེས་དང་། རྣམ་པར་ ཡན་ལག་མཐར་རོ། །འབྱར་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། རུས་གོང་གི་ ཐོད་
པ་ལ་དམིགས། འདུ་ཤེས་དང་། སྟོང་པ་ཉིད་དུ་ བདག་མེད་གཉིས་ལ་དམིགས། སོ་སོར་རྟོག་པའི་འདུ་

ཤེས་ཐོབ་བོ། །མ་ཐོབ་བཞིན་དུ་བདག་གིས་བསམ་གཏན་ འདི་དག་ནི་ཆོས་མངོན་པ་ལས་ཤེས་པར་
བྱའོ། །དང་པོ་དང་། གཉིས་པ་དང་། གསུམ་པ་དང་། བཞི་པ་དང་། བྱམས་པ་དང་། སྙིང་རྗེ་

དང་། དགའ་བ་དང་། བཏང་སྙོམས་དང་། ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་དང་། རྣམ་ཤེ་ས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་
མིན་སྐྱེ་མཆེད་དང་། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་དང་། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་འབྲས་བུ་

༼༣༣༩༽དང་། ཕྱིར་མི་འོང་བའི་འབྲས་བུ་དང་། དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུ་དང་། རྫུ་
འཕྲུལ་གྱི་ཡུལ་དང་། ལྷའི་རྣ་བ་དང་། སེམས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དང་། སྔོན་གྱི་གནས་དང་། འཆི་

འཕོ་བ་དང་། སྐྱེ་བ་དང་། ཟག་པ་ཟད་པ་ཐོབ་བོ། །བདག་ནི་དགྲ་བཅོམ་པ། རྣམ་པར་ཐར་པ་
བརྒྱད་ལ་བསམ་གཏན་པ་དང་། གཉིས་ཀའི་ཆ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་སྟེ།
དགེ་སློང་གིས་གནས་འདི་ལྟ་བུ་བྱས་ན་བྱས་མ་ཐག་ཏུ་དགེ་སློང་དུ་མི་རུང་བར་འགྱུར་ཏེ།
དགེ་སྦྱོང་དུ་མི་རུང་། ཤཱཀྱའི་སྲས་ཀྱིར་མི་རུང་། དགེ་སློང་གི་དངོས་པོ་ལས་ཉམས་པར་
འགྱུར། དེའི་དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ་ཞིག་པར་འགྱུར་ཞིང་། ཉམས་པ་བཅོམ་པ་ལྟུང་བ་ཕམ་པར་

429

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
འགྱུར་བ་སྟེ། དེའི་དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ་ཕྱིར་བླང་དུ་མེད་པར་འགྱུར་བ་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་
ཤིང་ཏ་ལའི་མགོ་བཅད་ན་སྔོན་པོར་འགྱུར་དུ་མི་རུང་ལ་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ་དང་ཡངས་པར་
འགྱུར་དུ་མི་རུང་བ་བཞིན་ནོ། །དེང་ཕྱིན་ཆད་ཁྱོད་སྤྱད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། བྱ་བ་མིན་པ་
དང་། སྤྱད་པ་མ་ཡིན་པ་སྤང་བ་དེ་ལ་དྲན་པ་དང་བག་ཡོད་པས་སེམས་ཤིན་ཏུ་བསྲུང་བར་

བརྩོན་པ་གྱིས་ཤིག །ཇི་ལྟར། གནས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་མི་སྤྱོད་དམ། དེས་མི་སྤྱོད་ལགས་ཞེས་
བརྗོད། ཉམས་ལེན་སྤྱོད་པ་རྣམ་དག་ལ་གདམས་པ་ལ་ལྔ་ཡོད་པའི་དང་པོ། དགེ་སློང་ལ་མེད་
དུ་མི་རུང་བའི་དགེ་སྦྱོང་དུ་བྱེད་པའི་ཆོས་ལ་གདམས་པ་ནི། དགེ་སྦྱོང་ནི་གཞན་ལ་ཕར་མི་

གནོད་པར་མ་ཟད། ཚུར་གནོད་བྱུང་ཡང་བཟོད་དགོས་ཞེས་འདོམས་པ་འདིར་གདའ། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །བཞི་པོ་འདི་དག་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་
བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ་དེས། དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་
བྱུང་བ་དང་། བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་དགེ་སློང་གི་དགེ་སྦྱོང་དུ་བྱེད་པའི་ཆོས་སུ་གསུངས་ཏེ།
བཞི་གང་ཞེ་ན། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་དེང་ཕྱིན་ཆད་གཤེ་ཐོབ། ཡང་སླར་མི་གཤེ་བར་བྱ་
བ་དང་། ཁྲོས་ཞེས་༼༣༤༠༽འདེབས་པ། ཀྱང་སླར་མི་ཁྲོ་བར་བྱ་བ་དང་། བརྡེགས་ཀྱང་
བསྣུན་པ་དང་། སླར་ མི་བརྡེགས་པར་བྱ་བ་དང་། མཚང་ཅོ་འདྲི་བ། བྲུས་ཀྱང་སླར་མཚང་མི་
འབྲུ་བར་བྱ་བའོ། །ཇི་ལྟར་གནས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་སྤྱོད་དམ། དེས་སྤྱོད་ལ་ཤེས་བརྗོད་པར་
བྱའོ། །གཉིས་པ་ཡང་། བླང་ལ་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ལ་གདམས་པ་ནི། ཁྱེད་ཀྱི་སྤང་བྱ་ཕྲ་
མོ་ནས་སྤོང་དགོས་གནོད་ལན་དུ་བཟོད་པ་སྒོམ་དགོས་པ་དང་། གཞན་གྱི་ནན་གྱིས་ཁུར་དུ་
བསྐུར་བ་མ་ཡིན་གྱི། ཁྱེད་རང་སྔ་མོ་ནས་མཆོག་ཏུ་འདོད་ཅིང་། དོན་དུ་གཉེར་བའི་དོན། རྒྱུ་
ཕུན་ཚོགས་ལ་ཡང་དག་པ་ཉིད་ཀྱི་ཐོབ་པ་ཡིན་ལ། ད་གཉེན་པོ་བསྐྱེད་ལ་སྲུང་དགོས་

430

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
སོ། །ཞེས་འདོམས་པ་འདིར་གདའ། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །ཁྱོད་སྔོན་ལེགས་པར་
གསུངས་པའི་ཆོས་འདུལ་བ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། བསྙེན་པར་རྫོགས་པ་དགེ་སློང་གི་དངོས་
པོ་ཐོབ་ཀྱང་ཅི་མ་རུང་སྙམ་དུ་སྨོན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ། ད་ཁྱེད་མཁན་པོར་ སྐྱོན་མེད། འོས་པ།
སློབ་དཔོན་དུ་ སྐྱོན་མེད། འོས་པ་གཉིས་དང་དགེ་འདུན་ གྲངས་དང་མཚན་ཉིད་ཚང་བ། མཐུན་པ་
དང་། གསོལ་བ་དང་བཞིའི་ལས་མི་གཡོ་ མ་འཁྲུགས་པ། བར་བཞག་པར་མི་འོས་འདོད་དོན་
རྫོགས་པ། པས། རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་བསྙེན་པར་རྫོགས་སོ། །
གསུམ་པ་གནས་བརྟན་རྣམས་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་མཉམ་པར་གྱུར་པ་ལ་སྦྱར་བ་ནི། གནས་

བརྟན་རྒན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སློབ་པ་བཞིན་བདག་ཅག་གསར་བུ་ཡིན་པས་བསླབ་མི་ནུས་སོ་སྙམ་
ན། དེ་རྣམས་ཇི་ལྟར་སློབ་པ་བཞིན་བསླབ་དགོས་སོ་ཞེས་འདོམས་པ་འདིར་གདའ། ཚེ་དང་
ལྡན་པ་ཁྱོད་ཉོན་ཅིག །བསྙེན་པར་རྫོགས་ནས་ལོ་བརྒྱ་ལོན་པའི་དགེ་སློང་གི་བསླབ་པ་གང་

ལ་བསླབ་པར་བྱ་བ་དེ་ལ་དེ་རིང་བསྙེན་པར་རྫོགས་པས་ཀྱང་བསླབ་བོ། །དེ་རིང་བསྙེན་པར་
རྫོགས་པའི་དགེ་སློང་གི་བསླབ་པར་བྱ་བ་དེ་ལ་བསྙེན་པར་རྫོགས་ནས་ལོ་བརྒྱ་ལོན་པས་
ཀྱང་བསླབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་ རང་༼༣༤༡༽བཅས་རང་སྤོང་བས། པ་
དང་། བསླབ་པ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་ ཆོས་ཟང་ཟིང་གི་ལོངས་སྤྱོད། པ་དང་། སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ་
འདོན་པ་ཉིད་ ལྔ། ཀྱིས་མཉམ་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་དེང་ཕྱིན་ཆད་བསྒྲུབ་པར་བྱའི་མི་བསྒྲུབ་པར་མི་

བྱའོ། །བཞི་པ་ཡོངས་འཛིན་ལ་གུས་པ། ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གཟུགས་བརྙན་ འདྲ་བས། ལ་སྦྱར་བ་ནི། འཇིག་རྟེན་ན་བུ་བཟང་པོས་ཕ་ལ་ཞབས་ཏོག་བྱེད་ཅིང་བསྒོ་བ་ཉན། ཕ་བཟང་པོས་བུ་ལེགས་པར་སྐྱོང་བ་བཞིན་དུ་མཁན་པོས་ཀྱང་ཁྱོད་ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གཉིས་ཀྱིས་སྒོ་ནས་
ཕན་འདོགས་ཤིང་། ནད་གཡོག་བྱེད་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་མཁན་པོ་ལ་གུས་པའི་སྒོ་ནས་རྙེད་བཀུར་

431

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བྱ་དགོས་སོ། །ཞེས་པའི་འདོམས་པ་འདིར་གདའ། དེང་ཕྱིན་ཆད་ཁྱེད་ཀྱིས་མཁན་པོ་ལ་ཕའི་
འདུ་ཤེས་གཞག་པར་བྱའོ། །མཁན་པོས་ཀྱང་ཁྱོད་ལ་བུའི་འདུ་ཤེས་ཉེ་བར་བཞག་པར་
བྱའོ། །འཇིག་རྟེན་ན་ཕ་བུ་ལས་ལྷག་པའི་འབྲེལ་མེད་པས་སོ། །ཁྱོད་ཀྱིས་དེང་ཕྱིན་ཆད་མཁན་

པོ་ལ་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་དུ་བསྙེན་བཀུར་བྱའོ། །མཁན་པོས་ཀྱང་ཁྱོད་ཤིའམ་གསོན་གྱི་བར་

དུ་ནད་གཡོག་བྱའོ། །ལྔ་པ་གྲོགས་ལ་གུས་པ་འདུལ་བར་གནས་པ་ལ་ངེས་པར་སྦྱར་བ་ནི།

དགེ་བའི་གྲོགས་ནི་ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་འབྱུང་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གུས་པར་བྱེད་དགོས་སོ་
ཞེས་འདོམས་པ་འདིར་གདའ། དེང་ཕྱིན་ཆད་ཁྱོད་ཀྱིས་ཚངས་པ་མཚུངས་པར་སྤྱོད་པ་
རྣམས་དང་། གནས་བརྟན་རྒན་པ་རྣམས་དང་། བར་ བྱ་བ་དང་མཚུངས་པ། མ་རྣམས་དང་། གསར་

བུ་རྣམས་བྱ་བས་གཞོན་པ། ལ་གུས་པ་དང་ ངོ་ཚ། བཅས་པ་དང་།ཞེ་ས་ རྗེ་དཔོན། དང་བཅས་པ་

དང་། འཇིགས་ བག་ཚ་བ། པ་དང་བཅས་པའི་དབང་དུ་འགྱུར་བར་གནས་པར་བྱའོ། །བཞི་པ་ལ།

རྟོགས་པ་ལྟ་བ་རྣམ་དག་ལ། དོན་འགྲུབ་པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས། ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་ལ་འབད་དེ། ལུང་སྡེ་སྣོད་གསུམ་ལ་མཁས་པ་དང་། མངོན་རྟོགས་བསླབ་པ་གསུམ་གྱིས་རྒྱུད་
ཕྱུག་པར་བྱའོ་ཞེས་འདོམས་པར་འདིར་གདའ། དེ་ཕྱིན་ཆད་ཁྱོད་ཀྱིས་ལུང་ཁ་ཏོན་ཞུ་བ། ནོད་
པར་༼༣༤༢༽བྱ། གླག་ཁ་ཏོན་གྱི་ཕྱིར་ཀློག་པ། པར་བྱེ། ཁ་དོན་དུ་བྱའོ། །ཕུང་པོ་ལ་མཁས་པ་དང་། ཁམས་ལ་མཁས་པ་དང་། སྐྱེ་མཆེད་ལ་མཁས་པ་དང་། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་
ལ་མཁས་པ་དང་། གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་མཁས་པར་བྱའོ། །མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པར་བྱ། མ་རྟོགས་པ་རྟོགས་པར་བྱ། མངོན་དུ་གསུམ་པོ་འདི་བསླབ་པ་གསུམ་དང་སྦྱར། མ་བྱས་པ་

མངོན་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཁྱོད་ཀྱིས་བརྩོན་པ་མི་དོར་བར་བྱའོ། །གཉིས་པ་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་པ།
དོན་གྱི་བླངས་པ་རྣམས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ནི། ། འདི་དག་ནི་ཁོ་བོས་ཁྱེད་ལ་བསླབ་བྱའི་གཙོ་བོ་

432

མཛད་པ་པོ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་ཆོས་རྗེ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ།
རགས་པ་ཙམ་ཞིག་བརྗོད་པ་ཡིན་གྱི། དགེ་འདུན་ལྷག་མ་ལ་སོགས་པ་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་པ་
རྣམས་ཀྱང་། ཐབས་འདི་དག་གིས་ཤེས་པར་བྱས་ལ། བསླབ་དགོས་སོ་ཞེས་འདོམས་པ་
འདིར་གདའ། འདི་དག་ནི་ཁོ་བོས་ཁྱོད་ལ་བསླབ་པའི་གཞི་ཆེ་ལོང་ཙམ་ཞིག་བརྗོད་པར་ཟད།
གཞན་དག་ནི་ཟླ་བ་ཕྱེད་ཅིང་སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ་གདོན་པ་འདོན་པའི་ཚེ་ཐོབ་པར་
འགྱུརོ། །གཞན་དག་ཀྱང་སློབ་དཔོན་དང་། མཁན་པོ་གཅིག་པ་དང་། སློབ་དཔོན་གཅིག་པ་

དང་། གཏམ་འདྲེས་པ་དང་། ཕེབས་པར་སྨྲ་བ་དང་། སྨོན་དྲིན་དང་། འགྲོགས་ཤེས་རྣམས་ཀྱང་རྒྱ་ཆེར་སྟོན་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་བསླབ་པ་དེ་རྣམས་ལ་སློབ་ཚུལ་ལ། ཁྱད་གསོད་ཀྱི་
གཉེན་པོར་གུས་པ་ལ་སྦྱར་བ་ནི། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཐབས་བརྗོད་པ་བག་ཡོད་ལ་སྦྱོར་བ་
གཉིས་ཀྱི། དང་པོ་དེ་ལྟར་བསླབ་བྱ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་བྱས་ལ། ཤིན་ཏུ་རྙེད་པར་དཀའ་
བའི་དལ་འབྱོར་ཐོབ། མཇལ་བར་དཀའ་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་མཇལ། བསྟན་པའི་

རྩ་བ་བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་ཐོབ་ནས། དལ་འབྱོར་ཆུད་མ་ཟོས་པ་བསླབ་གཞི་རྣམས་ལ་

མགོ་འམ་གོས་ལ་མེ་འབར་བ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ལྷུར་ལོངས་ཤིག །ཅེས་འདོམས་པ་འདིར་གདལ།

ཤེས་རབ་མཆོག་གི་བསྟན་པ་ལ། །ཁྱོད་ནི་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་གྱུར། །དལ་དང་འབྱོར་པ་
རྙེད་དཀའ་བ། །འདི་དག་ཇི་ལྟ་ཇི་བཞིན་བསྒྲུབས། །མཛེས་པ་རབ་༼༣༤༣༽ཏུ་བྱུང་བ་
དང་། །ཡོངས་སུ་དག་པ་བསྙེན་རྫོགས་པར། །རྫོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་རབ་མཁྱེན་ཏེ། །བདེན་
པའི་མཚན་གྱིས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །གཉིས་པ་གུས་པས་བསླབ་དགོས་ན་དེའི་ཐབས་གང་ཡིན་

སྙམ་ན། བསྒྲུབ་བྱ་བསྙེན་པར་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་བག་ཡོད་ལ་སྦྱོར་བ་འདིར་གདའ། ཚེ་དང་
ལྡན་པ་ཁྱོད་བསྙེན་པར་རྫོགས་ཟིན་གྱིས་བག་ཡོད་པར་སྒྲུབས་ཤིག །བག་ཡོད་པའི་བཤད་པ་
ནི་གསུང་རབ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལས་ཤེས་པར་མཛོད། ངེས་འབྱུང་ཚུལ་ཁྲིམས་མཆོག་གི་རྩ་བ་

433

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཕྲེང་།
བརྟན། །དགེ་སྦྱོང་ཆོས་བཞི་བརྟེན་པའི་སྡོང་པོ་རྒྱས། །སྤོང་བདུན་འཁོར་དང་བཅས་པའི་ལོ་
འདབ་གཡོ། །སྐུ་གསུམ་འབྲས་བུའི་ཁུར་གྱིས་གཡུར་ཟ་ལྡེམ།། སྔོན་མེད་དཔག་བསམ་ལྗོན་
པའི་དབང་པོ་འདི། །བདག་བློ་འཛིན་མའི་ཁྱོན་ལས་རབ་ཏུ་འཁྲུངས། །དེ་ཡི་ཚུལ་ཁྲིམས་དྲི་
བསུང་འཕྲོས་པ་ཡིས། །ཚུལ་འཆལ་རྣམས་ཀྱིས་ཚ་གདུང་ཞི་གྱུར་ཅིག །འདུལ་བའི་ལག་ལེན་རིན་
པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། དོན་གྱི་སླད་དུ་མཚན་ནས་སྨོས་ཏེ། རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་ཞེས་བྱ་བའི་

མཁན་བུ་དཔལ་ལྡན་བློ་གྲོས་བརྟན་པས་འབྲོག་རི་བོ་ཆེ་དགེ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ལྷ་ལས་
བབས་པའི་དུས་མཆོད་ཀྱི་ཉིན་རྫོགས་པར་གྲུབ་པའོ།། །།

འདུལ་བའི་སྡོམ་རྒྱུན་གྱི་མཁན་རབས།

༈ ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་འདིར་འདུལ་བ་འཛིན་
པ་ལ་སྟོད་འདུལ་བ་དང་། སྨད་འདུལ་གཉིས་སུ་གྲགས་པའི་སྟོད་འདུལ་བའི་བརྒྱུད་པ་ནི། སྟོན་
པ་ཤཱཀྱ་སེང་གེ །ཤཱ་རིའི་བུ། སྲས་སྒྲ་གཅན་འཛིན། དགྲ་བཅོམ་པ་ཆེན་པོ་ཤཱུ་ཏ་ལ། དབྱིག་

གཉེན། ཡོན་ཏན་འོད། ཞི་བ་འོད། བསོད་ནམས་གྲགས་པ། ཤཱཀྱ་འོད། པཎྜི་ཏ་སེང་གེའི་གདོང་
ཅན། དྷརྨ་རཀྱི་ཏ། ཞང་ཞུང་གི་ལོ་ཙཱ་བ་རྒྱལ་བ་ཤེས་རབ། ཞིང་མོ་ཆེ་བ་དཔལ་འབྱོར་ཤེས་
རབ། ཞིང་མོ་ཆེ་བ་བྱང་ཆུབ་སེང་གེ །དཔང་ལོ་ཙཱ་བ་རྡོ་རྗེ་སེང་གེ །སྟག་ཚང་པདྨ་གཡུ་དྲུང་། རྩི་འདུལ་བ་ཆེན་པོ་ཐུགས་རྗེ་བྱང་ཆུབ། བདེ་བ་ཅན་པ་ཤཱཀྱ་བྱང་ཆུབ། ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། བྱང་ཆུབ་སེང་གེ །བྱང་ཆུབ་བཟང་པོ། ལྷོག་ལོད་པ། ཀུན་དགའ་བཟང་པོ། དོན་
གྱི་སླད་དུ་མཚན་ནས་སྨོས་ཏེ་དར་མ་རིན་ཆེན། དེ་ལ་བདག་བློ་གྲོས་བརྟན་པས་བཀའ་དྲིན་

གནས་(མནོས་)སོ། །སྨད་འདུལ་བའི་བརྒྱུད་པ་ནི། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས། ཤཱ་

རིའི་བུ། སྲས་སྒྲ་གཅན་འཛིན། བྲམ་ཟེ་སྒྲ་གཅན་འཛིན། འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ལེགས་ལྡན་འབྱེད། དཔལ་སྦས། ཡེ་ཤེས་སྙིང་པོ། མཁན་པོ་བོ་དྷི་སཏྭ། བོད་ཀྱི་བཙུན་པ་དཔལ་དབྱངས། སྦ་རཏྣ།
ཞེས་ཀྱང་ཟེར། ལི་ཡེ་ཤེས་རིན་ཆེན། གཡོ་དགེ་འབྱུང་། བླ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ། ཀླུ་
མེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཤེས་རབ། གྲུ་དམར་ཚུལ་ཁྲིམས་འབྱུང་གནས། ཉང་ཚམས་རིན་ཆེན་བླ་མ།
རྒྱ་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་བརྩོན་འགྲུས་དབང་ཕྱུག །དེའི་མཁན་བུ་དང་། ཡང་སློབ་དུ་མ་གྱུར་
པ་ཆེན་པོ་མེད། འདི་ལ་མི་རབས་མང་པའི་གནད་ཀྱིས་བརྗོད་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་གཅིག་སྣང་ན་
ཡང་། གོང་གི་དེ་ཀ་ཉིད་དག་པར་མངོན་ནོ། །པཎ་ཆེན་མཁན་བརྒྱུད་ནི་ཁ་ཆེའི་པཎྜི་ཏ་ཤཱཀྱ་ཤྲཱི་བྷ་

དྲ་ཞེས་བྱ་བ། ཁྲོ་ཕུ་ལོ་ཙཱ་བས་བོད་དུ་སྤྱན་དྲངས་པ་ལ། ལྷོ་བྲག་པ་བྱང་ཆུབ་དཔལ་དང་། བཟད་པ་རྡོ་རྗེ་དཔལ་གཉིས་ཀྱིས་གཏུགས་ནས་བསྙེན་པར་རྫོགས། དེ་གཉིས་ལས་རིམས་ཀྱིས་གྱེས་
ནས། ཇོ་བོ་བརྟན་གཅིག་པ་སྟེ་བཞིར་གྲགས་པ་བྱུང། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དང་། མཁས་གྲུབ་
དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ་གཉིས་ནི་པཎ་ཆེན་མཁན་བརྒྱུད་དུ་སྣང་། པཎ་ཆེན་མཁན་བརྒྱུད་
འདི་ལ་མཁན་རབ་དག་གཏེར་དང་བཅས་པ་སྣང་མོད། བླ་ཆེན་མཁན་བརྒྱུད་དུ་འདོད་པའི་རྒན་
ཞུགས་འགའ་ཞིག་གིས་ཁོ་རང་གིས་རང་བྱུང་གི་བསྙེན་རྫོགས་བྱས་པ་ལས་བརྒྱུད་པ་འགའ་
ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པར་སྣང་བས། བསྟན་འཛིན་རྣམས་ཀྱིས་དཔྱད་པ་ཞིབ་ཏུ་བྱའོ། །བཀྲ་ཤིས།
གཅིག་ཞུས།

དཔར་བྱང་སྨོན་ཚིག

༈ རྣམ་གྲོལ་ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོར་རོ་གཅིག་ཏུ། །གཞོལ་བའི་མཐའ་ཡས་ཆོས་ཚུལ་དལ་འབབ་ཀླུང་། །ཚིག་གི་གཟེགས་མ་རེས་ཀྱང་དུག་གསུམ་གྱི། །དྲི་མ་ཡོངས་འཁྲུད་ལེགས་བཤད་བདུད་
རྩི་འདི། །དཔར་དུ་བསྐྲུན་པའི་རྣམ་དཀར་ཕུང་བོའི་མཐུས། །ཡང་དག་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་མོ་སྟོང་ཕྲག་
བརྒྱ། །གདངས་ཏེ་རྒྱུད་ལྔའི་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པ། །ངེས་ལེགས་ནོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་འབྱོར་ཤོག །ཅེས་པ་འདི་ཡང་དེང་དུས་ཡིད་སྲུབ་ཀྱིས་རྒྱུད་བརླམས་པའི་ཀླ་ཀློའི་སྡིག་སྤྱོད་མི་བཟད་པས་གངས་ལྗོངས་
ཆོས་ལྡན་གྱི་ཞིང་དུ་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིན་མོའི་སྣང་བ་ལྟར་འབར་བ་དེ་ནི་མིང་གི་ལྷག་མ་ཙམ་དུ་ཉམ་ཉེས་
པར་བྱས། ཕྱོགས་དང་ཕྱོགས་ན་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་མཚོན་ཆ་སོགས་གདུག་པའི་གནོད་འཚེ་གྱ་གྱུའི་སྦྱོར་བ་ནི་ཉིན་རེ་
བཞིན་དུ་དར་བ་སོགས་སྒོ་ཀུན་ནས་ལྔ་བདོའི་རྒུད་ཚོགས་མཚོ་ལྟར་བརྡོལ་བ་འདི་དག་ལྷག་མེད་དུ་ཞི་ཞིང་། བྱང་

ཕྱོགས་བོད་ཁ་བ་ཅན་དུ་བསྟན་པའི་མེ་རོ་སླར་ཡང་སྔར་བཞིན་གསོས་ཏེ་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ལྗོངས་འདིར་ཡང་

ཐུབ་པའི་བཞེད་དགོངས་དྲི་མ་མེད་པ་དར་རྒྱས་སུ་འཕེལ་སླད་དང་། འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་ཁྱོན་ལ་འཚེ་མེད་ཞི་བའི་

ལམ་སྟོན་རྣམ་འདྲེན་ཤཱཀྱ་སེངྒེའི་རིང་ལུགས་སྒོ་ཀུན་ནས་རྒྱས་པ་སོགས་འཕྲལ་ཡུན་ལེགས་ཚོགས་དུ་མའི་ཆེད་དུ་
དམིགས། ནང་བསྟན་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་དཔར་དུ་བསྐྲུན་དང་བསྐྲུན་འགྱུར་གང་ལའང་སྦྱར་ཆོག་པའི་
དགེ་བསྔོའི་སྨོན་ཚིག་ཏུ་ཤཱཀྱའི་དགེ་སྦྱོང་ཆོས་སྨྲ་བ་ངག་དབང་བློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས་སྦྱར་བའོ།། །།

༈ བརྒལ་བརྟག་དཔྱད་བཟོད་ལུང་རིགས་ཤིང་རྟ་ཡིས། །ལེགས་བཤད་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་འདྲེན་མཁས་པ། །
བློ་གསལ་དྭགས་པོ་གྲྭ་ཚང་སྲིད་མཐའི་བར། །
ཡོངས་རྒྱས་ཐོས་བསམ་བསྟན་པ་དར་བར་ཤོག །
ཀུན་གཟིགས་༸རྒྱལ་དབང་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་།

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་སྲས་སྤྱོད་པའི་འཇུག་ངོགས་དང་། འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ།

སྤྱི་ཁྱབ་སློབ་སྟོན་པ། ༸སྐྱབས་མཆོག་དྭགས་པོ་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོགལག་བསྟར་ཞུ་སྒྲིག་པ། དྭགས་པོ་རྒྱལ་མཚན་སེང་གེཞུ་དག་པ་ལས་རོགས། སྲིད་ཁང་མགོན་པོ་དང་། བཀྲ་ཤིས་ལུང་བསྟན།

ཡིག་གཟུགས། སྨོན་ལམ་བོད་ཡིག་དང་ཇོ་མོ་གླང་མ།
པར་ཐེངས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ལོར་པར་ཐེངས་དང་པོ་དཔར།
དེབ་ཚད། 7 x 9.5 inches
པར་ཁང་། ནོར་བུ་གྷར་ཕྷིག དིལླཱི་གསར་པ།

པར་གྲངས། ༡-༡༠༠

འབྲེལ་མཐུད་ཁ་བྱང། gyalseng@gmail.com

རིན་གོང་། སྒོར་ 500